

Bács-Kiskun vármegyei FOGLALKOZTATÁSI ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FELÜLVIZSGÁLATA

Egyeztetési verzió

Készült a TOP_Plusz-3.1.1-21-BK1-2022-00001 azonosítószámú,
„Bács-Kiskun megyei Paktum Plusz” című projekt keretében

2026. március 19.

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	7
1.1.	Előzmények, indíttatás, mandátum	7
1.2.	Lehatárolás	8
1.2.1.	Területi lehatárolás	8
1.2.2.	Finanszírozási lehatárolás	11
1.2.3.	Célcsoport lehatárolása	13
1.2.4.	Végrehajtási keretek, időhorizont	14
1.3.	Tervezési folyamat bemutatása	15
1.3.1.	Háttér, előzmények	15
1.3.2.	Stratégia tervezése során alkalmazott főbb alapelvek, szempontok	16
1.3.3.	A teljes tervezési folyamat szervezeti keretei	17
1.3.3.1.	Konzorcium	17
1.3.3.2.	Koordinációs Munkacsoport	17
1.3.3.3.	Stakeholderek, kontaktlista	18
1.3.4.	Alkalmazott módszertan	18
1.3.4.1.	Adat- és információgyűjtés, elemzés, értékelés	18
1.3.4.2.	Fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk lebonyolítása	19
1.3.4.3.	Kérdőíves felmérések	19
1.3.4.4.	A Stratégia felülvizsgálatának módszertana	19
1.4.	Stratégiai (szakmapolitikai) háttér, illeszkedés	20
1.4.1.	Területi Agenda 2030	20
1.4.2.	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	21
1.4.3.	TOP_PLUSZ	22
1.4.4.	Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja	23
1.4.5.	Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programja	24
1.4.6.	A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési koncepciója 2021-2035 és az ahhoz kapcsolódó Stratégiai és Operatív Program (2021-2027)	25
1.4.7.	Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Térség	27
1.5.	Kapcsolódás egyéb projektek végrehajtásához	28
1.6.	A Projekt végrehajtásának koordinálása	30
2.	Stratégiai keret	30
2.1.	Jövőkép, küldetés	30
2.2.	Célrendszer, eredmények	32
2.2.1.	Átfogó célok	33
2.2.2.	Specifikus célok	34

2.2.2.1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása	34
2.2.2.2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása	35
2.2.2.3. A szociális gazdaság erősítése	36
2.2.2.4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	37
2.2.2.5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása.....	38
2.2.2.6. Horizontális célok.....	38
2.2.3. Célfá	39
2.2.4. Eredmények	40
2.3. Helyzetelemzés (földrajzi, gazdasági, foglalkoztatási helyzet bemutatása)	43
2.3.1. A vármegye társadalmi-gazdasági helyzete	43
2.3.1.1. Demográfia	43
2.3.1.2. Gazdaság	46
2.3.1.3. Főbb gazdasági ágak és foglalkoztatók	52
2.3.1.4. Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoporthoz műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai	53
2.3.2. A területre ható főbb nemzetközi és hazai folyamatok, trendek	58
2.3.2.1. Klímaváltozás.....	58
2.3.2.2. ESG.....	60
2.3.2.3. Koronavírus-járvány és utóhatása	60
2.3.2.4. Digitalizáció	61
2.3.2.5. Infláció.....	63
2.3.2.6. Kiugróan növekedő élelmiszerárak	63
2.3.2.7. Orosz-ukrán háborús konfliktus	64
2.3.2.8. Energiaválság	65
2.3.2.9. Ipar 4.0.....	66
2.3.2.10. Demográfiai trendek és munkaerőpiaci szerkezet	66
2.3.2.11. Oktatás, képzés, készségfejlesztés	68
2.3.2.12. Gazdasági szerkezet, vállalkozásfejlesztés	68
2.3.2.13. Területi különbségek, kohézió	69
2.3.3. A vármegye gazdasági szempontból összetartozó területi egységei	71
2.3.4. A vármegyében korábban megvalósult foglalkoztatási paktumok	72
2.3.4.1. Megvalósult vármegyei paktumok együttműködő partnerei	74
2.3.4.2. Célkitűzések	74
2.3.4.3. Bevont célcsoportok.....	75

2.3.4.4.	Elért számszerű eredmények, monitoring mutatók.....	75
2.3.4.5.	Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai	76
2.3.5.	A vármegye foglalkoztatási helyzete	77
2.3.5.1.	A vármegyei népesség gazdasági aktivitása	77
2.3.5.2.	Nyilvántartott álláskeresőök	78
2.3.5.3.	A nyilvántartott álláskeresőök életkori sajátosságai	80
2.3.5.4.	Nyilvántartott álláskeresőök iskolai végzettség szerinti eloszlása	88
2.3.5.5.	A nyilvántartott álláskeresőök nemek szerinti eloszlása	93
2.3.5.6.	A nyilvántartott álláskeresőök pénzbeli támogatása	95
2.3.5.7.	A nyilvántartott pályakezdő álláskeresőök.....	100
2.3.5.8.	Nyilvántartásba vett álláskeresőök	104
2.3.5.9.	Tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresőök	105
2.3.5.10.	Közfoglalkoztatottak	110
2.3.5.11.	Bejelentett betöltetlen álláshelyek	112
2.3.5.12.	Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai	114
2.3.6.	A tervezett infrastrukturális fejlesztések foglalkoztatási hatása	124
2.3.7.	Egyéb gazdasági tényezők.....	126
2.3.7.1.	A Stratégia készítését befolyásoló további releváns információk	126
2.3.7.2.	A Stratégia felülvizsgálatát befolyásoló további releváns információk.....	131
2.3.8.	A foglalkozást elősegítő tevékenységek: szociális városrehabilitáció	132
2.3.9.	Környezeti sajátosságok	135
2.3.9.1.	Talaj.....	135
2.3.9.2.	Vizek.....	135
2.3.9.3.	Levegő	136
2.3.9.4.	Zajterhelés	136
2.3.9.5.	Épített környezet	137
2.4.	Célcsoportok bemutatása	137
2.4.1.	A projekt bevonandó, fő célcsoportjai életminőségének, munkaerőpiaci- társadalmi integrációjának javítása	143
2.4.1.1.	A célcsoportok bevonásának szervezeti keretei	143
2.4.1.2.	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek.....	143
2.4.1.3.	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások köre	144
2.4.2.	A célcsoportok szélesebb körű bevonásának lehetséges módozatai	144
2.4.2.1.	Inaktívak felkutatása.....	144
2.4.2.2.	Inaktívak programba vonásának lehetőségei	145

2.5.	Következtetések – Helyzetértékelés és SWOT-elemzés.....	146
2.5.1.	Helyzetértékelés	146
2.5.1.1.	Társadalmi helyzet, adottságok.....	146
2.5.1.2.	Gazdaság, infrastruktúra	146
2.5.1.3.	Negatív globális tényezők és összetett gazdasági-munkaerőpiaci hatásaik.....	147
2.5.1.4.	Foglalkoztatási aktivitás és értékelése	149
2.5.1.5.	A projekt fő célcsoportja - nyilvántartott álláskereső.....	149
2.5.1.6.	Korábbi paktum projektek tapasztalatai	150
2.5.1.7.	A projekt megvalósításának szervezeti keretei	151
2.5.1.8.	A munkáltatói igények jellemzői	151
2.5.1.9.	Helyi termékek továbbfejlesztése, digitalizáció.....	153
2.5.1.10.	A vármegyei vállalkozások javaslatai – a 2023. évi átfogó kérdőíves felmérés összegzett eredményei alapján	153
2.5.1.11.	A 2025. évi átfogó felmérések legfontosabb eredményei	154
2.5.2.	SWOT-elemzés	156
3.	Intézkedések bemutatása	160
3.1.	Tervezett intézkedések és azok módosulása	160
3.2.	Az intézkedések lehetséges társadalmi és gazdasági hatásai	223
3.2.1.	Közvetlen pozitív gazdasági és társadalmi hatások.....	223
3.2.2.	Közvetett pozitív hatások.....	223
3.2.3.	Közvetlen negatív hatások	224
3.2.4.	Közvetett negatív hatások, kockázatok.....	224
3.2.5.	Hatásviselő rendszerek szerinti összegzés	224
3.3.	Esélyegyenlőségi vállalások.....	226
3.4.	Intézkedések hozzájárulása a területfejlesztési program céljaihoz	227
4.	Támogatási kérelem megvalósításának szervezeti kerete.....	232
4.1.	Konzorcium bemutatása	232
4.1.1.	A konzorcium összetétele és tevékenységi körük.....	232
4.1.2.	Korábban végrehajtott hasonló fejlesztések és együttműködések	234
4.1.3.	A projekttel párhuzamosan végrehajtásra kerülő fejlesztések	238
4.1.4.	A projekt humánerőforrás igénye	239
4.1.5.	A projektmegvalósítás eszközigénye	241
4.1.6.	A projekt kommunikációja	243
4.1.7.	Külső szakértők, szolgáltatók bevonása	244
4.2.	Projektmenedzsment bemutatása.....	246
4.3.	Partnerség bemutatása	250

5.	Horizontális elvek érvényesülése	256
5.1	Esélyegyenlőség	257
5.2.	Fenntarthatóság	261
6.	Pénzügyi terv	262
6.1	Módszertani bevezető	262
6.2	A projekt költségvetése	264
6.3	Költségkorlátoknak való megfelelés.....	272
7.	Részletes cselekvési terv	273
8.	Nyilvánosság biztosítása, kommunikációs tevékenység.....	277
9.	Tervezést segítő javaslatok	283
9.1	Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések fenntartható működésének erősítése	283
9.2	Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés lehetséges sztenderdje	283

1. Bevezetés

1.1. Előzmények, indíttatás, mandátum

A 2016-2021 közötti időszakban a TOP-5.1.1-15-BK1 konstrukció keretében megvalósított „Együttműködés a helyben foglalkoztatásért - Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés”¹ című projekt pozitív tapasztalatai és jó gyakorlatai alapján indult útjára Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata, a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal és Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal konzorciumának újabb projektje. A konzorcium az Európai Szociális Alap Plusz által finanszírozott, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (a továbbiakban TOP_PLUSZ) keretében meghirdetett TOP_Plusz-3.1.1-21 kódszámú, „Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” tárgyú felhívásra (a továbbiakban Felhívás) 2022. január 14-én nyújtott be támogatási kérelmet. A **TOP_Plusz-3.1.1-21-BK1-2022-00001 azonosítószámú, „Bács-Kiskun megyei Paktum Plusz”** című projekt (a továbbiakban Projekt) megvalósítására a konzorcium bruttó 3 347 000 000 Ft vissza nem térítendő, 100%-os támogatást nyert. A támogatási szerződés 2022. március 29-én lépett hatályba, a projekt ténylegesen 2022. július 1-jén vette kezdetét, zárása 2027. december 31. dátummal tervezett.

A 2010-es évek szinte töretlen gazdasági fellendülését követően előbb a koronavírus-járvány következményei, majd az energiaválság és a drasztikus infláció komoly megpróbáltatás elé állították a munkaerőpiaci szektor minden szereplőjét. A konzorcium egyik **fő célja, hogy megújítsa a már működő foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési partnerséget**. Továbbá kialakítsa az elmúlt időszak kihívásaira is reagáló **foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégiát**, mely egyfelől megoldási irányokat, lehetőséget mutat az érintett területen működő szervezeteknek; másfelől támogatja a programba bevont inaktív, illetve már regisztrált álláskereső sikeres visszatérését a munkaerőpiacra. A Projekt első szakasza 2023. március 29-én a Bács-Kiskun vármegyei foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia (a továbbiakban Stratégia) elfogadásával zárult, mely egyben a megvalósítás 1. mérföldköve is volt. A dokumentumot a Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés 17/2023. (IV.28.) határozatával fogadta el.

A konzorcium vezetője a Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata (a továbbiakban Önkormányzat), mely a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatallal (a továbbiakban Hivatal) közösen felel a **„Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések”** projektrész megvalósításáért. A **„Munkaerőpiaci programok; a célcsoport képzéséhez, foglalkoztatásához, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásához”** kapcsolódó projektrész tevékenységeinek előkészítése és lebonyolításának koordinációja a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban Kormányhivatal) feladata. A kötelezően megvalósítandó tevékenységek elsődleges felosztása már a támogatási kérelem mellékleteként elkészített Projekt-előkészítő Tanulmányban (a továbbiakban PET) is bemutatásra került, a Stratégia ezek végleges tartalmát is részletezte.

A 2014-2020-as időszakban a vármegyei paktum mellett Kecskemét Megyei Jogú Város, valamint a vármegye járásai is **helyi foglalkoztatási együttműködések**et valósítottak meg a TOP-6.8.2-15-KE1, illetve a TOP-5.1.2-16-BK1 konstrukciók keretében, ezek folytatása azonban a 2021-2027-es ciklusban a TOP_PLUSZ keretében nem támogatható. Az érintett szereplők széles körének rendszeres párbeszéde, együttműködése ugyanakkor kulcsfontosságú, amely a Bács-Kiskun Vármegyei Paktum Plusz Szervezet (a továbbiakban Paktum Plusz Szervezet) keretében valósulhat meg.

¹ A dokumentum általános esetekben az Alaptörvény 11. módosításának megfelelően a „megye” helyett a „vármegye” fogalom jelenik meg, azonban konkrét, hivatalosan elfogadott projektek, dokumentumok stb. címe, illetve a még át nem nevezett intézmények elnevezése esetén megmaradt a „megye” szó használata (csakúgy, mint az Alaptörvényben is változatlanul maradt „megyei jogú város” fogalom esetében).

A „Segédlet a támogatási kérelem tervezéséhez és a projektek megvalósításához Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” című útmutató rögzíti, hogy a **Stratégia felülvizsgálata, aktualizálása szükséges a projektidőszak alatt**, mely épít a TOP paktumok előzményeire és a támogatási szerződéskötést követően reagál a Projekt megvalósítás során felmerülő foglalkoztatási-gazdasági kihívásokra. **A Stratégia jóváhagyását követően bekövetkezett jelentősebb változások** – különösen a felhívás módosulása, valamint a foglalkoztatási és gazdasági helyzetben bekövetkezett érdemi változások – **átvezetésére jelen felülvizsgálat során kerül sor**, figyelembe véve az „Útmutató a területi foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégiák készítéséhez és felülvizsgálatához” című dokumentumban (a továbbiakban Útmutató) foglaltakat.

Ugyanakkor fontos rögzíteni, hogy a dokumentum címe önmagában a vármegye foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési folyamataira kiterjedő, átfogó stratégiai dokumentum benyomását keltheti, tartalma azonban elsődlegesen a TOP_Plusz-3.1.1-21-BK1-2022-00001 azonosítószámú projekt keretében megvalósítható tevékenységekre, valamint az azokhoz rendelkezésre álló erőforrásokra fókuszál. Ennek megfelelően **a Stratégia nem a vármegye teljes foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési eszközrendszerét öleli fel, hanem a Felhívás szakmai kereteihez, támogatható tevékenységeihez és a Projekt megvalósítási feltételeihez igazodó beavatkozási irányokat határozza meg.**

A Stratégia felülvizsgálatát a Bács-Kiskun Vármegyei Paktum Plusz Szervezet Irányító Csoportja (a továbbiakban Irányító Csoport) megtárgyalta, és a ... döntésével elfogadta.

1.2. Lehatárolás

1.2.1. Területi lehatárolás

Jelen projekt **Bács-Kiskun vármegye egészére terjed ki**, beleértve a két megyei jogú város (Kecskemét, Baja) területét is.

A megelőző programozási időszakban a vármegyei szintű paktum mellett Kecskemét Megyei Jogú Város is működtetett egy foglalkoztatási partnerséget, melyben a vármegyeszékhellyel együttműködött Fülöpháza, Kunszállás, Jakabszállás és Városföld is. Ez a projekt 2023.09.30-ig tartott, azaz ezen időpontig területi átfedésben működött jelen Projekttel. Mivel a Kormányhivatal konzorciumi partnerként jelen volt ebben a TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001 azonosítószámú projektben is, így a szakmai tevékenységek lebonyolítását teljes mértékben össze tudta hangolni, elhárítva a projektek egymás hatását esetleg gyengítő beavatkozásait.

A vármegyei munkaerőpiaci kereslet-kínálat kiegyenlítését **korábban járásközi szinten szerveződő helyi foglalkoztatási paktumok** is segítették. Ezek mindegyike lezárult már, időbeli és térbeli összefonódásuk nincs a jelenlegi Projekttel. A korábbi területi szinten fragmentált beavatkozásokban a Kormányhivatal szakmai megvalósítóként és egyben konzorciumi partnerként részt vett, így azok tapasztalatait integrálni tudja jelen Projekt megvalósításába.

A projektterület fizikai kiterjedésének áttekintésekor, a gazdaságfejlesztési eszközök hatékony és területi adottságokat szem előtt tartó alkalmazása szempontjából fontos a vármegye különböző szempontok szerint csoportosított, a munkaerőpiac fejlesztését meghatározó terület- és gazdaságfejlesztési térségeinek a feltárása is. A vármegye területén **a következő térségtípusok, települési körök azonosíthatók:**

- A **kedvezményezett járáások** besorolásáról szóló 290/2015. (XI.26.) Korm.rendelet célja, hogy a fejlesztési forrásokat és támogatásokat elsősorban azokba a térségekbe irányítsa, ahol a társadalmi, gazdasági és infrastrukturális mutatók alapján a legnagyobb szükség van rájuk. A

rendelet egy komplex mutatórendszer alapján sorolja be Magyarország járásait különböző kategóriákba: kedvezményezett, fejlesztendő, illetve komplex programmal fejlesztendő járásokba. Ezek a besorolások meghatározzák, hogy az adott járás milyen mértékben és milyen típusú támogatásokra jogosult. A jogszabály célja a területi különbségek mérséklése, a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása, valamint a fejlesztési források hatékonyabb és igazságosabb elosztása. A vármegyében a Bácsalmási és a Jánoshalmi járás (összesen 15 település) a legkedvezőtlenebb helyzetű, ezért ezek komplex programmal fejlesztendő járásnak minősülnek, vagyis a legnagyobb támogatási intenzitásra jogosultak. A Kiskunmajsai és a Kunszentmiklósi járás (összesen 15 település) fejlesztendő járásként szintén kiemelt támogatásokat kaphat. További kedvezményezett járások közé tartozik a Bajai, Kalocsai, Kiskőrösi, Kiskunfélegyházi, Kiskunhalasi és Tiszakécskei járás, amelyek szintén előnyben részesülnek a fejlesztési források elosztásánál. A Kecskeméti járás nem tartozik egyik kiemelt kategóriába sem, mivel fejlettsége meghaladja az országos átlagot.

- A **szabad vállalkozási zónák** létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételeinek szabályairól 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet egy területfejlesztési eszköz, amely a szabad vállalkozási zónák kijelölésével és a hozzájuk kapcsolódó kedvezmények szabályozásával segíti a hátrányos helyzetű térségek gazdasági felzárkóztatását és a munkahelyteremtést Magyarországon. A szabad vállalkozási zóna Bács-Kiskun vármegyei települései a 2027. december 31-ig érvényes kijelölés alapján: Apostag, Bácsalmás, Bácsbokod, Bácsborsód, Bácsszőlős, Borota, Csikéria, Csólyospálos, Dunaegyháza, Dunavecse, Jánoshalma, Jászszentlászló, Katymár, Kelebia, Kéleshalom, Kiskunmajsa, Kisszállás, Kömpöc, Kunadacs, Kunbaja, Kunfehértó, Kunpeszér, Kunszentmiklós, Madaras, Mátételke, Mélykút, Móricgát, Rémm, Szabadszállás, Szalkszentmárton, Szank, Tass, Tataháza, Tompa.
- A **Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési programcsomagról** szóló 1403/2019. (VII. 5.) kormányhatározat alapján 6 vármegyei település érintett: Csengőd, Dunavecse, Homokmégy, Kunadacs, Kubaja, Sükösd. A kormányhatározat a gazdasági mutatók alapján elmaradott településeknek azon körét határozza meg, ahol az önkormányzatok, valamint az ott működő, székhellyel vagy telephellyel rendelkező mikro-, kis- és középvállalkozások, továbbá az állami vagy helyi önkormányzati közvetlen vagy közvetett tulajdonban álló gazdasági társaságok támogatásra jogosultak.
- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2020. július 1-én hatályba lépett módosítása alapján létrehozott **Közép-Duna Menti Kiemelt Fejlesztési Térség** 99 települést foglal magában, közülük 29 település található Bács-Kiskunban: Akasztó, Bács, Császártöltés, Drágszél, Dunaegyháza, Dunapataj, Dunaszentbenedek, Dunatetőtlen, Dusnok, Fajsz, Foktő, Géderlak, Hajós, Harta, Homokmégy, Kalocsa, Kecel, Kiskőrös, Miske, Nemesnádudvar, Ordas, Öregcsertő, Sükösd, Szakmár, Újsolt, Újtelek, Uszód. A térség központi települései: Kalocsa, Paks és Szekszárd – a Duna-völgyi terület mellett az egymással szorosabban együttműködő Mezőföldi és Kiskunsági településeket foglalja magában. Nem csupán három vármegye, hanem ezáltal három régió közös metszetét is jelenti. Létrehozásának célja, hogy ezt a meghatározott területegységet egységes tervezés és fejlesztés alá lehessen vonni, dedikált forrás ugyanakkor az 1457/2022. Korm. határozattal elfogadott program esetében nem biztosított. A térség területfejlesztési koncepciójának forrástérképe a közvetett és közvetlen európai uniós források lehetőségét körültekintően számba veszi, ezek azonban kizárólag sikeres támogatási kérelmek benyújtása esetén állnak a végső kedvezményezettek rendelkezésére.
- A Kormány **Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna** komplex fejlesztéséért felelős kormánybiztos kinevezéséről és feladatairól 1272/2022. (V.27.) Korm. határozata értelmében ebbe a Zónába tartozik Bács-Kiskun vármegye 119 települése is – Békés és Csongrád-Csanád vármegye teljes területe mellett. A kinevezett kormánybiztos figyelemmel kíséri a Gazdaságfejlesztési Zónát érintő ágazati európai uniós és nemzeti forrásból megvalósuló fejlesztési koncepciók, tervek – így jelen Stratégia – előkészítését, felülvizsgálatát és végrehajtását is.

- Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program, továbbá a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II.19.) Korm. határozata megnevezi a Felzárkózó települések hosszútávú programba (a továbbiakban: FETE) és a **Gazdaságélénkítő Programba javasolt** (a továbbiakban: GÉP) települések körét. Bács-Kiskun vármegyét a GÉP 1-2. ütemébe javasolt településük között nyolc képviseli: Csengőd, Dunavecse, Homokmégy, Kunadacs, Kunbaja, Madaras, Mélykút, Sükösd. A GÉP 3. ütemébe két vármegyei település került besorolásra: Dunapataj és Harta. A GÉP későbbi ütemeibe további 41 bács-kiskuni település részvételét javasolja a kormányhatározat – a 4. ütem keretében Izsák és Tass kapott támogatást. A FETE programban nem érintett egyetlen vármegyei település sem.
- A **Magyar Falu Program** kedvezményezett körébe 99 Bács-Kiskun vármegyei település tartozik bele, köztük három város: Dunavecse, Hajós és Tompa is. A célja a vidéki életminőség javítása, a helyi közszolgáltatások fejlesztése, a népességmegtartó erő növelése és a gazdasági, társadalmi felzárkózás elősegítése.
- Bács-Kiskun vármegye 67 települése található **tanyás térségben**, melyek specializált vidékfejlesztési forrásokra pályázhatnak.
- Bács-Kiskun megye Területrendezési Terve (a továbbiakban: TrT) szintén rendel területi lehatárolásokat a prioritásokban meghatározott tevékenységekhez. Továbbá meghatározza a vármegyén belül a **különleges eszközökkel fejlesztendő területet**, mely olyan több település meghatározott településrészeiből álló térség, amelynek társadalmi, gazdasági és környezeti helyzetének javítása sajátos, különleges gazdaságfejlesztési és befektetésösztönzési eszközök fokozott alkalmazását igényli. A területek övezete 40 település meghatározott részeire terjed ki.
- A TrT kijelöli továbbá a **gépjárműgyártási beszállítói terület övezetét**, melybe a következő települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás, Kecskemét, Kerekegyháza, Kiskunfélegyháza, Kunszállás, Ladánybene, Lajosmizse, Lakitelek, Nyárlőrinc, Orgovány, Szentkirály, Tiszakécske, Városföld. Az övezet a gépjárműgyártási beszállítást szolgáló létesítmények számára alkalmazható.
- Szintén a vármegyei Trt jelöli ki a kivitelezés alatt álló, Kalocsa-Paks közötti **Duna-híd gazdaságfejlesztési körzetét**, melybe Bács-Kiskun vármegyei települések tartoznak: Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Bugacpusztaháza, Felsőlajos, Fülöpháza, Fülöpkab, Helvécia, Izsák, Jakabszállás,

A program három átfogó célt és hét stratégiai célt határoz meg, amelyekhez kapcsolódóan a fejlesztési prioritások és intézkedések is területi szempontok szerint differenciáltak. A kiemelt fejlesztési térségek: Duna-Tisza közí síkvidék (kiegyensúlyozott, klímaváltozást is figyelembe vevő fejlesztés), Kecskeméti fejlesztési körzet (gazdasági sokszínűség, infrastruktúra), Dunamenti fejlesztési körzet (logisztika, turizmus), Közép-Duna Menti régió (infrastruktúra, gazdaságfejlesztés), Határmenti fejlesztési körzet (határon átnyúló együttműködés) és Komplex programmal fejlesztendő járások (társadalmi, gazdasági felzárkóztatás).

- Az Integrált Területi Program (a továbbiakban: ITP) a vármegye teljes területét lefedi, de a fejlesztési források felhasználását öt fő földrajzi/fejlesztési célterületre osztja, amelyek mindegyike eltérő fejlesztési fókusz és támogatási intenzitást kap. A földrajzi célterületek felosztása során egyetlen település sem marad ki, a fenntartható város és a további négy fejlesztési térség hézagmentesen lefedi Bács-Kiskun vármegye teljes területét. Az ITP-ben minden település besorolása megtalálható, és a fejlesztési források elosztása is ezen lehatárolás szerint történik:

1. Fenntartható városfejlesztés: Kecskemét és Baja megyei jogú városok, amelyek önálló fejlesztéspolitikát valósíthatnak meg, külön forrásallokációval.

2. Közép-Duna Menti Fejlesztési Térség: Kalocsai járás, Kunszentmiklósi járásból Dunaegyháza, Kiskőrösi járásból Császártöltés, Kecel, Soltvadkert, Kiskőrös, Akasztó, valamint néhány Bajai járási település. A térség kiemelt státuszát a Paks II. beruházás és a Kalocsa-Paks közötti híd adja.

3. Különleges eszközzel fejlesztendő térség: Bácsalmási és Jánoshalmi járások, a Bajai járás (Baja kivételével), Kiskunhalasi járás három legdélebbi települése (Tompá, Kelebia, Kisszállás). Ezek a területek határmenti elhelyezkedésük és közlekedési elzártságuk miatt speciális fejlesztési beavatkozásokat igényelnek.

4. Kiemelt város agglomerációja: Kecskemét agglomerációja, amely a város körüli településeket foglalja magában, kiemelt fejlesztési központként.

5. Klímaváltozással fokozottan érintett térség: A vármegye jelentős része, főként a homokhátsági területek, amelyek a klímaváltozás miatt speciális fejlesztési szükségletekkel bírnak.

A Stratégia felülvizsgálata során a Projekt területi lehatárolásában változás nem következett be.

1.2.2. Finanszírozási lehatárolás

Jelen Projekt támogatási összegét az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja – ez tekinthető a Projekt elsőszámú finanszírozási forrásának. A Projekt támogatási intenzitása 100%-os, önerő bevonására nincs szükség. További támogatási forrás bevonása nem indokolt.

A megítélt támogatás teljes összege: 3 347 000 000 Ft. Ennek az összegnek legfeljebb 8,5%-a fordítható a projekt-előkészítés, közbeszerzés és a projektmenedzsment együttes költségeire, további 0,5% a nyilvánosság biztosítására, valamint 1% a felmerülő rezsiköltségekre a Felhívás alapján. A Projekt költségvetése során ennél kisebb arányok kerültek betervezésre: a projekt-előkészítés, közbeszerzés és a projektmenedzsment együttes költségei 6,89%-ot; a nyilvánosság biztosítása 0,03%-ot; míg a rezsiköltségek mindössze 0,2%-ot tesznek ki. Ennek köszönhetően a finanszírozási keretből arányosan magasabb összeg jut a szakmai tevékenységek megvalósítására. A célcsoport személyi jellegű ráfordításai a teljes költségvetés 51,6%-át teszik ki.

A célcsoport számára nyújtható pénzügyi eszközök a Felhívás alapján a következők lehetnek: bértámogatás, mobilitási támogatás, munkaerőpiaci alkalmazkodás támogatása, vállalkozóvá válást elősegítő támogatás. A Projekt keretében a Kormányhivatal a szolgáltatások mellett támogatásként foglalkoztatást elősegítő bértámogatást és munkaerőpiaci alkalmazkodás keretében álláskeresést ösztönző juttatást nyújtott a programba bevont személyeknek, illetve azok foglalkoztatásához. A következő programokkal időbeni átfedés van, de a támogatások típusában és a célcsoportokban együttes átfedés nem áll fenn.

1. táblázat: A Kormányhivatal a Projekt megvalósításával egy időben zajló egyéb támogatási programjai

Projekt címe	A munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése
Projekt azonosító száma	GINOP_Plusz-3.1.1-23-2024-00001
Projekt célja	a munkaerő-kínálat bővítése és fejlesztése, a munkaerőpiaci program célcsoportjába tartozók nyílt munkaerőpiacon való tartós integrációja
Projekt futamideje	2023. október 01 – 2027. augusztus 31.
Projekt célcsoportja	Projekt célcsoportja: 30-49 év közötti álláskereső
Célcsoport részére biztosított támogatások	foglalkoztatást elősegítő bértámogatások, lakhatási támogatás, utazási támogatás, képzéshez nyújtható álláskeresést ösztönző juttatás, szolgáltatások ideje alatt nyújtható pénzbeli juttatás
Projekt címe	Ifjúsági Garancia Plusz
Projekt azonosító száma	GINOP_Plusz-4.1.1-23
Projekt célja	Segítse a fiatalok munkához, munkatapasztalathoz vagy piacképes tudáshoz jutását
Projekt futamideje	2023. október 01 - 2027. augusztus 31.
Projekt célcsoportja	15-29 év
Célcsoport részére biztosított támogatások	foglalkoztatást elősegítő bértámogatások, lakhatási támogatás, utazási támogatás, képzéshez nyújtható álláskeresést ösztönző juttatás, szolgáltatások ideje alatt nyújtható pénzbeli juttatás
Projekt címe	A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül
Projekt azonosító száma	GINOP_Plusz-3.2.1-21-2021-00001
Projekt célja	A támogatás célja, hogy a feltételeknek megfelelő vállalkozásoknak továbbadott támogatást nyújtson a munkahelyi képzések megvalósításához, ezzel növelve a termelékenységüket. Ennek érdekében a munkaadók az állami foglalkoztatási szervként eljáró kormányhivatalhoz benyújtott kérelem alapján támogatást kaphatnak.
Projekt futamideje	2021. szeptember 01 - 2027. október 31.
Projekt célcsoportja	mikro-, kis- és középvállalkozások, valamint nagyvállalatok
Célcsoport részére biztosított támogatások	képzések támogatása a 638/2023. (XII.28.) Korm. rendelet 52. §-a szerinti képzési támogatásként; a támogatott vállalkozás munkavállalói képzésen történő részvétele miatt kieső munkaidőre jutó bruttó bér; a képzések szervezéséhez, lebonyolításához szükséges szakmai megvalósító költsége az első képzés első napja és az utolsó képzés utolsó napja közötti időszakra
Projekt címe	Munkakörülmények fejlesztése
Projekt azonosító száma	GINOP_PLUSZ-3.2.5-24-2024-00001
Projekt célja	Munkakörülmények fejlesztése
Projekt futamideje	2024. szeptember 01 - 2027. október 31.
Projekt célcsoportja	KKV
Célcsoport részére biztosított támogatások	Munkavédelmi célú eszközök beszerzése
Projekt címe	Lakhatási támogatás 2024 (Nemzeti Foglalkoztatási Alap központi keretéből)
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	lakhatási támogatás biztosítása a munkaerőpiaci mobilitás elősegítése érdekében
Projekt futamideje	2024. március 14 – 2024. december 31.
Projekt célcsoportja	regisztrált álláskereső
Célcsoport részére biztosított támogatások	lakhatási támogatás
Projekt címe	Utazási támogatás 2024 (Nemzeti Foglalkoztatási Alap központi keretéből)
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	utazási támogatás biztosítása a munkaerőpiaci mobilitás elősegítése érdekében
Projekt futamideje	2024. március 14 – 2024. december 31.
Projekt célcsoportja	regisztrált álláskereső

Célcsoport részére biztosított támogatások	mobilitási támogatás
Projekt címe	Közfoglalkoztatásból a versenyszférába (Nemzeti Foglalkoztatási Alap központi keretéből)
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	közfoglalkoztatásban résztvevőknek az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedésének segítése
Projekt futamideje	2024. március 01 – 2024. december 31.
Projekt célcsoportja	közfoglalkoztatással érintett személyek
Célcsoport részére biztosított támogatások	elhelyezkedési juttatás
Projekt címe	Nyári diákmunka 2024 (Nemzeti Foglalkoztatási Alap decentralizált és központi keretéből)
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	Fiatalok inaktivitás csökkentése, korai munkatapasztalat és munkajövedelem szerzése
Projekt futamideje	2024. június 17 – 2024. augusztus 31.
Projekt célcsoportja	16-25 év közötti nappali tagozatos diákok
Célcsoport részére biztosított támogatások	munkabér támogatása foglalkoztató részére
Projekt címe	Súlyosan hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatását elősegítő támogatás Nemzeti Foglalkoztatási Alap központi keretéből)
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	súlyosan hátrányos helyzetű munkavállaló foglalkoztatásának elősegítése és annak hátrányos következményeinek enyhítése
Projekt futamideje	2024. január 01 – 2025. december 31.
Projekt célcsoportja	súlyosan hátrányos helyzetű álláskereső, illetve ezen személyeket alkalmazó munkaadó
Célcsoport részére biztosított támogatások	bérmegemelés, bértámogatás
Projekt címe	Önfoglalkoztatás Bács-Kiskun vármegyében 2024
Projekt azonosító száma	-
Projekt célja	álláskereső vállalkozóvá válásának elősegítése
Projekt futamideje	2024. március 28 – 2024. december 31.
Projekt célcsoportja	regisztrált álláskereső
Célcsoport részére biztosított támogatások	vállalkozóvá válás elősegítéséhez kapcsolódó ismeretek átadása 1 hónapos szolgáltatásnyújtás keretében; hat hónapon keresztül a kötelező legkisebb munkabér 100 %-ának megfelelő mértékű vissza nem térítendő támogatás

A Stratégia felülvizsgálata során a Projekt finanszírozási lehatárolása az 1. számú táblázattal egészült ki.

1.2.3. Célcsoport lehatárolása

A PET-ben meghatározásra került a projekttevékenységek által megcélzott két csoport: ezek a 30 év feletti inaktívok és az 50 év feletti regisztrált álláskereső. A célcsoportok előzetes egyeztetése és jóváhagyása az Innovációs és Technológiai Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság részéről 2022. január 18-án megtörtént a támogatási kérelem benyújtását megelőzően, majd 2023. március 19-én a Projekt megvalósításának időtartamára a Nemzetgazdasági Minisztérium szakpolitikai felelősével kötött együttműködési megállapodásban is rögzítésre került a célcsoport. A megállapodás lehetőséget biztosít a célcsoport felülvizsgálatára két évenként a Vármegyei Stratégiai Tervezés (a továbbiakban MST) során alkalmazott egyeztetési eljárás keretében. **Az MST keretében benyújtott beszámolók nem teszik indokoltá a célcsoport módosítását.**

A további, foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzetű célcsoportok (pl. 30 év alatti pályakezdők) bevonását a Kormányhivatal a jelen Projekttel párhuzamosan futó GINOP-projektek végrehajtása során tervezi.

Azaz a Projekt célcsoportja a munkaerőpiaci programok, a célcsoport képzéséhez, foglalkoztatásához, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásához kapcsolódó projektrész valamennyi tevékenysége és a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések projektrész foglalkoztatást elősegítő tevékenységek esetében:

- a 30 év feletti inaktívak, azaz
 - a gyermekgondozás miatt ellátottak (azaz a GYES-en és GYED-en lévők)
 - a szociális ellátásban részesülők (ápolási díj, segély)
 - a saját magukat munka nélkül fenntartók (pl. felhalmozott vagyonuk kamataiból vagy ingatlan bérbeadásából élők)
 - egyéb eltartottak (pl. háztartásbeliek) és
- az 50 év feletti álláskereső.

A Stratégia felülvizsgálata során a célcsoport lehatárolásában változás nem történt.

1.2.4. Végrehajtási keretek, időhorizont

A projekt lebonyolítás alapvető keretét a 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet határozza meg. Ez a kormányrendelet a 2021-2027-es EU-s költségvetési ciklus magyarországi végrehajtásának jogi keretét biztosítja, szabályozva a különböző európai uniós alapok forrásainak felhasználását.

Operatív végrehajtási dokumentumok:

- **TOP_Plus-3.1.1-21 Felhívás**, mely konkrétan a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések létrehozására irányul.
- **Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban** című dokumentum a pályázati felhívások olyan általános feltételeiről ad tájékoztatást, amelyek konstrukciófüggetlenül minden támogatást igénylőre vonatkoznak. Ez a dokumentum kiegészíti a konkrét felhívásokat és szerződéseket.
- A **Támogatási Szerződés** és az **Általános Szerződési Feltételek** határozzák meg a konkrét jogi kötelezettségeket a kedvezményezettek számára. Ezek a dokumentumok több alkalommal módosultak a 2021-2027-es időszakban.
- **Elszámolási Útmutató 2021-2027** című dokumentum tartalmazza a 2021-2027 programozási időszakban az európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának részletes pénzügyi szabályait. Ez az útmutató szintén többször módosult a programozási időszak során.
- **Kedvezményezettek Tájékoztatói Kötelezettségei** dokumentum a kedvezményezettek számára előírt kommunikációs tevékenységeket és eszközöket tartalmazza.
- Külön tájékoztató (**Tájékoztató az elszámolható költségekről**) áll rendelkezésre a TOP PLUSZ által finanszírozott projektek során elszámolható költségek piaci árának alátámasztásához.
- További útmutatást biztosít a **Segédlet a támogatási kérelem tervezéséhez és a projektek megvalósításához Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések (TOP_Plus-3.1.1-21)** dokumentum, valamint
- az „Útmutató a területi foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégiák készítéséhez és felülvizsgálatához” című dokumentum.

Ezek a dokumentumok hierarchikus rendszert alkotnak: a 256/2021. Korm. rendelet adja a jogi keretet, amelyet az általános útmutatók operacionalizálnak, a konkrét felhívások specifikálnak, míg a szerződéses és elszámolási dokumentumok a gyakorlati végrehajtást szabályozzák. A rendszer folyamatosan fejlődik, amit a dokumentumok rendszeres módosításai is jeleznek.

A Kormányhivatal által végzendő szakmai tevékenységek szabályozásáért a **100/2021. (II. 27.) Korm. rendelet a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról** rendelkezik. A rendelet hatálya a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások és támogatások igénybevételére és azzal kapcsolatos eljárásra és tevékenységre terjed ki. Rendelkezik többek között az egyéni cselekvési tervről, a munkaerőigény nyilvántartásáról, a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások ideje alatt nyújtható pénzbeli juttatásokról, a munkaközvetítésről, információnyújtásról és a tanácsadásról.

A végrehajtás esetében a Felhívás által **támogatható tevékenységek** jelentik az elvi kereteket. A projektmegvalósítás során végrehajtandó tevékenységek a pályázati anyagban szereplő PET-ben már felsorolásra kerültek. *Ezek részletezését jelen dokumentum 3. Intézkedések bemutatása c. fejezete tárgyalja.*

A teljes végrehajtási **időhorizont** esetében fontos kiemelni, hogy a 2014-20-as programozási ciklusban zajló, TOP keretében támogatott vármegyei paktum projekt zárása (2021.06.30.) megelőzte – a TOP_PLUSZ keretében támogatott – jelen projekt indulását (2022.07.01.), így közöttük időbeli összefonódás nem áll fenn. A TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001 azonosítószámú projekt 2023.09.30-ig tartott, azaz ezen időpontig átfedésben működött jelen Projekttel. A Kormányhivatal

- GINOP_Plusz-4.1.1-23 felhívás keretében megvalósuló Ifjúsági Garancia Plusz című projektje 2027.08.31-ig,
- GINOP_Plusz-3.2.1-21-2021-00001 felhívás keretében megvalósuló A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül című projektje 2027.10.31-ig,
- GINOP_PLUSZ-3.2.5-24-2024-00001 felhívás keretében megvalósuló Munkakörülmények fejlesztése című projektje 2027.10.31-ig tart.

A Stratégia felvázolása a projekt-előkészítés szakaszában történt meg, így már a végrehajtás időhorizontján belül. A projektmegvalósítás az 1. mérföldkő elérését (2023.03.29.) követően kezdődött meg. A Projekt szakmai tevékenységei végrehajtásának hatályos időbeli korlátját a támogatási kérelemben megjelölt fizikai befejezés dátuma (2027.12.31.) jelenti.

A **Felhívás összességében 72 hónapos projektidőtartamot** engedélyez a konstrukcióban résztvevők számára, ami a projekt meghosszabbítására is lehetőséget ad (jelen esetben akár 2028.06.30-ig) abban az esetben, ha külső körülmények vagy belső döntések ebbe az irányba mozdítanák el a projekt lebonyolítását. A Felhívás meghatározza a záró kifizetés legkésőbbi benyújtási dátumát (2029.06.29.), mely kijelöli a legkésőbbi, elméletben lehetséges projektbefejezési dátumot is (2029.04.29.).

A Stratégia felülvizsgálata során a végrehajtás időkerete nem változott.

1.3. Tervezési folyamat bemutatása

1.3.1. Háttér, előzmények

A jelen Projekt keretében kidolgozott Bács-Kiskun vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia a Felhívás mellékleteként kiadott Útmutató szakmai-módszertani előírásai és ajánlásai alapján került kidolgozásra, illetve felülvizsgálatra. A Projekt közvetlen szakmai előzménye a 2016-ban elkészített vármegyei Foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia², ennek a 2018. évi felülvizsgálata³.

² Együttműködés a helyben foglalkoztatásért – Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés FOGLALKOZTATÁSI ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI STRATÉGIA 2016-2021 (készült: 2016.09.26.)

³ Együttműködés a helyben foglalkoztatásért – Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés FOGLALKOZTATÁSI ÉS

Továbbá, számos kapcsolódó tematikájú, párhuzamosan megvalósult térségi projekt (Pl. GINOP, EFOP, TOP keretében) is hozzájárult a munkaerőpiaci beavatkozások szinergiájához.

1.3.2. Stratégia tervezése során alkalmazott főbb alapelvek, szempontok

A stratégiaalkotás, illetve a Stratégia felülvizsgálata az alábbi főbb alapelvek továbbvitele mentén történt:⁴

Területileg kiegyenlített fejlődés

Bács-Kiskun vármegye egyes térségei közt jelentős fejlettségbeli különbségek vannak, ezért olyan foglalkoztatási-gazdasági együttműködések kell kidolgozni, melyek figyelembe veszik az egyes területek speciális adottságait. Törekedni kell a helyben foglalkoztatás szintjének növelésére a szükséges feltételek kialakításával.

Területi szemlélet

Helyi és térségi elképzelésekből alulról építkező vármegyei foglalkoztatási együttműködések, programok kidolgozása szükséges.

Helyi munkavállalás lehetőségeinek kialakítása

A települések lakossága, különösen a hátrányos helyzetű foglalkoztatási célcsoportok számára biztosítani szükséges a helyben történő munkavállalás lehetőségét is, ennek vállalászási, intézményi feltételeit, az ezt támogató szolgáltatásokat ösztönözni, fejleszteni szükséges.

Esélyegyenlőség

Nők és férfiak, a fogyatékkal élők és egyéb esélyegyenlőségi szempontból sérülékenyebb célcsoportok (50+ életkor, alacsony iskolázottság, megváltozott munkaképesség, kisebbséghez tartozás stb.) egyenlő munkaerőpiaci esélyének megteremtése. Az álláskereső célcsoport hátrányos helyzetű tagjai egyforma esélyekkel, sőt kiemelten kerüljenek bevonásra az egyes programokba, hangsúlyozottan a nehezen megszólítható, valóban rászoruló rétegekre. Lényeges, hogy a helyi munkaerőpiacon eddig meg nem jelenő, inaktív rétegek is kerüljenek bevonásra a rendszerbe.

Fenntarthatóság

A stratégia tervezett elemei, szolgáltatásai gazdasági, társadalmi, környezeti szempontból fenntartható módon kerüljenek kidolgozásra, megvalósításra, elvárás a fenntartható intézményrendszer kialakítása.

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI STRATÉGIA felülvizsgálata 2016-2021 (készült: 2018. december)

⁴ Forrás: Együttműködés a helyben foglalkoztatásért Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés FOGLALKOZTATÁSI ÉS GAZDASÁGFEJLESZTÉSI STRATÉGIA 2016-2021 (2016.09.26.)

Gazdasági igényeknek megfelelés

A munkaerőpiacon megjelenő vagy a munkaerőpiaci trendkutatások által előre látható gazdasági igényeknek megfelelően szükséges a hiányszakmák azonosítása, minél több szakmai területen és ágazatban. Lehetőség szerint a tényleges szűkebb regionális igényeket tartsák szem előtt, és ne a külföldön keresett szakmákra koncentrálnak. Fontos szempont a helyi munkaerő vármegyében tartása.

Partnerség, nyilvánosság

Minden releváns érintetti kör, szereplő bevonása lényeges a Stratégia kidolgozásába és megvalósításába. A foglalkoztatási együttműködések a közvetlen résztvevőkön kívül minél szélesebb körben kapjanak nyilvánosságot, hogy a tervezett tevékenységekhez minél szélesebb körben tudjanak további intézmények, szakmai és civil szervezetek csatlakozni, kapcsolódni saját tevékenységükkel. Rendkívüli fontossággal bír az együttműködési tevékenységek területi szintű összehangolása, vármegyei szintű koordinációja.

Innováció

Nyitottnak kell lenni és lehetőséget kell teremteni a munkaerőpiaci és foglalkoztatáspolitikai problémák megoldásának újabb, korszerű módszereire.

A Stratégia felülvizsgálata során a Projekt alapelvei nem változtak.

1.3.3. A teljes tervezési folyamat szervezeti keretei

1.3.3.1. Konzorcium

A Projektet három konzorciumi partner készítette elő, és kezdte megvalósítani: az Önkormányzat, a Hivatal és a Kormányhivatal.

A Hivatal a 4. időközi elszámolással lezárt időszakot követően kilépett a Projekt megvalósításából az adminisztratív terhek csökkentése érdekében. Az eddig elszámolt támogatás kivételével a támogatást és a Projektben vállalt feladatok elvégzését az Önkormányzat vette át.

1.3.3.2. Koordinációs Munkacsoport

A Hivatal beszerzési eljárás keretében külső szakértőként a HBH Stratégia és Fejlesztés Kft.-t vontak be a Stratégia elkészítésébe. Feladatuk a pályázati útmutató szakmai-módszertani elvárásai alapján a Bács-Kiskun vármegye foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégiájának teljes körű kidolgozása volt.

Az összetett tervezési folyamat sikeres megvalósítása a stakeholderek minél szélesebb körű bevonása, a különböző vélemények, szempontok becsatornázása, a határidők ütemezett tartása érdekében a **Koordinációs Munkacsoport** (a továbbiakban KCS) került felállításra munkaindító, első megbeszélés keretében. A KCS a konzorciumi tagok képviselőiből - a projektvezetői és operatív szakmai feladatokat ellátó munkatársakból -, valamint a bevont külső szakértőkből alakult meg. A KCS a Stratégia teljes tervezési szakaszában ellátta a koordinációs és vezetői döntés-előkészítő feladatokat, rendszeres

online megbeszélések (Zoom Meeting felületen történő) lebonyolításával. A KCS működési-kommunikációs eljárásrendjét az érintettek az első, munkaindító megbeszélésen egyeztették. Az indulási feladatok egyike egy olyan közös munkaterv létrehozása volt, mely sorvezetőként szolgált a teljes tervezés során a fő feladatok, felelősök és belső határidők megnevezésével. A munkaterv alapján a KCS rendszeres, előre rögzített időpont és napirend alapján beszélte meg az aktuális kérdéseket, melyekről mindig írásos emlékeztető is készült. (Az emlékeztető elkészítése mindig a külső szakértő cég feladata volt, a KCS többi tagja ezt véleményezte, illetve jóváhagyta.) Az emlékeztetőben egy jól áttekinthető táblázat összegezte az aktuális feladatokat, a belső határidők és a felelősök rögzítésével. A soron következő találkozó napirendjében az előzőben meghatározott feladatok teljesülése képezte az egyik fő napirendi pontot, így a tervezés aktuális állása, előrehaladása minden érintett szereplő számára világos és transzparensen követhető volt, beleértve az elmaradásokat és a szükséges korrekciókat.

A **Stratégia felülvizsgálatát a konzorcium tagjai saját teljesítésben** végezték el, és a KCS-ot a projektvezetői és operatív szakmai feladatokat ellátó munkatársainak részvételével alakították ki.

1.3.3.3. Stakeholderek, kontaktlista

Fontos előkészítő tevékenység volt a Stratégia elkészítésekor egy előzetes kontaktlista összeállítása a KCS tagok körében elvégzett stakeholder-analízis keretében, melynek során minden szervezet azonosította azokat a szereplőket (típusonként, illetve potenciális felelősönként), akik közvetlen vagy közvetett bevonását szükségesnek tartotta. Az így kialakított kontaktlista (pontos elérhetőségekkel: szervezet, beosztás és/vagy név, telefonszám, e-mai cím) a tervezési folyamat előrehaladásával folyamatosan bővült. Ez képezte alapját a megszervezendő terepmunkának: interjúknak, workshopoknak.

A Stratégia felülvizsgálatakor a KCS tagok azonosították azokat a szereplőket, akik közvetlen vagy közvetett bevonását szükségesnek tartották. Ez képezte alapját a felülvizsgált dokumentum véleményezési eljárásának.

A támogatási kérelem Szervezeti kereteinek megvalósítását a 4. fejezet mutatja be, mely magában foglalja a Konzorcium tagjainak (4.1.), a Projektmenedzsment (4.2.) és a Partnerség (4.3.), ezen belül a felállított és működtetendő Paktumszervezet részletesebb ismertetését.

1.3.4. Alkalmazott módszertan

Módszertani szempontból a Stratégia elkészítése során az alábbi főbb eszközök kerültek alkalmazásra:

1.3.4.1. Adat- és információgyűjtés, elemzés, értékelés

A **Stratégia elkészítésekor a kutatómunka** a szükséges adatok, információk, dokumentumok (korábbi rendelkezésre álló, vonatkozó stratégiák, felülvizsgálatok, projektdokumentumok, háttéranyagok, tanulmányok stb.) és statisztikai adatok összegyűjtése (KSH, TelR, BKVKH stb.), elemzése, értékelése révén történt.

A **2018-ban felülvizsgált vármegyei foglalkoztatási stratégia** a pályázati útmutatóban megadott módszertan szerint került aktualizálásra: a vonatkozó friss statisztika adatok, releváns háttérdokumentumok, aktuális hatályos jogszabályok, illetve a különböző, érintetti csoportok széles körű, közvetlen bevonása útján szerzett információk alapján újratervezte jövőképét, a 2021-2027-es

időszak gazdasági, munkaerőpiaci kihívásaira reflektáló, középtávú célrendszerét, cselekvési tervét. Ugyanakkor a tervezés figyelemmel volt arra, hogy biztosítsa az összhangot a különböző, kapcsolódó hatályos európai uniós, hazai és regionális fejlesztési dokumentumokkal, alapelvekkel is.

Bács-Kiskun vármegyének is alkalmazkodni kell a **folyamatosan változó gazdasági-technológiai környezethez, az éghajlatváltozás kihívásaihoz, a digitalizáció folyamataihoz, valamint 2020-tól egy világvilágjárvány okozta, váratlan külső veszélyhelyzethez**; illetve lehetőségeihez mértén kezelnie kell mindezen tényezőknek a helyi társadalomra gyakorolt foglalkoztatási-szociális hatásait. A Stratégia jövőképét, átfogó és specifikus célrendszerét, illetve a lehetséges beavatkozási intézkedéseket, tevékenységeket mindezekre tekintettel tervezte meg.

Emellett kiemelten fontos szerepet kapott a különböző **érintetti körök azonosítása** (stakeholder-analízis módszerrel) **és aktív bevonása**, mely változatos módszerekkel: fókuszcsoporthoz, műhelytalálkozóhoz, mélyinterjúhoz és kérdőíves vizsgálatok útján történt.

1.3.4.2. Fókuszcsoporthoz műhelytalálkozók és interjúk lebonyolítása

Fókuszcsoporthoz műhelytalálkozók kerültek lebonyolításra, melyeken az azonosított főbb érintetti körök mindegyike: térségi munkaadók, nagyfoglalkoztatók, munkaerőkölcsönzők, kamarák, egyházi és civil szervezetek (szociális, oktatási-nevelési, képzési, karitatív), valamint a vármegye döntéshozói, illetve a konzorciumi tagok egyaránt képviseltették magukat. A találkozókat a külső szakértők moderálták. A workshopok mellett mélyinterjúk lebonyolítására is sor került elsősorban a térségi meghatározó foglalkoztatókkal, illetve szakpolitikai szereplőkkel. A HBH Kft. a projektdokumentáció részeként minden rendezvényről beszámolót készített.

1.3.4.3. Kérdőíves felmérések

A Bács-Kiskun vármegyében működő vállalkozások konkrét munkaerőpiaci igényeinek, fejlesztési elképzeléseinek, valamint lehetséges együttműködési szándékainak feltérképezését szolgálta a vármegyei Foglalkoztatási Paktum keretein belül elvégzett, átfogó online anonim felmérés. Főként a Kormányhivatal és a vármegyei kereskedelmi és iparkamara jeleskedett igen aktívan a kiküldésben (meglévő címlisták alapján), így jelentős számú, összesen 247 db teljes kitöltés érkezett.

A vármegye 11 járása 119 településének gazdasági-foglalkoztatási helyzete: adottságai, szükségletei szintén online kérdőíves vizsgálat útján került feltérképezésre az Önkormányzat felkérésére, önkéntes válaszadással. A településektől 47 db kitöltés érkezett vissza.

A fentebb részletezett kutató- és terepmunka során nyert adatok és primer információk rendszerező, összesített feldolgozása alapján készült el a Helyzetelemzés- és értékelés, illetve a SWOT-analízis. A megfogalmazott problémák, fejlesztési szükségletek és az azonosított jövőbeni lehetőségeken alapuló jövőkép és rövid-középtávú célkitűzések alapján alakult ki a Stratégia Intézkedési fejezete, illetve az ezt részletesen kibontó Cselekvési terv és a hozzá tartozó Pénzügyi terv. A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia szerkezetét az Útmutató nyolc fő fejezetbe javasolja rendezni, melyet a Stratégia készítői szorosan követtek.

1.3.4.4. A Stratégia felülvizsgálatának módszertana

Módszertani szempontból a Stratégia felülvizsgálata során az alábbi főbb eszközök kerültek alkalmazásra:

A Stratégia felülvizsgálata a **17/2023. (IV. 28.) számú határozattal elfogadott vármegyei foglalkoztatási stratégia aktualizálására irányult**, a vonatkozó útmutatókban meghatározott módszertan szerint. Az átdolgozás a legfrissebb statisztikai adatok, releváns háttérdokumentumok, aktuális jogszabályok, valamint a széles körű érintetti bevonás útján gyűjtött információk felhasználásával valósult meg.

A felülvizsgálati folyamat első lépéseként megtörtént a szükséges adatok, információk és dokumentumok összegyűjtése, feldolgozása és értékelése. Ennek keretében felhasználásra kerültek korábbi stratégiák, felülvizsgálati anyagok, projektdokumentumok, tanulmányok, valamint a KSH, a TeIR és a BKVKH által biztosított statisztikai adatok.

A **vármegye vállalkozásainak munkaerőpiaci igényeit, fejlesztési elképzeléseit és együttműködési szándékait** online, anonim kérdőív segítségével tártuk fel. A felmérés terjesztésében kiemelt szerepet játszott a Kormányhivatal és a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara, amelynek eredményeként 60 teljes kitöltés érkezett.

A vármegye 11 járásának 119 településére kiterjedő gazdasági-foglalkoztatási helyzetfeltárás szintén **online kérdőíves módszerrel, az önkormányzatok önkéntes részvételével** történt. E felmérésből 44 települési kitöltés érkezett.

A kérdőíves adatfelvételt kiegészítve mélyinterjúkat folytattunk a **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Vármegyei Igazgatósága**, valamint a **Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara képviselőivel** annak érdekében, hogy a stratégiaalkotás során közvetlenül is megjelenjenek a gazdasági szereplők tapasztalatai, ágazati szempontjai és együttműködési lehetőségei.

A kutatási és terepmunka során nyert adatok rendszerezett feldolgozását követően került sor a helyzetelemzés és értékelés, valamint a SWOT-analízis felülvizsgálatára. A feltárt problémák, fejlesztési szükségletek és jövőbeni lehetőségek alapján került meghatározásra a stratégiai jövőkép, a rövid- és középtávú célkitűzések, az Intézkedési fejezet, valamint az azt részletező Cselekvési terv és Pénzügyi terv. A dokumentum szerkezete az Útmutató javasolt nyolc fő fejezet szerint épült fel, amelyet a felülvizsgálat készítői következetesen alkalmaztak.

Az 1.3.4. fejezet kiegészítésre került a Stratégia felülvizsgálata során alkalmazott módszerek bemutatásával.

1.4. Stratégiai (szakmapolitikai) háttér, illeszkedés

1.4.1. Területi Agenda 2030

Az Európai Unió országainak területfejlesztésért felelős miniszterei 2020 decemberében fogadták el a Területi Agenda 2030 dokumentumot⁵, mely cselekvésközpontú keretet biztosít az Európán belüli területi kohézió elősegítéséhez. A Kiegyensúlyozott Európa fejezetben az Agendát elfogadó országok arra ösztönzik a különböző hierarchiaszinten álló területi egységeket – a lakóközösségektől a régiókig –, hogy közösen kutassák a globális társadalmi kihívásokra adandó válaszokat. Így Európa-szerte minden térségben a munkafeltételek, az élet- és vállalkozási körülmények, a társadalmi-gazdasági

⁵ A 2020-as dokumentum a legutóbbi, 2011-es felülvizsgálatot követően frissíti ismét az unió területi célkitűzéseit.

jólét, az innovációs kapacitások, a globális értékláncokban elfoglalt pozíciók, valamint a globális versenyképesség javításán munkálkodjanak.

Jelen Projekt amellett, hogy azonosítja az elmúlt időszak globális eredetű válságait (COVID-világjárvány, ukrajnai háborús konfliktus, erős inflációs hatás, aszály) és szembenéz az azokból fakadó kedvezőtlen gazdasági folyamatokkal, egyúttal NUTS-2 területi szinten lépéseket tesz a munkafeltételek, élet- és vállalkozási körülmények, valamint a társadalmi-gazdasági jólét előmozdítása érdekében. A foglalkoztatottság további növelésével egyben pozitívan befolyásolja a vármegye, Magyarország, illetve tagállamként egyúttal az Európai Unió globális versenyképességét is.

A Területi Agenda a Stratégia felülvizsgálata során nem változott.

1.4.2. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: OFTK) jövőképe szerint az ország lakossága fizikailag és mentálisan is egészséges, illetve munkaerőpiaci helyzetének megfelelően képzett. A munkaerőpiacon versenyképes tudással, képzettséggel, készségekkel rendelkezik, ön maga biztonságos megélhetését képes megteremteni.

Az OFTK célrendszere a 2014-2020-as időszak nemzeti prioritásai között fordulatot, elmozdulást irányoz elő a teljes foglalkoztatottság és a tudásalapú társadalom megteremtése érdekében. Teljes foglalkoztatottság az, ha a munkaerő-kínálat és -kereslet kiegyenlíti egymást, és munkanélküliség csak gazdaságszerkezeti okokból fordul elő. Ebben az értelmezésben a 2022. III. negyedéves Bács-Kiskun vármegyei munkanélküliségi ráta (3,5%) kínálati oldalról teljes foglalkoztatottnak tekinthető. A Stratégia felülvizsgálatakor, 2025. II. negyedévében 4,7% volt vármegyei munkanélküliségi ráta, az országos átlag (4,5%) és a 2022. évi érték felett. A közgazdasági szakirodalomban a teljes foglalkoztatottság a küszöbértéke általában 3–4 % munkanélküliségi ráta körül van. Így már nem csak a keresleti oldalon azonosítható munkaerőhiány – elsősorban a képzettek körében, amely az OFTK prioritás elérést árnyalja, illetve továbbra is aktuálissá teszi. A teljes foglalkoztatás állapota tankönyvi példa-szerűen nem valósulhat meg a statisztikai felmérésekben szereplő éves, negyedéves időtartamokban. Mindazonáltal a foglalkoztatáspolitikai szereplőinek folyamatosan szükséges a teljes foglalkoztatottság elérére törekedni, melynek jelen Projekt is egy eszközét képezi.

Az OFTK a középtávon megvalósítani szükséges társadalom-, illetve térségstratégiai feladatok közé sorolja a következő, jelen Projektben is szereplő célokat:

- a megélhetést, jövedelmet biztosító foglalkoztatási lehetőségek biztosítása;
- a képzettségnek, készségeknek megfelelő foglalkoztatási lehetőségek biztosítása;
- a foglalkoztathatóság fejlesztése, a képzésben, és foglalkoztatásban való részvételt segítő személyes szolgáltatások biztosítása;
- a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése;
- a leszakadó térségek, vidéki térségek, külső és belső perifériák, foglalkoztatási és szociális problémáinak kezelése.

A hosszú távú fejlődést megalapozó társadalomstratégiai területként szerepel még a dokumentumban a munkaerő-kínálat minőségének javítása, foglalkoztathatóságának növelése.

Az OFTK a Stratégia felülvizsgálata során nem változott.

1.4.3. TOP_PLUSZ

A TOP_PLUSZ a **2019. országjelentés** alapján a területi kihívások között kulcsfontosságú beavatkozásként azonosítja a lemaradó térségeket, valamint a hátrányos helyzetű csoportokat célzó foglalkoztatási, szociális, oktatási és egészségügyi beruházásokat. Célkitűzésként deklarálja a foglalkoztatáshoz való hozzáférés javítását, különös tekintettel a tartósan álláskeresőkre és az inaktív személyekre.

Az **operatív program egyedi célkitűzésként** ('Az aktív befogadás ösztönzése, többek között az esélyegyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára') és beavatkozásként is azonosítja a vármegyei foglalkoztatási-gazdaság fejlesztési együttműködéseket.

Cselekvési szinten a Felhívásban jelennek meg az operatív program tervezett **beavatkozásai**. A Projekt fejlesztésekor a Felhívás céljainak való megfelelés prioritást jelentett, míg a továbbiakban a végrehajtás kereteit biztosítja.

A pályázati szakaszban az alább részletezett **célkitűzéseket** tartotta szem előtt a támogatásigénylő: A Felhívás célja, hogy a vármegyei önkormányzatok vezetésével, az egész vármegyére kiterjedően létrejövő és/vagy már működő foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések (paktumok) hozzájussanak azon forrásokhoz, melyek segítségével – kialakított stratégiájuk mentén – képzési és foglalkoztatási programjaikat megvalósíthatják és koordinálhatják a vármegye gazdasági- és foglalkoztatási fejlesztéseit. Az Önkormányzat mint konzorciumvezető irányításával futó Projekt a vármegye egészére kiterjed, beleértve Kecskemét és Baja megyei jogú városok területét is. A 2014-2020-as programozási ciklusban létrejött vármegyei paktum megújítása jelen Projekt előkészítése során megtörtént, csakúgy, mint a foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztés tevékenységeinek összefogása a Stratégia keretében.

A Felhívás kiemelte továbbá, hogy a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködésekben **építeni kell az előző programozási időszakban a TOP forrásaiból finanszírozott együttműködések tapasztalataira**. A folyamatosság biztosított az Önkormányzat és a Kormányhivatal révén, amely szervezetek mindkét finanszírozási ciklusban megvalósítói a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködéseknek. A partnerek abban is egyetértenek, hogy az eddigi szervezeti és működési eljárások megfelelő kereteket kínálnak a további sikeres munkához. A partnerségen túl a megelőző projekt szakmai eredményei között több olyan elem is van, amelyek felhasználhatók a TOP Plusz-3.1.1 konstrukció keretében is – mint pl. a befektetés-ösztönzési adatbázis és kiszolgáló felület (www.bacsinvest.hu), amely a vármegyében elérhető iparterületeket gyűjtötte össze.

A Felhívás további célja a munkaerő kereslet és kínálat vármegyei szintű összehangolása, kiemelten az országos átlagnál alacsonyabb foglalkoztatási szinttel rendelkező, kevésbé fejlett régiókban és járásokban. Habár a vármegye egésze az országos átlaghoz közeli foglalkoztatási rátával bír, az egyes járások eltérő foglalkoztatási sajátosságokat mutatnak. Éppen ezért **a Projekt területi fókuszú programelemeket is tartalmaz**, mint például a foglalkoztatást elősegítő tevékenység, amely a következő járások és települések területét érinti:

- Bácsalmási járás (települései: Bácsalmás, Bácsbokod, Bácsborsód, Bácsszőlős, Csikéria, Katymár, Kunbaja, Madaras, Mátételke, Tataháza),
- Bajai járás (települései: Baja, Sükösd, Vaskút, Bácsszentgyörgy, Bátmonostor, Csátalja, Csávoly, Dávod, Dunafalva, Érsekcsanád, Érsekhalma, Felsőszentiván, Gara, Hercegszántó, Nagybaracska, Nemesnádudvar, Szeremle),
- Jánoshalmi járás (települései: Jánoshalma, Mélykút, Borota, Kéleshalom, Rém)

- Kalocsai járás (települései: Kalocsa, Hajós, Solt, Dunapataj, Harta, Bátya, Drágszél, Dunaszentbenedek, Dunatetétlen, Dusnok, Fajsz, Foktő, Géderlak, Homokmégy, Miske, Ordas, Öregcsertő, Szakmár, Újsolt, Újtelek, Uszód),
- Kiskunhalasi járás (települései: Kiskunhalas, Tompa, Balotaszállás, Harkakötöny, Kelebia, Kisszállás, Kunfehértó, Pirtó, Zsana),
- Kiskunmajsai járás (települései: Kiskunmajsa, Csölyospálos, Jászszenzlászló, Kömpöc, Móricgát, Szank),
- Kunszentmiklósi járás (települései: Kunszentmiklós, Dunavecse, Szabadszállás, Apostag, Dunaegyháza, Kunadacs, Kunpeszér, Szalkszentmárton, Tass)

A TOP_PLUSZ elfogadására 2022. december 22-én, a C(2022)10008 számú európai bizottsági határozattal került sor. A TOP Plusz 1. számú módosítását a TOP Plusz Monitoring Bizottság 2024. október 17-én elfogadta, míg a 2. számú módosítás elfogadására 2025. december 15-én, az Európai Bizottság döntése alapján került sor. Ezek az operatív programot érintő módosítások a Projekt végrehajtását nem befolyásolják.

1.4.4. Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja

Bács-Kiskun megye 2021-2030-as időszakra vonatkozó területfejlesztési stratégiája átfogó víziót és konkrét fejlesztési programokat tartalmaz a vármegye fenntartható fejlődésének biztosítására.

A vármegye jövőképe 2040-re egy olyan térséget vizionál, amely "élő és élhető, ahol jó élni és ahová jó érkezni", három fő pillér köré építve: ÉL (élhető környezet és népességmegtartás), ÉRTÉK-ÉLMÉNY-EGÉSZSÉG (természeti és kulturális örökség hasznosítása), valamint BIZTONSÁG (kiszámítható gazdasági környezet és klímaadaptáció).

A stratégia hét területi célt határoz meg, amelyek egyben prioritásokat is jelentenek. A Duna-Tisza Közi Síkvidék klímaváltozáshoz való alkalmazkodása kiemelt jelentőségű, különös tekintettel a vízgazdálkodási problémák megoldására. A Kecskeméti fejlesztési körzet gazdasági sokszínűségének támogatása a megyeszékhelyet Budapestet tehermentesítő központtá kívánja fejleszteni. A várostérségi infrastrukturális és szolgáltatási kapcsolatok fejlesztése a város-vidék együttműködést erősíti.

A Dunamenti fejlesztési körzet logisztikai és turisztikai potenciálját célzó integrált fejlesztések a folyó menti települések gazdasági szerepét kívánják erősíteni. A Közép-Duna menti régió fejlesztése a Paks II. beruházáshoz kapcsolódó infrastrukturális és gazdasági fejlesztéseket foglalja magában. A határmenti fejlesztési körzet határon átnyúló együttműködésekre épít, különösen a Vajdasággal. A komplex programmal fejlesztendő járások - Jánoshalmi és Bácsalmási járás - társadalmi és gazdasági felzárkóztatása speciális figyelmet igényel.

Az **operatív program** hét prioritás köré szerveződik: gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés, vidékfejlesztés és népességmegtartás, térségi elérhetőség és mobilitás, erőforrások megőrzése és hatékony használata, ember-család-közösség, digitális és kreatív megye, valamint térségmarketing.

Az 1. és 5. prioritás kifejezetten szoros kapcsolatban áll a Paktum plusz pályázattal, mivel mindkét prioritás alapvető célkitűzései közvetlenül támogatják a foglalkoztatási paktumok fő céljait.

Az első prioritás, a gazdaság- és foglalkoztatás élénkítés területén a kapcsolódás különösen szembetűnő a közvetlen foglalkoztatási célok tekintetében. A vármegye gazdasági szerkezetének átalakulása és munkahelyteremtés fenntartható módon történő megvalósítása, valamint a KKV szektor

megerősítése közvetlenül új munkahelyek létrehozását eredményezi. Ezen belül kiemelt szerepet kap a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése a gazdaságfejlesztésen keresztül. A prioritás konkrét programelemei között található az iparterület és logisztikai központ fejlesztések, a szociális gazdaság fejlesztése - amely kifejezetten a hátrányos helyzetűek integrációjára irányul -, valamint a turisztikai fejlesztések és agrárlogisztikai központ fejlesztések, amelyek mind helyi munkahelyeket teremtenek.

Az ötödik prioritás, az ember, család, közösség terület szintén erőteljes kapcsolatot mutat a Projekt céljaival, különösen a társadalmi integráció és képzés vonatkozásában. Ennek keretében az aktív korú népesség foglalkoztathatóságának javítása valósul meg a társadalom mentális és fizikai állapotának fejlesztésével, miközben kiemelt cél a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek leszakadásának megakadályozása és felzárkóztatásuk. A prioritás jelentős hangsúlyt helyez a készségfejlesztésre és a nagy ellátórendszerekhez való egyenlő hozzáférés biztosítására.

A munkaerő-piaci támogatás területén ez a prioritás rugalmas munkavégzési formák támogatását foglalja magában, különös tekintettel az atipikus foglalkoztatás elősegítésére, elsősorban kisgyermekes szülők számára. Ehhez kapcsolódik a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását segítő intézmények fejlesztése, beleértve a bölcsődéket és idősek otthonait.

A dokumentumok alapján konkrétan is megjelenik a "Megyei paktumok" program a TOP Plusz keretében 4,904 millió forint forrással, amely közvetlenül támogatja a partnerség és többszintű kormányzás horizontális cél megvalósítását, a területi kohézió erősítését a foglalkoztatás területén, valamint a Gazdaságélénkítő Program településekkel való együttműködést.

A két prioritás között jelentős szinergiák mutatkoznak a foglalkoztatás területén. Az együttes hatás révén az első prioritás gazdasági alapokat teremt munkahelyek és vállalkozások formájában, míg az ötödik prioritás emberi erőforrás fejlesztést biztosít képzések és szociális támogatás révén. Együttesen komplex megközelítést nyújtanak a munkaerő-piaci kihívások kezelésére. Mindkét prioritás kiemelt figyelmet fordít a társadalmilag hátrányos helyzetű személyek munkaerő-piaci integrációjára, azonban eltérő megközelítéssel: az első prioritás munkahelyeket teremt számukra, míg az ötödik prioritás felkészíti őket a munkavállalásra. Így az 1. és 5. prioritás együttesen átfogó keretet biztosít a Paktum plusz pályázat céljainak megvalósításához, hatékonyan kombinálva a gazdaságfejlesztést a társadalmi befogadással és készségfejlesztéssel.

Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési programja a Projekt megvalósítása során, Bács-Kiskun Vármegye Közgyűlése 4/2026. (II.27.) határozatával módosult. A BÁCSKISKUN2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja – Stratégiai programrész (Előkészítő fázis)" és a „BÁCSKISKUN2030 – Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Programja – Operatív programrész (Javaslattevő fázis)" című dokumentumok kiegészítésre kerültek

- a BÁCS-KISKUN VÁRMEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PARTNERSÉGI TERV ÉS A TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ PARTNERSÉGI PROGRAM, továbbá
- az EREDMÉNYESSÉGI KRITÉRIUMOK ÉS SZÁMSZERŰSÍTETT INDIKÁTOROK MEGHATÁROZÁSA

című dokumentumokkal. Ugyanakkor ezen módosítások nem érintették a területfejlesztési program célkitűzéseit és prioritásait.

1.4.5. Bács-Kiskun Megye Integrált Területi Programja

Bács-Kiskun Vármegye Integrált Területi Programja (a továbbiakban ITP) a 2021-2027-es időszakban a vármegyei területfejlesztés beavatkozásait összefoglaló operatív dokumentum. Tartalmát tekintve a

stratégiai szinten 2030-ig tervező vármegyei területfejlesztési program megvalósítási eszközének tekinthető. A területfejlesztési program meghatározza a Bács-Kiskun előtt álló középtávú célokat és fejlesztési prioritásokat, az ITP pedig teljes egészében átveszi azokat és beavatkozásokkal egészíti ki.

Három átfogó célja között megtalálható a gazdaságfejlesztés, illetve az emberi erőforrás és közösségek fejlesztése, melyekhez jelen Projekt is kapcsolódik. Stratégiai céljai a vármegye különböző típusú területegységeire fókuszálnak, melyek így teljes átfedésben vannak a Projekt akcióterületével, azaz a vármegye teljes területével. Az ITP öt fejlesztési célterületéből négyet érint a vármegyei paktum: a Kiemelt város agglomerációját, a Közép-Duna Menti fejlesztési Térséget, a Klímaváltozással fokozottan érintett térséget, valamint a Különleges eszközzel fejlesztendő térséget. Az ötödik, Fenntartható város célterületet a vármegyében kiemelt városok jelentik, melyek külön projektcsomagban foglalták össze fejlesztéseiket, aminek természetesen nem része a vármegyei irányítású projekt; de ahogyan a vármegye minden településére, úgy az ágazati megközelítésből fakadóan ezekre is irányulhatnak a Projekt forrásai.

Hét horizontális célkitűzése körül jelen Projekt az inaktív réteg foglalkoztatásán keresztül hozzájárul a területi kohézió elősegítéséhez, az esélyegyenlőséghez és a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból fenntartható fejlődéshez. A beavatkozási struktúra hét prioritása közül a vármegyei foglalkoztatási együttműködés a gazdaság- és foglalkoztatás élénkítését szolgálja elsősorban.

Az ITP a területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívások esetében külön nevesíti jelen Projektet, illetve kiemeli, hogy a helyi igények ismeretében a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatására, foglalkoztatásának elősegítésére, szociális gazdaság támogatására az Önkormányzat a Kormányhivatallal együttműködve tudja a leghatékonyabban a rendelkezésre álló forrást felhasználni.

Az ITP előzetes verziója, melyet a Közgyűlés 49/2021 (VI.25.) határozatával fogadott el, 4,3 milliárd forintot allokált a Projektre, majd 32/2022 (V.13.) határozatával 3 347 243 681 Ft-ra változtatta az ITP 1. számú módosítása, illetve 3/2023. (III.31.) határozatával 3 470 000 000 Ft-ra változtatta az ITP 2. számú módosítása során.

A Projekt megvalósítása során az ITP több alkalommal módosult – a jelenleg hatályos ITP 6.0 verziót 5/2026 (II.27.) határozatával fogadta el a Közgyűlés -, azok tartalmilag nem befolyásolják a Projekt megvalósítását.

1.4.6. A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési koncepciója 2021-2035 és az ahhoz kapcsolódó Stratégiai és Operatív Program (2021-2027)

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Területfejlesztési Koncepciója tartalmazza az elérendő célokat, az ehhez kapcsolódó komplex (átfogó) célokat, fejlesztési elveket, a területi sajátosságokat, a belső és a külső koherenciavizsgálatot, illetve a területfelhasználás alapelveit.

A területfejlesztési koncepció kiindulópontja, hogy a térség gazdasági stabilitása az erős helyi vállalkozásokon nyugszik, melyeknek köszönhetően a térségben élők életszínvonalának javulása, illetve a család- és otthonalapítási kedvének növekedése várható. A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (a továbbiakban KDMKT) szervesen illeszkedik a magyar térszerkezetbe, és egyik felsőoktatási központjának tekinti Kecskemétet.

A térség települései, vállalkozói, lakosai számára a vizsgált időszakban kiemelt fontosságúak a paksi nagyberuházás gerjesztette lehetőségek, melyek beruházási, üzemeltetési, tudástranszfer- és

infrastruktúra-fejlesztéseket is teremtenek a térségben. A koncepció átfogó célja ezt a következőképp rögzíti: „A Közép-Duna menti Kiemelt Fejlesztési Térség (KDMKT) fejlesztésének célja a KDMKT következő évtizedeit meghatározó paksi erőmű-bővítés generálta lehetőségek kihasználása és kihívások kezelése oly módon, amely egyrészt biztosítja a KDMKT harmonikus, kiegyensúlyozott és fenntartható fejlesztését, másrészt hozzájárul ahhoz, hogy a KDMKT a helyi ambíciókra, értékekre és együttműködésekre építve képes legyen javítani vonzerejét és értékteremtő képességét.”

A koncepció által megfogalmazott jövőkép a „zöld zóna” kialakítása köré épül, amelynek köszönhetően a térségben innovatív, környezetileg fenntartható megoldások használata és fejlesztése jellemez valamennyi szektort, illetve valamennyi szektoron belüli szereplőt. A jövőkép szerint egy magas minőségű életet kínáló, vonzó, identitásait és közösségeit a világhoz nyitottan kapcsolódva megtartani képes térség jön így létre, mely a fejlett technológia, a fenntartható környezet, a helyi összefogás és identitás hármására épít, és modern megoldásokat alkalmaz, ezáltal is megteremtve egyedi szerepét Magyarországon belül.

A térségfejlesztés horizontális céljai (elvei) a következők:

- Területi és környezeti fenntarthatóság erősítése;
- Helyi értékteremtő képesség javítása;
- Alkalmazkodóképesség javítása; térségi és egyéni szinten egyaránt;
- Helyi identitás és együttműködés erősítése;
- Korszerű információs és kommunikációs technológiák (ICT) alkalmazása;
- Mindennapi élet biztonságának javítása.

A térségfejlesztés átfogó céljához kapcsolódó fejlesztési elvek a következők:

- Életminőség javulása;
- Fenntarthatóság biztosítása;
- Helyi értékek fenntartható használata (kiaknázása);
- Egyediség, kiválóság inspirálása;
- Megfelelő háttér és lehetőség biztosítása minden érintett személynek és szervezetnek a KDMKT területén;
- Hálózatos, klaszteralapú működés biztosítása.

A koncepcióban megfogalmazott, az átfogó célok megvalósítását szolgáló középtávra szóló specifikus, illetve területi céljaihoz kapcsolódó ágazati prioritások között az infrastruktúra-fejlesztés; a gazdaságfejlesztés; az innováció, környezetbarát (zöld) fejlesztés; a település- és intézményfejlesztés és a humánfejlesztés szerepel. A területi prioritások közé a szabad vállalkozási zónákban található, FETE és GÉP programban résztvevő települések, ill. a kedvezményezett járások és települések célzott fejlesztése; a periféria infrastrukturális, közszolgáltatási és szociális hátrányainak csökkentése; a gazdasági ökoszisztémák értékteremtő és innovációs képességeinek erősítése; a turisztikai fejlesztések megvalósítása; illetve a Gazdaságfejlesztési Zónák mentén történő fejlesztések (ide kapcsolódik a Dél-alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna) megvalósítása szerepel. Az azonosításra került 6-6 prioritás egymással szoros kölcsönkapcsolatban áll.

A KDMKT főbb települései közé tartozik Kalocsa és környéke. A térséghez rendelt fejlesztési elvek, ill. kapcsolódásuk az átfogó célhoz az alkalmazkodó képesség javítása, valamint az innovációs képesség és együttműködés fejlesztése. Ágazati specifikus célokként azonosításra kerültek a gazdaságfejlesztés a vállalkozások technológiájának fejlesztésével, technológia- és termékfejlesztésének erősítésével, az együttműködések bátorításával, illetve a gazdasági termelés bővítésének bátorításával. Területi specifikus célként szerepel az erőmű generálta lehetőségekre épülő innovációs-technológiai klaszter létrehozása, illetve az erőműbővítéssel egyidőben megvalósuló infrastruktúra teremtette új gazdasági lehetőségek kihasználása.

A KDMKT területfejlesztési koncepciójában meghatározott szempontok figyelembevételével került kialakításra a KDMKT Stratégiai Programja a 2021-2027-es időszakra vonatkozóan (ennek háttérét az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló 1/2014. (I.3.) OGY határozat képezi, amely rendelkezett a kiemelt térségek létrehozásáról).

A Stratégiai Program (és az Operatív Program) összeállítása során a legfontosabb jogszabályi háttér a Területfejlesztési Koncepció, a Területfejlesztési Program és a Területrendezési Terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet 5. számú mellékletében szereplő tartalmi elemek jelentik.

A KDMKT területfejlesztési koncepciójában azonosított és megfogalmazott specifikus célok, valamint a tervezett intézkedések, tevékenységek közötti kapcsolat részletes bemutatását a Stratégiai Program tartalmazza.

A Stratégiai Program keretében részletesen kifejtett ágazati prioritások mentén bemutatott alcélok, intézkedésterületek és intézkedések adják az Operatív Program legfontosabb, bemeneti információs bázisát, hiszen az Operatív Programban kerülnek bemutatásra a Kiemelt Térség hatályos stratégiai programjában meghatározott prioritások, kapcsolódó intézkedésekkel, programokkal, projektekkel és konstrukciókkal. Az Operatív Program olyan programokat mutat be, melyeken belül több, tartalmilag és az ütemezés tekintetében egymásra épülő projekt is megvalósítható a 2021-2027-es időszakban, az ágazati prioritások alá besorolt intézkedések mentén.

Míg az ágazati prioritások, illetve a specifikus és/vagy területi célok a Fejlesztési Koncepcióban, valamint a KDMKT Stratégiai Programjában kerülnek részletes bemutatásra, az Operatív Program a kapcsolódó intézkedéseket, projekteket részletezi, a jogszabályi előírásoknak megfelelő struktúrában.

A KDMFT területfejlesztési tervei a Stratégia felülvizsgálata során nem változtak.

1.4.7. Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Térség

A Duna-Tisza Közi Homokhátsági Fejlesztési Térség területfejlesztési tervei és a Projekt között szoros, többszintű kapcsolat figyelhető meg, amely stratégiai és operatív szinten is erősíti egymást. Közvetlen kapcsolat mutatkozik a 7. prioritás – „Széles körű társadalmi felzárkóztatás, professzionális közösségfejlesztéssel és jó gyakorlatok importjával” – és a Paktum Plusz célkitűzései között, különösen a munkaerőpiacról kiszorultak differenciált támogatása, a szociális szolgáltatások térbeli kiegyenlítése és a korszerű közösségfejlesztési módszerek alkalmazása terén. A vármegyei önkormányzatok a Gazdaságélénkítő Program településein koordinálják a komplex és egyidejű fejlesztéseket, amelybe a vármegyei foglalkoztatási együttműködés is beágyazódik, kiemelten kezelve a települési projektek összehangolását.

A programok közös fókusza a szociális gazdaság erősítése, a közösségi vállalkozások és szövetkezeti formák ösztönzése, valamint a helyi humán erőforrás-fejlesztés. Kiemelt jelentőségű a képzési kínálat munkaerőpiaci igényekhez való igazítása, különösen a hiányszakmák vonatkozásában. A közlekedésfejlesztési és belső térségi elérhetőséget javító intézkedések közvetetten hozzájárulnak a Paktum Pluszban bevont álláskereső munkába állásához, míg a lakhatási feltételeket javító és településmegújító beavatkozások stabilabb életkörülményeket teremtenek a foglalkoztathatóság növeléséhez.

Mindkét program hangsúlyt helyez a közösségi aktivitás és önkéntesség ösztönzésére, amely a munkaerőpiacról kiszorultak számára soft skillek fejlesztését és gyakorlati tapasztalatszerzést kínál. Emellett kiemelt szerepet kap a digitális kompetenciák bővítése, különösen az idősebb inaktívak és az alacsony iskolai végzettségűek körében.

A monitoring rendszer olyan indikátorokat is tartalmaz, amelyek a Paktum Plusz eredményességét mérik – többek között a foglalkoztatottsági mutatók javulását, az inaktív népesség arányának csökkenését, valamint a társadalmi felzárkóztatási programok számát és hatékonyságát. Mindezek alapján a Homokhátság területfejlesztési prioritásai nemcsak keretet adnak a Paktum Plusz helyi megvalósításához, hanem egyben biztosítják a társadalmi felzárkóztatás és a gazdaságélénkítés összehangolt, forráshatékony és mérhető eredményekre törekvő megközelítését.

A Stratégia a felülvizsgálat során kiegészítésre került a Homokhátsági Fejlesztési Térség területfejlesztési terveinek vizsgálatával, tekintettel arra, hogy a Duna–Tisza közti Homokhátság Területfejlesztési Programja stratégiai és operatív programrésze, valamint területi hatásvizsgálata társadalmi egyeztetésének eredményeként átdolgozott változat elfogadásáról a Duna–Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács a 11/2024. (V. 9.) határozatával döntött.

1.5. Kapcsolódás egyéb projektek végrehajtásához

A Stratégia előkészítése, felülvizsgálata és végrehajtása során kiemelt jelentőségű a céljait, megvalósítóit, területi lefedettségét, illetve célcsoportjait tekintve hasonló, potenciálisan kapcsolódó projektekkel való összhang vizsgálata: a szinergiák megteremtése mellett a kettős finanszírozás lehetőségét feltétlenül el kell kerülni.

A 2014-2020-as európai uniós ciklusban a **TOP-5.1.2-16-BK1** azonosítójú, Helyi foglalkoztatási együttműködések című konstrukció keretében finanszírozott projektek mindegyike lezárult (az utolsó projekt 2022. március 31-én), így ezek végrehajtásával való koordináció nem releváns. Ugyanez igaz a konzorcium saját projektjére (**TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001** Együttműködés a helyben foglalkoztatásért - Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés), mely 2021. június 30-án fejeződött be. Kecskemét Megyei Jogú Város **TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001** azonosítójú projekt fizikai megvalósítása 2023. szeptember 30-ig tartott, ugyanakkor elmondható, hogy 2023-ban a célcsoport számára forráski helyezés már nem történt, kizárólag az 1. főtevékenység „Foglalkoztatási megállapodások (paktumok)” programrésszéhez kapcsolódó tevékenységek megvalósítása zajlott.

Az illetékes minisztérium⁶ és a vármegyei kormányhivatalok konzorciális együttműködésében megvalósuló **GINOP-5.1.1-15 Út a munkaerőpiacra** kiemelt projekt 2015. október 1-jén kezdődött. Célja a 25 év feletti álláskereső és inaktív, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésének támogatása, a munkaerőpiaci eszközök hatékonyságának javítása, valamint a közfoglalkoztatásból a versenyszférába való átlépés elősegítése. Kiemelt célcsoportként kerültek nevesítésre:

- a 25-64 év közötti nyilvántartott álláskereső;
- a 25-30 év közötti pályakezdő álláskereső;
- az alacsony iskolai végzettségű álláskereső;

⁶ Eredetileg a Nemzetgazdasági Minisztérium (később Pénzügyminisztérium néven), majd a terület átkerült az Innovációs és Technológiai Minisztériumhoz (később Technológiai és Ipari Minisztérium), 2023-tól a Gazdaságfejlesztési Minisztériumhoz, majd 2024. január 1-től a Nemzetgazdasági Minisztériumhoz.

- a gyermekgondozást és hozzátartozó ápolását követő újrakezdés nehézségeivel küzdő nyilvántartott álláskereső (a projektbe való belépést megelőző 12 hónapon belül TGYÁS/CSED-ben részesültek; illetve GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben, ápolási díjban részesültek, vagy jelenleg is részesülnek);
- a tartós, legalább 6 hónapja álláskeresőként nyilvántartottak;
- az 50 év feletti álláskereső;
- a közfoglalkoztatásból a versenyszférába visszavezethetők.

A Kormányhivatal 15 673 842 020 Ft támogatási kerettel rendelkezett a 2022. december 31-ig tartó időszakra vonatkozóan.⁷

Szintén a munkaügyben illetékes minisztérium és a vármegyei kormányhivatalok közös kiemelt projektjeként valósul meg a 2015. január 1-jén indult **GINOP-5.2.1-14-2015-00001 Ifjúsági Garancia munkaerőpiaci program**. Ennek célja, hogy a 25 év alatti álláskereső és inaktív fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül; illetve, hogy személyre szabott segítséget kapjanak munkaerőpiaci helyzetük javításához. A projekt célcsoportját alkotják:

- a 15-25 év közötti sem nem tanuló, sem nem dolgozó fiatalok, kiemelten a legalább hat hónapja nyilvántartott álláskereső;
- azon fiatalok, akiknek támogatásra van szükségük ahhoz, hogy a munka vagy a tanulás világába be- és visszailleszkedjenek.

A Kormányhivatal 10 752 135 537 Ft támogatási kerettel rendelkezett a 2022. december 31-ig tartó időszakra vonatkozóan.⁸

A BKVKH által a 2014-2020-as időszakban megvalósított további projekt főbb jellemzői a 4.1.1 alfejezetben olvashatók.

A 2021-2027-es ciklus tervezési szakaszában az operatív programok közötti egyeztetési mechanizmus keretében meghatározásra került, hogy a TOP_Plus-3.1.1-21 konstrukció esetében a 30 év feletti, elsődlegesen az álláskereső és inaktív körébe tartozó célcsoportok támogatására van lehetőség. *(Részletes ismertetésük a 2.4 fejezetben olvasható!)* A Felhívás keretében támogatott vármegyei projekteket – célcsoportját tekintve – további konstrukciók egészítik ki, melyeket az 1. számú táblázatban mutattunk be.

A korábbi időszak projektgyakorlatának megfelelő továbbra is elmondható, hogy a Kormányhivatal valamennyi foglalkoztatást elősegítő projektje esetében rendelkezik projekt megvalósító kollégákkal, akiknek a munkaköri leírásában rögzítésre kerül a konkrét feladatkörük. A projekteken foglalkoztatott munkatársak munkaidejük 100%-át az adott projekt megvalósításával töltik, így nem lehetséges az átjárás az egyes projektek között, továbbá kettős finanszírozás sem következhet be. Minden projekt saját módszertani útmutatóval rendelkezik, amely megfelelő részletességgel szabályozza az egyes projektek, illetve programok közötti átjárhatóságot, egzakt feltételek teljesülése mellett engedélyezi csak a projektekbe való belépést, így elkerülhető az, hogy egy ügyfél egy időben akár több projekt egyidejű résztvevője legyen. Ezt a foglalkoztatási osztályok fejlett informatikai háttere is támogatja, ebben az integrált rendszerben ugyanis az ügyfél azonosítását követően azonnal láthatóvá válik az adott időponthoz tartozó státusza, azaz, hogy regisztrált álláskereső-e, közfoglalkoztatásban van-e, vagy éppen egy támogatott projekt résztvevője-e, ezzel is kizárva a kettős finanszírozás lehetőségét.

A fejezet felülvizsgálata megtörtént az egyéb projektek végrehajtásához való kapcsolódás szempontjából, amelyet az 1. számú táblázat részletesen bemutat.

⁷ Forrás: <https://www.kormanyhivatal.hu/download/3/9f/95000/GINOP-511.pdf>

⁸ Forrás: <https://www.kormanyhivatal.hu/download/0/af/95000/GINOP-521.pdf>

1.6. A Projekt végrehajtásának koordinálása

A Felhívás 2.1.1 pontjában felsorolt önállóan támogatható tevékenységek, a 2.1.1.1 pontban sorolt kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek, a 2.1.2.1. pontban részletezett Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek, valamint a 2.3. pontban részletezett műszaki, szakmai elvárások egyértelműen lehatárolják a konzorciumi tagok feladatkörét. Az Önkormányzat (és a konzorciumból való kilépéséig a Hivatal is) a „Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések projektrész” megvalósításáért felel, míg a Kormányhivatal feladata a „Munkaerőpiaci programok, a célcsoport képzéséhez, foglalkoztatásához, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásához kapcsolódó projektrész” sikeres lebonyolítása.

Arról, hogy mely tevékenységet melyik konzorciumi partner valósítja meg a 2022. március 29-én aláírt **Konzorciumi Megállapodás 3.3. pontja** tartalmazza, majd a Hivatal kilépésével 2024. október 17-én módosított Konzorciumi megállapodás 3.3. pontja. A megállapodások rögzítik az elszámolható költségek, a támogatás összegét is. A költségigények meghatározása a Felhívás 7.5 pontjában rögzített költségkorlátok, valamint a korábbi közös paktum projekt megvalósítási tapasztalatai alapján történt. A Projekt megvalósításához kapcsolódó feladat-, felelősségi- és hatásköröket, valamint az együttműködés koordinációs mechanizmusait és kommunikációs csatornáit a Stratégia 4. fejezete részletezi. A 6. fejezet a tervezett intézkedések pénzügyi megoszlását mutatja (konzorciumi tagonként és költségtípusonként bontva), míg az ütemezés, a 7. fejezetben olvasható.

A projektmenedzsment és az általános szakmai koordináció mellett legszorosabb együttműködést az Önkormányzat által külső szolgáltató bevonásával megvalósítani tervezett foglalkoztatást elősegítő tevékenységek (a továbbiakban FET), valamint a Kormányhivatal által megvalósítandó, a célcsoport közvetlen támogatásához, illetve részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz (a továbbiakban: FESZ) kapcsolódó tevékenységek összehangolása igényli. A FESZ-t kormánytisztviselői jogviszony keretében felvett szakmai megvalósítók (tanácsadók) nyújtják.

A kiemelt célcsoportot jelentő 30 év feletti inaktívak és 50 év feletti álláskereső felkutatásának és programba vonásának lépéseit, lehetséges forgatókönyveit, a konzorciumi tagok közötti feladatmegosztást a 2.4.2 alfejezet foglalja össze. A folyamat lépéseinek sorrendjét és pontos tartalmát az határozza meg, hogy az Önkormányzat FET-én keresztül azonosított inaktív személy, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (a továbbiakban NFSZ) látókörében kerülő inaktív személy vagy foglalkoztatást elősegítő szolgáltatást igénylő nyilvántartott álláskereső válik ügyféllé.

A Projekt végrehajtásában jelentős változást jelentett, hogy a Hivatal a 4. időközi elszámolással lezárt időszakot követően – az adminisztratív terhek csökkentése érdekében – kilépett a Projekt megvalósításából. Az addig elszámolt támogatás kivételével a támogatás felhasználását, valamint a Projektben vállalt feladatok ellátását az Önkormányzat vette át.

2. Stratégiai keret

2.1. Jövőkép, küldetés

Bács-Kiskun vármegye komplex fejlesztési jövőképét részletes helyzetelemzésre alapozva a 2020-ban párhuzamosan készült BácsKiskun2030 Stratégiai program (mely Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési programja), valamint a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat gazdasági programja 2020-2024 című dokumentumok fogalmazták meg – szoros együttműködésben a települési

önkormányzatokkal, a vármegye vállalkozásaival és civil szervezeteivel. Eszerint a térség víziója 2040-re: **„Bács-Kiskun [vár]megye egy olyan hely, amely élő és élhető, ahol jó élni és ahová jó érkezni, amely értéket, egészséget és élményt nyújt az itt élőknek és az ide érkezőknek, valamint amely biztonságos otthon, kiszámítható gazdasági térség.”**

A hangsúlyosan emberközpontú szemlélettel megfogalmazott vízió – amely nem változott a Stratégia megalkotása óta – az élhetőséget, a lakosság jóllétének fokozását tűzte zászlajára, ugyanakkor számos eleme közvetlen vagy közvetett formában is megnevez olyan tényezőket, melyek foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési célállapotot tükröznek. Bár jelen stratégia időhorizontja rövidebb, a célrendszer olyan jövőkép szolgálatába kell állítani, mely a hosszabb távon elérendő reális állapot megvalósulásának irányába mutat. A három hívószó, gondolat (él, érték-élmény-egészség, biztonság) köré épített jövőkép az alábbiak szerint épül fel:⁹

ÉL – Bács-Kiskun vármegye egy élő és élhető hely, ahol jó élni és ahová jó érkezni.

- Bács-Kiskun vármegye falvaiban élet van, lakosságszámuk csökkenése lelassult és a városok fejlődése is élhetőbb léptékű. A fiatalok, gyermekes családok helyben maradnak. A fiatalok gyermekvállalási hajlandósága növekszik.
- A települések infrastruktúrája megfelelő minőségű a lakosaik kiszolgálására. A települések fejlődése kiegyenlített, a falvak funkcióval rendelkeznek a közeli város életében. A vármegye települései megfizethető és minőségi életfeltételeket biztosítanak.
- Bács-Kiskun vármegye lakossága szeret itt élni, büszke otthonára. A jóllét index növekszik. Az ide látogató turisták számos lehetőség közül választhatnak a szabadidő hasznos eltöltésére.
- Nem csak a társadalom, de a környezet és a gazdaság is jól reagál a változó folyamatokra, alkalmazkodási képességének köszönhetően pozitív folyamatok indulnak el térségben mind a lakosságszám megtartása, mind az értékteremtő gazdasági fejlődés, mind a természeti erőforrások és értékek megőrzése terén.

ÉRTÉK-ÉLMÉNY-EGÉSZSÉG - Bács-Kiskun vármegye értéket, egészséget és élményt nyújtó térsége Magyarországnak.

- Bács-Kiskun vármegye számos természeti, épített és kulturális örökséggel rendelkezik. Az itt élők őrzik a helyi tradíciókat és élik a hagyományaikat.
- A helyi társadalmat az alulról jövő önszerveződések, együttműködések és az aktív társas kapcsolatok jellemzik. Bács-Kiskun vármegye híres vendégszeretetéről.
- Az itt előállított termékek és nyújtott szolgáltatások egyediek, innovatívak és valódi hozzáadott értéket képviselnek, a belső- és külső piacon egyaránt jól értékesíthetők. A vármegye vállalkozásai között aktív együttműködések élnek.
- Bács-Kiskun vármegye a szabadidő hasznos eltöltésére élményeket nyújtó látnivalókat, eseményeket és lehetőségeket kínál, úgy az itt lakóknak, mint az ide érkező turistáknak.
- A Bács-Kiskun vármegyei emberek harmonikusan élnek együtt a környezettel, a testi és a lelki egészségük megővésére tudatos figyelmet fordítanak. A települések fejlesztése során kiemelten fontos az egészséges életkörülmények biztosítása. Kiváló minőségű, egészséges mezőgazdasági termékeket állít elő a vidék, a feldolgozó élelmiszeripari üzemek. A vállalkozói szféra a termelés és a szolgáltatás terén is folytonosan képes megújulni. A vidéki gazdaság és infrastruktúra fejlődése fenntartható, nem jár környezetszennyezéssel, az építési beruházások a táj arculatához illeszkedve valósulnak meg.

⁹ A dokumentumon belüli egységes szóhasználat és stílusztika érdekében apróbb módosításokkal közölve.

BIZTONSÁG - Bács-Kiskun vármegye biztonságos otthon, turisztikai célpont és befektetési környezet.

- Bács-Kiskun vármegye olyan hely, amely a családalapításhoz és gyermekneveléshez biztonságos otthont képes nyújtani. Erős a közbiztonság és a szociális ellátások rendszere is kiépült a térségben.
- A vármegye kiszámítható, dinamikus gazdasági környezetet biztosít a vállalkozásoknak és tisztességes megélhetést lehetővé tevő jövedelmet nyújt a munkavállalóknak. A fogyasztókat, a gazdálkodó és az önkormányzati szektort a pénzügyi tudatosság jellemzi. Az itt előállított termékek és szolgáltatások biztonságosak, felhasználói alapúak, azaz a fogyasztók elégedettségére válnak.
- Bács-Kiskun a klímavédelmi innovációk és a térségi, települési alkalmazkodási programok megvalósításának élen járó vármegyéje. Innovatív és tiszta technológiákat vezet be és klímabarát jó példákat terjeszt el. Bács-Kiskun vármegye megvédi a klímaváltozás káros hatásaitól természeti erőforrásait, természeti és épített környezetét, valamint lakossága és szervezetei alkalmazkodnak a vármegyét érintő klimatikus változásokhoz.

Mindebből a következő tömör **foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési jövőkép** fogalmazható meg:

Bács-Kiskun vármegye értékalapú, fejlett gazdaságának, vonzó vállalkozási környezetének, területileg kiegyenlített fejlettségének és a széles spektrumon elérhető, tisztességes megélhetést biztosító térségi munkalehetőségeknek köszönhetően élő és élhető hely, melynek társadalma és gazdasága egyaránt jól reagál a változó folyamatokra. A helyi termékek és szolgáltatások egyediek, innovatívak és valódi hozzáadott értéket képviselnek; a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek egészségesek és kiváló minőségűek; a gazdasági élet szereplői aktívan együttműködnek és nagy hangsúlyt fektetnek a fenntarthatóságra, a természeti adottságok és a sokrétű épített és kulturális örökség emberléptékű hasznosítására.

A jövőkép ebben a formában egyértelműen támogatja a hierarchiában felette álló BácsKiskun2030 Stratégiai programban, illetve azon keresztül a Nemzeti Fejlesztés 2030 (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió) dokumentumban rögzített célállapot elérését.

A Stratégia jövőképe mellett az Önkormányzata saját küldetéséhez való kapcsolódást is fontos rögzíteni. Ennek alapját a 2020-2024-es és 2025-2029-es időszak gazdasági programjai jelenti, melynek releváns elemei a következők:

A Vármegye Önkormányzata Bács-Kiskun vármegye területfejlesztési, területrendezési és egyéb fejlesztési folyamatainak motorja. Munkavégzését szakmaiság és megbízhatóság, működését szabályosság és átgondolt pénzügyi gazdálkodás jellemzi. Széleskörű az együttműködés a lakossággal, a szakmai szervezetekkel, a vállalkozásokkal, a települési önkormányzatokkal és a helyi, illetve térségi közösségekkel.

A fejezet a Stratégia felülvizsgálata során nem változott.

2.2. Célszisztem, eredmények

A Stratégia célszisztere a hosszabb időhorizonton meghatározott jövőkép eléréséhez rövid és középtávon hozzájáruló célokat rögzíti. Az átfogó és a horizontális célok megfogalmazása a jövőképhez hasonlóan a BácsKiskun2030 Stratégiai program és a „Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat gazdasági programja 2020-2024”, illetve a „Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata gazdasági programja 2025-2029” című dokumentumok közös célsziszterén alapul, míg a stratégiai célok jelen dokumentum

helyzetelemzés és -értékelő alfejezeteinek főbb megállapításaira, továbbá a TOP_PLUSZ-ban rögzített, a Felhívás esetében releváns céljaira tekintettel kerültek megfogalmazásra.

A Stratégia felülvizsgálata során a Projekt céljai változatlanok maradtak, ugyanakkor a speciális célok aktualizálása, valamint az eredmények felülvizsgálata az alábbiak szerint megtörtént.

2.2.1. Átfogó célok

1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés)

Az 1. átfogó cél egyértelműen a terület- és településre helyezi a hangsúlyt, mely esetünkben (gazdaság- és foglalkoztatásfejlesztési vonatkozásban) inkább egyfajta peremfeltételként értelmezhető. Ide sorolható a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése, a természeti és épített környezet fejlesztése, a térség megközelítésének és belső közlekedési hálózatának javítása, a településeken elérhető, színvonalas köz- és kényelmi szolgáltatások körének bővítése, a fenntartható közlekedési módok előnyben részesítése és a magas szintű digitalizáció feltételeinek megteremtése.

2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés)

A 2. átfogó cél szinte minden eleme szorosan illeszkedik a gazdaság- és foglalkoztatásfejlesztéshez, ugyanis a vármegye gazdasági szerkezetének átalakításával a vármegye termelékenységének fenntartható módon való növelését célozza. Kedvező földrajzi és logisztikai elhelyezkedéséből fakadó erősségekre és kedvező természeti, kulturális adottságaira épít, mint kitörési pontra. Erre alapozottan a beruházások növekedését, az innováció két meglévő centrumból történő további terjedését, a KKV-szektor megerősödését, és a munkaerő utánpótlás biztosítását célozza meg 2030-ra úgy, hogy a fejlődés során a vármegyében élő különböző társadalmi csoportok a változás haszonélvezői lehessenek.

Kiemelt cél a már működő kis- és középvállalkozások megerősítése, a digitalizációs folyamatok támogatása és a turizmus gazdasági szerepének növelése. A változás pozitív elemeinek esélyteremtő jellegét akkor lehet kihasználni, ha a munkaerőpiaci integrációból eddig alacsony mobilitásuk vagy egyéb hátrányaik miatt kimaradt emberek felzárkóztatásával segíthető a helyi gazdaság, közszolgáltatások, szolgáltatások fejlődése.

A szektorok közötti partnerség megfelelő közeg a társadalmi tőke növekedéséhez és ennek pozitív hozadékainak (iskolázottság, egészségi állapot, bűnmegelőzés stb.) megjelenéséhez a fejlesztéspolitika által generált beavatkozások mellett.

3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése)

A 3. átfogó cél relevanciája szintén megkérdőjelezhetetlen, hiszen egyrészt a vármegye Európai Közöségi NUTS 3 térségeinek átlagához történő közeledését kívánja elérni, másrészt a vármegyén belüli leszakadó térségek, társadalmi csoportok integrációját a vármegye társadalmi-gazdasági kapcsolatrendszerébe. A cél elérését szolgáló beavatkozások a vidéki térségek népességmegtartó-képességének javulását és az elvándorlás, valamint az elöregedés csökkenését eredményezik a várostérségek könnyebben elérhető szolgáltatásaival megtámogatva.

A célkitűzés a társadalom mentális egészségének és fizikai állapotának javítására irányul annak érdekében, hogy az aktív korú népesség foglalkoztathatósága javuljon, a szociális és egészségügyi ellátórendszer képes legyen preventív és védőháló funkciót is betölteni a problémák következményeinek kezelése mellett. A társadalmi befogadás, a készségfejlesztés és a nagy ellátórendszerekhez egyenlő hozzáférés révén meg kell akadályozni a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek leszakadását, segíteni kell a felzárkóztatásukat, biztosítva számukra a minőségi élet és az annak

alapfeltételét képező minőségi foglalkoztatás és a szociális ellátórendszerek lehetőségét. A munkaerőpiaci helyzet javítását a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását segítő intézmények férőhelyszámának növelésével (bölcsődei és idősek nappali és bentlakásos otthonainak férőhelyei) is támogatni kell, javítva az emiatt inaktív munkavállalási esélyeit. A foglalkoztatás feltételeinek javítása érdekében a cél a rugalmas munkavégzési formák támogatása, amely hozzájárul a munka és a magánélet megfelelőbb egyensúlyához, növelve a munkáltatók és a munkavállalók alkalmazkodóképességét. Támogatandó az atipikus foglalkoztatást elősegítő intézkedések bevezetése a kisgyermekes szülők számára.

A megújuló társadalom a vármegye jól kiépült alap-és középfokú oktatási bázisán, és a bővülő és minőségi képzést nyújtó felsőoktatás kereteihez illeszkedően az élethosszig tartó tanulás formális, informális és non-formális alkalmi révén képes a társadalmi-gazdasági kihívásoknak megfelelni, a modernizálódó gazdaság foglalkoztatási igényeit teljesítve. A megújuló társadalom egyik ismérve, hogy a hagyományos területi struktúrákra, gazdasági és kommunikációs modellekre irányuló kihívásokra új készségekre alapozottan képes reagálni (pl. hálózatos együttműködések megvalósítása, formálódó térségi modellekben való gondolkodás és cselekvés).

Új, innovatív marketingstratégia kidolgozásával és megvalósításával cél a vármegyei identitás és önálló vármegyemárka kialakítása, erősítése, fejlesztése a vármegyén belül a lakosság, a vállalkozások, intézmények, civil szervezetek, önszerveződő közösségek révén. További cél, hogy Bács-Kiskun mint egységes márka és identitási fogalom jelenjen meg országosan és nemzetközi szinten, legyen ismert és elismert.

2.2.2. Specifikus célok

A specifikus célok megfogalmazása során **az átfogó célok projektspecifikus vonatkozásainak kiemelésére kerül sor**. Ezek már nem a Bács-Kiskun 2030 területfejlesztési terv, hanem az előző ciklus paktumprojektjének keretében elkészített Foglalkoztatási és Gazdaságfejlesztési Stratégia 2016-2021 átfogó és tematikus céljaihoz illeszkednek, ugyanis a fejlesztés fő irányai vonatkozásában nem történt jelentős változás. A Felhívás céljai és támogatható tevékenységei is hasonlóak, így a második célszint esetében kizárólag a hangsúlyok módosítására volt szükség – ennek során öt specifikus cél került rögzítésre, melyek mindegyike több átfogó cél megvalósulását is támogatja közvetlen vagy közvetett módon.

2.2.2.1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása

A vármegyei gazdaság megerősítésének egyik alapfeltétele a foglalkoztatásban és a munkahelyteremtésben jelentős szerepet betöltő **mikro-, kis- és középvállalkozások indításának támogatása, a működő vállalkozások fejlesztése, új vállalkozások térségbe vonzása**, valamint a – lehetőség szerint innovatív – befektetések ösztönzése. Segíteni szükséges mind a helyi, mind a külső piacra termelő, már a térségben működő vállalkozások megerősödését, ösztönözni együttműködéseiket, elősegíteni a jó gyakorlatok megosztását, valamint támogatni új piacokon való megjelenésüket. Az induló vállalkozások számára kiemelten fontos, hogy üzleti stratégiájuk kialakításához hatékonyan jussanak hozzá a szükséges piaci információkhoz, szolgáltatásokhoz, tanácsadáshoz és mentoráláshoz.

A vármegyében működő, illetve beruházást tervező vállalkozások működéséhez egyaránt szükséges az **üzleti környezet infrastrukturális fejlesztése**, beleértve az iparterületek és logisztikai központok fejlesztését, az ipari parkok elérhetőségének javítását, továbbá a vállalkozási és munkába járási mobilitást elősegítő közlekedési infrastruktúra, valamint a korszerű digitális infrastruktúra fejlesztését.

Mindezeket vármegyei hatókörű ágazati fejlesztési stratégiákra, tervekre és programokra szükséges alapozni. Ezzel összhangban fontos szempont a vállalkozóbarát önkormányzati működés erősítése is, amely hozzájárulhat a beruházási környezet javításához, a helyi gazdasági szereplők bizalmának növeléséhez, valamint az önkormányzatok és a vállalkozások közötti partnerségek elmélyítéséhez.

A vállalkozások számának növeléséhez hozzájárul a **vállalkozói szemlélet erősítése**, a fiatalok vállalkozási kedvének javítása, valamint vállalkozásuk elindításának támogatása. Ehhez szükséges a vállalkozással kapcsolatos információk biztosítása, a vállalkozói készségek fejlesztése, a vállalkozásindítás pénzügyi támogatása, valamint az ezt követő folyamatos tanácsadás és mentorálás. Kiemelt jelentősége van továbbá a vállalkozások közötti együttműködések erősítésének, a tapasztalatcserét és a jó gyakorlatok átadását szolgáló fórumok, hálózatok és közösségek fejlesztésének, amelyek hosszabb távon is támogathatják a vármegye gazdasági versenyképességének növelését.

2.2.2.2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása

Bács-Kiskun vármegye gazdag az egyes településekre vagy térségekre jellemző, helyben megtermelt vagy előállított élelmiszerekben, egyéb helyi termékekben és szolgáltatásokban, amelyek a helyi lakosság számára jövedelemszerzési lehetőséget is jelentenek. A helyi termékek előállítása és a helyi szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a helyi gazdaság megerősítéséhez, az élhető és fenntartható vidéki élet feltételeinek javításához, valamint a vidék népességmegtartó erejének növeléséhez. A helyi termékek egyediségük, minőségük és az egészségre gyakorolt kedvező hatásuk miatt egyre keresettebbek, ugyanakkor az azokat előállító termelők és szolgáltatók értékesítési lehetőségei sok esetben korlátozottak, ezért támogatásra szorulnak. **Ennek érdekében indokolt a termelői és szolgáltatói együttműködések erősítése, valamint a termelési, szolgáltatási és értékesítési jó gyakorlatok, tapasztalatok megismerhetőségének és átvételének ösztönzése.**

A **helyi termékek és szolgáltatások iránti kereslet növelése** érdekében szükséges ezek ismertségének erősítése mind a vármegye lakossága, mind a turisták körében, többek között rendezvényeken, vásárokon történő bemutatással, marketingeszközökkel és tudatos márkáépítéssel. Cél a szemléletformálás és a fogyasztói szokások alakítása annak érdekében, hogy a vásárlók tudatosan előnyben részesítsék a jellemzően kiváló minőségű helyi termékeket és szolgáltatásokat. E célkitűzés megvalósítását támogathatja egy **új típusú, közösségfejlesztési alapú gazdaságfejlesztési megközelítés alkalmazása** is, amely a helyi szereplők közötti bizalomépítésre, az együttműködések erősítésére, a helyi identitás tudatosítására és a közösségi részvételre épít. Ez a szemlélet lehetőséget teremt arra, hogy a gazdaságfejlesztés ne kizárólag termelési és értékesítési kérdésként jelenjen meg, hanem a helyi közösségek megerősítésének, önszerveződésének és hosszú távú fenntarthatóságának eszközeként is.

Bács-Kiskun vármegye turisztikai potenciálja – kiváló természeti és kulturális adottságai ellenére – jelenleg még nem kellő mértékben kihasznált. A helyi fejlődést szolgáló cél a vármegye földrajzi adottságaira épülő turizmus jövedelemtermelő képességének erősítése az idegenforgalmi és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése révén, amely hozzájárulhat a szálláshelyek vendégforgalmának növekedéséhez és a tartózkodási idő meghosszabbításához is. A nagyobb léptékű fejlesztések – különösen az aktív- és fürdőturizmus infrastrukturális feltételeinek javítása – mellett indokolt a kisléptékű, helyi adottságokra és települési együttműködésekre épülő turisztikai szolgáltatások kialakításának ösztönzése, továbbá a helyi látnivalók, értékek és hagyományos mesterségek szélesebb körű megismertetése.

Elengedhetetlen továbbá a **marketing és az értékesítés támogatása, a munkahelyteremtés ösztönzése** a helyi, turizmusban érintett és kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások körében,

a turisztikai kínálat és a tervezett fejlesztések térségi szintű összehangolása, valamint az idegenforgalmi vonzerővel bíró, a helyi identitást erősítő és kulturális jelentőségű rendezvények lebonyolításának támogatása. A turizmus és a helyi gazdaság fejlesztése e területen is eredményesebbé válhat a közösségfejlesztési alapú megközelítés alkalmazásával, amely elősegíti, hogy a helyi lakosság, a termelők, a szolgáltatók, a civil közösségek és az önkormányzatok közös ügyként tekintsenek a térség értékeinek hasznosítására. Az ilyen típusú együttműködések hozzájárulhatnak a helyi gazdaság ellenálló képességének növeléséhez, a térségi identitás erősítéséhez, valamint olyan helyi kezdeményezések kialakulásához, amelyek hosszabb távon is fenntartható fejlődési pályára állíthatják a vármegye településeit.

2.2.2.3. A szociális gazdaság erősítése

A vármegyei gazdaságfejlesztés és foglalkoztatási együttműködések szempontjából egyre fontosabbá válik azoknak a helyi kezdeményezéseknek a megerősítése, amelyek **közösségi célok mentén szerveződnek, ugyanakkor hosszabb távon is fenntartható működésre törekednek**. A helyi gazdaságfejlesztési, közösségfejlesztési és szolgáltatósszervezési programok jelentős része jelenleg projektjelleggel, időszakos külső források bevonásával valósul meg, ami számos esetben korlátozza a kezdeményezések továbbélését, bővíthetőségét és hosszú távú stabilitását. Mindez indokoltá teszi olyan működési modellek előtérbe helyezését, amelyek a közösségi célok érvényesítése mellett képesek saját erőforrásokra, partnerségekre, bevételtermelő elemekre és helyi együttműködésekre is támaszkodni.

A Paktum Plusz szempontjából ezért nem elsősorban az egyes szervezeti formák elkülönítése bír jelentőséggel, hanem az, hogy mely helyi szereplők és kezdeményezések képesek hozzájárulni a gazdasági és társadalmi szempontból is fenntartható fejlődéshez. E körben **különös jelentőséggel bírhatnak a szociális gazdaság azon szereplői, különösen a társadalmi vállalkozások**, amelyek közösségi cél mellett bevételtermelő tevékenységet is folytatnak, és működésükkel erősítik a helyi gazdaságot, a társadalmi innovációt, valamint a térségi együttműködések. E szereplők előnye, hogy helyi szükségletekre tudnak reagálni, képesek közösségi részvételre épülni, és alkalmasak lehetnek arra, hogy egyes közösségi funkciókat, szolgáltatásokat vagy hálózatos kezdeményezéseket hosszabb távon is működtessenek.

A fejlesztési szemléletben ezért indokolt **hangsúlyeltolódás a kizárólag foglalkoztatási fókuszról a fenntarthatóság, a versenyképesség, a helyi beágyazottság és a partnerségi működés irányába**. A helyi kezdeményezések megerősítésének célja nem csupán új munkahelyek létrehozása, hanem olyan életképes modellek kialakítása is, amelyek hozzájárulnak a helyi termékek és szolgáltatások fejlesztéséhez, a közösségi együttműködések erősítéséhez, a térségi identitás növeléséhez, valamint a helyi gazdaság külső forrásoktól való egyoldalú függőségének mérsékléséhez.

A közösségi célú, fenntartható működésre törekvő modellek fejlesztéséhez **komplex támogatás** szükséges. Ennek része a módszertani és üzleti tudás biztosítása, a stratégiai és pénzügyi tervezés támogatása, a piacra jutás segítése, az értékesítési és együttműködési lehetőségek feltárása, valamint a folyamatos mentorálás. Kiemelt jelentőségű a jó gyakorlatok megismertetése és átvétele, a települések közötti tapasztalatcsere ösztönzése, továbbá azon helyi együttműködések támogatása, amelyek egymásra épülő gazdasági, közösségi és szolgáltatói tevékenységeket képesek létrehozni. A fejlesztések során célszerű olyan modellek kialakítására törekedni, amelyek nem kizárólag támogatási logikára épülnek, hanem fokozatosan képesek saját működési alapokat is teremteni.

A vármegye adottságai alapján e megközelítés több területen is releváns lehet. Ide sorolhatók különösen a helyi termékek és szolgáltatások fejlesztésére épülő együttműködések, a közösségi alapú gazdaságfejlesztési kezdeményezések, a térségi identitást erősítő programok, a helyi

rendezvényekhez, szolgáltatásokhoz vagy hálózatos működéshez kapcsolódó szerveződések, valamint azok a modellek, amelyek a helyi szereplők együttműködésére alapozva képesek értéket teremteni és azt hosszabb távon is fenntartani. Kiemelt szempont, hogy e kezdeményezések ne elszigetelt projektek maradjanak, hanem a helyi közösségek, önkormányzatok, vállalkozások és civil szereplők együttműködésére épülő, stabil működési struktúrává fejlődjenek.

A Paktum Plusz keretében ezért olyan fejlesztési irányok támogatása indokolt, amelyek **elősegítik a közösségi célú, ugyanakkor működőképes és fenntartható helyi modellek kialakulását és megerősödését**. E megközelítés hozzájárulhat ahhoz, hogy a helyi gazdaságfejlesztési és közösségfejlesztési kezdeményezések ne csupán a projektidőszak alatt működjenek eredményesen, hanem hosszabb távon is képesek legyenek értéket teremteni, közösséget szervezni és erősíteni a vármegye gazdasági és társadalmi ellenálló képességét.

2.2.2.4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása

Bár az elmúlt években az alkalmazásban állók száma a COVID-19 miatti kisebb visszaesést leszámítva folyamatosan növekedett és a nyilvántartott álláskereső létszáma is jelentősen csökkent, a továbbiakban is az elsődleges célok között szerepel **a foglalkoztatás növelése, különösen a hátrányos helyzetű térségekben** (a területi különbségek mérséklése érdekében), valamint **a leginkább rászoruló, hátrányos helyzetben lévő álláskereső és inaktívak körében**. Évek óta egyre komolyabb kihívást jelent a munkaerőhiány a magasan kvalifikált, a szakképzettséget igénylő és a képzettséget nem igénylő munkakörökben egyaránt, miközben az aktivitási arány még némileg fokozható.

A munka nélkül maradás elkerülése érdekében szükséges a **vállalkozói szemlélet kialakítása** a fiatal pályakezdők, illetve álláskereső körében, valamint a **munkavállalási hajlandóság és a képzésekben való sikeres részvétel iránti motiváció növelése**. Lényeges a szemléletformálás, a hazai értékek hangsúlyozása a külföldi és fővárosi munkavállalás megelőzése szempontjából is.

A vármegyei foglalkoztatottsági arány javulása alapvetően a munkahelyek megőrzésének és új munkahelyek létrehozásának eredménye, amely a beruházások ösztönzése mellett jelentős részben foglalkoztatási támogatások folytonosságának megőrzésével tartható fenn. A foglalkoztatás növelésében **egyre nagyobb szerepe lehet az atipikus, rugalmasabb foglalkoztatási formáknak** (pl. részmunkaidős munka, távmunka), melyek előnyt jelenthetnek mind a munkáltatónak, mind a munkát keresőknek – a minél szélesebb körben való alkalmazásuk érdekében tájékoztatásra, szemléletformálásra, a munkáltatók érzékenyítésére van szükség. A munkavállalást megkönnyítik a családbarát munkahelyek is, hiszen így a hátrányosabb helyzetben levők, pl. GYES-ről visszatérők munkavégzése is biztosabb lehet. Szélesebb körben történő elterjedésük érdekében érdemes a családbarát munkahelyeket, szolgáltatásokat ösztönözni, tájékoztatni a munkáltatókat a kialakítás lehetőségeiről.

Az emberi erőforrás fejlesztése során figyelembe kell venni a bevont célcsoport személyes adottságait, képességeit, meglévő képzettségét, szociális háttérét. Különösen **fontos a hátrányos helyzetű álláskereső és inaktívak visszavezetése a munka világába**, esetükben különösen figyelni kell a munkaerőpiaci szolgáltatások személyre szabására az eredményesség érdekében.

2.2.2.5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása

Az elmúlt időszak vármegyei és helyi, illetve térségi együttműködései egyértelműen igazolták, hogy a foglalkoztatási helyzet javítása, a **helyi gazdaság erősítése a vármegyei szereplők összefogásával eredményesebb lehet**, mint az egyes szereplők egyedi tevékenységeinek hatékonysága. A társadalmi-gazdasági együttműködések folytatása során érdemes a partneri kört minél inkább szélesíteni – különösen annak figyelembevételével, hogy helyi vagy térségi paktumok finanszírozására nem áll rendelkezésre európai uniós forrás a 2021-2027-es pénzügyi ciklusban.

A foglalkoztatási-gazdasági helyzet javításához a hagyományos munkaerőpiaci és vállalkozásfejlesztési eszközök mellett egyéb **formális vagy informális helyi szintű ágazati jellegű és ágazatok közötti együttműködések** (pl. klaszterek, stratégiai együttműködések, energiaközösségek) is hozzájárulhatnak, akár határon átnyúlóan is; a települési önkormányzatok, vállalkozások turisztikai jellegű együttműködést is kialakíthatnak pl. az érkező turisták egymáshoz irányításával, közös beruházásokkal, tematikus útvonalak kialakításával. Az összefogások eredménye a foglalkoztatást elősegítő közös projektek generálása, kidolgozása is lehet.

2.2.2.6. Horizontális célok

A horizontális célok olyan alapvető megfontolások, elvárások és kritériumok összessége, melyeket a megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakításánál, majd ezek egyaránt következetesen érvényesíteni kell. Az alább bemutatásra kerülő horizontális célok az átfogó célokhöz hasonlóan a korábban már rögzített vármegyei célokat szűkítik a jelen stratégia vonatkozásában releváns elemekre.

Erőforrások megőrzése és hatékony használata

A fejlesztések kidolgozásánál, ahol releváns, törekedni kell a Bács-Kiskun Vármegyei Értéktárban lévő értékek széles körű megismertetésére hagyományos és innovatív eszközökkel. A vármegyei brandet erősítő projekteknél, projektelemeknél önálló, egyedi arculati elem¹⁰ megjelenése. A vármegyei identitástudat kialakítása, fejlesztése, kulturális hagyományok ápolása. Ezen értékek a projekt kommunikációban, a projekt céljául szolgáló terméken vagy a termék csomagolásán is érvényesíthetők.

Szemléletformálás szelíd marketinggel

A releváns fejlesztéseknél meg kell jelennie a társadalmi szemlélet formálásának többek között a helyi termék- és szolgáltatásfogyasztás, a fenntarthatóság, a reziliencia, a társadalmi/munkahelyi befogadás és az atipikus foglalkoztatási formák alkalmazási körének bővítése területén.

Környezetvédelem és klímasemlegesség

Minden fejlesztés előkészítése, kivitelezése, valamint fenntartása során figyelembe kell venni a klímaváltozás és a fejlesztések környezetvédelmi hatásait és azokra reagáló műszaki és szemléletformáló megoldásokat alkalmazni. Minden projektnél figyelembe kell venni a környezeti fenntarthatóságot, ahol releváns vizsgálni kell sok egyéb mellett a működését tekintve karbonsemleges műszaki megoldásokat, az energiahatékonyságot, a fenntartható közlekedési és

¹⁰ Jelenleg zajlik az új fi200 brand arculati kézikönyvének és marketingstratégiájának kidolgozása, melyről további részletek a 3.1 *alfejezetben* olvashatók.

szállítási módok alkalmazását, az online kommunikációt és a nyomtatástakarékos adminisztráció lehetőségét.

Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség érvényesítésén a Községi Támogatási Rendelet tervezetében foglalt nők és férfiak egyenlő esélyeit biztosító fejlesztéspolitika mellett a hátrányos helyzetűekkel szembeni diszkriminációmentesség és a területi különbségekből adódó hátrányok felszámolása is értendő.

Területi kohézió

A területi kohézió a 2021-27-as időszakban a perifériák további leszakadásának megakadályozására kell, hogy irányuljon: a TOP_PLUSZ kiemelt kihívásként nevesíti a komplex programmal fejlesztendő járások helyzetét. Az ország 36 legrosszabb helyzetű járása¹¹ közé tartozik a Jánoshalmi és a Bácsalmási járás is – ezek fejlesztése során többek között a versenyképes térségek révén megnyíló lehetőségekre (innováció, foglalkoztatási potenciál) szükséges támaszkodni. A felzárkózás további kulcselemei az infrastruktúra fejlesztése, az oktatási-képzési és a helyben foglalkoztatási szint emelése. A TOP_PLUSZ a területi kihívásokra reagálva területi forrásallokációt és célzást alkalmaz, mely alapján a vármegyékre jutó indikatív forráskeret 10%-át a komplex programmal fejlesztendő járásokra irányítja – ez a vállalás a közvetlenül a leghátrányosabb helyzetű járásokban megvalósítandó projektekhez kapcsolódóan is teljesül.

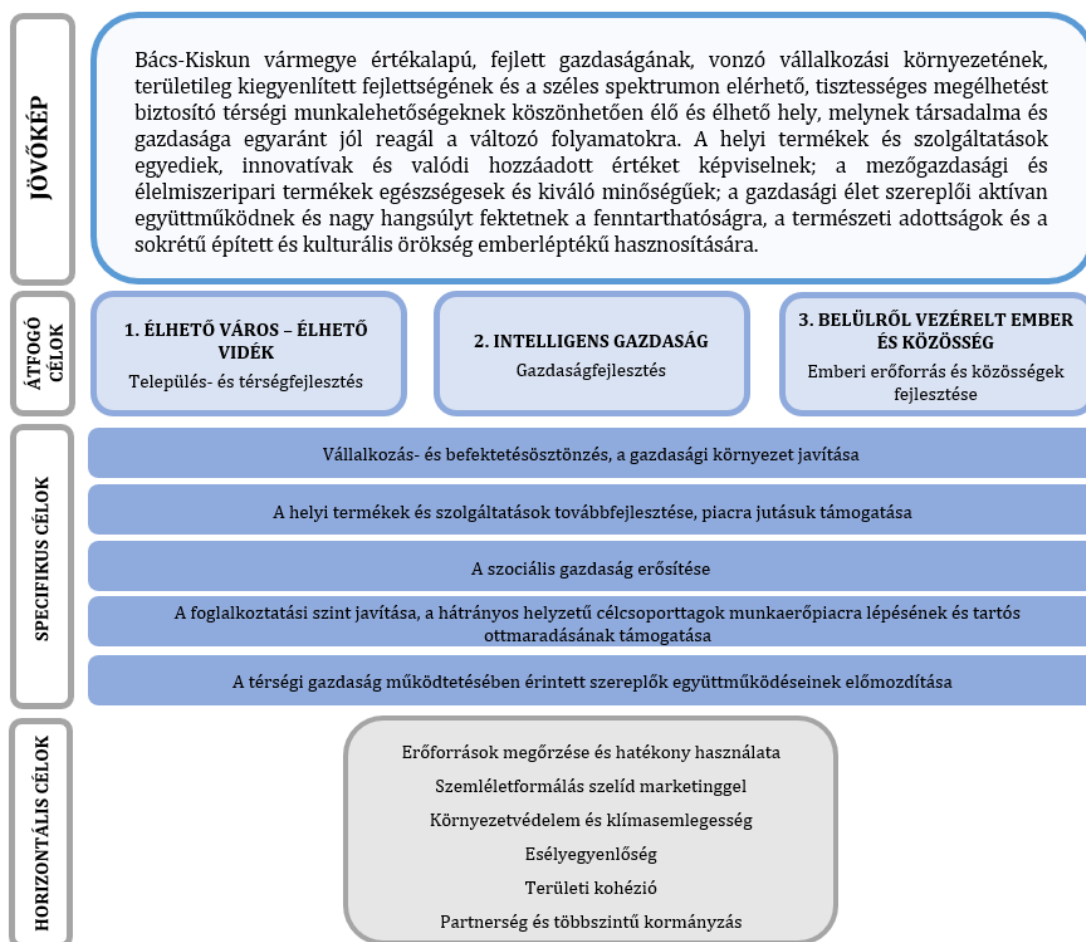
Partnerség és többszintű kormányzás

A fejlesztési programok előkészítése és nyomon követése során is alkalmazandó a partnerségi szemlélet. A többszintű kormányzás szellemében a tervezés felelőseként a külső érintettekkel egyeztetést kezdeményezünk. Az európai uniós források megfelelő abszorpciójának eléréséhez a vármegyei kapacitások optimalizálása szükséges.

2.2.3. Célfá

A jövőkép, az átfogó és specifikus célok, valamint a horizontális célok rendszerét célfá foglalja össze.

¹¹ Komplex mutató alapján, mely a társadalmi és demográfiai helyzet, a lakás- és életkörülmények, a helyi gazdaság és munkaerőpiac, valamint az infrastruktúra és környezet számos releváns mutatószámát egyesíti.

1. ábra: A stratégia célrendszere

2.2.4. Eredmények

A Projekt célértékei a TOP_PLUSZ releváns indikátoraihoz kapcsolódóan kerültek meghatározásra. A támogatási kérelem benyújtása során még alacsonyabbak voltak ezek az értékek, azonban a támogató döntések során került meghatározásra az a feltétel, hogy adott kedvezményezett a Projektben vállalt indikátorértékek meghatározásakor vegye figyelembe az előző paktumokban (TOP-5.1.1., TOP-5.1.2. és TOP-6.8.2 konstrukciójú projektekben) elért eredményeket és – szükség esetén – ezek alapján vizsgálja felül vállaltait.

A Stratégiához kapcsolódó Útmutató kimondja, hogy „Az indikátorérték meghatározásához viszonyítási pont lehet a TOP paktumprojektek tapasztalata, miszerint egy résztvevőre átlagosan 1,5 millió Ft, míg egy álláshoz jutó személyre átlagosan 4 millió Ft támogatás jutott.”.

Az Útmutató alapján a bértámogatás legfeljebb 6 hónapra nyújtható és mértéke legfeljebb a kötelező legkisebb munkabér 150%-áig terjedhet. Ez esetben a fajlagos költség a 2023. évi minimálbér szerint 2 088 000 Ft.

A vállalkozóvá válási támogatás fajlagos költsége a TOP programokban 1 200 000 Ft volt 2022-ben. A TOP_PLUSZ programban 1 392 000 Ft a 2023-as minimálbérrel számolva 6 havi konstrukcióban, ami kötelezően kiegészül akár 3 480 000 Ft tőkejuttatással. Ezzel összesen 4 872 000 Ft fajlagos költséget tesz ki. Tekintve, hogy kötelező legkisebb munkabér alapú, ez az összeg növekvő tendenciájú.

Ugyancsak minimálbér alapú juttatás az álláskeresőket ösztönző juttatás, melynek mértéke elérheti a minimálbér 150%-át havonta a képzés teljes időtartama alatt. További releváns információk a 3.3 és a 6.1 alfejezetekben olvashatók.

A Projekt indikátorainak meghatározását több dokumentum is befolyásolja, így a 2022 decemberében elfogadott TOP_PLUSZ országos célértékeinek forrásarányos allokációja, az ITP jelenleg hatályos (6.0) verziója, valamint a Támogatási Szerződés. Ezek közül a **Projektre vonatkozó konkrét indikátorkötelezettségeket és azok mértékét a Támogatási Szerződés rögzíti.**

2. táblázat: A Projekt indikátorai és annak változásai

Indikátor neve	Azonosító	Mérték-egység	2022 decemberében elfogadásra került TOP_PLUSZ országos célértékeinek forrásarányos allokációja alapján	ITP 6.0 szerinti célérték	hatályos TSZ szerinti Célérték projekt-zárás	Tényadat (Kumulált)		
						2022	2023	2024
Programban résztvevő munkanélküliek száma	TPO05	fő	1683	1500	1751	0	12	477
ebből nő		fő			930	na.	na.	na.
ebből férfi		fő			821	na.	na.	na.
Programban résztvevő inaktív személyek száma	TPO06	fő	198	180	206	0	28	133
ebből nő					109	na.	na.	na.
ebből férfi					97	na.	na.	na.
Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma	TPO23	fő	123	110	123	0	0	21
ebből nő					64	na.	na.	na.
ebből férfi					59	na.	na.	na.
Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	TPO24	fő	2066	1900	2066	0	40	610
ebből nő					1077	na.	na.	na.
ebből férfi					989	na.	na.	na.
Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	TPR02	fő	1061	1000	1345	0	3	210
ebből nő					714	na.	na.	na.
ebből férfi					631	na.	na.	na.

A következőkben bemutatásra kerülnek a Projekt végrehajtása szempontjából releváns indikátorok, azok definíciói, számítási módjai, valamint az igazolásukhoz kapcsolódó dokumentálási követelmények.

3. táblázat: Az indikátorok bemutatása

Indikátor neve	Programban résztvevő munkanélküliek száma (TPO05)
Indikátor definíciója	Az indikátor alatt jelen felhívás keretében támogatott projektben megvalósult, az álláskereső munkába állását segítő munkaerő-piaci programokban résztvevők számát értjük.
Indikátor számítás módja:	A munkanélküliek munkát általában nem végző, ugyanakkor munkára kész és aktívan munkát kereső személyek közül a munkanélküliek, beleértve tartósan munkanélküliek számát kell megadni.
Indikátor igazolásának módja:	Munkaerőpiaci szolgáltatás igénybevételét igazoló hiteles dokumentum, hiteles dokumentumok alapján készített kimutatás, adatbázis.
Indikátor neve	Programban résztvevő inaktív személyek száma (TPO06)
Indikátor definíciója	Az indikátor alatt jelen felhívás keretében támogatott projektben megvalósult, az inaktív munkába állását segítő munkaerő-piaci programokban résztvevők számát értjük.
Indikátor számítás módja:	A program célcsoportjába tartoznak az inaktív személyek, akik a programba való bevonás előtt nem dolgoztak, illetve nem volt rendszeres jövedelmet biztosító munkájuk, és nem is kerestek munkát, vagy kerestek, de nem tudtak volna munkába állni. Ők jellemzően nem regisztrált álláskereső, de az aktivitás erősítésével és támogatásokkal a program esetükben is hozzájárul a munkaerőpiaci beilleszkedéshez. (pl. rehabilitációs ellátásban, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban nem részesülő vagy gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban, ápolási díjban vagy gyermekek otthongondozási díjában részesülő személyek esetén).
Indikátor igazolásának módja:	Munkaerőpiaci szolgáltatás igénybevételét igazoló hiteles dokumentum, hiteles dokumentumok alapján készített kimutatás, adatbázis.
Indikátor neve	Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma (TPO23)
Indikátor definíciója	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor számítás módja:	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor igazolásának módja:	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor neve	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma (TPO24)
Indikátor definíciója	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor számítás módja:	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor igazolásának módja:	<i>központi kidolgozás alatt</i>
Indikátor neve	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma (TPR02)
Indikátor definíciója	Az indikátor alatt jelen felhívás keretében támogatott projektben, vagy annak hatására elhelyezkedett résztvevők számát értjük.
Indikátor számítás módja:	Munkanélküli vagy inaktív személyek, akik megkapták az ESZA+ támogatást, és akik az ESZA+ művelet elhagyásakor azonnal foglalkoztatásban vesznek részt, beleértve az önfoglalkoztatást is.
Indikátor igazolásának módja:	Munkaszerződés, önfoglalkoztatást igazoló okmány.

A Kormányhivatal 2014-2020 programozási időszakban megvalósult TOP projektjeinek összesített PO25 indikátor (a foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma) értéke 4 056 fő volt, azonban a 2021-2027-es időszakra jelentősen változott a célcsoport merítési lehetőség az előző TOP prioritásokhoz viszonyítva. A TOP prioritásokban a célcsoport a hátrányos helyzetű álláskereső volt, ami viszonylag széles skálán fedi le az álláskeresői réteget, míg a TOP Plusz célcsoportja az 50 év feletti álláskereső és a 30 év feletti inaktív körére csökkent, azon elvárás alapján, hogy a GINOP Plusz programokkal nem lehet fedésben a célcsoport.

Kigyűjtésre került a korábbi TOP teljesítések alapján, hogy a teljes bevont létszámból az 50 év feletti 18%-ot képviseltek, az inaktívak 26%-ot. A fennmaradó 56% olyan célcsoportot tesz ki, amely a TOP_PLUSZ programban nem elérhető merítési alap, munkaerőpiaci szempontból tehát egyértelműen indokolt a szűkítés.

A vállalt indikátor célértékek teljesítése a teljes megvalósítási időszak során a korábbi teljesítési tapasztalatok alapján reális.

A kötelezően rögzítendő 2024. év végi időpontra minden releváns mutató esetében a teljes célérték 5%-a került meghatározásra, mely értékek teljesültek.

A projekt munkaerőpiaci programjainak keretében a vármegye minden járásában elérhetőek a támogatások, ezen projektrész esetében is hangsúlyos cél ugyanis a területi különbségek csökkentéséhez való hozzájárulás.

2.3. Helyzetelemzés (földrajzi, gazdasági, foglalkoztatási helyzet bemutatása)

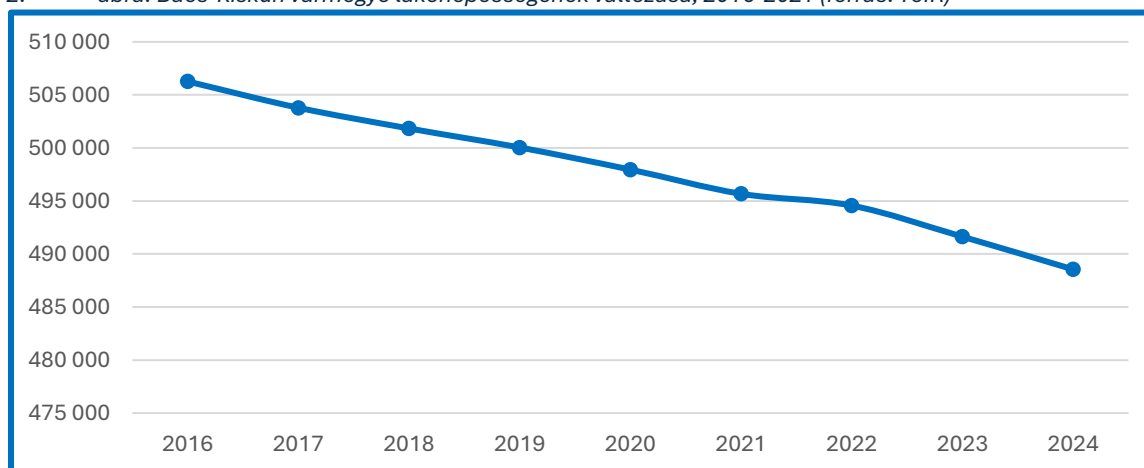
2.3.1. A vármegye társadalmi-gazdasági helyzete

2.3.1.1. Demográfia

Népmozgalom

Bács-Kiskun vármegye lakónépessége – az országos trendeknek megfelelően – jelentősen csökkent az elmúlt években: 2016-ban még 506 266 fő élt a vármegyében, míg a 2020. december 31-i adatok szerint már csak 497 956 fő volt a lakosok száma (ez az első év amikor a lakónépesség a félmillió határ alá süllyedt). 2024-ben pedig ez a szám tovább csökkent 488 547 főre. Ez a 13 év alatt végbemenő változás a népesség 6,4%-os csökkenését eredményezte.

2. ábra: Bács-Kiskun vármegye lakónépességének változása, 2016-2021 (forrás: TeIR)

A vármegye járásait vizsgálva egyedül a Tiszakécskei járás képez kivételt a csökkenő lakosságszám tekintetében, melynek a 7 éves időtávlatban 2,6%-kal nőtt a népessége. Kiemelendő még a Kecskeméti járás, amely csupán 0,2%-ot veszített lakónépességéből ebben az időszakban. A legrosszabb trendek a Bajai (6,2%-os népességcsökkenés), a Kiskőrösi (3,9%), valamint a Kiskunhalasi (5,6%) járásokban figyelhetők meg 2016-2023 között.

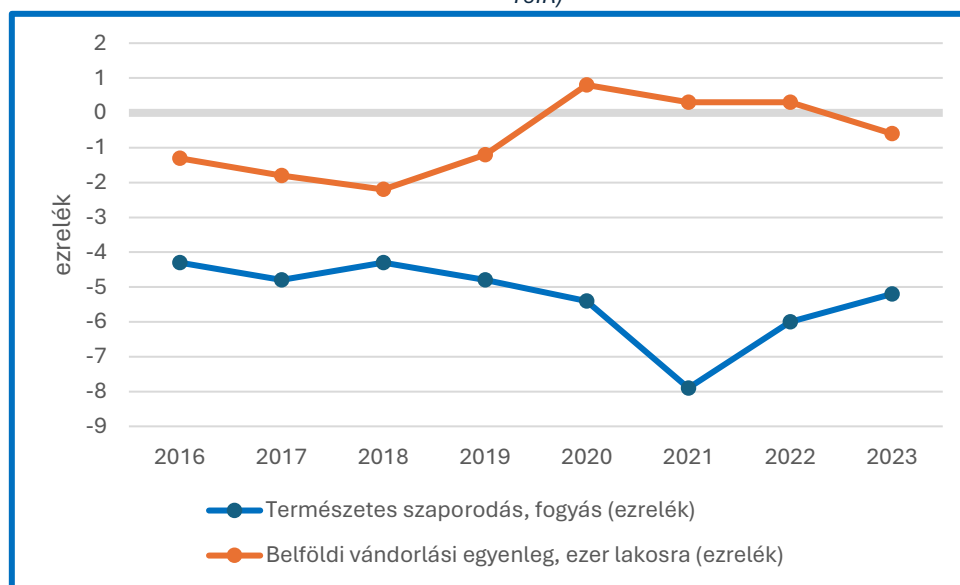
4. táblázat: A lakónépesség változása Bács-Kiskun vármegyében, 2016-2023, ezer fő (forrás: TeIR)

Járás/év	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bajai	63,63	62,92	62,21	61,58	61,28	60,74	60,36	59,68
Bácsalmási	18,5	18,27	17,99	17,77	17,66	17,44	17,24	17,09
Jánoshalmi	15,91	15,74	15,5	15,5	15,35	15,35	15,27	15,26
Kalocsa	48,44	47,8	47,42	47,01	46,57	46,23	45,89	45,29
Kecskeméti	156,4	156,47	156,89	156,86	156,49	156,12	156,15	156,09
Kiskőrösi	53,37	52,95	52,58	52,19	52,19	51,74	51,67	51,28
Kiskunfélegyházi	36,29	36,32	36,29	36,2	35,89	35,65	35,63	35,32
Kiskunhalasi	42,46	42,15	41,99	41,59	41,32	40,79	40,39	40,09
Kiskunmajsai	18,79	18,6	18,35	18,44	18,33	18,54	18,72	18,18
Kunszentmiklósi	29,98	28,86	28,79	28,86	29,09	28,96	29,12	29,22
Tiszaújvárosi	23,5	23,69	23,83	24,02	24,05	24,12	24,13	24,12

Bács-Kiskun vármegye népességcsökkenésének elsődleges oka a természetes fogyás: 2016 és 2023 között a természetes szaporodás egyenlege minden évben negatív volt, legalább –4,2 ezrelékes értékkel, ami erőteljes és gyors természetes fogyásra utal.

Ezt a folyamatot a belföldi vándorlás sem tudta kompenzálni, sőt tovább súlyosbította: az időszakban csupán 2020-ban, 2021-ben és 2022-ben volt pozitív a belföldi vándorlási egyenleg, 2023-ban ismét negatív lett.

3. ábra: Bács-Kiskun vármegye természetes szaporodása és belföldi vándorlási egyenlege, 2016-2023 (forrás: TeIR)

Korösszetétel

Bács-Kiskun vármegye korszerkezetéről elmondható, hogy 2021-ben a fiatalok aránya 14,5% (pontosan megegyező az országos értékkel), az aktív korosztály részesedése 64,6%-os (országos érték alatti), míg az idősek a társadalom 20,9%-át képezik (magasabb az országosnál). Ezen adatokat az

öregedési index is alátámasztja: Bács-Kiskun vármegye hagyományosan magasabb öregedési indexszel rendelkezik az országos átlagnál. 2024-ben hasonló százalékos megoszlások figyelhetők meg, mint 2021-ben (fiatalkorúak aránya 14,6%, aktív korosztály 63,7% és az időskorúak 21,7%).

5. táblázat: Bács-Kiskun vármegye korösszetételének, öregedési indexének és eltartottsági rátájának változása, 2016-2024 (forrás: TeIR)

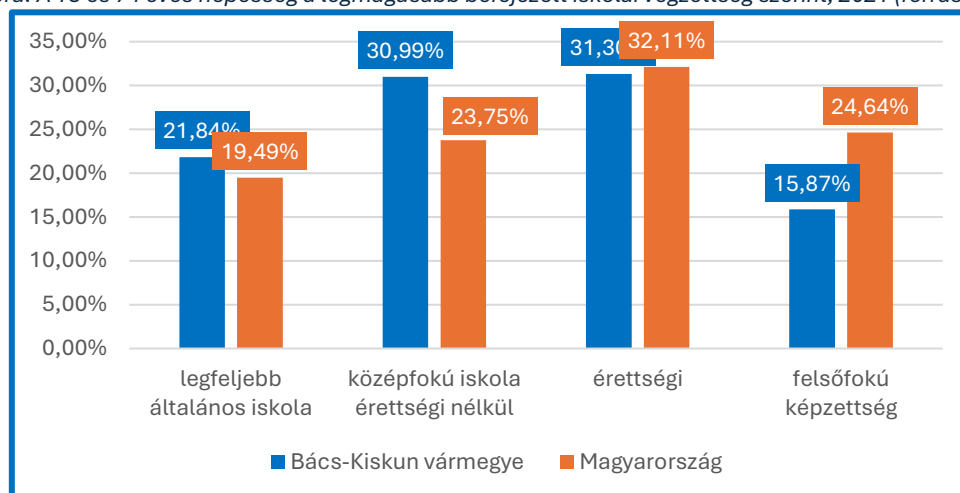
Év	Az állandó népesség száma korcsoportok szerint (fő)			Öregedési index		Eltartottsági ráta	
	Fiatalkorúak (15 év alattiak)	Aktív korúak (15-64 évesek)	Időskorúak (64 év felettiak)	Bács-Kiskun vármegye	Magyarország	Bács-Kiskun vármegye	Magyarország
2016	72 391	341 483	96 061	131,80%	125,70%	50,20%	49,40%
2017	71 819	337 016	97 431	133,10%	128,10%	50,90%	50,00%
2018	71 718	333 841	98 229	134,80%	129,90%	51,90%	50,90%
2019	71 828	330 322	99 686	138,40%	132,70%	53,30%	52,10%
2020	71 729	326 149	102 162	140,40%	136,60%	54,70%	53,10%
2021	72 017	321 859	104 080	141,40%	139,40%	55,40%	53,70%
2022	71 754	318 966	104 955	146,27%	141,00%	56,30%	54,00%
2023	72 266	316 524	105 773	146,37%	141,50%	57,10%	54,20%
2024	71 938	312 934	106 760	148,41%	145,60%	57,10%	54,40%

Az utóbbi években a fiatalkorúak száma hol emelkedett, hol pedig csökkent a vármegyében, 2024-ben a 2016-os évhez képest csökkenés történt. Ez és a 64 év feletti korosztály jelentős növekedése eredményezi, hogy a gazdaságilag aktív korúak (15-64 évesek) népességen belüli aránya az országos átlagot enyhén meghaladó ütemben zsugorodik a vármegyében. Ez az eltartottsági ráta gyors növekedését (meghaladva az országos trendet) jelenti, amely egyre több terhet ró Bács-Kiskun vármegye évről-évre csökkenő létszámú munkaképes korú lakosságára.

Képzettség

A lakosság képzettségi szintjének vizsgálatához a TEIR adatbázisából kigyűjtött 2021. évi adatok állnak rendelkezésre, amelyek alapján Bács-Kiskun vármegye iskolázottsági helyzete némileg javult. A 15–74 éves népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettségét tekintve a vármegye az országos átlaghoz képest továbbra is alacsonyabb arányt mutat az érettségivel, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében: előbbi esetében 0,81 százalékpont, utóbbinál 8,77 százalékpont az elmaradás. Ugyanakkor összességében megállapítható, hogy 2016-hoz képest nőtt az érettségivel és felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma a vármegyében.

4. ábra: A 15 és 74 éves népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2021 (forrás: Telr)

2.3.1.2. Gazdaság

Történeti áttekintés

Bács-Kiskun vármegye területe századok óta Magyarország egyik kiemelkedő agrárvidéke, annak ellenére, hogy a térség régóta küzd a homokos talajjal, az elsivatagosodással. A vármegyét és környékét már több évszázaddal ezelőtt is az ország kulcsfontosságú gyümölcsstermesztő területeként tartották nyilván: az őszi- és kajsziarack, valamint a kertgazdálkodás mellett a szőlő- és bortermelés is kiemelt jelentőséggel bírt. A gazdálkodási formához hozzátartozott az erre a vidékre jellemző tanyavilág, ami mára nagymértékben veszített jelentőségéből.

A vármegye gazdasági szerkezetét – a szocializmus időszakáig – egyértelműen a mezőgazdaság dominálta, így a gazdaság különösképpen függött a természeti viszonyoktól, folyamatoktól. A talaj és vízrajzi tényezők alapján két nagyobb termelési körzet rajzolódott ki: a Homokhátság és a Dunamellék – mely utóbbi felosztható a Dunavölgyi-síkságra és Bácskára. Minden egyes területből eltérő, sajátos agrárvidék alakult ki, melyek gazdasági-társadalmi jellemzői ennek megfelelően elváltak egymástól. A szocializmus évtizedei sem törték meg számottevően a mezőgazdasági jelleg meghatározó szerepét. A vármegye természeti adottságainak köszönhetően a mezőgazdasági karakter továbbra is igen jelentős – a rohamos ipari fejlődés mellett. A 19. században országszerte meginduló fejlődéssel összhangban, a térség országos és nemzetközi kereskedelembe való becsatlakozását tette lehetővé a vasútfejlesztés. Ennek hatására nem csupán a mezőgazdaság és a kertgazdaság vált kiemelkedővé, hanem a gazdaság egyéb területeit is serkentette: Baja ekkor pezsgő kereskedővárossá, Kalocsa pedig vallási központtá vált, míg például Kecskemét vagy Kunszentmiklós fontos mezővárosok lettek.

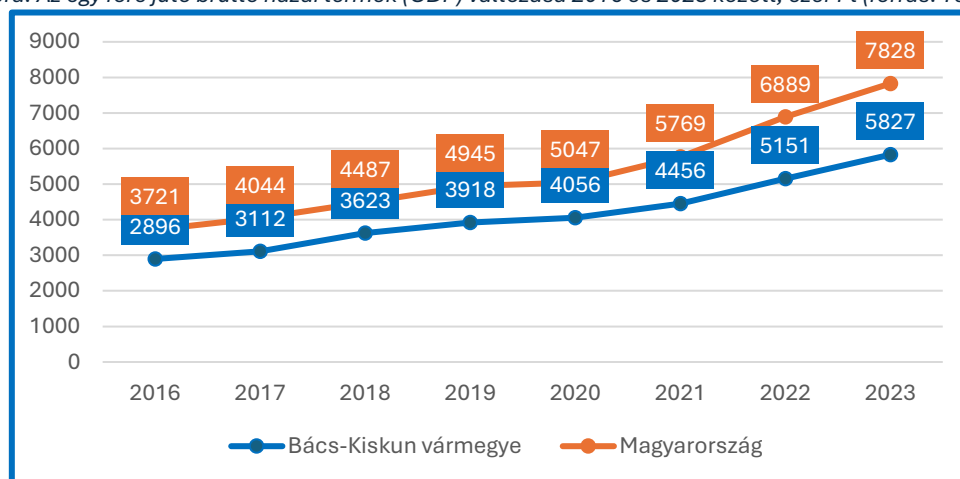
A világháborúkat, majd a szocializmus időszakának megpróbáltatásait követően elindult a vármegye modernizációja: a mezőgazdasági hagyományokra építő gazdaságban végbemegy az ipari megújulás, melynek húzóágazatát a járműipar jelenti. Ennek területi elhelyezkedése fejlettebbé teszi a vármegye északi részét. A járműipar mellett kiemelkedő az építő- és a feldolgozóipar is, elsősorban az élelmiszeriparnak köszönhetően.

Bács-Kiskun vármegye gazdasági jelentősége

Az utóbbi években a **100 lakosra jutó adófizetők száma** alapján Bács-Kiskun vármegye fokozatosan felzárkózott az országos átlaghoz. Míg 2011-ben a vármegyei érték még 42,32 fő volt az országos 43,52 főhöz képest, addig 2020-ra (49,18 fő) és 2023-ra (50,8 fő) a különbség minimálisra csökkent az országos átlaghoz (49,32 fő; 51,5 fő) viszonyítva. Ugyanakkor az **egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem** esetében a felzárkózás kevésbé volt érzékelhető. 2020-ban a vármegyei érték (1 230 536 Ft) 13,7%-kal maradt el az országos átlagtól (1 425 334 Ft), míg 2023-ban a vármegyei 2 263 919 Ft az országos 2 649 568 Ft-hoz képest 14,6%-os elmaradást jelentett.

Az **egy lakosra jutó bruttó hazai termék** (GDP) vizsgálata alapján Bács-Kiskun vármegye teljesítménye továbbra is elmarad az országos átlagtól. A rendelkezésre álló adatok szerint 2023-ban az egy főre jutó GDP értéke a vármegyében 5 827 ezer Ft, míg országosan 7 828 ezer Ft volt, így a vármegyei érték az országos átlag 74,4%-át érte el. A mutató 2016 és 2020 között összességében javuló tendenciát mutatott: a vármegye az országos átlag 77,8%-áról 80,4%-ára zárkózott fel. Ezt követően azonban megtorpant a közeledés, és 2021-ben 77,2%-ra, 2022-ben 74,8%-ra, 2023-ban pedig 74,4%-ra mérséklődött az országos átlaghoz viszonyított arány. Mindez arra utal, hogy bár a vármegye gazdasági teljesítménye nominálértéken emelkedett, az országos növekedési ütemet az utóbbi években nem tudta tartani.

5. ábra: Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) változása 2016 és 2023 között, ezer Ft (forrás: TeIR, KSH)

Ez alapján kijelenthető, hogy Bács-Kiskun vármegye gazdasági súlya egyre inkább erősödik és egyre meghatározóbb szerepet tölt be regionális szinten, illetve az ország déli és keleti térségeiben, ugyanakkor a gazdasági mutatók alapján az országos átlagtól való lemaradása továbbra is számottevő.

A **járások egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelmét** vizsgálva még pontosabb kép rajzolódik ki a vármegye gazdasági súlyának eloszlásáról. A legutóbbi (2020-as) adatnak megfelelően a vármegyei átlag 1 230 537 Ft volt, amelyet mindössze két járás múlt felül: a Kiskunfélegyházi járás enyhén (1 278 514 Ft), míg a Kecskeméti járás jelentősen (1 526 180 Ft) – a Mercedes-gyár hatásának köszönhetően. Kiemelendő továbbá a Kunszentmiklósi járás, amely értéke (1 226 933) kis híján megfelel a járási átlagnak. (A vármegyén belüli további járások közötti különbségek feltárására a későbbiekben kerül sor a jelentős cégek vizsgálatán keresztül.)

Bács-Kiskun vármegye növekvő gazdasági súlyának hátterében több, országos és nemzetközi szinten is meghatározó vállalat áll. A vármegye legnagyobb árbevételű vállalkozásait a **Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara TOP 100 kiadványa** mutatja be; a legfrissebb elérhető rangsor már a 2024. üzleti év adatai alapján készült.

6. táblázat: Bács-Kiskun vármegye legnagyobb árbevételű vállalkozásai (forrás: TOP 100 Bács-Kiskun megye gazdasága 2022, 2023, 2024)

Sorrend			Vállalat neve	Székhely	Létszám (fő)			Értékesítés nettó árbevétele (eFt)		
2024	2021	2020			2024	2021	2020	2024	2021	2020
1	1	1	Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	Kecskemét	4 562	4 535	4 213	1 716 025 294	1 241 526 903	1 142 658 189
2	2	8	Duna Aszfalt Zrt.	Tiszaújváros	1 298	1 258	1 135	271 850 949	252 126 162	43 272 744
3	4	3	Hungary-Meat Kft.	Kiskunfélegyháza	195	228	232	113 078 734	71 801 827	65 416 266
4	6	5	KNORR-BREMSE Fékrendszerek Kft.	Kecskemét	985	882	930	112 609 735	68 299 307	55 836 220
5	3	3	AXIÁL Kft.	Baja	855	810	789	104 202 258	104 455 668	91 324 455
6	5	7	NT Kft.	Kiskunfélegyháza	208	194	179	97 430 551	68 938 033	49 970 374
7	8	6	ACPS Automotive Kft.	Kecskemét	986	972	871	97 375 971	64 706 380	54 188 948
8	23	27	MASPEX OLYMPOS Kft.	Nyárlőrinc	221	186	185	58 770 574	22 224 720	18 809 271
9	17	18	FORNETTI Kft.	Kecskemét	640	723	751	57 400 557	30 315 086	27 932 195
10	12	36	MERKBAU Zrt.	Kiskunhalas	467	378	349	55 257 646	37 043 603	10 281 612
11	–	–	Duna Aszfalt Projekt Zrt.	Tiszaújváros	1	–	–	54 878 060	–	–
12	16	17	Univer-Product Zrt.	Kecskemét	674	669	674	51 921 933	30 505 600	28 007 196
13	13	12	MOGYI Kft.	Baja	522	539	541	51 297 396	36 489 531	36 421 243
14	–	–	Hódút Építő Kft.	Tiszaújváros	1	–	–	47 310 781	–	–
15	11	13	ALFÖLD PRO-COOP Zrt.	Kecskemét	120	140	133	47 149 841	37 422 770	35 737 472
16	–	–	Nissin Foods Kft.	Kecskemét	551	–	–	46 660 198	–	–
17	9	15	AUTÓFLEX-KNOTT Kft.	Kecskemét	430	448	336	45 161 607	47 985 220	33 256 618
18	15	19	Hovány Prémium Automotive Kft.	Kecskemét	124	113	100	44 681 906	34 006 741	26 907 241
19	–	–	Duna Aszfalt Építő Zrt.	Tiszaújváros	3	–	–	41 904 268	–	–
20	18	16	STI Petőfi Nyomda Kft.	Kecskemét	582	661	650	38 691 295	29 791 990	27 957 314
21	10	10	TRIGO Kft.	Baja	194	230	215	35 074 545	44 641 650	39 533 438
22	–	–	FÉLEGYHÁZI PÉKSÉG Kft.	Kiskunfélegyháza	1 460	–	–	34 129 979	–	–
23	29	30	PROTOKON Kft.	Kiskőrös	436	382	394	33 909 023	19 555 834	17 519 041
24	19	21	DUVENBECK IMMO Kft.	Kecskemét	963	943	458	33 185 538	27 377 634	24 474 659
25	21	20	HOVÁNY Kft.	Kecskemét	163	172	193	32 261 909	25 045 064	23 938 468
26	20	20	Hódút Freeway Kft.	Tiszaújváros	98	101	93	31 091 703	27 128 498	25 068 897
27	26	24	Freudenberg Sealing Technologies Kft.	Kecskemét	636	514	564	30 432 343	21 066 974	21 185 440
28	–	–	FBZ Hungária Kft.	Kecskemét	21	–	–	28 017 218	–	–
29	–	–	Viterra Növényolajgyártó Kft.	Foktő	194	–	–	26 503 428	–	–
30	–	–	HILTI Kft.	Kecskemét	336	–	–	26 443 951	–	–

A vármegyei TOP 100-as cégek nemzetgazdasági ág szerinti megoszlása továbbra is néhány meghatározó tevékenységre koncentrálódik: a **2024. évi adatok** alapján a toplistán szereplő vállalkozások összesen **nyolc nemzetgazdasági ágban működtek**. Ezek közül továbbra is a feldolgozóipar a legmeghatározóbb 50 vállalkozással, ezt követi a kereskedelem, gépjárműjavítás 29 céggel, valamint az építőipar 11 vállalkozással. A további ágazatok közül a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat 4, a szállítás, raktározás és a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése 2–2, míg az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység 1–1 vállalkozással képviseltette magát.

A legfontosabb vármegyei gazdasági cégek területi eloszlása továbbra is erősen koncentrált. A 2024. évi TOP 100-as lista alapján a vállalkozások 55%-ának, vagyis 55 cégnek a **Kecskeméti járásban** található a székhelye, közülük 45 vállalkozás közvetlenül Kecskeméten működik. A Kecskeméti járást a Kiskunfélegyházi járás követi 9 vállalkozással, míg a Tiszakécskei és a Kiskőrösi járásban 7–7 TOP 100-as cég található. Ezzel szemben a Bácsalmási járásban továbbra sem szerepel vállalkozás a TOP 100-as körben, a Jánoshalmi és a Kunszentmiklósi járás pedig egyaránt 2–2 vállalkozással képviselteti magát.

A **létszámkategóriák** szerinti megoszlás a területi koncentrációnál kiegyensúlyozottabb képet mutat. A 2024. évi rangsorban 33 vállalkozás tartozott a 251 fő feletti kategóriába, 48 cég az 51–250 fő közötti sávba, 14 vállalkozás a 11–50 fő közötti körbe, míg 4 társaság a 0–10 fős kategóriába. A TOP 100-as vállalatok összesen 30 029 főt foglalkoztattak, és a foglalkoztatottak 81%-a a közép- és nagyvállalati kategóriákban koncentrálódott.

A vármegyében működő vállalatok közül továbbra is kiemelkedik a **Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.**, amely 2024-ben is a legnagyobb nettó árbevételű és legnagyobb létszámú vállalkozás volt Bács-Kiskun vármegyében. A társaság 2024-ben 1 716,0 milliárd Ft nettó árbevételt ért el, míg a második helyen álló Duna Aszfalt Zrt. 271,9 milliárd Ft-ot, vagyis a Mercedes árbevétele több mint hatszorosa volt a második helyezettének. Ez tovább erősíti azt a képet, hogy a vármegye gazdasági teljesítményében néhány kiemelkedő nagyvállalat meghatározó szerepet játszik.

A **Forbes által összeállított**, a legértékesebb teljesen magyar tulajdonú vállalatokat bemutató rangsor az elmúlt években „**Magyar100**” címen rendszeresen megjelent. A legfrissebb elérhető listák alapján Bács-Kiskun vármegye több vállalkozása is szerepel az országosan legértékesebb magyar cégek között, ami a térség gazdasági jelentőségét is jelzi. A kapcsolódó vállalkozásokat a következő táblázat mutatja be.

7. táblázat: A Forbes TOP 100 legértékesebb teljesen magyar vállalat listáján szereplő Bács-Kiskun vármegyei vállalatok, 2025. (forrás: Magyar100)

Helyezés	Vállalat neve	Vármegyei kötődés	Becsült érték (Mrd Ft)	Forgalom (Mrd Ft)	Profit
7	Duna Aszfalt Zrt.	Tiszakécske	234,7	271,9	11,0 Mrd Ft
24	Axiál Kft.	Baja	66,0	104,2	4,9 Mrd Ft
30	Mogyi Kft.	Baja	54,2	51,3	6,2 Mrd Ft
49	Univer Product Zrt.	Kecskemét	35,5	51,9	4,8 Mrd Ft
58	Hódút Freeway Kft.	Tiszakécske	31,7	31,1	1,6 Mrd Ft
66	Vakond Via Kft.	Tiszakécske	26,2	8,9	11 Mrd Ft
75	Agrikon-KAM Kft.	Kiskőrös	23,4	22,2	3,8 Mrd Ft
82	Hovány csoport	Kecskemét	21,4	32,3	414,2 millió Ft
97	Soltút Kft.	Solt	19,3	16,5	1,4 Mrd Ft

A 2017 és 2025 közötti időszak összevetése alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegye továbbra is stabilan jelen van az országosan legértékesebb, teljesen magyar tulajdonú vállalkozások körében, ugyanakkor a vármegyét képviselő cégek összetétele részben átalakult. A korábban is meghatározó vállalatok közül több megőrizte pozícióját, miközben erősödött az építőipari és infrastruktúrafejlesztési profilú cégek súlya. Mindez arra utal, hogy a vármegye gazdasági szerkezete

egyszerre támaszkodik stabil, hagyományosan erős vállalatokra és olyan új vagy megerősödő szereplőkre, amelyek országos szinten is növelték jelentőségüket.

A vármegyei gazdasági szervezetek főbb adatai

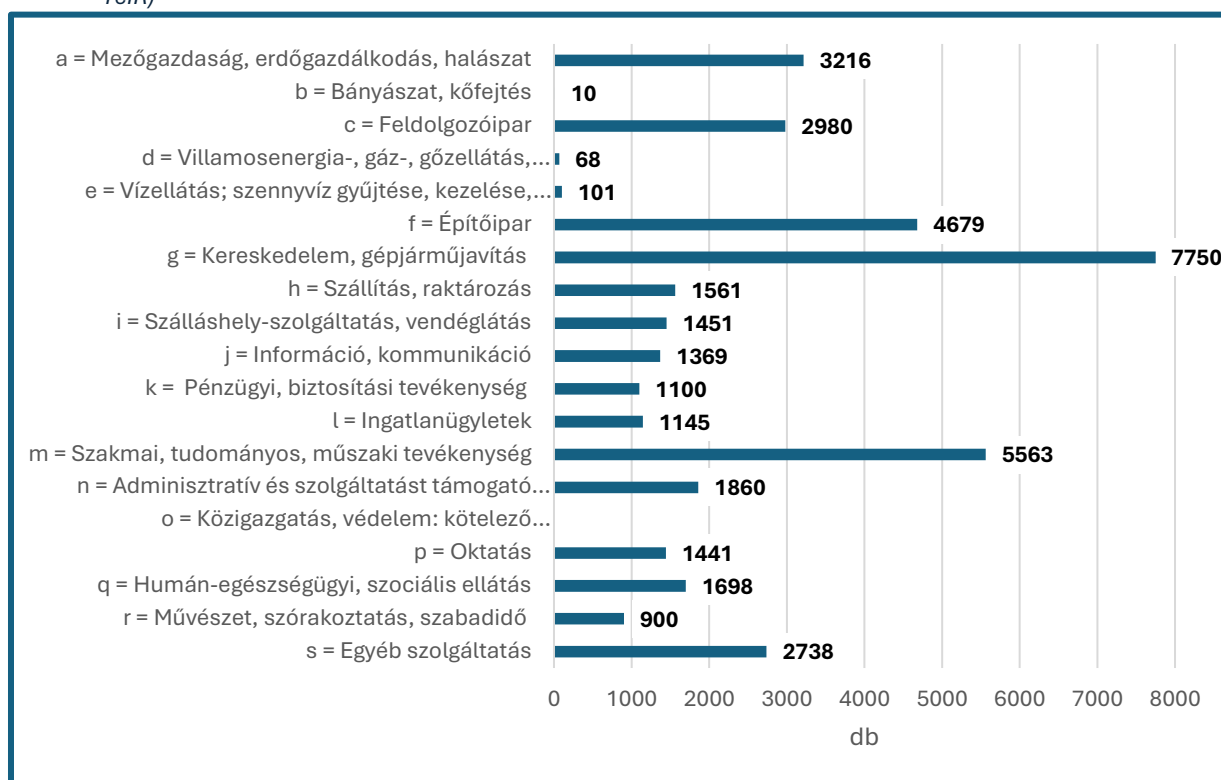
A Bács-Kiskun vármegyében **regisztrált vállalkozások száma** 2021-ben 105 875 db volt, ami a magyarországi regisztrált vállalkozások 5,7%-át adta ki. Ezzel Bács-Kiskun a negyedik legtöbb regisztrált vállalkozással bírt vármegyei szinten Budapest, Pest és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye után. 2024-ben a vármegyében 100 180 db regisztrált vállalkozást jegyeztek fel, amely az országos adat 5,5%-át tette ki és így sikerült megtartania a negyedik helyét régiós szinten. 2016 óta 6,3%-os növekedést realizált Bács-Kiskun vármegye e tekintetben – ami megfelel az országos trendeknek – azzal a kiegészítéssel, hogy a magyarországi emelkedés 9,4%-os. A regisztrált vállalkozások járások közötti eloszlásáról szintén megállapítható Kecskemét (és járásának) dominanciája, hiszen a vármegyében regisztrált vállalkozások 30%-ának (2021-ben 31 496 db) itt található a székhelye. A vármegyeszékhelyen kívül kiemelendő még a Kiskőrösi (14%), valamint a Bajai járás (10%) is.

A 2021-es adatok és a **vállalkozásméret** tekintetében a gazdasági életet a mikro-, kis- és középvállalkozások dominálták, amely 2024-ben sem változott, ugyanakkor Bács-Kiskun vármegyében számos nagyobb foglalkoztató is megtalálható. 250 és 500 fő közötti foglalkoztatotti létszámmal 27 cég rendelkezik (ebből 12 a Kecskeméti, 4 a Kiskunfélegyházi járásban székel) – ebben a kategóriában csak Budapesten és Pest vármegyében van több, míg 500 főt meghaladó munkavállalóval 15 vállalat bír (11 a Kecskeméti, 2 a Bajai, valamint 1-1 a Kiskunfélegyházi és Tiszakécskei járásokban). Az alapvetően a mikro-, kis- és középvállalkozásokra építő gazdasági bázis reziliens lehet a globális trendekkel szemben, azonban a vármegye gazdasági profilját nagymértékben meghatározó multinacionális vállalat (Mercedes) jelenléte miatt Bács-Kiskun vármegye kitettsége nem elhanyagolható.

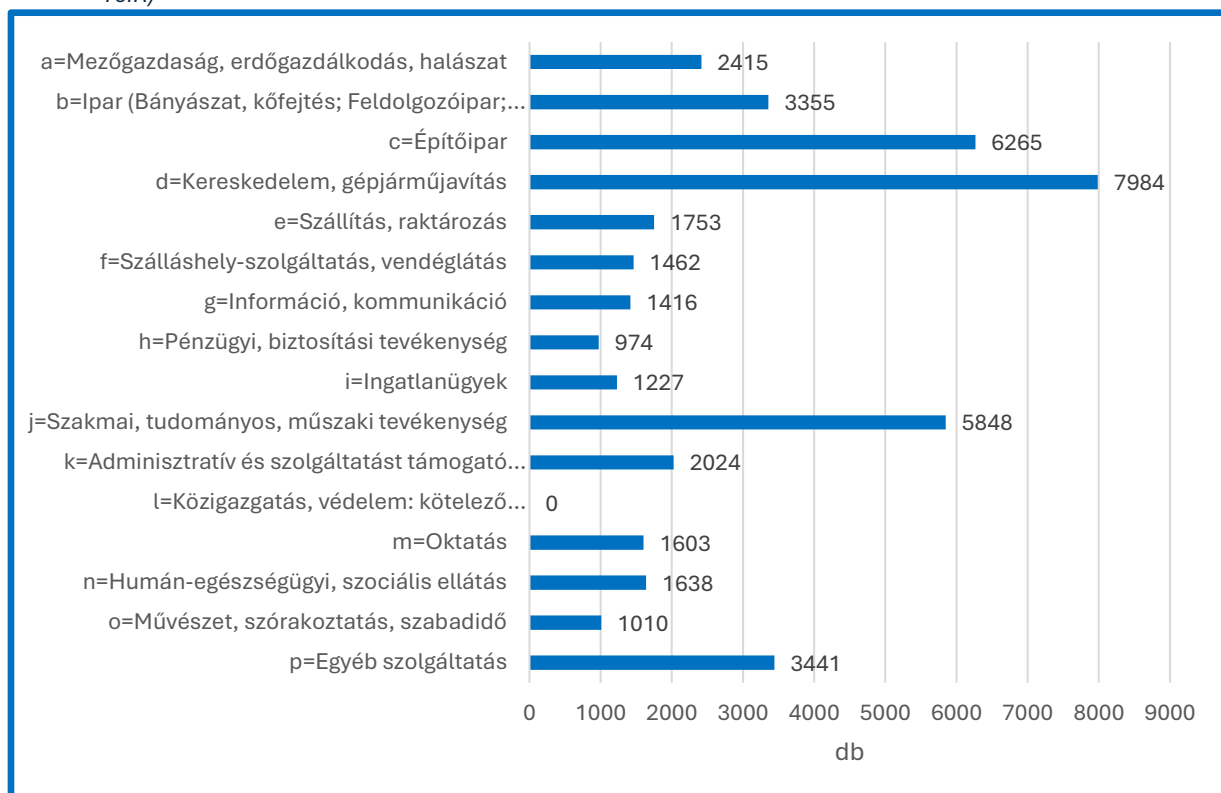
A **ténylegesen működő vállalkozások száma** a vármegyében stagnált, enyhén csökkent 2011-2015 között, majd ezt követően jelentős (22%-os) növekedés következett 2019-ig, amikor összesen 39 473 vállalkozás működött Bács-Kiskun vármegyében (ami magyarországi működő vállalkozások 4,6%-a). Ezen cégek kevesebb, mint fele volt társas vállalkozás (15 219 db). A működő vállalkozások szám tovább emelkedett, 2022-ben elérte a 45 587 darabszámot, amelyből a társas vállalkozások száma 16 140 volt. A működő vállalkozások vármegyén belüli eloszlása nagyon hasonló a regisztrált vállalkozásokéhoz, viszont különbség, hogy a Kecskeméti (14 647) után a Bajai járás (4870) rendelkezik a legtöbb valóban működő vállalkozással.

A **működő vállalkozások szektorok szerinti vizsgálata** alapján egyértelműen kidomborodik a szolgáltató szektor túlsúlya (72,1%) – ezen belül is kiemelkednek: a kereskedelem és gépjárműjavítás (7 750 db); a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek (5 563 db); valamint az egyéb szolgáltatások (2 738 db) kategóriába sorolt vállalatok száma. Megjegyzendő, hogy Bács-Kiskun vármegyében a vállalatok több mint 40%-a ezekben az alszektorokban tevékenykedik. A szekunder szektor részaránya (19,8%) hozzávetőlegesen megfelel az átlagosnak, amelyet főként az építőipari (4 679 db) és feldolgozóipari cégek (2 980 db) adnak. A terciér szektor enyhébb dominanciája annak köszönhető, hogy a vármegyében még mindig nagyobb a primer szektor (8,1%) jelentősége a működő vállalatok számának ágazatonkénti megoszlásában, mint átlagosan az ország többi részén. A többi alszektor szerepét a lenti ábra szemlélteti a 2019. évi állapot szerint.

6. ábra: Bács-Kiskun vármegyében működő vállalatok számának szektoronkénti megoszlása, 2019 (forrás: TeIR)

7. ábra: Bács-Kiskun vármegyében működő vállalatok számának szektoronkénti megoszlása, 2019 (forrás: TeIR)

A 2023-as adatok alapján Bács-Kiskun vármegyében még mindig első helyen a kereskedelem és gépjárműjavítás (7 984 db) áll az ágazatok szerinti vizsgálat szerint, viszont második helyen az építőipar (6 265 db), ezt pedig követi a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (5 848 db).

2.3.1.3. Főbb gazdasági ágak és foglalkoztatók

Mezőgazdaság

Bács-Kiskun hagyományos mezőgazdasági térség, ennek nyomai ma is jól érzékelhetők a **vállalkozások** (42 550 db regisztrált mezőgazdasági vállalkozás) és a **foglalkoztatottak** (2023-ban 8 477 fő)¹² számán keresztül. A vármegyében a mezőgazdaság kulcsfontosságú az élelmiszertermelés, a turizmus, a természet- és környezetvédelem, valamint a föld- és vízhasználat, a gazdaság alapvető működése szempontjából.

A szántóföldi termelésre a klasszikus gabonatermelés a jellemző, a leginkább termesztett fajták a kukorica, búza és őszi árpa. A szántóföldi növénykultúrák közül kiemelkedik továbbá a borsó, a burgonya és a cukorrépa.

Annak ellenére, hogy súlya egyre kisebb, a vármegye mezőgazdasági karakterét meghatározza a kertészet, melynek egyik magyarországi központja a térség. A talajadottságoknak, a homoki kultúrának köszönhetően továbbra is hangsúlyos a szőlőtermesztés, emellett a gyümölcsfajtákból a meggy, a szilva és a (kajszi)barack a legfontosabbak. A kertészeti terményekből megemlítendő még a zöldbab, a zöldpaprika és a gomba.

A mezőgazdasági alszektorok közül az állattenyésztést érte a legnagyobb termeléseszkökenés – a rendszerváltozás előtt a legnagyobb állattenyésztő vármegye volt –, ugyanakkor így is jelentős maradt. Ezt az is mutatja, hogy erős bázisként szolgál az élelmiszeripari cégeknek (melyek bemutatására a következő alfejezetben kerül sor).

Ipar

A vármegyében **regisztrált cégek** közül 11 504 db szervezet tevékenykedik a szekunder szektorban, amelyek 2024-ben 56 742 főt foglalkoztattak a vármegyében (ez megközelítőleg a munkavállalók 36%-a).

Az **építőipar** jegyzi a legtöbb (7 189 db) vállalatot az ipari alszektorok közül. A két legfontosabb építőipari vállalat az útépítésben érdekelt: a vármegye, illetve az ország egyik legdinamikusabb növekedő cége a tiszakécskei székhelyű Duna Aszfalt Zrt. 2023-ban a cég 1 2668 főt foglalkoztatott és nettó árbevétele alapján a második legerősebb Bács-Kiskun vármegyében. A szintén egyre nagyobb árbevételű generáló SOLTÚT Kft. pedig a 16. e tekintetben a vármegyében.

A TOP100¹³ értékelése alapján a vármegyei építőipari termelés helyreállt 2021-ben a járványhelyzet okozta jelentős visszaesést követően, köszönhetően az olyan programoknak, mint a lakásfelújítási támogatások vagy a kedvezményes vállalkozói hitelek. 2022-re lassult a növekedés a kiugró

¹² 2021-ben 25 400 fő – Bács-Kiskun foglalkoztatottjainak 11%-a, magasan a magyarországi vármegyék átlaga felett, a régió mezőgazdasági dolgozóinak csaknem felét adva.

¹³ TOP100 Bács-Kiskun megye gazdasága

alapanyagárak és az üzleti környezet miatt, illetve további lassulást és visszaesést prognosztizálnak az építőipar szerződésekre vonatkozó adatok: „a vállalkozások szerződésállományának volumene 2022. június végén 59%-kal volt kisebb az egy évvel korábbinál.”¹⁴

Az iparon belül a másik nagy alszektor a **feldolgozóipar**, ahol 2024-ben 4 315 db vállalkozás tevékenykedett. A feldolgozóipari termelés törzsét a gépipar adja Bács-Kiskun vármegyében: az elsőszámú húzóágazatnak számító járműipar dominanciája vitathatatlan a termelés 59%-ának biztosításával, amely mögött nagyrészt a vármegye 1. számú vállalata, a Mercedes áll. A 2023-ban megközelítőleg 44 477 főt foglalkoztató multinacionális cég nettó árbevétele majdnem elérte a két billió Ft összeget, amely egyenértékű a Mercedest követő 20 legnagyobb árbevételű vármegyei vállalat összbevételével. Bács-Kiskun szintén kiemelkedő árbevételű járműipari vállalatai a fékrendszereket gyártó KNORR-BREMSE (4. legnagyobb), az ACPS Automotive (6.) és az AUTÓFLEX-KNOTT (17.) gépjármű-karosszériával foglalkozó cégek. A járműipart kísérve 4% körüli a gép, gépi berendezés gyártása, valamint a Gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar alszektorok részesedése a feldolgozóipari termelésből. Azonban a feldolgozóipari termelés egyötödét a szintén húzóágazatnak számító élelmiszeripar adja, melynek legfontosabb két piaci szereplője kiskunfélegyházi: a vármegye 5. legnagyobb árbevételű vállalata a húsfeldolgozással és -tartósítással foglalkozó Hungary-Meat Kft., valamint az olajat gyártó NT Kft. A vármegye TOP 100-as listáján előkelő helyen álló további élelmiszeripari cég a gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedő TRIGO Kft.; a gyümölcsöket, zöldségeket tartósító, feldolgozó MOGYI Kft.; valamint a két híres bács-kiskuni élelmiszeripari cég az Univer és a Fornetti.

Szolgáltatások

A 2024-es adatok alapján a szolgáltatási ágazat részaránya a vármegyében a **regisztrált vállalkozásokat** tekintve 49,11%-os, míg a foglalkoztattak számában az 58%-ot éri el. A nagyvállalatok körében sem kiemelkedő a szolgáltató cégek fölénye: a 15 legnagyobb árbevételű cégből csak kettő képviseli ezt a szektort, közülük pedig egyik sem számít nagyfoglalkoztatónak. Emellett fontos hangsúlyozni, hogy a legjelentősebb foglalkoztatók nagyobb része közszolgáltatásokat lát el, így a közsférához kötődik (vasúti személyszállítás, vízszolgáltatás, településüzemeltetés). Bács-Kiskun vármegyében a magánszektor legjelentősebb alterületei a térségben a gépjárműjavítás, a kereskedelem és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek.

Bács-Kiskun vármegye turizmusának karakterisztikáját a tökéletes síkság és a táj nyújtotta gasztronómiai különlegességek adják. A homoki borok, a gyümölcsösök adta különféle pálinkák, a helyi paprikától ízes bajai halászlé vagy a kunszentmiklósi birkapörkölt mellett az aktív és a zöld turisztikai lehetőségek csábítják az idelátogatókat: a zarándokút, a kerékpáros túrák, a lovaglás vagy éppen a horgászat és a különféle vízi sportok.

2.3.1.4. Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoporthoz műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai

A Stratégia készítése során elhangzott legfontosabb vélemények

A Stratégia készítésekor, a fókuszcsoporthoz részt vett szervezetek megerősítették, hogy a vármegye gazdasági erejét továbbra is a feldolgozóipar (azon belül a járműipar és az élelmiszeripar) adja. Ezen kívül a turisztikai ágazatot emelték még ki, mint olyan területet, amelyben még jelentős fejlesztési potenciál rejlik és a vármegye gazdaságának egy jövőbeli pillére lehet. Ehhez a termálvíz

¹⁴ TOP100 Bács-Kiskun megye gazdasága

meglétére alapozott gyógyturizmust erősítő fürdő-fejlesztések, a gemenci vadászturizmus, illetve az egyházi turizmus (Kalocsán és térségében) célzott fejlesztésére volna szükség – meglátásuk szerint.

Az országos logisztikában is érintett helyi nagyfoglalkoztató és a **Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara** véleménye szerint a vármegye az általános gazdasági teljesítményét tekintve a középmezőnybe tartozik, az elérhetősége országos viszonylatban jó (amiben szerepet játszanak a nagyfoglalkoztatókat kísérő infrastrukturális fejlesztések), de az M8 és M9 autópálya teljes kiépítése még sokat javíthatna a vármegye növekedésén. Mivel az autópályán nem megközelíthető telephelyek elérése jelentős lassulást, csúszást eredményeznek a cégek mindennapi működésében. A megkérdezettek összességében közepesnek ítélték meg a megyében tapasztalható bürokrácia szintjét, a régóta működő szervezeteknek van bejáratott kapcsolatrendszerük, amelyeket tudnak használni (ha pl. fejlesztésbe kezdenek), de egy építési vagy használatbavételi engedély megszerzése az ügymenet lassúsága miatt országosan mindenhol nehézkes.

A **térségi munkaadókat** képviselő interjúalanyok szerint a vármegyei iskolarendszer és a képzőhelyek szerepe a foglalkoztatottságban kimagasló, ezen belül a szakképzés intézményi lefedettsége jónak nevezhető. A felsőoktatás követi a helyi piac igényeit. Bács-Kiskun vármegyében 3 szakképzési centrum található bajai, kecskeméti és kiskunhalasi székhellyel.

Az **iskolarendszerű szakmai képzés** a piac igényeihez mérten rugalmatlan: a keresleti oldal, vagyis a foglalkoztatók sokkal gyorsabb reakcióidőt várnának el az állami szervektől, hogy kielégítsék a felmerült képzési igényeiket. Korábban az OKJ képzéseken alapuló rendszer erre alkalmasabb volt (hamarabb megszerezték a kellő tudást a munkavállalók, rugalmas átképzési lehetőségeket is nyújtott), a mostani rendszer egyelőre erősen problematikus, pl. felnőttképzők piacát jelentősen visszaszorította. Jelenleg a gazdasági szervezeteknek már a képzőintézményekkel kell szerződniük, hogy a tanulók hozzájuk menjenek gyakorlatra és így idővel teljes munkaidős alkalmazásba kerüljenek. Ezáltal komoly háttérmunkát és forrást (pl. ösztöndíj) is igényel egy cégnél, hogy odairányítsák a tanulókat (képzőket), majd mentorálják a dolgozók a gyakorlati oktatásban résztvevőket. További kedvezőtlen foglalkoztatói tapasztalat, hogy a szakképzési centrumok igyekeznek minél hamarabb átirányítani a tanulókat a gyakorlati képzésre, akkor is, ha láthatóan még lenne feladatuk az alapkészségek, előzetes szakmai tudás átadásával. Egyes résztvevők szerint ez már az általános iskolában felhalmozott lemaradásból, az alapfokú oktatás minőségi hiányosságaiból eredeztethető.

A kedvező tapasztalatok között megemlítsre került a vármegyén belüli **szakképző centrumok** munkája: az egyik országos működésű nagyfoglalkoztató kiemelte, hogy a vármegyében működő szakképzők jellemzően agilis oktatói gárdával és vezetőikkel rendelkeznek – ami általában országos szinten kevésbé jellemző. Ennek a pozitív tényezőnek köszönhető, hogy a helyi gazdasági szereplők szakmailag jól felkészített diákokból válogathatnak. Ugyanakkor aggasztó a jelenlegi szakoktatói gárda elöregedése, mely akár a térségi jó szakemberek utánpótlását is megnehezítheti idővel.

A **munkavállalói oldalon** azonosítható probléma, hogy a komolyabb szakmák megszerzése érettségihez kötött. Ez által a diákok képzési ideje elnyúlik, mely kihat az önálló pénzkereset megkezdésének idejére, így a családoknak nagyobb beruházást jelent a tanulás időszaka. A munkavállalás kezdetének kitolódása a foglalkoztatói keresleti oldalra is kihat. A tanulókkal, pályakezdőkkel kapcsolatban több foglalkoztató is kiemelte a motiválatlanságot mint általános problémát, amit elsősorban a szakmai tudás tökéletesítése és a kiválóságra való törekvés hiányában látnak megtestesülni. Ezzel kapcsolatban az oktatási intézmények mellett a család szerepét is megemlítették, mivel az a tapasztalatuk, hogy egy adott foglalkozáshoz, ágazathoz kötődő család jellemzően át tudja örökíteni a szakmához való kötődést, a „szakma szeretetét”. Az oktatási szereplőknek viszont abban kellene meglátásuk szerint nagyobb energiákat mozgósítani, hogy a mai generáció számára is érdekessé tegyék a szakma művelését; megmutassák, hogy milyen előnyökkel jár kimondottan számukra a szakmai tudás – a hagyományos tankönyvi és élőszavas leírással szemben

interaktív és a fiatalok számára is befogadható módon, akár a közösségi média különböző platformjain képes-videós formában.

Az oktatási rendszernek további szerepet szánának abban a tekintetben is, hogy orientálja a tanulókat aszerint, kinek vannak meg a készségei és ötletei saját vállalkozás indítására, illetve kik azok, akik munkavállalóként tudnának jobban beilleszkedni a munkaerőpiacra. Ezeket a csoportokat pedig speciálisan kellene fejleszteni, például átadva a szükséges vállalkozási ismereteket és aktuális tudnivalókat a jogi szabályzókra vállalkozói, illetve munkavállalói szemszögből egyaránt.

A **munkaerő toborzó cég** képviselője a duális képzést jól működőnek és gyakorlatiasnak tartja, ugyanakkor további erősítést szorgalmazna a műszaki felsőoktatás terén a munkáltatók és a képzők együttműködése esetében – akár a hallgatók kutatás-fejlesztésbe való bevonásával is. A duális képzés mindennapi gyakorlatára rámutat, hogy a megkérdezett nagyfoglalkoztatók közül a vármegyeszékhelyen működő vállalatnál úgy látják, hogy jellemzően jó képességű tanulók érkeznek hozzájuk – akiket emiatt nehéz is sokáig megtartaniuk. Egy Baján működő nagyfoglalkoztató azt emelte ki, hogy az egyetemekhez közelebb működő kecskeméti cégek válogatni is tudnak a hallgatók között, miközben hozzájuk a távolság miatt már csak kevesen jelentkeznek. További problémát jelent, hogy bár egybehangzóan a vármegye húzóágazataként azonosították a mezőgazdaságot, ilyen típusú felsőoktatási intézmény nem működik a megyében. A térségből leginkább elérhető agrár tematikájú felsőoktatási intézmény Gödöllőn található Pest vármegyében (MATE).

A Stratégia felülvizsgálata során elhangzott legfontosabb kamarai vélemények

A Stratégia felülvizsgálata során a gazdasági szereplők szempontjainak feltárása érdekében célzott szakmai egyeztetésre került sor a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával. A kamarai álláspontok írásban megküldött háttéranyagok, szakmai észrevételek és fejlesztési javaslatok alapján kerültek feldolgozásra. A beérkezett anyagok elsősorban a vármegye gazdasági szerkezetére, versenyképességi kihívásaira, munkaerőpiaci helyzetére, az infrastruktúra, a digitalizáció és az innováció szerepére, valamint az agrár- és vállalkozásfejlesztési irányokra vonatkozó szakmai megállapításokat tartalmazták, amelyek a felülvizsgálat során kvalitatív inputként kerültek hasznosításra.

A kamarai álláspontok szerint a vármegye erősségei közé tartozik a kedvező geopolíció, a jelentős agrár- és élelmiszeripari termelési bázis, a járműipari és beszállítói jelenlét, továbbá az erős KKV-szektor, ugyanakkor továbbra is **problémát jelent** a KKV-k alacsony digitalizáltsága, a technológiai korszerűsítéshez szükséges források korlátozott volta, a szakképzett munkaerő hiánya, valamint a járások közötti jelentős fejlettségi különbség.

A Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara megállapításai alapján a **gazdaságfejlesztés kulcsterületei** között kiemelt helyen szerepel az ipari parkok és logisztikai csomópontok fejlesztése, a vasúti és intermodális kapcsolatok korszerűsítése, a digitális infrastruktúra erősítése, valamint az egyetem–vállalat–szakképzés együttműködések bővítése. A Kamara hangsúlyozta, hogy a vármegye gazdaságfejlesztése értékláncok szervezése mentén lehet eredményes, amelyhez jól elérhető ipari zónákra, kiszámítható energiaellátásra, képzett munkaerőre és gyors ügyintézésre van szükség. Ezzel összefüggésben az Önkormányzat szerepét gazdasági integrátorként, a fejlesztések és partnerségek összehangolójaként látták fontosnak.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara felülvizsgálathoz adott háttéranyaga szerint a vármegye **agrárgazdaságának versenyképességét** egyszerre alapozzák meg a kedvező termelési adottságok és gyengítik a szerkezeti korlátok. A legfontosabb kihívások között a birtokszerkezet elaprózottsága, a

tőkehiány, a feldolgozóipar technológiai lemaradása, a szakképzett munkaerő hiánya, az agrárnépesség elöregedése, valamint a klímaváltozásból eredő csapadékhiány és aszályos időszakok szerepelnek. A NAK kiemelte, hogy a beruházások ösztönzése elsősorban a feldolgozóipar, a logisztikai infrastruktúra, az energiahatékonyság, továbbá az öntözésfejlesztés és a vízgazdálkodás területén indokolt, míg az agrárgazdaság hosszabb távú megújulása szempontjából kulcsszerepe van a digitalizációnak, a precíziós gazdálkodásnak és a gazdálkodók digitális kompetenciafejlesztésének.

A két szervezet megállapításai összességében arra mutatnak rá, hogy a vármegye gazdaságfejlesztésében a feldolgozóipari és agrárgazdasági bázis együttes erősítésére, a helyi termékek magasabb feldolgozottsági szintjének elérésére, a logisztikai és digitális infrastruktúra fejlesztésére, valamint a vállalkozások együttműködésének és innovációs képességének javítására szükséges építeni. Ezzel párhuzamosan a foglalkoztatási és versenyképességi célok eléréséhez elengedhetetlen a szakképzett munkaerő biztosítása, a technológiai alkalmazkodás támogatása és a területi különbségekre érzékeny, differenciált fejlesztéspolitikai megközelítés érvényesítése.

A Stratégia felülvizsgálata során elhangzott legfontosabb helyi önkormányzati vélemények

A területi sajátosságok és a települési szintű foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési kihívások feltárása érdekében online kérdőíves megkeresés történt Bács-Kiskun vármegye települési önkormányzatai körében. A kérdőív a helyi gazdasági szerkezetre, a foglalkoztatási problémákra, a munkahelyteremtést segítő tényezőkre, a vármegyei támogatási igényekre, valamint az önkormányzatok együttműködési lehetőségeire irányult. A felmérésre 44 települési önkormányzat adott választ, így a beérkezett információk érdemi alapot biztosítottak a stratégia felülvizsgálatához szükséges települési szintű helyzetértékeléshez.

A helyi önkormányzatok válaszai alapján a vármegye települései elsősorban **mezőgazdasági alapú, korlátozottan diverzifikált gazdasági szerkezettel** rendelkeznek: a válaszadók 97,6%-a jelölte meg a mezőgazdaságot meghatározó ágazatként, míg a feldolgozóipar, az építőipar és a turizmus csak a települések mintegy negyedében jelent meg meghatározó tényezőként. Ez arra utal, hogy a települések jelentős része gazdaságilag sérülékeny, és a helyi gazdaság megerősítéséhez a diverzifikáció ösztönzése indokolt.

A foglalkoztatási kihívások közül az önkormányzatok messze a **fiatalok elvándorlását** tartották a legsúlyosabb problémának, amelyet a válaszadók 81,8%-a jelölt meg. Ezt követte a **munkaerőhiány** (75%) és a **szakképzett munkaerő hiánya** (65,9%), míg a szezonális foglalkoztatás és az inaktív, tartósan munkanélküli lakosság problémája kisebb, de még mindig jelentős arányban jelent meg. A nyílt válaszokban további hangsúlyos problémaként jelent meg a népesség csökkenése, a strukturális munkaerőhiány, valamint a magasabb képzettséget igénylő munkahelyek hiánya.

A települések szerint a munkahelyteremtést és a helyi gazdaság megerősítését leginkább a **fiatalok helyben tartását segítő programok** (77,3%), a **helyi vállalkozások fejlesztése és támogatása** (70,5%), valamint az **infrastrukturális fejlesztések** (50%) segíthetik. A képzési és átképzési lehetőségek bővítését a válaszadók kisebb része sorolta a legfontosabb tényezők közé, ami arra utal, hogy a települések a foglalkoztatási problémákat elsősorban nem képzési, hanem életminőségi, vállalkozásfejlesztési és elérhetőségi kérdésként érzékelik.

A vármegyei vagy térségi támogatási igények közül kiemelkedően magas arányban jelent meg a **helyi vállalkozások fejlesztésének és tanácsadásának igénye** (88,6%). Emellett az önkormányzatok fontosnak tartják az **együttműködések ösztönzését** (50%), a **képzési és átképzési programokat** (38,6%), valamint az **ifjúsági és női foglalkoztatás támogatását** is. A válaszok alapján tehát a

települések erős vármegyei koordinációt és célzott, helyi szükségletekre szabott támogatási rendszert várnak.

Az önkormányzatok a **paktumjellegű foglalkoztatási együttműködésekhez alapvetően nyitottan viszonyulnak**. A válaszadók 84,1%-a vállalná települési kommunikációs csatornák biztosítását, 70,5%-uk helyi partnereket is bevonna, 63,6%-uk pedig helyszínt is tudna biztosítani rendezvényekhez. Az inaktív lakosság toborzásában a legtöbben a helyi rendezvényeken történő tájékoztatás és toborzás lehetőségét (79,1%), illetve az első kapcsolatfelvétel elősegítését (55,8%) jelölték meg, ugyanakkor egyes települések arra is felhívták a figyelmet, hogy humánerőforrás-kapacitásuk korlátozott.

A **közfoglalkoztatás és a szociális gazdaság** települési szerepe továbbra is jelentős: a válaszadó önkormányzatok 84,1%-a jelezte, hogy jelenleg is végez ilyen tevékenységet. Ez arra utal, hogy számos településen az önkormányzat közvetlen foglalkoztatási szerepe továbbra is meghatározó, különösen ott, ahol a nyílt munkaerőpiac korlátozott lehetőségeket kínál.

A befektetésösztönzés kérdésében az önkormányzatok rendkívül egységes álláspontot képviseltek: 88,6% szerint ez **nagyon fontos**, további 11,4% szerint pedig **inkább fontos**. A települések saját hozzájárulási lehetőségei közül kiemelkedett az **iparterület vagy üzleti infrastruktúra fejlesztése** (65,9%), a **vállalkozásokkal való partnerség erősítése** (65,9%), a **vármegyei szintű befektetésösztönzési együttműködésekhez való csatlakozás** (50%), valamint a **településmarketing fejlesztése** (38,6%). Emellett a válaszadók jelentős része nyitott településmarketinggel és befektetésösztönzéssel kapcsolatos képzéseken való részvételre is.

A nyílt javaslatok tartalmilag tovább árnyalják a helyi önkormányzatok álláspontját. Ezekben hangsúlyosan jelent meg az **úthálózat és közlekedési kapcsolatok fejlesztésének szükségessége**, valamint a buszjáratok bővítésének igénye. Több önkormányzat kiemelte az **iparterületek hiányát vagy fejlesztési akadályait**, a **rövid, célzott szakképzések szükségességét**, a **helyi gazdasági kerekasztalok létrehozásának igényét**, valamint a **fiatal diplomások hazatérését ösztönző programok** fontosságát. Megjelent továbbá az éghajlati alkalmazkodás és a klímastratégia kérdése is, ami azt jelzi, hogy a települések a gazdaságfejlesztést egyre inkább komplex, területi és környezeti összefüggésben értelmezik.

A képzési, oktatási rendszer érintő eredmények a megkérdezett vállalkozások által adott válaszok alapján

A Stratégia felülvizsgálatának megalapozása érdekében online, anonim kérdőíves felmérés készült a vármegye vállalkozásainak körében. A kérdőív célja a foglalkoztatási helyzet, a munkaerőigények, a képzési szükségletek, a fejlesztési elképzelések, valamint az együttműködési szándékok feltárása volt. A felmérésből 60 teljes kitöltés érkezett, amelyek széles ágazati háttérből származó vállalkozói véleményeket tükröznek, így alkalmasak a vármegye gazdasági és foglalkoztatási folyamataira vonatkozó gyakorlati tapasztalatok összegzésére.

A képzési és oktatási rendszerre vonatkozó, a **megkérdezett vállalkozások** válaszai alapján kirajzolódó kép vegyes. A felmérés szerint a válaszadó vállalkozások 83,3%-ánál jelenleg nem folyik sem belső, sem külső képzés vagy átképzés, és mindössze 16,7%-uk jelezte, hogy munkavállalói számára jelenleg is biztosít ilyen lehetőséget. A jelenleg zajló képzések között ugyanakkor megjelentek szakmai, technikai és készségfejlesztő elemek is, így például a műanyagipari szakmunkásképzés, a CNC gépkezelői átképzés, a villanszerelő képzés, az emelőgép-kezelői képzés, valamint különféle soft skill és nyelvi képzések. A válaszok alapján a legmarkánsabban a műanyagipari szakmunkásképzés jelent meg.

A **jövőbeni képzési aktivitás** ennél is visszafogottabb képet mutat. A válaszadó vállalkozások 91,7%-a nem tervez 2026-ban további képzést vagy átképzést, és csupán 8,3%-uk jelezte ilyen irányú szándékát. A tervezett képzések között a műanyagipari technikus képzés kapta a legtöbb említést, emellett megjelent a hulladékfeldolgozó, a CNC forgácsoló, a targoncavezetői, az emelőgép-kezelői, valamint egyes villamos biztonságtechnikai képzések igénye is. Mindez arra utal, hogy a vállalkozások képzési aktivitása összességében alacsony, és elsősorban a közvetlen termelési, technológiai vagy üzemeltetési szükségletekhez kapcsolódik.

A **duális képzésben** való részvétel szintje szintén korlátozott: a megkérdezett vállalkozások 85%-a nem vesz részt ilyen formában a képzésben, és csak 15%-uk kapcsolódik be a duális rendszerbe. Ez arra utal, hogy a képzési rendszer és a vállalkozói szféra közötti intézményes kapcsolat még nem tekinthető széles körben kiépültnek, noha a szakember-utánpótlás biztosítása szempontjából ez kulcsfontosságú lenne.

A **2.3.1. pont felülvizsgálata során** aktualizáltuk Bács-Kiskun vármegye társadalmi-gazdasági helyzetére vonatkozó statisztikai adatokat, és az elérhető legfrissebb információk alapján pontosítottuk a demográfiai, gazdasági, foglalkoztatási és vállalkozásszerkezeti folyamatok értelmezését. A fejezet megújítása során beépítésre kerültek a stratégia készítését és felülvizsgálatát kísérő egyeztetések, interjúk, kérdőíves felmérések és kamarai visszajelzések legfontosabb tapasztalatai is. Mindezek mellett törekedtünk arra, hogy a korábbi helyzetértékelés értékes és továbbra is releváns megállapításait megőrizzük.

2.3.2. A területre ható főbb nemzetközi és hazai folyamatok, trendek

2.3.2.1. Klímaváltozás

Az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás egzisztenciális fenyegetést jelent egész Európa és a világ számára. E problémák kezelésére jött létre az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal¹⁵), amely az Európai Unió gazdaságának modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá való alakítását célozza. A Megállapodás magában foglalja azt a vállalatot, mely szerint az EU 2050-ig drasztikusan csökkenti üvegházhatású gáz-kibocsátását, illetve megkeresi a fennmaradó, elkerülhetetlen kibocsátás ellentételezésének lehetséges módjait. A nulla nettó kibocsátás egyensúlyi állapotának elérése az emberek és a környezet javát szolgálja, korlátok között tartva a globális felmelegedést.

Az egyezmény biztosíthatja továbbá a gazdaság növekedésének függetlenedését az erőforrás-felhasználástól. A klímasemlegesség elérése elősegíti a növekedést, munkahelyeket teremt, csökkenti az energiaszegénységet és a külső energiafüggőséget. Fontos célkitűzés továbbá, hogy az átállás úgy menjen végbe, hogy annak se egyének, se térségek ne legyenek vesztesei.

Az EU ütemesen halad a 2030-as célok felé, a villamosenergia-termelésben a megújulók aránya 2024-re közel 50%-ra nőtt, miközben a fosszilis energia részaránya történelmi mélypontra csökkent. Jelentős beruházások történtek a megújuló energiaforrásokba, az ipar dekarbonizációja és a körforgásos gazdaság irányába tett lépések is előrehaladtak. A legtöbb kulcsfontosságú jogszabály (pl. Fit for 55 csomag, Emissziókereskedelmi Rendszer, Természet-helyreállítási törvény) elfogadásra került, de a végrehajtás üteme tagállamonként eltérő.

¹⁵ Forrás: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

Egy 2025-ös átfogó elemzés szerint a 154 Green Deal-cél közül 32 van „jó úton”, 64-nél gyorsítás szükséges, 15-nél nincs vagy visszafelé halad a fejlődés, 43-nál pedig nincs elérhető adat. A megújuló aránya nő, de a szükséges ütemnél lassabban, különösen az infrastruktúra-fejlesztés és az innováció terén. A természet-helyreállítási célok végrehajtása lassú, a mezőgazdasági és élőhelyi mutatók vegyes képet mutatnak. Az ipari szereplők és egyes tagállamok a versenyképesség, a munkahelyek védelme és a finanszírozás miatt további rugalmasságot és támogatást kérnek.

2025 júliusában az Európai Bizottság javaslatot tett egy 90%-os kibocsátáscsökkentési célra 2040-re, amely jelenleg egyeztetés alatt áll a tagállamok között. Az ipar zöld átállásának támogatására új, célzott programok indultak, például az acélipar védelmére és a zöld technológiák fejlesztésére. 2025-ben a finanszírozási igények és a szabályozási terhek (pl. ESG, zöld kötvények) miatt több tagállam és vállalkozás egyszerűsítést és támogatást sürget.

Az Európai Zöld Megállapodás 2025-ben továbbra is az EU egyik legfontosabb stratégiai programja, amely jelentős eredményeket ért el a kibocsátáscsökkentés, a megújuló energia és a körforgásos gazdaság terén. Ugyanakkor a célok eléréséhez számos területen gyorsítani kell a végrehajtást, különösen az energia, ipar, természetvédelem és társadalmi igazságosság terén. A következő években a hangsúly a végrehajtás felgyorsításán, a finanszírozás biztosításán és a társadalmi támogatottság növelésén lesz.

Magyarország 2023-ra 43%-kal csökkentette üvegházhatású gázkibocsátását az 1990-es szinthez képest, ezzel túlteljesítve a korábbi 2030-as 40%-os célt. Az új, 2030-ra kitűzött cél már 50%. 2023-ban a megújuló energiaforrások aránya a végső energiafogyasztásban 15,4% volt, a 2030-as cél 30%. A napenergia a megújuló villamosenergia-termelés 89%-át adja, a szélenergia-kapacitás bővítése most indult el. Az energiaágazat kibocsátása 2005 és 2023 között 54%-kal csökkent, az ipari kibocsátás 28%-kal mérséklődött. A lakossági energiahatékonyság javítására új programok indultak, de a szektorban még jelentős tartalékok vannak. A klímasemlegességi célok eléréséhez Magyarország továbbra is kulcsfontosságúnak tartja az atomenergiát. A Paks 1 reaktorok élettartamát meghosszabbították, a Paks 2 projekt építése folyamatban van. A közlekedési szektor kibocsátása 2005 óta 17%-kal nőtt, jelenleg a teljes kibocsátás több mint egynegyedéért felelős. A Zöld Busz Program és a közlekedés villamosítása a fő irányok. 2005 óta 22%-os kibocsátáscsökkentést értünk el a hulladékkibocsátás területén, a cél a lerakás csökkentése és az újrahasznosítás növelése.

Magyarországon az energia 63,8%-a importból származik, főként orosz forrásból. A diverzifikáció lassan halad, a szénalapú energiatermelés kivezetését 2029-re halasztották. A környezeti ipar a munkahelyek csupán 0,9%-át adja, a zöld gazdaság fejlettsége elmarad az uniós átlagtól. A földhasználati és erdőgazdálkodási szektorban Magyarország valószínűleg nem teljesíti a 2030-as szénelnyelési célokat, bár az erdőborítottság növelésére új intézkedések készülnek. A szakértői értékelések szerint a jó tervek mögött gyakran hiányoznak a konkrét végrehajtási lépések, a klímapolitika minősítése „nagyon alacsony”. A közlekedés és mezőgazdaság szektorokban a kibocsátáscsökkentés üteme elmarad a szükségestől, a közlekedésben különösen lassú az átállás. Az uniós támogatások felhasználása lassú, a beruházások üteme elmarad a szükségestől, különösen a zöld átállás területén.

Magyarország az Európai Zöld Megállapodás végrehajtásában több területen túlteljesítette a 2020-as és 2030-as kibocsátáscsökkentési célokat, különösen a napenergia és az energiahatékonyság terén. Ugyanakkor a zöld gazdaság fejlettsége, az energiaiimport-függőség, a közlekedési és mezőgazdasági kibocsátások, valamint a végrehajtás gyakorlati oldala továbbra is jelentős kihívásokat jelent. A klímasemlegesség eléréséhez gyorsítani kell a zöld beruházásokat, javítani a végrehajtás hatékonyságát, és csökkenteni az energiaiimport-függőséget.

2.3.2.2. ESG

Az ESG az angol Environmental (környezeti), Social (társadalmi) és Governance (irányítási) szavak rövidítése.¹⁶ Ez a három fő pillér azt a keretrendszert jelöli, melynek célkitűzése, hogy a pénz- és tőkepiac szereplői a gazdálkodó szervezetek tevékenységeit a fenntarthatóság szempontjából objektíven ítélhessék meg. A keretrendszer szemléletének három kulcsterülete a környezeti hatások vizsgálata, a társadalmi kérdések kezelése és a vezetői döntéshozatal folyamata. Az ESG célja, hogy a vállalatok működésében rejlő, nem pénzügyi kockázatokat és lehetőségeket is figyelembe vegyék, és ezekről átláthatóan beszámoljanak. Ez segíti a befektetőket, partnereket és a társadalmat abban, hogy felelős, fenntartható cégeket támogassanak.

Az ESG szempontok jelentősége 2025-re mind nemzetközi, mind hazai szinten új szintre lépett. Az Európai Unióban a CSRD irányelv és az új ESG-minősítési rendelet egységes, átlátható és auditált fenntarthatósági jelentéstételt ír elő, amely a vállalatok teljes beszállítói láncára is kiterjed. A zöld kötvények és fenntarthatósági hitelek piaca dinamikusán bővül, a befektetők és a szabályozók egyre szigorúbb elvárásokat támasztanak a hiteles ESG-adatszolgáltatással szemben.

Magyarországon a 2025-ös törvénymódosítások egyszerűsítették a beszámolási kötelezettségeket, ugyanakkor a vállalatok számára továbbra is elengedhetetlen az ESG-szempontok stratégiai szintű integrálása, a fenntarthatósági célok kitűzése és a társadalmi felelősségvállalás erősítése. A digitalizáció, a mesterséges intelligencia és a valós idejű adatfeldolgozás új lehetőségeket teremt az ESG-kockázatok kezelésében és a transzparens működésben. A greenwashing elleni fellépés, a diverzitás és az ellátási lánc felelőssége szintén meghatározó trendek, amelyekhez a magyarországi vállalatoknak is alkalmazkodniuk kell a versenyképesség és a fenntarthatóság érdekében.

A magyar vállalatok számára az ESG-megfelelés legfőbb kihívásai a szabályozási bizonytalanság, az adatgyűjtés és jelentéstétel komplexitása, a magas költségek, a szervezeti integráció, a finanszírozási és piaci nyomás, valamint a felkészüléshez szükséges idő és szakértelem hiánya. A sikeres alkalmazkodás kulcsa a proaktív felkészülés, a belső folyamatok fejlesztése és a hiteles, átlátható ESG-kommunikáció.

2.3.2.3. Koronavírus-járvány és utóhatása

A 2019 végén kitört és 2020. március elejére világméretűvé vált koronavírus-járvány számos emberélet áldozata mellett a gazdasági folyamatokban is jelentős, hosszú távú visszaesést okozott. A járvány kirobbanása után az Európai Unió közös fellépéssel tett annak érdekében, hogy megerősítse az egészségügyi ellátórendszereket, és enyhítse a társadalmi-gazdasági hatásokat.

A világjárvány európai szintű negatív gazdasági hatásai között szerepel a turizmus, a vendéglátás és a hozzájuk kapcsolódó iparágak, például a közlekedési szolgáltatások visszaesése, amely munkahelyek százazreinek megszűnését vonta maga után. A járvány terjedésének lassítása érdekében hozott globális intézkedések gyárbezárásokat, szolgáltatások leállítását, ellátási nehézségeket és összességében a globális ellátási láncok szakadozását vonta maga után. Ezek a kihívások a közvetlen gazdasági hatásokon túlmutatnak, és egyéb, turizmuson kívüli szektorokat is veszélyeztetnek.

Európa koronavírus-járvány utáni újjáépítését célozza a NextGenerationEU (NGEU)¹⁷, az EU történetének legnagyobb ösztönző csomagja. A program hatására Európa környezetkímélőbbé,

¹⁶ Lásd még: <https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiáhozhozok/articles/esg-explained-1-what-is-esg.html>

¹⁷ Forrás: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/eu-borrower-investor->

digitalizáltabbá és ellenállóbbá válik. A hosszú távú költségvetés és az NGEU több mint 50%-a a korszerűsítést támogatja. Ennek része a kutatás és innováció (az Európai Horizont program révén), a méltányos éghajlatvédelmi és digitális átállás (az Igazságos Átmenet Alap és a Digitális Európa programokkal), illetve a felkészültség, a helyreállítás és az ellenálló képesség javítása (a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, a rescEU és az új uniós egészségügyi cselekvési program keretében).

A koronavírus-járvány közvetlen egészségügyi és gazdasági hatásai 2022–2023-ra fokozatosan mérséklődtek, ugyanakkor a pandémia hosszú távú következményei továbbra is meghatározzák a gazdaság, a munkaerőpiac és a társadalom működését nemzetközi és hazai szinten egyaránt. Világszerte felgyorsult a digitalizáció, a távmunka és a hibrid munkavégzés elterjedése, valamint az ellátási láncok diverzifikációja. Magyarországon a gazdaság visszatért a növekedési pályára, de az ágazatok közötti különbségek megmaradtak, a munkaerőpiaci rugalmasság és a digitális készségek fejlesztése kiemelt jelentőségűvé vált. Az uniós helyreállítási források jelentős mértékben hozzájárultak a gazdaság modernizációjához, a zöld és digitális átállás felgyorsításához. A stratégiai tervezésben kiemelt szerepet kapott a válságállóság, a mentális egészség védelme és a rugalmas alkalmazkodás képessége, amelyek a jövőbeli kihívások kezelésében is meghatározóak lesznek.

2.3.2.4. Digitalizáció

A digitalizáció korunk egyik legaktuálisabb és egyben leginkább felkapott témája is, mely a digitális távközlési és számítástechnikai eszközök egyre szélesebb körben történő használatát foglalja magában. Mivel a digitalizáció számos cég, gazdasági szereplő életében központi szerepet játszik, ezért a gazdaságra is jelentős befolyással van.

Az EU Digitális stratégiája¹⁸ négy fő területen tűzött ki ambiciózus célokat:

- A felnőtt lakosság legalább 80%-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel.
- A vállalkozások 75%-a használjon felhőalapú szolgáltatásokat, mesterséges intelligenciát vagy nagy adatokat.
- Minden háztartás számára gigabites internet-hozzáférés, a főbb közlekedési útvonalakon 5G-lefedettség.
- Az alapvető közszolgáltatások 100%-a legyen online elérhető, minden polgár számára digitális személyazonosság.

Az egyes tagországok digitális fejlettségét és előrehaladását az ún. DESI-indexszel mérhetjük, amelynek elemei a következők:

- hálózati összekapcsoltság és internethozzáférés (a nagy kapacitású, vezetékes és mobil széles sávú hálózatok kiépítettsége);
- humán tőke (a lakosság alapszintű és fejlett digitális készségei, illetve az infokommunikációs területen foglalkoztatott szakemberek száma);
- internetes szolgáltatások (online tartalmak, kommunikáció, elektronikus szolgáltatások és tranzakciók) használata;
- digitális technológiák integráltsága (a vállalkozások digitalizálása és az e-kereskedelem);
- digitális közszolgáltatások (e-kormányzati szolgáltatások, vállalkozásoknak nyújtott digitális közszolgáltatások, e-egészségügy).

A legjobban teljesítő országok (pl. Dánia, Finnország, Hollandia) jelentős előrelépést értek el a digitális készségek, infrastruktúra és közszolgáltatások terén.

[relations/nextgenerationeu.eu](https://relations.nextgenerationeu.eu)

¹⁸ Forrás: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_hu

A 2019-es adatok alapján Magyarország az internethozzáférést illetően az élmezőnyben van, míg az internetes szolgáltatások elterjedtsége az uniós átlag körül mozog. A többi területen azonban az utolsó harmadban helyezkedik el. Összesítésben az EU-országok között hazánk jelenleg csak a 22. helyen áll.

Magyarországon a Digitális Jólét Program¹⁹ és a Nemzeti Digitalizációs Stratégia²⁰ alapozzák meg a digitális átalakulásra való felkészülést. A cél, hogy hazánk a digitalizáció terén 2030-ra az európai országok rangsorában a legjobb tíz ország között szerepeljen. A Stratégia 2030-ra elérendő, számszerűsíthető célokat fogalmaz meg, a DESI-index témakörei mentén.

A mesterséges intelligencia, a robotizáció és az adatvezérelt döntéshozatal egyre inkább beépül a vállalati és közigazgatási folyamatokba. Az EU 2025-ben elfogadta az AI Act-et, amely a mesterséges intelligencia alkalmazásának jogi kereteit szabályozza, különös tekintettel az etikai, átláthatósági és biztonsági szempontokra.

A digitalizációval párhuzamosan a kiberbiztonság stratégiai jelentőségűvé vált, az EU új szabályozásokat vezetett be (pl. NIS2 irányelv) a kritikus infrastruktúrák védelmére.

Az elmúlt években az EU számos, közös célú intézkedése hatására közvetlen és jelentős előnyökhöz juthattak a magyar állampolgárok is. Ilyen például a barangolási (roaming) díjak megszüntetése, amelynek következményeként az EU-n belül utazó európaiak otthoni árat fizetnek a hívásokért, sms-ekért és adatokért. Az önkormányzatok új wifi hotspotok kialakítására kaptak támogatást a közösségi élet helyszínein – városházán, könyvtárakban, egészségügyi központokban –, Magyarországon több mint 300 település jutott így egyenként 15 000 euró értékű utalványhoz. 2018 óta az online tartalmak hordozhatósága is garantálttá vált az EU-n belül, a magyarországi előfizetési tartalmak más tagállamokból is ugyanúgy elérhetők, mint otthon. Az uniós digitális Covid-igazolvány szintén egy pozitív eredménye az elmúlt évek fejlesztéseinek, hiszen az egységes dokumentum a járványhelyzet idején nagyban megkönnyítette az Európán belüli mozgást.

A digitalizáció fontosságát jelentősen megnövelte és érzékelhetőbbé tette az elmúlt évek pandémiás időszakában. Egyre több vállalat kényszerült arra ezáltal, hogy hibrid vagy teljesen otthoni, digitális munkakörülményeket alakítson ki. A pandémia végével úgy tűnik, ezek a változtatások végérvényesen velünk maradtak, hiszen nagyon sok cég számára előrelépést jelentett az ezáltal kialakult nagyobb rugalmasság.

Az elmúlt években a digitalizáció üteme világszerte felgyorsult, és a nemzetközi, valamint hazai folyamatok is jelentős változásokat hoztak:

- 2024-ben Magyarország a DESI-index összesítésében a 21. helyen állt az EU-ban. Az internethozzáférés és a hálózati infrastruktúra terén továbbra is az élmezőnyben vagyunk, de a digitális készségek, a vállalkozások digitalizációja és a digitális közszolgáltatások terén lemaradás tapasztalható.
- A hazai digitális stratégia célja, hogy Magyarország 2030-ra az EU első tíz digitálisan legfejlettebb országa közé kerüljön. Fókuszban a digitális készségek fejlesztése, a vállalkozások digitális átállásának támogatása, a közigazgatás digitalizációja és a digitális esélyegyenlőség.
- A gigabites hálózatok kiépítése folytatódik, a mobil 5G-lefedettség bővül, de a vidéki térségekben továbbra is vannak fejlesztendő területek.
- A magyar KKV-k digitális érettsége elmarad az uniós átlagtól, különösen az e-kereskedelem, a felhőalapú szolgáltatások és az adatvezérelt technológiák alkalmazása terén.
- Az e-kormányzati szolgáltatások bővülnek, de a felhasználói élmény, az integráció és az elérhetőség további fejlesztést igényel.

¹⁹ Lásd még: <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/djp20-strategiai-tanulmany>

²⁰ Lásd még: <https://2015-2019.kormany.hu/download/f/58/d1000/NDS.pdf>

- A lakosság digitális kompetenciáinak fejlesztése kiemelt cél, de a digitális szakadék (idősek, A COVID-19 járvány felgyorsította a távmunka, a digitális oktatás és az online szolgáltatások elterjedését. Ezek a változások tartósan beépültek a gazdaság és a társadalom működésébe.
- A vállalatok és intézmények számára egyre fontosabb a kiberfenyegetések elleni védekezés, a munkavállalók képzése és a biztonsági protokollok fejlesztése.
- A digitális esélyegyenlőség biztosítása érdekében célzott programok indultak a hátrányos helyzetű csoportok digitális felzárkóztatására.

2.3.2.5. Infláció

Az elmúlt évek komplex globális folyamatainak hatására évtizedek óta nem látott inflációs hullám söpört végig a világon, jelenleg történelmi csúcsponton állnak az infláció szintjei. A világgazdaságot az elmúlt egy-két évben ért sorozatos behatások – a koronavírus-járvány, az ellátási láncok szakadozása, az orosz-ukrán háborús konfliktus, a nyersanyagár-robbanás – a fogyasztói árak nagymértékű, gyakran kétszámjegyű növekedését okozta. A hazai fogyasztói árakra is hatással vannak a külső, világgazdasági folyamatok. 2022-ben az Európai Unióban a magyarországi infláció mértéke volt a legmagasabb, az uniós statisztikai hivatal által vizsgált harmonizált árindex (HICP) 25 százalék volt Magyarországon. A magas inflációs nyomás a globális nyersanyaghiány és a növekvő energiaárak mellett lassította a gazdasági növekedést. Az ilyen mértékű infláció negatív hatással volt a lakosság életszínvonalára, és lassította az építőipart is.

Az infláció 2022–2023-ban világszerte és Magyarországon is történelmi csúcsokat ért el, amelyet a koronavírus-járvány, az ellátási láncok zavarai, a háborús konfliktusok és a nyersanyagár-robbanás idézett elő. 2024–2025-re azonban a nemzetközi és hazai inflációs nyomás jelentősen mérséklődött, az árak növekedési üteme visszatért a hosszú távú átlaghoz közelítő szintre. Magyarországon az infláció 2025-ben 4–5% körül stabilizálódott, de az árak szintje tartósan magas maradt, különösen az élelmiszerek és szolgáltatások terén. Az inflációs hullám hosszú távú hatásai – a reálbérek csökkenése, a fogyasztás visszafogása, a beruházások elhalasztása – továbbra is érezhetők, ezért a gazdaságpolitika kiemelt célja a vásárlóerő helyreállítása, a beruházási környezet javítása és a társadalmi egyenlőtlenségek mérséklése.

2.3.2.6. Kiugróan növekedő élelmiszerárak

Az élelmiszerárak alakulása az elmúlt években kiemelt gazdasági és társadalmi kérdéssé vált Magyarországon és Európában egyaránt.

2022–2023-ban az élelmiszerárak világszerte jelentősen emelkedtek, főként a háborús konfliktusok, az energia- és műtrágyaárak növekedése, valamint az ellátási láncok zavarai miatt. 2024–2025-re azonban az árak növekedési üteme az EU legtöbb országában mérséklődött, bár az árak szintje tartósan magas maradt. Az alapvető élelmiszerek (pl. gabonafélék, tejtermékek, hús, tojás) ára továbbra is érzékenyen reagál a globális piaci folyamatokra, az időjárási szélsőségekre és a geopolitikai kockázatokra. 2024-ben az élelmiszerárak éves növekedési üteme az EU-ban 3–5% körül stabilizálódott, de a 2021–2023 közötti drágulás hatása továbbra is érezhető a fogyasztói kosárban.

2022-ben Magyarországon az élelmiszerárak emelkedése kiugró volt, az éves növekedés meghaladta a 40%-ot egyes termékkörökben. 2023-ban is az EU legmagasabb értékei között szerepelt, de 2024–2025-re az áremelkedés üteme jelentősen lassult, 5–7% körül stabilizálódott. Az élelmiszerárak szintje tartósan magas maradt, a 2022–2023-as drágulás nem fordult vissza, csak az áremelkedés üteme mérséklődött. Az árak növekedését továbbra is befolyásolja a forint árfolyama, az importfüggőség, az

energia- és szállítási költségek, valamint a hazai élelmiszeripar hatékonysági problémái. A legnagyobb áremelkedés továbbra is a kenyér, tejtermékek, tojás, hús és zöldség-gyümölcs kategóriákban tapasztalható. Az élelmiszer-infláció a legnagyobb terhet az alacsonyabb jövedelmű háztartásokra rója, a vásárlóerő helyreállása lassú, a fogyasztói szokások átalakultak (olcsóbb termékek, akciók keresése, mennyiségi visszafogás).

A nemzetközi piaci zavarok és az importfüggőség miatt egyre nagyobb hangsúlyt kap a hazai élelmiszertermelés fejlesztése, az ellátási láncok rövidítése és a helyi termékek támogatása. Az élelmiszeripar zöld átállása, az energiahatékonyság és a körforgásos gazdaság elterjedése hosszabb távon mérsékelheti az árak volatilitását. Az árszabályozások, áfacsökkentések és támogatási programok átmenetileg enyhíthetik az inflációs nyomást, de a tartós megoldás a termelékenység és a versenyképesség javítása. A Stratégia kiemelt célja a hazai élelmiszertermelés versenyképességének javítása, az ellátási láncok megerősítése és a fenntartható, megfizethető élelmiszerellátás biztosítása.

2.3.2.7. Orosz-ukrán háborús konfliktus

Az orosz–ukrán háború immár harmadik éve tart, és továbbra is alapvetően meghatározza Európa politikai, gazdasági és energetikai viszonyait. A konfliktus hatásai mára beépültek a mindennapokba, de számos területen tartós, strukturális változásokat okoztak.

A háború következtében a világ gazdaságban a szabadkereskedelem helyét egyre inkább a kereskedelmi korlátozások, szankciók és ellátási lánc-problémák vették át. Az európai gazdaság növekedése tartósan visszafogottabb, a bizonytalanság és a kockázatok magasabbak maradtak. Az orosz energiahordozókra kivetett uniós szankciók, illetve az orosz energiaimport fokozatos kivezetése jelentősen átrendezte az európai energiapiacot. Az energiaárak 2022–2023-ban történelmi csúcsokat értek el, majd 2024–2025-re stabilizálódtak, de a költségek tartósan magasabbak maradtak, mint a háború előtt. Ukrajna, mint Európa egyik legfontosabb gabonaexportőre, jelentős termelés- és exportkiesést szenvedett el. A háború miatt a gabonatermés 2025-ben várhatóan 10%-kal csökken, az export is visszaesik, ami továbbra is befolyásolja az európai és globális élelmiszerárakat.

Magyarország továbbra is az egyik leginkább orosz energiatüggő EU-tagállam, a földgázimport 78%-a, az olajimport jelentős része Oroszországból származik. Az uniós energiaembargó és a szankciók miatt a magyar energiaköltségek jelentősen emelkedtek, a háztartások és vállalatok rezsiterhei tartósan magasabbak lettek. A kormány ellenzi az orosz energia teljes kivezetését, mivel az akár 800 milliárd forintos többletköltséget is jelenthet évente. Az energiaárak emelkedése, az élelmiszerimport drágulása és az ellátási láncok zavarai miatt a magyar infláció 2022–2023-ban rekordmagas volt, 2024–2025-re mérséklődött, de az árak szintje tartósan magas maradt. A gazdasági növekedés üteme visszafogottabb, a háború okozta bizonytalanság továbbra is fékezi a beruházásokat és a fogyasztást. Az ukrán gabonaexport visszaesése, a globális piaci zavarok és a forint árfolyamának ingadozása miatt az élelmiszerárak tartósan magasak maradtak, különösen a gabona, kenyér, tejtermékek és húsfélék esetében. A hazai élelmiszeripar termelékenységi problémái továbbra is kihívást jelentenek. A Paks 2 projekt jövője továbbra is bizonytalan, mivel a Roszatom pénzügyi partnerei szankciók alatt állnak, és a nemzetközi pénzügyi kapcsolatok nehezítettek. Az energetikai diverzifikáció lassan halad, a kormány a nemzeti energiaellátás biztonságát hangsúlyozza.

A háború miatt a magyar vállalatok egyre inkább a regionális, alternatív beszállítók felé fordulnak, de a költségek és a bizonytalanság továbbra is magas. A konfliktus elhúzódása miatt a gazdasági és politikai kockázatok tartósan magasak maradnak, a békekötés lehetősége továbbra is bizonytalan, de egy esetleges béke jelentős gazdasági fordulatot hozhatna. A háború súlyos környezeti károkat okozott Ukrajnában, amelyek hosszú távon is befolyásolják a mezőgazdasági termelést és az élelmiszerbiztonságot.

Az orosz–ukrán háború 2025-ben is alapvetően meghatározza Európa és Magyarország gazdasági, energetikai és élelmiszerpiaci folyamatait. A konfliktus következtében tartósan magasabbak maradtak az energia- és élelmiszerárak, az inflációs nyomás és a gazdasági növekedés üteme visszafogottabb. Magyarország továbbra is jelentős mértékben függ az orosz energiahordozóktól, az uniós szankciók és az energiaimport kivezetésének terve komoly költségnövekedést és ellátásbiztonsági kihívásokat jelent. Az ukrán gabonaexport visszaesése, a globális piaci zavarok és a környezeti károk miatt az élelmiszerárak szintje tartósan magas maradt. A Stratégia kiemelt célja az energia- és élelmiszer-ellátás diverzifikációja, a hazai termelés és ellátási láncok megerősítése, valamint a gazdaság ellenálló képességének növelése a tartósan bizonytalan nemzetközi környezetben.

2.3.2.8. Energiaválság

Az energiaválság 2022–2023-ban Európa-szerte, így Magyarországon is súlyos gazdasági és társadalmi kihívásokat okozott. **2024–2025-re a helyzet részben stabilizálódott**, de az energiaárak és az ellátásbiztonság kérdése továbbra is meghatározó tényező maradt.

Az európai energiaárak 2022–2023-ban történelmi csúcsokat értek el, majd 2024–2025-re stabilizálódtak, de a korábbi alacsony szintre nem tértek vissza. A nagykereskedelmi gázárak 2025-ben is magasabbak, mint a háború előtti években, ami a lakossági és vállalati árakban is megjelenik. **Az EU célja, hogy 2027 végéig teljesen megszüntesse az orosz energiaimportot.** 2025 végéig a tagállamoknak nemzeti terveket kell kidolgozniuk az orosz gáz, olaj és atomenergia kivonására, miközben gyorsul a megújuló energiaforrásokra való átállás és az energiaellátás diverzifikációja. Az EU 2024-ben elfogadta a villamosenergia-piac reformját, amelynek célja, hogy a villamosenergia-árak kevésbé függjenek a fosszilis tüzelőanyagok árától, és a fogyasztók, valamint a vállalatok számára stabilabb, kiszámíthatóbb árakat biztosítson.

Magyarország továbbra is az egyik leginkább orosz energiafüggő EU-tagállam, a földgázimport 78%-a, az olajimport jelentős része Oroszországból származik. Az ország energetikai diverzifikációja lassan halad, az infrastruktúra fejlesztése elmaradt a régiós átlagtól. 2025-ben a rezsicsökkentés továbbra is érvényben van, de csak egy bizonyos fogyasztási szintig (2523 kWh/év). E felett a piaci árak lépnek életbe, amelyek jelentősen magasabbak: a kedvezményes lakossági áramár 36 Ft/kWh, a piaci ár 70 Ft/kWh körül alakul. A gáz és áram árak stabilizálódtak, de a 2022–2023-as szinthez képest tartósan magasabbak maradtak. A vállalatok számára az energiaárak volatilitása továbbra is jelentős üzleti kockázatot jelent. A piaci áramárak 2025-ben ismét emelkedtek, miközben a gázárak valamelyest csökkentek. A magas energiaárak miatt sok vállalat **energiahatékonysági beruházásokat** hajt végre, de a költségek továbbra is jelentős terhet jelentenek, különösen az energiaintenzív ágazatokban (építőipar, vegyipar, élelmiszeripar). A vállalatok többsége energiahatékonysági fejlesztésekkel, fogyasztáscsökkentéssel, illetve megújuló energiaforrások (főként napenergia) használatával próbálja mérsékelni a költségeket. A piaci bizonytalanság miatt azonban sok beruházás elhalasztásra került, és egyes cégek elbocsátásokra, tevékenységük szűkítésére kényszerültek. A háztartások körében is nőtt az energiahatékonysági beruházások iránti igény, például szigetelés, fűtőkorszerűsítés, napelemek telepítése. Az állami támogatások és kedvezményes hitelek segítik a lakosságot a rezsiköltségek mérséklésében.

Magyarország számára továbbra is kulcskérdés az **energiaforrások diverzifikációja**, új beszállítók és alternatív útvonalak bevonása, valamint a megújuló energiaforrások arányának növelése. 2025-ben az energiaárak stabilizálódtak, de a piaci volatilitás és a geopolitikai kockázatok miatt a jövőben is fennáll a hirtelen áremelkedések veszélye. Az energiaválság hosszú távú hatásai közé tartozik a lakossági életszínvonal csökkenése, a vállalati versenyképesség romlása, valamint a beruházások visszafogása. A leginkább érintett ágazatok továbbra is az építőipar, a vegyipar, a turizmus és a vendéglátás.

A Stratégia kiemelt célja az energiahatékonyság növelése, a megújuló energiaforrások arányának bővítése, az energiaellátás diverzifikációja, valamint a társadalmi és gazdasági alkalmazkodóképesség erősítése a tartósan bizonytalan nemzetközi környezetben.

2.3.2.9. Ipar 4.0

Az Ipar 4.0 a gyártás és a gazdaság digitalizációjának, automatizációjának és hálózatosodásának új korszakát jelenti, amely 2025-re már a magyar ipar és a nemzetközi versenyképesség egyik kulcstényezőjévé vált.

A nemzetközi folyamatokban az AI-alapú rendszerek a gyártásirányításban, minőségellenőrzésben, karbantartásban és logisztikában is elterjedtek. Az önoptimalizáló gyártósorok, prediktív karbantartás és valós idejű adatvezérelt döntéshozatal a versenyképesség alapja lett. A dolgok internete (IoT) révén a gépek, berendezések és termékek folyamatosan adatot szolgáltatnak, lehetővé téve a gyártási folyamatok átláthatóságát, optimalizálását és a hibák gyors felismerését. A robotok nemcsak a nagyipari gyártásban, hanem a KKV-k körében is egyre elterjedtebbek. A kollaboratív robotok az emberekkel együttműködve növelik a termelékenységet és a rugalmasságot. A gyártási folyamatok és termékek digitális másolatai (digital twin) lehetővé teszik a szimulációt, optimalizálást és a hibák előrejelzését. Az ipari rendszerek digitalizációja új kockázatokat is hozott, ezért a kiberbiztonság kiemelt stratégiai területté vált.

Magyarországon az Ipar 4.0 technológiák bevezetése a nagyvállalatoknál, különösen az autóiparban és az elektronikai szektorban előrehaladott, de a KKV-k körében még jelentős a lemaradás. A magyar ipar digitalizációs érettsége az EU-átlag alatt van, de a fejlesztési programok (pl. Ipar 4.0 Mintagyárak, GINOP-pályázatok) ösztönzik a felzárkózást. A robotizáció és automatizáció enyhíti a munkaerőhiányt, de egyes alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörök megszűnhetnek. Ugyanakkor új, magasabb hozzáadott értékű, digitális kompetenciákat igénylő állások jönnek létre. A sikeres Ipar 4.0 átállás feltétele a munkaerő digitális és technológiai képzése, az élethosszig tartó tanulás támogatása. Az Ipar 4.0 technológiák hozzájárulnak az energiahatékonyság, az anyagfelhasználás optimalizálásához és a körforgásos gazdaság elterjedéséhez.

A legfontosabb újdonságok között szerepel, hogy az EU 2025-ben elfogadta az AI Act-et, amely az ipari AI-alkalmazások etikai, átláthatósági és biztonsági kereteit szabályozza. Az Ipar 4.0 fejlesztések egyre inkább összekapcsolódnak a fenntarthatósági célokkal, a zöld technológiák és az energiahatékonyság kiemelt támogatást élveznek. A globális ellátási láncok sérülékenysége miatt a magyar vállalatok is egyre inkább a regionális, digitalizált beszállítói kapcsolatokra törekednek.

Az Ipar 4.0 technológiák – mint a mesterséges intelligencia, az IoT, a robotizáció és a digitális ikrek – 2025-re a magyar ipar versenyképességének meghatározó tényezőivé váltak. A digitalizáció és automatizáció nemcsak a nagyvállalatok, hanem a KKV-k számára is elengedhetetlen a hatékonyság, rugalmasság és fenntarthatóság növeléséhez. A munkaerőpiac szerkezete átalakul, új, digitális kompetenciákat igénylő állások jönnek létre, miközben egyes hagyományos munkakörök megszűnnek. A Stratégia kiemelt célja mindezek alapján az Ipar 4.0 technológiák elterjesztése, a vállalati digitalizáció támogatása, a munkaerő képzése és a fenntartható, ellenálló ipari ökoszisztéma kialakítása.

2.3.2.10. Demográfiai trendek és munkaerőpiaci szerkezet

Nemzetközi szinten Európa egészét **demográfiai válság** jellemzi, a születésszám tartósan alacsony, a várható élettartam nő, így a társadalom előrejedése általános jelenség. Az EU népessége 2025-ben

elérte a csúcst, de hosszú távon csökkenés várható, a század végére akár 20%-os népességvesztéssel. A népességfogyás Magyarországon is folytatódik, a születésszám csökken, az aktív korúak aránya mérséklődik, miközben a 65 év felettiek aránya nő. A fiatalok elvándorlása, különösen a képzetten rétegek körében, tovább rontja a munkaerőpiaci kilátásokat.

Az OECD-országokban, így Magyarországon is, **a női foglalkoztatás aránya lassan, de folyamatosan nő**. Magyarország a 16. helyen áll az OECD-listán, a nemek közötti foglalkoztatási szakadék csökken, de a bérszakadék továbbra is jelentős (16,3%). A nők főként alacsonyabban fizetett, emberközpontú ágazatokban dolgoznak, a felsővezetői pozíciókban alulreprzentáltak.

A romák, megváltozott munkaképességűek, idősek és fiatalok **munkaerőpiaci integrációja** továbbra is kihívás. A foglalkoztatáspolitikai kiemelt célja az inaktív, tartósan munkanélküliek, alacsony végzettségűek és NEET-fiatalok (nem dolgozó, nem tanuló 15–29 évesek) bevonása, célzott támogatásokkal és programokkal (pl. Ifjúsági Garancia Plusz, GINOP Plusz).

Európában és Magyarországon is egyre akutabb a **szakképzett munkaerő hiánya**, főként az előregedés és a születésszám csökkenése miatt. A magyar munkaadók háromnegyede küzd munkaerőhiánnyal, különösen a gyártás, mezőgazdaság, logisztika és szolgáltatások területén.

A munkaerőhiány enyhítésére Magyarországon is **nőtt a vendégmunkások alkalmazása**, főként a Fülöp-szigetektől, Grúziából és Örményországból. 2025-ben a vendégmunkás-kvóta 35 ezer fő, ami jelentős, de a kormány igyekszik a hazai munkaerő védelmét is szem előtt tartani.

A **hibrid és távoli munkavégzés** 2025-ben is meghatározó trend, különösen a magasabb képzettséget igénylő ágazatokban. A digitális nomádok és a rugalmas munkavégzés lehetőségei bővülnek, de a cégek egy része csökkenti a home office napok számát, miközben a munkavállalók továbbra is igénylik a rugalmasságot.

Ezek a folyamatok a vármegye szintjén is érvényesülnek: az előregedés, a fiatalok elvándorlása, a munkaerő-tartalék összetételének változása, valamint a munkaerőpiaci integráció és mobilitás kérdései a következő években is meghatározóak lesznek.

A demográfiai és munkaerőpiaci trendekkel összhangban a Stratégia fő célja, hogy Bács-Kiskun vármegye hosszú távú gazdasági versenyképességét és társadalmi fenntarthatóságát biztosítsa a munkaerőpiac szerkezetének korszerűsítésével és a demográfiai kihívások kezelésével. A Stratégia fő céljai:

- A népességmegtartó képesség erősítése, a fiatalok elvándorlásának mérséklése, a helyi életminőség javítása, a családalapítás és gyermekvállalás ösztönzése, a letelepedés feltételeinek javítása.
- Az aktív korú népesség arányának növelése, az inaktív, tartósan munkanélküliek, alacsony végzettségűek, idősek és hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci integrációjának elősegítése célzott programokkal, képzésekkel, támogatásokkal.
- A munkaerőhiány enyhítése és a munkaerőpiaci rugalmasság fokozása, a helyi munkaerő megtartásának támogatása, a külső munkaerő (vendégmunkások, digitális nomádok) bevonása, a rugalmas foglalkoztatási formák (táv munka, hibrid munka) elterjesztése.
- A nők és hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének javítása, a női foglalkoztatás, a romák, megváltozott munkaképességűek, idősek és fiatalok munkaerőpiaci részvételének növelése, a diszkrimináció csökkentése, támogató szolgáltatások fejlesztése.
- A munkaerő minőségének és alkalmazkodóképességének fejlesztése, a digitális és zöld készségek, a szakképzés, az élethosszig tartó tanulás és az innovatív képzési formák támogatása, a vállalati és munkavállalói alkalmazkodóképesség növelése.

A stratégia célja, hogy a vármegye demográfiai és munkaerőpiaci kihívásaira komplex, előrelátó és rugalmas válaszokat adjon, biztosítva a gazdaság fenntartható növekedését, a társadalmi kohézió erősödését és a lakosság életminőségének javulását.

2.3.2.11. Oktatás, képzés, készségfejlesztés

Az oktatás, képzés és készségfejlesztés területén 2025-ben a legfontosabb kihívások közé tartozik a digitális és zöld készségek fejlesztése, az élethosszig tartó tanulás támogatása, valamint az innovációs és kutatás-fejlesztési (K+F) kapacitások bővítése. Ezek a folyamatok elengedhetetlenek a gazdaság versenyképességének, a munkaerőpiac alkalmazkodóképességének és a fenntartható fejlődésnek a biztosításához.

Az Európai Unió Digitális Évtized programja 2030-ra azt célozza, hogy a felnőtt lakosság legalább 80%-a rendelkezzen alapvető digitális készségekkel, és a vállalkozások 75%-a alkalmazzon fejlett digitális technológiákat. A zöld átállás miatt egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a fenntarthatósághoz, energiahatékonysághoz, körforgásos gazdasághoz kapcsolódó kompetenciák.

Magyarországon a Digitális Jólét Program 2030 és a Zöld Kompetencia Program célja, hogy a digitális és zöld készségek fejlesztése minden oktatási szinten megjelenjen. A szakképzés átalakítása során a duális képzés, a vállalati együttműködések és a gyakorlatorientált tanulás erősödött. Az élethosszig tartó tanulás részvételi aránya még elmarad az uniós átlagtól, de a kormányzati és uniós programok ösztönzik a felnőttképzést, a vállalati belső képzéseket és a digitális tanulási lehetőségek bővítését.

A kutatás-fejlesztés és innováció (K+F+I) a versenyképesség kulcsa. Magyarországon a K+F ráfordítások aránya 2024-ben elérte a GDP 1,7%-át, de a cél a további növelés, az egyetemek, kutatóintézetek és vállalatok közötti együttműködés erősítése.

Az oktatás, képzés és készségfejlesztés területén a stratégia kiemelt célja, hogy a digitális és zöld átállás által megkövetelt új kompetenciák fejlesztése minden korosztály és társadalmi csoport számára elérhető legyen. A szakképzés, felnőttképzés és duális képzési rendszerek fejlesztése mellett hangsúlyt kell fektetni az élethosszig tartó tanulás támogatására, a rugalmas, munkaerőpiaci igényekhez igazodó képzési formák elterjesztésére. Az innovációs és kutatás-fejlesztési kapacitások bővítése érdekében erősíteni kell az oktatási intézmények, kutatóhelyek és vállalatok közötti együttműködést, valamint ösztönözni kell a tehetségek kibontakoztatását és megtartását. A stratégia célja, hogy a vármegye lakossága és gazdasága alkalmazkodni tudjon a gyors technológiai, gazdasági és társadalmi változásokhoz, biztosítva ezzel a fenntartható fejlődést és a versenyképesség növelését.

2.3.2.12. Gazdasági szerkezet, vállalkozásfejlesztés

A gazdasági szerkezet és a vállalkozásfejlesztés meghatározó tényezői a vármegye hosszú távú versenyképességének és fenntartható fejlődésének. A globális és hazai gazdasági folyamatok, a technológiai változások, valamint a piaci és ellátási láncok átrendeződése új kihívásokat és lehetőségeket teremtenek a vállalkozások számára.

A **mikro-, kis- és középvállalkozások** a legtöbb országban a gazdaság gerincét adják, a foglalkoztatás és az innováció fő forrásai. Az EU-ban kiemelt cél a KKV-k digitális és zöld átállásának támogatása, piacra jutásuk segítése, adminisztratív terhek csökkentése, valamint a finanszírozáshoz való hozzáférés javítása. A digitalizáció, az energiahatékonyság és a fenntarthatóság területén célzott támogatási programok, kedvezményes hitelek, mentorálás és képzések segítik a vállalkozásokat.

A gazdasági ellenállóképesség növelése érdekében a fejlett országokban egyre nagyobb hangsúlyt kap az **ágazati diverzifikáció**: a hagyományos iparágak mellett a zöldgazdaság, a kreatív ipar, a digitális szolgáltatások és a turizmus fejlesztése. A fenntartható, körforgásos gazdaság, a helyi élelmiszerláncok, a megújuló energia és a tudásalapú ágazatok támogatása kiemelt stratégiai irány.

A COVID-19 járvány és a geopolitikai feszültségek rámutattak a globális ellátási láncok sérülékenységeire. Nemzetközi szinten a **helyi és regionális beszállítói hálózatok fejlesztése**, a logisztikai infrastruktúra modernizálása, a digitalizált, átlátható ellátási láncok kialakítása került előtérbe. A vállalatok egyre inkább törekednek a több lábbon állásra, alternatív beszerzési források kiépítésére.

A **magyar KKV-k versenyképessége elmarad az uniós átlagtól**, különösen a digitalizáció, az energiahatékonyság és az exportképesség terén. A hazai támogatáspolitikában a digitalizációs fejlesztések, a zöld beruházások, a piacra jutás segítése (pl. e-kereskedelem, exportösztönzés), valamint a vállalkozói készségek fejlesztése áll. A finanszírozási lehetőségek bővültek, de a KKV-k hitelhez jutása továbbra is kihívás, különösen a vidéki térségekben.

Az ipar, mezőgazdaság, szolgáltatások és turizmus kiegyensúlyozott fejlesztése stratégiai cél, különös tekintettel a zöldgazdaság, a kreatív ipar és a tudásalapú ágazatok erősítésére. A vidéki térségekben a helyi élelmiszer-feldolgozás, a fenntartható turizmus és a megújuló energiaforrások hasznosítása kap kiemelt szerepet.

A magyar vállalatok egyre inkább felismerik a helyi beszállítói hálózatok, a logisztikai infrastruktúra fejlesztésének fontosságát. A globális zavarok hatására nőtt az igény a regionális, rugalmas, digitalizált ellátási láncok iránt. A logisztikai fejlesztések (pl. ipari parkok, intermodális csomópontok, digitalizált raktározás) támogatása kiemelt gazdaságfejlesztési irány.

A gazdasági szerkezet és a vállalkozásfejlesztés területén a Stratégia kiemelt célja a mikro-, kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése, a digitalizációs és energiahatékonysági fejlesztések ösztönzése, valamint a piacra jutás támogatása. A gazdaság ellenállóképességének növelése érdekében szükséges az ágazati diverzifikáció, a zöldgazdaság, a kreatív ipar és a tudásalapú ágazatok erősítése. A globális ellátási láncok sérülékenységének csökkentése érdekében a helyi beszállítói hálózatok, a logisztikai infrastruktúra és a digitalizált ellátási láncok fejlesztése elengedhetetlen. A Stratégia célja, hogy a vármegye gazdasága alkalmazkodni tudjon a gyorsan változó nemzetközi és hazai kihívásokhoz, biztosítva a fenntartható növekedést és a versenyképesség erősödését.

2.3.2.13. Területi különbségek, kohézió

A **területi különbségek mérséklése** és a társadalmi kohézió erősítése továbbra is az európai és a hazai fejlesztéspolitika egyik legfontosabb célkitűzése. Az Európai Unióban a regionális fejlettségbeli eltérések jelentősek: 2024-ben a GDP/fő mutató a leggazdagabb és a legszegényebb régiók között több mint ötszörös különbséget mutatott, és az uniós lakosság 28%-a olyan térségben él, ahol a fejlettség nem éri el az EU-átlag 75%-át. A centrum-periféria ellentét továbbra is meghatározza a gazdasági és társadalmi folyamatokat, a nagyvárosok és agglomerációk gazdasági súlya nő, míg a vidéki, periférikus térségek lemaradása tartós kihívás marad.

Magyarországon a konvergencia ellenére a regionális különbségek továbbra is jelentősek. 2022-ben a magyar GDP/fő elérte az EU-átlag 76%-át, de a főváros és a vidéki, különösen a dél- és kelet-magyarországi régiók között jelentős eltérések tapasztalhatók. A járások 40%-a kedvezményezett,

ebből 36 járás – az ország lakosságának 10%-ával – komplex programmal fejlesztendő kategóriába tartozik, ahol a munkanélküliségi ráta 6–8% között mozog, szemben a fejlettebb térségek 2–3%-os értékével. Bács-Kiskun vármegye 11 járásából 8 tartozik a kedvezményezett kategóriába, közülük 2 (Bácsalmási, Jánoshalmi) komplex programmal fejlesztendő, ahol a munkanélküliségi ráta 2023-ban 7,2% volt, míg a vármegyei átlag 3,8%. A vármegye GDP/fő mutatója 2022-ben 5,17 millió forint volt, ami elmarad az országos átlagtól.

A területi különbségek mérséklésére a 2021–2027-es uniós ciklusban országosan 1 400 milliárd forintot fordítanak a kedvezményezett járások fejlesztésére, ebből Bács-Kiskun vármegye 87 milliárd forintot kapott 2024-ig. A szabad vállalkozási zónákban – amelyekből a vármegyében 34 település található – a vállalkozások adókedvezményekhez és célzott támogatásokhoz jutnak. A tanyás lakosság aránya Bács-Kiskunban 14%, ami az országos átlag több mint háromszorosa, ezért a tanyás térségek fejlesztése kiemelt jelentőségű.

Európában tovább nő a városi lakosság aránya, miközben a vidéki térségek elnéptelenedése folytatódik. Az ENSZ és az EU előrejelzései szerint a városok, különösen a nagyvárosok, továbbra is népességvonzó központok, míg a falvak és kisvárosok fenntarthatósága kihívást jelent. A városok körüli agglomerációk népessége dinamikusan nő, részben a városi ingatlanárak, részben a hibrid munkavégzés és a jobb életminőség iránti igény miatt. A városi szétterülés (urban sprawl) következtében a kis- és középvárosok, valamint a falvak egy része városi szolgáltatásokkal bővül, új funkciókat kap. Az EU 2040-ig szóló vidéki stratégiája (Long-term Vision for Rural Areas) négy fő pillérre épül: erős, összekapcsolt, ellenálló és prosperáló vidéki térségek. Kiemelt cél a digitális és fizikai infrastruktúra fejlesztése, a szolgáltatások elérhetőségének javítása, a helyi gazdaság diverzifikációja, valamint a város-vidék együttműködés ösztönzése. Az integrált területi beruházások (ITI), a LEADER és a CLLD programok támogatják a térségi együttműködéseket és a helyi közösségek bevonását az EU-ban. Egyre több országban jelennek meg olyan fejlesztési modellek, amelyek a városok és vidéki térségek közötti funkcionális egységekre, közös szolgáltatási és gazdasági rendszerekre épülnek. A „smart village” (okos falu) koncepció a digitális és társadalmi innováció révén javítja a vidéki életminőséget és gazdasági lehetőségeket.

Magyarországon 2024–2025-ben a 3177 településből 1264-ben nőtt a lakosságszám, főként az agglomerációs övezetekben és népszerű üdülőtelepüléseken. A városok körüli falvak, kisvárosok népessége nő, míg a távolabbi, periférikus térségek továbbra is népességvesztéssel küzdenek. A vármegye településeinek 92%-a 30 percen belül elérhető a járási központból közúton, de a tömegközlekedési elérhetőség csak 68%-os. Az általános iskolai tanulók 27%-a ingázik más településre, a vidéki orvosi praxisok 18%-a betöltetlen. A városok és környezetük közötti közlekedési, oktatási, egészségügyi és gazdasági kapcsolatok fejlesztése kiemelt cél. A Versenyképes Járások Program, a Magyar Falu Program és az Integrált Területi Program (ITP) elvekben támogatják a közös fejlesztéseket, a szolgáltatási hálózatok bővítését és a helyi gazdaság élénkítését. A városok húzóereje, a vidéki térségek erőforrásai és a közös fejlesztések sinergiái hozzájárulnak a térségi egyenlőtlenségek mérsékléséhez.

Az EU támogatja a **határon átnyúló együttműködéseket** (Interreg, CBC programok), amelyek célja a gazdasági, munkaerőpiaci, infrastrukturális és környezeti kapcsolatok erősítése a határ menti térségekben. Magyarországon a déli határ menti térségekben kiemelt jelentőségű a közös gazdaságfejlesztés, a munkaerő mobilitásának elősegítése, a közlekedési és logisztikai infrastruktúra fejlesztése, valamint a közös környezeti és társadalmi kihívások kezelése.

A vármegye stratégiája a nemzetközi és hazai trendekhez igazodva célzott fejlesztési programokkal, város-vidék együttműködések erősítésével, határmenti projektek támogatásával és a helyi gazdaság diverzifikációjával válaszol a területi különbségek mérséklésének kihívására. A cél, hogy a gazdasági, infrastrukturális és társadalmi hátrányok mérséklése, a munkahelyteremtés, a közszolgáltatások

fejlesztése és a helyi közösségek megerősítése révén a vármegye minden térsége bekapcsolódhasson a fenntartható fejlődésbe és a társadalmi kohézió erősödésébe.

A 2.3.2. pont felülvizsgálata során az egyes tématerületekhez kapcsolódó nemzetközi és hazai trendeket, szakpolitikai folyamatokat, valamint szabályozási és gazdasági környezetet aktualizáltuk a legfrissebb elérhető információk alapján. A fejezet megújítása kiterjedt a klímaváltozás, digitalizáció, ESG, munkaerőpiac, képzés, gazdasági szerkezet, területi kohézió és más releváns külső hatások újraértelmezésére is. A cél az volt, hogy a stratégia felülvizsgált változata a jelenlegi külső környezethez illeszkedő, megalapozott trendképet adjon, miközben megőrzi a korábbi stratégiai tartalom időtálló elemeit.

2.3.3. A vármegye gazdasági szempontból összetartozó területi egységei

A vármegye gazdasági szempontból összetartozó területi egységeinek lehatárolását a Stratégia 1.2.1. Területi lehatárolás című alfejezete tartalmazza.

A 2.3.3. pont a Stratégia felülvizsgálata során nem változott.

2.3.4.A vármegyében korábban megvalósult foglalkoztatási paktumok

A 2014-2021-es időszakban Bács-Kiskun vármegyében megvalósult foglalkoztatási paktumokat az alábbi táblázat összegzi.

8. táblázat: A 2014-2021-es időszakban Bács-Kiskun vármegyében megvalósult foglalkoztatási paktumok.

Fő kedvezményezett	Azonosító	Cím	Felhívás azonosítója	Összköltség	Támogatás-intenzitás	Társfinanszírozási forrás és arány	Kérelem benyújtása	Támogatás megítélése	Szerződés hatályba lépése
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat	TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001	Együttműködés a helyben foglalkoztatásért - Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés	TOP-5.1.1-15-BK1 - Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	2 500 000 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2016.03.31.	2016.07.28.	2016.09.20.
Kecskemét MJV Önkormányzata	TOP-6.8.2-15-KE1-2016-00001	Foglalkoztatási paktum Kecskeméten	TOP-6.8.2-15-KE1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések a megyei jogú város területén és várostérségében	1 778 950 000 Ft	100%	ESZA - 88%	2016.03.31.	2016.07.20.	2016.09.20.
Bácsalmás Város Önkormányzata	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00004	Bácsalmási - Jánoshalmi - Kiskunhalasi járások foglalkoztatási együttműködése, partnersége	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	800 000 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.25.	2017.12.20.	2018.05.16.
Baja Város Önkormányzat	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00005	Helyi foglalkoztatási együttműködések a Bajai járásban	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	280 285 005 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.28.	2018.06.18.	2018.11.19.
Kiskőrös Város Önkormányzata	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00001	Együttműködés a helyben foglalkoztatásért Kiskőrös Járásban	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	279 130 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.20.	2018.04.04.	2018.09.25.
Kiskunfélegyháza Város Önkormányzata	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00007	Kiskunfélegyházi és Kiskunmajsai járási Foglalkoztatási Paktum	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	421 610 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.31.	2017.12.20.	2018.03.28.

Fő kedvezményezett	Azonosító	Cím	Felhívás azonosítója	Összköltség	Támogatás-intenzitás	Társfinanszírozási forrás és arány	Kérelem benyújtása	Támogatás megítélése	Szerződés hatályba lépése
Solt Város Önkormányzata	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00002	Partnerségi alapú foglalkoztatási program a Kalocsai Járásban	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	299 370 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.24.	2018.06.18	2018.10.05.
Tiszaújváros Város Önkormányzata	TOP-5.1.2-16-BK1-2017-00003	Helyi foglalkoztatási együttműködés megvalósítása a Tiszaújvárosi és Kecskeméti Járásban	TOP-5.1.2-16-BK1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	331 830 000 Ft	100%	ESZA - 85%	2017.07.25.	2018.04.04.	2018.09.27.

2.3.4.1. Megvalósult vármegyei paktumok együttműködő partnerei

A 2014-2020-as programozási időszakban a vármegyében 8 foglalkoztatási paktum valósult meg, melyek támogatása mindösszesen 6 691 175 005 Ft volt. Közülük egy paktumnak volt a kedvezményezettje az Önkormányzat.

A Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés Foglalkoztatási és Gazdaságfejlesztési Stratégia 2016-2021 c. dokumentum alapján a TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001 projekt keretében létrejött együttműködésben részt vevő partnerek az alábbiak voltak (a projektinduláskor hatályos elnevezésük szerint):

- Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat;
- Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.;
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület;
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal;
- Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara;
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága;
- Bácsalmási Önkormányzati Közszolgáltatási Közhasznú Nonprofit Kft.;
- Főplébániai Karitás Alapítvány;
- Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete;
- Bajai Szakképzési Centrum
- Kecskeméti Szakképzési Centrum
- Kiskunhalasi Szakképzési Centrum;
- AlmásFlóra Szociális Szövetkezet;
- Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány;
- Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Megyei Szervezete;
- Hetednapi Adventista Egyház;
- Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség;
- Bács-Kiskun Megyei Turizmusfejlesztési és Marketing Nonprofit Kft.;
- Üde-Kunság Vidékfejlesztési Egyesület;
- Szabadszállási Gazdakör;
- Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület;
- Kolon Menti Leader Egyesület;
- Felső-Bácska Vidékfejlesztési Egyesület.

2.3.4.2. Célkitűzések

Az együttműködés azzal a céllal jött létre, hogy a vármegye foglalkoztatásban érintett szereplői:

- megismerjék Bács-Kiskun vármegye foglalkoztatási nehézségeit, a munkanélküliség okait,
- ezek enyhítésére foglalkoztatást elősegítő programokat valósítsanak meg,
- összehangolják a térségi szereplők gazdasági és humán erőforrás-fejlesztési elképzeléseit és céljait, megoldást keressenek a problémákra, valamint
- összehangolják a pénzügyi forrásokat a foglalkoztatáspolitikai célok eredményes megvalósításának érdekében.

A megállapodás célkitűzései: a foglalkoztatási színvonal növelése, és a munkanélküliség csökkentése; képzési és foglalkoztatási programok megvalósítása; új munkahelyek teremtése, meglévők megőrzése a vállalkozói szektor erősítésével; munkaerőpiaci szolgáltatások hatékonyabbá tétele; vállalkozási tanácsadás rendszerének fejlesztése és befektetés ösztönzése; a vármegyei és helyi foglalkoztatási és menedzsment kapacitások erősítése; hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatásának elősegítése; a

tanácsadói és mentori lehetőségek bővítése olyan személyek részére, akiket a munkanélküliség érint; társadalmi vállalkozások fejlesztése; a gazdaság és a munkaerőpiac szereplői közötti kommunikáció hatékonyságának növelése; illetve helyi termék-és szolgáltatásfejlesztés voltak.

2.3.4.3. Bevont célcsoportok

A megállapodás célcsoportjai: a Bács-Kiskun vármegyében foglalkoztatottak, továbbá munkát vállalni szándékozók és álláskereső, különös tekintettel a hátrányos helyzetű személyekre és az inaktívakra voltak. A vármegyei foglalkoztatási paktum szervezeti működését az „Együttműködés a helyben foglalkoztatásért – Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködési megállapodás ügyrendje” szabályozta. A megállapodásban foglaltak végrehajtása érdekében Irányító Csoportot (ICS) hoztak létre, mely a végrehajtás során a legfőbb kérdésekben döntést hozó testületként működött, illetve felelős volt a megállapodásban foglaltak hatékony és eredményes végrehajtásáért.

2.3.4.4. Elért számszerű eredmények, monitoring mutatók

A foglalkoztatási paktum keretében a munkaerőpiaci programba 2021. április 30. napjáig mindösszesen 1 122 fő ügyfél (587 fő férfi és 535 fő nő) került bevonásra. A bevontak közül 1 fő képzésben vett részt, 182 fő bértámogatással (8+4 havi 70%), 645 fő bérköltség (8+4 havi 100%) támogatással, 112 fő munkatapasztalat-szerzés (90 nap 100%) céljából nyújtott támogatással került foglalkoztatásba, valamint 68 fő részesült vállalkozóvá válási támogatásban. Ezen időszakban a bevont személyek közül 114 fő kizárólag szolgáltatásban vett részt. A programot 2021. április 30 napjáig mindösszesen 920 fő fejezte be sikeresen. A projekt keretében, illetve a program hatására összesen 770 fő helyezkedett el²¹, továbbá az álláshoz jutók közül a programból való kilépést követő 180. napon 683 fő volt foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást is.

A támogatási szerződésben vállalt kötelező monitoring mutatók teljesültek, az alábbiak szerint:

- A foglalkoztatási paktum keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők számának alakulása – vállalt érték: 1 059 fő; teljesített érték: 1 122 fő.
- A foglalkoztatási paktum keretében álláshoz jutók száma – vállalt érték: 295 fő, teljesített érték: 770 fő.
- A foglalkoztatási paktum keretében álláshoz jutók közül a támogatás után hat hónappal állással rendelkezők száma – vállalt érték: 148 fő, teljesített érték: 683 fő.²²

A Foglalkoztatás és Gazdaságfejlesztési stratégia az alábbi hét helyi paktumszervezet létrehozását javasolta:

1. Kunszentmiklósi járás;
2. Kecskeméti és Tiszakécskei járások (Kecskemét Megyei Jogú Város és a TOP-6.8.2 projektjéhez csatlakozott 4 település – Fülöpháza, Jakabszállás, Kunszállás, Városföld – kivételével);
3. Kiskőrösi járás;
4. Kiskunfélegyházi-Kiskunmajsai járások;
5. Kalocsai járás;
6. Bácsalmási-Jánoshalmi-Kiskunhalasi járások;
7. Bajai járás.²³

²¹ Akiknél a foglalkoztatás időtartama elérte a hat hónapos időtartamot.

²² Forrás: Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala: Kihívások és megoldások: együttműködés a gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztésben (Projekt-előkészítő Tanulmány)

²³ Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés. Foglalkoztatási és Gazdaságfejlesztési Stratégia 2016-2021

Az Önkormányzat és a Kecskemét Megyei Jogú Város által felügyelt paktumok a vármegye egész területét lefedték. Az együttműködés utóbbi esetben még nem zárult le, várható befejezési időpontja: 2023. szeptember 30. A 17 szervezet részvételével működő, a vármegyeszékhely által koordinált projektbe 2021. augusztus 15-ig 1 191 főt sikerült bevonni, túlteljesítve a program keretein belül vállalt 1 115 fős létszámot.

A résztvevők közül 555 fő 100%-os (8+4 havi) bérköltség-támogatásban, 245 fő munkaerőpiaci szolgáltatásban, 223 fő vállalkozóvá válási támogatásban, 111 fő 70%-os (8+4 havi) bértámogatásban, 50 fő 90 napos bértámogatásban és 7 fő képzésben részesült.

A 2022. februári mutatók alapján a három legnagyobb célcsoport tagjai közül az inaktívak 320-an, a tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek 318-an, az 50 év felettiek 215-en részesültek valamilyen munkaerőpiaci támogatásban.

A Projekt előkészítéseként elkészített, elfogadott PET az alábbiak szerint összegzi a korábbi tapasztalatokat és rögzíti, hogy hogyan kellene a jövőben folytatni az együttműködéseket:

1. „A vállalt mutatók teljesítéséhez szükséges szakmai együttműködés minősége és görbülékenysége, a konzorcium vezetését irányító menedzsment hatékonysága: ez az eredmények alapján kiemelkedő. Változás a Szeretetszolgálat pályázati felhívásban foglalt követelmények miatti kimaradása a konzorciumból, továbbá a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat és a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzati Hivatal külön megjelenítése a tevékenységükhöz szorosan illeszkedő területek hozzárendelése miatt.
2. A paktum együttműködés tagjainak szektorális sokfélesége magával a tudást, és a kommunikáció és megértés közös alapjait. A pandémia során beállt változásokra ezen a területen is jól és gyorsan reagáltak a szakmai megvalósítók. Ezek a tapasztalatok és a változásra adott hatásos reakciók biztosítják azt, hogy a folytatásra tervezett területeken is innovációt alkot az együttműködés és képes lesz reagálni a pandémia tapasztalatai alapján előrejelezhető szemléletváltási igényre. A paktum együttműködés haszna a gyorsan változó környezetben a leginkább egyértelmű: a résztvevők első kézből származó megosztott tudása alapján sokkal hamarabb lehet jó döntéseket hozni, mint azt a statisztikákból származó elemzésekre támaszkodva tehetnénk (ezek időigénye miatt).”²⁴

2.3.4.5. Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai

A Kormányhivatal és az Önkormányzat projektben résztvevő szakemberei szerint a 2014-2020-as időszakban megvalósított vármegyei foglalkoztatási paktum szervezeti keretrendszere a működtethetőség szempontjából jól vizsgázott, így azok jelen együttműködéshez is átválthatók, továbbvihetők. A korábbi helyi paktumokat összefogó 11 járási szintű Foglalkoztatási Osztály jelentős tapasztalattal bővült a megelőző járási projektekben. Jelen projekt keretében együttesen végzik majd a feladatukat – a konzorciumi tag Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának koordinációja-irányítása alatt. Az együttműködések terén a korábbiakban is hasznos tanulságokkal szolgáltak azok a helyi projektek, melyekben több járás együttesen valósította meg tevékenységeit.

A korábbi paktumban nem voltak képzések, és most sem tervezettek, csak bértámogatás nyújtása. (Eddig a bértámogatást jellemzően a kkv-k vették igénybe, nem a nagyfoglalkoztatók. A Paktumszervezet szélesítésével, és célzott tájékoztatással ez a kör tovább bővíthető.)

²⁴ Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Hivatala: Kihívások és megoldások: együttműködés a gazdaság- és foglalkoztatás-fejlesztésben (Projekt Előkészítő Tanulmány)

A fókuszcsoporthoz tartozó munkaadók oldaláról elhangzott, hogy elsősorban a kevés képzettséget igénylő munkakörök esetében tartják hasznosnak a bértámogatási konstrukciót. Tartósan állást keresőket és 180 napon belül állást keresőket egyaránt alkalmaztak a megkérdezettek. Míg a kisebb cégeknél esetleg problémát jelent a projektelvárásokkal kapcsolatban megnövekedő adminisztráció, addig a nagyobb foglalkoztatók jellemzően kiszervezik az ezzel járó feladatokat könyvelőknek, így az adminisztratív teher rajtuk kisebb.

A kkv-kat képviselő alapítvány meglátása szerint a korábbi foglalkoztatási paktum tevékenységei közül az önálló vállalkozásindítás támogatása népszerű akció volt. Főképp azok a fiatalok vették igénybe, ahol már a családban volt már működő vállalkozás, ezáltal ismerték a kereteket, de szerettek volna valami más, új dologba belevágni. Ez a támogatási forma segítséget nyújtott a saját szárnypróbálgatásaikhoz, és számos esetben az ezt követő visszatérésük a családi cégbe elősegíti a rendszerváltás után létrejövő, de mára kiöregedő vállalkozói réteg sikeres generációváltását a mikro- és kisvállalkozások körében. A Kormányhivatal jelzése alapján Kecskeméten 2022-ben 60 fő vállalkozóvá válását támogatta a települési paktum, ahol a támogatást közvetlenül az álláskereső kapta meg.

A 2.3.4. pont a Stratégia felülvizsgálata során nem változott.

2.3.5. A vármegye foglalkoztatási helyzete

2.3.5.1. A vármegyei népesség gazdasági aktivitása

A KSH adatai alapján a következő számokkal írható le a vármegye 15-64 éves népességének **gazdasági aktivitása** a vizsgált időszakban:

9. táblázat: A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása Bács-Kiskun vármegyében 2016 és 2021 között.

Foglalkoztatottak (ezer fő)	Munka-nélküliek (ezer fő)	Gazda-ságilag aktívak (ezer fő)	Gazda-ságilag nem aktívak (ezer fő)	15–64 éves népesség (ezer fő)	Ebből: Potenciális munkaerő-tartalék (ezer fő)	Akti-vitási arány (%)	Munka-nélküliségi ráta (%)	Foglalkoztatási ráta (%)
2016								
227,6	14,8	242,4	94,2	336,6	25,0	72,0	6,1	67,6
2017								
233,3	9,7	242,9	88,8	331,7	17,3	73,2	4,0	70,3
2018								
235,0	6,5	241,5	85,5	327,0	11,6	73,9	2,7	71,9
2019								
234,8	6,8	241,6	81,2	322,9	12,2	74,8	2,8	72,7
2020								
226,6	11,25	237,7	80,6	318,3	18,2	74,7	4,7	71,2
2021²⁵								
228,4	11,0	239,4	75,0	314,3	18,8	76,1	4,6	72,7
2022								
227,4	9,6	237,0	74,3	311,3	15,7	76,1	4,0	73,0
2023								
228,3	11,0	239,3	68,9	308,2	14,8	77,6	4,6	74,1
2024								
226,1	11,0	237,1	67,4	304,5	14,8	77,9	4,7	74,3

²⁵ 2021-től az Eurostat módszertan szerint kerül meghatározásra a potenciális munkaerő-tartalék.

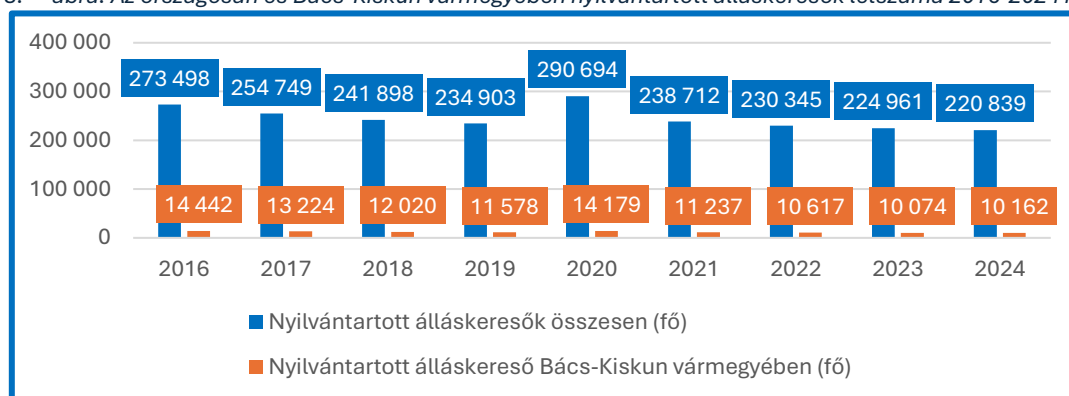
A központi statisztikai adatok alapján 2016-24 között a vármegyében a foglalkoztatottak összlétszáma a COVID megjelenéséig emelkedett, utána némiképp visszaesett, míg a munkanélküliek²⁶ száma közel 4 ezer fővel csökkent. A munkanélküliek száma a 2020-as évben jelentősen nőtt, és 2021-ben és azután sem csökkent érdemben, mely valószínűleg a koronavírus-járvány negatív munkaerőpiaci hatásával mutat összefüggést. A gazdaságilag aktív népesség létszáma a teljes vizsgált időszakban nem változott jelentősebben – bár 2020-ban megfigyelhető egy 4 ezer főt meghaladó csökkenés 2019-hez viszonyítva. Az inaktívak esetében már számottevő a 2016-24 közötti változás mértéke: közel 27 ezer fővel voltak kevesebben 2024-ben. Itt megjegyzendő, hogy a vármegye 15-64 éves korú lakossága is közel 32 ezer fővel lett kevesebb a vizsgált időszakban, mely csökkenés nyilván hatással van a foglalkoztatottsági mutatókra is. A vizsgált populációban munkaerő-tartalék majd 10 ezer fővel csökkent ezen időszak alatt – látható azonban, hogy a pandémiát megelőző évben a 2016-os szint felére is csökkent ez a mutató. A 2020-as drasztikus, közel 50%-os emelkedés után ez az érték 2021-ben sem konszolidálódott. A munkanélküliségi ráta²⁷ érdemben csökkent 2019-ig, azonban azt követően ismét emelkedést mutatott. A foglalkoztatási ráta emelkedő pályán volt a 9 évet felölelő vizsgált időszakban.

Az összefoglaló adatok szerint a vármegyében 2024-ben körülbelül 67 ezer fő, 15-64 éves korú gazdaságilag nem aktív személyt tartottak nyilván, azonban életkori megoszlásukról nincs elérhető további információ. A KSH módszertana szerint a gazdaságilag nem aktívak „azok, akik nem sorolhatók sem a foglalkoztatottak, sem a munkanélküliek csoportjába. Idetartoznak többek között a nem dolgozó tanulók, nyugdíjasok, a háztartásbeliek, az idénymunkások (az idényen kívül, három hónapot meghaladó távollét esetén), ha nem kerestek munkát.”²⁸

2.3.5.2. Nyilvántartott álláskeresők

Az országosan nyilvántartott álláskeresők, illetve a Bács-Kiskun vármegyében **nyilvántartott álláskeresők** 2016-2024 közötti létszámának alakulását mutatja be a következő ábra.

8. ábra: Az országosan és Bács-Kiskun vármegyében nyilvántartott álláskeresők létszáma 2016-2024 között.

²⁶ A KSH definíciója szerint: „Munkanélkülinek tekintendő az a személy, akire egyidejűleg érvényesek a következő feltételek: - az adott héten nem dolgozott (s nincs olyan munkája, amelytől átmenetileg távol volt), - aktívan keresett munkát a kikérdezést megelőző négy hét folyamán, - rendelkezésre áll, azaz két héten belül munkába tudna állni, ha találna megfelelő állást vagy talált már munkát, ahol 90 napon belül dolgozni kezd.” Tehát nem azonos a „nyilvántartott álláskereső” fogalommal.

²⁷ A KSH definíciója szerint: „A munkanélküliségi ráta a munkanélkülieknek a gazdaságilag aktív népességen belüli aránya.”

²⁸ https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/mun_modsz.html

Az adatok arra mutatnak rá, hogy a pandémiát megelőző időszakban a nyilvántartott álláskeresők száma országosan és vármegyei szinten is trendszerű csökkenést követett. A COVID-járvány beköszöntésével a 2020-as év érthető emelkedést hozott mindkét létszámban, azonban 2021-ben már ismét a járványt megelőző szint közelében mozogtak, valamint ezt követően ismét csökkenés történt. Az utolsó vizsgált évben az összes álláskereső 4,6 %-a volt a vármegyében regisztrált álláskereső. Ugyanakkor a vármegyét és a fővárost – tehát 20 területi egységet – is figyelembe véve, Bács-Kiskun vármegye csak a 11. a rangsorban a nyilvántartott álláskeresők tekintetében, az országos átlaghoz viszonyítva azonban valamivel alacsonyabb a vármegyében nyilvántartott álláskeresők száma, ahogy a lenti táblázatban is látható.

10. táblázat: A 19 vármegye és Budapest nyilvántartott álláskeresőinek létszáma 2024-ben.

Nyilvántartott álláskeresők (2024)					
1	Győr-Moson-Sopron	3015	11	Bács-Kiskun	10074
2	Vas	3903	12	Békés	10407
3	Komárom-Esztergom	4439	13	Somogy	10569
4	Csongrád	5108	14	Baranya	10609
5	Tolna	5625	15	Jász-Nagykun-Szolnok	12410
6	Zala	6035	16	Hajdú-Bihar	16599
7	Veszprém	6243	17	Pest	18431
8	Fejér	6878	18	Budapest	19790
9	Nógrád	9120	19	Szabolcs-Szatmár-Bereg	22069
10	Heves	9912	20	Borsod-Abaúj-Zemplén	33125
Átlag: 11 233,05					

A következő táblázat tartalmazza, hogy a vármegye járásaiban hogyan alakult a nyilvántartott álláskeresők létszáma a vizsgált időszakban.

11. táblázat: vármegye járásaiban nyilvántartott álláskeresők létszámának alakulása 2016 és 2024 között.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bajai	1241	1045	1019	991	1201	994	1035	940	1001
Bácsalmási	528	541	494	503	577	562	372	395	397
Jánoshalmi	694	899	687	560	696	442	412	393	496
Kalocsai	1764	1621	1638	1461	1920	1527	1362	1497	1394
Kecskeméti	4359	3724	3308	3350	4050	3160	2978	2636	2786
Kiskőrösi	1508	1253	1197	1082	1333	1108	1060	956	800
Kiskunfélegyházi	841	859	782	759	902	735	746	687	702
Kiskunhalasi	1260	1265	1041	1002	1296	992	1005	964	915
Kiskunmajsai	595	591	463	497	556	401	393	399	473
Kunszentmiklósi	1084	992	1018	909	1092	937	896	850	833
Tiszakécskei	558	449	375	475	544	372	358	357	365
Bács-Kiskun vármegye	14432	13239	12022	11589	14167	11230	10617	10074	10162

A nyilvántartott álláskeresők száma Bács-Kiskun vármegyében 2016 és 2019 között összességében csökkenő tendenciát mutatott, amelyet 2020-ban minden járásban megtorpanás, illetve emelkedés követett. A 2020. évi növekedés hátterében vélhetően a járványhelyzet munkaerőpiaci hatásai álltak, ugyanakkor 2021-re a legtöbb járásban ismét mérséklődött az álláskeresők száma, és több esetben a 2019. évi szint alá is csökkent. 2021-ben a Bácsalmási járás kivételével valamennyi járásban alacsonyabb volt a nyilvántartott álláskeresők létszáma, mint 2016-ban.

A 2021-et követő években a járási adatok már differenciáltabb képet mutatnak. 2022-ben a Bajai, a Kiskunfélegyházi és a Kiskunhalasi járásokban emelkedett az álláskeresők száma az előző évhez képest, miközben a többi járásban stagnálás vagy csökkenés volt megfigyelhető. 2023-ban a Bácsalmási, a Kalocsai és a Kiskunmajsai járásokban történt növekedés, míg a többi járásban tovább folytatódott a mérséklődés. 2024-ben ismét több járásban következett be emelkedés: a Bajai, a Jánoshalmi, a Kecskeméti, a Kiskunfélegyházi, a Kiskunmajsai és a Tiszakécskei járásokban nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma 2023-hoz képest.

A 2024. évi adatok alapján ugyanakkor továbbra is megállapítható, hogy a vizsgált időszak egészét tekintve valamennyi járásban alacsonyabb a nyilvántartott álláskeresők száma, mint 2016-ban. Vármegyei szinten a nyilvántartott álláskeresők létszáma 14 432 főről 10 162 főre csökkent, ami jelentős, közel 30%-os mérséklődést jelent. A legnagyobb abszolút létszámcsökkenés a Kecskeméti járásban figyelhető meg, ahol 2016 és 2024 között 1 573 fővel lett kevesebb az álláskeresők száma. Szintén jelentősebb csökkenés történt a Kalocsai, a Kiskőrösi és a Kunszentmiklósi járásokban.

A legutóbbi évek kisebb növekedései ugyanakkor arra utalnak, hogy a korábbi kedvező trend megtorpan, és a munkaerőpiaci helyzet járásonként eltérő módon alakult. Míg egyes térségekben továbbra is alacsony szinten maradt a nyilvántartott álláskeresők száma, addig más járásokban ismét növekedés indult meg, ami a foglalkoztatási folyamatok érzékenysége, valamint a helyi gazdasági és társadalmi adottságok eltérő hatásaira hívja fel a figyelmet.

2.3.5.3. A nyilvántartott álláskeresők életkori sajátosságai

Az elérhető adatok alapján Bács-Kiskun vármegye nyilvántartott álláskeresőinek életkori eloszlása a 2016-2021 közötti időszakban a következőképpen alakult.

12. táblázat: A vármegye nyilvántartott álláskeresőinek életkori sajátosságai 2016-2023 között.

Életkori csoportosítás	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0-18	270	219	184	145	170	94	88	89
19-20	527	433	389	415	507	336	260	210
21-25	1810	1367	1169	1106	1306	825	704	681
26-30	1393	1256	1142	1115	1381	895	827	716
30 év alatti álláskeresők	4000	3275	2884	2781	3364	2150	1879	1696
31-35	1206	1105	1009	1069	1309	954	871	819
36-40	1511	1358	1070	1105	1300	923	843	812
41-45	1600	1522	1342	1277	1610	1132	1020	953
46-50	1564	1447	1261	1180	1477	1167	1073	1054
30-50 év közötti álláskeresők	5881	5432	4682	4631	5696	4176	3807	3638
51-55	1440	1273	1184	1085	1337	1101	1039	983
56-60	1732	1522	1372	1301	1432	1186	1198	1090
61+	1379	1737	1900	1791	2338	2617	2705	2688
50 év feletti álláskeresők	4551	4532	4456	4177	5107	4904	4942	4761
Összes nyilvántartott álláskereső	14432	13239	12022	11589	14167	11230	10628	10095

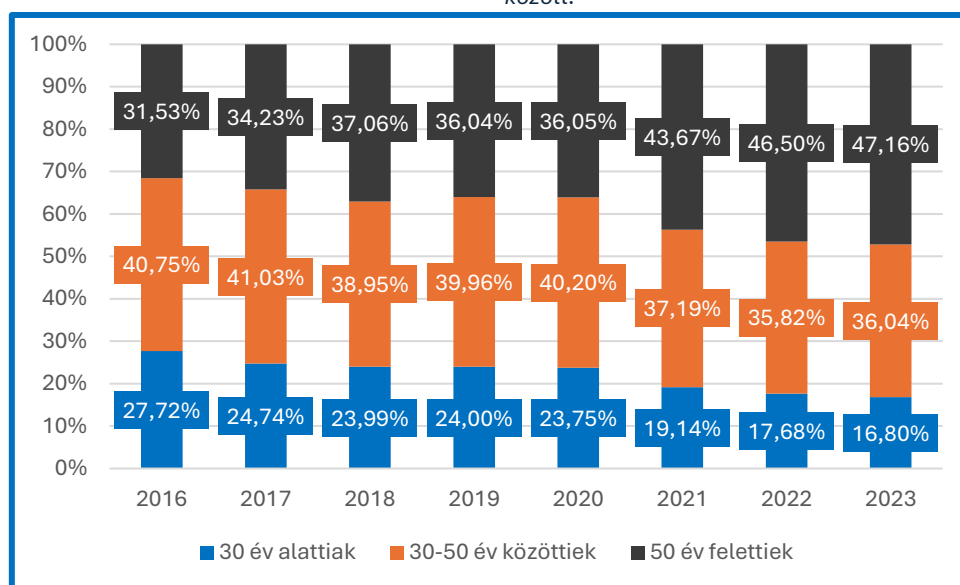
Az életkor szerinti részletes csoportosítás arra mutat rá, hogy a koronavírus-járványt megelőző időszakban, 2016 és 2019 között a nyilvántartott álláskeresők száma a legtöbb korcsoportban fokozatosan csökkent. Kivételt elsősorban a 61 év feletti korosztály jelentett, ahol az értékek ingadozása mellett összességében növekvő tendencia volt megfigyelhető. A 2020-as év minden korcsoportban emelkedést hozott, ami összhangban áll az összes nyilvántartott álláskereső számának növekedésével is.

2021-ben a 61 év felettiiek kivételével minden korcsoportban csökkent a nyilvántartott állás keresők létszáma. Külön figyelmet érdemel, hogy a 61 év feletti állás keresők száma ebben az évben érte el az addigi legmagasabb értéket. 2022-ben az 55 év alatti korcsoportokban tovább folytatódott a csökkenés, miközben az 56–60 év közötti, valamint a 61 év feletti korosztályban növekedés volt megfigyelhető. 2023-ban az 55 év alatti korcsoportokban továbbra is mérséklődés látható, ugyanakkor az idősebb korosztályokban is csökkenés következett be: mind az 56–60 évesek, mind a 61 év felettiiek száma visszaesett az előző évhez képest.

A nagyobb életkori kategóriák szerinti összevont csoportosítás alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszak egészében a 30–50 év közötti állás keresők csoportja képviselte a legnagyobb létszámot. Ez részben abból is adódik, hogy ez a kategória szélesebb életkori sávot fog át, mint a másik két csoport. Az arányok változása ugyanakkor ennél árnyaltabb képet mutat: az összes nyilvántartott állás keresőn belül a 30 év alattiak részaránya az évek során fokozatosan csökkent, miközben az 50 év feletti aránya emelkedett.

Mindez arra utal, hogy a nyilvántartott állás keresők körében erősödik az idősebb korosztály jelenléte. Ez munkaerőpiaci szempontból azért jelent kihívást, mert az idősebb állás keresők esetében gyakrabban merülhet fel az egészségi állapot, az elavult szakképzettség, a korlátozott mobilitás vagy az alacsonyabb átképzési hajlandóság problémája. Ezzel párhuzamosan a fiatalabb korcsoportok részarányának csökkenése arra is utalhat, hogy a fiatalabb munkavállalók könnyebben tudnak elhelyezkedni, vagy kisebb arányban maradnak tartósan a nyilvántartott állás keresők között. Az életkori szerkezet változása ezért a foglalkoztatási beavatkozások differenciálását is indokolja.

9. ábra: A vármegye nyilvántartott állás keresőinek életkor szerinti eloszlása kategóriák szerint 2016-2023 között.

A Kormányhivatal nyilvántartásai alapján a vármegye járásaiban a nyilvántartott állás keresők létszáma korosztályonkénti bontásban a 2016 és 2024 közötti periódusban a következőképpen alakult.

13. táblázat: A vármegye járásainak nyilvántartott álláskeresői korosztályos bontásban 2016-2024 között.

											A korcsoport aránya az összes álláskeresőn belül, 2024
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Bajai járás											
	30 év alatti álláskereső	522	298	262	301	372	259	303	237	525	23,08%
	30-50 év közötti álláskereső	435	382	380	342	422	333	322	297	314	13,8%
	50 év feletti álláskereső	1531	1388	1402	1321	1592	1378	1445	1346	1436	63,12%
	Összes álláskereső	2488	2068	2044	1964	2386	1970	2070	1880	2275	100,00
Bácsalmási járás											
	30 év alatti álláskereső	273	225	197	203	212	184	80	69	86	10,83%
	30-50 év közötti álláskereső	195	181	167	195	222	201	99	112	124	15,62%
	50 év feletti álláskereső	584	680	624	616	720	755	565	609	584	73,55%
	Összes álláskereső	1052	1086	988	1014	1154	1140	744	790	794	100,00
Jánoshalmi járás											
	30 év alatti álláskereső	384	406	263	209	290	134	101	123	140	14,11%
	30-50 év közötti álláskereső	288	384	278	204	260	144	149	113	156	15,73%
	50 év feletti álláskereső	724	1008	833	711	840	614	574	550	696	70,16%
	Összes álláskereső	1396	1798	1374	1124	1390	892	824	786	992	100,00
Kalocsai járás											
	30 év alatti álláskereső	848	675	630	540	711	446	332	385	398	14,28%
	30-50 év közötti álláskereső	684	640	598	559	740	536	463	528	463	16,6%
	50 év feletti álláskereső	2006	1933	2046	1827	2411	2072	1929	2081	1927	69,12%
	Összes álláskereső	3538	3248	3274	2926	3862	3054	2724	2994	2788	100,00
Kecskeméti járás											
	30 év alatti álláskereső	1577	1240	1085	1139	1233	795	695	602	747	13,4%
	30-50 év közötti álláskereső	1841	1498	1307	1431	1766	1218	1135	967	1015	18,22%
	50 év feletti álláskereső	5296	4650	4210	4126	5111	4305	4126	3703	3810	68,38%
	Összes álláskereső	8714	7388	6602	6696	8110	6318	5956	5272	5572	100,00
Kiskőrösi járás											

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	A korcsoport aránya az összes álláskeresőn belül, 2024
	30 év alatti álláskeresők	638	433	395	442	488	350	284	232	177	11,06%
	30-50 év közötti álláskeresők	610	530	512	423	538	436	387	360	260	16,25%
	50 év feletti álláskeresők	1760	1547	1499	1293	1632	1414	1449	1320	1163	72,69%
	Összes álláskereső	3008	2510	2406	2158	2658	2200	2120	1912	1600	100,00
Kiskunfélegyházi járás											
	30 év alatti álláskeresők	317	316	285	228	268	207	197	135	162	11,54%
	30-50 év közötti álláskeresők	342	356	292	294	351	254	256	243	239	17,02%
	50 év feletti álláskeresők	1007	1050	987	992	1189	1023	1039	996	1003	71,44%
	Összes álláskereső	1666	1722	1564	1514	1808	1484	1492	1374	1404	100,00
Kiskunhalasi járás											
	30 év alatti álláskeresők	616	535	373	351	506	282	251	260	275	15,03%
	30-50 év közötti álláskeresők	544	538	438	421	579	421	444	407	367	20,05%
	50 év feletti álláskeresők	1382	1479	1285	1256	1549	1307	1315	1261	1188	64,92%
	Összes álláskereső	2542	2552	2096	2028	2634	2010	2010	1928	1830	100,00
Kiskunmajsai járás											
	30 év alatti álláskeresők	233	196	165	129	158	80	42	55	77	8,14%
	30-50 év közötti álláskeresők	257	272	185	208	221	248	105	107	147	15,54%
	50 év feletti álláskeresők	698	720	578	653	743	584	639	636	722	76,32%
	Összes álláskereső	1188	1188	928	990	1122	912	786	798	946	100,00
Kunszentmiklósi járás											
	30 év alatti álláskeresők	440	319	373	291	379	241	255	223	219	13,14%
	30-50 év közötti álláskeresők	421	406	373	337	396	339	319	327	306	18,37%
	50 év feletti álláskeresők	1333	1273	1298	1196	1401	1290	1218	1150	1141	68,49%
	Összes álláskereső	2194	1998	2044	1824	2176	1870	1792	1700	1666	100,00
Tiszaújvárosi járás											
	30 év alatti álláskeresők	208	131	144	156	173	77	51	99	98	13,42%

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	A korcsoport aránya az összes álláskeresőn belül, 2024
	30-50 év közötti álláskeresők	217	171	118	189	195	108	114	101	111	15,21%
	50 év feletti álláskeresők	673	588	458	573	690	539	551	514	521	71,37%
	Összes álláskereső	1098	890	720	918	1058	724	716	714	730	100,00

A járási szintű bontás hasonló tendenciát követ, mint az összesített vármegyei adatok: minden járásban az 50 év feletti képviseltetik magukat a legnagyobb arányban a nyilvántartott álláskeresők közt.

A Bajai járásban a vizsgált időszak során az 50 év feletti álláskeresők csoportja mindvégig meghatározó maradt. Számuk 2016 és 2019 között mérséklődött, 2020-ban emelkedett, majd 2021–2023 között ismét csökkent, 2024-ben azonban újra növekedés következett be. A 30 év alattiak száma 2016 és 2018 között jelentősen visszaesett, majd ingadozás után 2024-ben ismét magasabb értéket mutatott, ami a járások közül a legmagasabb, 23,08%-os arányt eredményezte. A 30–50 év közötti korcsoport létszáma fokozatosan csökkent, és 2024-ben már viszonylag alacsony, 13,8%-os arányt képviselt. A Bajai járás tehát a többi térséghez képest fiatalosabb álláskeresői jelenléttel is jellemezhető, miközben az idősebb korosztály továbbra is domináns.

A Bácsalmási járásban az 50 év feletti végig kiemelkedően magas arányt képviseltek. Számuk 2016 és 2021 között összességében emelkedett, majd 2022-ben jelentősen visszaesett, ezt követően ismét emelkedett, illetve magas szinten stabilizálódott. A fiatal álláskeresők száma a teljes időszakban csökkenő tendenciát mutatott, különösen 2021 és 2023 között, ami 2024-re is csak mérsékelt korrekcióval módosult. A 30–50 év közötti korosztály szintén alacsony súlyt képvisel. A járásban tehát az álláskeresői kör erősen előregedett szerkezetű, amit a 2024-es 73,55%-os 50 év feletti arány is alátámaszt.

A Bajai járásban a vizsgált időszak során az 50 év feletti álláskeresők csoportja mindvégig meghatározó maradt. Számuk 2016 és 2019 között mérséklődött, 2020-ban emelkedett, majd 2021–2023 között ismét csökkent, 2024-ben azonban újra növekedés következett be. A 30 év alattiak száma 2016 és 2018 között jelentősen visszaesett, majd ingadozás után 2024-ben ismét magasabb értéket mutatott, ami a járások közül a legmagasabb, 23,08%-os arányt eredményezte. A 30–50 év közötti korcsoport létszáma fokozatosan csökkent, és 2024-ben már viszonylag alacsony, 13,8%-os arányt képviselt. A Bajai járás tehát a többi térséghez képest fiatalosabb álláskeresői jelenléttel is jellemezhető, miközben az idősebb korosztály továbbra is domináns.

A Bácsalmási járásban az 50 év feletti végig kiemelkedően magas arányt képviseltek. Számuk 2016 és 2021 között összességében emelkedett, majd 2022-ben jelentősen visszaesett, ezt követően ismét emelkedett, illetve magas szinten stabilizálódott. A fiatal álláskeresők száma a teljes időszakban csökkenő tendenciát mutatott, különösen 2021 és 2023 között, ami 2024-re is csak mérsékelt korrekcióval módosult. A 30–50 év közötti korosztály szintén alacsony súlyt képvisel. A járásban tehát az álláskeresői kör erősen előregedett szerkezetű, amit a 2024-es 73,55%-os 50 év feletti arány is alátámaszt.

A Jánoshalmi járásban a vizsgált időszak elején még jelentős számú fiatal és középkorú álláskereső volt jelen, de 2017 után mindkét korcsoportban erőteljes visszaesés következett be. Az 50 év felettiek száma szintén csökkent 2017 és 2023 között, de így is tartósan a legnagyobb csoport maradt. 2024-ben mindhárom korcsoportban növekedés figyelhető meg, különösen az idősebb korosztály esetében, amely ismét 70% fölé emelte az 50 év felettiek arányát. A járásban tehát a csökkenő összlétszám mellett is egyre inkább az idősebb álláskeresők dominanciája figyelhető meg.

A Kalocsai járásban a teljes időszakban magas álláskeresői létszám volt megfigyelhető, és ezen belül mindvégig az 50 év felettiek alkották a legnagyobb csoportot. Számuk 2016 és 2020 között magas szinten mozgott, 2020-ban jelentősen emelkedett, majd 2021 után fokozatos mérséklődés következett be, de 2024-ben még így is közel 70%-os arányt képviseltek. A 30 év alattiak és a 30–50 év közöttiek létszáma összességében csökkent, noha rövid távú ingadozások előfordultak. A Kalocsai járásban az idősebb korosztály tartós felülreprezentáltsága és a magas összlétszám egyaránt hangsúlyos probléma.

A Kecskeméti járásban a vármegye legnagyobb létszámú álláskeresői állománya figyelhető meg, ezért itt az abszolút értékek is kiemelkedőek. Az 50 év felettiek száma végig nagyon magas maradt, 2020-ban meghaladta az 5 ezer főt, majd 2021 és 2023 között csökkent, 2024-ben ismét emelkedett. A 30 év alattiak és a 30–50 év közöttiek száma 2016 és 2023 között erőteljesen visszaesett, majd 2024-ben kisebb növekedés volt tapasztalható. A szerkezet itt is az idősebb álláskeresők irányába tolódott el, ugyanakkor a 30–50 év közöttiek aránya a vármegyei járások között viszonylag magas, 18,22%, ami a járás összetettebb, differenciáltabb munkaerőpiacára utal.

A Kiskőrösi járásban a vizsgált időszak egészében folyamatos csökkenés látszik mindhárom korcsoport esetében, különösen a 30 év alattiaknál és a 30–50 év közöttiekénél. Az 50 év felettiek száma szintén mérséklődött, de a két fiatalabb csoportnál lassabban, ezért arányuk fokozatosan emelkedett. 2024-re az álláskeresők közel háromnegyede 50 év feletti volt, ami a járás egyik legkedvezőtlenebb életkori szerkezetét jelzi. A Kiskőrösi járásban tehát nemcsak az álláskeresők száma csökkent, hanem ezzel párhuzamosan az állomány összetétele is idősödött.

A Kiskunfélegyházi járásban az 50 év felettiek száma a teljes időszakban viszonylag stabil, magas szinten alakult, míg a fiatalabb korcsoportokban fokozatos csökkenés figyelhető meg. A 30 év alatti álláskeresők száma 2016 és 2023 között több mint a felére esett vissza, 2024-ben ugyanakkor kisebb növekedés történt. A 30–50 év közöttiek létszáma is mérséklődött. Ennek eredményeként az idősebb álláskeresők aránya 2024-re 71,44%-ra emelkedett. A járásban tehát erőteljesen kirajzolódik az álláskeresői kör elöregedése.

A Kiskunhalasi járásban a három korcsoport közül ugyancsak az 50 év felettiek csoportja maradt meghatározó a teljes időszakban. A fiatal álláskeresők száma 2016 és 2023 között jelentősen csökkent, majd 2024-ben kis mértékben emelkedett. A 30–50 év közöttiek esetében 2020 után mérséklődés figyelhető meg, de arányuk 2024-ben még így is a legmagasabb volt a járások között, 20,05%. Ez arra utal, hogy a járás álláskeresői szerkezete valamelyest kiegyensúlyozottabb, mint több más térségben, ugyanakkor itt is az idősebb korosztály dominanciája érvényesül.

A Kiskunmajsai járásban a teljes időszak során különösen erős volt az 50 év feletti álláskeresők felülreprezentáltsága. A fiatal álláskeresők száma már eleve alacsony volt, és 2022-re, illetve 2023-ra rendkívül alacsony szintre csökkent, majd 2024-ben is csak mérsékelten emelkedett. A 30–50 év közötti csoport létszáma is alacsony maradt. Ezzel párhuzamosan az 50 év felettiek száma kisebb ingadozások mellett végig meghatározó volt, 2024-ben pedig 76,32%-os arányával a legmagasabb értéket mutatta a vármegyében. A Kiskunmajsai járásban tehát az álláskeresők körének idősödése különösen markáns.

A Kunszentmiklósi járásban az idősebb korcsoport súlya szintén végig jelentős volt, noha az 50 év felettiek száma 2016 és 2024 között lassú csökkenést mutat. A fiatalok és a középkorúak száma is mérséklődött, de a csökkenés mértéke itt kiegyensúlyozottabb volt, mint több más járásban. Ennek eredményeként az életkori szerkezet kevésbé szélsőséges, ugyanakkor 2024-ben még így is az álláskereső több mint kétharmada, 68,49%-a 50 év feletti volt. A járásban tehát az idősebb álláskereső tartós túlsúlya mellett mérsékelt szerkezeti átrendeződés figyelhető meg.

A Tiszakécskei járásban a vizsgált időszak egészében alacsonyabb abszolút álláskeresői létszámok jelentek meg, de a szerkezet itt is egyértelműen az idősebb korosztály túlsúlyát mutatja. A 30 év alattiak és a 30–50 év közöttiek száma 2016 és 2023 között jelentősen csökkent, 2024-ben csak minimális változás következett be. Az 50 év felettiek száma ingadozóan alakult, de végig a legnagyobb csoport maradt, 2024-ben 71,37%-os aránnyal. A Tiszakécskei járásban tehát az alacsonyabb álláskeresői összlétszám ellenére is erősen elöregedett szerkezet figyelhető meg.

A 2016–2024 közötti időszak járási adatai azt mutatják, hogy a nyilvántartott álláskeresők életkori szerkezete a vármegye egészében az idősebb korosztályok felé tolódott el. Miközben a fiatal álláskereső száma a legtöbb járásban jelentősen mérséklődött, az 50 év felettiek csoportja több térségben csak kisebb mértékben csökkent, vagy tartósan magas szinten maradt. A folyamat különösen erőteljes a Kiskunmajsai, a Bácsalmási, a Kiskőrösi, a Kiskunfélegyházi és a Tiszakécskei járásokban. Ez arra utal, hogy a foglalkoztatási programok tervezésekor az idősebb álláskereső aktivizálását, egészségi és képzettségi helyzetét, mobilitási korlátait és átképzési lehetőségeit járási szinten differenciált módon szükséges kezelni, miközben a fiatalok esetében továbbra is fontos szempont marad a helyben tartás és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés támogatása.

A következő táblázat – Kormányhivatal nyilvántartása - más korcsoportosítás, más időtáv és más adatnézet alapján mutatja be a nyilvántartott álláskereső életkori szerkezetét, ezért adataik közvetlen összehasonlítása korlátozott. Ugyanakkor a kétféle bontás egymást kiegészítve segíti az életkori sajátosságok és tendenciák pontosabb értelmezését.

14. táblázat: A vármegye járásainak nyilvántartott álláskeresői korosztályos bontásban 2022-2024 decemberében (forrás: Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2022-2024. december)

Járás	25 év alatti nyilvántartott álláskereső létszáma, 2022. december (fő)			25-54 év közti nyilvántartott álláskereső létszáma, 2022. december (fő)			55 év feletti nyilvántartott álláskereső létszáma, 2022. december (fő)			Összes nyilvántartott álláskereső, 2022. december (fő)		
	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.
Bajai	114	89	89	483	442	480	438	409	432	1035	940	1001
Bácsalmási	32	24	31	153	168	170	187	203	196	372	395	397
Jánoshalmi	35	47	48	206	171	258	171	175	190	412	393	496
Kalocsai	119	148	153	676	747	667	567	602	574	1362	1497	1394
Kecskeméti	225	192	257	1 683	1 490	1 556	1 070	954	973	2978	2636	2786
Kiskőrösi	101	91	65	585	502	380	374	363	355	1060	956	800
Kiskunfélegyházi	69	44	62	379	362	353	298	281	287	746	687	702
Kiskunhalasi	84	96	100	615	566	546	306	302	269	1005	964	915
Kiskunmajsai	12	17	23	163	163	219	218	219	231	393	399	473
Kunszentmiklósi	88	77	86	490	478	443	318	295	304	896	850	833
Tiszakécskei	14	34	33	165	157	175	179	166	157	358	357	365

Járás	25 év alatti nyilvántartott álláskeresők létszáma, 2022. december (fő)			25-54 év közti nyilvántartott álláskeresők létszáma, 2022. december (fő)			55 év feletti nyilvántartott álláskeresők létszáma, 2022. december (fő)			Összes nyilvántartott álláskereső, 2022. december (fő)		
	2022. dec.	2023.dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023.dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023.dec.	2024. dec.	2022. dec.	2023.dec.	2024. dec.
Bács-Kiskun vármegye	893	859	947	5 598	5 246	5 247	4 126	3 969	3 968	10 617	10 074	10 162

A 2022–2024. decemberi adatok alapján Bács-Kiskun vármegyében a nyilvántartott álláskeresők legnagyobb csoportját egyértelműen a 25–54 év közötti korosztály alkotta. Vármegyei szinten e korcsoport létszáma 2022 decemberében 5 598 fő, 2023 decemberében 5 246 fő, 2024 decemberében pedig 5 247 fő volt, vagyis a csökkenést követően gyakorlatilag stagnálás figyelhető meg. Az 55 év felettiak száma ugyanezen időszakban 4 126 főről 3 968 főre mérséklődött, míg a 25 év alatti álláskeresők száma 893 főről 947 főre emelkedett. Ez arra utal, hogy a vizsgált három évben a középső korcsoport maradt a legnagyobb létszámú, ugyanakkor a fiatal álláskeresők száma 2024-re ismét növekedést mutatott.

A vármegyei összkép mögött jelentős járási különbségek húzódnak meg. A legnagyobb álláskeresői létszám mindhárom évben a Kecskeméti járásban volt megfigyelhető, ahol 2022 decemberében 2 978 fő, 2023 decemberében 2 636 fő, 2024 decemberében pedig 2 786 fő szerepelt a nyilvántartásban. Szintén magas érték jellemezte a Kalocsai, a Bajai, a Kiskunhalasi és a Kunszentmiklósi járásokat, míg a legalacsonyabb álláskeresői létszámot a Tiszakécskei, a Bácsalmási és a Kiskunmajsai járás mutatta. A legtöbb járásban 2023-ra csökkent az összes nyilvántartott álláskereső száma, 2024-ben azonban több térségben ismét emelkedés következett be.

A 25 év alatti álláskeresők száma vármegyei szinten 2023-ig csökkent, majd 2024-ben növekedett, de járási szinten eltérő folyamatok figyelhetők meg. A legnagyobb fiatal álláskeresői létszám mindhárom évben a Kecskeméti járásban jelent meg, ahol 2024 decemberében 257 fő tartozott ebbe a korcsoportba. Szintén magasabb értékek voltak tapasztalhatók a Kalocsai és a Kiskunhalasi járásban. Ezzel szemben a legkisebb fiatal álláskeresői létszám a Kiskunmajsai és a Tiszakécskei járásban mutatkozott. A 2024. évi növekedés különösen a Kecskeméti, a Kalocsai és a Jánoshalmi járásban volt érzékelhető, ami arra utalhat, hogy a fiatalok munkaerőpiaci helyzete több térségben romlott, vagy az elsődleges munkaerőpiacra történő belépés nehézségei erősödtek.

A 25–54 év közötti álláskeresők csoportja valamennyi járásban a legnagyobb létszámú korcsoport volt, ami arra utal, hogy a nyilvántartott álláskeresők döntő része továbbra is az aktív munkavállalási korú népességből kerül ki. Különösen magas értékeket mutatott a Kecskeméti járás, ahol 2024 decemberében 1 556 fő tartozott ebbe a körbe, de a Kalocsai, a Kiskunhalasi, a Kiskőrösi és a Bajai járásban is jelentős volt e korcsoport súlya. A legtöbb járásban 2022 és 2023 között csökkenés, majd 2024-ben stagnálás vagy mérsékelt emelkedés figyelhető meg. Ez arra utal, hogy bár az aktív korú álláskeresők száma mérséklődött, a folyamat 2024-re megtorpant.

Az 55 év feletti álláskeresők száma vármegyei szinten enyhén csökkent, de továbbra is jelentős súlyt képvisel. A legmagasabb létszám e korcsoportban is a Kecskeméti járásban jelent meg, ahol 2024 decemberében 973 fő 55 év feletti álláskeresőt tartottak nyilván. Jelentős értékek voltak megfigyelhetők a Kalocsai, a Bajai, a Kiskunhalasi és a Kiskőrösi járásokban is. Ugyanakkor a legtöbb járásban az 55 év felettiak száma 2022 és 2024 között stagnált vagy kisebb mértékben csökkent, ami arra utal, hogy az idősebb álláskeresők aránya továbbra is magas, de a három év alatt nem mindenütt mutat további növekedést.

Járási sajátosságként kiemelhető, hogy a Kecskeméti járás minden korcsoportban a legnagyobb létszámokat mutatja, ami részben a járás népességi és gazdasági súlyával magyarázható. A Kalocsai és a Bajai járás szintén magas értékekkel szerepel, míg a Kiskunmajsai és a Tiszaújvárosi járás kisebb létszámú, de több esetben kedvezőtlenebb szerkezetű álláskeresői állománnyal rendelkezik. A Kiskunmajsai járásban például a fiatal álláskeresők száma rendkívül alacsony, miközben az idősebb korcsoportok súlya erősebb, ami az álláskeresői kör elöregedésére utal.

Bács-Kiskun vármegyében a nyilvántartott álláskeresők legnagyobb csoportját továbbra is a 25–54 év közötti korosztály alkotja, ugyanakkor az 55 év felettiek száma is magas maradt, míg a 25 év alattiak körében 2024-ben ismét növekedés figyelhető meg. Ez arra utal, hogy a foglalkoztatáspolitikai beavatkozásoknak egyszerre kell reagálniuk az aktív korú álláskeresők elhelyezkedési nehézségeire, az idősebb korosztály tartós munkaerőpiaci kitettségére, valamint a fiatalok munkaerőpiacra történő belépésének problémáira.

A két táblázatból levonható következtetések hangsúlya részben eltér az alkalmazott korcsoportosítás miatt. A 30 év alatti, 30–50 év közötti és 50 év feletti bontás erőteljesebben mutat rá az idősebb álláskeresők magas arányára és az álláskeresői állomány elöregedésére, míg a 25 év alatti, 25–54 év közötti és 55 év feletti bontás alapján az látható, hogy a legnagyobb létszámú csoportot továbbra is az aktív munkavállalási korú, 25–54 év közötti álláskeresők alkotják.

2.3.5.4. Nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti eloszlása

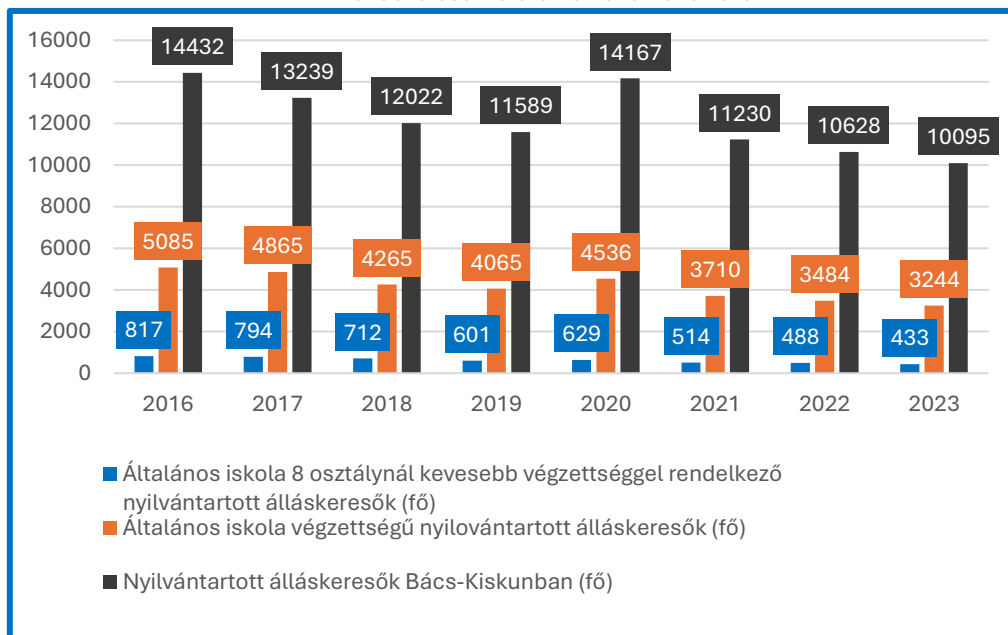
Bács-Kiskun vármegyében 2016 és 2023 között a nyilvántartott álláskeresők összlétszáma összességében jelentősen csökkent, ugyanakkor ezen belül az alacsony iskolai végzettségűek csoportja továbbra is meghatározó maradt. A nyilvántartott álláskeresők száma 2016-ban 14 432 fő volt, amely 2023-ra 10 095 főre mérséklődött. A csökkenő trendet 2020-ban átmeneti növekedés törte meg, amikor az álláskeresők száma 14 167 főre emelkedett, majd ezt követően ismét mérséklődés következett be.

Az **általános iskola 8 osztályánál alacsonyabb végzettséggel rendelkező álláskeresők száma** a teljes időszakban viszonylag alacsony, de tartósan jelen lévő csoportot alkotott. Létszámuk 2016-ban 817 fő volt, amely 2023-ra 433 főre csökkent. Ez közel 47%-os visszaesést jelent, vagyis ebben a csoportban a csökkenés aránya még erőteljesebb volt, mint az összes álláskereső esetében. A 2020-as év ebben a körben is megtorpanást hozott, ekkor 629 főre emelkedett a számuk, majd 2021-től ismét csökkenő tendencia érvényesült.

Az **általános iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők** csoportja jóval nagyobb létszámot képviselt. Számuk 2016-ban 5 085 fő volt, 2023-ra pedig 3 244 főre csökkent. Ez mintegy 36%-os mérséklődést jelent. Az idősor itt is hasonló pályát mutat: 2016 és 2019 között csökkenés, 2020-ban emelkedés, majd 2021-től ismét mérséklődés figyelhető meg. A csoport nagysága arra utal, hogy az álláskeresők körében továbbra is jelentős a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező népesség aránya.

A két alacsony végzettségű csoportot együtt vizsgálva megállapítható, hogy **a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők az egész időszakban az álláskeresők jelentős részét adták.** 2016-ban együttes számuk 5 902 fő volt, ami az összes nyilvántartott álláskereső 40,9%-át jelentette. 2023-ban ugyanez az érték 3 677 fő volt, amely még mindig az álláskeresők 36,4%-át tette ki. Ez azt mutatja, hogy bár az alacsony végzettségű álláskeresők száma abszolút értelemben csökkent, a probléma továbbra is markáns munkaerőpiaci kihívást jelent.

10. ábra: Az összes, a 8 általánosnál kevesebb, illetve az általános iskolai végzettségű nyilvántartott álláskereső létszáma 2016-2023 között

Az ábra alapján tehát az a következtetés vonható le, hogy a **foglalkoztatási helyzet összességében javult, de az alacsony iskolai végzettség továbbra is az egyik legfontosabb kockázati tényező az álláskeresői státusz fennmaradásában.** A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező csoportok tartósan magas jelenléte azt jelzi, hogy a munkaerőpiaci beavatkozások tervezésekor továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani az alapkészségek fejlesztésére, a felzárkóztató képzésekre, a rövid ciklusú szakmai programokra, valamint azokra a komplex támogatásokra, amelyek az alacsony végzettségűek munkaerőpiaci reintegrációját segítik.

A következő táblázat a nyilvántartott álláskereső iskolai végzettség szerinti százalékos megoszlását foglalja össze a 2016 és 2023 közötti évek zárónapjain rögzített adatok alapján.

15. táblázat: A nyilvántartott álláskereső végzettség szerinti eloszlása a zárónapokon 2016-2022 között (forrás: Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2016. december - 2023. december)

	2016. dec.	2017. dec.	2018. dec.	2019. dec.	2020. dec.	2021. dec.	2022. dec.	2023. dec.
Legfeljebb 8 általános	40,8%	42,7%	41,4%	40,3%	36,4%	37,6%	37,3%	36,4%
Középfokú	54,5%	52,9%	53,9%	54,3%	57,7%	56,6%	56,4%	56,8%
Felsőfokú	4,7%	4,5%	4,7%	5,4%	5,9%	5,8%	6,3%	6,4%

Az adatok alapján a nyilvántartott álláskereső iskolai végzettség szerinti összetétele 2016 és 2023 között mérsékelten, de jól érzékelhetően átalakult. A legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya összességében csökkenő tendenciát mutatott, 2016 decemberében még 40,8%-ot tett ki, 2017-ben átmenetileg 42,7%-ra emelkedett, majd ezt követően mérséklődött, és 2023 decemberére 36,4%-ra csökkent. Ez arra utal, hogy az álláskereső körében az alacsony végzettségűek aránya továbbra is jelentős, de súlyuk valamelyest mérséklődött.

A középfokú végzettséggel rendelkezők csoportja a teljes időszakban a legnagyobb arányt képviselte. Részarányuk 2016 és 2019 között 52,9–54,5% között mozgott, majd 2020-ban 57,7%-ra emelkedett. A következő években kisebb ingadozás mellett lényegében stabilizálódott, és 2023 decemberében 56,8%-ot tett ki. Mindez arra utal, hogy a nyilvántartott álláskereső többsége nem az alacsony, hanem

a középfokú végzettségűek köréből kerül ki, ami arra is rámutat, hogy a munkaerőpiaci nehézségek nem kizárólag a legalacsonyabb iskolai végzettségűeket érintik.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a vizsgált időszak egészében alacsony maradt, ugyanakkor fokozatos emelkedés figyelhető meg. Míg 2016 decemberében 4,7% volt ez az arány, addig 2023 decemberére 6,4%-ra emelkedett. A növekedés nem nagy mértékű, de egyértelmű tendenciát jelez, ami arra utalhat, hogy a magasabban képzett munkaerő körében is növekszik az álláskeresői jelenlét, vagy legalábbis láthatóbbá vált ez a csoport a nyilvántartásban.

A következő táblázat a vizsgált időszak során a járásokban nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti létszámadatait és összetételét mutatja be. A Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivataltól kapott adatbázis az alapfokú, középfokú és felsőfokú végzettségű álláskeresőkre vonatkozó információkat tartalmazza. A táblázat utolsó oszlopa a 2024. évi arányokat szemlélteti, azaz az egyes végzettségi csoportok részarányát az összes nyilvántartott álláskeresőn belül.

16. táblázat: A járásokban nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti eloszlása 2016-2024 között
(forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivataltól kapott adatbázis)

Járás	Iskolai végzettség/létszám	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arányok
Bajai	Alapfokú	371	339	314	305	346	275	281	265	264	26,37%
	Középfokú	788	631	643	604	777	632	673	595	647	64,64%
	Felsőfokú	85	64	65	73	70	78	81	80	90	8,99%
Bácsalmási	Alapfokú	222	234	236	227	246	249	156	167	172	43,32%
	Középfokú	290	292	242	264	315	303	204	212	209	52,65%
	Felsőfokú	14	17	16	16	16	18	12	16	16	4,03%
Jánoshalmi	Alapfokú	308	453	345	249	284	169	175	166	211	43%
	Középfokú	376	436	332	299	388	258	228	215	271	54,64%
	Felsőfokú	14	10	10	14	23	19	9	12	14	2,82%
Kalocsai	Alapfokú	671	640	678	532	654	545	517	540	522	37,45%
	Középfokú	1036	924	895	864	1164	903	772	888	799	57,32%
	Felsőfokú	62	60	64	67	113	79	73	69	73	5,24%
Kecskeméti	Alapfokú	1682	1440	1230	1269	1347	1106	1017	839	926	33,24%
	Középfokú	2352	1976	1805	1790	2319	1775	1667	1504	1526	54,77%
	Felsőfokú	323	278	266	289	389	278	294	293	334	11,99%
Kiskőrösi	Alapfokú	688	575	501	430	498	431	414	362	308	38,50%
	Középfokú	773	639	664	606	778	625	604	566	461	57,63%
	Felsőfokú	43	41	38	43	53	44	42	28	31	3,87%
Kiskunfélegyházi	Alapfokú	296	331	297	276	316	261	265	232	242	34,47%
	Középfokú	486	491	449	439	543	444	435	415	421	59,97%
	Felsőfokú	54	39	36	42	45	37	46	40	39	5,56%
Kiskunhalasi	Alapfokú	525	585	420	434	506	406	413	381	386	42%
	Középfokú	715	660	598	551	756	558	542	530	488	53,33%
	Felsőfokú	31	30	30	29	55	41	50	53	41	4,48%

Járás	Iskolai végzettség/létszám	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arányok
Kiskunmajsai	Alapfokú	285	334	241	255	252	185	159	157	200	42,28%
	Középfokú	286	246	212	223	289	207	217	228	256	54,12%
	Felsőfokú	23	14	11	17	20	14	17	14	17	3,60%
Kunszentmiklósi	Alapfokú	639	552	584	508	540	475	437	435	410	49,22%
	Középfokú	442	428	422	385	520	430	436	392	396	47,54%
	Felsőfokú	16	19	16	19	28	30	23	23	27	3,24%
Tiszakécskei	Alapfokú	212	166	129	175	173	118	124	118	122	33,42%
	Középfokú	320	263	216	266	334	230	214	221	226	61,92%
	Felsőfokú	17	16	15	18	22	14	20	18	17	4,66%

A járási szintű adatok alapján 2016 és 2024 között Bács-Kiskun vármegye valamennyi járásában a középfokú végzettségű nyilvántartott állás keresők alkották a legnagyobb csoportot, ugyanakkor az alapfokú végzettségűek aránya több járásban továbbra is magas maradt, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezők mindenütt alacsony részarányt képviseltek. Ez arra utal, hogy az állás keresői kör iskolai végzettség szerinti szerkezete összességében kiegyensúlyozatlan: a középfokú végzettségűek dominanciája mellett az alacsony végzettségűek jelentős jelenléte továbbra is meghatározó munkaerőpiaci kihívást jelent.

A Bajai járásban a teljes időszakban a középfokú végzettségű állás keresők voltak többségben, számuk 2016 és 2024 között 788 főről 647 főre csökkent, miközben 2024-ben az összes állás kereső 64,64%-át tették ki. Az alapfokú végzettségűek száma ugyanezen időszakban 371 főről 264 főre mérséklődött, arányuk 26,37% volt, míg a felsőfokú végzettségűek aránya 8,99%-kal a vármegyei járások között viszonylag magasnak tekinthető. A Bajai járás iskolázottsági szerkezete tehát kedvezőbb képet mutat, mint a legtöbb más járásé.

A Bácsalmási járásban az alapfokú végzettségű állás keresők száma végig magas maradt, és bár a középfokú végzettségűek csoportja itt is nagyobb létszámot képviselt, a két kategória közötti különbség viszonylag szűk. 2024-ben az alapfokú végzettségűek aránya 43,32%, a középfokúaké 52,65%, a felsőfokúaké pedig mindössze 4,03% volt. Ez a szerkezet arra utal, hogy a járásban az alacsonyabb iskolai végzettség a munkaerőpiaci kizorulás szempontjából különösen erős kockázati tényező.

A Jánoshalmi járásban hasonló kép rajzolódik ki: a középfokú végzettségűek csoportja a legnagyobb, de az alapfokú végzettségűek aránya is magas, 2024-ben elérte a 43%-ot. A felsőfokú végzettségűek aránya mindössze 2,82%, ami a legalacsonyabb értékek közé tartozik a vármegyében. A járásban tehát az állás keresői kör iskolai végzettség szerinti összetétele kedvezőtlen, különösen a magasabb végzettségűek alacsony aránya miatt.

A Kalocsai járásban a középfokú végzettségűek végig meghatározó többséget alkottak, 2024-ben 57,32%-os aránnyal. Az alapfokú végzettségűek aránya ugyanakkor 37,45%, ami továbbra is jelentős. A felsőfokú végzettségű állás keresők aránya 5,24%, vagyis mérsékelt, de nem kiugró. A Kalocsai járásban tehát a középfokú végzettségűek dominanciája mellett az alacsony végzettségűek jelenléte is hangsúlyos maradt.

A Kecskeméti járásban található a legnagyobb számú álláskereső mindhárom végzettségi kategóriában, ami részben a járás népességi és gazdasági súlyából következik. A középfokú végzettségűek aránya 2024-ben 54,77%, az alapfokúaké 33,24%, a felsőfokúaké pedig 11,99% volt, ami a legmagasabb felsőfokú arány a vármegye járásai közül. A Kecskeméti járás tehát az álláskereső végzettségi összetétele szempontjából a legkedvezőbb szerkezetű térségek közé sorolható, noha itt is a középfokú végzettségűek alkotják a döntő többséget.

A Kiskőrösi járásban a középfokú végzettségűek aránya 2024-ben 57,63% volt, míg az alapfokú végzettségűek 38,50%-ot képviseltek. A felsőfokú végzettségűek aránya csupán 3,87%, ami alacsony érték. A járásban a teljes időszak során mindhárom kategóriában csökkenés figyelhető meg, de az alapfokú végzettségűek részaránya továbbra is magas, ami strukturális munkaerőpiaci hátrányokra utal.

A Kiskunfélegyházi járásban a középfokú végzettségűek aránya 2024-ben közel 60% volt, miközben az alapfokú végzettségűek 34,47%-ot, a felsőfokúak pedig 5,56%-ot tettek ki. A járás szerkezete összességében kedvezőbb, mint a déli és periférikusabb térségeké, ugyanakkor itt is érzékelhető, hogy az álláskereső több mint egyharmada legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezik.

A Kiskunhalasi járásban az alapfokú végzettségűek aránya 2024-ben 42%, a középfokú végzettségűeké 53,33%, a felsőfokúaké 4,48% volt. Ez arra utal, hogy a járásban a középfokú végzettségűek többsége mellett továbbra is magas az alacsony végzettségű álláskeresők száma és aránya. A hosszabb időszor alapján a középfokú és alapfokú csoportokban egyaránt csökkenés figyelhető meg, de a szerkezet érdemben nem javult.

A Kiskunmajsai járásban a középfokú végzettségűek csoportja csak kismértékben haladja meg az alapfokú végzettségűekét. 2024-ben az alapfokú végzettségűek aránya 42,28%, a középfokúaké 54,12%, a felsőfokúaké 3,60% volt. A járásban tehát a magas alapfokú arány és az alacsony felsőfokú részarány egyaránt kedvezőtlen iskolázottsági képet rajzol ki.

A Kunszentmiklósi járás különösen figyelemre méltó abból a szempontból, hogy itt a legmagasabb az alapfokú végzettségű álláskeresők aránya: 2024-ben 49,22%. Ezzel párhuzamosan a középfokú végzettségűek aránya 47,54%, vagyis ez az egyetlen járás, ahol az alapfokú végzettségűek csoportja gyakorlatilag eléri, sőt kissé meg is haladja a középfokú végzettségűek súlyát. A felsőfokú végzettségűek aránya 3,24%, ami ugyancsak alacsony. A járás iskolázottsági szerkezete ebből következően a legkedvezőtlenebbek közé tartozik.

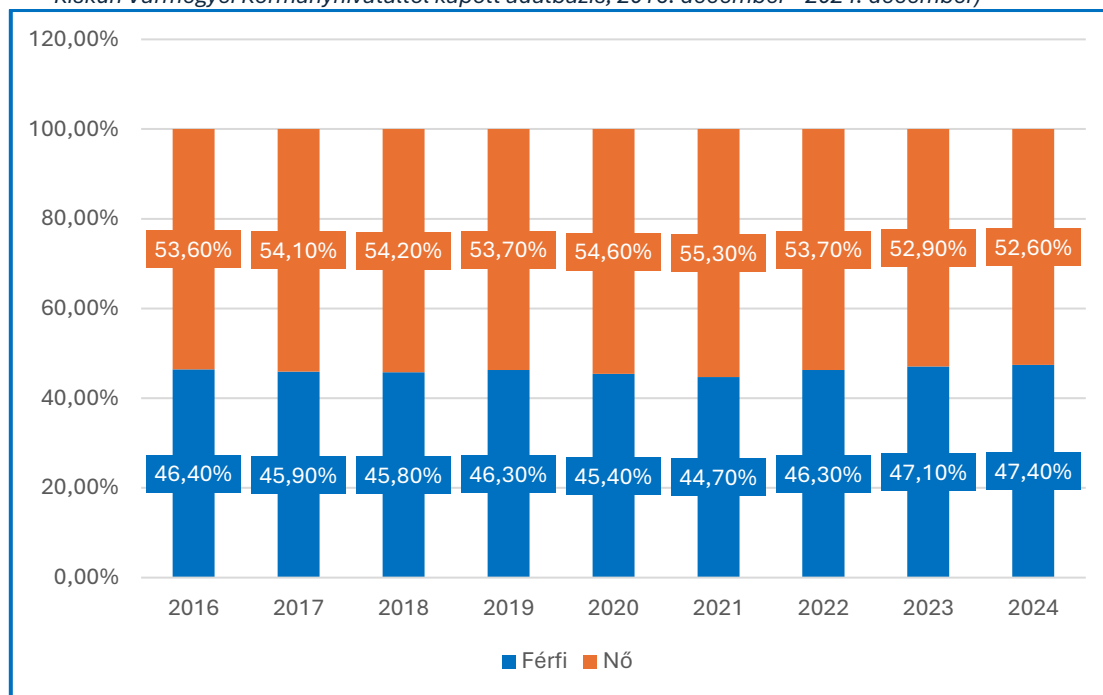
A Tiszakécskei járásban a középfokú végzettségű álláskeresők aránya 2024-ben 61,92% volt, ami az egyik legmagasabb érték a vármegyében. Az alapfokú végzettségűek aránya 33,42%, a felsőfokúaké 4,66%. A járás szerkezete e tekintetben kedvezőbb, mint a Bácsalmási, a Jánoshalmi, a Kiskunhalasi vagy a Kunszentmiklósi járásé, bár a felsőfokú végzettségűek aránya itt sem számottevő.

2016–2024 közötti időszak alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskereső körében minden járásban a középfokú végzettségűek alkotják a legnagyobb csoportot, ugyanakkor több járásban továbbra is nagyon magas az alapfokú végzettségűek aránya. A legkedvezőtlenebb szerkezet a Kunszentmiklósi, a Bácsalmási, a Jánoshalmi, a Kiskunhalasi és a Kiskunmajsai járásokban figyelhető meg, ahol az alapfokú végzettségű álláskeresők aránya különösen magas, és a felsőfokú végzettségűek jelenléte minimális. Ezzel szemben a Kecskeméti, a Bajai, a Kiskunfélegyházi és a Tiszakécskei járásokban kedvezőbb a végzettségi szerkezet, elsősorban a magasabb középfokú és – részben – felsőfokú arányok miatt.

2.3.5.5. A nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti eloszlása

Bács-Kiskun vármegye **nyilvántartott álláskeresőinek nemek szerinti eloszlása** vizsgálatához a kiindulópontot a Kormányhivatal által kapott adatbázisból kigyűjtött adatok jelentették, melyek a 2016-2024 között időszak évvégi zárónapjain rögzített számokat mutatják be.

11. ábra: A nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti eloszlása a zárónapokon 2016-2024 között (forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis, 2016. december - 2024. december)

A járási adatok alapján 2016 és 2024 között Bács-Kiskun vármegye valamennyi járásában jellemzően a nők aránya volt magasabb a nyilvántartott álláskeresők körében, ugyanakkor a nemek szerinti megoszlás járásonként és évenként eltérő mértékben alakult. A vizsgált időszak egészében a legtöbb járásban tartós női többség figyelhető meg, de néhány térségben az arányok fokozatos kiegyenlítődése, sőt esetenként a férfiak arányának növekedése is megjelent.

17. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők nemek szerinti eloszlása %-os formában (Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis)

Nyilvántartott álláskereső		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Járás	álláskereső %-os formában									
Bajai	Férfi	49,1	48,6	50,1	48,4	47,0	45,7	47,2	45,7	46,7
	Nő	50,9	51,4	49,9	51,6	53,0	54,3	52,8	54,3	53,3
Bácsalmási	Férfi	48,7	47,9	46,4	48,5	46,3	48,8	51,3	51,9	50,1
	Nő	51,3	52,1	53,6	51,5	53,7	51,2	48,7	48,1	49,9
Jánoshalmi	Férfi	47,7	50,3	46,0	47,0	49,2	44,4	51,2	53,4	53,8
	Nő	52,3	49,7	54,0	53,0	50,8	55,6	48,8	46,6	46,2
Kalocsai	Férfi	45,1	47,3	47,4	47,2	45,7	44,7	44,4	49,0	48,7
	Nő	54,9	52,7	52,6	52,8	54,3	55,3	55,6	51,0	51,3
Kecskeméti	Férfi	46,0	45,7	45,6	45,6	46,1	45,5	48,6	47,3	47,8
	Nő	54,0	54,3	54,4	54,4	53,9	54,5	51,4	52,7	52,2
Kiskőrösi	Férfi	45,2	42,7	44,0	44,6	42,8	41,6	41,2	44,6	42,9
	Nő	54,8	57,3	56,0	55,4	57,2	58,4	58,8	55,4	57,1
	Férfi	46,1	43,6	43,5	46,8	47,6	47,8	48,8	47,6	50,6

Járás	Nyilvántartott álláskereső %-os formában	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kiskunfélegyházi	Nő	53,9	56,4	56,5	53,2	52,4	52,2	51,2	52,4	49,4
Kiskunhalasi	Férfi	46,7	47,3	46,6	46,1	45,6	46,3	45,1	45,2	44,7
	Nő	53,3	52,7	53,4	53,9	54,4	53,7	54,9	54,8	55,3
Kiskunmajsai	Férfi	49,0	45,5	41,8	46,9	39,9	41,9	41,7	43,1	46,5
	Nő	51,0	54,5	58,2	53,1	60,1	58,1	58,3	56,9	53,5
Kunszentmiklósi	Férfi	45,3	42,5	43,3	43,6	41,6	40,5	44,1	46,2	44,7
	Nő	54,7	57,5	56,7	56,4	58,4	59,5	55,9	53,8	55,3
Tiszakécskei	Férfi	45,5	43,1	48,6	47,9	45,7	41,2	44,4	45,7	46,8
	Nő	54,5	56,9	51,4	52,1	54,3	58,8	55,6	54,3	53,2

A Bajai járásban a nemek közötti megoszlás a teljes időszakban viszonylag kiegyensúlyozott volt, de a nők aránya többnyire meghaladta a férfiakét. A női arány 2016-ban 50,9% volt, 2021-re 54,3%-ra emelkedett, majd 2024-re 53,3%-ra mérséklődött. Ez arra utal, hogy a járásban tartós, de nem szélsőséges női felülreprezentáltság jellemzi az álláskeresőket.

A Bácsalmási járásban a vizsgált időszak első felében szintén a nők voltak többségben, azonban 2022-re és 2023-ra a férfiak aránya már meghaladta a nőkéit, majd 2024-re csaknem teljes kiegyenlítődés következett be. A járásban tehát a nemek szerinti megoszlás jelentősen közelített egymáshoz, ami eltér a vármegye több más járásában megfigyelhető tartós női fölénytől.

A Jánoshalmi járásban kifejezetten erőteljes átrendeződés figyelhető meg. Míg 2016-ban a nők aránya még 52,3% volt, addig 2023-ra a férfiak aránya 53,4%-ra, 2024-re pedig 53,8%-ra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a járásban a vizsgált időszak végére a férfi álláskeresői kerültek többségbe, ami markáns változást jelez a korábbi évekhez képest.

A Kalocsai járásban a nők aránya a teljes időszakban meghaladta a férfiakét, bár a különbség 2023–2024-re mérséklődött. A női arány 2022-ben még 55,6% volt, 2024-ben pedig 51,3%-ra csökkent, ami kiegyenlített szerkezetet jelez. A járásban tehát továbbra is női többség jellemző, de annak mértéke csökkent.

A Kecskeméti járásban a nők aránya minden évben magasabb volt, ugyanakkor a különbség nem számottevő. A női arány jellemzően 52–54% között mozgott, 2024-ben 52,2% volt. Ez a vármegye legnagyobb járásában viszonylag stabil, mérsékelt női felülreprezentáltságot jelez.

A Kiskőrösi járásban a nők aránya tartósan magas maradt, és a legtöbb évben meghaladta az 55%-ot. Különösen 2021-ben és 2022-ben volt erőteljes a női többség, amikor arányuk 58,4%, illetve 58,8% volt. 2024-ben is 57,1%-ot tettek ki, így a Kiskőrösi járás a női dominancia szempontjából az egyik leginkább kiemelkedő térségnek tekinthető.

A Kiskunfélegyházi járásban a vizsgált időszak végére lényeges változás következett be. A nők 2016 és 2023 között végig többségben voltak, de a különbség fokozatosan csökkent, és 2024-ben már a férfiak kerültek enyhe többségbe 50,6%-os aránnyal. Ez a járásban a nemi szerkezet kiegyenlítődéését, illetve részleges megfordulását jelzi.

A Kiskunhalasi járásban a női többség a teljes időszak alatt fennmaradt, viszonylag stabil szerkezettel. A nők aránya jellemzően 53–55% között mozgott, 2024-ben 55,3% volt. A járásban tehát a női felülreprezentáltság tartós és kiegyensúlyozott jellegű.

A Kiskunmajsai járásban az arányok erőteljesebben ingadoztak, mint más térségekben. A nők aránya 2018-ban 58,2%, 2020-ban pedig 60,1% volt, ami a vizsgált időszak egyik legmagasabb értéke. Ezt követően azonban fokozatos csökkenés látható, és 2024-re 53,5%-ra mérséklődött. A járásban tehát továbbra is női többség jellemző, de annak mértéke jelentősen ingadozott az időszak során.

A Kunszentmiklósi járásban a nők aránya minden évben számottevően meghaladta a férfiakét. Különösen 2020 és 2021 körül volt erőteljes ez a fölény, amikor a női arány 58,4%, illetve 59,5% volt. Bár 2023-ra és 2024-re mérséklődött ez az eltérés, a nők aránya 2024-ben még mindig 55,3% volt, vagyis a női felülreprezentáltság itt is markáns maradt.

A Tiszakécskei járásban szintén a nők aránya volt magasabb a teljes vizsgált időszakban, noha az évek között jelentősebb ingadozások figyelhetők meg. A legmagasabb női arány 2021-ben volt, amikor elérte az 58,8%-ot, majd 2024-re 53,2%-ra csökkent. A járásban tehát tartós, de változó intenzitású női többség figyelhető meg.

A 2016–2024 közötti időszak azt mutatja, hogy Bács-Kiskun vármegye járásaiban a nyilvántartott álláskereső körében általában a nők voltak többségben, ugyanakkor a női felülreprezentáltság mértéke térségenként jelentősen eltért. A leginkább tartós és erőteljes női többség a Kiskőrösi, a Kunszentmiklósi, a Kiskunhalasi és a Kiskunmajsai járásokban volt jellemző, míg a Bácsalmási, a Jánoshalmi és a Kiskunfélegyházi járásban az időszak végére kiegyenlítettebbé vált, illetve részben megfordult a nemek szerinti megoszlás. Ez arra utal, hogy a munkanélküliség nemi jellemzői járásonként eltérő munkaerőpiaci és társadalmi okokra vezethetők vissza, ezért a foglalkoztatási beavatkozások tervezésekor a nemek szerinti sajátosságokat is célszerű differenciáltan figyelembe venni.

2.3.5.6. A nyilvántartott álláskereső pénzbeli támogatása

A lenti ábra alapján megállapítható, hogy **Bács-Kiskun vármegyében 2016 és 2024 között a nyilvántartott álláskereső összlétszáma és az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma egyaránt csökkenő tendenciát mutatott**, ugyanakkor az ellátásban részesülők aránya a teljes álláskeresői körön belül összességében emelkedett.

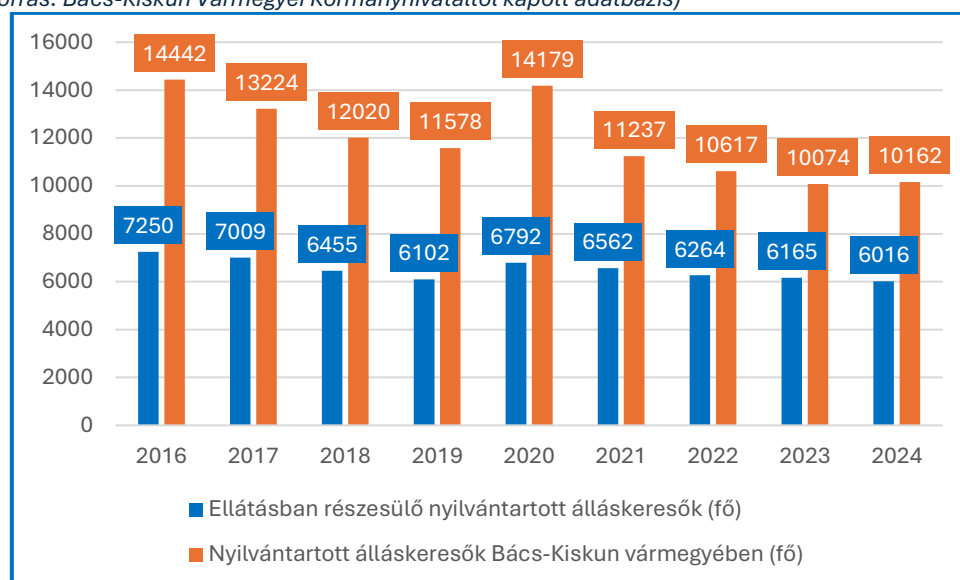
A nyilvántartott álláskereső száma 2016-ban **14 442 fő** volt, amely 2024-re **10 162 főre** mérséklődött. Ez közel **29,6%-os csökkenést** jelent. A csökkenő trendet 2020-ban átmeneti emelkedés törte meg, amikor az álláskereső száma **14 179 főre** nőtt, ami feltehetően a járványhelyzet munkaerőpiaci hatásaival függ össze. Ezt követően 2021-től ismét mérséklődés következett be, majd 2024-ben a 2023. évi értékhez képest csekély növekedés volt megfigyelhető.

Az **ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma** ugyancsak csökkent a vizsgált időszakban: 2016-ban **7 250 fő**, 2024-ben **6 016 fő** tartozott ebbe a körbe, ami mintegy **17%-os visszaesést** jelent. A csökkenés azonban jóval mérsékeltebb volt, mint az összes nyilvántartott álláskereső esetében. Ebben a sorban is 2020 jelentett átmeneti növekedést, amikor az ellátásban részesülők száma **6 792 főre** emelkedett, majd 2021 után ismét csökkenés következett be.

A két idősor együttes vizsgálata alapján különösen fontos, hogy **az ellátásban részesülők aránya az összes nyilvántartott álláskeresőn belül nőtt.** Míg 2016-ban ez az arány megközelítőleg **50,2%** volt, addig 2024-re **59,2%-ra** emelkedett. Ez azt jelenti, hogy bár az álláskereső száma összességében csökkent, az ellátásban részesülők köre arányaiban nagyobb súlyt képvisel az álláskeresői állományon belül.

A folyamat arra utal, hogy a nyilvántartott álláskeresőök összetétele részben átalakult: az álláskeresői kör csökkenése mellett **növekedett azok aránya, akik valamilyen ellátásban részesülnek**. Ez összefügghet azzal, hogy a nyilvántartásban maradó álláskeresők között nagyobb arányban vannak jelen olyan személyek, akik jogosultak ellátásra, illetve akik munkaerőpiaci helyzete tartósabban indokolja a támogatási rendszer igénybevételét.

12. ábra: Az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők létszáma Bács-Kiskun vármegyében, 2016–2024 (forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivataltól kapott adatbázis)

A fenti ábra tehát azt mutatja, hogy a vármegyében a munkanélküliségi helyzet a vizsgált időszakban összességében javult, ugyanakkor az ellátásban részesülő álláskeresők arányának emelkedése arra hívja fel a figyelmet, hogy az álláskeresői körön belül továbbra is jelentős a támogatásra szoruló csoportok jelenléte. Ez indokoltá teszi, hogy a foglalkoztatási beavatkozások ne csak a nyilvántartott álláskeresők számának csökkentésére, hanem az ellátásból az elsődleges munkaerőpiacra történő sikeres átmenet támogatására is hangsúlyt helyezzenek.

A következő ábra alapján egyértelműen látható, hogy **2016 és 2024 között jelentősen átalakult az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők összetétele Bács-Kiskun vármegyében**. Míg a vizsgált időszak elején a szociális támogatásban részesülők száma még meghaladta az álláskeresői ellátásban részesülőkét, addig az időszak második felére ez a viszony megfordult, és az álláskeresői ellátásban részesülők kerültek egyértelmű túlsúlyba.

2016-ban **3 076 fő** részesült álláskeresői ellátásban, míg **4 174 fő** szociális támogatásban. 2017-ben a két csoport létszáma közel azonos szintre került, majd 2018-tól kezdődően markáns szerkezeti átrendeződés figyelhető meg: az álláskeresői ellátásban részesülők száma tartósan magasabb lett, miközben a szociális támogatásban részesülők száma folyamatosan csökkent.

Az **álláskeresői ellátásban részesülők száma** 2016 és 2024 között összességében jelentősen emelkedett. A 2016. évi 3 076 főről 2024-re **4 786 főre** nőtt a létszám, ami több mint 55%-os emelkedést jelent. A növekedés különösen 2019 és 2022 között volt erőteljes, amikor az ellátottak száma 3 809 főről 4 640 főre emelkedett, majd 2023–2024-ben magas szinten stabilizálódott.

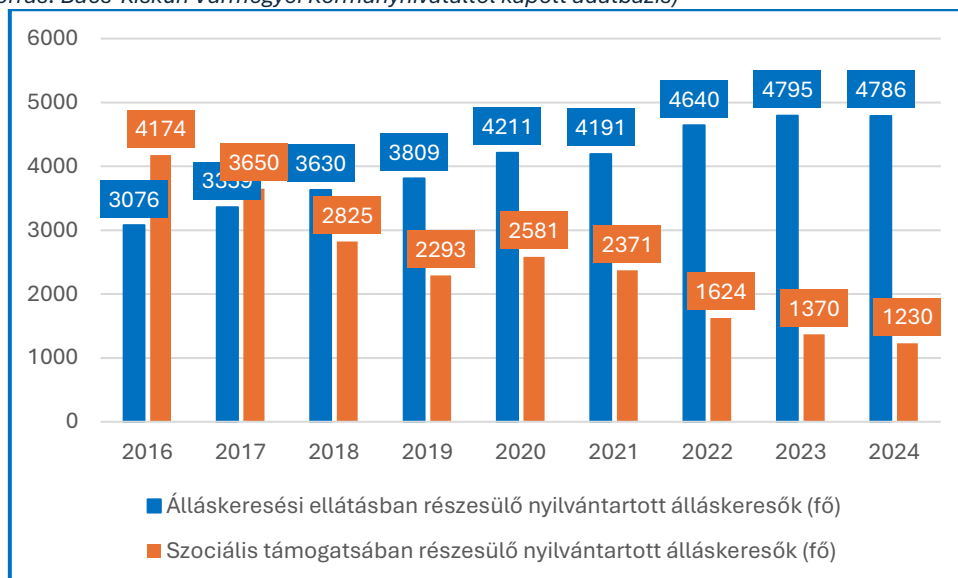
Ezzel szemben a **szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma** a teljes időszakban folyamatosan és jelentős mértékben csökkent. A 2016. évi **4 174 fő**ről 2024-re **1 230 főre**

esett vissza, ami mintegy 70%-os csökkenést jelent. A visszaesés már 2017 után jól érzékelhető, de 2021-et követően különösen erőteljessé vált: 2021-ben még 2 371 fő, 2022-ben már csak 1 624 fő, 2023-ban 1 370 fő, 2024-ben pedig 1 230 fő részesült ilyen típusú támogatásban.

A két ellátási forma közötti arányváltozás különösen fontos következtetésre ad lehetőséget. **Míg 2016-ban a szociális támogatás dominált, addig 2024-re az ellátásban részesülők döntő többsége már álláskeresői ellátásban részesült.** Ez arra utal, hogy az ellátott álláskeresői kör szerkezete eltolódott a biztosítási alapú, munkaviszonyhoz kötődő ellátási formák irányába.

Ez a folyamat többféleképpen értelmezhető. Egyrészt utalhat arra, hogy a nyilvántartott álláskeresők között nagyobb arányban vannak jelen olyan személyek, akik rendelkeznek olyan előzetes munkaviszonnyal, amely jogosultságot teremt álláskeresői ellátásra. Másrészt arra is rámutathat, hogy a szociális támogatási rendszerbe tartozó álláskeresők köre csökkent, vagy a támogatási szabályok, jogosultsági feltételek, illetve a nyilvántartási gyakorlat változásai is befolyásolták az arányokat.

13. ábra: Az álláskeresői és a szociális támogatásban részesülő álláskeresők létszáma 2016 és 2024 között
(forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis)

A fenti ábra azt mutatja, hogy Bács-Kiskun vármegyében az ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresőkön belül az álláskeresői ellátás súlya jelentősen megnőtt, miközben a szociális támogatásban részesülők száma és aránya folyamatosan visszaszorult. Ez a változás a munkaerőpiaci és szociális helyzet alakulása mellett az ellátórendszer szerkezetének módosulására is utalhat.

A járási szintű adatokat a támogatások formájáról a következő táblázat összegzi:

18. táblázat: A nyilvántartott álláskeresők támogatási formájának eloszlása a járásokban 2016 és 2024 között
(forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis)

Járás	Támogatás formája	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arányok
Bajai	Álláskeresői	373	356	460	430	451	489	533	515	527	52,6%
	Szociális támogatás	256	226	151	116	130	79	64	54	56	5,6%
	Nem részesül	615	452	411	436	612	417	438	371	418	41,8%
	Összes álláskereső	1244	1034	1022	982	1193	985	1035	940	1001	-

Járás	Támogatás formája	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arányok
Bácsalmási	Álláskeresési	123	165	149	165	195	206	213	249	232	58,4%
	Szociális támogatás	130	127	117	92	93	113	52	37	33	8,3%
	Nem részesül	273	251	228	250	289	251	107	109	132	33,2%
	Összes álláskereső	526	543	494	507	577	570	372	395	397	-
Jánoshalmi	Álláskeresési	89	142	142	143	186	171	182	201	217	43,7%
	Szociális támogatás	192	303	220	118	162	97	83	41	62	12,5%
	Nem részesül	417	454	325	301	347	178	147	151	217	43,7%
	Összes álláskereső	698	899	687	562	695	446	412	393	496	-
Kalocsai	Álláskeresési	389	423	492	506	558	608	606	686	650	46,6%
	Szociális támogatás	359	356	337	307	364	327	266	269	199	14,3%
	Nem részesül	1020	845	808	650	1009	592	490	542	545	39,1%
	Összes álláskereső	1769	1624	1637	1463	1931	1527	1362	1497	1394	-
Kecskeméti	Álláskeresési	846	872	921	1035	1066	1020	1167	1215	1176	42,2%
	Szociális támogatás	1577	1123	842	667	807	790	456	369	342	12,3%
	Nem részesül	1934	1699	1538	1648	2182	1349	1355	1052	1268	45,5%
	Összes álláskereső	4357	3694	3301	3348	4055	3159	2978	2636	2786	-
Kiskőrösi	Álláskeresési	304	331	358	353	405	385	451	465	456	57,0%
	Szociális támogatás	433	373	257	199	180	219	162	126	106	13,2%
	Nem részesül	767	551	588	527	744	496	447	365	238	29,7%
	Összes álláskereső	1504	1255	1203	1079	1329	1100	1060	956	800	-
Kiskunfélegyházi	Álláskeresési	232	267	273	281	332	309	357	328	367	52,3%
	Szociális támogatás	162	189	142	122	128	107	84	74	69	9,8%
	Nem részesül	439	405	367	354	444	326	305	285	266	37,9%
	Összes álláskereső	833	861	782	757	904	742	746	687	702	-
Kiskunhalasi	Álláskeresési	187	212	261	280	311	315	332	286	304	33,2%
	Szociális támogatás	426	383	294	212	219	176	158	155	110	12%
	Nem részesül	658	681	493	522	787	514	516	523	501	54,7%
	Összes álláskereső	1271	1276	1048	1014	1317	1005	1005	964	915	-
Kiskunmajsai	Álláskeresési	126	125	122	157	189	192	237	277	317	67%
	Szociális támogatás	191	191	121	130	142	123	70	60	69	14,6%
	Nem részesül	277	278	221	208	230	91	86	62	87	18,4%
	Összes álláskereső	594	594	464	495	561	406	393	399	473	-
Kunszentmiklósi	Álláskeresési	206	250	274	267	303	305	328	316	300	36%

Járás	Támogatás formája	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arányok
	Szociális támogatás	354	322	316	267	285	281	205	160	168	20,2%
	Nem részesül	537	427	432	378	500	349	363	374	362	43,5%
	Összes álláskereső	1097	999	1022	912	1088	935	896	850	833	-
Tiszakécskei	Álláskeresői	202	211	182	195	210	196	239	252	240	66,3%
	Szociális támogatás	88	57	28	59	77	54	27	22	15	4,1%
	Nem részesül	259	177	150	205	242	112	92	83	110	30,1%
	Összes álláskereső	549	445	360	459	529	362	358	357	365	-

A Bajai járásban az álláskeresői ellátásban részesülők száma a vizsgált időszakban összességében emelkedett, 2024-ben 527 főt tett ki, ami az összes álláskereső 52,6%-ának felelt meg. A szociális támogatásban részesülők száma ugyanakkor 2016 és 2024 között jelentősen visszaesett, arányuk 2024-ben mindössze 5,6% volt. A nem részesülők aránya továbbra is magas, 41,8%, ami arra utal, hogy az ellátórendszeren kívüli álláskereső csoportja itt is számottevő.

A Bácsalmási járásban 2024-re az álláskeresői ellátás lett a legmeghatározóbb támogatási forma: a 232 fő ellátott az összes álláskereső 58,4%-át jelentette. A szociális támogatásban részesülők aránya 8,3%-ra csökkent, míg a nem részesülők aránya 33,2% volt. A járásban tehát az álláskereső többsége valamilyen biztosítási alapú ellátásban részesül, de az ellátatlanok aránya még mindig jelentős.

A Jánoshalmi járásban 2024-re sajátos szerkezet alakult ki: az álláskeresői ellátásban részesülők és a nem részesülők aránya egyaránt 43,7% volt, miközben a szociális támogatásban részesülők aránya 12,5%-ot tett ki. Ez azt mutatja, hogy a járásban kettős szerkezet figyelhető meg: az álláskereső egyik része ellátásban részesül, másik jelentős részük azonban teljesen kiesik a támogatási körből.

A Kalocsai járásban az álláskeresői ellátásban részesülők aránya 2024-ben 46,6%, a szociális támogatásban részesülők 14,3%, a nem részesülők pedig 39,1% volt. A szociális támogatások szerepe itt még mindig viszonylag jelentős, ugyanakkor az időszak egészében egyértelműen látszik a szociális támogatás visszaszorulása és az álláskeresői ellátás megerősödése.

A Kecskeméti járásban a három kategória közötti megoszlás viszonylag kiegyensúlyozottabb, mint több más járásban. 2024-ben az álláskeresői ellátásban részesülők aránya 42,2%, a szociális támogatásban részesülők 12,3%, a nem részesülők pedig 45,5% volt. Ez azt jelenti, hogy a vármegye legnagyobb járásában az ellátás nélkül maradó álláskereső alkotják a legnagyobb csoportot, ami különösen fontos foglalkoztatáspolitikai jelzés.

A Kiskőrösi járásban az álláskeresői ellátás vált dominánssá: 2024-ben az álláskereső 57,0%-a részesült ebben a formában támogatásban. A szociális támogatásban részesülők aránya 13,2%, míg a nem részesülők 29,7% volt. A járásban tehát a támogatási rendszerbe jobban integrált álláskereső kör rajzolódik ki.

A Kiskunfélegyházi járásban 2024-ben az álláskeresői ellátásban részesülők aránya 52,3%, a szociális támogatásban részesülők 9,8%, a nem részesülők 37,9% volt. A járásban az álláskeresői ellátás szerepe erősödött, miközben a szociális támogatás súlya csökkent. Ez a szerkezet a támogatási forma eltolódását mutatja a biztosítási alapú ellátások irányába.

A Kiskunhalasi járásban a legnagyobb csoportot 2024-ben a nem részesülők alkották, 54,7%-os aránnyal. Az álláskeresési ellátásban részesülők aránya 33,2%, a szociális támogatásban részesülőké 12,0% volt. Ez a járás az egyik legkedvezőtlenebb képet mutatja abból a szempontból, hogy az álláskeresők több mint fele semmilyen támogatásban nem részesül.

A Kiskunmajsai járásban 2024-re az álláskeresési ellátás egyértelműen dominánssá vált: az álláskeresők 67,0%-a részesült ebben a támogatási formában, ami a legmagasabb arány a járások között. A szociális támogatásban részesülők aránya 14,6%, a nem részesülők pedig mindössze 18,4% volt. A járás tehát abból a szempontból kedvezőbb képet mutat, hogy az álláskeresők túlnyomó többsége valamilyen ellátásban részesül.

A Kunszentmiklósi járásban 2024-ben a nem részesülők aránya 43,5%, az álláskeresési ellátásban részesülőké 36,0%, a szociális támogatásban részesülőké 20,2% volt. Ez utóbbi a legmagasabb szociális támogatási arányok egyike a vármegyében. A járásban tehát egyszerre magas a támogatásból kiesők és a szociális jellegű támogatásban részesülők aránya, ami sérülékenyebb álláskeresői összetételre utal.

A Tiszaújvárosi járásban az álláskeresési ellátás súlya kifejezetten erős: 2024-ben az álláskeresők 66,3%-a részesült ilyen típusú támogatásban. A szociális támogatásban részesülők aránya mindössze 4,1%, ami a legalacsonyabb értékek közé tartozik, míg a nem részesülők aránya 30,1% volt. A járásban tehát az álláskeresők többsége a biztosítási alapú ellátási rendszerben jelenik meg.

A 2016–2024 közötti időszak alapján megállapítható, hogy a vármegye járásaiban az álláskeresési ellátásban részesülők súlya növekedett, a szociális támogatásban részesülők aránya pedig jelentősen csökkent. Ugyanakkor járásonként jelentős különbségek maradtak fenn abban, hogy az álláskeresők mekkora része részesül valamilyen támogatásban, illetve mekkora hányaduk marad ellátás nélkül. A legmagasabb álláskeresési ellátási arány a Kiskunmajsai és a Tiszaújvárosi járásban figyelhető meg, míg a nem részesülők aránya a Kiskunhalasi és a Kecskeméti járásban a legmagasabb. A szociális támogatások súlya különösen a Kunszentmiklósi, a Kiskunmajsai és a Kalocsai járásban maradt viszonylag jelentős. **A táblázat alapján az is látható, hogy az álláskeresői kör támogatási szerkezete egyre inkább a biztosítási alapú ellátások felé tolódott el, ugyanakkor több járásban továbbra is jelentős azoknak az aránya, akik sem álláskeresési ellátásban, sem szociális támogatásban nem részesülnek.** Ez arra utal, hogy a foglalkoztatási és szociális beavatkozások tervezésekor nemcsak az ellátásban részesülőkre, hanem az ellátórendszeren kívül maradó álláskeresőkre is kiemelt figyelmet szükséges fordítani.

2.3.5.7. A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők

A pályakezdő álláskeresők összlétszáma és a vármegyei létszámuk is érzékelhetően csökkent a vizsgált időszakban. A 2020-as év magasabb számai után a helyzet konszolidálódott és a járványt megelőző időszaknál is kedvezőbb számokat hozott. A táblázat alapján továbbá látható, hogy nemcsak egyre kevesebb nyilvántartott pályakezdőt regisztrálnak a vármegyében, hanem az országos arányuk is folyamatosan csökken. Ezt a képet tovább erősíti a 2024. decemberi összegzés, mely összesen 323 nyilvántartott pályakezdő álláskeresőről számol be.

19. táblázat: Az országos és vármegyei nyilvántartott pályakezdő álláskeresők létszáma és aránya 2016-2024 között (forrás: TeIR)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Magyarország (fő)	29904	24681	21497	19231	22390	16600	13218	10974	10760
Bács-Kiskun vármegye (fő)	1686	1203	940	861	979	670	479	354	323
Arány	5,6%	4,9%	4,4%	4,5%	4,4%	4%	3,6%	3,2%	3%

Ha a vármegye összes nyilvántartott álláskeresőjét és a pályakezdő álláskeresők adatait vetjük össze, akkor az országos trendekhez hasonló képet kaphatunk: a pandémia évében a számok megemelkedtek, azonban az azt követő évben már rekordalacsony szinten voltak. A pályakezdő álláskeresők egyre kisebb részét teszik ki az összes nyilvántartott álláskeresőnek Bács-Kiskun vármegyében. A 2022. decemberi zárásakor számarányuk már csupán 4,5% volt, 2024-es zárásakor pedig csak 3,2%.

20. táblázat: A vármegyében nyilvántartott álláskeresők és pályakezdő álláskeresők létszáma és aránya 2016 és 2024 között (forrás: TeIR)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Nyilvántartott álláskereső	14442	13224	12020	11578	14179	11237	10617	10074	10162
Nyilvántartott pályakezdő álláskereső	1686	1203	940	861	979	670	479	354	323
Arány	11,7%	9,1%	7,8%	7,4%	6,9%	5,9%	4,5%	3,5%	3,2%

A következő táblázat járási szinten mutatja be a pályakezdő álláskeresők számát.

21. táblázat: A járásokban nyilvántartott álláskeresők és pályakezdő álláskeresők létszáma és aránya 2016-2024 között (forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis)

Járás	Csoport	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arány
Bajai	Álláskeresők	1244	1034	1022	982	1193	985	1035	940	1001	-
	Pályakezdők	165	847	54	72	90	76	76	47	49	4,9%
Bácsalmási	Álláskeresők	526	543	494	507	577	570	372	395	397	-
	Pályakezdők	82	57	43	44	37	27	6	6	7	1,8%
Jánoshalmi	Álláskeresők	698	899	687	562	695	446	412	393	496	-
	Pályakezdők	125	122	76	56	71	30	17	19	16	3,2%
Kalocsa	Álláskeresők	1769	1624	1637	1463	1931	1527	1362	1497	1394	-
	Pályakezdők	2423	188	158	129	172	118	75	74	60	4,3%
Kecskeméti	Álláskeresők	4357	3694	3301	3348	4055	3159	2978	2636	2786	-
	Pályakezdők	345	250	208	220	202	135	102	61	83	2,9%
Kiskőrösi	Álláskeresők	1504	1255	1203	1079	1329	1100	1060	956	800	-
	Pályakezdők	214	109	91	112	96	93	64	31	14	1,7%
Kiskunfélegyházi	Álláskeresők	833	861	782	757	904	742	746	687	702	-

Járás	Csoport	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arány
	Pályakezdők	99	91	61	56	64	47	43	20	20	2,8%
Kiskunhalasi	Álláskeresők	1271	1276	1048	1014	1317	1005	1005	964	915	-
	Pályakezdők	189	152	95	78	123	76	53	50	36	3,9%
Kiskunmajsai	Álláskeresők	594	594	464	495	561	406	393	399	473	-
	Pályakezdők	77	55	41	19	30	12	4	5	2	0,4%
Kunszentmiklósi	Álláskeresők	1097	999	1022	912	1088	935	896	850	833	-
	Pályakezdők	90	68	90	52	68	48	35	31	28	3,4%
Tiszakécskei	Álláskeresők	549	445	360	459	529	362	358	357	365	-
	Pályakezdők	57	27	23	23	26	8	4	10	8	2,2%

Az adatok alapján a pályakezdő álláskeresők helyzete járasonként eltérő képet mutat, ugyanakkor 2024-ben összességében minden térségben viszonylag alacsony arányt képviselnek a teljes álláskeresői körön belül. Az elemzés során ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a Bajai járás 2017. évi, valamint a Kalocsai járás 2016. évi pályakezdő adata kiugró értéket mutat, ezért ezek értelmezése körültekintést igényel.

Bajai járásban 2024-ben 49 pályakezdő álláskeresőt tartottak nyilván, ami az összes álláskereső 4,9%-át jelentette. Ez a vizsgált járások közül a legmagasabb arány. Az adatsor alapján a 2021 utáni időszakban a pályakezdők száma alacsony és viszonylag stabil szinten mozgott, ugyanakkor a 2017. évi kiugró érték miatt a hosszabb távú trend csak óvatosan értelmezhető. A 2024. évi arány mindenesetre arra utal, hogy a járásban a pályakezdők munkaerőpiaci integrációja a többi térséghez képest nehezebb lehet.

Bácsalmási járásban 2024-ben 7 pályakezdő álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 1,8%-os arányt jelentett. A járásban a vizsgált időszak során markáns csökkenés figyelhető meg: míg 2016-ban még 82 pályakezdő volt, addig 2022-től az érték tartósan egy számjegyűvé vált. Ez arra utal, hogy a pályakezdő munkanélküliség súlya a járásban számottevően mérséklődött.

Jánoshalmi járásban 2024-ben 16 pályakezdő álláskeresőt regisztráltak, ami 3,2%-os arányt képviselt. A 2016. évi 125 főhöz képest jelentős visszaesés következett be, és az elmúlt években a mutató tartósan alacsonyabb szinten stabilizálódott. A járás adatai azt jelzik, hogy a pályakezdők jelenléte az álláskeresők között mérséklődött, ugyanakkor a 2024. évi arány még mindig közepesnek tekinthető a vármegyei járások összevetésében.

Kalocsai járásban 2024-ben 60 pályakezdő álláskereső volt, amely 4,3%-os arányt jelentett. Ez a második legmagasabb érték a járások között. Bár a 2016. évi adat kiugró és valószínűleg korrekcióra szorul, a későbbi évek alapján egyértelmű csökkenő tendencia látszik: a pályakezdők száma 2020 után fokozatosan mérséklődött. A 2024. évi arány ugyanakkor azt mutatja, hogy a pályakezdők elhelyezkedése továbbra is érzékeny terület a járásban.

Kecskeméti járásban 2024-ben 83 pályakezdő álláskeresőt tartottak nyilván, ami 2,9%-os arányt jelentett. Abszolút számban ez a legmagasabb érték a vármegyében, ami részben a járás népességi és

gazdasági súlyával magyarázható. Az idősor alapján a pályakezdők száma hosszabb távon csökkenő tendenciát mutat, bár 2024-ben a 2023. évi 61 főhöz képest emelkedés következett be. Ez arra utal, hogy a pályakezdők munkaerőpiaci helyzete alapvetően kedvezőbbé vált, de a folyamat nem tekinthető teljesen egyenletesnek.

Kiskőrösi járásban 2024-ben 14 pályakezdő állás kereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 1,7%-os arányt jelentett. A járásban a vizsgált időszakban folyamatos és jelentős csökkenés figyelhető meg: a 2016. évi 214 főhöz képest 2024-re töredékére esett vissza a pályakezdő állás keresők száma. Ez a vármegye egyik legkedvezőbb folyamata, amely a fiatalok munkaerőpiaci helyzetének érdemi javulását valószínűsíti.

Kiskunfélegyházi járásban 2024-ben 20 pályakezdő állás keresőt regisztráltak, ami 2,8%-os arányt jelentett. A 2016-os 99 főhöz képest ez számottevő csökkenést tükröz. Az utóbbi években a mutató alacsony szinten stabilizálódott, ami arra utal, hogy a pályakezdők munkanélkülisége a járásban mérséklődött, és jelenleg nem meghatározó súlyú probléma.

Kiskunhalasi járásban 2024-ben 36 pályakezdő állás kereső volt, ami 3,9%-os arányt jelentett. Ez a harmadik legmagasabb arány a vizsgált járások között. Bár 2016-hoz képest itt is csökkenés figyelhető meg, a pályakezdők jelenléte a teljes állás keresői körön belül továbbra is viszonylag jelentős. A járás esetében ez arra utal, hogy a fiatalok munkaerőpiaci belépése még nagyobb támogatást igényelhet.

Kiskunmajsai járásban 2024-ben mindössze 2 pályakezdő állás keresőt tartottak nyilván, ami 0,4%-os arányt jelentett. Ez a legalacsonyabb érték a vármegye járásai között. A vizsgált időszakban itt is erőteljes csökkenés ment végbe, és 2022 óta a pályakezdők száma rendkívül alacsony szinten mozog. Ez a járás a pályakezdő munkanélküliség szempontjából a legkedvezőbb helyzetű térségek közé sorolható.

Kunszentmiklósi járásban 2024-ben 28 pályakezdő állás kereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 3,4%-os arányt jelentett. Az idősor alapján 2016-hoz képest jelentős csökkenés történt, ugyanakkor a járásban a pályakezdők aránya még mindig viszonylag magasnak tekinthető. Ez arra utal, hogy bár javulás érzékelhető, a fiatalok munkaerőpiaci helyzete itt továbbra is fokozott figyelmet igényelhet.

Tiszaújvárosi járásban 2024-ben 8 pályakezdő állás keresőt tartottak nyilván, ami 2,2%-os arányt jelentett. A járásban a pályakezdők száma a vizsgált időszak során jelentősen visszaesett, és az elmúlt években alacsony szinten maradt. A 2024. évi mutató alapján a pályakezdők munkanélkülisége itt mérsékeltebb problémát jelent.

2024-ben a pályakezdő állás keresők aránya a legtöbb járásban alacsony, ugyanakkor területi különbségek jól kirajzolódnak. A legkedvezőtlenebb helyzet a Bajai, a Kalocsai és a Kiskunhalasi járásban látható, ahol a pályakezdők aránya az átlagosnál magasabb. Ezzel szemben a Kiskunmajsai, a Kiskőrösi és a Bácsalmási járásokban a pályakezdő állás keresők súlya kifejezetten alacsony. A folyamatok összességében javuló tendenciát jeleznek, de a fiatalok munkaerőpiaci esélyei továbbra sem egyformák a vármegye egyes térségeiben.

A nyilvántartott pályakezdő állás keresők nemek és iskolai végzettség szerinti eloszlását 2016 és 2024 zárónapján a következő táblázat tartalmazza.

22. táblázat: A vármegyében nyilvántartott pályakezdő álláskeresők nemek és iskolai végzettség szerinti eloszlása 2016 és 2024 között (Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2016. december - 2024. december)

Időszak zárónapján	Nem		Iskolai végzettség		
	Férfi	Nő	Alapfokú	Középfokú	Felsőfokú
2016	43,7%	56,3%	37,5%	57,5%	5%
2017	44,8%	55,2%	42,4%	54%	3,6%
2018	43,8%	56,2%	34,8%	61,6%	3,6%
2019	43,9%	56,1%	32,4%	63%	4,6 %
2020	43,3%	56,7%	30,2%	63,6%	6,2%
2021	38,2%	61,8%	25,2%	71,1%	3,7%
2022	44,1%	55,9%	25,9%	68,3%	5,8%
2023	47,2%	52,8%	25,7%	68,4%	5,9%
2024	43%	57%	30,7%	61%	8,3%

A fenti táblázat ugyan módszertanilag eltérő módon – a decemberi zárónapon mért adatokkal – mutatja be a pályakezdők nemek és iskolai végzettség szerinti eloszlását, azonban így is hasonló trendeket figyelhetünk meg, mint az éves összesített értékek tekintetében. Hasonlóan az összes álláskereső nemek szerinti eloszlásához, a pályakezdő álláskeresők nemek szerinti eloszlása is arra mutat rá, hogy a nők képviselik magukat nagyobb arányban. A végzettségek szerinti kategóriák is hasonló képet mutatnak: a pályakezdő álláskeresők döntő hányadát a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező személyek adják, míg az alapfokú végzettséggel rendelkezők szórása 25,2-42,4% között mozog.

2.3.5.8. Nyilvántartásba vett álláskeresők

A Kormányhivatal 2016-2024. (decemberi zárónapi) adatai alapján az álláskeresői nyilvántartásba belépők és az újonnan belépők számai az alábbiak szerint alakultak.

23. táblázat: Az álláskeresők létszáma, akik kérték a nyilvántartásba vételüket, 2016-2024. zárónapi adatok (forrás: Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2016. december - 2024. december)

Zárónapon	2016. dec.	2017. dec.	2018. dec.	2019. dec.	2020. dec.	2021. dec.	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.
Belépő álláskereső	2461	2138	2121	2053	1881	1493	1593	1518	1694
Első alkalommal belépő álláskereső	239	198	155	160	126	130	172	149	156
Összes álláskereső	14442	13224	12020	11578	14179	11237	10617	10074	10162
Belépők/összes álláskereső aránya	17%	16,2%	17,6%	17,7%	13,3%	13,3%	15%	15%	16,7%
Első alkalommal belépők/összes álláskereső aránya	1,7%	1,5%	1,3%	1,4%	0,9%	1,2%	1,6%	1,5%	1,5%
Első alkalommal belépők/belépők aránya	9,7%	9,3%	7,3%	7,8%	6,7%	8,7%	10,8%	9,8%	9,2%

Az adatok alapján a belépő álláskeresők és az első alkalommal belépő álláskeresők alakulása 2016 és 2024 között összetett, de jól kirajzolódó tendenciát mutat. **Az összes álláskereső száma a vizsgált időszakban összességében csökkent:** a 2016. decemberi 14 442 főről 2024. decemberre 10 162 főre mérséklődött. Ezzel párhuzamosan a belépő álláskeresők száma is visszaesett, ugyanakkor a csökkenés nem volt egyenletes, és az időszak végén ismét emelkedés figyelhető meg.

A belépő álláskeresők száma 2016-ban még 2 461 fő volt, amely 2021-re 1 493 főre csökkent. Ez közel 40%-os visszaesést jelent, ami arra utal, hogy az álláskeresői nyilvántartásba újonnan bekerülők száma érdemben mérséklődött. A 2021 utáni időszakban azonban ismét növekedés tapasztalható: 2022-ben

1 593 fő, 2023-ban 1 518 fő, 2024-ben pedig már 1 694 fő lépett be a nyilvántartásba. Ez azt jelzi, hogy **bár az összes álláskereső száma továbbra is alacsonyabb a korábbi évekhez képest, a beáramlás intenzitása 2024-re ismét erősödött.**

A belépő álláskeresők összes álláskeresőhöz viszonyított aránya ezt a folyamatot még világosabban mutatja. Míg 2016 és 2019 között az arány 16–18% között mozgott, 2020-ban és 2021-ben 13,3%-ra csökkent, majd 2022-től újra emelkedésnek indult, és 2024-ben elérte a 16,7%-ot. Ez azt mutatja, hogy **2024-ben az álláskeresői állományon belül ismét nagyobb arányt képviseltek az újonnan belépők, vagyis a nyilvántartott álláskeresői kör összetétele valamelyest dinamikusabbá vált.**

Az első alkalommal belépő álláskeresők száma a teljes időszakban alacsonyabb nagyságrendet képviselt. 2016-ban 239 fő tartozott ebbe a körbe, 2020-ban már csak 126 fő, majd 2022-ben 172 főre emelkedett. 2024-ben 156 első alkalommal belépő álláskeresőt regisztráltak, ami enyhe növekedést jelent a 2023. évi 149 főhöz képest, de továbbra is elmarad a vizsgált időszak kezdetének értékeitől. Ez alapján megállapítható, hogy **az álláskeresői nyilvántartásba először bekerülők száma hosszabb távon mérséklődött**, ugyanakkor az utóbbi években egy mérsékelt stabilizálódás figyelhető meg.

Az első alkalommal belépők összes álláskeresőhöz viszonyított aránya a teljes időszakban alacsony, 1% körüli nagyságrendet mutatott. A mutató 2016-ban 1,7% volt, 2020-ban 0,9%-ra csökkent, majd 2022-re 1,6%-ra emelkedett, 2024-ben pedig 1,5%-on állt. Ez arra utal, hogy **az álláskeresők között az első alkalommal megjelenők aránya tartósan alacsony**, vagyis a nyilvántartásba belépők többsége nem új szereplőként jelenik meg a munkaerőpiacon.

Ezt erősíti meg az első alkalommal belépők belépőkön belüli aránya is. Ez a mutató 2016-ban 9,7% volt, 2018–2020 között 7–8% körüli szintre süllyedt, majd 2022-ben 10,8%-ra emelkedett, ami a vizsgált időszak legmagasabb értéke. 2024-ben az arány 9,2% volt, ami azt jelenti, hogy a belépő álláskeresők mintegy tizede első alkalommal került be a nyilvántartásba, míg **döntő többségük korábban már megfordult az álláskeresői rendszerben.** Ez a jelenség arra utalhat, hogy az álláskeresői státuszba kerülés jelentős részben nem egyszeri, hanem ismétlődő élethelyzetként jelenik meg.

A fenti megállapítások a munkaerőpiaci bizonytalanság ismétlődő jelenlétére, illetve egyes csoportok sérülékenyebb foglalkoztatási helyzetére is utalnak.

2.3.5.9. Tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresők

A TeIR-ben elérhető adatok és a Kormányhivataltól kapott adatbázis alapján a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők százalékos aránya az összes álláskeresőhöz képest az alábbiak szerint alakult országos, vármegyei és járási szinteken.

24. táblázat: A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők százalékos aránya országos, vármegyei és járási szinteken 2016 és 2024 között (forrás: TeIR, Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivataltól kapott adatbázis)

Területi szint	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Átlag
Magyarország	47,25	47,97	48,08	46,79	52,09	57,96	53,8	53,2	-	50,9
Bács-Kiskun vármegye	44,4	45,1	40,0	39,9	47,3	50,9	46,8	46,3	44,2	44,9
Bajai	37,9	45,5	34,9	37,0	49,0	42,6	40,5	43,4	41,0	41,3
Bácsalmási	35,4	38,9	37,0	36,3	46,4	47,0	45,4	46,1	47,1	42,2
Jánoshalmi	41,1	42,4	41,8	50,2	52,8	46,2	48,1	45,3	44,0	45,8
Kalocsai	41,2	42,8	39,2	40,5	47,2	52,8	53,2	52,2	51,1	46,7
Kecskeméti	50,4	45,7	39,7	37,5	46,5	52,2	46,1	42,7	41,2	44,7
Kiskőrösi	53,2	51,2	40,6	40,3	45,3	52,9	45,6	48,4	49,6	47,5
Kiskunfélegyházi	32,7	33,6	35,7	36,6	40,0	45,3	41,6	43,8	39,6	38,8
Kiskunhalasi	44,1	50,3	43,6	41,0	43,6	50,3	47,6	45,4	39,6	45,1
Kiskunmajsai	43,4	46,5	38,1	40,8	55,3	60,8	56,7	56,1	46,7	49,4
Kunszentmiklósi	45,9	54,5	51,4	54,5	56,0	58,0	50,8	50,0	50,5	52,4
Tiszakécskei	29,7	27,0	28,1	26,1	43,5	42,8	39,4	37,8	37,3	34,6

Az adatok alapján a vizsgált mutató területi szinten jelentős eltéréseket mutat, és Bács-Kiskun vármegye értékei a legtöbb évben az országos átlag alatt alakultak. Míg **Magyarország átlaga 2016–2023 között 50,9** volt, addig **Bács-Kiskun vármegye átlaga 44,9**, vagyis a vármegye tartósan elmaradt az országos szinttől. A vármegyei mutató 2016 és 2019 között csökkenő tendenciát mutatott, majd 2020-ban emelkedett, 2021-ben érte el csúcspontját 50,9-es értékkel, ezt követően azonban ismét mérséklődött, és 2024-re 44,2-re csökkent.

A járások közül **a legmagasabb időszaki átlaggal a Kunszentmiklósi járás rendelkezik (52,4)**, amely az egyetlen olyan térség, amelynek hosszú távú átlaga meghaladja az országos átlagot is. A járásban 2017 és 2024 között jellemzően magas értékek figyelhetők meg, 2021-ben 58,0-as csúccsal. Ez arra utal, hogy a vizsgált mutató ebben a térségben tartósan kedvezőbben alakult a vármegye egészéhez képest. Szintén kedvező helyzet rajzolódik ki **Kiskunmajsai járásban**, ahol az időszaki átlag **49,4**. A járás adatai erőteljes növekedést jeleznek 2020 és 2023 között, amikor a mutató 55,3 és 60,8 közötti sávban mozgott, majd 2024-ben 46,7-re mérséklődött. A visszaesés ellenére ez a térség továbbra is a vármegye jobban teljesítő járásai közé tartozik.

Kiskőrösi járás szintén viszonylag kedvező képet mutat, **47,5-ös átlaggal**. A mutató itt 2016-ban és 2017-ben is 50 fölött alakult, majd visszaesést követően 2021-ben újra magasabb szintre emelkedett. A 2024. évi 49,6-os érték alapján a járás jelenleg is a vármegye erősebb teljesítményű térségei közé sorolható.

Kalocsai járásban az időszaki átlag **46,7**, ami meghaladja a vármegyei átlagot. Az adatsor itt egy viszonylag egyértelmű javuló pályát mutat: a 2016–2019 közötti 40 körüli értékek után 2021-től tartósan 50 feletti szint figyelhető meg. A 2024. évi 51,1-es érték a járás kedvezőbb pozícióját erősíti meg.

Jánoshalmi járás átlaga **45,8**, ami szintén kissé meghaladja a vármegyei szintet. Az adatok közepesen ingadozó képet mutatnak: a 2019–2020-as magasabb értékeket követően némi mérséklődés következett be, de a járás 2024-ben is 44,0-es értéken állt, vagyis nagyjából a vármegyei átlag közelében maradt.

Kiskunhalasi járás időszaki átlaga **45,1**, ami szintén a vármegyei érték körül alakul. A járásban 2017-ben, 2021-ben és 2022-ben magasabb értékek jelentek meg, ugyanakkor 2024-re 39,6-ra csökkent a mutató. Ez arra utal, hogy az utóbbi években romló tendencia figyelhető meg.

Kecskeméti járás átlaga **44,7**, ami gyakorlatilag megegyezik a vármegyei átlaggal. Az adatok alapján 2016-ban még kiemelkedően magas, 50,4-es érték szerepelt, ezt követően 2019-re jelentős visszaesés történt, majd 2021-ben ismét emelkedett a mutató. Az utóbbi években azonban újra csökkenés látható, 2024-ben már csak 41,2-es értékkel. Ez arra utal, hogy a vármegye központi térsége nem tartozik a legkedvezőbb helyzetű járások közé.

Bácsalmási járás esetében az időszaki átlag **42,2**, ami elmarad a vármegyei átlagtól. Ugyanakkor fontos, hogy a járásban hosszabb távon javulás figyelhető meg: a 2016. évi 35,4-ről 2024-re 47,1-re emelkedett a mutató. Ez a vizsgált időszak egyik legmarkánsabb pozitív elmozdulása.

Bajai járás átlaga **41,3**, tehát szintén a vármegyei szint alatt marad. Az idősor ingadozó, de összességében közepes teljesítményt mutat. A 2020-as 49,0-es érték után ismét alacsonyabb szintre került a mutató, és 2024-ben 41,0-en állt, ami stagnáló-közepes helyzetre utal.

Kiskunfélegyházi járás időszaki átlaga **38,8**, amely a gyengébb értékek közé tartozik. Bár 2016 és 2023 között fokozatos javulás látható, 2024-ben ismét 39,6-ra csökkent a mutató. A járás tehát nem tartozik a legkedvezőbb helyzetű térségek közé, még ha időszakosan javulás is volt megfigyelhető.

A **legalacsonyabb időszaki átlag Tiszaújvárosi járásban** figyelhető meg, **34,6-os értékkel**. A 2016–2019 közötti rendkívül alacsony mutatók után 2020-ban jelentős emelkedés történt, de a járás még így is tartósan a vármegye leggyengébb teljesítményű térsége maradt. A 2024. évi 37,3-as érték is ezt támasztja alá.

A vizsgált mutató alapján **jelentős területi különbségek** állnak fenn Bács-Kiskun vármegyén belül. A kedvezőbb helyzetű járások közé elsősorban **Kunszentmiklós, Kiskunmajsa, Kiskőrös és Kalocsa** sorolhatók, míg a kedvezőtlenebb értékek **Tiszaújváros, Kiskunfélegyháza, Baja és részben Bácsalmás** esetében jelennek meg.

A Kormányhivatal által kiadott összefoglaló ebben az esetben is eltérő módszertant alkalmaz, mivel a tartósan, azaz egy éven túl nyilvántartásban lévő álláskeresők esetében kizárólag összesített vármegyei adatok és arányok állnak rendelkezésre.

25. táblázat: A vármegyében tartósan regisztrált álláskeresők létszáma és aránya az összes álláskeresőhöz viszonyítva 2016-2024 közt (forrás: Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2016. december - 2024. december)

	2016. dec.	2017. dec.	2018. dec.	2019. dec.	2020. dec.	2021. dec.	2022. dec.	2023. dec.	2024. dec.
Tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresők	4596	3860	3298	3105	3922	4395	3679	3476	3322
Arányuk az összes álláskereső körében	31,8%	29,2%	27,4%	26,8%	27,7%	39,1%	34,7%	34,5%	32,7%

Az adatok alapján a tartósan, vagyis egy éven túl nyilvántartásban lévő álláskeresők száma és aránya 2016 és 2024 között nem egyenletesen alakult, de összességében az látható, hogy ez a csoport a **vármegye álláskeresői állományán belül tartósan jelentős súlyt képvisel**.

A tartósan nyilvántartásban lévő álláskeresők száma 2016 decemberében 4 596 fő volt, amely 2019 decemberére 3 105 főre csökkent. Ez kedvező folyamatot jelez, mivel azt mutatja, hogy a vizsgált időszak első szakaszában mérséklődött a munkaerőpiacról tartósan kiszoruló álláskeresők száma. A csökkenő tendencia 2020-ban megszakadt, amikor a mutató 3 922 főre emelkedett, majd 2021-ben tovább nőtt, és elérte a 4 395 főt. Ez a vizsgált időszak második legmagasabb értéke, amely arra utal, hogy **a kedvezőtlen gazdasági folyamatok nemcsak az álláskeresők számát növelték, hanem a tartós munkanélküliség kockázatát is erősítették.** 2021 után ismét csökkenés figyelhető meg: 2022-ben 3 679 fő, 2023-ban 3 476 fő, 2024-ben pedig 3 322 fő tartozott a tartósan nyilvántartott álláskeresők körébe. Ez arra utal, hogy a helyzet a 2021. évi csúcspont után javult, ugyanakkor a 2024. évi érték még mindig magasabb, mint a 2019. évi mélypont, vagyis a tartós álláskeresőzés problémája továbbra sem tekinthető lezártnak.

A **mutató aránya az összes álláskeresőn belül** hasonló tendenciát jelez. 2016-ban a tartósan nyilvántartott álláskeresők az összes álláskereső 31,8%-át tették ki, majd ez az arány 2019-re 26,8%-ra csökkent. Ez azt jelenti, hogy az álláskeresői állományon belül mérséklődött a tartósan bent maradók súlya. A kedvező folyamat azonban 2020-ban megtorpant, 2021-ben pedig jelentős romlás következett be: ekkor az arány 39,1%-ra emelkedett, ami a vizsgált időszak legmagasabb értéke. Vagyis 2021-ben közel minden negyedik helyett már csaknem minden második-harmadik álláskereső tartósan nyilvántartásban volt. A 2022 és 2024 közötti időszakban az arány fokozatosan mérséklődött, 34,7%-ról 34,5%-ra, majd 32,7%-ra. Ez javulást tükröz, ugyanakkor a **2024. évi érték még mindig magasabb a 2016–2019 közötti szintnél.** Mindez arra utal, hogy a tartós álláskeresők részaránya a pandémiát követő időszakban tartósan magasabb szinten stabilizálódott.

A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresőkön belül a nők arányának alakulását a következő táblázat mutatja be.

26. táblázat: A nők százalékos aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül országos, vármegyei és járási szinten 2016 és 2023 között (forrás: TeIR)

Területi szint	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Átlag
Magyarország	52,74	52,71	53,38	53,33	53,41	53,1	53,4	53,2	53,1
Bács-Kiskun vármegye	56,56	56,92	55,98	56,43	56,82	57,29	57	55,8	56,6
Bajai	51,42	54,47	49,4	52,87	53,72	54,97	54,4	57,4	53,6
Bácsalmási	53,69	57,39	57,53	56,57	56,81	56,67	53,2	48,7	55,07
Jánoshalmi	56,13	53,01	54,29	55,74	53,25	54,71	53,9	50,3	53,9
Kalocsa	63,12	56,25	53,27	55,05	57,43	57,36	58,1	52,8	56,7
Kecskeméti	56,02	55,64	55,64	55,58	56,68	54,76	53,7	54,1	55,3
Kiskőrösi	55,69	58,71	60,56	59,88	59,12	62,34	63,9	60,2	60,1
Kiskunfélegyházi	56,96	58,97	57,01	54,22	55,69	55,52	52,8	53	55,5
Kiskunhalasi	56,7	58,13	54,6	52,56	53,49	55,27	56,6	56,1	55,4
Kiskunmajsai	54,92	62,63	60	61,64	62,15	61,42	61,9	62,4	60,9
Kunszentmiklósi	56,01	60,44	61,15	61,6	60,09	62,46	62,8	60,2	60,6
Tiszaújvárosi	60,8	50,72	52,46	60,87	57,47	61,85	60,9	62,8	58,5

Az adatok alapján a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők körében a nők aránya Bács-Kiskun vármegyében a teljes vizsgált időszakban **meghaladta az országos átlagot.** Míg Magyarországon a mutató 2016 és 2023 között átlagosan 53,1% volt, addig Bács-Kiskun vármegyében 56,6%-ot tett ki. Ez azt jelzi, hogy a tartósabban nyilvántartott álláskeresők körében a nők súlya a vármegyében országos összevetésben is erőteljesebb.

Bajai járásban a nők aránya a vizsgált időszakban átlagosan 53,6% volt, ami közel áll az országos átlaghoz, ugyanakkor elmarad a vármegyei értéktől. Az adatok mérsékelt ingadozást mutatnak: a 2018. évi 49,4%-os érték volt a legalacsonyabb, míg 2023-ra 57,4%-ra emelkedett a mutató. Ez arra utal, hogy a járásban az időszak végére erősödött a nők aránya a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők körében.

Bácsalmási járásban az átlagos arány 55,1% volt, ami kissé a vármegyei átlag alatt alakult. A járásban 2017 és 2021 között viszonylag stabilan 56–57% körüli értékek figyelhetők meg, ezt követően azonban csökkenés következett be, és 2023-ra a mutató 48,7%-ra esett vissza. Ez arra utal, hogy az időszak végére a nemi összetétel kiegyenlítettebbé vált, sőt a nők aránya már nem érte el az 50%-ot sem.

Jánoshalmi járásban a nők aránya átlagosan 53,9% volt. A mutató a teljes időszakban viszonylag szűk sávban mozgott, 50,3% és 56,1% között, ami kiegyensúlyozottabb képet mutat. A 2023. évi 50,3%-os érték alapján a nők aránya az időszak végére itt is mérséklődött, de továbbra is enyhe többséget képviseltek.

Kalocsai járásban az átlag 56,7% volt, vagyis a járás gyakorlatilag megegyezett a vármegyei átlaggal. A 2016. évi 63,1%-os kiugróan magas értéket követően csökkenés történt, majd 2020 és 2022 között ismét 57–58% körüli szint alakult ki. 2023-ban a mutató 52,8%-ra mérséklődött, de a nők továbbra is többségben maradtak a tartósabban nyilvántartott álláskeresők körében.

Kecskeméti járásban a nők aránya átlagosan 55,3% volt. A mutató rendkívül stabil képet mutat, mivel 2016 és 2023 között végig 53,7% és 56,7% között mozgott. Ez arra utal, hogy a járásban a nők tartósan enyhe, de folyamatos többséget képviseltek a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők körében, jelentősebb kilengések nélkül.

Kiskőrösi járásban az egyik legmagasabb átlagérték figyelhető meg, 60,1%-kal. A járásban 2017-től kezdődően szinte végig 59% felett alakult a mutató, 2022-ben pedig elérte a 63,9%-ot. Ez azt mutatja, hogy a tartósabban nyilvántartott álláskeresők között a nők aránya itt különösen magas, és a nemi összetételben egyértelmű női felülreprezentáltság érvényesül.

Kiskunfélegyházi járásban az átlagos arány 55,5% volt, ami némileg elmarad a vármegyei átlagtól, de meghaladja az országos szintet. A mutató 2016 és 2018 között közel 57–59% között alakult, majd az időszak második felében fokozatosan csökkent, és 2022–2023-ra 53% körüli szintre mérséklődött. Ez arra utal, hogy a nők aránya továbbra is többséget jelent, de az előnyük csökkent.

Kiskunhalasi járásban a nők aránya átlagosan 55,4% volt. Az adatok szerint 2017-ben még 58,1%-os érték szerepelt, majd ezt követően mérséklődés és stabilizálódás figyelhető meg 53–56% körüli sávban. A 2023. évi 56,1%-os adat alapján a nők aránya továbbra is érdemben meghaladja az 50%-ot.

Kiskunmajsai járásban kiemelkedően magas, 60,9%-os átlagos arány látható, ami az egyik legmagasabb a vármegyében. A 2017 utáni években a mutató szinte folyamatosan 60% körül vagy afelett alakult, 2023-ban 62,4%-ot ért el. Ez arra utal, hogy ebben a járásban a 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők körében a nők markáns többséget képviselnek.

Kunszentmiklósi járásban szintén nagyon magas, 60,6%-os átlag figyelhető meg. A mutató 2017-től kezdődően rendre 60% körül vagy afelett alakult, a legmagasabb érték 2022-ben 62,8% volt. A járásban tehát tartósan és egyértelműen felülreprezentáltak a nők a hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők körében.

Tisza-kécskei járásban az átlagos arány 58,5% volt, ami szintén magasabb a vármegyei és az országos átlagnál. Az adatok erősebben ingadoznak, de több évben is 60% feletti érték figyelhető meg, például 2016-ban, 2019-ben, 2021-ben, 2022-ben és 2023-ban. Ez arra utal, hogy a járásban a nők aránya hosszabb távon szintén meghatározóan magas.

A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresői körében a nők aránya Bács-Kiskun vármegye minden járásában jelentős, és a legtöbb térségben meghaladja az országos átlagot. Különösen magas női arány jellemzi a **Kiskunmajsai, a Kunszentmiklósi, a Kiskőrösi és a Tisza-kécskei járást**, míg mérsékeltébb értékek figyelhetők meg a **Bajai, a Jánoshalmi és részben a Bácsalmási járásban**. A folyamat összességében arra utal, hogy a tartósabb álláskereső a vármegyében a nőket az országos átlagnál nagyobb arányban érinti, ami a munkaerőpiaci reintegráció szempontjából külön figyelmet indokolhat.

2.3.5.10. Közfoglalkoztatottak

A lenti táblázat adatai alapján a közfoglalkoztatásban részt vevők száma országosan és Bács-Kiskun vármegyében egyaránt jelentős csökkenést mutatott 2016 és 2024 között, ugyanakkor a vármegye országos részesedése az időszak második felében ismét emelkedett.

27. táblázat: A közfoglalkoztatottak országos és vármegyei létszáma 2016 és 2024 között (forrás: TelR)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Közfoglalkoztatásban részt vevők (országosan/fő)	223 469	179 493	135 619	106 259	92 530	87 976	63 621	67 617	66 627
Közfoglalkoztatásban részt vevők (vármegyében/fő)	10 131	8 314	5 993	4 310	3 585	3 288	2 403	3 715	3 546
Arány	4,5%	4,6%	4,4%	4,1%	3,9%	3,7%	3,8%	5,5%	5,3%

Országos szinten a közfoglalkoztatásban részt vevők száma 2016-ban még 223 469 fő volt, amely 2021-re 87 976 főre, 2022-re pedig 63 621 főre csökkent. Ez a közfoglalkoztatás szerepének látványos visszaszorulását jelzi. A csökkenés 2023-ban megtorpant, sőt enyhe emelkedés következett be, amikor a létszám 67 617 főre nőtt, majd 2024-ben 66 627 főre mérséklődött. **Összességében azonban a vizsgált időszak egészét tekintve az országos közfoglalkoztatotti létszám kevesebb mint harmadára esett vissza.**

Bács-Kiskun vármegyében ugyanez a tendencia rajzolódik ki. A közfoglalkoztatásban részt vevők száma 2016-ban 10 131 fő volt, amely 2021-re 3 288 főre, 2022-re pedig 2 403 főre csökkent. Ez szintén jelentős, több mint 75%-os visszaesést jelent. A 2022. évi mélypont után azonban a vármegyében számottevő emelkedés figyelhető meg: 2023-ban 3 715 fő, 2024-ben pedig 3 546 fő vett részt közfoglalkoztatásban. Vagyis **a csökkenő trend az utóbbi években itt is megtört, és a közfoglalkoztatás súlya némileg újra erősödött.**

A vármegye országos közfoglalkoztatásban betöltött aránya a vizsgált időszak első felében viszonylag stabilan 4–5% között mozgott. 2016-ban 4,5%, 2017-ben 4,6%, 2018-ban 4,4%, 2019-ben 4,1%, 2020-ban 3,9%, 2021-ben 3,7%, 2022-ben 3,8% volt ez az érték. Ez arra utal, hogy a közfoglalkoztatás visszaszorulása a vármegyében legalább olyan erőteljes volt, mint országosan, sőt **2021–2022-re a vármegye részesedése valamelyest csökkent** is. Ezzel szemben 2023-ban jelentős fordulat következett be: a vármegye aránya 5,5%-ra emelkedett, majd **2024-ben** is magas, 5,3%-os szinten maradt. Ez azt jelzi, hogy miközben országosan csak mérsékelt növekedés történt, **Bács-Kiskun vármegyében a közfoglalkoztatásban részt vevők száma az országos átlagnál erőteljesebben bővült.**

Következésképpen a vármegye súlya az országos közfoglalkoztatásban az időszak végére ismét növekedett.

A közfoglalkoztatásba bevontak létszáma járásonként a következő képet mutatja.

28. táblázat: A közfoglalkoztatottak eloszlása a járásokban 2016 és 2024 között (forrás: Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivaltól kapott adatbázis)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-es arány
Bajai	1456	1210	803	633	572	495	428	405	407	11,5%
Bácsalmási	896	716	547	439	399	356	323	323	316	8,9%
Jánoshalmi	770	443	321	263	238	225	209	203	209	5,9%
Kalocsai	1519	1207	806	655	574	529	438	410	373	10,5%
Kecskeméti	1350	996	665	443	425	349	280	240	227	7,8%
Kiskőrösi	913	815	526	411	377	319	278	260	247	6,9%
Kiskunfélegyházi	426	402	296	233	202	178	144	137	138	3,9%
Kiskunhalasi	957	826	542	443	337	293	250	252	223	6,3%
Kiskunmajsai	340	265	179	151	142	116	115	102	97	2,7%
Kunszentmiklósi	734	611	382	312	264	225	198	197	193	5,4%
Tiszaújvárosi	297	213	137	104	83	81	66	62	57	1,6%

Az adatok alapján a közfoglalkoztatásban részt vevők száma 2016 és 2024 között Bács-Kiskun vármegye valamennyi járásában jelentősen csökkent. A visszaesés minden térségben érzékelhető, ugyanakkor a közfoglalkoztatás súlya 2024-ben továbbra sem azonos a járások között, ami eltérő munkaerőpiaci helyzetre és eltérő foglalkoztatási szerkezetre utal.

Bajai járásban 2016-ban még 1 456 fő vett részt közfoglalkoztatásban, míg 2024-re számuk 407 főre csökkent. Ez jelentős, közel háromnegyedes visszaesést jelent. A 2024-es 11,5%-os arány ugyanakkor azt mutatja, hogy a közfoglalkoztatás szerepe a járásban továbbra is a legmagasabbak közé tartozik. Ez arra utal, hogy bár a közfoglalkoztatás súlya mérséklődött, a foglalkoztatási szerkezetben még mindig viszonylag jelentős szerepet tölt be.

Bácsalmási járásban a közfoglalkoztatottak száma 896 főről 316 főre csökkent 2016 és 2024 között. A mérséklődés itt is markáns, ugyanakkor a 2024-es 8,9%-os arány alapján a közfoglalkoztatás továbbra is számottevő jelenléttel bír. A járás a magasabb arányú térségek közé sorolható, ami arra utal, hogy a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedés lehetőségei korlátozottabbak lehetnek.

Jánoshalmi járásban 770 főről 209 főre csökkent a közfoglalkoztatásban részt vevők száma. A 2024-es arány 5,9%, amely közepes szintet jelez a járások között. Ez azt mutatja, hogy a közfoglalkoztatás szerepe itt mérséklődött, de még mindig érzékelhetően jelen van a foglalkoztatási rendszerben.

Kalocsai járásban 2016-ban 1 519 fő vett részt közfoglalkoztatásban, ami 2024-re 373 főre csökkent. Ez jelentős visszaesést jelez, ugyanakkor a 2024-es 10,5%-os arány alapján a járásban a közfoglalkoztatás súlya továbbra is kiemelkedő. A Bajai járás után itt figyelhető meg az egyik legmagasabb arány, ami a közfoglalkoztatás tartós jelentőségére utal.

Kecskeméti járásban a közfoglalkoztatottak száma 1 350 főről 227 főre csökkent. Ez abszolút értékben jelentős mérséklődés, és a 2024-es 7,8%-os arány arra utal, hogy a közfoglalkoztatás szerepe itt a vármegyei középmezőnybe tartozik. A járás gazdasági központi szerepe miatt ez kedvezőbb munkaerőpiaci felszívóképességet jelezhet.

Kiskőrösi járásban 913 főről 247 főre csökkent a közfoglalkoztatásban részt vevők száma. A 2024-es arány 6,9%, ami azt mutatja, hogy a közfoglalkoztatás szerepe közepes mértékű. A járásban a

csökkenés egyenletesnek tekinthető, és a mutató arra utal, hogy a közfoglalkoztatás jelentősége fokozatosan mérséklődött.

Kiskunfélegyházi járásban a létszám 426 főről 138 főre csökkent. A 2024-es 3,9%-os arány már viszonylag alacsonynak tekinthető, ami arra utal, hogy a közfoglalkoztatás a járás foglalkoztatási szerkezetében kisebb súlyt képvisel. Ez kedvezőbb nyílt munkaerőpiaci helyzetet valószínűsít.

Kiskunhalasi járásban 957 főről 223 főre mérséklődött a közfoglalkoztatottak száma 2016 és 2024 között. A 2024-es 6,3%-os arány a közepes szintű érintettséget jelzi. A közfoglalkoztatás szerepe itt nem kiugró, de továbbra is számottevő.

Kiskunmajsai járásban a közfoglalkoztatásban részt vevők száma 340 főről 97 főre csökkent. A 2024-es 2,7%-os arány a legalacsonyabbak közé tartozik, vagyis a közfoglalkoztatás szerepe ebben a térségben már viszonylag csekély. Ez arra utal, hogy a járásban a foglalkoztatási helyzet e szempontból kedvezőbbnek tekinthető.

Kunszentmiklósi járásban 734 főről 193 főre csökkent a közfoglalkoztatottak száma. A 2024-es 5,4%-os arány közepes szintet jelez, vagyis a közfoglalkoztatás súlya mérséklődött, de továbbra is jelen van a járás munkaerőpiacán.

Tiszaújvárosi járásban a közfoglalkoztatásban részt vevők száma 297 főről 57 főre csökkent. A 2024-es 1,6%-os arány a legalacsonyabb valamennyi járás közül. Ez arra utal, hogy a közfoglalkoztatás szerepe itt a legkisebb, vagyis a járás e mutató alapján kedvezőbb pozícióban van.

A közfoglalkoztatásban részt vevők száma a vizsgált időszakban minden járásban jelentősen csökkent, ami a közfoglalkoztatás általános visszaszorulását tükrözi. A 2024-es adatok alapján ugyanakkor jelentős területi különbségek maradtak fenn. A legmagasabb arány a **Bajai, a Kalocsai és a Bácsalmási járásban** figyelhető meg, míg a legalacsonyabb a **Tiszaújvárosi, a Kiskunmajsai és a Kiskunfélegyházi járásban**. Ez arra utal, hogy a közfoglalkoztatás szerepe továbbra is elsősorban a kedvezőtlenebb munkaerőpiaci adottságú térségekben erősebb.

2.3.5.11. Bejelentett betöltetlen álláshelyek

Az álláshelyek alakulása 2016 és 2024 között jelentős változásokat mutat, különösen a támogatott és a nem támogatott álláshelyek szerkezetében. A lenti táblázat szerinti folyamatok összességében arra utalnak, hogy a munkaerőpiaci kereslet volumene a vizsgált időszak során visszaesett a 2016. évi szinthez képest, ugyanakkor az időszak végére a nem támogatott álláshelyek súlya egyértelműen megerősödött.

29. táblázat: A vármegyében bejelentett betöltetlen álláshelyek részletei 2016-2024 zárónapjain (forrás: Munkaerőpiaci helyzetkép Bács-Kiskun vármegyében, 2016. december - 2024. december)

	Meglévő álláshelyek	Bejelentett álláshelyek	Összes álláshely	Megszűnt álláshelyek	Záró állomány
2016. dec.	3006	2435	5441	2678	2763
Támogatott	1312	1598	2910	1662	1248
Nem támogatott	1694	837	2531	1016	1515
2017. dec.	2826	1926	4752	1983	2769
Támogatott	963	930	1893	934	959
Nem támogatott	1863	996	2859	1049	1810
2018. dec.	2911	1696	4607	2260	2347
Támogatott	772	745	1517	1001	516
Nem támogatott	2139	951	3090	1259	1831

	Meglévő álláshelyek	Bejelentett álláshelyek	Összes álláshely	Megszűnt álláshelyek	Záró állomány
2019. dec.	1456	1234	2690	1533	1157
Támogatott	480	619	1099	845	254
Nem támogatott	976	615	1591	688	903
2020. dec.	1012	773	1785	805	980
Támogatott	310	256	566	326	240
Nem támogatott	702	517	1219	479	740
2021. dec.	2059	947	3006	1230	1776
Támogatott	360	361	721	440	281
Nem támogatott	1699	586	2285	790	1495
2022. dec.	2099	886	2985	1252	1733
Támogatott	288	231	519	309	210
Nem támogatott	1811	655	2466	943	1523
2023. dec.	2010	1327	3337	2124	1213
Támogatott	482	546	1028	913	115
Nem támogatott	1528	781	2309	1211	1098
2024. dec.	2335	923	3258	1216	2042
Támogatott	185	236	421	285	136
Nem támogatott	2150	687	2837	931	1906

A **meglévő álláshelyek száma** 2016 decemberében 3006 volt, amely 2020-ra 1012-re csökkent, majd ezt követően ismét emelkedni kezdett, és 2024 decemberére 2335-re nőtt. Ez azt mutatja, hogy a 2019–2020-as visszaesést követően az álláshelyállomány részben helyreállt, de még nem érte el a vizsgált időszak elejének szintjét. A bejelentett álláshelyek száma szintén mérséklődött: a 2016. évi 2435-ről 2024-re 923-ra csökkent. Ennek következtében az összes álláshely száma 5441-ről 3258-ra esett vissza, ami azt jelzi, hogy **a munkaerőpiacon rendelkezésre álló álláslehetőségek összességében szűkültek.**

A **megszűnt álláshelyek száma** a vizsgált időszakban erősen ingadozott. A legmagasabb érték 2016-ban volt megfigyelhető 2678 megszűnt álláshellyel, de 2023-ban ismét magas, 2124-es érték jelent meg. Ezzel szemben 2020-ban csak 805 álláshely szűnt meg. A mutató alakulása arra utal, hogy az álláshelyek dinamikája nemcsak bővülés, hanem folyamatos átrendeződés mentén formálódott. A záró állomány 2016-ban 2763 volt, 2019-re és 2020-ra jelentősen visszaesett, majd 2024-re 2042-re emelkedett. Ez javulást jelez az előző évekhez képest, de továbbra is alacsonyabb szintet mutat, mint a vizsgált időszak elején.

A leglényegesebb szerkezeti változás **a támogatott és nem támogatott álláshelyek arányában** figyelhető meg. A támogatott álláshelyek száma 2016-ban még meghatározó volt: az összes álláshelyből 2910 tartozott ebbe a körbe, míg 2024-ben már csak 421. A záró állományon belül a támogatott álláshelyek száma 1248-ról 136-ra esett vissza. Ez rendkívül jelentős csökkenést jelez, vagyis **a támogatási konstrukciókhoz kötődő foglalkoztatási lehetőségek szerepe a vizsgált időszakban erősen visszaszorult.**

Ezzel szemben a **nem támogatott álláshelyek tartósan nagyobb stabilitást mutattak**, és az időszak végére egyértelműen dominánssá váltak. Az összes nem támogatott álláshely száma 2016-ban 2531 volt, 2024-ben pedig 2837, vagyis hosszabb távon még növekedést is mutatott. A nem támogatott álláshelyek záró állománya 1515-ről 1906-ra emelkedett, ami arra utal, hogy a munkaerőpiac végső soron egyre inkább a piaci alapon létrejövő álláshelyekre támaszkodik.

Az egyes évek részletesebb vizsgálata alapján **2019 és 2020 fordulópontnak tekinthető.** Ekkor nemcsak az összes álláshely száma csökkent drasztikusan, hanem a záró állomány is mélypontra került. 2021-től azonban helyreállási folyamat indult meg, amely elsősorban a nem támogatott álláshelyek

bővülésében jelent meg. 2024-re a munkaerőpiac szerkezete egyértelműen eltolódott a nem támogatott állások irányába: az összes álláshely 87%-a, a záró állomány 93%-a ebbe a körbe tartozott.

2.3.5.12. Az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalatai, főbb megállapításai

A Kormányhivatal és kamarák véleménye a Stratégiaalkotás folyamán

- A Kormányhivatal rendszeresen (negyedévente) készít munkaerőpiaci felmérést, prognózist. A Foglalkoztatási Főosztály munkatársainak meglátása alapján a COVID-járványt követő gazdasági változások hatására kiugróan magas lett Bács-Kiskunban is a regisztrált álláskereső száma, de ez a többlet 2022. decemberre teljesen felszívódott a munkaerőpiacon. Jelenleg a valaha látott legalacsonyabb számú álláskeresőt (10.600 fő), valamint 2.900 fő közfoglalkoztatott látnak az adatsoraikban. Szezonális munkaerőpiaci hatásokat a turizmust, az építőipar és a mezőgazdaság területén azonosítanak. A feldolgozóiparban a nagyobb munkáltatóknál jelenleg stagnálást észlelnek, míg közép-hosszú távon fejlődést prognosztizálnak. Az utóbbi 4-5 évben nem volt nagylétszámú csoportos leépítés a vármegyében. Mivel nagy a munkaerő-kereslet, fontos feladat a még inaktívak azonosítása és bevonása a munkaerőpiacra. A jelenlegi folyamatok azt mutatják, hogy a munkanélküliség jelentős növekedése nem várható. A fókuszcsoportos megbeszéléseken résztvevők véleménye, hogy gyakorlatilag szinte bármelyik szakma hiányszakmának nevezhető – bizonyos szempontból –, így konkrét nevesítésük hosszú lenne.
- A foglalkoztatási helyzet a vármegye északi, gazdaságilag fejlettebb járásaiban kedvezőbb – főleg Kecskemét és térségében –, míg délebbre rosszabb. Ezen két területi egység között gazdasági-foglalkoztatási szempontból számottevő a különbség: mérhető munkaerő-tartalék a vármegye déli részén található, azonban a befektetők ezt a részt kevésbé preferálják.
- A Kormányhivatal véleménye alapján komoly probléma, hogy a regisztráltak 38%-a alacsony iskolai végzettségű (legfeljebb 8 általános iskolai osztály) és arányuk növekvő tendenciát mutat. Esetükben jellemző, hogy több alapkompenciát (számolás, olvasás, írás) tekintve is hiányosságokkal küzdenek. Az alapkészségek hiányát gyakran szociális és mentális problémák is kísérik, így komplex szakmai szolgáltatások: felkészítés, támogatás stb. nélkül csekély eséllyel integrálhatók az elsődleges munkaerőpiacra. A foglalkoztatóknál mindeközben alapkritérium, hogy önállóan dolgozni tudó és megbízható, illetve szükség esetén átképezhető legyen a munkavállaló. A kereslet és kínálat közelítésében játszanak szerepet a Kormányhivatal kötelékében dolgozó munkavállalási tanácsadók, akiknek a munkájára nagy szükség mutatkozik.
- A vármegyében egyszerre tetten érhető az álláskereső lakosság és a munkaerőhiánnyal küzdő foglalkoztatás is. Ugyanakkor a vármegyei munkanélküliségi arány 3,3%, melyet a szakma már teljes foglalkoztatottségként értelmez. Ezt visszaigazolta az interjúk során megkérdezett nagyfoglalkoztató is. Náluk a sofőr, raktáros, betanított munkás munkakörökbe folyamatos a jelentkezés, míg szakképzett dolgozót csak lassan találnak.
- Toborzói szempontból a vármegyei munkanélküliség alacsony mértéke azt jelenti, hogy azok az állást kereső belföldi munkavállalók, akik képesek kielégíteni a cégek elvárásait toborzáskor már alig találhatók meg. Különösen, hogy többségében önállóan váltanak munkahelyet, illetve választják a külföldi munkalehetőségeket. Egy toborzást és munkaerő-kölcsönzést is végző cég képviselője szerint kijelenthető, hogy már nincs ténylegesen bevonható hazai munkaerő-tartalék, csak egy statisztikailag azonosítható csoport, aminek a tagjai vándorolnak a munkáltatók között. Őket a magasabb bérek keresése, valamint a lojalitás és a munkáltatóhoz való kötődés hiánya tartja folytonos mozgásban. A kölcsönzött, nem állandó munkaerő alkalmazása is jelen van a térségben, jellemzően szállás biztosításával együtt – nagyobb

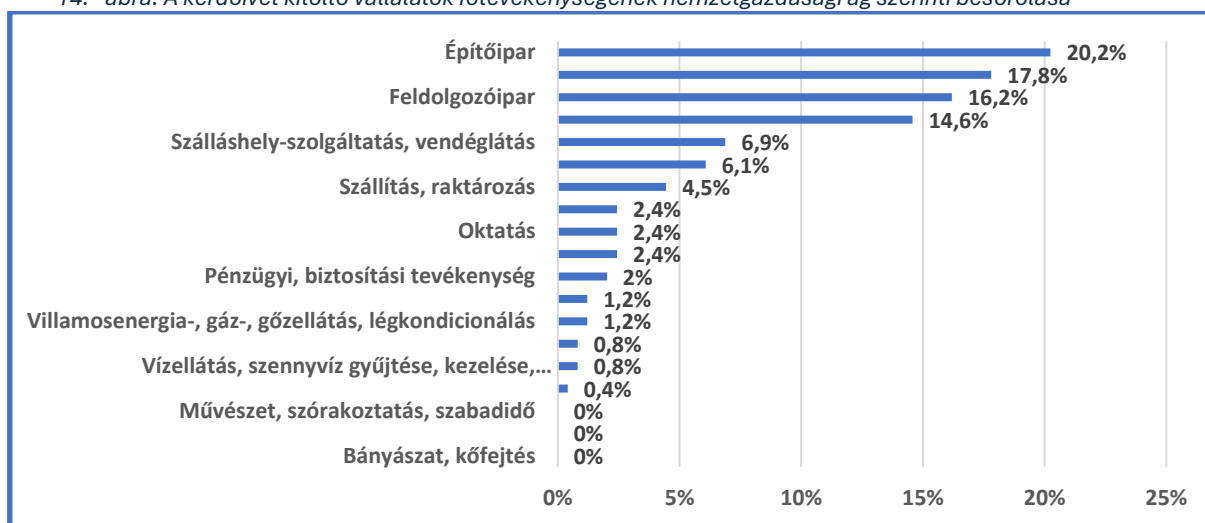
vállalatok számára.

- A képzetlen, hátrányos helyzetű álláskeresőknél elvben alkalmasak lennének a gyártást kiegészítő munkakörök, amelyeket a nagyobb cégek jellemzően kiszerveznek – gyakran olyan gazdasági szervezeteknek, amelyek nem fordítanak kellő figyelmet a célcsoport speciális igényeire. Ugyanakkor ennek a célcsoportnak az alkalmazására munkaerő-kölcsönzők sem tudnak belépni a foglalkoztatási projektekbe, mert a működési modelljük miatt nem tudják vállalni a létszámbővítési kötelezettségeket.
- Toborzó céges tapasztalatok alapján Bács-Kiskun vármegyében magasabb a kvalifikáltabb munkaerőt kereső, többéves tapasztalatot elváró cégek aránya. Jellemzőbb hiányszakmáknak a következőket azonosították: targonca- és nehézgépkészítő, sofőr, hegesztő, lakatos, ács, raktáros, CNC-forgácsoló. Ágazati megoszlását nézve a logisztikában folyamatos a munkaerő-kereslet, de már a gyártósori összeszerelést, gépkezelést célzó munkakörök is munkaerőhiányosak. A vendéglátásban és a kereskedelemben hiány tapasztalható a bolti eladók, szobalányok, séfek, felszolgálók terén, továbbá a mezőgazdasági fizikai munkát végzőknél is. A vármegyében működő cégek jellemzően inkább toborzást, mint kölcsönzést igényelnek.
- Az agráriumban – a kamara képviselője szerint – foglalkoztatási szempontból problémát jelent az, hogy az öröklés miatt elaprózódott birtokszerkezetű földeket használó gazdaságok nehezen gépesíthetők (ezáltal relatíve magas élőmunkaigénnyel dolgoznak); továbbá az is, hogy a fiatalok jövőjüket nem a mezőgazdaságban képzelik el. Ezáltal a kereslet és kínálat távolodik egymástól, amit visszaigazol, hogy az agráriumban a munkaerőhiány a többi szektorhoz viszonyítva évekkel korábban jelent meg és továbbra is fennáll: elsősorban a kétkezi munkások, és a szarvasmarha- és sertéstartó telepi állatgondozók hiányoznak, akiket idegymunkásokkal próbálnak meg pótolni, akár külföldről is. Kihatással van az állattenyésztésre a haszonállatokkal foglalkozó, elérhető állatorvosok hiánya is.
- Vannak termelők, akik a munkaerőhiányos helyzetet felismerve gépesítésbe kezdtek (leginkább a csomagolási folyamatnál), de nehéz prognosztizálni a megtérülést. Fontos kitörési pont lehet viszont a digitalizálás, ami a képzett munkaerő számára is vonzóvá teheti az agráriumot, így a munkaerőhiányt is ellensúlyozhatja némileg. Ehhez viszont szemléletformálásra is szükség van a fiatalok körében, például annak a bemutatásával, hogy a korszerű mezőgazdasági gépek milyen fejlett technológiákat alkalmaznak. A munkaerőhiány által okozott kedvező foglalkoztatási folyamat, hogy a mezőgazdasági munkáknál is visszaszorulóban van az idegymunkás jellegű foglalkoztatás. Mivel kevesebb az elérhető munkaerő, így általános gyakorlattá kezd válni, hogy a téli szezonban is megtartják a gazdálkodók a dolgozóikat.

A 2023. évi vármegyei munkaerőpiaci, gazdaságfejlesztési fókuszú kérdőíves felmérés vonatkozó eredményeinek összegzése

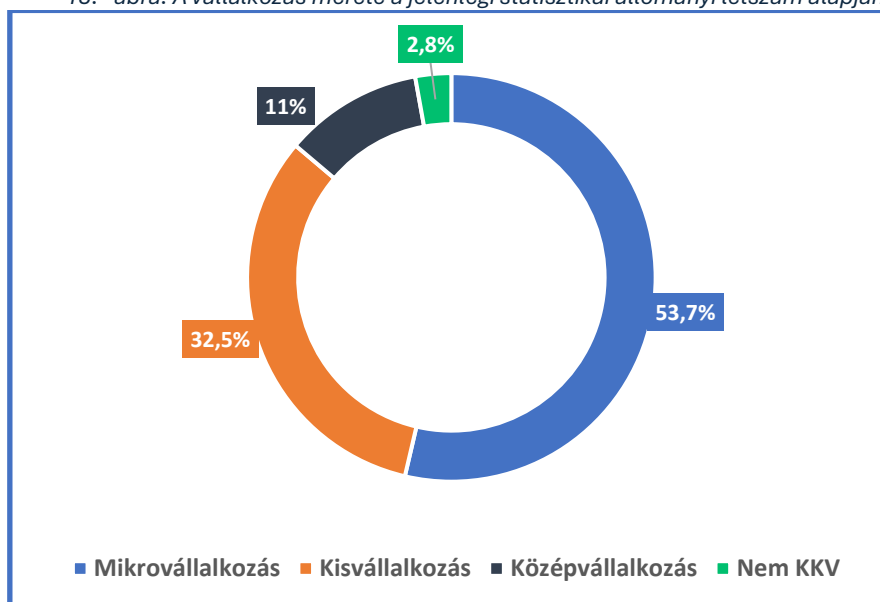
A kérdőívet kitöltő 247 vállalkozás főtevékenységének nemzetgazdasági ág szerinti besorolása a következő:

14. ábra: A kérdőívet kitöltő vállalatok főtevékenységének nemzetgazdasági ág szerinti besorolása

A résztvevők ötöde építőipari vállalkozás, de közel hasonló arányban szolgáltatott adatot a kereskedelem, gépjárműjavítás, illetve a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalatok. A kitöltők választ adtak jelenlegi statisztikai állományukkal kapcsolatban is.

15. ábra: A vállalkozás mérete a jelenlegi statisztikai állományi létszám alapján

A 0 és 9 fő közötti létszámmal működő vállalatok mikro-, a 10 és 49 fő közöttiek kis-, az 50 és 249 fő közöttiek középvállalatnak minősülnek. A 250 főnél nagyobb statisztikai állománnyal rendelkezők már tartoznak a KKV-k közé a 2004. évi XXXIV. törvény alapján.²⁹

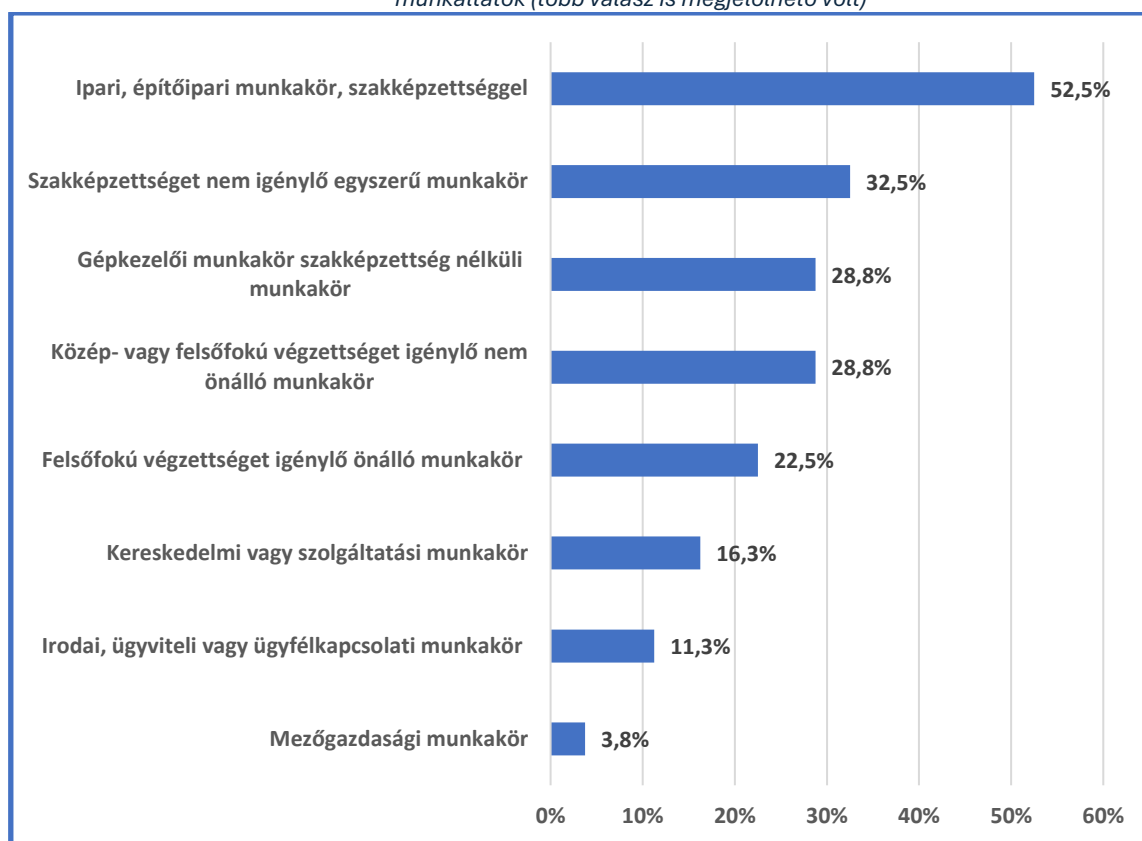
A kitöltők több mint fele mikrovállalkozás volt, míg a kisvállalkozások a mintánk 32,5%-át tették ki. A középvállalkozás 11%-a mellett 2,8%-os arányban jelentek meg a nagyobb vállalatok. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak tekintetében a létszám 0 és 517 fő között mozgott a mintában, míg átlagosan 30,5 főt foglalkoztattak a válaszadó vármegyei vállalkozások. Megváltozott munkaképességű

²⁹ Forrás: https://www.mvh.allamkincstar.gov.hu/asset_publisher/-/asset_publisher/J1q1NxT6idbc/content/tajekoztato-a-mikro-kis-es-kozepvallalkozasok-kkv-minosites-megallapitasahoz-es-a-partner-es-kapcsolt-vallalkozasok-meghatározasahoz?inheritRedirect=false

dolgozók tekintetében ez az arány 0 és 14 fő, átlagosan pedig 0,7 a létszámuk a vármegyei kitöltők körében.

'Az alábbi kategóriák közül milyen munkakörökben van betöltetlen álláshely a vállalkozásnál?' kérdés esetében több válasz is megjelölhető volt. A válaszadó vállalatok 32,8%-nál vannak tartósan betöltetlen munkahelyek.

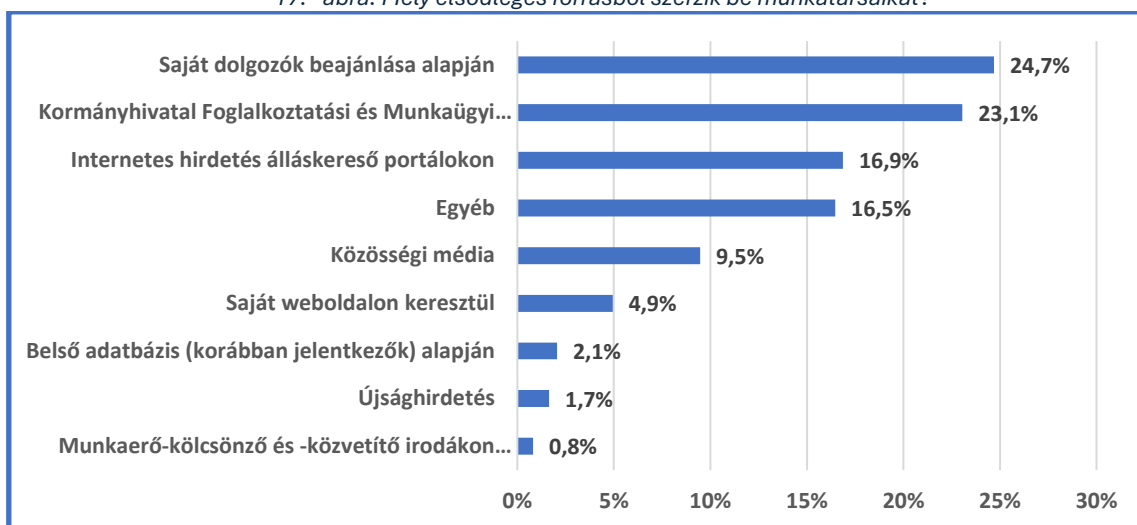
16. ábra: Munkaköri kategóriák, melyekben tartósan betöltetlen álláshelyeket tartanak számon a vármegyei munkáltatók (több válasz is megjelölhető volt)

Az összesítés alapján látható, hogy a legtöbben az ipari, építőipari munkakör, szakképzettséggel (pl.: esztergályos, villanyszerelő, lakatos, ács stb.) címkét jelölték meg. Itt a kitöltők 52,5%-a jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel kénytelen működni a vállalkozása. A második helyen a szakképzettséget nem igénylő egyszerű munkakörök végeztek (32,5%), míg a harmadik helyen a gépkezelői munkakör szakképzettség nélkül, illetve a közép- vagy felsőfokú végzettséget igénylő nem önálló munkakörök osztoztak 28,8-28,8%-kal. A felsőfokú végzettséget igénylő önálló munkaköröket a kitöltők 22,5%-a jelölte meg tartósan betöltetlen munkakörként.

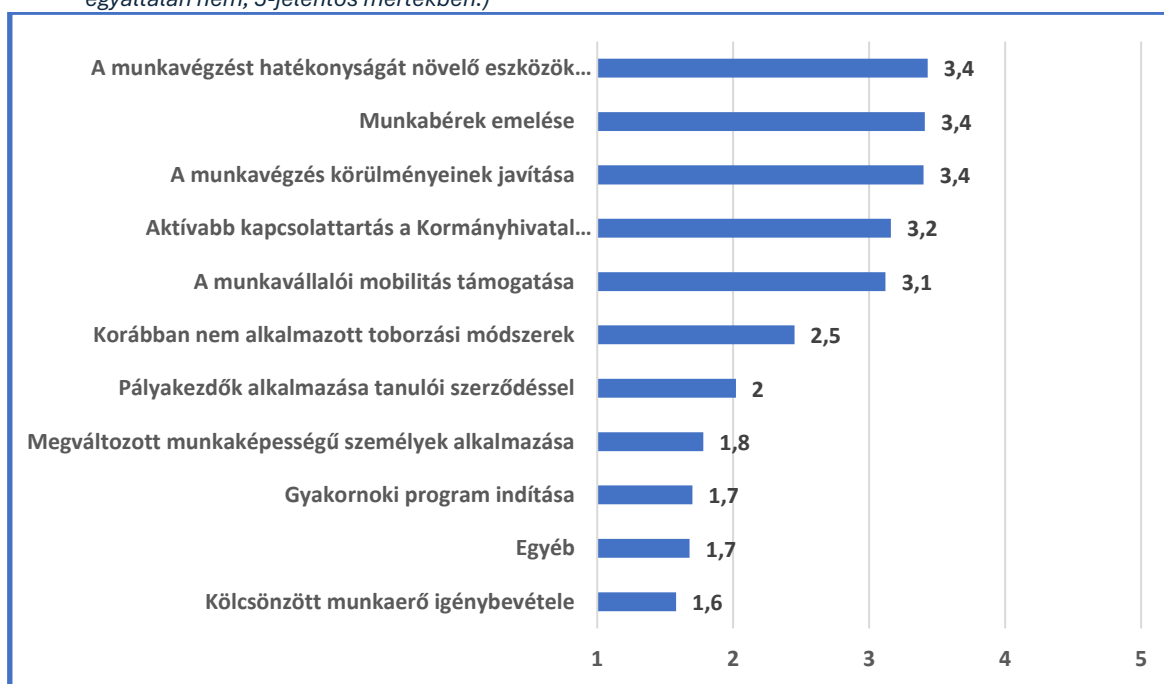
Toborzási szempontból előkelő helyet foglal el a kitöltők körében a Kormányhivatal, melyet a kitöltők 23,1%-a jelölt meg mint elsődleges toborzási forrást. Ahogy az a következő ábrán is látható, egyedül a vállalatok saját, beajánláson alapuló rendszere tölt be fontosabb szerepet a vármegyei vállalatok munkaerőtoborzási folyamataiban.

17. ábra: Mely elsődleges forrásból szerzik be munkatársaikat?

Munkaerőhiányról számolt be a kitöltők 70,4%-a. Az ehhez való alkalmazkodást összegzi a következő ábra.

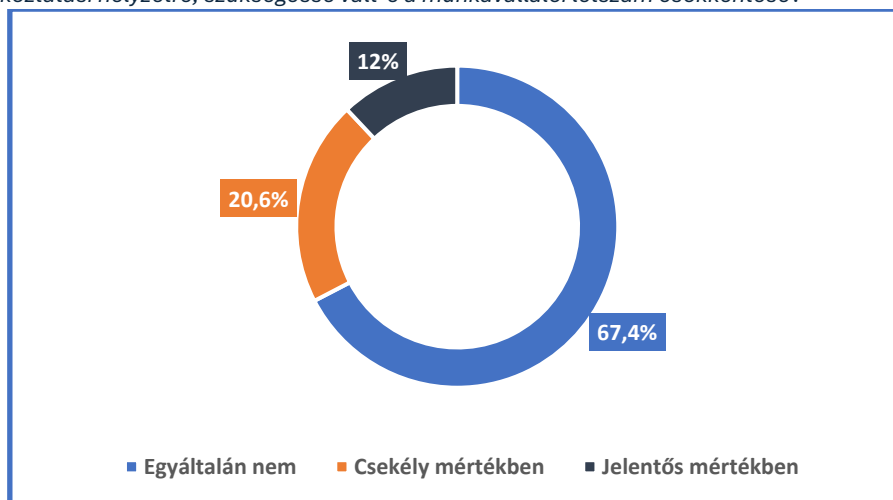
18. ábra: A vállalkozásuk eddigi tapasztalatai alapján az alább felsorolt lépések mennyire segítik/segítették a munkaerőhiányhoz való alkalmazkodást? (Kérjük, jelölje egyenként az egyes pontoknál 1-5 közötti skálán: 1- egyáltalán nem, 5-jelentős mértékben.)

A válaszaik átlagai alapján a munkavégzést hatékonyságát növelő eszközök beszerzése, a munkabérek emelése, a munkavégzés körülményeinek javítása segítették leginkább az alkalmazkodást, de fontos szerepet kapott a Kormányhivatallal való együttműködés is.

A koronavírus-járvány összességében kevésbé érintette a kitöltőket a foglalkoztatási helyzet szempontjából.

19. ábra: A koronavírus-járvány (COVID-19) 2020-22 között negatív hatással volt-e vállalkozásuknál a foglalkoztatási helyzetre, szükségessé vált-e a munkavállalói létszám csökkentése?

A pandémia miatt szükséges létszámcsökkentés leginkább a részmunkaidős és a 31-50 év közötti dolgozókat érintette.

20. ábra: Amennyiben a koronavírus-járvány miatt szükségessé vált a létszámcsökkentés, melyik munkavállalói csoportokat érintette leginkább kedvezőtlenül? (Több válasz is megjelölhető!)

A kamarák véleménye a Stratégia felülvizsgálata során

A Nemzeti Agrárkamara és a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara bevonásával lefolytatott interjúk főbb tapasztalatai a foglalkoztatás ösztönzését szolgáló témakörben a következők voltak:

- A munkaerőpiac alapvetően stabil, a mutatók az országos átlag körül alakulnak. A foglalkoztatottak és munkanélküliek száma nagyjából állandó, miközben csökken a 15–74 éves

korú népesség, ami hosszú távon szűkíti a munkaerő-kínálatot. A gazdaságilag aktív népesség száma stagnál, de a népességfogyás miatt az aktivitási arány emelkedett. A legnagyobb foglalkoztatók: feldolgozóipar, kereskedelem, oktatás, építőipar, egészségügy és közigazgatás. A feldolgozóiparban néhány ágazat – gépgyártás, textilipar, villamosberendezés-gyártás – jelentősebb visszaesést mutat. A bérek nőnek, de lassabban az országos átlagnál, így a bérszakadék tovább tágul. Az álláskeresők száma mérséklődik, ugyanakkor a munkaerőpiac továbbra is feszes: 10 üres álláshelyre 42 álláskereső jut, jóval több, mint az országos átlag.

- A fiatal, magasan képzett munkaerő elvándorlása. 40+ korosztály alacsony átképzési hajlandósága. Fluktuáció a KKV-k rovására a nagyvállalatok elszívó hatása miatt. Túlterheltség és kiégés sok munkahelyen. A Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara ezek enyhítésére pályaaorientációs programokat és új mentálhigiénés tanácsadási projektet indított, amelyet országosan is tervez kiterjeszteni.
- Mindkét kamara szerint a térség fő problémái a csökkenő és öregedő munkaerő, a fiatal szakemberek elvándorlása, a szakképzett munkaerő hiánya, alacsony átképzési nyitottság, valamint munkahelyi terhelés és kiégés.
- A javasolt megoldásokban is nagy az átfedés a két kamara vonatkozásában: képzési és átképzési rendszerek modernizálása; digitális és precíziós technológiák beépítése a szakmai utánpótlásba; fiatalok célzott vonzása korszerű, vonzó munkakörökkel; munkavállalói jólét és mentális támogatás erősítése; vállalat–képző intézmény–kamara együttműködés erősítése.
- A Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara javaslatai a foglalkoztatás és munkaerő-utánpótlás javítására a duális képzések és technikum-vállalat együttműködések erősítése minden hiányszakmában; rövid, intenzív technológiai bootcamp-képzések; felnőttképzés precíziós technológiákra; nyelvi és exportképzések KKV-szakemberek számára; célcsoporthoz igazított ajánlások.
- A Nemzeti Agrárkamara prioritásai a foglalkoztatás és munkaerő-utánpótlás javítására: gépkezelői, logisztikai és élelmiszeripari képzések támogatása. A képzéseknek egyszerre kell gyakorlati szakmai kompetenciát adni, a piaci igényekhez rugalmasan alkalmazkodni, és biztosítani az ismeretek folyamatos bővítését.
- Közös irányok a foglalkoztatás és a munkaerő-utánpótlás javításában: gyakorlatorientált, vállalati igényekre szabott képzési formák erősítése; a technológiai és digitalizációs ismeretek fejlesztése minden szinten; rugalmas, gyorsan reagáló képzési modellek (bootcamp, duális, munkahelyi tanulás); a mezőgazdaság és az ipar specializált utánpótlási igényeinek támogatása.
- A Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara szerint a munkahelyteremtéshez a következők szükségesek: munkahelyteremtő támogatás ipari parkokba betelepülő cégeknek; közösségi szolgáltató és inkubátorházak vidéki településeken; megújuló energiához kapcsolódó munkahelyek (karbantartás, telepítés). Míg az Nemzeti Agrárkamara az alábbiakat tartja fontosnak: a fiatalok és szakképzett munkavállalók ösztönzésére szolgáló pénzügyi támogatások és adókedvezmények; illetőleg gyakorlati képzés és munkahelyi gyakornoki programok támogatása vállalkozások számára.
- A Nemzeti Agrárkamara véleménye alapján a vállalkozások és az oktatási intézmények közötti együttműködés a duális képzések kiterjesztésével erősíthető. A Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara szerint azonban ez az együttműködés éves vállalati igényfelméréssel és annak képzési rendszerbe történő beépítésével, tartós gyakornoki programok megállapodásával, továbbá oktatási intézményi vállalati vendégoktatással és vállalkozói mentorprogrammal érhető el.
- A fiatalok helyben tartásánál mindkét szervezet fontosnak tartja a helyi életkörülmények, például a lakhatás, közlekedés és digitális elérhetőség fejlesztését, hogy vonzóvá váljon a vidéki élet. Emellett mindkettő kiemelte, hogy a versenyképes jövedelmek, pályakezdő támogatások és induló beruházási lehetőségek segíthetik a fiatalok letelepedési és helyben maradási kedvét.

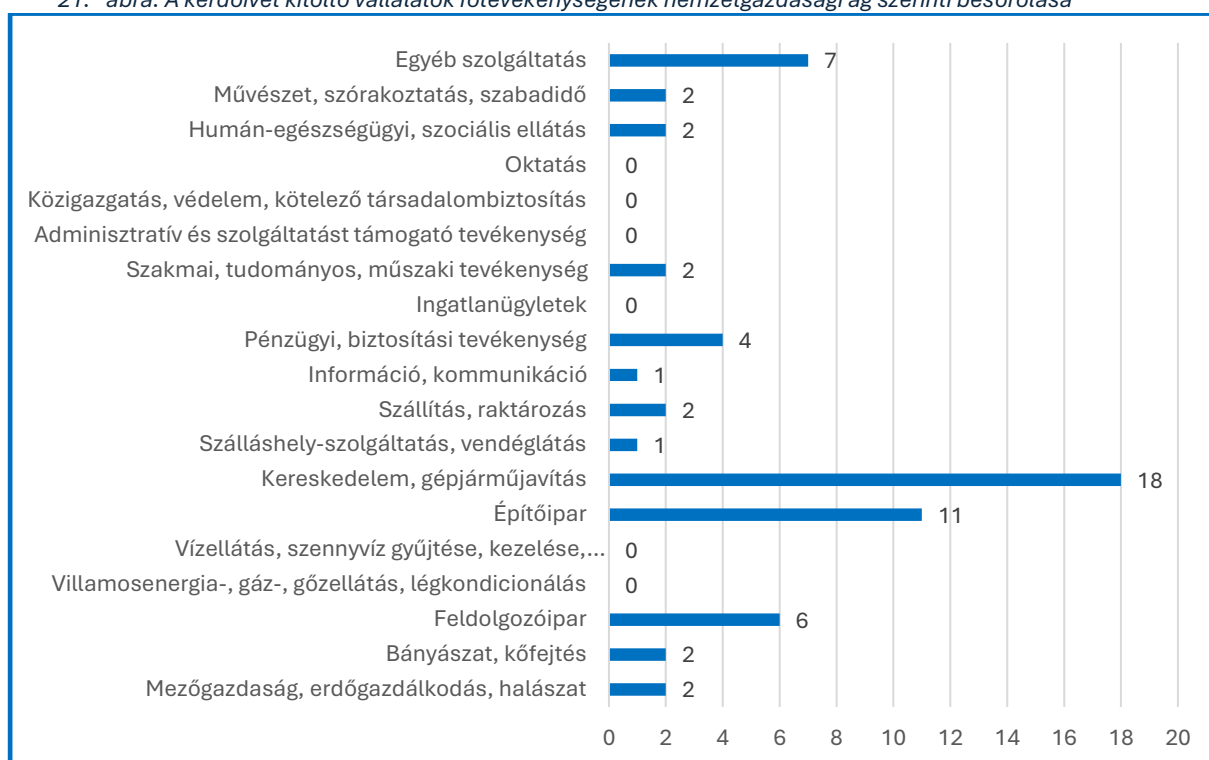
- Úgy vélik, hogy fontos az adatelemzés, a gépüzemeltetés, az online értékesítés és a digitális marketing ismereteinek elsajátítása. Ezek mellett a Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara még kiemelte az AI használatának és a kiberbiztonsági alapismereteknek a fontosságát.

A 2025. évi vármegyei munkaerőpiaci, gazdaságfejlesztési fókuszú online kérdőíves felmérés vonatkozó eredményeinek összegzése

A kérdőívet 60 vállalkozás töltötte ki.

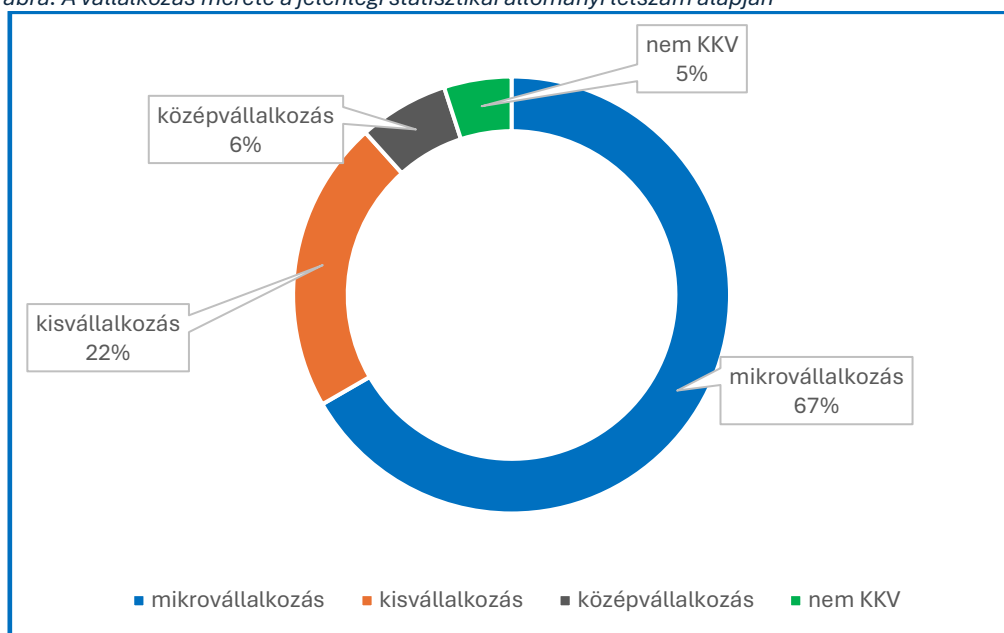
A kérdőívet kitöltő 60 vállalkozás főtevékenységének nemzetgazdasági ág szerinti besorolása a következő:

21. ábra: A kérdőívet kitöltő vállalatok főtevékenységének nemzetgazdasági ág szerinti besorolása

A résztvevők 30%-a kereskedelmi, gépjárműjavítással foglalkozó vállalkozás, emellett az építőiparban tevékenykedő vállalatok száma volt még számottevő. A kitöltők választ adtak jelenlegi statisztikai állományukkal kapcsolatban is.

22. ábra: A vállalkozás mérete a jelenlegi statisztikai állományi létszám alapján

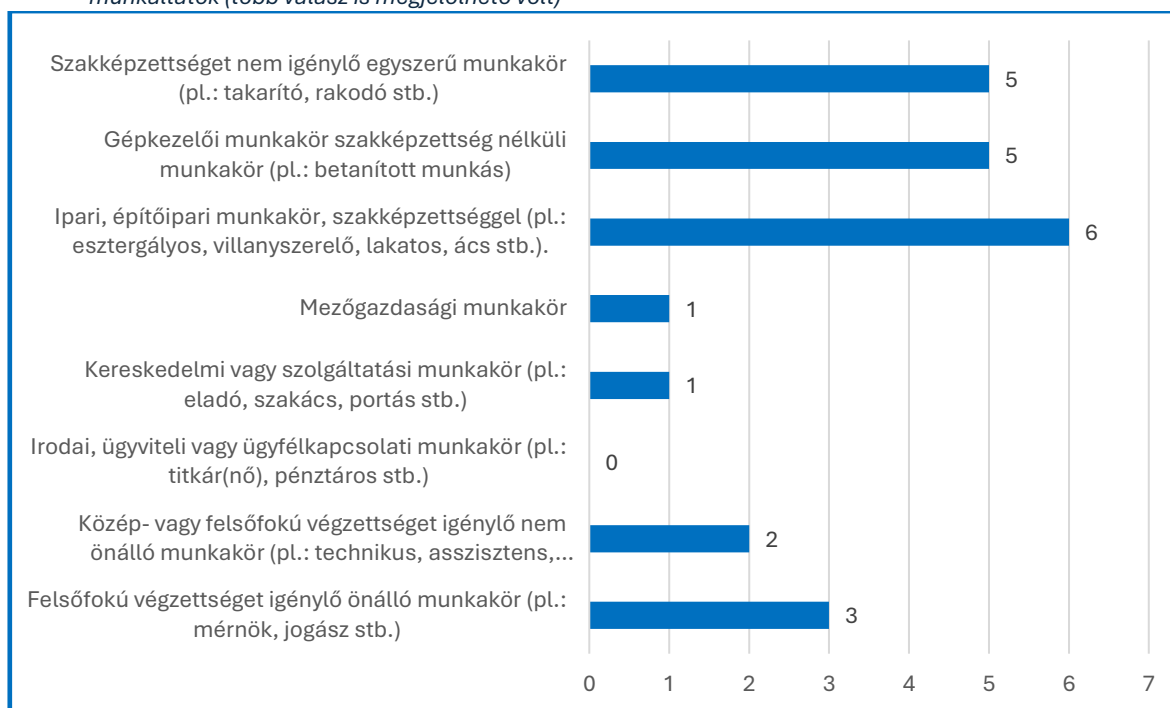

A 0 és 9 fő közötti létszámmal működő vállalatok mikro-, a 10 és 49 fő közöttiek kis-, az 50 és 249 fő közöttiek középvállalatnak minősülnek. A 250 főnél nagyobb statisztikai állománnyal rendelkezők már tartoznak a KKV-k közé a 2004. évi XXXIV. törvény alapján.

A kitöltők több mint fele mikrovállalkozás volt, míg a kisvállalkozások a mintánk 22%-át tették ki. A középvállalkozás 6%-a mellett 5%-os arányban jelentek meg a nagyobb vállalatok. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak tekintetében a létszám 0 és 942 fő között mozgott a mintában, míg átlagosan 33,6 főt foglalkoztattak a válaszadó vármegyei vállalkozások. Megváltozott munkaképességű dolgozók tekintetében ez az arány 0 és 21 fő, átlagosan pedig 0,8 a létszámuk a vármegyei kitöltők körében.

'Az alábbi kategóriák közül milyen munkakörökben van betöltetlen álláshely a vállalkozásnál?' kérdés esetében több válasz is megjelölhető volt. A válaszadó vállalatok 27,7%-nál vannak tartósan betöltetlen munkahelyek.

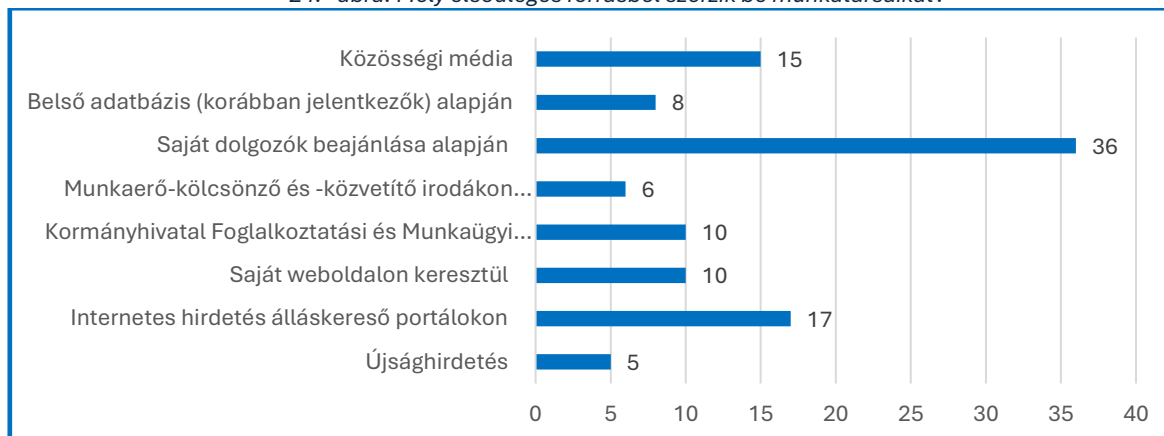
23. ábra: Munkaköri kategóriák, melyekben tartósan betöltetlen álláshelyeket tartanak számon a vármegyei munkáltatók (több válasz is megjelölhető volt)

Az összesítés alapján látható, hogy a legtöbben az ipari, építőipari munkakör, szakképzettséggel (pl.: esztergályos, villanyszerelő, lakatos, ács stb.) címkét jelölték meg. Itt a kitöltők 46,2%-a jelezte, hogy tartósan betöltetlen álláshelyekkel kénytelen működni a vállalkozása. A második helyen a szakképzettséget nem igénylő egyszerű munkakörök és a gépkezelői munkakör szakképzettség nélküliek osztoztak (38,5%). A harmadik helyre a felsőfokú végzettséget igénylő önálló munkakörök kerültek (23,1%). A közép- vagy felsőfokú végzettséget igénylő nem önálló munkaköröket 15,4%-a jelölte meg tartósan betöltetlen munkakörként.

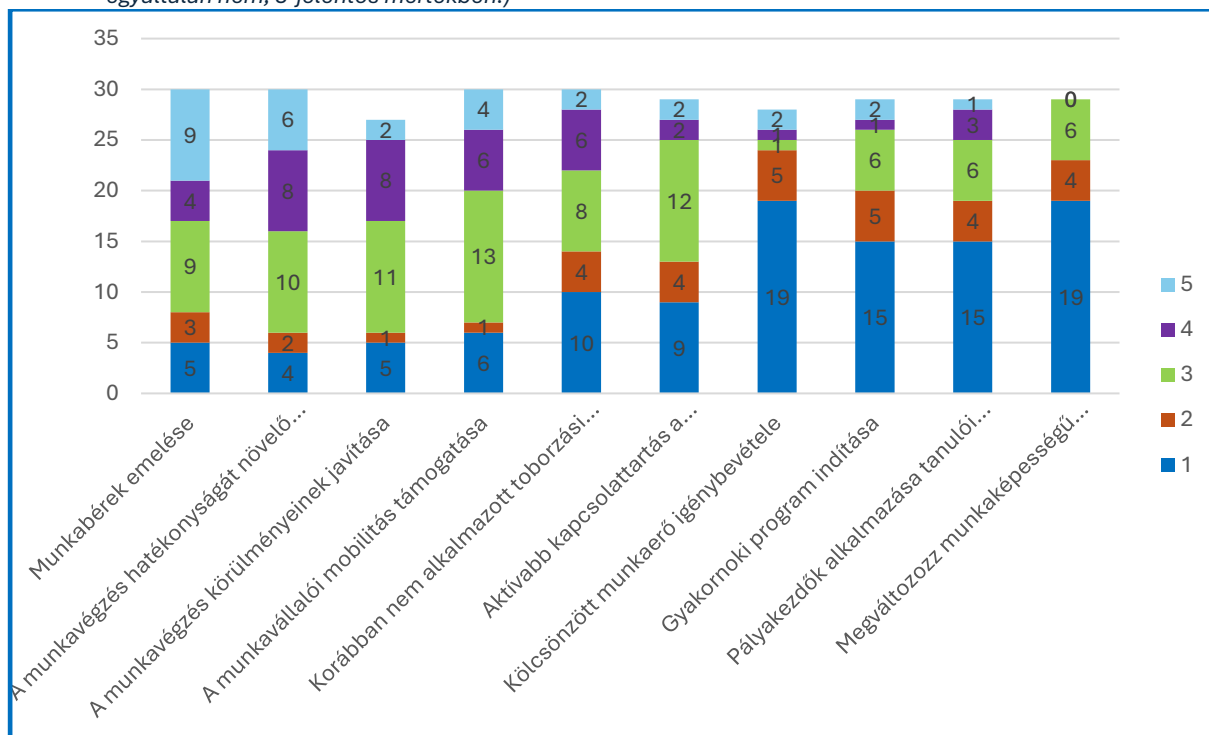
Ahogy az a következő ábrán is látható toborzási szempontból első helyen a vállalatok saját dolgozóinak beajánlása szerepel, ezt követi az internetes hirdetés álláskereső portálokon, majd harmadikként a közösségi média. A Kormányhivatal, mint munkaközvetítésben résztvevő szereplő már nem tölt be olyan előkelő helyet, mint a korábbi években.

24. ábra: Mely elsődleges forrásból szerzik be munkatársaikat?

Munkaerőhiányról számolt be a kitöltők 50%-a. Az ehhez való alkalmazkodást összegzi a következő ábra.

25. ábra: A vállalkozásuk eddigi tapasztalatai alapján az alább felsorolt lépések mennyire segítik/segítették a munkaerőhiányhoz való alkalmazkodást? (Kérjük, jelölje egyenként az egyes pontoknál 1-5 közötti skálán: 1- egyáltalán nem, 5-jelentős mértékben.)

A válaszaik átlagai alapján a munkabérek emelése, a munkavégzés hatékonyságát növelő eszközök beszerzése és a munkavégzés körülményeinek javítása segítették leginkább az alkalmazkodást. Ugyanakkor fontos szerepet kapott a munkavállalói mobilitás támogatása is, amely jelentős mértékben a koronavírus óta elterjedt home office munkavégzés eredményének tudható be.

A 2.3.5. pont aktualizálása a rendelkezésre álló legfrissebb statisztikai adatok, valamint a Stratégia felülvizsgálata során gyűjtött primer információk alapján megtörtént.

2.3.6. A tervezett infrastrukturális fejlesztések foglalkoztatási hatása

A vármegye gazdasági és munkaerőpiaci szerkezetét az elmúlt években több jelentős, részben már megvalósult, részben folyamatban lévő vagy előkészítés alatt álló infrastrukturális beruházás alakította és alakítja tovább. Az alábbiakban a legfontosabb, aktualizált fejlesztéseket és várható hatásukat foglaljuk össze.

- A **Mercedes-Benz** 2022-ben jelentette be a kecskeméti gyár jelentős bővítését. A beruházás értéke meghaladja az 1 milliárd eurót, célja pedig a telephely kapacitásának bővítése és az új generációs modellek gyártásának előkészítése. 2025 közepére az új gyáregység épületei elkészültek, a gyártóeszközök telepítése és a próbaüzem megkezdődött. A teljes körű felfutás 2026-ban várható, amikor a kecskeméti gyár az MMA- és MB.EA-platformhoz kapcsolódó modellek gyártásában is szerepet kap. A fejlesztés középtávon mintegy 3000 új munkahelyet teremthet. A gyár területe 400 hektárra nő, kapacitása pedig hosszabb távon elérheti az évi 400 ezer járművet. A telephely energiaellátását egy 2025-ben épülő, 40 MW csúskapacitású napelempark is támogatja, hozzájárulva ahhoz a célhoz, hogy 2030-ra a gyártás energiaigényének több mint 70%-át megújuló forrás fedezze.

- Az elmúlt évek egyik legnagyobb és egyben legvitatottabb beruházása a **Paks II projekt**, vagyis a paksi atomerőmű bővítése. Bár Paks nem Bács-Kiskun vármegyében található, a vele közvetlenül határos térségre gazdasági és foglalkoztatási szempontból is jelentős hatással lehet. A projekt előkészítése már 2007-ben megkezdődött a megvalósíthatósági vizsgálatokkal. 2025 nyarán a beruházás új lendületet kapott, miután enyhültek azok a nemzetközi pénzügyi korlátozások, amelyek korábban lassították az előrehaladást. A projekt rendelkezik a szükséges kulcsfontosságú engedélyekkel, és 2026. február 5-én megtörtént az 5. blokk első betonöntése, amellyel a beruházás hivatalosan is az építési fázisba lépett. A kivitelezéshez kapcsolódó alapozási és szerkezetépítési munkák folyamatosan haladnak. A projekt hosszú távon jelentős beszállítói igényt és munkaerő-keresletet generálhat a térségben. A jelenlegi hivatalos kommunikáció alapján a két új blokk üzembe állítása inkább a 2030-as évek elejére várható.
- Bács-Kiskun vármegyét a jövőben jelentősen érinthetik a közlekedési infrastruktúra tervezett fejlesztései. A Magyar Koncessziós Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. 2022-ben jelentette be, hogy a koncessziós időszak első 11 évében 272 kilométer új gyorsforgalmi út építését tervezi. Ezek közül a vármegye szempontjából kiemelt jelentőségű a Dunavecse–Kecskemét térségét is érintő **M8/M200 gyorsforgalmi kapcsolat**, amely a tervek szerint egy Budapestet elkerülő külső kelet–nyugati tengely része lehet. A projekt előkészítése továbbra is folyamatban van, a friss információk alapján a kapcsolódó szakaszok megvalósítása a következő évek feladata marad. Az **M9 gyorsforgalmi út** esetében a szekszárdi Duna-hídtól a szerb határig tartó szakasz tervezése 2026 elején féldíjban járt; a teljes tervdokumentáció 2027-re készülhet el, és ezt követően indulhat a kivitelezés előkészítése. A vármegye déli részét érintő **51-es főút Kalocsa és az M9 közötti szakaszának fejlesztése** továbbra is szerepel az országos közúti programban, azonban a beruházás jelenleg még előkészítési fázisban van.
- 2024. június 6-án ünnepélyes keretek között átadták a forgalomnak a Kalocsát és Paksot összekötő **Duna-híd**. A híd a Tolna és Bács-Kiskun vármegyét köti össze, és jelentősen lerövidíti a közúti menetidőt Kalocsa és Paks, illetve az M6-os autópálya között: a korábbi 40–50 percről mintegy 15 percre csökkent az utazási idő. A projekt részeként új főúti szakaszok, kerékpárutak és körforgalmak is épültek. A híd jelentősen javítja a térség elérhetőségét, támogatja a helyi gazdaságot, és a Paks II. beruházás logisztikai kapcsolatait is erősíti. A híd megépítése régi térségi igényt elégített ki, és a Duna magyarországi szakaszán a 20. közúti átkelőként új gazdasági és közlekedési lehetőségeket teremt a régió számára.
- Mindemellett a **Budapest–Belgrád vasútvonal** fejlesztése is fontos Bács-Kiskun vármegye szempontjából. A magyarországi, Soroksár és Kelebia közötti, 166 kilométer hosszú szakaszon kétvágányú, villamosított pálya épül ki, amelyen a vonatok akár 160 km/órás sebességgel közlekedhetnek, ETCS 2 biztosítóberendezéssel. A MÁV 2026–2028. évi üzleti terve szerint a magyar szakasz személyforgalom előtti megnyitásának tervezett ideje 2026. február 15. volt. A fejlesztés eredményeként csökkenhet a belföldi és nemzetközi menetidő, miközben nő a pálya kapacitása és a vasúti árufuvarozás versenyképessége. A beruházáshoz kapcsolódóan több közúti és települési kiegészítő fejlesztés előkészítése is szerepel a kormányzati programban, köztük Kelebia, Soltvadkert, Kiskunhalas és Szabadszállás térségét érintő elemekkel. Ezekhez a kormány 2025 és 2028 között több ütemben biztosít előkészítési forrásokat.
- Bács-Kiskun vármegye közlekedése szempontjából továbbra is kiemelt jelentőségű az **52-es főút** fejlesztése. A 2025 végén bejelentett kormányzati döntések alapján az út Kecskemét és Solt, illetve Dunaföldvár felé vezető, rossz állapotú szakaszainak további felújítása több ütemben folytatódhat. A program mintegy 32 kilométernyi útszakaszt érint, és nemcsak burkolatmegerősítést, hanem egyes csomópontok és kapcsolódó műtárgyak korszerűsítését is magában foglalhatja. A 2026 eleji hírek szerint Kecskemét térségében újabb beavatkozások előkészítése is zajlik, így az 52-es főút fejlesztése a következő időszak egyik fontos közlekedési ügye marad a vármegyében.

A 2.3.6. pont aktualizálása a rendelkezésre álló legfrissebb információkkal a Stratégia felülvizsgálata során megtörtént.

2.3.7. Egyéb gazdasági tényezők

2.3.7.1. A Stratégia készítését befolyásoló további releváns információk

Befektetésösztönzés

A vármegyei iparkamara véleménye szerint a befektetővonzás a térségbe továbbra is kiemelten fontos feladat. A területért felelős Nemzeti Befektetési Ügynökség (HIPA)³⁰ példás munkát végez: 2014-es létrehozása óta 1 914 pozitív beruházási döntésben működött közre, ezáltal 36 milliárd eurónyi beruházási volumen és több mint 130 ezer új munkahely jött létre országszerte. 2022-ben pedig minden korábbi beruházási rekordot megdöntött: ekkor 92 projekt keretében 6,5 milliárd eurónyi beruházásról született döntés. Az önkormányzatok, a kamarák és a kormányzat is törekednek a befektetésösztönzésre, működnek stratégiai partnerségek is közöttük. Ugyanakkor a további infrastruktúrafejlesztés szükséges feltétele ennek: a már itt működő nagyfoglalkoztatókkal együtt várják az M8, M9 autópályák megépítését, továbbá újabb ipari park/ok létrehozását.

Az agrárkamara szerint a szektort lényegében nem érinti a befektetésösztönzés. A fő cél itt jelenleg a hazai gazdaságok hatékonyabbá tétele, amire a szétaprózott birtokszerkezet egységesítésének elősegítésével próbál hatni a jogalkotás. A következő 10 évben ezáltal nagy változás prognosztizálható: a piac letisztul és a sok kicsi helyett nagyobb birtokok alakulnak ki, melyek ily módon alkalmasabbakká válnak a korszerűsítésre, gépesítésre.

A Dél-Alföldi Gazdaságfejlesztési Zóna létrehozása keretében az iparkamara, önkormányzatok és a Szegedi Tudományegyetem kidolgoztak projektjavaslatokat, viszont azóta ezeket illetően nem történt érdemi előrelépés.

Az iparkamara szerint fontos szemléleti változást szükséges ahhoz, hogy a térségben ne az alacsony hozzáadott értékű befektetések betelepülése történjen a jövőben. Annak érdekében, hogy komolyabb befektetők érkezzenek, további infrastrukturális (közlekedés, ipari park) és humánerőforrásbeli (korszerű képzettség, fejlett kompetenciák) fejlődésre együttesen van szükség. Jó példa erre a Mercedes és a Knorr-Bremse betelepülése, melyeket a könnyű megközelíthetőség elősegített. A vármegye egyébként – a középső területektől eltekintve – jól lefedett ipari parkokkal, azonban kiépültségük, feltöltöttségük, az általuk nyújtott szolgáltatások még fejleszthetőek.

A vármegye versenyképességi helyzetét regionális kontextusba helyező kitekintéssel egy nagyfoglalkoztató tudott szolgálni. A környező országokat tekintve azt tapasztalják, hogy Romániában az elmúlt évtizedben lezajlott egy szemmel látható fejlődés: az úthálózat egyértelműen sokat javult, ami a logisztikai tevékenységet nagyban segíti számukra is. Másrésről az ottani bővülésükhöz a szakemberek felvétele folyamatos, de eddig még nem tapasztaltak munkaerőhiányt. A szlovákiai helyzetet tekintve az elmúlt évek kis gazdasági visszaesése után újból fellendülést látnak, főleg az európai uniós támogatások nyomán. Az ottani kereskedésben, importban az euró használata fontos versenyelőnyt jelent számukra is.

³⁰ <https://www.i40platform.hu/hu/szervezet/tagok/nemzeti-befektetesi-ugynokseg>

Beszállítói láncok

A mezőgazdasági ágazatban a KITE³¹ és az IKR Agrár³² is folytat integrátori tevékenységet, ami Bács-Kiskun vármegyét is érinti. Termeltetési szerződéssel állapodnak meg a gazdálkodókkal, pl. a takarmány egy meghatározott részéért cserébe adnak műtrágyát. Az agráriumban korábbi beszállítói jellegű szervezetek voltak a BÉSZ³³-ek és a TÉSZ³⁴-ek, de ezek már meghaladtak.

A Hírös Beszállítói Klaszter 2008-tól működik többek között iparkamarai kezdeményezéssel. Három korábbi klasztert integrált magába: így ágazati szempontból sokrétűvé vált az összetétele és viszonylag sok taggal működik jelenleg is. Vannak pályázataik, de a koronavírus-járvány óta nem túl aktívak. A tapasztalat azt mutatja, hogy a tagok többsége a közös pályázati lehetőségek és előnyök miatt akart tag lenni, de azok kifizetését követően már kevésbé aktivizálhatók.

Értékesítési csatornák

A mezőgazdaságon belül a Bonafarm-csoport³⁵ van jelen nagyobb terményfelvásárlóként és az Alföldi Tej³⁶ Kft. fog még össze kistermelőket a vármegyében. A helyi termékek vonatkozásában az agrárkamara az Univer³⁷ nevezi meg fontos térségi felvásárlóként. A cég saját részére szervezi meg a termelőknél a felvásárlást, így koordinálva például a paradicsomtermesztést.

A helyi termékek előállítását, a kézműves termelést főleg a (családi) kisvállalkozások végzik, gyakran csak kiegészítő tevékenységként. A biotermékek leginkább a nagyvárosi (budapesti, kecskeméti) piacokon tudnak megjeleni, néhány termelőnek van csak helyi ügyfélköre. Az őstermelő mikro- és családi vállalkozások jellemzően maguk értékesítik a termékeiket. A mezőgazdasági termékek értékesítésénél több probléma is fennáll: a piac instabilitása, az ár fontossága a minőség felett, a 2022-es aszálykár súlyossága, továbbá az olcsóbb ukrán termékek megjelenése. A háborús segítségnyújtás miatt az ukrain mezőgazdasági termények minőségi elvárások nélkül kerültek be a hazai piacra, dokumentáció nélkül (sok esetben rossz minőségű, fuzáriummal fertőzött gabonával), miközben a magyar termelőknek változatlanul szigorú európai követelményeknek kell megfelelnie. Ez felborította a piacot és veszélyezteti a hazai áru értékesítését.

A védjegy- és a minősítési rendszerek létrehozása elvben segítséget nyújthatnának több problémára, de a tapasztalatok szerint nem igazán hoznak többletbevételt. Nehézséget jelent továbbá a kisvállalkozóknak, hogy ehhez állandó minőséget és egy bizonyos mennyiséget folyamatosan kellene biztosítani.

Az értékesítési csatornák esetében ki kell emelni továbbá az online értékesítési lehetőségeket is, amelyek már nemcsak az ételkiszállítás és a kisméretű lakossági áruk vásárlására korlátozódnak, hanem széles ágazati körben alkalmazhatók. Előnyük, hogy háttérbe helyezik a földrajzi kötöttségeket és rugalmassá teszik a szolgáltató elérhetőségét. Az e-kereskedelem a kizárólag „offline” működő vállalkozások forgalmát növelheti, ugyanakkor attól eltérő üzleti tervezést kíván meg az alkalmazottak,

³¹ <https://www.kite.hu/>

³² <https://ikragrar.hu/>

³³ <https://www.agrotrend.hu/tag/besz/>

³⁴ <https://2015-2019.kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/mezogazdasagert-felelos-allamtitkarsag/hirek/zoldseg-gyumolcs-termeloi-szervezodesek-tesz-ek>

³⁵ <https://bonafarmcsoport.hu/>

³⁶ <https://www.alfolditej.hu/>

³⁷ <https://www.univer.hu/hu>

a marketing, a vásárlói szokások követése, illetve a raktározás és a logisztika terén is. Végző soron párhuzamos kapacitások kiépítését várja el a gazdasági szervezettől, további alkalmazottak, illetve külső szakértők (IT: webáruház-fejlesztés, marketing, adatelemzés; csomagküldő) megbízásával.

Húzóágazatok

A húzóágazatok (járműipar, élelmiszeripar) bemutatását lásd a 2.3.1. alfejezetben!

Az ágazatra rálátó ipari szereplő szerint a mezőgazdaságon belül a zöldségtermesztés önállóan is lehetne a vármegye húzóágazata, hiszen a rendelkezésre álló földterület mennyisége és minősége is megfelelő. Emellett hagyományai vannak a konyhakerti növénytermesztésnek (főként paprikatermesztés), ami külső támogatással tudna még tovább fejlődni. Kiemelte, hogy ahol pozitív kitermelésű termálkútak vannak, ott már nyereségesen lehetne termelni fólia alatt és egyre több ilyen látnak már Bács-Kiskunban is – bár jellemzően még mindig kevesebben vannak, mint Csongrád-Csanádban. A kézműves termékek piaca egyre nagyobb, ezért a nagytermelők is kezdenek nyitni, valamilyen kiegészítő tevékenység (sajtkészítés, borászat) felé.

Esélyegyenlőség

Bács-Kiskun vármegyében egyre fontosabb és hangsúlyosabb terület az esélyegyenlőség. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos vármegyéhez kötődő stratégiákat, dokumentumokat az alábbi táblázat összesíti:

30. táblázat: Bács-Kiskun vármegye esélyegyenlőséghez kapcsolódó dokumentumai

Dokumentum címe	Hatályba lépés éve	Érvényesség
Bács-Kiskun Megyei Felzárkózási Stratégia és Terv	2020	2020-2027
Bács-Kiskun Megye Esélyegyenlőségi Terve - Helyzetértékelés	2019	
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Esélyegyenlőségi Terve	2022	
Bács-Kiskun Megyei Cigány Felzárkózási Program	2019	
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló terve	2020	2020-2022

Ezentúl minden Bács-Kiskun vármegyei járás rendelkezik Szolgáltatási út térképpel (SZÚT), valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv.) 31. § (1) bekezdése értelmében minden települési önkormányzat öt évente öt évre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programot (a továbbiakban HEP) fogad el, amelyet két évente felül kell vizsgálnia. 2013 óta az aktualizált HEP megléte kritériumként szolgál a települési önkormányzatok hazai, uniós társfinanszírozású vagy egyéb forrásból fedezett pályázatokon történő indulásához.

A fókuszcsoportos beszélgetésen résztvevő toborzó szervezetnek jó tapasztalataik vannak a gyári és bedolgozó körülményű megváltozott munkaképességű munkavállalókkal: motiváltak a munkában és így lojálisak is a céghez. A munkaadóknak ugyan nem egyszerű kiszervezni munkafolyamatokat, ugyanakkor rehabilitációs járulékkötelezettségük van, ha nem alkalmaznak meghatározott létszámban megváltozott munkaképességű munkatársakat. Megfelelő információk hiányában több cég is inkább a létszámra jutó rehabilitációs járulék megfizetését választja, mert költségesebbnek gondolják a munkakörök ilyen szempontú felülvizsgálatát és a munkakörnyezet esetleges átalakítását. Kapcsolódó, további problémát jelent, hogy a munkavállalók gyakran nem merik jelezni, ha megváltozott munkaképességűek, nehogy ez hátrányt jelentsen számukra a toborzásnál. A cégeknek eközben szükséges volna tudni ezt az információt, egyebek mellett a rehabilitációs létszámvárások teljesítéséhez is.

Kedvezőtlen tapasztalat, hogy az esélyegyenlőségi kérdéseknek továbbra is van relevanciája, mert egyes munkáltatók verbálisan még mindig kifejezik a toborzók felé, hogy 45 év felettieket, nőket, kisebbségi munkavállalókat nem keresnek, még ha láthatóan el is tudnák látni a célzott munkakört.

A toborzó cég képviselője kiemelte, hogy a munkahelyi érzékenyítés szerepe nagyon fontos az új munkavállalók integrálásakor – az eltérő országrészből érkező belföldi és a külföldi munkavállalók esetében egyaránt. Elsősorban a cégek HR-es részlegének a felelőssége, hogy felkészítse a munkavállalókat, hogy pontosan milyen új munkavállalók érkeznek a dolgozói közösségbe, illetve, hogy a gyáron belüli táblákat, munkautasításokat, előírásokat többnyelvűsítsék.

A lakosság érzékenyítése is lényeges, ami a gyakorlatban főleg a szállásadókon keresztül valósulhat meg. Tényekre alapuló, meggyőző kommunikációval a lakosság befogadókészsége is erősíthető, pl. a lehetséges gazdasági előnyök hangsúlyozásával (azaz a külföldi munkavállaló szerepe nem az, hogy a helyiektől munkát vegyen el, hanem gazdaságélénkítő, befektetésösztönző). A tömegszállásoknál minden érdekelt fél szempontjából szerencsésebb elhelyezést kínálnak azok az apartmanok, melyek közösségi helyiségekkel is rendelkeznek. Az új munkavállalók beilleszkedésének támogatásában is szerepe van a munkaerőközvetítőknek. Hasznos megoldás, ha „kisokost” kapnak az adott ország ügymeneteiről (pl. orvosi ellátás, hivatali ügyintézés) és nem elhanyagolható a folyamatos kapcsolattartás biztosítása sem részükre.

A fókuszcsoportos találkozón résztvevő egyik foglalkoztató képviselője is kitért a külföldi munkaerő alkalmazására: náluk a gyártásban dolgozó fizikai állománynál is elvárt a képzettség, így a hazai munkaerőhiány miatt külföldi munkatársakat kellett bevonniuk: eleinte határon túli magyarok, később szerbek, ukránok és kazahok érkeztek. A külföldi munkavállalókkal jellemzően kedvezőek a munkatapasztalataik, kellően motiváltak és jó a hozzáállásuk, így a fordítás-tolmacsolás miatti többletköltségek megtérülnek a cég számára. Egy vállalkozókat tömörítő szervezet képviselője kiemelte, hogy a harmadik országból érkező munkavállalók toborzásában kiemelt szerepe van a munkaerő-közvetítőknek, mivel ismerik a jogszabályi hátteret, illetve a küldő országban vannak kapcsolataik, melynek segítségével jelentősen le tudják rövidíteni a toborzási fázis időtartamát.

A hátrányos helyzetűeket tekintve a szociális szektor képviselője úgy látja, hogy a koronavírus-válság kezdete óta eltelt időszakban a hajléktalanok száma nem nőtt, ugyanakkor az adományozások során megjelenő szegénységben élők száma 3-4-szer akkora, mint azt megelőzően. Az ukrán-orosz háború kitörését követően az adományozások esetében már a térségben élő ukránokkal is találkoztak; ők jellemzően 'feketén' foglalkoztatottak vagy alkalmi munkából élnek és csak eseti szinten beszélnek magyarul. Meglátása szerint a vármegyén belül szociális szempontból a leginkább problémás területek a Kunszentmiklósi, Bajai, és Bácsalmási járások, ezeket sújtja a legnagyobb elvándorlás is. (A munkaerő-közvetítő cég szerint ugyanezek a helyeken tapasztalható a legmagasabb munkanélküliség is).

Szociális gazdaság

„A civil szervezetek, azaz alapítványok, egyesületek, egyéb nonprofit szervezetek többségének szerepe az oktatáshoz, szociális ellátáshoz és kulturális, művelődési tevékenységhez köthető. A szabadidős és sportegyesületek, a karitatív szervezetek helyi képviselői, a szakmai érdekképviselők, nemzeti értékeinket óvó, hagyományainkat őrző, vagy a falusi turizmusért ténykedő civil szervezetek egymással és az önkormányzatokkal együttműködve hatékonyan lépnek fel az egyenlő esélyek, a közösségépítés, a helyi és vármegyei identitástudat erősítése jegyében. Szerepük egyre jelentősebb és államilag támogatott, uniós forrásra épülő pályázatokból is lehetőséget kapnak feladataik, céljaik megvalósítására. Tevékenységük nagymértékben segíti a települési önkormányzatok munkáját a helyi közösségek és értékeik védelmét, a közösséghez tartozók mozgósítását.

A 2011. évi CLXXV. törvény értelmében 2012. július 1 napjától kezdték meg a működésüket a Civil Információs Centrumok az ország 19 megyéjében és a fővárosban. Ezek az adott megyében működő civil szervezeteket látják el a működésükhöz és tevékenységeik végzéséhez szükséges információkkal, tanácsokkal, ennek érdekében szakmai fórumokat tartanak. Bács-Kiskun Megyében a centrumként működő Főnix Kulturális és Ifjúsági Egyesület Kecskeméten, Kiskőrösön és Bácsalmáson is működtet irodát. A megyében körülbelül 2 000 aktív civil szervezet működik, amelyek rendkívül széles skálán munkálkodnak.”³⁸

A civil szervezetek száma stagnált az elmúlt időszakban Bács-Kiskun vármegyében. 2020-ban az 1 000 lakosra eső civil szervezetek száma 4,79 volt, ami jelentősen elmarad az országos átlagtól (5,45). A járásokat tekintve a Bajai bír a legtöbb, 1 000 főre jutó civil szervezettel (5,77), ezt követi a Kiskunmajsai (5,26), valamint a Bácsalmási (5,12) járás.

A 2023. évi vármegyei munkaerőpiaci, gazdaságfejlesztési fókuszú kérdőíves felmérés vonatkozó eredményeinek összegzése

A **Stratégia alkotásakor** az elvégzett kérdőíves felmérés során a kitöltő térségi munkaadó cégek 1-5-ig terjedő skálán értékelték elégedettségüket a jelen fejezethez kapcsolódó, több kérdéskörben. Az előre megadott, számos válaszlehetőség közül harmadik legjobbnak (3,3) értékelték a (helyi) beszállítók minőségét/hozzaállását (a beszállítók fontossága 3,4-es értékelést kapott).

Ugyanakkor, a befektetésösztönzésre vonatkozó opciókat kevésbé értékelték pozitívan a felmérésben résztvevők. *(Az alábbi felsorolásban a zárójelben először az elégedettségi (félkövér kiemelés), majd a fontossági pontszám kerül bemutatásra.)*

- A település/térség megközelíthetősége **(3,2; 3,4)**;
- Hálózati infrastruktúra állapota **(3,2; 3,5)**;
- Fejlesztési források elérhetősége **(3,0; 3,8)**;
- Vállalkozásokat támogató szolgáltatások jelenléte/működése **(2,9; 3,8)**;
- Településmarketing tevékenység, befektetésösztönzés **(2,8; 3,1)**;
- Jól képzett, felkészült munkaerő rendelkezésre állása **(2,8; 4,1)**;
- Olcsó munkaerő rendelkezésre állása **(2,6; 3,1)**.

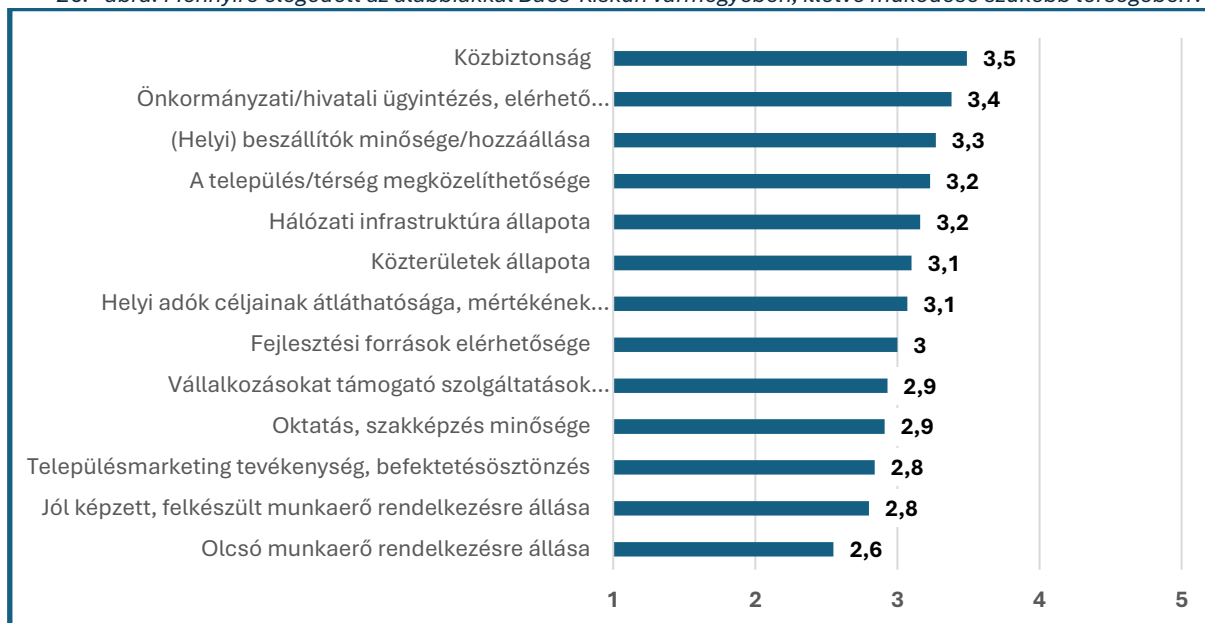
A kapott értékelések arra világítanak rá, hogy minden egyes vizsgált szegmenst fontosabbnak gondolnak a kitöltők, mint amennyire aktuálisan elégedettek az adott terület helyzetével a vármegye életében.

A befektetésösztönzés szegmenseit átlagosan közepesre ítélték, ami azt jelzi, hogy mindenképpen szükséges volna a jelzett területek további fejlesztése, azonban a jelenlegi helyzet működőképessé foglalkoztatói szempontból.

A legrosszabb minősítést a rendelkezésre álló munkaerő attribútumai kapták, ugyanakkor a résztvevők épp a jól képzett, felkészült munkaerő rendelkezésre állását tartják a legfontosabb tényezőnek. A kapott eredmény jól mutatja az oktatás (stabil alapkompenciák kialakítása) és képzés (gyakorlat-orientált, korszerű, rugalmas) szak- és felsőfokú képzések szerepének munkaerőpiaci jelentőségét, így fejlesztésének szükségességét; illetve ezzel szoros összefüggésben a képzett térségi munkaerő helyben tartásának, motiválásának fontosságát. A válaszadók többi szempontot érintő elégedettségi értékelését a lenti mutatja be.

³⁸ Forrás: BÁCSKISKUN2030 Bács-Kiskun Megye Területfejlesztési Konceptiója, 2020 – idézet.

26. ábra: Mennyire elégedett az alábbiakkal Bács-Kiskun vármegyében, illetve működése szűkebb térségében?

Az önkormányzatok, a kormányhivatal és kiemelt partnereik együttműködésének jellemzőit és továbbfejlesztési lehetőségeit, a vármegyei szintű együttműködésbe bevonásra javasolt partnerek listáját, valamint a partnerek kiválasztásának szakmai szempontjait a 4.3. fejezet dolgozza fel.

2.3.7.2. A Stratégia felülvizsgálatát befolyásoló további releváns információk

A kérdőíves felmérések alapján a helyzetelemzésben bemutatott problémák mellett fontos hangsúlyozni, hogy a vármegye települési önkormányzatai nem csupán a nehézségeket azonosították, hanem jelentős együttműködési készséget is jeleztek a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési beavatkozások megvalósításában. A válaszok alapján kirajzolódik, hogy a települések érdemi végrehajtó partnerként vonhatók be a programokba: széles körben vállalnák a kommunikációs csatornák biztosítását, a helyi partnerek bevonását, valamint helyszínek és toborzási lehetőségek rendelkezésre bocsátását. Mindez azt mutatja, hogy a stratégia megvalósításához rendelkezésre áll egy helyi, települési szintű együttműködési bázis, amely megfelelő koordinációval és kapacitásfejlesztéssel hatékonyan mozgósítható.

A felmérés arra is rámutat, hogy a települések részéről nemcsak fejlesztési igény, hanem tanulási és szakmai fejlődési nyitottság is érzékelhető. A válaszadó önkormányzatok döntő többsége nyitott a településmarketinggel és befektetésösztönzéssel kapcsolatos képzések iránt, ami azt jelzi, hogy a helyi gazdaságfejlesztés egyik kulcsterülete az önkormányzati kompetenciák megerősítése lehet. Ezt erősíti az is, hogy a települések szinte egyöntetűen fontosnak tartják a befektetésösztönzést, és ehhez konkrét eszközöket is kapcsolnak, például iparterületek fejlesztését, a vállalkozásokkal való partnerség erősítését, a településmarketing javítását, valamint a vármegyei szintű együttműködésekhez való csatlakozást.

A közösségi és hálózati alapú együttműködések iránti nyitottságot mutatja az is, hogy a fi200 klub működését a települések jelentős része még nem ismeri mélyebben, ugyanakkor a többség érdeklődést mutat a csatlakozás lehetősége iránt. Ez arra utal, hogy a stratégia végrehajtásában érdemes építeni azokra a közösségi és partnerségi platformokra, amelyek képesek a helyi szereplők

közötti kapcsolatokat erősíteni és a gazdaságfejlesztési célokat társadalmi beágyazottsággal támogatni.

A vállalkozói válaszok ugyanakkor arra figyelmeztetnek, hogy a gazdaságfejlesztés egyik legfontosabb korlátja jelenleg nem pusztán a munkaerőhiány, hanem a képzési és utánpótlási rendszer gyengesége is. A vállalkozások képzési aktivitása alacsony, a duális képzésben való részvétel korlátozott, miközben a cégek jelentős része stagnálással vagy legfeljebb visszafogott növekedéssel számol, és kapacitáskihasználtságuk többnyire magas. Ez arra utal, hogy a stratégia végrehajtása során nem elegendő pusztán új munkahelyek létrehozására koncentrálni: legalább ilyen fontos a meglévő gazdasági szereplők stabilitásának, termelékenységének, képzési aktivitásának és együttműködési készségének erősítése is.

A kérdőíves eredmények alapján megállapítható, hogy Bács-Kiskun vármegyében egyszerre van jelen a fejlesztési szükséglet és a cselekvési potenciál: a települések és a vállalkozások oldalán is érzékelhető az együttműködés iránti nyitottság, ugyanakkor a humánerőforrás, a képzés, a helyi intézményi kapacitások és a koordináció megerősítése nélkül e lehetőségek csak korlátozottan hasznosulhatnak. A stratégia sikerének egyik kulcsa ezért az lehet, hogy a vármegyei szintű beavatkozások ne csupán forrásokat közvetítsenek, hanem tudatosan építsék a helyi szereplők együttműködési, szervezési és fejlesztési képességeit is.

Az alfejezet alapvetően a Stratégia alkotásakor é a felülvizsgálatok az érintettek széles körének bevonásával lebonyolított fókuszcsoportos műhelytalálkozók és interjúk vonatkozó tapasztalataira, főbb megállapításaira épít, az így összegyűjtött információk kerültek kiegészítésre egyéb adatokkal.

2.3.8. A foglalkozást elősegítő tevékenységek: szociális városrehabilitáció

A 2014-2020-as programozási időszakban 9 szociális városrehabilitációval foglalkozó projekt valósult meg a vármegyében, melyek támogatása összesen 2 660 082 233 Ft volt. A vármegyei ITP 2021-2027 ütemezése alapján a vármegyére eső forráskeret 98,427 Mrd Ft, amelyből a Szociális célú városrehabilitáció (ERFA) felhívásra eső összeg 90 millió Ft, Szociális városrehabilitáció (ESZA+) felhívásra eső összeg 0,585 Mrd Ft.³⁹

Az Önkormányzat az érintett, projektet megvalósító helyi önkormányzatokkal a tervezési fázisban egyeztetett már a célcsoportok és a konkrét tevékenységek lehatárolása, ugyanakkor az elérhető szinergikus hatások mind teljesebb kiaknázása érdekében.

TOP_PLUSZ-1.2.2 felhívás 244 milliós keretösszeggel 2023-ban megnyitásra került, azonban támogatási kérelem nem került benyújtásra. Erre tekintettel a keretösszeg csökkentése (90 millió forint) mellett a támogatási keret újra nyitására a területi szereplő kezdeményezése ellenére nem került sor.

TOP_PLUSZ-3.1.2 felhívás 585 milliós keretösszeggel 2023-ban megnyitásra került, azonban támogatási kérelem nem került benyújtásra. Erre tekintettel a változatlan keretösszeg mellett a támogatási keret újra nyitására a területi szereplő kezdeményezése ellenére nem került sor.

Fontos megjegyezni, hogy a fentebb említett, már megvalósult fejlesztési projektek jelentősebb mértékben infrastrukturális fejlesztéseket foglaltak magukban, azonban valamilyen mértékben mindegyikükhöz kapcsolódtak társadalmi-gazdasági célú ún. szoft projektelemek is, melyeknek

³⁹ Forrás: Bács-Kiskun megye Integrált Területi Programja 2021-2027

szociálisan és/vagy munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű és/vagy sérülékeny célcsoportjai számottevő átfedést mutatnak a paktum projektek aktív korú (16-64 éves), de inaktív célcsoportjaival.

A fejezet felülvizsgálata során kizárólag a TOP Plusz felhívásokhoz kapcsolódó tartalmi elemek aktualizálására került sor, míg a fejezet egyéb részei változatlan formában megőrzésre kerültek.

Az alábbi táblázat ezeket a vármegyében TOP-ból megvalósult fejlesztési projekteket összegzi:

31. táblázat: Bács-Kiskun vármegyében megvalósult szociális városrehabilitációs projektek 2014-2020 között (forrás: www.palyazat.gov.hu)

Kedvezményezett	Azonosító	Cím	Felhívás azonosítója	Összköltség	Támogatás-intenzitás	Társ-finanszírozási forrás és arány	Kérem benyújtása	Támogatás megítélése	Szerződés hatályba lépése
Kecskemét MJV Önkormányzata	TOP-6.7.1-16-KE1-2017-00001	Kecskemét szegregált területeinek integrált szociális városrehabilitációja	TOP-6.7.1-16-KE1 - Megyei jogú városok leromlott városi területeinek rehabilitációja	548 000 000 Ft	100%	ERFA - 69,76%	2017.09.29.	2017.11.24.	2018.01.17.
Jánoshalma Városi Önkormányzat	TOP-4.3.1-15-BK1-2020-00008	Megújuló városrészek Jánoshalmán I. ütem	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	250 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2020.12.11.	2021.04.13.	2021.06.18.
Kiskőrös Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2020-00009	Élhetőbb lakókörnyezet kialakítása Kiskőrösön	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	250 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2020.12.17.	2021.04.13.	2021.06.17.
Kiskunhalas Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2016-00002	Szegregált városrészek felújítása Kiskunhalason	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	499 999 163 Ft	100%	ERFA - 85%	2016.07.22.	2017.09.20.	2018.01.18.
Kiskunhalas Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2020-00006	Szegregált városrészek felújítása Kiskunhalason 2.	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	307 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2020.05.29.	2021.01.08.	2021.04.13.
Kiskunmajsa Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2020-00010	Kiskunmajsa szociális típusú városrehabilitációja	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	237 083 070 Ft	100%	ERFA - 85%	2020.12.23.	2021.04.13.	2021.08.31.
Kunszentmiklós Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2016-00005	Kunszentmiklós-Tasskertes újjászületik	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	70 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2016.08.01.	2017.12.07.	2018.04.13.
Lajosmizse Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2016-00003	Leromlott városi területek rehabilitációja keretében Lajosmizse szociális bérletének felújítása és közösségi ház létrehozása	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	113 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2016.07.28.	2017.09.20.	2017.12.18.
Szabadszállás Város Önkormányzata	TOP-4.3.1-15-BK1-2016-00004	Leromlott városi területek rehabilitációja Szabadszálláson	TOP-4.3.1-15-BK1 - Leromlott városi területek rehabilitációja	385 000 000 Ft	100%	ERFA - 85%	2016.07.29.	2017.12.07.	2018.03.14.

2.3.9. Környezeti sajátosságok

2.3.9.1. Talaj

Bács-Kiskun vármegyében a talaj homok, homokos vályog és kismértékben agyagos vályog. A termőréteg vastagság a nyugati és a dél-nyugati területeken 100 cm feletti, míg a középső területeken nagyon változatos. A talaj kémhatása és mészállapota tekintetében elmondható, hogy az országos átlagnál jobb a helyzet. A domborzati adottságok miatt az országos átlagnál lényegesen kisebb az erózióveszély. Bács-Kiskun vármegye talajfajtaíait több hatás is veszélyezteti. A vármegye területén kiemelt adottságok: az aszályhajlam és a szélsőséges időjárási időszakok megerősödése. A Duna-Tisza köze szélerezózió által veszélyeztetett terület a gyengén kötött homok, illetve futóhomok talajok magas aránya miatt. További kockázati tényezőt jelent a szerves- és műtrágyák alkalmazása is. A talaj rétegeiben a nitrát, a vas és a sótartalom okoz nagy gondokat. A legjelentősebb káros hatások az állattartó telepek, az üzemanyag-töltő állomások, ipari tevékenységek, illegális hulladéklerakók területén jelentkeznek.⁴⁰

Bács-Kiskun vármegye összterülete az EU-átlagnál (2,13%) alacsonyabb, 0,75-1,5%-os arányban van vízzáró, nem természetes anyagokkal lefedve. A víz által előidézett pusztulás, a talajerózió mértéke az EU-országokban átlagosan 2,5 tonnát tett ki hektáronként. Bács-Kiskun vármegye vonatkozásában ez a mérték 0,7-2,5 tonna között mozgott, a talajerózió tehát kismértékű. Míg 2000-2019 között az EU-ban átlagosan 10,2%-kal csökkent a talaj nedvességtartalma, addig Bács-Kiskun vármegye a vizsgált időszakban a stagnáló vagy növekedést mutató (0-17,5%) körzetek egyike volt.⁴¹

2.3.9.2. Vizek

A felszín alatti vizeknél a Duna-Tisza közti Homokhátság területén a száraz időjárás és a megnövekedett vízkivétel együttes hatására nagymértékű vízszintsüllyedés volt megfigyelhető. Így a felszín alatti vizek közül a talajvizet egyedi kutas vízhasználatok (pl. öntözés) kielégítésére használják fel, illetve még a külterületi (tanyai) vízellátásra is igénybe veszik. A vármegye településeinek belterületein a talajvizek szinte kivétel nélkül szennyezettek, így nem alkalmasak ivóvízellátásra. Az ivóvízellátást is szolgáló rétegvíz-készlet az Alföld és egyben a vármegye legnagyobb és leginkább védett helyzetű felszín alatti vízfőlése. A vármegye keleti részén fellelhető kiemelkedő természeti értéket képviselő hévizek, termálvizek, amelyek hőmérséklete széles skálán mozog (50-80°C).

A vármegye vízellátottsága és a csatornázottság közötti közműháló nagyon tág, a keletkező szennyvizeknek csak kis hányada kerül tisztítva a befogadóba. A kellően meg nem tisztított szennyvizek a folyók vízminőségét is számottevően rontják. A jelentős mezőgazdasági termelés miatti permetezőszer-használat, szerves- és műtrágya-felhasználás is problémákat okozhat. Az Alföld e részein természetes, geológiai eredetű ivóvíz-minőségi problémák (arzén, mangán, vas) is megfigyelhetők. A Duna-Tisza közén az utánpótlódást meghaladó talajvíz-kitermelés is veszélyezteti a sekély víztestek állapotát. Még mindig sok az illegálisan működő fúrt kút, amelyek komoly veszélyt jelentenek a talajvízre – illetve egyes esetekben a vízzáró réteget átütve, a felszín alatti ivóvízbázisokra is.⁴² Hazánkban a talajvíz átlagos terepszint alatti mélysége 2-5 méter, a vármegyében a talajvízszint

⁴⁰ Idézet az Együttműködés a helyben foglalkoztatásért. Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés, Foglalkoztatási Helyzetelemzésből (2016)

⁴¹ Eurostat Regional Yearbook, 2021, letölthető: <https://bit.ly/3ogelKS>

⁴² Idézet az Együttműködés a helyben foglalkoztatásért. Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés, Foglalkoztatási Helyzetelemzésből (2016)

nyugalmi szintje a felszín alatt 0-4 méter között mozog, de a déli részekben jellemzően 8 méternél is mélyebben helyezkedik el.⁴³

2.3.9.3. Levegő

Bács-Kiskun vármegye területének jelentős része nem tartozik az ország kiemelten terhelte területei közé. A kibocsátott légszennyező anyagok szerkezetében az ipari tevékenységgel összefüggő szennyezés részaránya csökkenő tendenciát mutat, melynek okai között szerepel az észszerűbb ipari energiafelhasználás, a korszerűbb ipari technológiák bevezetése, valamint teljes körű földgázprogram. A légszennyezettség elsősorban a városokban és a fő közlekedési útvonalak környezetében kifejezett, de jelentős terhelés származik a burkolatlan homokfelületekről is. A közvetlen szennyező forrásoktól mentes területek és települések levegőminősége megfelelő, jelentős területeken pedig kifogástalan. A városok fő szennyező forrásai a közúti közlekedés, a téli fűtés- energiafelhasználás és az ipari, illetve szolgáltatások kibocsátásai.⁴⁴

Hazánkban a levegőminőség mérését, értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi. Kiemelendő, hogy hazánkban a levegőminőségromlás a fűtési időszakokra esik, hiszen a szállópor szennyezettség kétharmad részben a lakossági fűtésből ered. Bács-Kiskun vármegyében egyedül Kecskeméten található mérőhely. Az alábbi ábra tartalmazza a vizsgált komponensek légszennyezettségi index szerinti értékelését. A vizsgálatok során kapott eredmények értékelése szennyező anyagokként a 4/2011 (I.14.) VM rendelet szerinti éves egészségügyi határértékekhez, célértékekhez, illetve a 6/2011 (I.14.) VM rendeletben található alsó és felső vizsgálati küszöbértékekhez viszonyítva történt.

32. táblázat: 2023. év légszennyezettségi index szerinti értékelése a kecskeméti mérőhelyeken (forrás: OLM⁴⁵)

Mérőhely	Légszennyezettségi index						
	PM ₁₀	PM _{2,5}	As	Cd	Ni	Pb	BaP
Kecskemét, K-Puszt	jó (2)	-	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)
Kecskemét, Tóth László sétány 2.	jó (2)	-	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)	kiváló (1)

A PM₁₀ komponens „jóra” értékelése azt jelenti, hogy az éves átlag 16-32 µg/m³ között volt mérhető, tehát a komponens mért átlaga az éves egészségügyi határérték alatt mozgott 2023-ban. A PM_{2,5} komponens mérésére nem került sor ezeken a mérőhelyeken. Az egyéb komponensek tekintetében a „kiváló” értékelés azt jelenti, hogy a komponens éves átlag koncentrációja a határérték 0-40%-a között mozog.

2.3.9.4. Zajterhelés

A vármegye zajterhelését a forgalom nagysága, a forgalomáramlás és a forgalomintenzitás változó tendenciái, a beépítettségi viszonyok, a zöldfelületi rendszer, a felszínburkolat típusa és akusztikai tulajdonságai, valamint a légköri viszonyok határozzák meg. A számottevően legnagyobb közlekedési zajjal történő túlterhelés a városokban van: Kecskeméten, Baján, Kalocsán és Solton. A belvárosok közlekedési zaja a tömegközlekedés korszerűsítése (kerékpárút-fejlesztés, forgalomszabályozás, forgalomelterelés, önkormányzati zajvédelmi szabályozás) és a települést elkerülő közutak kiépítése

⁴³ Magyarország talajvíztérképei, <https://map.mbfisz.gov.hu/tvz/>

⁴⁴ idézet az Együttműködés a helyben foglalkoztatásért. Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés, Foglalkoztatási Helyzetelemzésből (2016)

⁴⁵ Az OLM 2021. évi szállópor PM₁₀ és PM_{2,5} mintavételi programjának összesítő értékelése

következtében több helyen csökkent, valamint az elkövetkezendő időszakban is javuló tendencia várható.⁴⁶

2.3.9.5. Épített környezet

Bács-Kiskun vármegye lakásállománya lassú növekedést produkált 2016 és 2023 között, 2020-ban ez az érték kiemelkedően magas volt. Azonban 2023-ra az újonnan épített lakások száma csökkenő tendenciát mutatott a 2022-es évhez képest. A lakásállomány száma 2023. év végén 246,4 ezer db volt, 5 880 db-bal több, mint 2016-ban – és ebből 230 db 2023 folyamán épült. A számok változására feltehetően a családpolitikai támogatások gyakorolták a legnagyobb hatást.

Bács-Kiskun vármegyében a villamos energia fogyasztása növekedett az évek során egészen 2022-ig, 2023-ban viszont enyhe visszaesés történt. Ez jelzi a fogyasztás növekedését, ami a modern háztartási eszközök és technológiák elterjedésével magyarázható. A vármegyében a háztartások részére szolgáltatott villamosenergia, egy lakosra vetítve 2023-ban 1,26 kWh volt, míg 2016-ban ugyan ez az érték csak 1,16 kWh.

Bács-Kiskun vármegyében a gázfogyasztás lakosonként folyamatos növekedést mutatott egészen 2022-ig, ez arra enged következtetni, hogy a lakosság gázfogyasztása növekszik és az energiaigény is nő. 2023-ban azonban erőteljes visszaesés következett be. A háztartások részére szolgáltatott gáz, egy lakosra nézve 2023-ban 0,29 m³ volt. A háztartási gázfogyasztók száma 100 lakásra kalkulálva enyhe ingadozást reprezentált, de összességében stabil maradt, ez azt jelzi, hogy a gázellátottság szintje viszonylag konzisztens. A háztartási gázfogyasztók száma 100 lakásra számolva 2023-ban elérte a 71,35 főt.

Bács-Kiskun vármegye területén a vízfogyasztás lakosonként stabil maradt, 2022-ben enyhe növekedést mutatott, míg a közüzemi vízfogyasztásba bekapcsolt lakások aránya nőtt. Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 2023-ban 88,01%-os értéket produkált. A közcsonatnában elvezetett összes szennyvíz egy lakosra vetített mennyisége változatlanak bizonyult. Közcsonatnahálózatba bekapcsolt lakás, 100 vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakásra számítva 2023-ban 78,71 db volt.

2.4. Célcsoportok bemutatása

A Projekt a során a célcsoportok kijelölése a TOP Plusz-3.1.1-21_ Célcsoportok meghatározása” című szakmai melléklet alapján készült, mely korábban az ITM FFÁT, majd a gazdasági Minisztérium által is jóváhagyásra került. Ez alapján a TOP Plusz-3.1.1-21 konstrukció esetében a **30 év feletti inaktív**, valamint az **50 év feletti álláskereső** körébe tartozó célcsoportok támogatására van lehetőség. Ennek tükrében jelen alfejezet ezen célcsoportok részletesebb bemutatását szolgálja.

A munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívak együtt jelentik a KSH által alkalmazott módszertan szerint az ún. potenciális munkaerő-tartalékot. Bács-Kiskun vármegye egészére vonatkozó munkaerőpiaci aktivitási adatokat a 2.3.5 alfejezet tartalmazza, szöveges bemutatása ugyanitt történik.

A célcsoporti vizsgálat esetében az álláskereső, az inaktív népesség és a közfoglalkoztatottak kategóriák kerülnek fókuszba. A **nyilvántartott álláskereső létszáma** Bács-Kiskun vármegyében 2021-

⁴⁶ idézet az Együttműködés a helyben foglalkoztatásért. Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés, Foglalkoztatási Helyzetelemzésből (2016)

ben 11 230 fő volt, amely lakosságarányosan valamelyest alacsonyabb az országos átlagnál. Az életkori megoszlás alapján elmondható, hogy a 30-50 év közötti álláskeresők száma 4 176 fő (37,2%-a az összes nyilvántartott álláskeresőnek), míg az 50 év feletti korosztályban 4 904 (43,7%) regisztrált álláskereső volt. A két korcsoport összesítve – a 30 felettiiek célcsoportját adva – 9 080 lakost számlál, ami 80,9%-a az összes nyilvántartott álláskeresőnek.

A nyilvántartott álláskeresők száma 2024-re 10 162 főre csökkent a vármegye területén, amely 10%-os csökkenést jelent a 2021-es évhez képest.

Az **álláskeresők korosztályonkénti eloszlását** bemutató 2.3.5 alfejezet 12. táblázatában látható, hogy a 30-50 év közöttiek száma – 2020 kivételével – évről-évre csökkent, azonban az 50 év feletti álláskeresők száma a 2016-tól kezdődő időszakban közel 8%-kal nőtt. A két korosztály együttes létszáma 2016 és 2021 között 1 352 fővel csökkent. Fontos megjegyezni, hogy a 2020-as – koronavírus-járványnak köszönhető – kimagasló álláskeresői létszámok után 2021-re minden nagyobb korcsoport adatai visszaestek (így a két célcsoporté is), kivéve a 60 évnél idősebb alkorosztályt, amelyben 2020-ról 2021-re is gyarapodtak a regisztrált álláskeresők. A korcsoportok arányának az időszakban bekövetkezett változását a 2.3.5 alfejezet szemlélteti.

2023-ban a nyilvántartott álláskeresők 47,16%-a az 50 év felettiekből, 36,04%-a a 30-50 év közötti korosztályból és 16,8%-a a 30 év alattiakból került ki.

A **nyilvántartott álláskeresők járások szerinti korosztályos** (célcsoportokat ismertető) bontását a 2.3.5 alfejezet foglalja össze. A járások többségében megállapítható, hogy az 50 év felettiiek képviselik magukat a legnagyobb arányban a nyilvántartott álláskeresők közt. Kivételt képez ez alól a Kiskőrösi (39,4%) és a Kiskunhalasi (43,3%) járás, ahol a 30-50 év közötti álláskeresők aránya a legnagyobb a három korcsoport tekintetében. A 30-50 év közötti álláskeresők aránya a Kiskunhalasi járásban a legnagyobb (43,3%), az 50 év felettiiek részaránya a Tiszakécskei járásban a legmagasabb 53,5%-kal, míg a 30 év feletti álláskeresők összesített arányában kiemelkedik a Kiskunmajsai járás 85,3%-kal.

2024-ben a nyilvántartott álláskeresők körében valamennyi járásban az 50 év feletti korosztály képviselte a legmagasabb arányt, ezen belül a kiskunmajsai járásban regisztrálták a legmagasabb értéket (76,32%). A 30 év alatti álláskeresők aránya a bajai járásban volt a legmagasabb (23,08%), míg a 30–50 év közötti korcsoport esetében a kiskunhalasi járás rendelkezett a legmagasabb aránnyal (20,05%).

A regisztrált álláskeresők mellett a **közfoglalkoztatottak** is fontos célcsoportot alkotnak. Számuk az elmúlt évek során jelentősen csökkent, 2021-ben már csak 3 283 főt tartottak nyilván a vármegyében. Létszámuk folyamatos alakulását, valamint járási megoszlásukat mutatja a 2.3.5 alfejezet.

A közfoglalkoztatottak száma 2024-ben 3 546 fő volt a vármegyében, amely az országos átlag 5,3%-át tette ki.

A Stratégia készítésekor problémát jelentett, hogy a legnagyobb csoportot alkotó **inaktívakra vonatkozó** adatsorok sem korcsoportos, sem járási szintű területi bontásban nem voltak elérhetők – hiteles, megfelelő részletezettséget biztosító adatfelvétel esetükben kizárólag a népszámlálások során történik. A 2022. évi census eredményei ugyanakkor már lehetőséget adtak arra, hogy a Stratégia felülvizsgálata során az inaktív népesség területi sajátosságait pontosabban bemutassuk. A 2022. évi adatok alapján Bács-Kiskun vármegyében az inaktívak száma 68 857 fő volt, ami a 15–64 éves aktív korú népesség 21,74%-ának felelt meg. Járási összevetésben az inaktívak aránya a Bácsalmási járásban volt a legmagasabb (27,99%), ezt követte a Kiskunhalasi járás (26,07%), valamint a Kalocsai járás (25,50%) és a Jánoshalmi járás (25,19%). A legalacsonyabb arány a Kecskeméti járásban volt megfigyelhető (18,27%), de a Kiskunfélegyházi járásban (19,90%) és a Tiszakécskei járásban (20,96%)

is a vármegyei átlag alatt maradt. Az adatok arra utalnak, hogy az inaktív népesség területi koncentrációja elsősorban a periférikusabb, kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági helyzetű járásokban erősebb, ami indokolttá teszi az aktivitást ösztönző, munkaerőpiaci reintegrációt támogató, valamint a helyi szolgáltatáshiányokra reagáló célzott beavatkozások területi differenciálását.

33. táblázat: Az inaktívak száma járásonként 2022.

	Bács-Kiskun vármegye	Bácsalmá si járás	Bajai járás	Jánoshalm ai járás	Kalocsai járás	Kecskemé ti járás	Kiskőrös i járás	Kiskunfélegy házi járás	Kiskunhala si járás	Kiskunmajs ai járás	Kunszentmikl ósi járás	Tiszaújvárosi járás
Nemek	495 318	17 451	60 323	15 286	47 334	154 664	52 135	35 727	41 032	18 241	29 438	23 687
Férfi	239 710	8 452	28 779	7 497	23 422	74 485	25 214	17 090	19 881	8 812	14 516	11 562
Nő	255 608	8 999	31 544	7 789	23 912	80 179	26 921	18 637	21 151	9 429	14 922	12 125
Korcsoport, nemek	495 318	17 451	60 323	15 286	47 334	154 664	52 135	35 727	41 032	18 241	29 438	23 687
15–64 éves férfi	161 501	5 631	18 949	5 068	15 994	50 687	16 808	11 475	13 633	5 864	9 692	7 700
15–64 éves nő	155 204	5 211	18 713	4 684	14 200	50 170	15 937	11 344	12 964	5 634	8 968	7 379
15–64 éves népesség	316 705	10 842	37 662	9 752	30 194	100 857	32 745	22 819	26 597	11 498	18 660	15 079
Gazdasági aktivitás	495 318	17 451	60 323	15 286	47 334	154 664	52 135	35 727	41 032	18 241	29 438	23 687
Foglalkoztatott	235 908	7 307	27 248	6 878	21 258	79 084	24 457	17 539	18 573	8 294	13 865	11 405
Munkanélküli	11 940	500	1 582	417	1 238	3 342	1 295	739	1 089	463	762	513
Foglalkoztatott és munkanélküli	247 848	7 807	28 830	7 295	22 496	82 426	25 752	18 278	19 662	8 757	14 627	11 918
Ellátásban részesülő inaktív	122 231	5 430	17 144	4 120	13 029	32 286	13 130	8 707	10 822	4 647	7 201	5 715
Eltartott	52 983	1 926	6 447	1 696	5 780	15 737	5 520	3 612	5 057	2 037	2 811	2 360
15 évesnél fiatalabb személy	72 256	2 288	7 902	2 175	6 029	24 215	7 733	5 130	5 491	2 800	4 799	3 694
Inaktívak	68 857	3 035	8 832	2 457	7 698	18 431	6 993	4 541	6 935	2 741	4 033	3 161
Inaktívak aránya az aktív népességen (15-64 év) belül:	21,74%	27,99%	23,45 %	25,19%	25,50%	18,27%	21,36%	19,90%	26,07%	23,84%	21,61%	20,96%

Inaktívak a KSH Módszertani útmutatója alapján⁴⁷ a gazdaságilag nem aktívak és a passzív munkanélküliek együttesen. Gazdaságilag nem aktívak azok, akik nem sorolhatók sem a foglalkoztatottak, sem a munkanélküliek csoportjába. Ide tartoznak többek között a nem dolgozó tanulók, nyugdíjasok, a háztartásbeliek, az idénymunkások az idényen kívül (három hónapot meghaladó távollét esetén), ha nem kerestek munkát. A nappali tagozatos tanulói, hallgatói jogviszonnyal rendelkezők és az öregségi nyugdíjas inaktívak nem vonhatók be a munkaerőpiaci programokba.

Passzív munkanélküli a gazdaságilag nem aktívak közül az, aki szeretne dolgozni, és két héten belül munkába tudna állni, ha találna megfelelő állást, de nem keres munkát, mert foglalkoztatását reménytelennek látja.

A Kormányhivatal PET-ben is rögzített tapasztalatai alapján elmondható, hogy az **inaktívak elhelyezkedési esélyeit** számos tényező korlátozza. Jellemzően ilyen az alacsony iskolai végzettség, a szakképzettség hiánya, az elavult szakmai ismeretek, a tartós betegség, az egészségkárosodás, a rokkantság, a fogyatékoság, esetleg más társadalmi hátrány. Sok esetben az inaktivitásból a munka világába vezető út – különösen tartós passzivitás után – csak speciális programok, rehabilitáció után válik lehetségessé, de az inaktívak egy csoportja számára nem a foglalkoztatás, hanem a szociális ellátórendszer tud életminőséget javító feltételeket biztosítani.

Ezt támasztja alá egy 2023. évi, a kormányhivatalok becslésein alapuló felmérés is, amely szerint az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést leggyakrabban a motiváció hiánya, a szociális ellátás igénybevétele, az egyszerűsített foglalkoztatásból fakadó kötődés, a megfelelő közlekedési lehetőségek hiánya, valamint a be nem jelentett munkavégzés akadályozza. A felsorolt tényezőkön túl gyakran jelennek meg további, az elhelyezkedést hátráltató problémák is, így különösen a szenvedélybetegség, a mentális problémák, illetve ezek együttes előfordulása. Az akadályozó tényezők halmozódása különösen megnehezíti az érintettek elhelyezkedését és sikeres munkaerő-piaci integrációját.

A foglalkoztatási szolgálat látókörében lévő közfoglalkoztatottak és álláskeresőek tekintetében az **elhelyezkedést akadályozó tényezők** járasonként eltérőek. Legkedvezőtlenebb helyzetűnek a Bácsalmási járás tekinthető, ahol a tőke hiánya és a hátrányos térségi szerkezet miatt nem lehet számítani a munkaerőpiac bővülésére az elkövetkező időszakban. Az infrastrukturális hiányosságok (közműkapacitás, országos úthálózati bekötöttség és a helyi szakképzett munkaerő, szakiskola hiánya) miatt nagyobb beruházás évtizedek óta nem volt a térségben. A munkaerő-mobilitás hiánya továbbra is megmaradt, ami miatt az országosan kiterjesztett foglalkoztatási lehetőségekre a térségben lakók nem, vagy csak igen kis mértékben reagálnak. Gyakran a szakképzettség mellett a motiváció is hiányzik. Jellemzően az építőipar, fémipar, faipar, feldolgozóipar, fuvarozás, vendéglátás területéről jelentkeztek betöltetlen álláshelyekkel a foglalkoztatók. Az állások betöltetlenségének okai, hogy vagy hiányszakmákra irányul, vagy nincs az elvárásoknak megfelelő álláskereső nyilvántartásban.

Fenti példákból is látható, hogy a TOP Pluszban érintett inaktív célcsoportok elérése és bevonása a legnehezebb helyzetűeket célozza, továbbá azoknak a bevonására lesz lehetőség, akik számára a paktum pl. rugalmas foglalkoztatási formákat tud felkínálni.

Az **inaktív nők** közül azok a 30 éven felüliek képezik a projekt tipikus célcsoportját, akik esetében a következő okok állnak fenn:

- gyermeket vagy ápolásra szoruló felnőttet látnak el. Bevonhatóságukat negatívan befolyásolja a szociális szférára nehezedő foglalkoztatási kihívást (létszámcsökkenés). Továbbá pl. a kalocsai

⁴⁷ <https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz21.html>

járásban az országos átlagot meghaladóan alacsony az idősgondozási férőhelyek száma, így ez tovább nehezíti a célcsoport helyzetét;

- saját betegsége, fogyatékossága akadályozza (ebben az esetben a tartós betegség után rehabilitált személyeket célozhatja meg a program, a megváltozott munkaképességűek nem képezik a projekt célcsoportját);
- úgy gondolja, hogy nincs számára elérhető munka.

A felsoroltak alapján legalább két tényezőnek fenn kell állnia a női inaktivitás csökkenéséhez: 1.) az inaktív kapacitásait felszabadító ellátások elérhetősége, 2.) rugalmas munkavégzés lehetőségeinek biztosítása (részmunkaidő, távmunka stb.), bízva abban, hogy a digitális átállás ezeket a lehetőségeket a vidéki térségekben élőkhöz is reális közelségbe hozza. Fontos megjegyezni, hogy a részmunkaidő ebben az esetben kifejezetten a lehetséges munkavállalói igény szempontjából, választhatóként értelmezendő, nem pl. a koronavírus-járvány hatására alkalmazott munkaidő-csökkentési kényszerként.

A Kormányhivatal lényeges tapasztalata, hogy a munkáltatókat sem lehet „magukra hagyni” a több év munkaerőpiaci távollét után visszatérő kollégákkal való foglalkozásban, hiszen a kiesés tartamától függően szükség lehet akár a saját szakmában is újrakezdőként foglalkozni a munkavállalóval.

Az **inaktív férfiak** közül tipikusan azok a 30 éven felüli inaktívok képezik a projekt célcsoportját, akik

- az elmúlt években tapasztalt növekvő munkaerőpiaci kereslet alapján az idősebb aktív korúak tapasztalatait, lojalitását értékelő foglalkoztatóknál üres állások betöltésére alkalmasak lehetnek tovább- vagy átképzéssel (motiváltak, de úgy gondolják, nincs számukra elérhető munka). Az idősebbek munkaereje iránti alacsony kereslet hosszú ideig jellemző volt, részben fizikai okokból, részben a foglalkoztatottaknál alacsonyabb képzettségük miatt – ugyanez tükröződik a nyilvántartott álláskeresők korcsoport szerinti megoszlásában is;
- munkavállalását saját betegsége, fogyatékossága akadályozza (ebben az esetben a tartós betegség után rehabilitált személyeket célozhatja meg a program, míg a megváltozott munkaképességűek nem képezik a projekt célcsoportját);
- nyugdíjkorhatárhoz közeli képzetlen, de képezhető, betanítható inaktívok;
- azok az inaktívok, akik a pandémia miatt megtapasztalták a szürke/fekete foglalkoztatás hátrányait.

Az utolsó pontban bemutatottak esetében kifejezett akadályt jelent, hogy a hitelciklusok nyomán rendszeresen keletkeznek nemteljesítő, lejárt hiteltartozások, egy-egy válságot követően általában fokozódó mértékben.⁴⁸ A bejelentett munkahely révén megszerezhető jövedelem a tartozások behajtásából eredő követelések miatt nem jelent anyagilag megfelelő vonzerőt. A vármegyei program nem tud – és nem is feladata – adósmentő tevékenységet biztosítani, ennek hiányában viszont számolni kell a célcsoport egy részének távol maradásával.

A 2.4. pont bevezető részét a Stratégia felülvizsgálata során az elérhető legfrissebb statisztikai adatok alapján aktualizáltuk, ami elsősorban az inaktív népesség vonatkozásában teszi pontosabbá és hitelesebbé a helyzetértékelést.

⁴⁸<http://real.mtak.hu/128178/1/01Berlinger-Dobranszky-Bartus-MolnarA.pdf>

2.4.1. A projekt bevonandó, fő célcsoportjai életminőségének, munkaerőpiaci-társadalmi integrációjának javítása

A Projekt fő átfogó célkitűzései között szerepel a **bevonandó célcsoportok életminőségének javítása**, mely az elsődleges munkaerőpiacra történő beilleszkedésük, sikeres integrációjuk elősegítésével valósulhat meg leginkább. Ez hosszabb távon hozzájárulhat az elvándorlás mérsékléséhez, a térség népességmegtartó erejének erősítéséhez is.

Jelen Projekt fő célcsoportját tehát a fent rögzítetteknek megfelelően Bács-Kiskun vármegye **30 év feletti inaktív és 50 év feletti álláskereső** még aktív korú (azaz a 31-64 év közötti) lakosai képezik. A részletezett, bevonásukat nehezítő tényezőket is figyelembe véve kerültek meghatározásra a szervezeti keretek és a konkrét megvalósítandó tevékenységek.

2.4.1.1. A célcsoportok bevonásának szervezeti keretei

A foglalkoztatást elősegítő tevékenységeket (a továbbiakban FET) az Önkormányzat biztosítja a Kormányhivatallal együttműködve, míg a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokat kizárólag a Kormányhivatal nyújthatja a Projektbe felvett szakmai megvalósítók (tanácsadók) keresztül.⁴⁹ A konzorciumot alkotó szervezeteknek lehetősége van a saját munkatársaik mellett, adott speciális kompetenciák és/vagy kapacitások biztosítása érdekében (beszerzési eljárás keretében) külső szakértők bevonására a Projekt előkészítési és a megvalósítási szakaszában egyaránt.⁵⁰

A célcsoportok bevonása a Projektet megvalósító konzorciumot alkotó szervezeteken, illetve a célcsoporttal rendszeres kapcsolatban álló szociális-egészségügyi-oktatási közfeladatokat ellátó intézmények, illetve a hasonló területen működő civil szervezetek, egyházak, egyházi karitatív szervezeteken keresztül valósul meg – elsősorban személyes hivatalos intézményes vagy bizalomra épülő, segítő civil kapcsolataikon keresztül.

2.4.1.2. Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek

A FET szolgáltatás célja a jellemzően hátrányos helyzetű, inaktív személyek és 50 év feletti álláskeresők munkaerőpiaci reintegrációjának elősegítése helyben elismert szakemberek bevonásával. A program keretében sor kerül a célcsoport felkutatására és toborzására, egyéni fejlesztési tervek készítésére és végrehajtására, készség- és kompetenciafejlesztésre, álláskeresői technikák oktatására, állásinterjúra való felkészítésre, valamint a tartós munkában maradást támogató mentorálásra. Emellett a szolgáltatás magában foglalja a helyi munkaerőpiaci lehetőségek feltárását, munkáltatókkal való együttműködések kialakítását, álláslehetőségek közvetítését, valamint a programból kilépők 90 napos utókövetését.

A szolgáltatás teljes körű adminisztrációval és indikátor-alapú eredményméréssel működik, célértékei többek között: legalább 400 inaktív személy bevonása, 300 fő egyéni tanácsadásban való részvétele, 160 nyitott álláshely feltárása, 80 fő munkáltatói közvetítése, 40 fő tényleges elhelyezkedése, valamint további 40 fő képzésbe vagy egyéb pozitív kimenetbe való átirányítása.

⁴⁹ A pályázati Felhívás műszaki, szakmai elvárások alpontjának lehatárolása alapján. Lásd TOP_Plusz-3.1.1-21 számú Felhívás 2.3. pontjánál, a 14. oldalon!

⁵⁰ A paktum tagok Konzorciumi megállapodás keretében rögzítették a közöttük levő pontos feladat- és költségmegosztást.

A program 2025.08.01. és 2027.03.31. között valósul meg, aktív ügyfélbevonással 2026.09.30-ig, majd az utolsó időszakban elsősorban utókövetési és adminisztratív tevékenységekkel.

2.4.1.3. Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások köre

A foglalkoztatást elősegítő szolgáltatást a kormánytisztviselői jogviszony keretében felvett szakmai megvalósítók nyújtja a Kormányhivatal, mely szakmai megvalósítók a foglalkoztatási és munkaerőpiaci feladatokat ellátó szervezeti egységeinél kerülte alkalmazásra.

A Projektbe bevont célcsoportok – regisztrált álláskereső vagy regisztrált szolgáltatást kérő személyek – bevonását célzó főbb tevékenység-típusokat, illetve szolgáltatásokat az alábbi táblázat foglalja össze.

34. táblázat: A foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások

Rendezvényhez kötött szolgáltatás	Állásbörze Minden járásban évente legalább 1 állásbörze/információs nap megrendezésre kerül, ahol a térség helyi munkaerőigényeiről tájékoznak a résztvevők. A börsék a teljes álláskereső létszámot lefedik, nincs egy-egy célcsoportra leszűkítve, ezzel biztosítva a széleskörű tájékoztatási lehetőséget. 2023-ban 13 munkáltatói fórum is megrendezésre került 298 fő részvételével, melynek során a munkáltatók kapnak aktuális ismerteket és helyzetképet a munkaerőpiacról.
	2024. december 31. napjáig a bevont személyek részére nyújtott szolgáltatások száma
Információnyújtás	1. Munkaerőpiaci információk nyújtása szolgáltatást kérők részére 581 2. Szociális információnyújtás 3. Munkaközvetítés 502
Egyéni tanácsadások	1. Munkatanácsadás 77 2. Pályaválasztási tanácsadás 2 3. Pályamódosítási tanácsadás 3 4. Álláskeresői tanácsadás 45 5. Mentori szolgáltatás 6. Munkavállalói készségek, képességek felmérése 24
Csoportos tanácsadások, fejlesztések	1. Pályaorientációs csoportos foglalkozás 2. Munkaerőpiaci visszalépést és beilleszkedést segítő reintegráló csoportos foglalkozás 3. Motivációs csoportos foglalkozás 4. Vállalkozóvá válást elősegítő csoportos foglalkozás

2024. december 31-ig a program keretében 610 fő bevonására került sor, és valamennyi résztvevő szolgáltatásban részesült. A bevont személyek számára a Kormányhivatal munkatársai legalább háromhavonta személyre szabott egyéni szolgáltatást nyújtanak, amelynek eredményeként egy résztvevő a program időtartama alatt több szolgáltatási elemben is érintett lehet, támogatva ezzel munkaerőpiaci integrációját. A résztvevők számára biztosított csoportos foglalkoztatás ugyanakkor nem a projekt keretében, hanem azon kívül valósult meg.

A 2.4.1. pontot a Stratégia felülvizsgálata során a foglalkoztatást elősegítő tevékenységek és szolgáltatások részletes bemutatásával aktualizáltuk.

2.4.2. A célcsoportok szélesebb körű bevonásának lehetséges módjai

2.4.2.1. Inaktív felkutatása

- A Paktum Plusz együttműködés partnerei saját alapfeladatuk ellátása során kapcsolatba kerülnek olyan inaktív személyekkel, akik a szociális ellátások igénybevétele, vagy

gyermekvédelmi feladatok ellátása során kerülnek a szociális intézmények vagy a család- és gyermekjóléti szolgálatok látókörébe.⁵¹

- Emellett egyéb olyan tevékenységek keretében, mint különböző települési rendezvények (közösségi programok, falunap, ingyenes szűrések stb.).
- A Kormányhivatal saját alapfeladata ellátása során kapcsolatba kerülhet inaktív személyekkel. Pl. rendezvény típusú szolgáltatások, vagy bemegy ügyet intézni – kísérőként, érdeklődőként (gyermekét kíséri nyilvántartásba vételre a háztartásbeli édesanya).

2.4.2.2. Inaktívak programba vonásának lehetőségei

A.) Az Önkormányzat által bevont szolgáltatóknál azonosított inaktív személyek esetében:

- Az Önkormányzat bevont partnere azonosítja és kapcsolatba lép az inaktív személlyel.
- A foglalkoztatást elősegítő tevékenységek koordinálására mentor/ezetmenedzser kijelölése a szociális szolgáltatónál.
- Tájékoztatás a Projekt lehetőségeiről és várható előnyeiről, motiváció erősítése a részvételre.
- Egyéni fejlesztési terv készítése a résztvevő bevonásával (problémadefiníció, célkijelölés, cselekvési terv).
- A résztvevő hozzájárul az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez és/vagy álláskeresőként, szolgáltatást kérőként történő nyilvántartásba vételéhez.

B.) A Kormányhivatal látókörébe kerülő inaktív személy esetében:

- A Kormányhivatal rendezvényein és információi felületein folyamatosan népszerűsíti a Paktum Plusz programot, különös tekintettel az inaktív célcsoportok megszólítására.
- Érdeklődők tájékoztatása, motivációjuk erősítése.
- Nyilvántartásba vétel álláskeresőként/szolgáltatást kérőként, profilozás és egyéni cselekvési terv (ECST) készítése.
- Döntés a Paktum Pluszba történő bevonásról.
- Az ECST megvalósítása, személyre szabott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások biztosítása Kormányhivatal-ügyfélként.
- Szociális szükségletek fennállása esetén irányítás mentorhoz/ezetmenedzserhez a TOP Plusz megvalósító szervezetnél.

C.) Álláskereső irányítása a Paktum Plusz együttműködő partnerektől a Projekt szolgáltatásai felé

- Az együttműködő partnerek – például civil szervezetek, képzőintézmények, munkaadói szövetségek – azonosítják a potenciálisan bevonható álláskeresőket és inaktív személyeket.
- Az érdeklődők részére alapvető tájékoztatás nyújtása a Paktum Plusz céljairól, előnyeiről és a bevonás feltételeiről.
- Személyes kapcsolatfelvétel kezdeményezése a projekt megvalósítóival, szükség esetén közvetlen bejelentkezés elősegítése (időpont-egyeztetés, adatlap kitöltésének támogatása).
- Az álláskereső motivációjának erősítése, bevonásra ösztönzése, a részvétel várható hasznainak bemutatása.
- Kapcsolódás a projekt mentor/ezetmenedzser hálózatához, hogy a belépő résztvevő zökkenőmentesen jusson hozzá az egyéni fejlesztési tervéhez és a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz.

A 2.4.2. pontot a Stratégia felülvizsgálata során nem módosult.

⁵¹ pl. Sztv. 57.§ szerinti alapellátások

2.5. Következtetések – Helyzetértékelés és SWOT-elemzés

2.5.1. Helyzetértékelés

2.5.1.1. Társadalmi helyzet, adottságok

Bács-Kiskun vármegye **lakónépessége** 2016 óta mintegy 18 000 fővel csökkent (ez a 2016-os érték 4,5 %-a). A népességcsökkenés területileg nem egyforma mértékben jelentkezett, a legrosszabb trendek a Bajai, a Kiskőrösi, valamint a Kiskunhalasi járásokban figyelhetők meg 2016-2023 között. A zsugorodásért leginkább a természetes fogyás volt felelős, melyet az időszak nagy részében vándorlási veszteség is súlyosbított. Munkaerőpiaci szempontból különösen kedvezőtlen tendencia, hogy a visszaesés leginkább az aktív korú⁵² népesség körében következett be, míg az időskorúak⁵³ aránya az országos átlagot meghaladó mértékben emelkedett. Összegezve megállapítható, hogy az öregedési index és az eltartottsági ráta folyamatos emelkedése demográfiai és finanszírozási szempontból egyaránt előnytelen.

A **képzettséget** tekintve elmondható, hogy a 2016-os mikrocenzus idején a vármegye népességének legmagasabb befejezett iskolai végzettsége jelentősen elmaradt az országos átlagtól mind az érettségi, mind a felsőfokú képzettség terén – bár a 2011-es adatokhoz viszonyítva egyértelműen javult Bács-Kiskun helyzete. A 2021. évi adatok alapján további javulás figyelhető meg a vármegyei adatokban: 2016-hoz képest nőtt az érettséggel és felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma a vármegyében. Ugyanakkor a 15–74 éves népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettségét tekintve a vármegye az országos átlaghoz képest továbbra is alacsonyabb arányt mutat az érettséggel, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében. A vármegyei iskolarendszer és a képzőhelyek szerepe a foglalkoztatottság növelésében kimagasló, ezen belül a szakképzés intézményi lefedettsége kifejezetten jónak mondható, továbbá a felsőoktatás is egyre dinamikusabban követi a helyi piac igényeit. Az iskolarendszerű szakmai képzés és felnőttképzés ugyanakkor sok esetben rugalmatlan, lassan reagál a munkáltatók elvárásaira. Továbbá gyakran hiányos alapkompenciákkal is kibocsátanak tanulókat, melyet a vállalatok nem minden esetben tudnak tolerálni vagy utólag pótolni – emiatt komoly hatékonyságcsökkenést szenvedve el. A duális képzések alapvetően jól működnek, további kiterjesztésük, bővítésük javasolt, ugyanakkor a szakoktatói gárda előregedése már a közeljövőben is problémát okozhat, melynek kezelésére már napjainkban figyelemmel kell lenni.

2.5.1.2. Gazdaság, infrastruktúra

A vármegye gazdasági szerkezetét tekintve elmondható, hogy az évszázadokon át domináns mezőgazdasági jelleg elsősorban a rendszerváltást követően kezdett oldódni: az agrárhagyományokra építő gazdaságban végbement ipari megújulás húzóágazatává egyértelműen a **járműipar** vált – különösen az északi részekben. Az elmúlt évtizedekben az **építő- és feldolgozóipar is egyre növekvő** súlyt képviselt. Az **egy főre eső GDP** 2016 és 2020 között összességében javuló tendenciát mutatott: a vármegye az országos átlag 77,8%-áról 80,4%-ára zárkózott fel. Ezt követően azonban megtorpant a közeledés, és 2021-ben 77,2%-ra, 2022-ben 74,8%-ra, 2023-ban pedig 74,4%-ra mérséklődött az országos átlaghoz viszonyított arány. Mindez arra utal, hogy bár a vármegye gazdasági teljesítménye nominálértéken emelkedett, az országos növekedési ütemet az utóbbi években nem tudta tartani.

A vármegyei **TOP 100-as cégek nemzetgazdasági ág szerinti** megoszlása továbbra is néhány meghatározó tevékenységre koncentrálódik: a 2024. évi adatok alapján a toplistán szereplő vállalkozások összesen nyolc nemzetgazdasági ágban működtek. Ezek közül továbbra is a

⁵² 15-64 éves korcsoport

⁵³ 65 év felettiek

feldolgozóipar a legmeghatározóbb 50 vállalkozással, ezt követi a kereskedelem, gépjárműjavítás 29 céggel, valamint az építőipar 11 vállalkozással. A további ágazatok közül a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat 4, a szállítás, raktározás és a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése 2–2, míg az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység 1–1 vállalkozással képviseltette magát. A legjelentősebb vállalatok eloszlása területileg nagyon egyenlőtlen: 45%-uk székhelye a Kecskeméti járásban található; míg ezzel szemben a Kunszentmiklósi és a Bácsalmási járásban 2-2 %-uk jegyez céget a TOP 100-as listán, a Bácsalmási járásban pedig egyet sem.

A Bács-Kiskunban **regisztrált vállalkozások** száma a vármegyék rangsorában az igen előkelő, negyedik helyet foglalja el. A járások közötti eloszlásról szintén megállapítható Kecskemét (és járásának) dominanciája, hiszen a vármegyében regisztrált vállalkozások 30%-ának itt található a székhelye. A **működő vállalkozások** vármegyén belüli eloszlása nagyon hasonló a regisztrált vállalkozásokéhoz, viszont különbség, hogy a Kecskeméti után a Bajai járás rendelkezik a legtöbb valóban működő vállalkozással. A **cégméretet** tekintve alapvetően a mikro-, kis- és középvállalkozásokra építő gazdasági bázis reziliens lehet a globális trendekkel szemben, azonban a vármegye gazdasági profilját nagymértékben meghatározó multinacionális vállalat jelenléte miatt Bács-Kiskun vármegye kitettsége nem elhanyagolható. A kisebb vállalatok sérülékenysége ugyanakkor kimagasló az extrém módon emelkedő energiaárak, valamint egyes esetekben a munkaerőhiány vonatkozásában. Emellett 2022-ben a kata-adózás jelentős átalakítása is számos egyéni vállalkozót és betéti társaságot hozott nehéz helyzetbe.

A működő vállalkozások szektorok szerinti vizsgálata alapján egyértelműen kidomborodik a **szolgáltató szektor túlsúlya** (72,1%) – ezen belül is kiemelkedik a kereskedelem és gépjárműjavítás; a szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek; valamint az egyéb szolgáltatások. Komoly potenciál rejlik a turisztikai ágazatban is, mely a gazdaságfejlesztés egyik jövőbeli pillére lehet – a kedvező adottságok kihasználásához ugyanakkor számottevő infrastrukturális fejlesztések végrehajtása is elengedhetetlen. A vármegye logisztikai alapadottságai kedvezőek, a még hiányzó magasabb szintű úthálózati elemek kiépítése, valamint az alacsonyabb rendű úthálózat megújítása ugyanakkor elengedhetetlen a versenyképesség növelése érdekében.

Az ipari szektor részaránya közel 20%, míg a primer szektor 8%-ot meghaladó arányt képvisel – ez utóbbi számottevően meghaladja az országos átlagot. A **mezőgazdaság kulcsfontosságú ágazat** a vármegyében az élelmiszertermelés, a turizmus, a természet- és környezetvédelem, valamint a föld- és vízhasználat, a gazdaság alapvető működése szempontjából egyaránt – számos egyéni termelő, illetve családi gazdaság megélhetését is biztosítva.

A vármegye **legnagyobb foglalkoztatói** az építő- és feldolgozóipari vállalatok (a Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft. 4 500 főt meghaladó átlagos statisztikai állományi létszáma itt is kimagasló, és ezres nagyságrendű munkavállalót foglalkoztatnak a kizárólagos beszállítói is). A szolgáltató szektor legnagyobb foglalkoztatói a közszférához kötődnek (vasúti személyszállítás, vízszolgáltatás, településüzemeltetés).

2.5.1.3. Negatív globális tényezők és összetett gazdasági-munkaerőpiaci hatásai

Bács-Kiskun vármegye gazdasági-munkaerőpiaci folyamatait számos nemzetközi, illetve hazai folyamat, trend is befolyásolja. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar, valamint a turisztikai potenciál tekintetében is kiemelt jelentőséggel bír a **klímaváltozás** problémaköre, ugyanis a mind szélsőségesebbé váló időjárási jelenségek, a gyakori extrémítások (tartósan aszályos időszakok, felhőszakadások, enyhe téli időjárás után kemény tavaszi fagyok) nagy mértékben befolyásolják ezek működését, profitabilitását. De nem csupán ezeket a szektorokat érinti, hiszen a hóhullámok, a természetes felszíni és felszín alatti vizek elapadása vagy a hirtelen lezúduló csapadék okozta

villámárvizek mind olyan tényezők, melyek számos vállalat működését, illetve munkavállalóik mindennapjait is kedvezőtlenül befolyásolják.

2020-tól kezdődően a **koronavírus-járvány**, illetve a gyors terjedésének megakadályozása érdekében tett globális és nemzeti korlátozások számos negatív gazdasági hatást indukáltak Bács-Kiskun vármegyében is. Ezek között szerepel a turizmus, a vendéglátás, a rendezvényszervezés és a hozzájuk kapcsolódó iparágak, például a közlekedési szolgáltatások visszaesése, amely számos munkahely megszűnését vonta maga után. Ugyanakkor elmondható, hogy az így felszabadult munkavállalói kapacitásokat néhány munkaerőhiányos szektor szinte azonnal felszívta: elsődlegesen itt az építőipart és a logisztikát érdemes kiemelni.

A pandémia mintegy mellékhatásaként az amúgy is rohamos terjedő digitalizációs eszközök és folyamatok jelentősége tovább nőtt: egyre több vállalat kényszerült arra, hogy hibrid vagy teljesen otthoni (home office), digitális munkakörülményeket alakítson ki. A pandémia végével úgy tűnik, ezek a változtatások végérvényesen megmaradtak, hiszen nagyon sok cég számára előrelépést jelentett az ezáltal kialakult nagyobb rugalmasság. A digitalizáció egy másik lényeges eleme az automatizálás – különösen a munkaerőigényes (és munkaerőhiányos) szektorokban megfontolandó egyes munkafolyamatok gépesítése, a tervezési, termelési, ellenőrzési és irányítási folyamatok lehetőség szerinti automatizálása, illetve robotizálása. Mindez általános hatékonyság-növekedéshez, a termelékenység javulásához, egyúttal a magas hozzáadott értékű, illetve magasabb végzettséget igénylő munkakörök arányának emelkedéséhez is hozzájárul – illeszkedve az Ipar 4.0 stratégiához.

A lassan egy éve húzódó orosz-ukrán háborús konfliktus a magyar gazdaságot legnagyobb mértékben az **energiaárak növekedése, valamint az ellátásbiztonság drasztikus csökkenése** kapcsán érinti, ugyanis a legfontosabb primer energiaforrások (kőolaj, földgáz, dúsított urán) döntően orosz importárúként érkeznek hazánkba. Ezen függőség csökkentése csak drága és időigényes infrastrukturális fejlesztések útján lehetséges, ami nagyfokú kiszolgáltatottságot eredményez az aktuális helyzetben. Az energetikai ágazat mellett az élelmiszeripar is nagy mértékben érintett, ugyanis békeidőben Ukrajna volt az egyik legnagyobb gabonaexportőr egész Európában. Továbbá a belföldi termelést is rendkívül megdrágítja az energiaárak növekedése – mivel magas a munkagépek üzemanyagigénye, valamint a műtrágyagyártás, fóliasátrak, üvegházak és hűtőházak energiaigénye.

A koronavírus-járvány utóhatásai, az ellátási láncok szakadozása, az orosz-ukrán háborús konfliktus és a nyersanyagár-robbanás együttesen a **fogyasztói árak nagymértékű, gyakran kétszámjegyű növekedését** okozta az elmúlt év végére. Az Európai Unión belül ez a hatás Magyarországot sújtotta a legnagyobb mértékben, melyben a forint általános gyengülése, az üzemanyagok hatósági árának megszüntetése és az átlagfogyasztás feletti rezsitámogatás kivezetése is komoly szerepet játszott. Számos negatív, egymás hatását erősítő folyamat következményeként az élelmiszerárak növekedése sokkolta leginkább a lakosságot. A magas infláció a gazdaság (különösen az építőipar, a vegyipar, valamint a turizmus-vendéglátás) lassulását, a lakosság életszínvonalának csökkenését eredményezi – biztató ugyanakkor, hogy az elemzői várakozások egyértelműen az infláció mérséklődését prognosztizálják.

Mindezen hatások egy része már a foglalkoztatási és gazdasági statisztikákat elemezve is látható.

2.5.1.4. Foglalkoztatási aktivitás és értékelése

Vármegyei foglalkoztatási mutatók

A KSH rendszeres munkaerőfelméréseinek adatai alapján a vármegye lakónépességének 2016-2024-es időszakra jellemző gazdasági aktivitását vizsgálva elmondható, hogy a **foglalkoztatottak összlétszáma** ingadozó volt, 2019-ig jellemzően növekvő tendenciát, majd azt követően csökkenőt mutat. A **munkanélküliek száma** is ingadozott a vizsgált időtávban, összességében 3,8 ezer fővel csökkent. A **gazdaságilag aktív népesség száma** a teljes vizsgált időszakaszban követte az előzőek trendjét. Ugyanakkor az inaktívák száma közel 27 000 fővel csökkent, ami nagyságrendileg megegyezik az aktív korú népesség számának csökkenésével. Összességében az **aktivitási arány** 5,9 százalékponttal, a **foglalkoztatási ráta** pedig 6,7% százalékponttal növekedett.

Potenciális munkaerő-tartalék

A vármegye **potenciális munkaerő-tartaléka** 2016 és 2024 között 40,8%-kal csökkent (25 000 helyett 14 800 fő). Az utóbbi években a tendencia hullámvá vált, ami összefüggésbe hozható a pandémia és az azt követő gazdasági bizonytalanság munkaerőpiaci hatásaival. Fontos rögzíteni, hogy bár viszonylag nagyszámú népességről van szó, jelentős részük valós munkaerőpiaci (re)integrációja nehézségekbe ütközik, alapkompenciáik fejlesztése, mentorálásuk és a támogató szolgáltatások biztosítása jelentős erőforrásokat igényel az oktatási, szociális és foglalkoztatási intézményrendszer részéről. A munkanélküliek számának és gazdaságilag aktív népességen belüli arányának változása a vizsgált időszak során nagyon hasonló tendenciát mutat, mint a munkaerő-tartalék vizsgálata.

2.5.1.5. A projekt fő célcsoportja - nyilvántartott álláskereső

Ennél részletesebb és pontosabb adatok állnak rendelkezésre a nyilvántartott álláskereső vonatkozásában – fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a vármegyei Kormányhivataloktól származó konkrét számok az eltérő módszertan miatt nem vethetők össze a KSH lakossági munkaerőfelméréseinek fentebb tárgyalt adataival. Bács-Kiskun vármegyében a **regisztrált álláskereső** száma 2016 és 2024 között (a 2020. évi kiugrástól eltekintve) fokozatosan csökkent – 2024 év végén 10 162 fő szerepelt a regiszterben, ami a rendszerváltás óta a legalacsonyabb szám. Ez a munkavállalási korú népességhez viszonyítva 3,3%-os arányt jelent. A vármegyén belüli megoszlást vizsgálva a Kunszentmiklósi, Kalocsai és Jánoshalmi járásokban találkozunk a legmagasabb számokkal (4-5% között), míg a Tiszakécskei, Bajai és Kecskeméti járásokat 2-3% közötti értékek jellemzik. A vizsgált időszak során komoly horderejű, csoportos leépítés nem történt a vármegyében. Erőteljes szezonális leginkább a turizmus, az építőipar és a mezőgazdaság területén azonosítható.

A 2016–2023 közötti vármegyei adatok alapján a **nyilvántartott álláskereső száma** összességében csökkent, ugyanakkor életkori szerkezetük kedvezőtlenebbé vált. A koronavírus-járvány előtti években szinte minden korcsoportban mérséklődés volt megfigyelhető, 2020-ban viszont általános emelkedés következett be. Ezt követően ismét csökkenés indult, de az idősebb korosztályok súlya tartósan magas maradt. A 30–50 év közötti korcsoport a teljes időszakban a legnagyobb létszámú csoportot adta, ugyanakkor a 30 év alattiak aránya fokozatosan mérséklődött, míg az 50 év felettiek részaránya emelkedett, ami az álláskeresői állomány elöregedésére utal. A járási adatok ezt a tendenciát megerősítik: 2024-ben minden járásban az 50 év felettiek képviselték a legnagyobb arányt a nyilvántartott álláskereső körében, különösen a Kiskunmajsai, Bácsalmási, Kiskőrösi, Kiskunfélegyházi és Tiszakécskei járásokban. A 2022–2024. decemberi, eltérő korcsoportosítású adatok szerint ugyanakkor a 25–54 évesek alkotják a legnagyobb létszámú csoportot, miközben az 55 év felettiek

száma továbbra is jelentős, a 25 év alattiaknál pedig 2024-ben ismét enyhe növekedés látható. Összességében az álláskeresők életkori szerkezete azt jelzi, hogy a foglalkoztatáspolitikai beavatkozásoknak egyszerre kell kezelniük az idősebb korosztály tartós munkaerőpiaci kitettségét, az aktív korúak elhelyezkedési nehézségeit és a fiatalok munkaerőpiacra lépésének akadályait.

A célcsoport fő jellemzői, megoszlása

Bács-Kiskun vármegyében a **nyilvántartott álláskeresők** száma 2016 és 2024 között összességében csökkent, de az álláskeresői kör szerkezete több szempontból továbbra is kedvezőtlen. **Iskolai végzettség** szerint a legnagyobb csoportot minden járásban a középfokú végzettségűek adják, ugyanakkor az alapfokú végzettségűek aránya több térségben továbbra is magas, különösen a Kunszentmiklósi, Bácsalmási, Jánoshalmi, Kiskunhalasi és Kiskunmajsai járásokban. A **nők aránya** a legtöbb járásban meghaladja a férfiakét, bár ennek mértéke térségenként eltérő, és néhány járásban az időszak végére kiegyenlítettebbé vált a nemi megoszlás.

Az **ellátásban részesülő álláskeresők** száma szintén csökkent, de arányuk az összes álláskeresőn belül nőtt, miközben az ellátási szerkezet a szociális támogatások felől egyre inkább az álláskeresői ellátás irányába tolódott el. Ezzel együtt több járásban továbbra is jelentős azok aránya, akik sem álláskeresői ellátásban, sem szociális támogatásban nem részesülnek. A **pályakezdő álláskeresők** száma és aránya látványosan mérséklődött, így ez a csoport ma már az álláskeresők kisebb részét adja, bár járási különbségek továbbra is megfigyelhetők. Az **álláskeresői nyilvántartásba belépők száma** hosszabb távon csökkent, de 2024-ben ismét növekedés látszik, miközben az első alkalommal belépők aránya tartósan alacsony, ami arra utal, hogy sokaknál az álláskeresői státusz ismétlődő élethelyzet.

A **tartósan nyilvántartott álláskeresők aránya** a pandémiát követően megemelkedett, majd mérséklődött, de továbbra is jelentős maradt. A 180 napon túl nyilvántartott álláskeresők aránya vármegyei szinten jellemzően az országos átlag alatt alakult, ugyanakkor a járások között nagy különbségek vannak. A hosszabb ideje álláskereső körében a nők aránya a vármegyében az országos átlagot meghaladja, különösen a Kiskunmajsai, Kunszentmiklósi, Kiskőrösi és Tiszakécskei járásokban. Összességében a kedvezőbb létszámtrendek mellett továbbra is erős kihívást jelent az alacsony végzettség, a tartós álláskereső, a támogatási rendszerből kiesők jelenléte, valamint a járási különbségek fennmaradása.

A közfoglalkoztatás aktuális helyzete

A **közfoglalkoztatásban részt vevők száma** 2016 és 2024 között országosan és Bács-Kiskun vármegyében is jelentősen csökkent, ami a közfoglalkoztatás általános visszaszorulását jelzi. Országosan a létszám a 2016. évi 223,5 ezerről 2024-re 66,6 ezer főre, a vármegyében pedig 10 131 főről 3 546 főre mérséklődött. A csökkenő trend 2022 után mind országosan, mind vármegyei szinten megtorpant, és Bács-Kiskun részesedése az országos közfoglalkoztatásból 2023–2024-re ismét emelkedett. Járási szinten minden térségben visszaesés figyelhető meg, ugyanakkor a közfoglalkoztatás súlya továbbra is jelentős különbségeket mutat: 2024-ben a legmagasabb arány a Bajai, a Kalocsai és a Bácsalmási járásban, a legalacsonyabb a Tiszakécskei, a Kiskunmajsai és a Kiskunfélegyházi járásban volt. Összességében a közfoglalkoztatás szerepe mérséklődött, de a kedvezőtlenebb munkaerőpiaci helyzetű járásokban továbbra is nagyobb jelentőséggel bír.

2.5.1.6. *Korábbi paktum projektek tapasztalatai*

A foglalkoztatási paktumok a 2014-2020-as időszakban hasonló célokkal és célcsoporttal, de különböző területi szinteken, illetve lehatárolt földrajzi egységekben jöttek létre, mint a jelen Projekt. Ugyanakkor

közös pontot jelentett a Kormányhivatal, mint kötelező konzorciumi partner jelenléte minden esetben. A projektek mindegyike sikeresnek bizonyult, teljesültek az előzetesen vállalt indikátor-értékek – annak ellenére is, hogy az időszak jelentős részét már egyértelműen a munkaerő-tartalék, és ezáltal a potenciálisan bevonható ügyfelek alacsony száma jellemezte. Őket ráadásul ezzel egyidőben más foglalkoztatási programok (kiemelt GINOP-projektek, illetve néhány esetben EFOP-os vagy szociális városrehabilitációs szoft projektek) is célcsoportjuknak tekintették. Az ezek utódprogramjai keretében megvalósuló projektgazdákkal (jellemzően helyi önkormányzatok) jelen projekt megvalósítása során rendszeres egyeztetésre lesz szükség a célcsoportok és a konkrét tevékenységek lehatárolása, valamint az elérhető szinergikus hatások mind teljesebb kiaknázása érdekében.

A stratégia alkotás során az önkormányzati vezetők körében lebonyolított kérdőíves felmérés kiértékelése során az derült ki, hogy a válaszadók kb. egyharmada ítélte meg kifejezetten hatékonynak, jól működőnek a vármegyei és a helyi paktumokat, és mindössze kevesebb mint egynegyedük írta azt, hogy a projektek nem gyakoroltak semmilyen érdemi hatást a településük életére. A Paktum Plusz projektet a legtöbben települési honlapon megjelentetett információkkal, kapcsolattartással, hírlevelek továbbításával és a foglalkoztatási tematikájú rendezvényekhez helyszín biztosításával tudnák támogatni, emellett sokan a közfoglalkoztatási programban való részvétel lehetősége iránt érdeklődnek.

2.5.1.7. A projekt megvalósításának szervezeti keretei

Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata, a Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal és a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal közös projektje során kialakított szervezeti együttműködési keretrendszer - a TOP keretében - a megvalósítás és a működtethetőség szempontjából megfelelően működött, így annak tapasztalatai és megoldásai a jelenlegi együttműködésben is hasznosíthatók és továbbvihetők. A korábbi programok tapasztalatai alapján a támogatási eszközök közül elsősorban a bértámogatások, a bérköltség-támogatások és a vállalkozóvá válást segítő támogatások iránt mutatkozott jelentős igény. Ezeket döntően a mikro- és kisvállalkozások vették igénybe, elsősorban alacsonyabb képzettséget igénylő, illetve betanított munkakörök betöltéséhez. Tekintettel arra, hogy a közvetlenül elérhető és bevonható célcsoport létszáma korlátozott, a toborzási és mentorálási tevékenységelemek szerepe a jelenlegi programban kiemelt jelentőségű. Ennek megfelelően a beavatkozási terület gondos szakmai megtervezése és hatékony megvalósítása alapvető feladat, amely indokoltá teheti megfelelő szakmai kompetenciával és releváns tapasztalattal rendelkező szervezet bevonását, szükség esetén külső szakértői formában is.

2.5.1.8. A munkáltatói igények jellemzői

Keresleti igények - hiányszakmák és munkaerő-kölcsönzés

A potenciális munkaerő-tartalék elemzése mellett fontos áttekinteni a keresleti oldal tapasztalatait is. Az országos tendenciának megfelelően Bács-Kiskun vármegyében is **egyre súlyosabb a munkaerőhiány**. A tartósan álláskereső, illetve a még inaktívak azonosítása és bevonása, alapkompenciáik és szocializációs készségeik fejlesztése rendkívül idő- és erőforrásigényes feladat, mely a legjobb esetben is inkább csak részsikerekkel kecsegtet. A vármegye északi, befektetők által kedveltebb felén már alig azonosítható munkaerő-tartalék; a délnyugati járásokban valamelyest biztatóbb a helyzet, de mostanra gyakorlatilag minden szakma hiányszakmának tekinthető (targonca- és nehézgépkészítő, sofőr, hegesztő, lakatos, ács, raktáros, CNC-esztergályos szakmák esetében különösen sok a betöltetlen álláshely). Ennek eredményeként a kölcsönzött, nem állandó munkaerő alkalmazása is mind inkább jelen van a térségben, jellemzően szállás biztosításával együtt – nagyobb

vállalatok számára. Korábban még döntően határon túli magyarok érkeztek, őket aztán Szerbia, Románia és Ukrajna nem magyarajkú munkavállalói követték; de a legutóbbi időben már a Távol-Keletről toborzott csoportok sem ritkák. A külföldi kölcsönzött munkavállalók esetében felmerülő adminisztrációs-fordítási többletfeladatokat és -költségeket a tapasztalatok alapján ellensúlyozza a fegyelem és a jó munkamorál.

A munkaerőpiacon érintett szereplők egybehangzó tapasztalatai alapján Bács-Kiskun vármegyében viszonylag magasabb a kvalifikáltabb munkaerőt kereső, többéves tapasztalatot elváró cégek aránya. Ágazati megoszlását nézve a logisztika minden területén folyamatos a munkaerő-kereslet, de már a gyártósori összeszerelést, gépkezelést célzó munkakörök is tartósan munkaerőhiányosak. A vendéglátásban és a kereskedelemben hiány tapasztalható a bolti eladók, szobalányok, séfek, felszolgálók terén, továbbá a mezőgazdasági fizikai munkát végzőknél is – utóbbi esetben a kifejezetten idényjellegű feladatok nehezítik a munkaszervezést, ezért mind többen próbálnak egész évre állást biztosítani a kipróbált, megbízható dolgozóiknak.

Potenciális tartalékok

A legtöbb vállalat számára megoldást jelenthet, vagy legalábbis enyhítheti a munkaerőhiányt a megváltozott munkaképességűek nagyobb arányba való alkalmazása, valamint az atipikus foglalkoztatási formák – különösen a részmunkaidős pozíciók és a távmunka, a GYED/GYES-ről visszatérő anyukák támogatása – szélesebb körben való alkalmazása. Elsősorban a szolgáltató szektor számára jelenthet további tartalékot a nemrég nyugdíjba vonultak tovább- vagy visszafoglalkoztatása. Ennek megalapozása érdekében a kiegészítő 50 éven felülieket érintő hatásait sem szabad figyelmen kívül hagyni; hatékonyabb munkaszervezéssel, részmunkaidős beosztással és mentális egészséggondozással lehetne orvosolni ezt a mind gyakoribb problémát egyes munkakörökben.

Újabb nagyberuházások várható munkaerőigénye

Ebben a munkaerőhiányos, ugyanakkor számos gazdasági bizonytalanságtól terhelt időszakban különösen lényeges a közeljövőben a vármegye területén tervezett nagyberuházások, a képzési keretszámok, valamint a foglalkoztatási programok összehangolása. Mindez ráadásul nemcsak a többéves kivitelezés, hanem a fenntartás-üzemeltetés idejére is biztosítani szükséges. A Bács-Kiskun vármegyét közvetlenül vagy közvetve érintő, várható nagyobb infrastrukturális beruházások között feltétlenül említést érdemel a Mercedes gyárbővítése; a Paks II. projekt kivitelezési fázisba lépése; az M8 és M9 autópályák építése; de kiemelt jelentőséggel bír a Budapest-Belgrád vasútvonal fejlesztése is.

Befektetésösztönzés és szektorok közötti összehangolás

A már említettek mellett a foglalkoztatás helyzetét egyéb gazdasági tényezők is befolyásolják. A befektetésösztönzés minden vármegye gazdaságában kulcsfontosságú – a külföldi tőke hazai letelepítését 2014 óta a Nemzeti Befektetési Ügynökség koordinálja, ugyanakkor a helyi önkormányzatokra is rendkívül fontos szerep hárul a megfelelő infrastrukturális, társadalmi, környezeti és szabályozási feltételrendszer, illetve minőségi közszolgáltatások biztosításával, a települések élhetőségének folyamatos javításával. További komoly, magas hozzáadott értékű tevékenységet végző befektetők betelepüléséhez a hiányzó kiemelt úthálózati elemek kiépítése, további iparterületek korszerű alpinfrastruktúrájának létrehozása, valamint a humánerőforrás fejlesztése egyaránt szükséges.

A gazdasági élet szereplői közül szinte mindenki egyetért abban, hogy a pályázati források nagyobb részének nem a munkahelybővítést, hanem a vállalati innovációt kellene támogatni. A potenciális

jövőbeni húzóágazatok közül a szolgáltató szektorból az aktív turizmust, a vallási turizmust, valamint a kedvező termáladottságok jobb kihasználása esetén a fürdő- és gyógyturizmust emelték ki.

A már működő vállalkozásokat segíti a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara aktív közreműködésével létrehozott Hírös Beszállítói Klaszter, mely három korábbi klasztert is magába integrált, így ágazati szempontból kifejezetten sokrétűnek tekinthető. A mezőgazdasági ágazatban a KITE és az IKR Agrár folytat Bács-Kiskun vármegyét is érintő integrátori tevékenységet, a kisebb és nagyobb gazdálkodókat egyaránt támogatva. Végso felvásárlóként a Bonafarm-csoport, az Alföldi Tej és az Univer vannak jelen.

2.5.1.9. Helyi termékek továbbfejlesztése, digitalizáció

A helyi termékek előállítását és a kézműves termelést döntően családi gazdaságok, őstermelők és kisvállalkozások végzik, amelyek sok esetben az értékesítési feladatokat is maguk látják el. A magas minőségű, jellemzően nagyobb hozzáadott értékű termékek elsősorban a nagyobb városi piacokon és a fizetőképesebb fogyasztói rétegek körében találnak keresletre. A nagyobb beruházás- és szaktudásigényű, ugyanakkor magasabb hozzáadott értéket biztosító kertészeti és zöldségtermesztési tevékenységek szerepe a jövőben tovább erősödhet.

A tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a védjegy- és minősítési rendszerek önmagukban nem minden esetben eredményeztek érzékelhető többletbevételt, ezért ezek hatékonysága elsősorban komplex piacra jutási, marketing- és együttműködési eszközökkel együtt növelhető. A vidékfejlesztési programok kínálta lehetőségek kihasználása a jövőben is kiemelt jelentőségű. Ezzel összhangban fontos feladat a digitális technológiák és az IKT-megoldások gyakorlati alkalmazásának erősítése a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban. A digitális áttérés, a technológiai korszerűsítés és a helyben termelt alapanyagok magasabb feldolgozottsági szintje egyaránt hozzájárulhat ahhoz, hogy az agrárium vonzóbb életpályát kínáljon a fiatalabb generációk számára is.

2.5.1.10. A vármegyei vállalkozások javaslatai – a 2023. évi átfogó kérdőíves felmérés összegzett eredményei alapján

A stratégiaalkotás fontos elemeként lebonyolított foglalkoztatási fókuszú kérdőíves felmérésben önként résztvevő vállalkozóktól⁵⁴ a főbb problémák azonosítása mellett megoldási javaslatok is érkeztek. Többen felhívták a figyelmet arra, hogy a fiatalok álláskereséskor már nemcsak a munkalehetőséget, hanem az adott település infrastruktúráját és az általa kínált életszínvonalat is figyelembe veszik – így a vármegye települései nemcsak országos, hanem európai szintű versenytársakkal kerülhetnek összehasonlításra. Többen komoly aggodalmukat fejezték ki, rámutatva, hogy a képzett fiatalok számára még Kecskemét mint vármegyeszékhely sem jelent komoly vonzóerőt. Javaslatként a vidéki élet vonzóbbá tételének szükségességét jelölték meg, elsősorban a munkába járás anyagi és technikai feltételeinek támogatásával, illetve az állam és közigazgatás lakosság- és vállalkozásbarátabb, gördülékenyebb működtetésével. A cégek mindennapi működése, a jelenlegi krízishelyzet átvészélése kapcsán felvetették javaslatként a központi támogatás bevezetését az emelkedő energiaköltségek hatásainak mérséklésére.

A helyben rendelkezésre álló munkaerő alacsony tudásszintjét (nemcsak képzettség, hanem az általános, nyelvi és munkavédelmi ismeretek) többen is hangsúlyos kritikával illették; elsődlegesen ebből eredeztetik a nyugat-európainál alacsonyabb termelékenységet (mivel itt több dolgozót szükséges bevonni azonos egységnyi feladat elvégzésébe). A foglalkoztatók általánosan elégedetlenek

⁵⁴ 247 db kitöltés alapján

a munkavállalók munkához és továbbképzéshez való hozzáállásával, elkötelezettségével. A dolgozókat befolyásolni képes legfőbb motivációs tényezőként a munkabért azonosították – mely az aktuális inflációs környezetben a korábbinál is érzékenyebb szempontot jelent.

A képzések terén állami beavatkozásokat javasolnak, mint pl.: a betanítási időszakban a képzetlen munkaerő támogatása (ez támogatott foglalkoztatás keretében a projektnek is része); otthoni munkavégzést előtérbe helyező képzési program szervezése a hátrányos helyzetűek; kisgyermeket nevelők részére, a végzős diákok kiközvetítése foglalkoztatókhoz, illetve további képzések indítása a hiányszakmákban.

A vállalkozók a foglalkoztatásban érdekelt szereplők hatékonyabb együttműködése érdekében fontosnak tartanak a folyamatos kommunikáció kialakítását és fenntartását a Kormányhivatal és a cégek között a toborzás, a kiajánlás és a tájékoztatás terén, valamint az Iparkamara aktívabb szerepvállalását is.

A cégek a gazdasági tényezők közül a jól képzett, felkészült munkaerő rendelkezésre állását; a szabályozási környezet, adózás kiszámíthatóságát; a vállalkozásokat támogató szolgáltatások elérhetőségét; valamint a fejlesztési források elérhetőségét jelölték meg a leginkább fontosak között. Ugyanakkor az ezekkel való elégedettség átlag alatti pontértékeket kapott (legkedvezőtlenebbnek az olcsó munkaerő rendelkezésre állását ítélték). Ezzel szemben a közbiztonsággal, az önkormányzati/hivatali ügyintézés, elérhető közszolgáltatások színvonalával, és a helyi beszállítók minőségével/hozzáállásával inkább elégedettek voltak. A helyi beszállítókra a jövőben is bátran lehet alapozni.

2.5.1.11. A 2025. évi átfogó felmérések legfontosabb eredményei

A Stratégia felülvizsgálatának megalapozásához lebonyolított önkormányzati és vállalkozói kérdőíves felmérések alapján Bács-Kiskun vármegye foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési helyzetét továbbra is erősen meghatározza a **munkaerőhiány, a szakképzett munkaerő korlátozott rendelkezésre állása, valamint a fiatalok elvándorlása**. A települési önkormányzatok válaszaiból különösen markánsan rajzolódik ki, hogy a helyi gazdaság szerkezete sok településen továbbra is egyoldalú, döntően mezőgazdasági alapú, ami sérülékennyé teszi a helyi foglalkoztatást és korlátozza a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek megjelenését. A legégetőbb problémaként az önkormányzatok a fiatalok elvándorlását, a munkaerőhiányt és a szakképzett munkaerő hiányát jelölték meg, vagyis a korábbi felmérésben már hangsúlyosan megjelent **humánerőforrás-problémák a mostani vizsgálatban is változatlanul meghatározóak maradtak**.

A korábbi vállalkozói visszajelzésekhez képest ugyanakkor a mostani felmérésben erősebben kirajzolódik a települési nézőpont: a helyben tartás kérdése már nem csupán munkaerőpiaci, hanem **komplex településfejlesztési problémaként jelenik meg**. Az önkormányzatok a munkahelyteremtés legfontosabb eszközei között első helyen a fiatalok helyben tartását segítő programokat, ezt követően a helyi vállalkozások fejlesztését és támogatását, valamint az infrastruktúra fejlesztését nevezték meg. A nyílt válaszokban külön hangsúlyt kapott az úthálózat és a közlekedési kapcsolatok javítása, a buszjáratok bővítése, az iparterületek hiánya, a célzott szakképzési programok szükségessége, továbbá a fiatal diplomások hazatérését ösztönző intézkedések igénye. Mindez arra utal, hogy a települések a foglalkoztatási problémák kezelését ma már a lakhatás, a közlekedés, az életminőség és a helyi gazdasági környezet együttes fejlesztésével látják megoldhatónak.

Jelentős eredmény, hogy a mostani felmérés nemcsak problémákat, hanem **kifejezett együttműködési készséget is feltárt az önkormányzati oldalon**. A válaszadó települések nagy többsége kész kommunikációs csatornákat biztosítani, helyi partnereket bevonni, helyszínt adni rendezvényekhez,

illetve a célcsoportok elérését segíteni a foglalkoztatási programok megvalósításában. Ez a korábbi vállalkozói felméréshez képest fontos elmozdulás: míg korábban elsősorban a cégek oldaláról fogalmazódtak meg az intézményi együttműködés hiányára vonatkozó elvárások, addig most az önkormányzatok részéről már egy sokkal aktívabb, végrehajtó partneri szerepfelfogás is megjelent.

Az önkormányzati válaszok alapján az is jól látható, hogy a vármegyei szintű támogatásokkal szemben leginkább a helyi vállalkozások fejlesztése, a tanácsadás, az együttműködések ösztönzése, valamint a képzési és átképzési programok iránt fogalmazódik meg igény. Emellett a befektetésösztönzés megítélése rendkívül kedvező: a települések döntő többsége nagyon fontosnak vagy inkább fontosnak tartja ezt a területet, és ehhez konkrét önkormányzati eszközöket is társít, például iparterületek fejlesztését, a vállalkozásokkal való partnerség erősítését, térségi együttműködésekhez való csatlakozást és településmarketinget. Ebben is érzékelhető elmozdulás a korábbi felméréshez képest: **a hangsúly ma már kevésbé kizárólag a foglalkoztatási feszültségek enyhítésén, és egyre inkább a tudatos helyi gazdaságfejlesztésen, a befektetésvonzó képesség javításán is van.**

A vállalkozói felmérés eredményei ugyanakkor azt mutatják, hogy a **cégek működési környezetében a korábban jelzett problémák döntő része továbbra sem oldódott meg teljes körűen.** A megkérdezett 60 vállalkozás körében továbbra is fontos tényező a szabályozási környezet és az adózás kiszámíthatósága, a jól képzett munkaerő rendelkezésre állása, a vállalkozásokat támogató szolgáltatások elérhetősége, valamint a fejlesztési forrásokhoz való hozzáférés. A velük való elégedettség azonban ezekben a kérdésekben továbbra is csak közepes vagy közepes alatti, miközben a legkedvezőtlenebb megítélést most is az olcsó munkaerő és a jól képzett munkaerő rendelkezésre állása kapta. Ezzel szemben a cégek kedvezőbben ítélték meg a térség megközelíthetőségét, a közbiztonságot, az önkormányzati-hivatali ügyintézés színvonalát, a hálózati infrastruktúrát és a helyi beszállítók hozzáállását. Ez lényegében megerősíti a korábbi felmérés fő tanulságát: **a vállalkozások számára továbbra is a humán erőforrás minősége és a kiszámítható működési környezet jelenti a legnagyobb kihívást, míg a helyi intézményi és szolgáltatási háttér egyes elemei inkább stabil támaszt jelentenek.**

A mostani vállalkozói felmérésből ugyanakkor egy **óvatosabb gazdasági hangulat** is kirajzolódik. A válaszadók jelentős része 2025-re legfeljebb inflációkövető növekedést vagy stagnálást vár, és csak kisebb részük számít érdemi bővülésre, miközben nominális visszaesést is számottevő arányban jeleztek. Emellett a cégek döntő többségénél jelenleg sem képzés, sem átképzés nem zajlik, 2026-ra pedig csak nagyon szűk kör tervez további képzéseket, és a duális képzésben részt vevők aránya is alacsony. Ez a korábbi vállalkozói véleményekhez képest abban jelent új hangsúlyt, hogy míg korábban a cégek elsősorban több képzést és célzott állami beavatkozást sürgettek, a mostani adatok már azt mutatják, hogy a vállalati oldalon a tényleges képzési aktivitás gyenge, vagyis nemcsak a képzési kínálat, hanem az abban való részvétel és elköteleződés is fejlesztendő terület.

A vállalkozások alkalmazkodási gyakorlata is árnyaltabb képet mutat. A tartósan betöltetlen munkakörök nem minden cégnél jelennek meg, ugyanakkor az ágazati szintű munkaerőhiány tapasztalata széles körben fennáll. A válaszok alapján a cégek elsősorban a bérezés, a munkakörülmények javítása és bizonyos esetekben a munkavállalói mobilitás támogatása felé mozdulnak, miközben a kölcsönzött munkaerő, a gyakornoki programok, a tanulói szerződéses foglalkoztatás vagy a megváltozott munkaképességűek alkalmazása jóval kisebb szerepet kap. Ez arra utal, hogy a vállalkozások jelenleg inkább **rövid távú, közvetlenül befolyásolható eszközökkel reagálnak a munkaerőpiaci nehézségekre**, és kevésbé támaszkodnak hosszabb távú utánpótlás- vagy inklúziós megoldásokra.

A mostani felmérések megerősítik a korábbi vállalkozói vizsgálat alapvető megállapításait a munkaerőhiány, a képzettségi problémák és a fiatalok elvándorlása tekintetében, ugyanakkor két fontos új hangsúlyt is hoznak. Egyrészt sokkal erőteljesebben megjelenik a települési önkormányzatok

együttműködési és végrehajtási készsége, másrészt a foglalkoztatási kérdések kezelése egyre inkább összekapcsolódik a helyi gazdaságfejlesztés, a befektetésösztönzés, az infrastruktúra és az életminőség komplex fejlesztésének igényével. A felmérések alapján tehát a vármegye előtt álló feladat már nem csupán a munkaerőpiaci feszültségek kezelése, hanem egy olyan összehangolt fejlesztési megközelítés kialakítása, amely egyszerre erősíti a helyi gazdaságot, javítja a települések népességmegtartó erejét, és fokozza az intézményi és gazdasági szereplők közötti együttműködést.

2.5.2. SWOT-elemzés

A helyzetelemzés és -értékelés összegzése a széles körben ismert, alkalmazott, jól bevált SWOT-analízis módszerével történt. Az **Erősségek** alatt Bács-Kiskun vármegye azon belső, pozitív adottságai kerülnek meghatározásra, amelyek alapul szolgálhatnak a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok eléréséhez. **Gyengeségek** alatt a vármegye belső, negatív adottságait értjük, amelyek problémát jelentenek, hátráltatják a kitűzött célok megvalósulását. A **Lehetőségek** között elsődlegesen a vármegye területén és hatókörén túlmutató, olyan pozitív folyamatok, illetve külső adottságok szerepelnek, amelyeket a belső adottságokra építve hasznosítani lehet a célok elérése érdekében. Végül a **Veszélyek** közé azok a külső kihívások, potenciális negatív folyamatok sorolhatók, amelyekre a vármegyének nincs ráhatása, ezért hozzájuk valamilyen módon alkalmazkodni szükséges.

Az alábbiakban azok a legfontosabb tényezők kerültek azonosításra, amelyek számottevő hatást gyakorol(hat)nak Bács-Kiskun vármegye munkaerőpiacára és gazdasági folyamatira ezért a stratégiaalkotás során figyelembevételük lényegi szempontot jelentett.

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
1. Gazdasági szerkezet és ágazati adottságok • a vármegye északi részének logisztikailag kedvező elhelyezkedése • erős agrár–élelmiszeripari hagyomány és kapcsolódó feldolgozóipari háttér • fejlett járműipar • több gazdasági húzóágazat egyidejű jelenléte a vármegyében • stabil, kiszámítható módon működő nagyfoglalkoztatók 2. Helyi erőforrások és térségi potenciálok • kitűnő aktív turisztikai alapadottságok • helyi termékekre, kulturális és természeti értékekre építhető identitásalapú gazdaságfejlesztési potenciál 3. Képzési és humánerőforrás-kapacitások • felsőoktatási és szakképző intézmények jelenléte • jól működő duális képzések, számos gyakorlati képzőhely 4. Foglalkoztatási helyzet és munkaerőpiaci teljesítmény • folyamatosan növekvő aktivitási arány • alacsony munkanélküliségi ráta • a közfoglalkoztatásban dolgozók jelentős részének átlépése az elsődleges munkaerőpiacra 5. Intézményi, partnerségi és fejlesztési kapacitások • többéves intézményi és partnerségi tapasztalat a foglalkoztatási együttműködésekben • az összehangolt beavatkozások megvalósítását támogató ágazati szintű stratégiák és cselekvési tervek jelenléte • jelen van az innováció iránti igény és a vállalati–intézményi együttműködések fejlesztésének lehetősége	1. Területi különbségek és infrastrukturális hiányosságok • a vármegyeközpont és járása dominanciája a térség gazdaságában, számottevő munkaerő-elszívás a kevésbé fejlett járásokból • a vármegye déli részének érzékelhető társadalmi-gazdasági lemaradása az északi térségtől • fejlesztésre szoruló magasabb és alacsonyabb rendű utak 2. Turisztikai rendszer hiányosságai • az aktív turisztikát kiszolgáló hiányos infrastruktúra • a turisztikai potenciál gazdasági hasznosításának alacsonyabb szintje • komplex turisztikai portfólió és kapcsolódó szolgáltatások hiányosságai 3. Demográfiai és társadalmi folyamatok • csökkenő számú, elöregedő lakosság • az 50 év feletti álláskeresők magas aránya • a 30 év feletti inaktívak nehéz elérése és bevonásának nagy erőforrásigénye 4. Munkaerőpiaci problémák és foglalkoztathatósági korlátok • egyre növekvő munkaerőhiány a szakképzettséget igénylő és nem igénylő munkakörökben egyaránt • erős fluktuáció számos munkakörben • az alacsony iskolai végzettségűek és az idősebb korosztályok folyamatosan emelkedő részaránya a nyilvántartott álláskeresők körében • a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők növekvő aránya a pandémiát követő időszakban • erősen kompetenciahiányos, bizalmatlan, nehezen mozgósítható munkaképes korú inaktív réteg 5. Képzési rendszer problémái • az országos átlagtól számottevő mértékben elmaradó átlagos végzettségi szint az aktív korú népesség körében

	• az iskolarendszerű szakmai képzés és a felnőttképzés rugalmatlansága • nagyfokú lemorzsolódás a szakképzésben és a támogatott felnőttképzésekben • előreledő szakoktatói gárda 6. Gazdaság szervezési és versenyképességi gyengeségek • az országos átlagtól elmaradó gazdasági értéktermelés • a gazdasági szereplők viszonylag alacsony együttműködési szintje • a vállalkozások digitalizációs szintjének elmaradása • a célcsoportok egy részénél hiányosak az alapvető digitális készségek, ami nehezíti az álláskeresést, a képzésekbe való bekapcsolódást és a modern munkakörnyezethez való alkalmazkodást
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
1. Fejlesztéspolitikai és finanszírozási lehetőségek • a TOP Plusz és a GINOP Plusz programok szinergikus hatásainak kihasználása • külső támogatási források hatékony felhasználása 2. Gazdaságfejlesztési és ágazati lehetőségek • a helyben vagy térségben termelt, magas minőségű élelmiszerek és kézműves termékek további piaci térnyerése • a gépipari és járműipari profil további erősítése • innováció támogatása, a helyi hozzáadott érték növelése vármegyei szinten • az agrárszektor és a vidéki élet vonzóbbá tétele a fiatalok körében 3. Turisztikai és helyi gazdasági lehetőségek • egyedi, országos viszonylatban is vonzó aktív turisztikai portfólió kialakítása • regionális szintű gyógyfürdő-fejlesztés • helyi termékek és rövid ellátási láncok erősítése • turizmus és helyi gazdaság összekapcsolása 4. Foglalkoztatási és társadalmi integrációs lehetőségek • atipikus foglalkoztatási formák részarányának növelése	1. Demográfiai és területi kockázatok • tartós demográfiai fogyás és előreledés • a déli térségek további leszakadása 2. Munkaerőpiaci kockázatok • Budapest és Nyugat-Európa munkaerő-elszívó hatásának további erősödése • a munkaerőhiány és az elhúzódozó gazdasági válság gátat szab az új befektetések megvalósításának • a helyi lakosság és a helyi munkavállalók növekvő ellenérzése a külföldi munkavállalók tömeges bevonása iránt • társadalmi feszültség a külföldi munkaerő bevonása körül 3. Gazdasági és szabályozási kockázatok • a gazdasági, illetve szabályozási környezet változása a már betelepült vállalkozások megszűnését, más országba telepítését eredményezheti • az adóterhek fokozódása vállalhatatlan terhet ró a mikrovállalkozásokra • a terület- és gazdaságfejlesztési célú külső források mérséklődése • külső piacoktól és nagyfoglalkoztatóktól való függés

• duális képzések körének kiterjesztése • a megváltozott munkaképességűek, a GYED/GYES-ről visszatérők és a nemrég nyugdíjba vonultak munkaerőpiaci jelenlétének fokozása • a szociális és gyermekjóléti intézmények kapacitásbővítése vagy újak létrehozása a munkaerő felszabadítása érdekében • külföldi munkavállalók integrációjának támogatása • a szociális gazdaság fejlesztése 5. Együttműködési és hálózatosodási lehetőségek • a belső és külső gazdasági együttműködések számának és intenzitásának bővítése • az összehangolt beavatkozások érdekében ágazati szintű stratégiák és cselekvési tervek továbbfejlesztése 6. Közlekedési és területi kapcsolatok javulása • az interregionális közlekedési hálózatok hiányzó elemeinek kiépítése • új közlekedési kapcsolatok és a térségi elérhetőség javulása • jelentős foglalkoztatási hatással is bíró, tervezett nagyberuházások megvalósítása 7. Digitális és zöld átmenet • a digitalizáció szintjének fokozásával a munkaerőhiány mérséklése és a termelékenység növelése • klímaalkalmazkodási és klímavédelmi innovációk • vízmegtartó és fenntartható agrármegoldások elterjesztése	4. Klíma- és környezeti kockázatok • a klímaváltozásnak különösen kitett térszerkezet • klímahatások miatt romló agrárteljesítmény • a klímaváltozás, kiemelten a szélsőséges időjárási események negatív hatása a mezőgazdaságra és a vízigényes ágazatokra 5. Globális és ellátásbiztonsági kockázatok • a világméretű járványok gyakoribbá válása • az orosz–ukrán háborús konfliktus elhúzódása, további mélyülése • az energetikai ellátásbiztonság szintjének tartós csökkenése
---	---

A Stratégia megújítása során a SWOT megállapításainak felülvizsgálata és strukturált átrendezése is megtörtént, amelynek eredményeként a fejezet tartalma a megelőző részekben végrehajtott módosításokkal összhangban frissült.

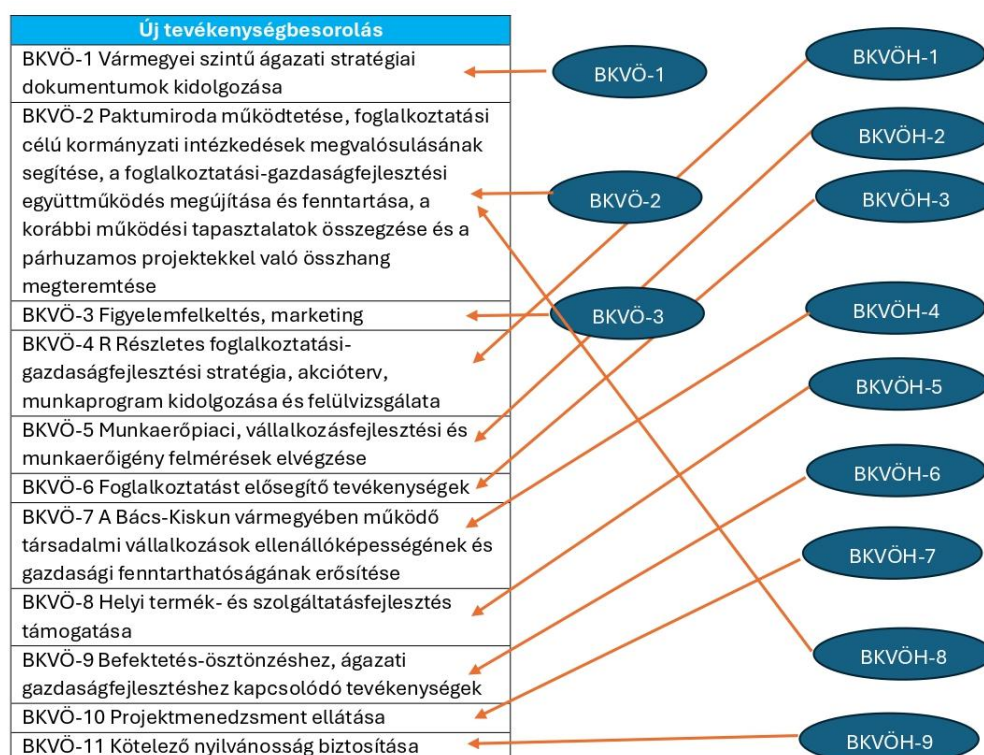
3. Intézkedések bemutatása

3.1. Tervezett intézkedések és azok módosulása

A fejezet a Projekt keretében megvalósítani tervezett intézkedéseket, azok szakmai tartalmát, módszertani megvalósítását, valamint a felhívás céljaihoz és a kapcsolódó operatív programi keretekhez való illeszkedését mutatja be partnerenkénti bontásban. Az intézkedések elnevezése a PET 2.3.2. pontjában meghatározott struktúrát követi, ugyanakkor a kapcsolódó tevékenységek a stratégia felülvizsgálata során aktualizálásra és – ahol indokolt – kiegészítésre kerültek.

A Hivatal konzorciumi partnerként történő kilépése a Projektből támogatási szerződés-módosítás keretében megtörtént, a módosított szerződés 2025. június 5-én lépett hatályba. A Hivatal feladatait és az azokhoz kapcsolódó forrásokat az Önkormányzat vette át. Erre tekintettel az intézkedések átalakítását a következő ábra szemlélteti.

27. ábra: Tervezett programelemek módosítása

Az egyes intézkedések ismertetése során bemutatásra kerül a tevékenységek szakmai tartalma, módszertani megalapozottsága, területi kapcsolódása, célcsoporti relevanciája, ütemezése, valamint a várható közvetlen és közvetett társadalmi-gazdasági hatásai. A fejezet kitér továbbá az esélyegyenlőség érvényesítésére, a területi korlátozásoknak való megfelelésre, az előkészítő feladatokra, valamint a kapcsolódó fejlesztésekhez és együttműködésekhez való illeszkedésre is.

Az egyes intézkedések bemutatása során indokolt standardizált szerkezet alkalmazása, amely biztosítja az egységes szakmai bemutatást és a felhívásban előírt szempontok teljes körű érvényesítését.

A követhetőség érdekében az eredeti intézkedések megtartása mellett az aktualizált intézkedések külön, új oszlopban kerültek feltüntetésre.

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása
Tevékenység kódja	BKVÖ-1	BKVÖ-1
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. e)	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. e)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő szervezetei	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő szervezetei, vállalkozások
Tevékenység szakmai leírása	A tevékenység részeként megvalósul a vármegye középtávú fejlődése szempontjából kiemelt szerepet játszó ágazati stratégiai és tervdokumentumok elkészítése: - Vármegyei marketingstratégia megújítása, mely a BKVÖ-3 tevékenység szakmai alapjául is szolgál. - Körforgásos gazdaság stratégia. - Energiaközösségi terv. - Bács-Kiskun vármegye turizmusfejlesztési terve. - Fenntartható vármegye logisztikai terve. A stratégiákat, terveket készítő szolgáltató(k) kiválasztáshoz közbeszerzés lefolytatása szükséges, melynek költségét a tevékenység összköltsége magában	A tevékenység részeként megvalósul a vármegye középtávú fejlődése szempontjából kiemelt szerepet játszó ágazati stratégiai és tervdokumentumok elkészítése : - Bács-Kiskun Vármegye Marketing Stratégiája, mely a BKVÖ-3 tevékenység szakmai alapjául is szolgál, - Bács-Kiskun Vármegye Körforgásos Gazdasági Stratégiája, - Bács-Kiskun Vármegye Közösségi Energia Terve, - Bács-Kiskun Vármegye Turizmusfejlesztési Stratégiája és Operatív Terve, - Bács-Kiskun Vármegye Fenntartható Logisztikai Terve. A stratégiákat, terveket készítő szolgáltató(k) kiválasztáshoz közbeszerzés(ek) lefolytatása szükséges, melynek költségét a tevékenység összköltsége magában foglalja – csakúgy, mint a

	foglalja – csakúgy, mint a kidolgozáshoz szükséges partnerség rendezvényeinek költségigényét.	kidolgozáshoz szükséges partnerség rendezvényeinek költségigényét.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A partnerség működésének legfontosabb jellemzője a folyamatosság. Jól látható, hogy a 2014-2020 időszak paktum tevékenységei új igényeket generáltak, pl. a zászlóshajó járási projektcsomagok kidolgozás kapcsán jelentek meg továbblépési igények. Ezek azt is jelentik, hogy az előző paktum időszakban megvalósított projektekre alapozható a továbblépés anélkül, hogy azoknak bármely tevékenysége duplikálásra kerülne. Az átfogó foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia mellett kulcsfontosságú a releváns vármegyei ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása is annak érdekében, hogy a vármegye SWOT-elemzés során azonosított erősségei és lehetőségei kiaknázásra kerülhessenek. A tevékenység keretében kidolgozásra kerülő stratégiák a BKVÖ-3, illetve a BKVÖH-6 tevékenységek megvalósítását egyaránt támogatják.	A tevékenység megvalósítását a partnerségi együttműködés folyamatossága, valamint a korábbi időszakban elindított fejlesztési folyamatokra épülő új tervezési igények indokolják. A 2014–2020-as időszak paktumtevékenységei – különösen a zászlóshajó járási projektcsomagok kidolgozása – olyan továbblépési irányokat jelöltek ki, amelyek megerősítették a vármegyei szintű, ágazatspecifikus tervezés szükségességét. A jelen tevékenység nem a korábbi beavatkozások megismétlését szolgálja, hanem azok eredményeire építve, duplikáció nélkül biztosítja a fejlesztési folyamatok továbbvitelét. Az átfogó foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégiai keretek mellett indokolt a vármegye középtávú fejlődése szempontjából meghatározó ágazati stratégiai és tervdokumentumok kidolgozása is, mivel ezek teszik lehetővé az egyes szakterületek sajátos kihívásainak, fejlesztési potenciáljának és beavatkozási irányainak részletes meghatározását. A dokumentumok egyben szakmai alapot biztosítanak a későbbi fejlesztések előkészítéséhez, a partnerségi együttműködések megerősítéséhez, valamint a vármegye SWOT-elemzésében azonosított erősségek és lehetőségek összehangolt, célzott hasznosításához. A tevékenység keretében kidolgozásra kerülő stratégiák a BKVÖ-3, illetve a BKVÖ-9 tevékenységek megvalósítását egyaránt támogatják.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is.
Indikátor megnevezése, amelyek	nem releváns	nem releváns

megvalósításához hozzájárul a tevékenység		
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2023. június 1.	2023. június 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 46 905 000 Ft (szakértői szolgáltatás és közbeszerzés együttes költségigénye)	69 245 416 Ft (teljes költség)

A módosítás során a BKVÖ-2 intézkedés tartalma a BKVÖH-8 kódú tevékenységgel bővült.

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése	Paktumiroda működtetése, foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése, a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése
Tevékenység kódja	BKVÖ-2	BKVÖ-2
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. i) Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. c)	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. a) 2.1.1.1. A. b) 2.1.1.1. A. c) 2.1.1.1. A. g) 2.1.1.1. A. i)

		Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. c)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása
Tevékenység célcsoportja	Célcsoport: Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata munkatársai, valamint a kormányzati szervezetek, kormány által kijelölt közreműködők	A tevékenység közvetlen célcsoportját a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködésben részt vevő intézmények, partnerszervezetek (paktumszervezet) tagjai alkotják. Ide tartoznak mindazon szervezetek és szakmai szereplők, amelyek a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósításában, a partnerségi együttműködés fenntartásában, illetve a kapcsolódó fejlesztések (pl.: szociális városrehabilitációt megvalósító projektgazdák) összehangolásában közreműködnek. A tevékenység közvetett célcsoportját a vármegye munkaerőpiaci szereplői, különösen az álláskereső, az inaktív személyek, a foglalkoztatók és a vállalkozások jelentik.
Tevékenység szakmai leírása	A paktumiroda vezetője a következő feladatokat látja el a projekt megvalósítása során: • A Kedvezményezett/projektvezető utasításai/iránymutatásai szerinti, a projekttel kapcsolatos munkavégzéséhez kötődő mindennemű irodavezetői feladat elvégzése és azok folyamatos naprakész ismerete, nyilvántartása vagy nyilvántartása. • Minden egyéb olyan feladat ellátása, amelyre a projekt kapcsán szóban vagy írásban megbízást kap, és azok felelős elvégzésére képes vagy a	A tevékenység keretében megvalósul a Paktumiroda és a Paktum Szervezet működtetése, a kapcsolódó projektek közötti szakmai összhang biztosítása, valamint a foglalkoztatási projektek megvalósítása során szerzett tapasztalatok összegyűjtése, rendszerezése és hasznosítása. 1. Paktumiroda működtetése A tevékenység keretében biztosított a Paktumiroda folyamatos szakmai, adminisztratív és operatív működése. Ennek része a Projekt megvalósításához kapcsolódó napi szintű koordináció, az irányító és döntés-előkészítő folyamatok támogatása, valamint a partnerségi

	projektfeladat megismerése során arra képessé válik. • Feladata különösen, de nem kizárólagosan kiterjed az alábbiakra: ○ Az Irányító Csoport munkájával kapcsolatos adminisztratív és szakmai feladatok ellátása; ○ részvétel a Megállapodásban folyó közös munka koordinálásában; ○ hozzájárulás a Megállapodás szerveinek működési technikai feltételeinek biztosításához; ○ részvétel a Megállapodás külső és belső kapcsolatainak gondozásában. • Pénzügyi, személyzeti tevékenység: ○ részvétel a Paktumirodával kapcsolatos pénzügyi, személyzeti feladatok ellátásában; ○ részvétel az Irányító Csoport működésével összefüggő pénzügyi feladatok ellátásában; ○ részvétel az egyes projektek, pályázatok pénzügyeinek adminisztrációjában. • Részvétel a célcsoport kiválasztása alapelveinek meghatározásában, a célcsoport toborzásában. • Kapcsolattartás a vállalkozói körrel. • Aktív részvétel a szakmai fórumok szervezésében, megjelenésekben. • Részvétel a Munkaterv összeállításában. A paktumiroda szakmai vezetőjének feladatai a projekt megvalósítása során:	együttműködéshez kapcsolódó szervezési, nyilvántartási és kapcsolattartási feladatok ellátása. A Paktumiroda közreműködik a Projekt szakmai előrehaladásának nyomon követésében, a beszámolók és háttéranyagok előkészítésében, továbbá a szükséges pénzügyi, személyzeti és adminisztratív feladatok támogatásában. A Paktumiroda koordinálja a foglalkoztatáspolitikáért felelős szakpolitikai szereplővel kötött együttműködési megállapodás megkötését és rendszeres felülvizsgálatát. A tevékenység magában foglalja továbbá a Paktumiroda működéséhez szükséges humán erőforrás (belső és külső) biztosítását, a munkaszervezési és koordinációs feladatok ellátását, valamint – indokolt esetben – a működéshez szükséges informatikai és technikai eszközök rendelkezésre állását. A Paktumiroda feladata, hogy stabil szervezeti hátteret biztosítson a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés működéséhez és a projektben vállalt szakmai feladatok végrehajtásához. 2. A Paktum Szervezet működtetése A tevékenység célja a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési partnerség (Paktum Szervezet) megújítása, folyamatos működésének fenntartása és szakmai megerősítése. Ennek keretében történik a partnerségi struktúra működtetése, az Irányító Csoport és a kapcsolódó együttműködési mechanizmusok támogatása, valamint a tagok közötti folyamatos szakmai kapcsolattartás biztosítása. A Paktum Szervezet döntéshozó szerve az Irányító Csoport, amely a partnerségi együttműködés stratégiai irányítását, a főbb döntések meghozatalát, valamint a működés szakmai kereteinek meghatározását látja el. A tevékenység része a partnerség működési kereteinek rendszeres felülvizsgálata, szükség szerinti aktualizálása, továbbá a közös célokhoz igazodó munkaterv, ügyrend és együttműködési rend fenntartása.
--	--	---

	• A projekt szakmai-tervezési és operatív szakmai megvalósítási munkájának irányítása és a Projekt szakmai feladatai megvalósításának ellenőrzése. • Gondoskodás a szakmai beszámolók, projekt előrehaladási jelentések szakmai részének megfelelő minőségben való elkészítéséért. • A szakmai tevékenységek terv szerinti előrehaladásának nyomon követése, az azokban rejlő eltérések feltárása, ezek jelzése a projektmenedzser felé, a szükség szerinti beavatkozások bemutatásával együtt. • Felelős a szakmai feladatok határidőre történő elvégzéséért. • A döntéshez szükséges információk és háttéranyagok, egyéb dokumentumok biztosítása. • Felelős a megvalósított szakmai tartalom és a projekttervek szerinti szakmai tartalom egyezőségéért. • Felelős a pályázatban foglalt szakmai program maradéktalan megvalósulásáért. • Feladata a projekt szakmai szempontú koordinálása, a beszerzések, közbeszerzések szakmai vonatkozásai szerinti műszaki specifikáció, értékelési szempontok felügyelete. A paktumiroda munkatárs feladatai a projekt megvalósítása során: • Részvétel a Bács-Kiskun vármegyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés (a továbbiakban: Megállapodás) keretében működő projektek előkészítésében és koordinálásában.	A Paktum Szervezet működtetése kiterjed a releváns intézményi, gazdasági és foglalkoztatáspolitikai szereplők bevonására, az együttműködési szempontból fontos partnerek közötti koordináció erősítésére, valamint a közös fejlesztési célok mentén szerveződő partnerségi munka támogatására. A tevékenység biztosítja, hogy a partnerség ne egyszeri projekttevékenységként, hanem hosszabb távon is működő fejlesztési együttműködésként legyen képes hozzájárulni a vármegye foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési céljainak eléréséhez. 3. A kapcsolódó projektek közötti összhang biztosítása A tevékenység keretében megvalósul a foglalkoztatási, gazdaságfejlesztési, humán és – amennyiben releváns – szociális célú projektek közötti szakmai összhang megteremtése és fenntartása. Ennek során sor kerül a kapcsolódó fejlesztések, tevékenységek és célcsoportok áttekintésére, az esetleges átfedések, párhuzamosságok és kapcsolódási pontok azonosítására, valamint azon lehatárolási szempontok meghatározására, amelyek elősegítik a beavatkozások egymást erősítő, összehangolt megvalósítását. A tevékenység része a rendszeres információcsere, a projektek közötti együttműködési lehetőségek feltárása, valamint annak biztosítása, hogy a különböző programok és fejlesztések egymás eredményeire épülve, duplikáció nélkül valósuljanak meg. Ez különösen fontos a TOP és TOP Plusz keretében megvalósuló, hasonló célcsoportokat érintő beavatkozások esetében, ahol a célcsoporti lehatárolás, az intézményi koordináció és az egységes fejlesztési szemlélet elengedhetetlen a hatékony végrehajtáshoz. 4. A foglalkoztatási projektek tapasztalatainak összegyűjtése
--	---	---

	• Információnyújtás az Irányító Csoport számára a projektekben folyó munkáról. • Monitoring, értékelési tevékenység folytatása. • Részvétel a Megállapodás eredményeinek monitorozásában és értékelésében. • Részvétel az éves munkaprogram összefoglaló jelentéseinek készítésében. • Az Irányító Csoport munkájával kapcsolatos adminisztratív és szakmai feladatok ellátása. • Részvétel a Megállapodásban folyó közös munka koordinálásában. • Hozzájárulás a Megállapodás szerveinek működési technikai feltételeinek biztosításához. • Részvétel a Megállapodás külső és belső kapcsolatainak gondozásában (ideértve a határon átnyúló kapcsolatokat és más paktumokkal való kapcsolatokat is). • Részvétel a Paktumirodával kapcsolatos pénzügyi, személyzeti feladatok ellátásában. • Részvétel az Irányító Csoport működésével összefüggő pénzügyi feladatok ellátásában. • Részvétel az egyes projektek, pályázatok pénzügyeinek adminisztrációjában. Munkájukat további szakmai megvalósítók, programelem felelősök is segítik. A paktumiroda munkatársainak feladatai közé tartozik még a foglalkoztatáspolitikáért felelős szakpolitikai felelőssel való együttműködési megállapodás megkötésének és rendszeres felülvizsgálatának koordinálása.	A tevékenység célja a korábbi és folyamatban lévő foglalkoztatási projektek megvalósítása során szerzett tapasztalatok rendszerezett összegyűjtése, feldolgozása és hasznosítása. Ennek keretében sor kerül a működési tapasztalatok, jó gyakorlatok, nehézségek és fejlesztési tanulságok feltárására, különös tekintettel a partnerségi működés, a célcsoport-elérés, a programmegvalósítás és az együttműködési mechanizmusok tapasztalataira. A tevékenység hozzájárul ahhoz, hogy a korábbi programok eredményei és tanulságai beépüljenek a Projekt végrehajtásába, valamint a későbbi fejlesztések előkészítésébe.
--	---	---

	A tevékenység magában foglalja a megvalósítók munkájához szükséges informatikai eszközök beszerzését (új pozíciók esetében, illetve a korábban beszerzett eszközök elavulása vagy amortizációja miatt). A beszerzendő eszközök listáján laptokok, tabletek, HDD-dokkolók, USB-dokkolók, billentyűzetek, egerek, vetítővásznak, projektor és hangszórók szerepelnek.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A Felhívásban rögzített előírás, hogy a konzorcium tagja az alábbi személyeket a projekt teljes hossza alatt biztosítja: legalább egy fő paktumiroda munkatárs munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben és a projekthez kapcsolódóan bizonyíthatóan legalább heti 20 óra. Minden esetben van olyan paktumiroda munkatárs, aki felsőfokú végzettséggel és legalább 3 éves szakmai tapasztalattal rendelkezik a foglalkoztatási együttműködések területén. Amennyiben több paktumiroda munkatárs vesz részt a projektben akkor legalább 1 fő paktumiroda munkatársnak kell ezekkel a feltételekkel rendelkeznie. A vármegyei munkaerőpiaci programba bevonható célcsoport(ok)ra a megvalósítási időszak teljes hosszára és a vármegyei szintű bevonási célszámra az adott évre vonatkozóan a kedvezményezett tesz javaslatot, és az Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársága hagyja jóvá azt. Az előre	A tevékenység megvalósítását egyrészt a Felhívás előírásai, másrészt a vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési partnerség folyamatos működtetésének szakmai szükségessége indokolja. A Felhívás alapján a konzorcium köteles a projekt teljes időtartama alatt legalább egy fő paktumiroda munkatársat biztosítani olyan jogviszonyban, amelyben a projekthez kapcsolódó, igazolt munkaidő eléri a heti 20 órát. Emellett követelmény, hogy a paktumiroda működésében legalább egy olyan munkatárs közreműködjön, aki felsőfokú végzettséggel és legalább 3 év, a foglalkoztatási együttműködések területén szerzett szakmai tapasztalattal rendelkezik. A tevékenység szükségességét ugyanakkor nem kizárólag a pályázati előírások, hanem a partnerségi működés folyamatosságának igénye is alátámasztja. A 2014–2020-as időszakban megvalósított paktumtevékenységek – különösen a járási projektcsomagok kidolgozása során – új fejlesztési és együttműködési igényeket generáltak, amelyek a 2021–2027-es időszakban a partnerség fenntartását, megújítását és szervezett működtetését teszik indokoltá. Ennek részeként szükséges a paktumszervezet tagságának felülvizsgálata, új partnerek bevonása, valamint a partnerségi együttműködés szervezeti és működési kereteinek megerősítése.

	megadott vármegyei célcsoport felülvizsgálatára 2 évente (2023, 2025, 2027) kerül sor.	A tevékenység iránti igényt alátámasztják a települési önkormányzatok körében végzett kérdőíves felmérés eredményei is, amelyek megerősítették a paktumtevékenységek folytatásának szükségességét, továbbá az önkormányzatok együttműködési készségét a célcsoport tájékoztatásában és toborzásában, különösen helyi rendezvényekhez kapcsolódóan. A tevékenység indokoltságát erősíti továbbá, hogy a vármegyei munkaerőpiaci programba bevonható célcsoportok és az adott évekre vonatkozó bevonási célszámok meghatározása a teljes megvalósítási időszak alatt folyamatos szakmai koordinációt igényel. A kedvezményezett által tett javaslatot a Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársága hagyja jóvá, miközben a célcsoport meghatározása két évente felülvizsgálatra kerül, ami indokolja az együttműködés intézményesített, folyamatos működtetését. A tevékenység megvalósítása azért is szükséges, mert a munkaerőpiaci programok végrehajtása során biztosítani kell az együttműködést a foglalkoztatást elősegítő tevékenységeket nyújtó szervezetekkel, valamint – a kettős finanszírozás elkerülése érdekében – a TOP_Plusz-3.1.2-21 „Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)” projekt keretében szolgáltatást nyújtó szervezetekkel. Ezen túlmenően indokolt a TOP_Plusz-3.1.3 „Helyi humán fejlesztések” felhívás keretében megvalósuló vármegyei projekttel való folyamatos szakmai összhang biztosítása is.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Kiemelten Kecskemét, de Bács-Kiskun vármegye teljes területét érinti	Kiemelten Kecskemét, de Bács-Kiskun vármegye teljes területét érinti
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához	nem releváns	nem releváns

hozzájárul a tevékenység		
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Projekt keretében résztvevő szakmai megvalósítók száma	Projekt keretében résztvevő szakmai megvalósítók száma Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	2022. július 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	106 350 000 Ft (bérek, járulékok, eszközbeszerzés)	197 601 892 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Figyelemfelkeltés, marketing	Figyelemfelkeltés, marketing
Tevékenység kódja	BKVÖ-3	BKVÖ-3
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. h)	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. h)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása

	S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása	S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása
Tevékenység célcsoportja	Célcsoport: Bács-Kiskun vármegye lakossága, civil szervezetei, vállalkozásai, önkormányzatai	Bács-Kiskun vármegye lakossága, civil szervezetei, vállalkozásai, önkormányzatai
Tevékenység szakmai leírása	Figyelemfelkeltés a minél szélesebb körű partnerség megteremtésére és a projekt tudatosítására az együttműködésben érintett partnerek, valamint a szélesebb nyilvánosság körében. A tevékenység első lépése a kommunikációs terv kidolgozása, ez alapján a beszerzés pontos műszaki szakmai tartalmának kidolgozása, majd a közbeszerzési eljárás lefolytatása. A nyertes ajánlattevő feladata lesz a kommunikációs terv megvalósítása, ennek részeként kommunikációs kampányok és rendezvények, tanulmányutak szervezése, jó példák azonosítása és terjesztése, szolgáltatói együttműködések koordinálása, szükség esetén tréningek szervezése. A tevékenység kiemelt részét képezi a Bács-Kiskun vármegyei értékeket (termékeket és szolgáltatásokat) összefogó ún. fi200 brand márkabevezetés marketingstratégiája kidolgozás alatt van, ennek végrehajtása jelen BKO-3 tevékenység részét képezi. A fi200 egy név, szimbólum és dizájn kombinációja, amelynek célja, hogy az eladói csoport termékeit és szolgáltatásait azonosítsa. Maga az elnevezés Petőfi Sándorról ered: a mi fiunk, aki 200 éve köztünk, bennünk él. A logóban szintén a költő portréja köszön vissza. A márk a szülőföld szeretetét, a természetközelséget, a közösségek erejét szimbolizálja és hangsúlyozza. Emellett segíti majd a termelői közösséget termékeik és szolgáltatásaik piacra juttatásában, hiszen a	A tevékenység célja a Projekt ismertségének növelése, a partnerségi együttműködés erősítése, valamint a foglalkoztatásösztönzési és gazdaságfejlesztési célokhoz kapcsolódó üzenetek széles körű közvetítése az együttműködésben érintett partnerek és a szélesebb nyilvánosság felé. A tevékenység hozzájárul a Projekt tudatosításához, a partnerségi részvétel ösztönzéséhez, valamint a helyi gazdasági szereplők és közösségek aktívabb bevonásához. A tevékenység keretében megvalósulnak a figyelemfelkeltést és marketinget szolgáló kommunikációs, promóciós és rendezvényszervezési feladatok. A tevékenység kiemelt eleme a Bács-Kiskun vármegyei értékeket – termékeket és szolgáltatásokat – összefogó fi200 brand márkabevezetésének támogatása. Ennek keretében a fi200 klubokhoz kapcsolódóan 2 darab kézműves vásár megrendezésére kerül sor, amelyek lehetőséget biztosítanak az érintett eladói kör termékeinek és szolgáltatásainak bemutatására, népszerűsítésére, valamint a helyi gazdasági együttműködések erősítésére. A márk a tudatos fogyasztói magatartás kialakulását is segíti.

	fi200 védjegy garancia a minőségre és a vármegyeiségre. Az exkluzív logó csak Bács-Kiskun vármegye legjavára kerülhet fel előzetes minősítést követően: legyen szó kulináris vagy akár kézműves kincsekről. A márka a tudatos fogyasztói magatartás kialakulását is segíti, hiszen az emblémájával ellátott termékek és szolgáltatások kifejezik a fogyasztók és felhasználók előtt mindazt, ami Bács-Kiskun vármegyét és az itt élőket jellemzi.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A teljes partnerség és a széles nyilvánosság elérése, tájékoztatása és a kommunikáció megvalósítása csak tervezett módon hajtható végre, ezért kommunikációs tervet kell készíteni, amely a stratégiával összhangban készül el a projektmegvalósítás időszakában. A helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés kulcseleme egy jól azonosítható vármegyei márka bevezetése.	A tevékenység megvalósítását az indokolja, hogy a foglalkoztatásösztönzési és gazdaságfejlesztési célok elérése érdekében nem elegendő kizárólag a szakmai beavatkozások megvalósítása, hanem szükséges azok láthatóvá tétele, tudatos kommunikációja és a releváns célcsoportok aktív megszólítása is. A Projekt eredményessége nagymértékben függ attól, hogy az együttműködésben érintett partnerek, a gazdasági szereplők, a helyi közösségek és a szélesebb nyilvánosság megfelelő információval rendelkezzenek a projekt céljairól, lehetőségeiről és várható eredményeiről. A figyelemfelkeltő és marketingtevékenységek hozzájárulnak a partnerségi együttműködés erősítéséhez, a Projekt társadalmi és szakmai beágyazottságának növeléséhez, valamint ahhoz, hogy a fejlesztéshez kapcsolódó üzenetek szélesebb körben is eljussanak az érintettekhez. Ez különösen fontos olyan komplex fejlesztés esetében, amely több szereplő együttműködésére, a helyi erőforrások mozgósítására, valamint a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok összehangolt érvényesítésére épül. A tevékenység indokoltságát erősíti továbbá, hogy Bács-Kiskun vármegye helyi értékeinek, termékeinek és szolgáltatásainak láthatóbbá tétele, valamint ezek közösségi és piaci beágyazottságának erősítése önálló fejlesztési igényként is megjelenik. Ennek megfelelően a fi200 brand márkaépítése nem csupán kommunikációs elem, hanem

		a helyi gazdasági szereplők együttműködését, megjelenését és ismertségét támogató eszköz is. A kézműves vásárok, rendezvények és kapcsolódó promóciós alkalmak lehetőséget teremtenek arra, hogy a helyi termékek és szolgáltatások közvetlenül is bemutatásra kerüljenek, ezáltal erősítve a helyi gazdasági kapcsolódásokat és a vármegyei identitást.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Megvalósítás tervezett kezdete	2023. március 30.	2023. március 30.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 35 306 000 FT (szolgáltatás és közbeszerzés költsége)	29 701 955 Ft (teljes költség) ⁵⁵

⁵⁵ A tevékenység magába foglalja a Projekt keretében felmerülő rendezvényszervezés „catering” szolgáltatást is. A szakmai megvalósítás során a catering költségek a teljes Projekt tekintetében ezen tevékenység keretében kerülnek elszámolásra. Tekintettel arra, hogy a tevékenységre jutó költségek jelentős részét a catering költségek teszik ki, a megvalósuló marketing és kommunikációs szolgáltatások nem indokolják külön kommunikációs terv kidolgozását.

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata
Tevékenység kódja	BKVÖH-1	BKVÖ-4
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek: 2.1.1.1. A. d) 2.1.1.1. A. e)	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek: 2.1.1.1. A. d) 2.1.1.1. A. e)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő és civil szervezetei	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő és civil szervezetei
Tevékenység szakmai leírása	Indikátorokkal, kutatásokkal, elemzésekkel és szakértői véleményekkel alátámasztott helyzetfeltárás elkészítése, ennek részeként problémaelemzés a térség munkaerőpiacának jellemzőiről, a foglalkoztatás nehézségeiről; valamint a kritikus pontok feltárása. A helyzetfeltárás a Bács-Kiskun vármegyére vonatkozó, az együttműködésben résztvevők bevonásával és általuk konszenzusos módszerrel elfogadott, a helyzetfeltárásból logikusan következő, térségi gazdaságfejlesztési célokhoz szorosan kötődő, foglalkoztatást és munkanélküliség elleni küzdelmet fókuszba állító, az állami foglalkoztatási szerv	Indikátorokkal, kutatásokkal, elemzésekkel és szakértői véleményekkel alátámasztott helyzetfeltárás elkészítése, ennek részeként problémaelemzés a térség munkaerőpiacának jellemzőiről, a foglalkoztatás nehézségeiről; valamint a kritikus pontok feltárása. A helyzetfeltárás a Bács-Kiskun vármegyére vonatkozó, az együttműködésben résztvevők bevonásával és általuk konszenzusos módszerrel elfogadott, a helyzetfeltárásból logikusan következő, térségi gazdaságfejlesztési célokhoz szorosan kötődő, foglalkoztatást és munkanélküliség elleni küzdelmet fókuszba állító, az állami foglalkoztatási szerv munkaügyi politikájával összhangban álló lokális és átfogó

	munkaügyi politikájával összhangban álló lokális és átfogó programjaival szinergiában álló, részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia részét képezi. A dokumentum a rendelkezésre álló adatok figyelembe vételével nagy hangsúlyt fektet a járási szintű foglalkoztatási differenciák vizsgálatára – a foglalkoztatást elősegítő tevékenységek megvalósítása minden járás területén tervezett. A stratégia tartalmi követelményeit a Felhívás mellékleteként megjelent „Útmutató a területi foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégiák készítéséhez és felülvizsgálatához” c. dokumentuma részletezi. A stratégiai dokumentumot külső szakértő készíti, míg az erre építkező akcióterv és munkaprogram saját teljesítésben valósul meg. A stratégia félidei felülvizsgálatára 2025-ben kerül sor.	programjaival szinergiában álló, részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia részét képezi. A dokumentum a rendelkezésre álló adatok figyelembevételével nagy hangsúlyt fektet a járási szintű foglalkoztatási differenciák vizsgálatára – a foglalkoztatást elősegítő tevékenységek megvalósítása minden járás területén tervezett. A stratégia tartalmi követelményeit a Felhívás mellékleteként megjelent Útmutató részletezi. A stratégiai dokumentumot külső szakértő készítette el, míg az erre építkező akcióterv és munkaprogram saját teljesítésben valósult meg. A stratégia félidei felülvizsgálatára 2025-26. között kerül sor, amelyet az Önkormányzat saját teljesítésben valósít meg.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A partnerség működésének legfontosabb jellemzője a folyamatosság. Jól látható, hogy a 2014-2020 időszak paktum tevékenységei új igényeket generáltak, pl. a zászlóshajó járási projektcsomagok kidolgozás kapcsán jelentek meg továbblépési igények. Ezek azt is jelentik, hogy az előző paktum időszakban megvalósított projektekre alapozható a továbblépés, ugyanakkor a megvalósítandó tevékenységek körének és részleteinek kidolgozása során nagy hangsúlyt kell fektetni az elmúlt évek globális és térségi szintű foglalkoztatási és gazdasági trendjeinek vizsgálatára, az erre építő, ebből logikusan következő stratégia kidolgozására.	A tevékenység megvalósítását az indokolja, hogy a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési beavatkozások csak megalapozott helyzetfeltárára és az arra épülő, célzott stratégiai tervezésre alapozva lehetnek eredményesek. A részletes stratégia, akcióterv és munkaprogram kidolgozása, illetve felülvizsgálata biztosítja a projekt szakmai megalapozottságát, a vármegyei és járási szintű sajátosságok figyelembevételét, valamint a beavatkozások összehangolását a foglalkoztatáspolitikai és gazdaságfejlesztési célokkal. A tevékenység szükségességét erősíti a változó munkaerőpiaci környezet és a területi különbségekhez igazodó, rendszeresen aktualizált tervezés igénye is.

Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. december 1.	2022. december 1.
Megvalósítás tervezett vége	2025. szeptember 30.	2026. április 30.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 13 970 000 Ft	7 656 875 Ft (teljes költség) BKVÖH-1 tevékenységen a Hivatal kilépéséig elszámolt költség 24 981 311 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése
Tevékenység kódja	BKVÖH-2	BKVÖ-5
Illeszkedés a felhívásban meghatározott	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. f)	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. A. f)

támogatható tevékenységekhez		
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő szervezetei	Bács-Kiskun vármegye munkáltatói és munkavállalói, települési önkormányzatai, térségfejlesztő szervezetei
Tevékenység szakmai leírása	A tevékenység részeként a következő tényezők felmérése valósul meg: - helyben rendelkezésre álló szakismeret, tudás, amely megfelelő képzéssel a munkaerőpiaci elhelyezkedéshez vezethet, vagy termékké/szolgáltatássá fejleszthető; - az érintett térségek munkaerőpiaci helyzete, hangsúlyosan vizsgálva a foglalkoztathatóság akadályait, valamint a „munkára kész” állapotba kerülést gátló tényezőket; - a vállalkozások által bejelentett munkaerőigények kielégítéséhez szükséges képzési / fejlesztési igények (ehhez a munkaügyi központ adatai nyújtanak támpontot a bejelentett munkaerőigények alapján); - a meglévő és a térségbe várhatóan beáramló munkáltatók jövőbeni munkaerő- és képzési szükséglete; - a potenciális képzési és más együttműködő partnerek. Ezen kívül külön figyelmet szükséges fordítani a vármegye munkaerőhiányának kezelését célzó hosszú távú stratégia	A tevékenység keretében a gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozását és felülvizsgálatát megalapozó felmérések készülnek. A felmérések kiterjednek különösen annak vizsgálatára, hogy mely ágazatokban és munkakörökben várható a mesterséges intelligencia és az automatizáció legjelentősebb hatása, hogyan jellemezhető az érintett szektorok alkalmazkodóképessége, milyen kompetenciaváltozások válnak szükségessé, valamint milyen a munkáltatók és munkavállalók technológiai felkészültsége. A vizsgálatok eredményei adatot és szakmai alapot szolgáltatnak a térségre szabott fejlesztési, képzési és munkaerőpiaci stratégiák kidolgozásához.

	megalapozását szolgáló adat- és információgyűjtésre a mezőgazdaságban és az építőiparban. Ennek területei: • digitalizáció (precíziós mezőgazdaság, építőipar) • vendégmunkások (meglévő jelenség) • hatékonyságnövelés A tevékenység a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia 2025-ben esedékes felülvizsgálatát alapozza meg, a megvalósító közbeszerzési eljárás keretében kerül kiválasztásra.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A célcsoport sikeres munkába helyezése érdekében fel kell mérni a helyi munkaerőpiac kínálta lehetőségeket: a térségben működő vállalatoknál számba kell venni a meglévő és várható üresedéseket, valamint az esetleges fejlesztéseknek köszönhető új munkahelyeket, különös tekintettel azok minőségi jellemzőire. Információkat kell szerezni a térségbe települő munkáltatók munkaerőigényéről. A települési önkormányzatok segítségével kell meghatározni, hogy melyek azok a helyi hiányszolgáltatások, amelyekre nincs vállalkozó, de lenne fizetőképes kereslet. A szükséglet felmérésének legfőbb iránya a keresleti oldal teljes feltárása. Az álláskeresőktől, illetve inaktívaktól gyűjtött információk a munkavállalásukat akadályozó tényezőkről is fontos forrását jelentik a kielégítetlen helyi/térségi szükségletek meghatározásának.	A primer adatgyűjtés megvalósítását az indokolja, hogy a rendelkezésre álló másodlagos statisztikai és adminisztratív adatok önmagukban nem adnak kellően részletes, aktuális és térségi szinten értelmezhető információt a projekt által vizsgált jelenségekről. A beavatkozások megalapozásához szükség van olyan elsődleges, közvetlenül a célcsoportoktól, munkáltatóktól, intézményektől vagy partnerszervezetektől származó információkra, amelyek feltárják a helyi sajátosságokat, a tényleges szükségleteket, valamint a fejlesztési irányok kijelöléséhez szükséges problémákat és lehetőségeket. A primer adatgyűjtés eredményei hozzájárulnak a stratégiai dokumentumok, akciótervek és munkaprogramok megalapozásához, valamint a célzott, igényvezérelt beavatkozások kialakításához. A mesterséges intelligencia (a továbbiakban MI) és az automatizáció az elmúlt években jelentős átalakulást hozott a munka világában. Nemcsak a technológiai fejlődés iránya változott meg, hanem a munkaerőpiac szerkezete is, egyes munkakörök megszűnésével, míg mások létrejöttével. A Magyar Nemzeti Bank elemzése szerint az MI és az automatizáció elsősorban a rutinszerű, manuális munkák

		esetében hozhat drasztikus változásokat, míg a magasabb hozzáadott értéket képviselő munkakörökben a technológia inkább támogató szerepet tölt be. Egy OECD-tanulmány alapján Magyarországon a dolgozók 12,2%-át érintheti közvetlenül az automatizáció, azaz munkájuk jelentős része könnyen helyettesíthető lehet MI-alapú megoldásokkal. A Randstad Workmonitor 2023-as felmérése szerint a magyar munkavállalók jelentős része érzékeli az MI munkahelyekre gyakorolt hatását, és úgy vélik, hogy az alkalmazkodás elsősorban a munkáltatók felelőssége. Az ITBUSINESS elemzése rámutat arra is, hogy az MI növelheti a munkaerőpiaci egyenlőtlenségeket, mivel egyes iparágakban munkahelyek szűnnek meg, míg máshol új kompetenciák válnak szükségessé. Mindezek az adatok országos szintű trendeket mutatnak, azonban nincs elegendő információ arról, hogy ezek a változások milyen hatással vannak Bács-Kiskun vármegye sajátos gazdasági szerkezetére és munkaerőpiacára. A vármegye gazdasága jelentős részben agráriumra, feldolgozóiparra és logisztikára épül, ahol az MI és az automatizáció eltérő hatásokkal járhat.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma	Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma

hozzájárul a tevékenység		
Megvalósítás tervezett kezdete	2025. január 1.	2025. január 1.
Megvalósítás tervezett vége	2025. szeptember 30.	2026. június 30.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 10 795 000 Ft	18 415 000 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek
Tevékenység kódja	BKVÖH-3	BKVÖ-6
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. e)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. e)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegye inaktív lakossága – kiemelten az 50 év felettiek.	Bács-Kiskun vármegye inaktív lakossága – 30 év feletti inaktívak és az 50 év felettiek.
Tevékenység szakmai leírása	A foglalkoztatást elősegítő tevékenységek szakmai megvalósítása igénybe vett szolgáltatásként tervezett. Ezek a szolgáltatási igények és ellátások tipikusan települési/helyi önkormányzati szinten jelentkeznek, ezért a területi szintnek megfelelő hálózattal és szakmai-szervezeti	A foglalkoztatást elősegítő tevékenységek szakmai megvalósítása igénybe vett szolgáltatásként valósul meg. A nyújtandó munkaerőpiaci szolgáltatások döntő részben az inaktív személyek és a tartósan nyilvántartott álláskeresőök felkutatását, toborzását, majd egyéni mentorálását,

	háttérrel rendelkező szereplőt szükséges beszerezni a feladat ellátására. Ezeket a szociális és egészségügyi feladatokat az önkormányzatok saját szervezetük, vállalkozásuk vagy igénybe vett szolgáltatás keretében látják el, ez ésszerű és hatékony megoldás lehet a paktumban felmerülő feladatok ellátására is. A nyújtandó munkaerőpiaci szolgáltatások döntő részben az inaktív személyek és a tartósan nyilvántartott álláskereső felkutatását, toborzását, majd egyéni mentorálását, újraorientálását, a munkaerőpiacon elvárt alapvető készségeik és kompetenciáik fejlesztését, állásinterjúra való felkészítésüket foglalják magukban – javítva nemcsak az álláshoz jutás, de a hosszú távon munkában maradás esélyeit is a jellemzően hátrányos helyzetű ügyfelek számára. Emellett szintén nagy jelentőséggel bírnak a foglalkoztatók felkészítését célzó programok, az előítéletek csökkentése és a célcsoport elhelyezkedésének segítése.	újraorientálását, a munkaerőpiacon elvárt alapvető készségeik és kompetenciáik fejlesztését, állásinterjúra való felkészítésüket foglalják magukban – javítva nemcsak az álláshoz jutás, de a hosszú távon munkában maradás esélyeit is a jellemzően hátrányos helyzetű ügyfelek számára. Emellett szintén nagy jelentőséggel bírnak a foglalkoztatók felkészítését célzó programok, az előítéletek csökkentése és a célcsoport elhelyezkedésének segítése.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	<u>Inaktívak felkutatása és elhelyezkedésüket támogató egészségügyi, szociális szolgáltatások</u> A potenciális résztvevők számára szóló kommunikáció terén nagyon fontos a világos, közérthető, lehetőleg egyszerű nyelvezetű tájékoztatás, akár írásban akár szóban történik. Mivel az ügyfélkörre jellemző alacsony iskolai végzettség, valamint a hátrányos helyzetből adódó krízishelyzetek és mindennapi gondok is sokaknál nehezítik a koncentrációt. A foglalkoztathatóság javítása érdekében szükség van az egészségügyi és szociális szolgáltatásokkal való koordinációra, azaz a munkaerőpiaci és a szociális	A tevékenység megvalósítását az indokolja, hogy az inaktív személyek és a tartósan nyilvántartott álláskereső munkaerőpiaci reintegrációja összetett, személyre szabott támogatást igényel. A célcsoport esetében az elhelyezkedést akadályozó tényezők kezelése, az alapvető készségek és kompetenciák fejlesztése, valamint az álláskeresőhöz szükséges felkészítés csak célzott szolgáltatások révén valósítható meg eredményesen. A tevékenység szükségességét erősíti továbbá, hogy a tartós foglalkoztatás elősegítése érdekében a munkáltatói oldal felkészítése, az előítéletek csökkentése és a befogadó szemlélet erősítése is indokolt.

	szolgáltató szektor nagyobb fokú együttműködésére. Ugyanakkor a különböző szolgáltatók kapacitásai többnyire szűkösek, a többletfeladatokhoz forrást kell rendelni, és biztosítani kell az ehhez szükséges adminisztratív kapacitást vagy annak finanszírozását. <u>A foglalkoztatók felkészítését célzó programok, az előítéletek csökkentése és a célcsoport elhelyezkedésének segítése a lehetséges munkaadók és a célcsoport közötti kapcsolaterősítést ösztönző tevékenységek érdekében</u> (különösen az alábbi szempontok szerint releváns: • az elmúlt években tapasztalt, folyamatosan növekvő munkaerőpiaci kereslet alapján az idősebb aktív korúak alkalmasak lehetnek a tapasztalataikat, lojalitásukat értékelő foglalkoztatóknál, bár ehhez gyakran tovább- vagy átképzés szükséges. Az érintettek motiváltak ugyan, de úgy gondolják, nincs számukra elérhető munka. Az idősebbek munkaereje iránti alacsony kereslet hosszú ideig jellemző volt, részben fizikai okokból, részben a meglévő foglalkoztatottaknál jellemzően alacsonyabb képzettségük miatt. • A munkáltatókat sem lehet „magukra hagyni” a több év munkaerőpiaci távollét után visszatérő kollégákkal való foglalkozásban, hiszen a kiesés tartamától függően szükség lehet akár a saját szakmában is újrakezdőként foglalkozni a munkavállalóval.	
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye azon járásai, ahol a 2022. évi adatok alapján a járási szintű inaktivitási arány meghaladja az adott vármegye inaktivitási arányát (TOP_Plusz-3.1.1-21 felhívás 2.3, fejezetében leírtak alapján):

		Bácsalmási járás, Bajai járás, Jánoshalmi járás, Kalocsai járás, Kiskunhalasi járás, Kiskunmajsai járás, Kunszentmiklósi járás.
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Programban résztvevő inaktív személyek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	Programban résztvevő inaktív személyek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek száma Foglalkoztatást elősegítő tevékenységekben résztvevők száma	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek száma Foglalkoztatást elősegítő tevékenységekben résztvevők száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2024. január 1.	2024. január 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. június 30.	2027. március 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 78 105 000 Ft (szakértői szolgáltatás költsége)	59 944 000 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése
Tevékenység kódja	BKVÖH-4	BKVÖ-7
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. a)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. a)

Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S3. A szociális gazdaság erősítése	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S3. A szociális gazdaság erősítése
Tevékenység célcsoportja	Közvetlen célcsoport: Bács-Kiskun vármegye társadalmi vállalkozásai és a velük partnerségre törekvő piaci és állami szereplők, partnerségi megállapodást aláírók Közvetett célcsoport: működő klaszterek, paktum partnerségnek szolgáltatást nyújtók, intézmények, média	Elsődleges célcsoport a fi200 klub tagsága és a klubhoz kapcsolódó helyi gazdasági-közösségi szereplők köre; közvetett célcsoport pedig a helyi közösség és azok a további szervezetek, amelyek a modellt pilot jelleggel adaptálhatják.
Tevékenység szakmai leírása	A szociális gazdaságot erősítő tevékenységek részeként megvalósul: <u>Megalapozó tanulmány elkészítése, helyzetfelmérés:</u> a társadalmi vállalkozások kapacitáshiányainak, fejlődési gátjainak felmérése. A tapasztalatok szerint ezeknek a vállalkozásoknak gyakran nincs elégséges erőforrásuk termék- és szolgáltatásfejlesztésre, megfelelő értékesítési hálózat kiépítésére, termelési kapacitásbővítésre, logisztikai megoldások bevezetésére, a piaci jelenlét biztosítására, a hálózatosodásra, valamint a forprofit szervezetek, a közsféra és a szociális vállalkozások közti partnerségek fejlesztésére – ezek részletes felmérése, alapos megismerése szükséges a beavatkozások megtervezéséhez. <u>Humán szolgáltatások összehangolása:</u> • Szolgáltatástervezés: ○ A szolgáltatáscsomag kialakítása: a fejlődési gát beazonosítását szolgáló audit/vezetői vagy tulajdonosi interjú megtervezése, az igénybe vevők belépési korlátainak meghatározása.	A tevékenység keretében elkészül a fi200 klub hosszú távú működését és fenntarthatóságát megalapozó fejlesztési terv. A fejlesztési terv célja annak meghatározása, hogy a jelenleg a vármegyei önkormányzat által működtetett klub milyen szervezeti, működési és együttműködési feltételek mellett válhat a jövőben önállóan, a tagok aktivitására építve is fenntarthatóvá. A fi200 klub a projekt keretében pilot projektként jelenik meg, amely mintaként szolgálhat a közösségfejlesztésen alapuló, fenntartható identitást erősítő gazdaságfejlesztési kezdeményezések számára. A fejlesztési terv ennek megfelelően nemcsak a klub jövőbeli működési modelljét határozza meg, hanem azt is vizsgálja, hogy a fi200 klub milyen módon fejleszthető társadalmi vállalkozási irányba, illetve hogyan válhat hosszabb távon részben vagy egészben önfenntartó, közösségi alapú gazdaságfejlesztési modellé. A dokumentum bemutatja a fi200 klub jelenlegi működési kereteit, erőforrásait, közösségi és gazdaságfejlesztési szerepét, valamint feltárja azokat a fejlesztési irányokat, amelyek elősegíthetik a klub társadalmi vállalkozásként is értelmezhető, stabilabb és fenntarthatóbb működését. A terv kitér a

	○ Szolgáltatási követelményrendszer összeállítása a felmérés alapján (pl. tanácsadás, interim menedzsment, vezető számára nyújtott mentorálás/coaching). • Szolgáltatás beszerzése (a forprofit szektorban szerzett referenciákkal (is) rendelkező szakemberek bevonása, mely a szektorok közötti kommunikációt is erősíti). • Üzleti szolgáltatások biztosítása a társadalmi vállalkozások és vezetőik, számára. • A projekt független értékelése abban az esetben, ha a megvalósítási modell szakpolitikai jelentőségű lehet. Interim menedzser igénybevétele eddig nem jelent meg a hazai fejlesztéspolitikai gyakorlatban a társadalmi vállalkozások esetében, így a tevékenység nemcsak Bács-Kiskun vármegye, hanem az országos fejlesztéspolitika szintjén is pilot kezdeményezés, társadalmi innováció lehet. Az interim menedzsment lehetővé teszi azt, hogy a beazonosított fejlődési gátak leküzdéséhez a szükséges menedzsment-kapacitás is az érintett szervezetek rendelkezésére álljon. Az interim menedzsment szolgáltatás egy következő lépcsőfok lehet a hosszú távú fenntarthatóság érdekében és a szemléletváltásban, szemléletformálásban. Így pl. az üzleti szolgáltatás paktum keretében történő támogatása hozzájárulhat a helyi gazdasági fejlődés élénkítéséhez a munkahelyteremtéshez, jövedelmek növekedéséhez, a társadalmi vállalkozások fenntarthatóbbá és versenyképesebbé tételéhez stb. Az üzleti szolgáltatást azok a vállalkozások vehetik igénybe, akik igazoltan rendelkeznek növekedési potenciállal, továbbá vállalják, hogy működésükhöz mások számára példaértékű üzleti modellt alkalmaznak.	lehetséges szervezeti és működtetési modellekre, a tagsági aktivitásra épülő fenntarthatósági elemekre, az együttműködési és hálózati lehetőségekre, továbbá arra, hogy a kialakított modell más helyi közösségek számára is adaptálható mintát nyújthasson.
--	--	---

	A helyzetfelmérésre és beavatkozások kidolgozására irányuló szakértői szolgáltatás megvalósítója közbeszerzés útján kerül kiválasztásra.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	Eddigi tapasztalatok alapján a foglalkoztatási és gazdasági problémák kezelésére megfogalmazott programok akkor hatékonyak, ha mögöttük széles körű együttműködés és megalapozott partnerség áll. A társadalmi integrációs kihívások a gazdasági növekedést is hátráltatják. Az integráció fontos eszköze a hátrányos helyzetű rétegek munkába állásának és jövedelemtermelő képességének megteremtése, amely a szociális gazdaság fejlesztésén keresztül valósítható meg a leggyorsabban. Erre kiválóak a helyi kezdeményezéseket felkaroló paktumok, amelyek kiemelten fontos eszközökké válhatnak többek között a hazai szociális gazdaság fejlesztésében is. A szociális gazdaság „építőkövei” a társadalmi vállalkozások, melyek lehetnek szociális szövetkezetek, egyesületek, alapítványok vagy nonprofit kft-k is. A szociális szövetkezetek száma az elmúlt években jelentős csökkenésnek indult, a megmaradt szövetkezetek árbevétele ugyanakkor évről évre egyenletesen növekszik, vagyis okkal feltételezhető, hogy a működő társadalmi vállalkozások alkalmazkodó-, ellenálló- és innovációs képességének növelése érdemben befolyásolja a szociális gazdaság jövőbeni jelentőségét és fenntarthatóságát; ezáltal új munkahelyek létrehozásához, valamint a jelenlegi munkahelyek megtartásához is hozzájárulva. A szociális gazdaság eddigi fejlesztései jelentős gyártási, feldolgozási kapacitásokat hoztak létre. A fejlesztések ellenére a szociális gazdaság fenntartható működésének magas a	A tervezett tevékenység tartalma a Projekt előrehaladása során felülvizsgálatra került. Az eredetileg tervezett, a társadalmi vállalkozások szélesebb körére irányuló fejlesztési és szolgáltatási beavatkozás felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy Bács-Kiskun vármegyében korlátozott számban azonosíthatók olyan társadalmi vállalkozások, amelyek számára a tervezett komplex üzleti és menedzsment-támogatási szolgáltatás érdemi volumenben és hatékonysággal nyújtható lenne. A vármegye korábbi foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégiája is rögzíti, hogy a társadalmi vállalkozások száma az elmúlt években számottevően csökkent. Az eltérést indokolja továbbá, hogy a vármegye munkaerőpiaci helyzetében jelenleg nem az általános foglalkoztatásöztönzés, hanem sokkal inkább a munkaerőpiaci alkalmazkodás, a helyi gazdasági együttműködések erősítése és a fenntartható, közösségi alapú modellek kialakítása igényel beavatkozást. A 2025. októberi adatok szerint Bács-Kiskun vármegyében a nyilvántartott álláskereső aránya 3,9% volt, miközben jelentős számú betöltetlen álláshely állt rendelkezésre, ezért a társadalmi vállalkozások fejlesztése esetében önmagában a foglalkoztatásbővítés nem tekinthető elsődleges célnak. Mindezekre tekintettel indokoltabbá vált egy olyan célzott, pilot jellegű beavatkozás megvalósítása, amely egy valós helyi kezdeményezésre építve vizsgálja a közösségfejlesztésen alapuló gazdaságfejlesztés és a társadalmi vállalkozási működés lehetőségeit.

	kockázata. A helyi, pontszerű fejlesztések, valamint a helyi fogyasztói piacok együttműködése nem biztosítja a fenntartható működést. A kockázatok csökkentése, a fenntartható működés elérése érdekében végzett elemzések több tématerületet is azonosítottak: • a fogyasztói igényekre alapuló termékpálya fejlesztés elmaradása, amely tartalmazza a fogyasztói igények megismerését, a termékfejlesztést, a minőségbiztosítást; • a termék volumen biztosítása a meglévő pontszerű kapacitások hálózatba szervezésével; • a fogyasztói igényeire épülő kereskedelmi csatorna, amely egyaránt biztosítja a helyi ellátást, valamint a térségen kívüli piacok elérését; • a termékpályák működését biztosító logisztikai hálózatok működése, a meglévő kapacitások, erőforrások koordinálása; • a termékpályák működéséhez szükséges koordináció, menedzsment erőforrások biztosítása; • a termékpályák működéséhez szükséges kompetens, a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező humánerőforrás biztosítása, képzése, fejlesztése; • a vármegyén kívüli piacok eléréséhez az árualapok rendelkezésre állását és a piaci csatornák koordinálását biztosító menedzsment kapacitás fejlesztése; • a termékpályák fenntartható működéséhez szükséges, hiányzó termelői kapacitások fejlesztése. A 2.5 <i>alfejezet</i> részeként készített SWOT-elemzés fontos lehetőségként azonosította a szociális gazdaság általános erősödését.	A felülvizsgálat eredményeként ugyanakkor egyértelművé vált, hogy a Projekt keretében célszerűbb egy célzottabb, modellértékű, a helyi adottságokra közvetlenebbül építő beavatkozás megvalósítása. Ennek megfelelően a tevékenység fókusza a társadalmi vállalkozások szélesebb körére irányuló, általános szolgáltatásfejlesztési megközelítés helyett egy konkrét, pilot jellegű kezdeményezés, a fi200 klub hosszú távú működését és fenntarthatóságát megalapozó fejlesztési terv kidolgozására helyeződött át. Az átdolgozott megközelítés előnye, hogy egy valós, már működő, helyi beágyazottsággal rendelkező közösségi alapú gazdaságfejlesztési modellre épít, ezáltal a tervezés nem elméleti, hanem közvetlenül gyakorlati hasznosíthatóságú eredményt ad. Az eltérést indokolja továbbá, hogy a fi200 klub fejlesztése jól illeszkedik a projekt foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési céljaihoz, valamint a közösségfejlesztésen alapuló, fenntartható identitást erősítő helyi gazdaságfejlesztési törekvésekhez. A klub fejlesztési tervének elkészítése lehetőséget ad annak vizsgálatára, hogy a jelenleg önkormányzati működtetésű kezdeményezés milyen feltételek mellett válhat a jövőben önállóbb, tagsági aktivitásra épülő, társadalmi vállalkozási irányba fejleszthető modellé. Az átdolgozott tevékenység így továbbra is hozzájárul a szociális gazdaság erősítéséhez, ugyanakkor a korábbinál koncentráltabb, helyspecifikusabb és közvetlenebbül hasznosítható eredményt biztosít. A pilot jellegből adódóan a kidolgozott fejlesztési modell más, hasonló közösségi alapú kezdeményezések számára is mintaként szolgálhat, ezáltal a tevékenység túlmutat az egyedi beavatkozáson, és szélesebb körű fejlesztéspolitikai hasznosíthatósággal is bírhat.
--	---	--

Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	-
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Helyi termék- vagy szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek száma	-
Megvalósítás tervezett kezdete	2024. július 1.	2025. január 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	32 385 000 Ft (szakértői szolgáltatás és közbeszerzés költsége)	32 000 000 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása
Tevékenység kódja	BKVÖH-5	BKVÖ-8
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. b)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. b)

Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegyei termék-előállító és szolgáltató szervezetek (profitorientált és társadalmi vállalkozások egyaránt)	Bács-Kiskun vármegyei termék-előállító és szolgáltató szervezetek (profitorientált és társadalmi vállalkozások egyaránt)
Tevékenység szakmai leírása	A Helyi termékek és a marketingre, illetve disztribúcióra irányuló szolgáltatások fejlesztése, ennek részeként: I. Bács-Kiskun vármegyei termékek és szolgáltatások, mesterségek elektronikus kataszterének kialakítása a vármegyén belüli termelő-fogyasztó kapcsolat árualapjának meghatározásához. II. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok – termék, szolgáltatás, értékesítés – feltárása és adaptálása a célcsoportra és annak piacának igényeire. III. Termék- és szolgáltatásfejlesztési, illetve -továbbfejlesztési stratégia/terv kidolgozása (termékpályák azonosítása, digitális értékesítési szolgáltatás tervezése, termék védjegy rendszerhez történő potenciális csatlakozás tervezése, stratégiai menedzsment fejlesztése, humán erőforrás fejlesztése). IV. A helyi termelők és szolgáltatók alapvető vállalkozói készségét és vállalkozói hatékonyságát növelő képzések (e-learning) támogatása (digitalizáció, logisztika, marketing, finanszírozási alternatívák stb.) a projektbe való bekapcsolódáshoz (online megoldásokat használó tudásátadás a vállalkozói időgazdálkodást figyelembe vevő megoldásokkal). V. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok alkalmazását elősegítő együttműködések disszeminációja (az integrációs,	A tevékenységcsomag a következő részekből épül fel: 1. Bács-Kiskun vármegyei termékek és szolgáltatások, mesterségek elektronikus kataszterének kialakítása a vármegyén belüli termelő-fogyasztó kapcsolat árualapjának meghatározásához. 2. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok feltárása és adaptálása a célcsoport, valamint annak piaci igényeihez kapcsolódó termék-, szolgáltatás- és értékesítési területeken. 3. Turisztikai szolgáltatásfejlesztési terv kidolgozása, különös tekintettel a víziturisztikai szolgáltatások fejlesztésére, a szolgáltatási láncok azonosítására, a digitális értékesítési lehetőségek tervezésére, a kapcsolódó minősítési vagy védjegyrendszerekhez való kapcsolódás vizsgálatára, valamint a stratégiai menedzsment és humán erőforrás fejlesztésére. 4. A helyi termelők és szolgáltatók vállalkozói kompetenciáinak és működési hatékonyságának erősítése olyan, rugalmasan hozzáférhető e-learning alapú képzések révén, amelyek a digitalizáció, logisztika, marketing, finanszírozási lehetőségek és egyéb gyakorlati vállalkozásfejlesztési területek ismeretanyagát adják át. A képzések kialakítása figyelembe veszi a vállalkozók

	hálózatszervezési, hálózatfejlesztési modellek vizsgálata a különböző léptékű együttműködésekre vonatkozóan). VI. Tudatos vármegyei termékfogyasztás és -vásárlás ösztönzése (kutatások, felmérések, értékesítési akciók támogatása, ismeretterjesztő fórumok a helyi gazdaság vonatkozásában) az I. pont tevékenysége révén beazonosított termékkörben. Mindhárom szint logisztikai szükségleteinek vizsgálata a klímaváltozás hatásai fényében: 1. vármegyei hálózat, 2. "szatyor" közösségek, 3. kistermelői összefogás / rövid ellátási lánc (REL) / szociális szövetkezet / értékesítő szövetkezet. A tevékenység részét képezi még a helyi szellemi, épített és természeti örökségre építő közösségi és kreatív gazdaságot fejlesztő programok, tevékenységek és szolgáltatások szervezése és megvalósítása; az egyéni és közösségi tudást és kreativitást erőforrásként értelmező és használó helyi gazdaságot fejlesztő programok kezdeményezése és megvalósítása; a kulturális terület- és településfejlesztéssel, helyi vállalkozás- és termékfejlesztéssel, kreatív iparral, a kulturális turizmussal kapcsolatos programok, tevékenységek, szolgáltatások szervezése és megvalósítása; az információs és kommunikációs technológiák, a digitalizáció kulturális alapú használatához hozzásegítés. A szakértői szolgáltatások megvalósítója közbeszerzés útján kerül kiválasztásra.	időgazdálkodási sajátosságait, és támogatja a projektbe történő eredményes bekapcsolódásukat. 5. A tevékenység célja a hazai és nemzetközi jó gyakorlatok megismerése és disszeminációja, különös tekintettel azokra az integrációs, hálózatszervezési és hálózatfejlesztési modellekre, amelyek elősegítik a különböző léptékű együttműködések eredményesebb működését. Ennek keretében a helyi gazdaságfejlesztés támogatására egy pilot jellegű térségi együttműködési modell kerül kidolgozásra és bevezetésre, fi200 klub néven. 6. A tevékenység célja a helyi, vármegyei termékek iránti tudatos kereslet és vásárlás ösztönzése azon termékkörök esetében, amelyeket a projekt I. pontja keretében megvalósuló feltárás azonosít. Ennek keretében olyan szemléletformáló, tájékoztató és ösztönző tevékenységek valósulnak meg, amelyek elősegítik, hogy a lakosság és a vásárlók tudatosabban forduljanak a helyi termékek felé, és a vármegyei gazdaságban előállított értékek nagyobb arányban jelenjenek meg a fogyasztási döntésekben. A vállalat teljesítése a helyi értékekre és közösségi tudásra épülő gazdaságfejlesztési programok szervezésén, a helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítésén, a közösségi együttműködések erősítésén, valamint az ezekhez kapcsolódó fejlesztési és szemléletformáló tevékenységeken keresztül valósul meg. A tevékenységek együttesen a helyi értékekre és közösségi tudásra épülő gazdaságfejlesztést szolgálják: feltárják a helyi kínálatot, erősítik a szereplők kompetenciáit és együttműködését, valamint ösztönzik a helyi termékek piaci és fogyasztói jelenlétét.
--	--	---

Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	Bács-Kiskun vármegye Magyarország legnagyobb kiterjedésű vármegyéje, népsűrűsége alacsonyabb az országos átlagnál. A kereskedelem, az áruk célba jutása szempontjából fontos, hogy a települések belterületein kívül a jelentős létszámú külterületi lakosság ellátási igényeivel is számolni kell (preferálva az önellátást a külső forrásból igényelt termékekkel, szolgáltatásokkal szemben). A helyzetfeltárás- és értékelés során egyértelműen láthatóvá vált, hogy a helyi termékek előállítását, a kézműves termelést főleg a (családi) kisvállalkozások végzik, akik jellemzően az értékesítésről is maguk gondoskodnak. A kimagasló minőségű és ennek megfelelő árszínvonalú termékek leginkább Kecskemétet, illetve Budapesten találják meg a célközönségüket, a fizetőképes keresletet. A befektetés- és gondozásigényes, ennek köszönhetően viszont jelentősebb profitrával működő zöldségtermesztés jelentősége tovább nőhet, új húzóágazattá válhat. A védjegy- és a minősítési rendszerek bevezetése a helyi tapasztalatok szerint ugyanakkor nem igazán hozott többletbevételt, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A vidékfejlesztési program kínálta lehetőségek kiaknázása a jövőben is nagy jelentőséggel bír. Mindezzel összhangban fontos feladat a IKT-ismeretek minél magasabb szintű, gyakorlati alkalmazása; elektronikus kataszterek létrehozása; a helyben elérhető szolgáltatások ismertségének növelése; egyedi értékeik és együttműködési lehetőségeik feltárása, kidomborítása; a vonatkozó jó gyakorlatok, hazai és nemzetközi tapasztalatok megismerése és adaptálása.	1. Bács-Kiskun vármegyei termékek és szolgáltatások, mesterségek elektronikus kataszterének kialakítása A tevékenység szükségességét az indokolja, hogy a vármegyei termékek, szolgáltatások és mesterségek köre jelenleg nem áttekinthető egységes rendszerben. Az elektronikus kataszter megalapozza a helyi termelő–fogyasztó kapcsolatok erősítését, valamint szakmai alapot biztosít a későbbi fejlesztési, értékesítési és marketingtevékenységekhez. 2. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok feltárása és adaptálása A tevékenység szükségességét az indokolja, hogy a célcsoporthoz kapcsolódó termékek és szolgáltatások piaci sikeressége nem kizárólag a helyi adottságokon múlik, hanem azon is, hogy azok mennyire képesek alkalmazkodni a változó fogyasztói igényekhez, értékesítési trendekhez. A hazai és nemzetközi jó gyakorlatok feltárása lehetőséget ad arra, hogy a projekt ne elszigetelten, kizárólag saját tapasztalatokra építve alakítsa ki beavatkozásait, hanem már működő, eredményes megoldások tanulságait is beépítse. Ez különösen fontos a termékfejlesztés, a szolgáltatásfejlesztés és az értékesítés területén, ahol a piaci környezet gyorsan változik, és a versenyképesség megőrzéséhez folyamatos megújulás szükséges. 3. Turisztikai szolgáltatásfejlesztési terv kidolgozása A tevékenység szükségességét az indokolja, hogy a turisztikai adottságok csak tudatos tervezéssel alakíthatók piacképes szolgáltatásokká. A fejlesztési terv megalapozza a víziturisztikai szolgáltatások összehangolt fejlesztését, az értékesítési lehetőségek bővítését, valamint a menedzsment- és humán erőforrás-fejlesztést.
---	--	---

		4. E-learning alapú vállalkozói kompetenciafejlesztés A tevékenység azért indokolt, mert a helyi termelők és szolgáltatók működési hatékonyságát gyakran korlátozza a vállalkozói, digitális és marketingismeretek hiánya. A rugalmas, online képzési forma a vállalkozók időbeosztásához igazodva támogatja a tudásbővítést és a projektbe való eredményes bekapcsolódást. 5. Jó gyakorlatok disszeminációja, hálózatszervezési modellek megismerése A tevékenység szükségességét az indokolja, hogy a helyi gazdaságfejlesztés csak akkor lehet tartósan eredményes, ha a térségi szereplők között szervezett, jól működő együttműködések jönnek létre. A hazai és nemzetközi jó gyakorlatok feltárása és megismertetése hozzájárul ahhoz, hogy a Projekt szakmailag megalapozott, kipróbált modellekre építve alakítsa ki saját térségi együttműködési megoldását. Ennek gyakorlati megvalósítását szolgálja a fi200 klub, mint pilot jellegű modell, amely támogatja a kapcsolódások erősítését, a hálózati működést és a helyi gazdaságfejlesztési célok összehangolt érvényesítését. 6. Tudatos helyi termékfogyasztás és -vásárlás ösztönzése A tevékenység szükségességét az indokolja, hogy a helyi termékek előállítása önmagában nem elegendő, azok iránt a keresletet is erősíteni kell. A szemléletformáló és ösztönző tevékenységek hozzájárulnak ahhoz, hogy a fogyasztói döntésekben nagyobb arányban jelenjenek meg a vármegyei termékek.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is

Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Helyi termék- vagy szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek száma	Helyi termék- vagy szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2023. november 30.	2023. november 30.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 62 230 000 Ft (közbeszerzéssel együtt)	43 786 526 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek
Tevékenység kódja	BKVÖH-6	BKVÖ-9
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. c)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. A. c)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése)	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése)

	S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása	S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása
Tevékenység célcsoportja	Bács-Kiskun vármegye, különösen a különleges eszközökkel fejlesztendő térség önkormányzatai, önkormányzati tulajdonú társaságai	Bács-Kiskun vármegye, különösen a különleges eszközökkel fejlesztendő térség önkormányzatai, önkormányzati tulajdonú társaságai
Tevékenység szakmai leírása	A tevékenységcsomag a következő részekből épül fel: <u>I. Befektetés-ösztönzéshez kapcsolódó tevékenységek:</u> A projekt keretében a gazdaságfejlesztési tevékenységek területi sajátosságainak megfelelően szükséges megvizsgálni a megvalósítandó önkormányzati és profitorientált befektetések, fejlesztések főbb telepítési tényezőit, úgymint: természeti környezet; termelési tényezők (tőke – elérhető tőkealapok és támogatások, alapanyag); munkaerő elérhetősége; kereslet és szállítás térbeli kapcsolatai. <u>II. Egy-egy ágazathoz kapcsolódó piacszerzési stratégia, szolgáltatási terv kidolgozása, kapcsolódó marketing és arculatterv készítés;</u> <u>III. nemzetközi jó gyakorlatok alkalmazását elősegítő együttműködések disszeminációja:</u> • A projekt keretében a különleges eszközökkel fejlesztendő térségből javasolt logisztikai fejlesztésekre és raktározási piacra fókuszáló térségi logisztikai együttműködési terv (a kínálat összehangolására, a helyi és térségen kívüli piac felmérésére és megszerzésére irányuló stratégia és az arra alapuló tervek) elkészítése, mely kiemelten kezeli a környezeti szempontból előnyös vasúti szállítási lehetőségek jobb kihasználását. • Turisztikai ágazat rés piacainak feltárását és piacszerzését szolgáló, a turizmusfejlesztési stratégiára ráépülő tervdokumentumok kidolgozása.	A tevékenységcsomag a következő részekből épül fel: I. A Projekt keretében saját teljesítésben készül el az „Önkormányzati eszköztár a befektetés-ösztönzés megalapozásához” tárgyú útmutató. Ennek célja, hogy az önkormányzatok számára olyan gyakorlati, rendszerezett és helyi adottságokra épülő eszköztár kerüljön kidolgozásra, amely támogatja a befektetés-ösztönzési feladatok megalapozását. Az eszköztár kiterjed a térségi és helyi adottságok, fejlesztési lehetőségek, valamint a befektetői szempontból releváns telepítési tényezők összegzésére és strukturált bemutatására, különös tekintettel a természeti környezetre, a rendelkezésre álló termelési tényezőkre, a munkaerő-elérhetőségre, valamint a keresleti és logisztikai kapcsolatokra. II. Turisztikai ágazat rés piacainak feltárását és piacszerzését szolgáló, a turizmusfejlesztési stratégiára ráépülő tervdokumentumok kidolgozása. III. A feladat a nemzetközi jó gyakorlatokhoz kapcsolódó tapasztalatok és együttműködési modellek terjesztése a befektetés-ösztönzés és az ágazati gazdaságfejlesztés területén.

	<u>IV. A kidolgozott helyi gazdaságfejlesztési projektek megalapozása és közösségi integrálása; gazdasági és foglalkoztatási fókuszú vállalkozói fórumok, rendezvények szervezése, képzések, tapasztalat-csere támogatása:</u> A projekt keretében tapasztalatcsere-látogatások szervezése és lebonyolítása a következő témakörökben: logisztika, térségi gazdaságfejlesztés, térségi befektetésösztönzés, külföldi működőtőke befektetések kezelésére irányuló tapasztalatok, niche piacok részére fejlesztett szolgáltatások, ESG (környezeti és társadalmi szempontból felelős gazdálkodás) kihívásai. Ezt követően a tanulmányút tapasztalatainak helyi adaptációját szolgáló és disszeminációs rendezvények szervezése, tematikus vásárokon való megjelenés.	IV. A Projekt keretében polgármesterek számára szervezett képzések és tapasztalatmegosztó alkalmak valósulnak meg, különös tekintettel a települési és térségi gazdaságfejlesztés lehetőségeire, a befektetésösztönzés önkormányzati eszközeire, a vállalkozásbarát települési környezet kialakítására, a helyi foglalkoztatás ösztönzésére, az önkormányzatok és vállalkozások együttműködésének jó gyakorlataira, valamint a fenntartható és felelős településirányítás szempontjaira. A tevékenységek célja a településvezetők gyakorlati ismereteinek bővítése, a helyi gazdasági szereplőkkel való együttműködés erősítése, valamint a gazdaságfejlesztési szemlélet helyi szintű megerősítése.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	Bács-Kiskun vármegyében a Budapest-Kelebia vasúti szakasz megújul. Kelebián vágányok mellett a hálózat egyéb részei – az állomások, a biztosítóberendezések és az áramellátás – is modernizálódnak. Ezzel együtt kulcsfontosságú a raktározási kapacitások erősítése is. A Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara végezte el a hiányszakmák felmérését az előző paktum projektben. Az első tíz között szerepelt a tehergépkocsi-vezető. Ugyanerre a problémára más megközelítésben keres megoldást a különleges eszközökkel kezelendő térségben Kelebia Község Önkormányzata, közösen gondolkodva Mélykút Város Önkormányzatával és a térség jelentős vállalkozásaival. A javaslat az ellátási láncok működésének rövid távon bekövetkező logisztikai problémáira világít rá és ajánl a paktum projekt keretében kidolgozandó megoldásokat.	A tervezett tevékenységcsomag célja a térségi és helyi befektetésösztönzés megalapozása, az önkormányzatok gazdaságfejlesztési eszköztárának erősítése, valamint a települések befektetői szempontú felkészültségének javítása. A tevékenységek egymásra épülve járulnak hozzá ahhoz, hogy a helyi adottságok tudatosabban feltárhatók, a fejlesztési lehetőségek jobban pozicionálhatók, az önkormányzati szereplők pedig felkészültebben tudjanak bekapcsolódni a befektetések ösztönzésébe. Az útmutató elkészítése azért indokolt, mert az önkormányzatok számára szükséges egy olyan gyakorlati segédanyag, amely rendszerezi a befektetői döntéseket befolyásoló helyi tényezőket, és támogatja a települések tudatos gazdasági pozicionálását. Az eszköztár hozzájárul a

	A lehetőségekre és infrastrukturális erősségekre alapozott beavatkozás esetében is szükséges megvizsgálni, hogy az infrastruktúrán túli telepítési tényezők milyen szerepvállalást tesznek lehetővé Kelebia együttműködő partnerei számára a térségi – akár határon átnyúló - gazdaságfejlesztésben. A TOP Plusz programban nagy számú turisztikai pályázatra lehet számítani az előzetes felmérések és az operatív program társadalmazása során kapott visszajelzések alapján. Ebben a tervezési időszakban várható a TOP forrásaiból támogatott Aranymonostor projekt átadása, de többnyire olyan beruházásokkal kell számolni, amelyek vonzereje nem országos hatókörű. Ugyanakkor ezeknek a piaca is lehet érdemi abban az esetben, ha sikerül olyan rés piac(ok)at feltárni, amelyek a beruházások fenntarthatóságához megfelelő bevételeket biztosítanak. A SWOT-elemzés egyértelmű gyengeségként azonosította az aktív turisztikát kiszolgáló infrastruktúra hiányait, míg lehetőségként került megjelölésre az egyedi, országos viszonylatban is vonzó aktív turisztikai portfólió kialakítása, valamint a regionális szintű gyógyfürdő-fejlesztés – mindezt egységes stratégiai tervezésre alapozva szükséges megvalósítani, illeszkedve a BKVÖ-1 tevékenység keretében kidolgozásra kerülő stratégiai dokumentumokhoz.	befektetésösztönzési tevékenység szakmai megalapozásához és egységesebb önkormányzati alkalmazásához. A tevékenység indoka, hogy a turizmusban rejlő speciális piaci lehetőségek feltárása és célzott fejlesztése új befektetési irányokat és gazdasági kapcsolódásokat teremthet. A stratégiai alapú tervdokumentumok elősegítik, hogy a térség turisztikai adottságai befektetői és piaci szempontból is hasznosíthatóbbá váljanak. A nemzetközi tapasztalatok megismerése és terjesztése azért szükséges, mert a befektetésösztönzés hatékonyságát növelik a már működő, eredményes modellek és együttműködési megoldások. A jó gyakorlatok adaptálása hozzájárul a korszerűbb, partnerségre épülő helyi gazdaságfejlesztési megközelítések megerősítéséhez. A képzések megvalósítása azért indokolt, mert a településvezetők szerepe meghatározó a befektetésbarát helyi környezet kialakításában. A program erősíti a polgármesterek gyakorlati ismereteit a gazdaságfejlesztés, a befektetésösztönzés, az önkormányzat–vállalkozás együttműködés és a fenntartható településirányítás területén, ezáltal javítva a települések befektetésfogadó képességét.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is, de kiemelten a különleges eszközökkel fejlesztendő térség	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is, de kiemelten a különleges eszközökkel fejlesztendő térség
Indikátor megnevezése, amelyek	nem releváns	nem releváns

megvalósításához hozzájárul a tevékenység		
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek száma	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2025. január 1.	2025. január 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 45 085 000 Ft (közbeszerzéssel együtt)	20 783 893 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Projektmenedzsment ellátása	Projektmenedzsment ellátása
Tevékenység kódja	BKVÖH-7	BKVÖ-10
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. b)	Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. b)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása

Tevékenység célcsoportja	A projekt megvalósításában résztvevő szervezetek munkatársai	A projekt megvalósításában résztvevő szervezetek munkatársai
Tevékenység szakmai leírása	A projektmenedzser legfőbb feladatai a projekt megvalósításának teljes időtartama során: • A Projekt és a Projektben résztvevők átfogó koordinálása, munkájuk irányítása. • A Projekt kifizetési kérelmei összeállításának ellenőrzése és irányítása. • A monitoring adatok alapján a Közreműködő Szervezet és az Irányító Hatóság tájékoztatása a Projekt pillanatnyi állapotáról és előrehaladásáról. • A Projektet érintő kommunikációs rendszer működtetése. • A Projekt munkájában résztvevők feladatvégzéséről teljesítésigazolás kiállítása. • A pályázatban előírt nyilvánosság biztosításának koordinálása. • A szerződéskötések előterjesztése és adminisztrálása. • A Projekt keretében elszámolni kívánt bizonylatok záradékolása. A projekt pénzügyi vezetőjének legfőbb feladatai a projekt megvalósításának teljes időtartama során: • Szakmai kapcsolattartás a projektvezetővel, a projekt asszisztenssel, valamint a szakmai megvalósításban közreműködő munkatársakkal. • A projekt költségvetésének összeállítása, majd az elfogadott költségvetés szükség szerinti módosítása és annak pénzügyi végrehajtása (fő felelős). • A projekt megvalósulásának pénzügyi, szakmai szempontú támogatása, a vonatkozó jogszabályok, hatósági előírások, szerződések érvényesülésének ellenőrzése.	A projektmenedzsment feladata a Projekt megvalósításának teljes körű szervezése, koordinálása és adminisztratív nyomon követése a Projekt teljes időtartama alatt. Ennek keretében biztosítja a Projekt megvalósításához szükséges menedzsmentfolyamatok működését, a résztvevők közötti együttműködés összehangolását, a határidők és kötelezettségek nyomon követését, valamint a Projekt előrehaladásának folyamatos monitorozását. Feladata továbbá a támogatási szerződésben és a vonatkozó útmutatókban előírt adminisztratív, beszámolási, adatszolgáltatási és dokumentációs kötelezettségek teljesítésének koordinálása, a pénzügyi és szakmai megvalósításhoz kapcsolódó információáramlás biztosítása, valamint a Projekt szintű elszámolási és jelentéstételi folyamatok támogatása.

	• A projekt ütemterv szerinti pénzügyi előrehaladásának figyelemmel kísérése. • Az elkülönített számla forgalmának folyamatos követése. • A szerződések, megrendelések pénzügyi szempontú ellenőrzése. • Valamennyi pénzügyi dokumentum rendelkezésre állásának biztosítása, a pénzügyi nyilvántartások naprakész vezetése. • Gondoskodás a kifizetési kérelmek és lehívások határidőre történő elkészítéséről. • Az elektronikus számlakitöltő rendszer kezelése, az EPTK adatbázis folyamatos feltöltése. • Feladatellátásban a munkáját a projektvezető koordinálja.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A Felhívás előírása szerint a konzorcium tagja az alábbi személyeket a projekt teljes hossza alatt biztosítja: • 1 fő projektmenedzser: egy projektmenedzsmint tapasztalatokkal is rendelkező projektmenedzsert alkalmaz munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti 10 óra. A projektmenedzsernek felsőfokú végzettséggel és legalább 2 éveny szakmai tapasztalattal kell rendelkeznie a projektmenedzsmint területén, • 1 fő pénzügyi vezető: a projekt pénzügyi végrehajtásának biztosítása érdekében egy pénzügyi vezető alkalmazása munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti 10 óra. A pénzügyi vezetőnek szakirányú felsőfokú, vagy mérlegképes könyvelői végzettséggel és 3 éves releváns szakmai és projekt tapasztalattal kell rendelkeznie.	A tevékenység iránti igényt a projekt szabályszerű, hatékony és ütemezett megvalósításának biztosítása indokolja. A Felhívás előírása szerint a konzorcium tagja az alábbi személyeket a Projekt teljes hossza alatt biztosítja: • 1 fő projektmenedzser: egy projektmenedzsmint tapasztalatokkal is rendelkező projektmenedzsert alkalmaz munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti 10 óra. A projektmenedzsernek felsőfokú végzettséggel és legalább 2 éveny szakmai tapasztalattal kell rendelkeznie a projektmenedzsmint területén, • 1 fő pénzügyi vezető: a projekt pénzügyi végrehajtásának biztosítása érdekében egy pénzügyi vezető alkalmazása munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti

		10 óra. A pénzügyi vezetőnek szakirányú felsőfokú, vagy mérlegképes könyvelői végzettséggel és 3 éves releváns szakmai és projekt tapasztalattal kell rendelkeznie.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Kiemelten Kecskemét, de Bács-Kiskun vármegye teljes területét érinti	Kiemelten Kecskemét, de Bács-Kiskun vármegye teljes területét érinti
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	2022. július 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	163 256 017 Ft (bér, járulék)	164 648 132 Ft (teljes költség)

A BKVÖH-8 intézkedés a módosítás során beolvasztásra került a BKVÖ-2 kódú tevékenységbe.

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése	

Tevékenység kódja	BKVÖH-8	BKVÖ-2
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek: 2.1.1.1. A. a) 2.1.1.1. A. b) 2.1.1.1. A. c) 2.1.1.1. A. g) Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. c)	-
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	-
Tevékenység célcsoportja	A paktumszervezet potenciális tagsági köre (Bács-Kiskun vármegye civil, önkormányzati és vállalkozói szereplői), szociális városrehabilitációt megvalósító projektgazdák	-
Tevékenység szakmai leírása	A saját teljesítésben megvalósuló tevékenységet a paktumiroda munkatársai látják el. Főbb altevékenységek: <u>Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés felülvizsgálata, megújítása:</u> A paktumszervezet megújítása, (az adott területi szinten jelenlévő, foglalkoztatás, terület- és gazdaságfejlesztés területén releváns szereplők megkeresése és bevonása (tagok kiválasztási módszertanának bemutatása), tagok közötti együttműködési megállapodás aláírása). <u>A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megvalósítása és folyamatos működtetése:</u> Foglalkoztatási-	-

	gazdaságfejlesztési együttműködés (partnerség), irányító csoport (partnerséget reprezentáló szűkebb testület), menedzsment szervezet és paktumiroda működtetése, törekvés a megyében még működő helyi paktumirodákkal való együttműködésre, ügyrend, munkaterv, reális költségvetés aktualizálása/kidolgozása, az ehhez szükséges szakmai kompetenciák, humánerőforrás biztosítása. <u>TOP és TOP Plusz keretében támogatott foglalkoztatási partnerség működési tapasztalatainak összegyűjtése, illetve megosztása:</u> összegző tanulmány elkészítése; jó gyakorlatok bemutatása; disszeminációs rendezvények szervezése és megtartása személyes és online formában; a tanulmány kiegészítése a rendezvényeken kapott visszajelzésekkel. <u>A TOP Plusz keretében támogatott foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési és szociális célú projektek közötti összhang és együttműködés biztosítása:</u> tevékenységek beazonosítása, célcsoportok összevetése, az átfedés elkerüléséhez szükséges lehatárolási szempontok meghatározása, rendszeres információcsere. A stratégia készítésekor még nem ismert, hogy a TOP Plusz program keretében mely városok fognak szociális városrehabilitációs projektet végrehajtani. <u>A TOP Plusz-3.1.3 „Helyi humán fejlesztések” felhívás keretében támogatható Megyei Esélyteremtő Paktumok kidolgozásával való összhang megteremtése:</u> tevékenységek beazonosítása, célcsoportok összevetése, az átfedés elkerüléséhez szükséges lehatárolási szempontok meghatározása, rendszeres információcsere.	
--	---	--

	A stratégia készítésekor még nem ismert a leendő projekt pontos tartalma a kapacitástervezés és a célcsoport-lehatárolás során ugyanakkor feltétlenül számításba kell venni.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A konzorcium tagja az alábbi személyeket a projekt teljes hossza alatt biztosítja: legalább egy fő paktumiroda munkatárs munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői, illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben és a projekthez kapcsolódóan bizonyíthatóan legalább heti 20 óra. A paktumiroda munkatársnak felsőfokú végzettséggel és legalább 3 éves szakmai tapasztalattal kell rendelkeznie foglalkoztatási együttműködések területén. Amennyiben több paktumiroda munkatárs vesz részt a projektben akkor legalább 1 fő paktumiroda munkatársnak kell ezekkel a feltételekkel rendelkeznie. A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési partnerség működésének egyik legfontosabb jellemzője a folyamatosság. Jól látható, hogy a 2014-2020 időszak paktum tevékenységei új igényeket generáltak, pl. a zászlóshajó járási projektcsomagok kidolgozás kapcsán jelentek meg továbblépési igények. A 2021-2027-es időszakra szükség van a paktumszervezet tagságának megújítására, új érdeklődők csatlakozási lehetőségének biztosítására. Ennek részletei a <i>4. fejezetben</i> kerülnek bemutatásra. A települési önkormányzatok körében végzett kérdőíves felmérésből is az derült ki, hogy sokan szeretnék folytatni az előző ciklusban megkezdett paktumtevékenységeket, továbbá az önkormányzati rendezvényeken lehetőséget biztosítanak a megvalósítóknak a célcsoport tájékoztatására és toborzására.	

	A munkaerőpiaci programok, a célcsoport képzéséhez, foglalkoztatásához, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásához kapcsolódó projektrész végrehajtása során kötelező az együttműködés a Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések projektrész keretében foglalkoztatást elősegítő tevékenységeket nyújtó szervezetekkel, illetve – amennyiben egy településen vagy településrészen a TOP_Plusz-3.1.2-21 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+) felhívás keretében biztosított a szolgáltatásnyújtás, a TOP_Plusz-3.1.2-21 projektet az adott településen végrehajtó szervezet(ek)kel. Ennek indokoltsága a kettős finanszírozás kiküszöbölése. Ugyanígy indokolt a TOP_Plusz-3.1.3 „Helyi humán fejlesztések” című felhívásra benyújtandó vármegyei projekttel való összhang megteremtése.	
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Kiemelten Kecskemét, de Bács-Kiskun vármegye teljes területét érinti	-
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	-
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Projekt keretében résztvevő szakmai megvalósítók száma Az együttműködésbe vont partnerek száma Az együttműködés által megkeresett partnerek száma Az együttműködést felkereső partnerek száma	-

Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	-
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	-
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 74 022 383 Ft (bérek, járulékok, eszközbeszerzés)	-

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Kötelező nyilvánosság biztosítása	Kötelező nyilvánosság biztosítása
Tevékenység kódja	BKVÖH-9	BKVÖ-11
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. a)	Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenység: 2.1.2.1. a)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	1. Élhető város - élő vidék (Település- és térségfejlesztés) 2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása
Tevékenység célcsoportja	Célcsoport: Bács-Kiskun vármegye lakossága, civil szervezetei, vállalkozásai, önkormányzatai	Célcsoport: Bács-Kiskun vármegye lakossága, civil szervezetei, vállalkozásai, önkormányzatai
Tevékenység szakmai leírása	Kötelező nyilvánosság biztosítása – „ÁÚF 21-27” c. dokumentum 10. fejezete és a Felhívás 6.2. pontja alapján. A kötelező nyilvánosság részeként az alábbi altevékenységek, kommunikációs elemek valósulnak: Projekt-előkészítés: kommunikációs terv készítése és a kedvezményezett weboldalán önálló aloldal készítése.	Kötelező nyilvánosság biztosítása – „ÁÚF 21-27” c. dokumentum 10. fejezete, a Felhívás 6.2. pontja, valamint a Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettsége mindenkor hatályos verziója alapján.

	• Projektmegvalósítás: sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése; sajtótájékoztató szervezése; sajtónyilvános események szervezése; a beruházás helyszínén „A2” vagy „A3” vagy „Europlakát” méretű tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése; kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése. • Projektzárás: sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése; TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal.	
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokltsága	Kötelező előírás teljesítése; a széles nyilvánosság tájékoztatása a főbb projektcélokról, -eseményekről és a megvalósuló tevékenységekről.	Kötelező előírás teljesítése; a széles nyilvánosság tájékoztatása a főbb projektcélokról, -eseményekről és a megvalósuló tevékenységekről.
Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is.	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához	nem releváns	nem releváns

hozzájárul a tevékenység		
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	2022. július 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 990 600 Ft (7% átalány része)	635 000 Ft (teljes költség)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása
Tevékenység kódja	BKVKH-1	BKVKH-1
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. a) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. a)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. a) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. a)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása
Tevékenység célcsoportja	Célcsoport: Nyilvántartott 30 év feletti álláskereső és 50 év feletti inaktív	Célcsoport: Nyilvántartott 50 év feletti álláskereső és 30 év feletti inaktív. A felhívás alapján ezek a célcsoportok 2 évente felülvizsgálhatóak, illetve módosíthatóak.

Tevékenység szakmai leírása	1. Foglalkoztatást elősegítő bértámogatások A munkaerőpiaci programban meghatározottak szerint 6 havi bérköltség-támogatás nyújtása a támogatási feltételeknek megfelelő munkáltatóknak. A támogatás mértéke a munkáltatónál ténylegesen felmerülő munkabér alapján, annak 50%-ában kerül meghatározásra a célcsoportba tartozó nyilvántartott álláskereső alkalmazása esetén. A munkáltatónak a támogatás igénybevételét követően nem áll fenn továbbfoglalkoztatási kötelezettsége. A bértámogatás nyújtása 2035 főre tervezett. 2. Vállalkozóvá válást elősegítő támogatás Annak az álláskeresőnek nyújtható vállalkozóvá válást elősegítő támogatás, akit legalább egy hónapja álláskeresőként nyilvántartanak; a BKVKH által nyújtott - legalább egy hónap időtartamú - szolgáltatás keretében a vállalkozás indításához szükséges jogi, pénzügyi készségeket megszerzi; és aki a szolgáltatás keretében üzleti terv készítésével bemutatja az indítani kívánt vállalkozás hatékonyságát és működésének részleteit. A támogatás nyújtása 6 hónapon keresztül tervezett a kötelező legkisebb munkabér 100%-ának megfelelő mértékben, mely legfeljebb a kötelező legkisebb munkabér tizenötszörösének megfelelő mértékű vissza nem térítendő tőketámogatással is kiegészülhet. Az álláskeresőnek a támogatás igénybevételekor vállalnia kell, hogy a vállalkozást a támogatás kezdetétől számított huszonnégy hónapig fenntartja. Összesen 30 fő támogatása tervezett. 3. Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő képzés támogatása	1. Foglalkoztatást elősegítő bértámogatások A munkaerőpiaci programban meghatározottak szerint legfeljebb 6 havi bérköltség-támogatás nyújtása a támogatási feltételeknek megfelelő munkáltatóknak a programba bevont személyek foglalkoztatásához. A támogatás mértéke a bruttó munkabér 50%-a, de megállapításkori havi korlátja legfeljebb a kötelező legkisebb munkabér 150%-a mértékéig terjedhet teljes, napi 8 órás munkaidő esetében (részmunkaidő esetében a havi korlátot arányosítani szükséges). A teljes támogatás nem haladhatja meg a havi támogatási összeg és a támogatási hónapok számának szorzatát. A munkáltatónak a támogatás igénybevételét követően nem áll fenn továbbfoglalkoztatási kötelezettsége. A bértámogatás nyújtása 1628 főre tervezett, a rendelkezésre álló keret 1 534 148 803 Ft. 2. Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő képzés támogatása A támogatás célja, hogy munkaerőpiaci alkalmazkodás keretében álláskeresőt ösztönző juttatásként havonta vissza nem térítendő támogatást nyújtson annak az álláskeresőnek, vagy szolgáltatást kérőként regisztrált csoportos létszámleépítésben érintett foglalkoztatottnak, aki a munkaerőpiacon történő elhelyezkedése érdekében képzésen vesz részt. Azon képzésekhez lehet csak támogatást nyújtani, amelyek olyan ismereteket nyújtanak, amelyekre az adott vármegyében igazolhatóan munkaerőpiaci igény mutatkozik A támogatás időtartama legfeljebb 12 hónap, mértéke a kötelező legkisebb munkabér minimum 70%-ának megfelelő összegű havi támogatás, maximális összege nem haladhatja meg havonta a kötelező legkisebb munkabér 150%-át. Akkor minősül
---	--	--

	Közvetlen munkáltatói igényeken alapuló képzésen való részvétel költségeinek támogatása. A támogatást az a foglalkoztató igényelheti, aki foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesít az álláskeresővel, olyan munkakör tekintetében, mely az álláskereső képzését igényli, és a foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében az álláskereső részt vesz a jogszabályban meghatározott képzésbe. A támogatás odaítélése során a munkahelyi háttérrel rendelkező képzések elsődlegessége biztosított. A korábbi időszak megvalósítási tapasztalatai és a szabályozás változása alapján mindösszesen 1 fő támogatása tervezett, ugyanis a képzések indítása és a képzési kínálat alakítása a Szakképzési Centrumok illetékességi körébe került áthelyezésre. A tevékenység részét képezi a kifizetésre kerülő támogatások mellett a szakmai megvalósításban résztvevő munkatársak bér- és járulékköltsége. A támogatások kihelyezése a területi különbségek figyelembe vételével, azok csökkentését célozva fog megtörténni. A tevékenység feltételeit a Felhívás mellett a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról szóló 100/2021. (II. 27.) Korm. rendelet szabályozza.	eredményesnek a támogatás, amennyiben a résztvevő a képzés befejezését követ 6 hónapon belül a képzés sikeres elvégzését igazoló dokumentummal rendelkezik és azt bemutatta. A rendelkezésre álló keret 194 215 000 Ft. A támogatások kihelyezése a területi különbségek figyelembe vételével, azok csökkentését célozva fog megtörténni. A tevékenység feltételeit a Felhívás mellett a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról szóló 100/2021. (II. 27.) Korm. rendelet szabályozza.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A tevékenység a 2014-2020-as időszak vármegyei és helyi/járási paktumok megvalósítási tapasztalatai alapján került összeállításra: a bértámogatások és a vállalkozóvá válás támogatása egyaránt rendkívül népszerű volt, míg a képzési támogatások iránt jóval kisebb volt a kereslet.	A tevékenység a 2014-2020-as időszak vármegyei és helyi/járási paktumok megvalósítási tapasztalatai alapján, valamint a vármegyei munkaerőpiaci igények alapján kerültek megtervezésre.

	A bértámogatás elsősorban arra nyújt lehetőséget, hogy a vállalkozó számottevő anyagi kockázat nélkül, tényleges munkakörülmények között tudjon új munkavállalót kipróbálni a betöltetlen munkakör(ök) vonatkozásában. A vállalkozóvá válás támogatása pedig lehetővé teszi, hogy a piacképesnek vélt ötlettel igen, de ügyfélkörrel még nem rendelkezők el tudják indítani vállalkozásukat, anyagi védőhálót kínálva a működés első, piacszerzés szempontjából kritikus időszakára. A 2.3 és 2.4 alfejezetben részletesen bemutatásra kerülő statisztikák alapján a 30 év feletti nyilvántartott álláskeresők és az inaktív elsődleges munkaerőpiacra juttatása egyaránt sikeresen megvalósítható ezen támogatási formák alkalmazásával. A 2.5 alfejezet SWOT-elemzésének részeként azonosított, releváns gyengeségek: 3.1.1 az országos átlagtól számottevő mértékben elmaradó átlagos végzettségi szint az aktív korú népesség körében; 3.1.2 az alacsony iskolai végzettségűek és az idősebb korosztályok folyamatosan emelkedő részaránya a nyilvántartott álláskeresők körében; a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők növekvő aránya a pandémiát követő időszakban.	A bértámogatás igénybevételével a munkaadók olyan támogatáshoz jutnak, melynek segítségével hozzájárulnak a hátrányos helyzetű álláskeresők elsődleges munkaerő-piacra történő visszatéréséhez, valamint a támogatásnak köszönhetően bérhez kapcsolódó költségeik csökkennek. A munkaerőpiaci alkalmazkodás keretében az álláskeresőt ösztönző juttatásban résztvevő személyek a támogatással olyan új szakmai ismeretekre tesznek szert, melyekkel versenyképesebbé, eredményesebbé és alkalmazkodóbbá válnak az elhelyezkedés során. A pandémiát követően mind a munkáltatói, mind az álláskeresői oldalról ismét felmerült az igény a képzések iránt. A képzések munkáltatói igényeken alapulnak, a tanulóknak a sikeres befejezést követően nagyobb az esélye a nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedésre. Ennek a támogatásnak köszönhetően a munkaerőpiaci szereplők viszonylag gyorsan és rugalmasan tudnak reagálni a munkaerőpiaci változásokra. A 2.3 és 2.4 alfejezetben részletesen bemutatásra kerülő statisztikák alapján az 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők és a 30 év feletti inaktív személyek elsődleges munkaerőpiacra juttatása egyaránt sikeresen megvalósítható ezen támogatási formák alkalmazásával. A 2.5 alfejezet SWOT-elemzésének részeként azonosított, releváns gyengeségek: 3.1.3 az országos átlagtól számottevő mértékben elmaradó átlagos végzettségi szint az aktív korú népesség körében;
--	--	---

		3.1.4 az alacsony iskolai végzettségűek és az idősebb korosztályok folyamatosan emelkedő részaránya a nyilvántartott álláskeresők körében; 3.1.5 a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső növekvő aránya a pandémiát követő időszakban.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Programban résztvevő munkanélküliek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma	Programban résztvevő munkanélküliek száma Programban résztvevő inaktív személyek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – álló résztvevők száma
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Résztvevők, akik a program elhagyásának időpontjában munkát keresnek Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők A program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban levő résztvevők, beleértve az önfoglalkoztatást Mobilitási támogatásban részesülők száma Vállalkozóvá válást elősegítő támogatásban részesülők száma Az együttműködés eredményeként támogatásban részesülő vállalkozások, vállalatok száma	Résztvevők, akik a program elhagyásának időpontjában munkát keresnek Program elhagyásának időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők A program elhagyása utáni hat hónapon belül foglalkoztatásban levő résztvevők, beleértve az önfoglalkoztatást Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő bértámogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban részesülők száma Az együttműködés eredményeként támogatásban részesülő vállalkozások, vállalatok száma
Megvalósítás tervezett kezdete	2023. július 1.	2023. szeptember 1.

Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 1 727 052 000 Ft (a három támogatástípus együttesen)	bruttó 1 728 363 803 Ft

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek
Tevékenység kódja	BKVKH-2	BKVKH-2
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. b) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. b)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. b) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. b)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	2. Intelligens gazdaság (Gazdaságfejlesztés) 3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása
Tevékenység célcsoportja	Célcsoport: Nyilvántartott 30 év feletti álláskereső és 50 év feletti inaktív	Célcsoport: Nyilvántartott 50 év feletti álláskereső és 30 év feletti inaktív
Tevékenység szakmai leírása	Az álláskereső munkaerőpiacon való elhelyezésének támogatása csoportos vagy egyéni szolgáltatásnyújtás formájában, valamint az inaktív bevonása az elsődleges munkaerőpiacra. Az egyes szolgáltatástípusok célja:	Az álláskereső munkaerőpiacon való elhelyezésének támogatása csoportos vagy egyéni szolgáltatásnyújtás formájában, valamint az inaktív bevonása az elsődleges munkaerőpiacra. Az egyes szolgáltatástípusok célja:

	A <u>Munkaerőpiaci információk nyújtása</u> szolgáltatás célja, hogy tájékoztatást nyújtson az elérhető foglalkoztatási lehetőségekről, elősegítse az elhelyezkedést, önfoglalkoztatóvá válást, információt nyújtson a térségben elérhető képzésekről, a régió, a vármegye, valamint a járás munkaerőpiaci helyzetéről, a munkaerő kereslet és kínálat helyi jellemzőiről, a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról és egyéb szolgáltatási formákról. Az <u>Egyéni álláskeresési tanácsadás célja</u>, hogy a szolgáltatást kérők elsajátítsák az álláskereséshez szükséges legfontosabb ismereteket, amelyek alkalmazásával önállóan, hatékonyan tudnak állást keresni és minél rövidebb idő alatt megtalálni és megszerezni a számukra megfelelő munkalehetőséget. Az <u>Egyéni munkatanácsadás</u> olyan több alkalomból álló segítségnyújtás, ahol feltárják azokat munkavállalást és munkahely megtartását akadályozó körülményeket, amelyek alapján a tanácsadó a problémára a szolgáltatást kérővel közösen keres megoldást. A <u>Munkavállalói készségek, képességek felmérése</u> szolgáltatás célja, hogy pontosan meghatározásra kerüljön a szolgáltatást kérők korábban megszerzett ismereteinek, készségeinek, képességének és gyakorlati tapasztalatainak megfelelő munkahely, foglalkoztatási forma. További cél a személyes képességek és a munkafeladatok összehangolása, munkavállalói profil elkészítése. A <u>Munkaerőpiaci visszalépést és beilleszkedést segítő reintegráló csoportos foglalkozás</u> szolgáltatás célja a korábbi munkatapasztalattal rendelkező, de a munka világából tartósan kieső ügyfelek munka világába történő visszasegítése. A visszalépéshez egyéni terv készítése. A kormányhivatalok foglalkoztatási és munkaerőpiaci feladatokat ellátó szervezeti egységeinél, valamint a kormányhivatalok járási hivatalának foglalkoztatási és	A <u>Munkaerőpiaci információk nyújtása</u> szolgáltatás célja, hogy tájékoztatást nyújtson az elérhető foglalkoztatási lehetőségekről, elősegítse az elhelyezkedést, önfoglalkoztatóvá válást, információt nyújtson a térségben elérhető képzésekről, a régió, a vármegye, valamint a járás munkaerőpiaci helyzetéről, a munkaerő kereslet és kínálat helyi jellemzőiről, a foglalkoztatást elősegítő támogatásokról és egyéb szolgáltatási formákról. Az <u>Egyéni álláskeresési tanácsadás célja</u>, hogy a szolgáltatást kérők elsajátítsák az álláskereséshez szükséges legfontosabb ismereteket, amelyek alkalmazásával önállóan, hatékonyan tudnak állást keresni és minél rövidebb idő alatt megtalálni és megszerezni a számukra megfelelő munkalehetőséget. Az <u>Egyéni munkatanácsadás</u> olyan több alkalomból álló segítségnyújtás, ahol feltárják azokat munkavállalást és munkahely megtartását akadályozó körülményeket, amelyek alapján a tanácsadó a problémára a szolgáltatást kérővel közösen keres megoldást. A <u>Munkavállalói készségek, képességek felmérése</u> szolgáltatás célja, hogy pontosan meghatározásra kerüljön a szolgáltatást kérők korábban megszerzett ismereteinek, készségeinek, képességének és gyakorlati tapasztalatainak megfelelő munkahely, foglalkoztatási forma. További cél a személyes képességek és a munkafeladatok összehangolása, munkavállalói profil elkészítése. A <u>Munkaerőpiaci visszalépést és beilleszkedést segítő reintegráló csoportos foglalkozás</u> szolgáltatás célja a korábbi munkatapasztalattal rendelkező, de a munka világából tartósan kieső ügyfelek munka világába történő visszasegítése. A visszalépéshez egyéni terv készítése. A kormányhivatalok foglalkoztatási és munkaerőpiaci feladatokat ellátó szervezeti egységeinél, valamint a
--	---	--

	munkaerőpiaci feladatokat ellátó szervezeti egységeinél történik a projekt szakmai megvalósításával kapcsolatos alábbi tevékenységek és szolgáltatások biztosítása: i. inaktívak, potenciális résztvevők felkutatása; ii. ügyfelek programba vonása; iii. tájékoztatás, információnyújtás a célcsoport részére és a külső partnerek felé; iv. egyéni cselekvési tervek készítése; v. állásfeltárás és munkaközvetítés, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások és támogatások nyújtása; vi. regionális és helyi szereplőkkel való együttműködés, egyeztetés; vii. megvalósítás folyamatába épített szakmai értékelés, konzultáció, esetmegbeszélés; viii. a célcsoportnak biztosított támogatási eszközök megfelelő felhasználásának projekten belüli helyszíni ellenőrzése legalább a célcsoport 5%-ára kiterjedően.	kormányhivatalok járási hivatalának foglalkoztatási és munkaerőpiaci feladatokat ellátó szervezeti egységeinél történik a projekt szakmai megvalósításával kapcsolatos alábbi tevékenységek és szolgáltatások biztosítása: i. inaktívak, potenciális résztvevők felkutatása; ii. ügyfelek programba vonása; iii. tájékoztatás, információnyújtás a célcsoport részére és a külső partnerek felé; iv. egyéni cselekvési tervek készítése; v. állásfeltárás és munkaközvetítés, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások és támogatások nyújtása; vi. regionális és helyi szereplőkkel való együttműködés, egyeztetés; vii. megvalósítás folyamatába épített szakmai értékelés, konzultáció, esetmegbeszélés; viii. a célcsoportnak biztosított támogatási eszközök megfelelő felhasználásának projekten belüli helyszíni ellenőrzése legalább a célcsoport 5%-ára kiterjedően.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkavédelmi és Munkaügyi Főosztályának koordinálásával, és a vármegye járási hivatalainak foglalkoztatási osztályaival együttműködve a regisztrált álláskeresőket, valamint a közfoglalkoztatottakat <u>csoportos</u>, <u>valamint egyéni tájékoztatók</u>, illetve állásbörzék nyújtásával, kívánja megismertetni az adott munkaerőpiaci környezetről a foglalkoztatási szervezet, hogy segítse az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést. A közfoglalkoztatási programokban évről évre csökkenő létszámban kerülnek bevonásra ügyfelek, 2021. évben 3258 fő foglalkoztatására jött létre hatósági szerződés, 2022. évre vonatkozó tervezés folyamatban van, de várhatóan a 2500 fő bevonását meghaladja.	A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkavédelmi és Munkaügyi Főosztályának koordinálásával, és a vármegye járási hivatalainak foglalkoztatási osztályaival együttműködve a regisztrált álláskeresőket, valamint a közfoglalkoztatottakat <u>csoportos</u>, <u>valamint egyéni tájékoztatók</u>, illetve állásbörzék nyújtásával, kívánja megismertetni az adott munkaerőpiaci környezetről a foglalkoztatási szervezet, hogy segítse az elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedést. A közfoglalkoztatási programokban évről évre csökkenő létszámban kerülnek bevonásra ügyfelek, 2021. évben 3258 fő foglalkoztatására jött létre hatósági szerződés, 2022-ben 2876 fő, 2023-ban 2613 fő, 2024-ben 2514 fő volt az átlagos közfoglalkoztatotti létszám

	A közfoglalkoztatottak esetében jellemzően a munkáltatóval egyeztetve, csoportos tájékoztatás keretében vagy a munkáltató telephelyén, vagy a foglalkoztatási osztály épületében van lehetőség felvenni a kapcsolatot a közfoglalkoztatottakkal. A közös tájékoztatók nyújtását követően személyre szabottan is biztosítható az egyéni körülmények, lehetőségek feltérképezésével, figyelembevételével célirányosan segítséget nyújtani annak érdekében, hogy az elsődleges munkaerőpiacon tudjon elhelyezkedni a korábban közfoglalkoztatásban résztvevő személy. A célcsoportként megjelölt regisztrált állás keresők esetében a foglalkoztatási osztályok ügyintézői rendszeres időközönként megszűrik az aktív állományban lévő ügyfeleket, akiket szóban, írásban értesítenek csoportos tájékoztatókról, illetve az újonnan belépő állás keresők esetében az ügyintézői interjú során van lehetőség tájékoztatást nyújtani az elhelyezkedési esélyeket növelő lehetőségekről, azon humánszolgáltatásokról, melyeket az ügyfél a foglalkoztatási szolgáltatón keresztül ingyenesen igénybe vehet. Ismertetésre kerülnek azok a támogatási lehetőségek, melyek az elhelyezkedés során a leendő munkáltatójának költségeinek csökkentésére irányulnak. Az elérhető bértámogatás lehetőségének ismeretében már az állásinterjú során előnyösebb pozícióba kerülhet az állás kereső. A szolgáltatások között az <u>információnyújtás</u> kiterjed térségben elérhető képzésekre, a járás munkaerőpiaci helyzetére, a munkaerő kereslet-kínálat helyi jellemzőire, a foglalkoztatást elősegítő támogatások és az állás keresési ellátásokra vonatkozó lehetőségek ismertetésére, továbbá a foglalkoztatással összefüggő jogszabályokkal kapcsolatos tájékoztatást is tartalmaz annak érdekében, hogy megfelelő ismerettel rendelkezzen a munkavállaláshoz. Az információnyújtás	vármegyénkben. A közfoglalkoztatottak esetében jellemzően a munkáltatóval egyeztetve, csoportos tájékoztatás keretében vagy a munkáltató telephelyén, vagy a foglalkoztatási osztály épületében van lehetőség felvenni a kapcsolatot a közfoglalkoztatottakkal. A közös tájékoztatók nyújtását követően személyre szabottan is biztosítható az egyéni körülmények, lehetőségek feltérképezésével, figyelembevételével célirányosan segítséget nyújtani annak érdekében, hogy az elsődleges munkaerőpiacon tudjon elhelyezkedni a korábban közfoglalkoztatásban résztvevő személy. A célcsoportként megjelölt regisztrált állás keresők esetében a foglalkoztatási osztályok ügyintézői rendszeres időközönként megszűrik az aktív állományban lévő ügyfeleket, akiket szóban, írásban értesítenek csoportos tájékoztatókról, illetve az újonnan belépő állás keresők esetében az ügyintézői interjú során van lehetőség tájékoztatást nyújtani az elhelyezkedési esélyeket növelő lehetőségekről, azon humánszolgáltatásokról, melyeket az ügyfél a foglalkoztatási szolgáltatón keresztül ingyenesen igénybe vehet. Ismertetésre kerülnek azok a támogatási lehetőségek, melyek az elhelyezkedés során a leendő munkáltatójának költségeinek csökkentésére irányulnak. Az elérhető bértámogatás lehetőségének ismeretében már az állásinterjú során előnyösebb pozícióba kerülhet az állás kereső. A szolgáltatások között az <u>információnyújtás</u> kiterjed térségben elérhető képzésekre, a járás munkaerőpiaci helyzetére, a munkaerő kereslet-kínálat helyi jellemzőire, a foglalkoztatást elősegítő támogatások és az állás keresési ellátásokra vonatkozó lehetőségek ismertetésére, továbbá a foglalkoztatással összefüggő jogszabályokkal kapcsolatos tájékoztatást is tartalmaz annak érdekében, hogy megfelelő ismerettel
--	---	--

	megvalósulhat eseti jelleggel vagy tervezetten pl. rendszeres csoportos tájékoztatók szervezésével, vagy állásbörzés során, valamint folyamatos információszolgáltatás formájában is, ami megvalósulhat az állami foglalkoztatási szerv országos és helyi honlapján, elektronikus levélben, tájékoztató anyagok, szórólapok formájában. Az eredményességet nagy mértékben növelheti, hogy a csoportos tájékoztatókon túl az egyénnel történő személyes elbeszélgetés során elhelyezkedési problémáinak egyedi megismerésével az ügyintéző személyre szabott módon tud foglalkozni, különböző alternatívák felajánlásával segíthető a munkába állás. Amennyiben kiderül, hogy álláskeresését, elhelyezkedését szociális körülményei akadályozzák, javasolt a szociális információnyújtás igénybevétele, ami az egyén élethelyzetéhez igazodó segítségnyújtás közvetlenül az egyén, illetve mikrokörnyezete szociális problémájának megismerésére épül, az adott élethelyzet megoldásához ad segítséget, annak érdekében, hogy elháruljanak azok az akadályok, amelyek az álláskeresést egyéni, családi, vagy életviteli problémák miatt nehezítik. Várt eredménye az, hogy a szolgáltatást kérő igénybe veszi a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat, amelyek szabaddá teszik az utat az elhelyezkedéshez. Az információt nyújtónak támogatnia kell az ügyfél munkaerőpiaci belépését, illetve beilleszkedését akadályozó szociális problémák elhárítását. Tudatosítania kell az ügyfelében, hogy szociális helyzete rendezéséhez lehetnek lehetőségei, és azok igénybevétele fontos lehet a munkavállalás érdekében is. Amennyiben az elhelyezkedés előtti akadályok elháríthatók, a munkába állással növelhető a rendszeres bevétel, kiszámíthatóbb stabilabb körülmények biztosíthatók az életkörülményben pozitív változások lehetőségét szükséges megismertetni az elhelyezkedési nehézségek miatt akadályozott	rendelkezzen a munkavállaláshoz. Az információnyújtás megvalósulhat eseti jelleggel vagy tervezetten pl. rendszeres csoportos tájékoztatók szervezésével, vagy állásbörzés során, valamint folyamatos információszolgáltatás formájában is, ami megvalósulhat az állami foglalkoztatási szerv országos és helyi honlapján, elektronikus levélben, tájékoztató anyagok, szórólapok formájában. Az eredményességet nagy mértékben növelheti, hogy a csoportos tájékoztatókon túl az egyénnel történő személyes elbeszélgetés során elhelyezkedési problémáinak egyedi megismerésével az ügyintéző személyre szabott módon tud foglalkozni, különböző alternatívák felajánlásával segíthető a munkába állás. Amennyiben kiderül, hogy álláskeresését, elhelyezkedését szociális körülményei akadályozzák, javasolt a szociális információnyújtás igénybevétele, ami az egyén élethelyzetéhez igazodó segítségnyújtás közvetlenül az egyén, illetve mikrokörnyezete szociális problémájának megismerésére épül, az adott élethelyzet megoldásához ad segítséget, annak érdekében, hogy elháruljanak azok az akadályok, amelyek az álláskeresést egyéni, családi, vagy életviteli problémák miatt nehezítik. Várt eredménye az, hogy a szolgáltatást kérő igénybe veszi a szociális szolgáltatásokat és ellátásokat, amelyek szabaddá teszik az utat az elhelyezkedéshez. Az információt nyújtónak támogatnia kell az ügyfél munkaerőpiaci belépését, illetve beilleszkedését akadályozó szociális problémák elhárítását. Tudatosítania kell az ügyfelében, hogy szociális helyzete rendezéséhez lehetnek lehetőségei, és azok igénybevétele fontos lehet a munkavállalás érdekében is. Amennyiben az elhelyezkedés előtti akadályok elháríthatók, a munkába állással növelhető a rendszeres bevétel, kiszámíthatóbb stabilabb körülmények biztosíthatók az életkörülményben pozitív változások lehetőségét szükséges
--	---	---

	személyeknek. Ennek az információnyújtásnak az alapja, hogy az ügyintéző megfelelő bizalmat szerezzen az ügyféllel, jó problémafeltáró és elemző készséggel előítélet mentesen, hatékonyan tudjon kommunikálni. Az ügyintézőnek tájékozottnak kell lenni a szociális szolgáltatások területén, az egészségügyi alapellátás és szakellátás intézményrendszerére vonatkozóan, illetve a térség civil szervezeteiről, segítő tevékenységet folytató szervezeteiről is hasznos ismeretekről kell rendelkeznie ahhoz, hogy hatékony segítséget tudjon felajánlani az elhelyezkedési akadályok elhárításához. <u>Az egyéni álláskeresési tanácsadás</u> az álláskereséshez szükséges legfontosabb ismereteket biztosítja az ügyfélnek, amelyek alkalmazásával önállóan, hatékonyan tud állást keresni. A cél, hogy minél rövidebb idő alatt sikerüljön megtalálni a megfelelő munkalehetőséget. Az álláskereséshez szükséges gyakorlat, készségek kialakítása, egyéni konzultáción keresztül biztosítható. A tanácsadás során a helyzetfeltárással az objektív és szubjektív tényezőket kell összegyűjteni. Azaz elsősorban iskolai végzettséget, egyéb végzettségeket, munkatapasztalatokat, valamint a célállást kell felmérni. Továbbá fontos tényezők az álláskereséssel kapcsolatos ismeretek szintjének, munkaértékek, képességek, készségek, kompetenciák, tulajdonságok, személyes körülmények, együttműködési készségek felmérése. A tanácsadás célja, hogy az ügyfél a személyes szükségleteinek megfelelő segítséget kapjon: a célállása megerősítéséhez, állásinformációs források megismeréséhez, az állásinformációs források technikai használatához. Fontos az álláskeresési módszerek megismertetése, önéletrajz, illetve motivációs levél írásához, valamint állaspályázat összeállításához nyújtott segítség, valamint az állásinterjúra való felkészítés.	megismertetni az elhelyezkedési nehézségek miatt akadályozott személyeknek. Ennek az információnyújtásnak az alapja, hogy az ügyintéző megfelelő bizalmat szerezzen az ügyféllel, jó problémafeltáró és elemző készséggel előítélet mentesen, hatékonyan tudjon kommunikálni. Az ügyintézőnek tájékozottnak kell lenni a szociális szolgáltatások területén, az egészségügyi alapellátás és szakellátás intézményrendszerére vonatkozóan, illetve a térség civil szervezeteiről, segítő tevékenységet folytató szervezeteiről is hasznos ismeretekről kell rendelkeznie ahhoz, hogy hatékony segítséget tudjon felajánlani az elhelyezkedési akadályok elhárításához. <u>Az egyéni álláskeresési tanácsadás</u> az álláskereséshez szükséges legfontosabb ismereteket biztosítja az ügyfélnek, amelyek alkalmazásával önállóan, hatékonyan tud állást keresni. A cél, hogy minél rövidebb idő alatt sikerüljön megtalálni a megfelelő munkalehetőséget. Az álláskereséshez szükséges gyakorlat, készségek kialakítása, egyéni konzultáción keresztül biztosítható. A tanácsadás során a helyzetfeltárással az objektív és szubjektív tényezőket kell összegyűjteni. Azaz elsősorban iskolai végzettséget, egyéb végzettségeket, munkatapasztalatokat, valamint a célállást kell felmérni. Továbbá fontos tényezők az álláskereséssel kapcsolatos ismeretek szintjének, munkaértékek, képességek, készségek, kompetenciák, tulajdonságok, személyes körülmények, együttműködési készségek felmérése. A tanácsadás célja, hogy az ügyfél a személyes szükségleteinek megfelelő segítséget kapjon: a célállása megerősítéséhez, állásinformációs források megismeréséhez, az állásinformációs források technikai használatához. Fontos az álláskeresési módszerek megismertetése, önéletrajz, illetve motivációs levél írásához,
--	---	---

	Az <u>egyéni munkatanácsadás</u> olyan több alkalomból álló segítségnyújtás, ahol feltárják azokat munkavállalást és munkahely megtartását akadályozó körülményeket, amelyek alapján a tanácsadó a problémára az ügyféllel közösen keres megoldást. Elsősorban azoknak ajánlott nyújtani ezt a szolgáltatást, akik nem rendelkeznek reális célállás elképzeléssel, vagy elhelyezkedésük más körülmények miatt gátolva van, és ezeket a gátló körülményeket feltárni vagy megoldani önállóan nem tudják. Az álláskeresésben emiatt nem, vagy nem eléggé aktívak és motiváltak. Az inaktív személyek esetén jellemzően nehézséget okoz saját, munkával, illetve a munkára való felkészüléssel kapcsolatos céljaik és az ezek megvalósításához szükséges lépések meghatározása. Tanácsadóval közösen kell meghatározni a munkaerőpiacon elérendő célokat, a célhoz vezető út állomásait, tevékenységeit, a szükséges és hozzáférhető eszközöket, és fel kell tárni az akadályozó tényezőket. Ehhez bizalmi légkör megteremtése, az ügyfél megismerése szükséges. A beszélgetés során feltárt körülmények elemzése során az eddigi életútból következő eredményeket, pozitívumokat, erősségeket, sikereket és az akadályozó tényezőket, hátrányokat, kell feltérképezni, és az egyéni problémákra megoldásokat, a megvalósításhoz pedig cselekvési tervet kell készíteni. A munkatanácsadás egyéni tanácsadás, amely személyes jelenléttel, táv, vagy online konzultáció formájában is megvalósulhat, célzott beszélgetés és önértékelési eljárás. Az <u>egyéni pályamódosítási tanácsadás</u> az egyéni kompetenciáikhoz, életpálya-elképzeléseikhez illeszkedő pályadöntés meghozatalában, valamint a pályadöntésnek megfelelő képzések, tanulási lehetőségek kiválasztásában nyújt segítséget. Elsősorban azon ügyfelek esetében alkalmazandó,	valamint állaspályázat összeállításához nyújtott segítség, valamint az állásinterjúra való felkészítés. Az <u>egyéni munkatanácsadás</u> olyan több alkalomból álló segítségnyújtás, ahol feltárják azokat munkavállalást és munkahely megtartását akadályozó körülményeket, amelyek alapján a tanácsadó a problémára az ügyféllel közösen keres megoldást. Elsősorban azoknak ajánlott nyújtani ezt a szolgáltatást, akik nem rendelkeznek reális célállás elképzeléssel, vagy elhelyezkedésük más körülmények miatt gátolva van, és ezeket a gátló körülményeket feltárni vagy megoldani önállóan nem tudják. Az álláskeresésben emiatt nem, vagy nem eléggé aktívak és motiváltak. Az inaktív személyek esetén jellemzően nehézséget okoz saját, munkával, illetve a munkára való felkészüléssel kapcsolatos céljaik és az ezek megvalósításához szükséges lépések meghatározása. Tanácsadóval közösen kell meghatározni a munkaerőpiacon elérendő célokat, a célhoz vezető út állomásait, tevékenységeit, a szükséges és hozzáférhető eszközöket, és fel kell tárni az akadályozó tényezőket. Ehhez bizalmi légkör megteremtése, az ügyfél megismerése szükséges. A beszélgetés során feltárt körülmények elemzése során az eddigi életútból következő eredményeket, pozitívumokat, erősségeket, sikereket és az akadályozó tényezőket, hátrányokat, kell feltérképezni, és az egyéni problémákra megoldásokat, a megvalósításhoz pedig cselekvési tervet kell készíteni. A munkatanácsadás egyéni tanácsadás, amely személyes jelenléttel, táv, vagy online konzultáció formájában is megvalósulhat, célzott beszélgetés és önértékelési eljárás. Az <u>egyéni pályamódosítási tanácsadás</u> az egyéni kompetenciáikhoz, életpálya-elképzeléseikhez illeszkedő pályadöntés meghozatalában, valamint a pályadöntésnek
--	---	---

	akik szakmai végzettségüket nem tudják gyakorolni, mert pl. elavult szakmai végzettséggel rendelkeznek, vagy megváltozott az érdeklődésük esetleg a térségben nem keresett szakmai végzettséggel rendelkeznek. A pályamódosítási tanácsadás egy célorientált, problémamegoldó tevékenység, amely az ügyfél és a tanácsadó közötti személyes kontaktuson keresztül valósul meg. Célja, hogy az ügyfél tudatosítsa értékeit, eredményeit, pozitív képességeit, megfelelő pályaismeretet kapjon, reális elhelyezkedési irányokat tudjon meghatározni, mely eredményeként képes legyen önálló döntést hozni. A tanácsadási folyamat meghatározott lépéssorozatot jelent, mely általában a problémadefinícióból, a tisztázási folyamatból, célkijelölésből, valamint egy cselekvési terv kidolgozásából és annak megvalósításából áll.	megfelelő képzések, tanulási lehetőségek kiválasztásában nyújt segítséget. Elsősorban azon ügyfelek esetében alkalmazandó, akik szakmai végzettségüket nem tudják gyakorolni, mert pl. elavult szakmai végzettséggel rendelkeznek, vagy megváltozott az érdeklődésük esetleg a térségben nem keresett szakmai végzettséggel rendelkeznek. A pályamódosítási tanácsadás egy célorientált, problémamegoldó tevékenység, amely az ügyfél és a tanácsadó közötti személyes kontaktuson keresztül valósul meg. Célja, hogy az ügyfél tudatosítsa értékeit, eredményeit, pozitív képességeit, megfelelő pályaismeretet kapjon, reális elhelyezkedési irányokat tudjon meghatározni, mely eredményeként képes legyen önálló döntést hozni. A tanácsadási folyamat meghatározott lépéssorozatot jelent, mely általában a problémadefinícióból, a tisztázási folyamatból, célkijelölésből, valamint egy cselekvési terv kidolgozásából és annak megvalósításából áll.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	Programban résztvevő inaktív személyek száma Programban résztvevő munkanélküliek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma	Programban résztvevő inaktív személyek száma Programban résztvevő munkanélküliek száma Munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő támogatásban részesülők száma Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban és tevékenységekben résztvevők száma
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban részesülők száma	Foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokban részesülők száma

hozzájárul a tevékenység		
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	2022. július 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 836 750 000 Ft (a megvalósításban résztvevő munkatársak bér- és járulékköltségei)	bruttó 836 749 853 Ft (a megvalósításban résztvevő munkatársak bér- és járulékköltségei)

	Eredeti leírás	Módosított leírás
Tevékenység neve	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések
Tevékenység kódja	BKVKH-3	BKVKH-3
Illeszkedés a felhívásban meghatározott támogatható tevékenységekhez	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. c) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. c)	Önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1. B. c) Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenység: 2.1.1.1. B. c)
Tevékenység illeszkedése az átfogó és specifikus célokhoz	3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	3. Belülről vezérelt ember és közösség (Emberi erőforrás és közösségek fejlesztése) S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása
Tevékenység célcsoportja	A Kormányhivatal érintett szervezeti egységei	A Kormányhivatal érintett szervezeti egységei
Tevékenység szakmai leírása	1. Munkavállalók belső képzése, új követelmények elsajátítása a 100/2021. (II.27.) Korm. rendeletben foglaltakhoz kapcsolódóan. 2. Módszertani fejlesztés: szervezetfejlesztés a TOP két paktuma (vármegyei és Kecskemét MJV+4 település)	4. Munkavállalók belső szakmai képzése, új követelmények elsajátítása a 100/2021. (II.27.) Korm. rendeletben foglaltakhoz kapcsolódóan. 5. Informatikai fejlesztés – Integrált Rendszer programspecifikus fejlesztése és a megvalósításhoz szükséges informatikai eszközök és irodabútorok beszerzése

	tevékenységének közös folytatását célzó működési és kommunikációs mechanizmusok kidolgozására. 3. Informatikai fejlesztés – Integrált Rendszer programspecifikus fejlesztése és a megvalósításhoz szükséges informatikai eszközök és irodabútorok beszerzése (12 db multifunkciós nyomtató, 28 db mobiltelefon, 56 db monitor, 28 db számítógép, 28 db forgószék, 28 db tárgyalószék). A tevékenység a projektben átalányköltséggént lehívásra kerülő általános (rezsi) költségeket, valamint a belső képzések és monitoring hatékony lebonyolításához szükséges gépjárműbérlet költségeit is magában foglalja.	(12 db multifunkciós nyomtató, 28 db mobiltelefon, 56 db monitor, 28 db számítógép, 28 db forgószék, 28 db tárgyalószék). A tevékenység a projektben átalányköltséggént lehívásra kerülő általános (rezsi) költségeket is magában foglalja.
Tevékenység iránti igény bemutatása, indokoltsága	1. A 100/2021. (II. 27.) Korm. rendelet. a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról 2. Kecskemét MJV és a paktum együttműködésében résztvevő további települések esetén figyelemmel kell lennünk a párhuzamos működési időszakból fakadóan minden duplikáció elkerülésére. Így a tevékenységek és a monitoring kapcsán is jelentkeznek többletfeladataink. Az informatikai fejlesztés indokoltságát az adja, hogy az Integrált Rendszer elkülönítetten kezeli az egyes projektek adattartalmait és projektspecifikus iratminta dokumentációt kezel. A korábbi projektek keretében beszerzett informatikai és irodai eszközök egy része mostanra elavult vagy amortizálódott, így a projektben résztvevők megfelelő munkakörülményeinek, illetve -feltételeinek biztosítása érdekében új eszközök beszerzése vált szükségessé.	A 100/2021. (II. 27.) Korm. rendelet. a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról Az informatikai fejlesztés indokoltságát az adja, hogy az Integrált Rendszer elkülönítetten kezeli az egyes projektek adattartalmait és projektspecifikus iratminta dokumentációt kezel. A korábbi projektek keretében beszerzett informatikai és irodai eszközök egy része mostanra elavult vagy amortizálódott, így a projektben résztvevők megfelelő munkakörülményeinek, illetve -feltételeinek biztosítása érdekében új eszközök beszerzése vált szükségessé.
Tevékenység megvalósulásának helyszíne(i)	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is	Bács-Kiskun vármegye egész területe, ideértve a megyei jogú városok területét is
Indikátor megnevezése, amelynek	nem releváns	nem releváns

megvalósításához hozzájárul a tevékenység		
Szakmai mutató megnevezése, amelynek megvalósításához hozzájárul a tevékenység	nem releváns	nem releváns
Megvalósítás tervezett kezdete	2022. július 1.	2022. július 1.
Megvalósítás tervezett vége	2027. december 31.	2027. december 31.
Tevékenység becsült költsége (Ft)	bruttó 113 798 000 Ft (belső képzés, szervezetfejlesztés, informatika és irodabútorok, belső képzéshez és monitoringhoz kapcsolódó gépjárműbérlet, átalányköltség)	bruttó 112 486 345 Ft (belső szakmai képzés, szervezetfejlesztés, informatika és irodabútorok, belső képzéshez és monitoringhoz kapcsolódó gépjárműbérlet, átalányköltség)

A fejezet a Projekt keretében megvalósítani tervezett intézkedések felülvizsgált rendszerét mutatja be partnerenkénti bontásban, külön kitérve azok szakmai tartalmára, módszertani megalapozottságára, területi és célcsoporti relevanciájára, valamint a felhívás céljaihoz és az operatív programi keretekhez való illeszkedésére. A felülvizsgálat legfontosabb indoka az volt, hogy a Hivatal konzorciumi partnerként kilépett a Projektből, amelynek következtében feladatait és az ezekhez kapcsolódó forrásokat az Önkormányzat vette át. Ennek megfelelően az intézkedések szerkezete, ütemezése, kódolása és egyes esetekben szakmai tartalma is módosult, illetve ahol szükséges volt, kiegészítésre került. A változások átláthatósága érdekében az eredeti intézkedések megtartása mellett az aktualizált intézkedések külön oszlopban jelennek meg, biztosítva a korábbi és a módosított programelemek egyértelmű összevethetőségét.

3.2. Az intézkedések lehetséges társadalmi és gazdasági hatásai

A Projekt gazdasági-társadalmi hatásai a teljes tevékenységcsomag együttes eredményeként értelmezhetők. A közvetlen, számszerűsíthető hatások elsősorban a Kormányhivatal által megvalósított munkaerőpiaci programelemekhez kapcsolódnak, míg az Önkormányzat által végzett stratégiai, együttműködési, befektetés-ösztönzési és kommunikációs tevékenységek elsősorban közvetett, intézményi és területi hatásokat fejtenek ki. A Projekt hatásterülete Bács-Kiskun vármegye teljes területe, célcsoportjai pedig különösen a nyilvántartott álláskereső, inaktív, munkáltató, önkormányzatok, partnerszervezetek, vállalkozások és helyi gazdasági szereplők.

3.2.1. Közvetlen pozitív gazdasági és társadalmi hatások

A Projekt legjelentősebb közvetlen, számszerűsíthető hatása a foglalkoztatás és munkaerőpiac területén jelentkezik a Kormányhivatal programelemein keresztül. A foglalkoztatást elősegítő bértámogatás keretében **1.628 fő** támogatása tervezett, **1.534.148.803 Ft** keretösszeggel. Ez közvetlen pozitív hatást gyakorol a foglalkoztatásra, mivel támogatja a célcsoportba tartozó álláskereső munkába állását, mérsékli a munkáltatók foglalkoztatási költségeit, és javítja a munkaerőpiacra belépés esélyét a hátrányosabb helyzetű résztvevők esetében.

A vállalkozóvá válást elősegítő támogatás keretében **30 fő** támogatása tervezett. Ennek közvetlen pozitív hatása, hogy új egyéni vagy mikrovállalkozási kezdeményezések indulását segíti elő, erősíti az önfoglalkoztatást, és bővíti a helyi gazdasági aktivitást. A támogatás különösen azok számára jelent előnyt, akik alkalmazotti státusz helyett önálló gazdasági tevékenységgel kívánnak megjelenni a munkaerőpiacon.

A munkaerőpiaci alkalmazkodást segítő képzés támogatása **1 főre** tervezett. Mivel volumene alacsony, hatása sem értékelhető. A kis létszámot kifejezetten a szabályozási változásokkal és a képzési illetékességek átrendeződésével indokolja.

A Kormányhivatal szervezeti egységei által végzett programba vonási, tájékoztatási, egyéni cselekvési terv készítési, állásfeltárási, munkaközvetítési és támogatási tevékenységek közvetlen pozitív társadalmi hatást jelentenek, mivel elősegítik az álláskereső és inaktív elérését, a támogatásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint a munkaerőpiaci reintegrációt. Ezzel párhuzamosan az Önkormányzat foglalkoztatást elősegítő tevékenységei közvetlen hatásként a célcsoport foglalkoztathatóságának javítását szolgálják: a résztvevők felkutatásán, toborzásán, egyéni mentorálásán, újraorientálásán, kompetenciafejlesztésén és állásinterjúra való felkészítésén keresztül növelik az elhelyezkedés és a hosszabb távú munkában maradás esélyét. A foglalkoztatókat célzó programok, valamint az előítéletek csökkentését segítő elemek tovább erősíthetik a célcsoport munkaerőpiaci beilleszkedését.

3.2.2. Közvetett pozitív hatások

Az Önkormányzat által megvalósított stratégiai és együttműködési tevékenységek közvetett pozitív hatásai elsősorban a gazdaságfejlesztési környezet javításában, a területi együttműködés erősítésében és a befektetés-ösztönzés megalapozásában jelentkeznek.

A vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok, a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia felülvizsgálata, a munkaerőpiaci és vállalkozásfejlesztési felmérések, valamint a befektetés-ösztönzési

útmutató közvetett módon javítják a fejlesztési döntések megalapozottságát, a helyi gazdasági adottságok feltárását, valamint a befektetői és vállalkozói szempontból releváns információk hozzáférhetőségét. Ez különösen a települési önkormányzatok, vállalkozások és térségfejlesztő szervezetek számára jelent előnyt.

A polgármesterek képzése, a nemzetközi jó gyakorlatok terjesztése, a paktumszervezet működtetése és a kapcsolódó projektek közötti összhang biztosítása közvetett hatásként javítja az intézményi együttműködést, a helyi fejlesztéspolitikai kompetenciákat és a térségi koordináció minőségét. Ez a hatás közvetlenül nem számszerűsíthető, de a Projekt célcsoportjainak működési feltételeit és hosszabb távú eredményességét érdemben befolyásolja.

A figyelemfelkeltő és marketingtevékenységek, különösen a fi200 márkához kapcsolódó elemek, közvetett gazdasági hatásként erősíthetik a helyi termékek és szolgáltatások láthatóságát, javíthatják a piaci beágyazottságot és ösztönözhetik a helyi gazdasági szereplők közötti együttműködést. Ez a vármegyei együttműködés céljaihoz is kapcsolódik, mivel a helyi gazdasági kapcsolatok és identitás erősítésén keresztül támogatja a térségi gazdaságfejlesztést.

3.2.3. Közvetlen negatív hatások

Jelentős közvetlen negatív gazdasági vagy társadalmi hatás a Projekt alapján nem azonosítható. A programelemek többsége támogatási, szolgáltatási, szervezési vagy tervezési jellegű, így nem jár együtt olyan közvetlen beavatkozással, amely valamely célcsoport helyzetét rontaná.

Korlátozott közvetlen negatív hatásként értelmezhető ugyanakkor, hogy a támogatások és szolgáltatások adminisztrációja, a programba vonás, a kötelező együttműködés, valamint a dokumentálási és ellenőrzési kötelezettségek többletterhet jelenthetnek a résztvevők és a megvalósítók számára.

3.2.4. Közvetett negatív hatások, kockázatok

Közvetett negatív hatásként, illetve kockázatként azonosítható, hogy a támogatásokból és szolgáltatásokból fakadó eredmények időben korlátozottak lehetnek, ha a résztvevők a program lezárulta után nem tudnak tartósan a munkaerőpiacon maradni, vagy ha a vállalkozóvá válás támogatásával létrejövő vállalkozások egy része hosszú távon nem bizonyul fenntarthatónak.

A bértámogatás esetében a munkáltatót a támogatás igénybevételét követően nem terheli továbbfoglalkoztatási kötelezettség. Ez azt jelenti, hogy a támogatott foglalkoztatás egy részénél fennáll a kockázata annak, hogy a támogatási időszak végén a foglalkoztatás nem marad fenn.

A képzési támogatás alacsony volumene miatt a kompetenciafejlesztési hatás ebben a programelemben korlátozott maradhat. A munkaerőpiaci alkalmazkodás szempontjából ez a Projekt egyik korlátozott hatótávú eleme.

3.2.5. Hatásviselő rendszerek szerinti összegzés

Foglalkoztatás és munkaerőpiac: Közvetlen pozitív, számszerűsíthető hatás jelentkezik legalább **1628 fő bértámogatása, 30 fő vállalkozóvá válásának támogatása és 1 fő képzési támogatása** révén. A

közvetett hatás a helyi munkaerőpiaci koordináció, a célcsoport-elérés és a fejlesztési döntések megalapozottságának javulása.

Munkakörülmények: Közvetlen hatásként a támogatott foglalkoztatás és az egyéni cselekvési tervek elősegíthetik a célcsoport munkába állását, ugyanakkor a Projekt nem tartalmaz önálló munkakörülmény-javító beruházási elemet. A hatás inkább közvetett, a munkába lépés és megtartás támogatásán keresztül érvényesül.

Társadalmi integráció és különleges társadalmi csoportok védelme: Közvetlen pozitív hatásként jelenik meg a 30 év feletti inaktívak és 50 év feletti álláskeresők elérése és támogatása, vagyis a munkaerőpiaci szempontból sérülékenyebb célcsoportok bevonása.

Esélyegyenlőség: Közvetett pozitív hatás, hogy a támogatások kihelyezése a területi különbségek figyelembevételével, azok csökkentését célozva történik. Ez a kisebb eséllyel rendelkező térségek és célcsoportok számára kedvező.

Területi kiegyenlítődés: A teljes vármegyére kiterjedő végrehajtás a területi kiegyenlítődés irányába hat. Ez különösen a támogatások, szolgáltatások és koordinációs feladatok térségi kiterjedése miatt releváns.

Személyhez és családhoz kötődő jogok és lehetőségek védelme: Közvetett pozitív hatásként értelmezhető, hogy a foglalkoztatáshoz jutás, az önfoglalkoztatás támogatása és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javíthatja az érintettek megélhetési biztonságát és családi stabilitását.

Kapcsolódás más TOP Plusz / TOP fejlesztésekhez: A TOP Plusz 3.1.2 és 3.1.3 típusú fejlesztésekkel való szakmai összhang szükséges a párhuzamosságok elkerüléséért. Ez a Projekt egyik kifejezett, közvetett pozitív rendszerszintű hatása.

Kapcsolódás a szociális gazdaság szereplőihöz: A Projektben külön tevékenység irányul a társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítésére, ezért ez a kapcsolódás releváns és a szociális gazdaság szereplői számára közvetlenül is kedvező.

Kapcsolódás a megyei együttműködés céljaihoz: A befektetés-ösztönzési, helyi termék- és szolgáltatásfejlesztési, partnerségi, stratégiai és kommunikációs elemek egyaránt a vármegyei együttműködés megerősítését szolgálják, különösen a gazdasági szereplők, önkormányzatok és intézmények összehangoltabb működése révén.

A felülvizsgált intézkedésrendszer várható társadalmi és gazdasági hatásainak bemutatása arra épül, hogy az egyes beavatkozások nem csupán közvetlen eredményeket generálnak, hanem közvetett módon is hozzájárulnak a vármegye foglalkoztatási helyzetének javításához, a gazdasági szereplők együttműködésének erősítéséhez, valamint a helyi fejlesztési kapacitások bővítéséhez. A fejezet ennek megfelelően az intézkedések szakmai tartalmának, területi kapcsolódásának, célcsoporti relevanciájának és ütemezésének bemutatásán túl azok közvetlen és közvetett társadalmi-gazdasági következményeit is értelmezi. A megközelítés lehetővé teszi annak bemutatását, hogy a Projekt intézkedései egyszerre szolgálják a foglalkoztatás bővítését, a partnerségi együttműködések megerősítését és a helyi gazdaság fejlesztéséhez szükséges intézményi, stratégiai és szolgáltatási háttér megerősítését. Jelen pont a Stratégia felülvizsgálata során került kidolgozásra.

3.3. Esélyegyenlőségi vállalatok

A támogatási kérelem keretében a projektgazdák kiemelt szempontként kezelik az esélyegyenlőség érvényesítését mind a tervezés, mind a megvalósítás során. A Projekt olyan beavatkozásokat tartalmaz, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a munkaerőpiaci, társadalmi és területi szempontból kedvezőtlenebb helyzetben lévő célcsoportok számára is javuljon a programokhoz, szolgáltatásokhoz és fejlesztési lehetőségekhez való hozzáférés.

A Projekt keretében megvalósuló foglalkoztatást elősegítő és munkaerőpiaci programelemek külön figyelmet fordítanak azokra a személyekre, akik élethelyzetük, életkoruk, inaktivitásuk, tartós álláskereső státuszuk vagy egyéb hátrányuk miatt nehezebben kapcsolódnak be a munkaerőpiacra. A támogatási kérelem vállalása szerint a projekt megvalósítása során a célcsoportok elérése, bevonása és támogatása differenciált megközelítéssel történik, igazodva az érintettek eltérő szükségleteihez és lehetőségeihez.

Az esélyegyenlőség érvényesítését szolgálja, hogy a Projekt nem kizárólag általános szolgáltatásokat biztosít, hanem egyes tevékenységek esetében személyre szabott támogatási elemeket is alkalmaz. Ilyen különösen az egyéni mentorálás, a felkészítés, az újraorientálás, a kompetenciafejlesztés és az állásinterjúra történő felkészítés, amelyek elősegítik, hogy a hátrányosabb helyzetű célcsoportok ténylegesen is élni tudjanak a foglalkoztatási lehetőségekkel. Ezzel összhangban a Projekt hozzájárul az egyenlő hozzáférés és a méltányos bánásmód elvének gyakorlati érvényesítéséhez.

A Projekt további vállalása, hogy a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési tevékenységek tervezése és végrehajtása során figyelembe veszi a területi különbségeket, és törekszik arra, hogy a fejlesztések eredményei ne kizárólag a kedvezőbb helyzetű térségekben és szereplőknél hasznosuljanak. Ez különösen fontos Bács-Kiskun vármegye eltérő adottságú térségeiben, ahol a helyi kapacitások, gazdasági lehetőségek és szolgáltatáshoz való hozzáférés nem azonos szintű. A projekt ezért a területi kiegyenlítődség szempontját is az esélyegyenlőség egyik érvényesülési formájaként kezeli.

Az esélyegyenlőségi szempontok a partnerségi és kommunikációs tevékenységekben is megjelennek. A projektgazdák törekednek arra, hogy az információk eljussanak a különböző célcsoportokhoz, a bevonás nyitott és átlátható módon történjen, továbbá a helyi szereplők közötti együttműködések során is érvényesüljön a befogadó, diszkriminációmentes szemlélet. A foglalkoztatókat célzó érzékenyítő és felkészítő elemek külön is hozzájárulhatnak az előítéletek csökkentéséhez és a sérülékenyebb célcsoportok munkaerőpiaci elfogadásának javításához.

Az esélyegyenlőségi vállalatok a Projekt egészének horizontális szempontjaként jelennek meg, és nem kizárólag a célcsoportok elérésében, hanem a partnerségi és kommunikációs tevékenységekben is érvényesülnek. A projektgazdák arra törekednek, hogy az információk a különböző társadalmi csoportok számára hozzáférhető módon jussanak el, a bevonás folyamata nyitott és átlátható legyen, és a helyi szereplők közötti együttműködések során is a befogadó, diszkriminációmentes szemlélet érvényesüljön. Ezt erősítik azok az érzékenyítő és felkészítő elemek is, amelyek hozzájárulhatnak az előítéletek csökkentéséhez, valamint a sérülékenyebb célcsoportok munkaerőpiaci elfogadásának és integrációjának javításához. . Jelen pont a Stratégia felülvizsgálata során került kidolgozásra.

3.4. Intézkedések hozzájárulása a területfejlesztési program céljaihoz

A 3.1. pontban részletezett intézkedéseket a következő táblázat foglalja össze.

36. táblázat: Az intézkedések hozzájárulása a vármegyei területfejlesztési tervhez

Specifikus célkitűzés	Intézkedés kódja a stratégia készítésekor	Intézkedés kódja a stratégia felülvizsgálata után	Intézkedés neve a stratégia készítésekor	Intézkedés neve a stratégia felülvizsgálata után	Ütemterv a stratégia készítésekor	Ütemterv a stratégia felülvizsgálata után	Forrás (Ft) a stratégia készítésekor	Forrás (Ft) a stratégia felülvizsgálata után	Végrehajtásért felelős a stratégia készítésekor	Végrehajtásért felelős a stratégia felülvizsgálata után
S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖ-1	BKVÖ-1	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása	2023.06.01. – 2027.12.31.	2023.06.01. – 2027.12.31.	46 905 000	69 245 416	BKVÖ	BKVÖ
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖ-2	BKVÖ-2	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése	Paktumiroda működtetése, foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése, a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése	2022.07.01. – 2027.12.31.	2022.07.01. – 2027.12.31.	106 350 000	197 601 892	BKVÖ	BKVÖ

Specifikus célkitűzés	Intézkedés kódja a stratégia készítésekor	Intézkedés kódja a stratégia felülvizsgálata után	Intézkedés neve a stratégia készítésekor	Intézkedés neve a stratégia felülvizsgálata után	Ütemterv a stratégia készítésekor	Ütemterv a stratégia felülvizsgálata után	Forrás (Ft) a stratégia készítésekor	Forrás (Ft) a stratégia felülvizsgálata után	Végrehajtásért felelős a stratégia készítésekor	Végrehajtásért felelős a stratégia felülvizsgálata után
S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása	BKVÖ-3	BKVÖ-3	Figyelemfelkeltés, marketing	Figyelemfelkeltés, marketing	2023.03.30. – 2027.12.31.	2023.03.30. – 2027.12.31.	35 306 000	29 701 955	BKVÖ	BKVÖ
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖH-1	BKVÖ-4	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata	2022.12.01. – 2025.09.30.	2022.12.01. – 2026.04.30.	13 970 000	7 656 875	BKVÖH	BKVÖ
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖH-1	BKVÖH-1	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata	2022.12.01. – 2025.09.30.	2022.12.01. – 2026.04.30.		24 981 311	BKVÖH	BKVÖH
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖH-2	BKVÖ-5	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése	2025.01.01. – 2025.09.30.	2025.01.01. – 2026.06.30.	10 795 000	18 415 000	BKVÖH	BKVÖ
S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű	BKVÖH-3	BKVÖ-6	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek	2024.01.01. – 2027.06.30.	2024.01.01. – 2027.03.31.	78 105 000	59 944 000	BKVÖH	BKVÖ

Specifikus célkitűzés	Intézkedés kódja a stratégia készítésekor	Intézkedés kódja a stratégia felülvizsgálata után	Intézkedés neve a stratégia készítésekor	Intézkedés neve a stratégia felülvizsgálata után	Ütemterv a stratégia készítésekor	Ütemterv a stratégia felülvizsgálata után	Forrás (Ft) a stratégia készítésekor	Forrás (Ft) a stratégia felülvizsgálata után	Végrehajtásért felelős a stratégia készítésekor	Végrehajtásért felelős a stratégia felülvizsgálata után
célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása										
S3. A szociális gazdaság erősítése	BKVÖH-4	BKVÖ-7	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése	2024.07.01. – 2027.12.31.	2024.07.01. – 2027.12.31.	32 385 000	32 000 000	BKVÖH	BKVÖ
S2. A helyi termékek és szolgáltatások továbbfejlesztése, piacra jutásuk támogatása	BKVÖH-5	BKVÖ-8	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása	2023.11.30. – 2027.12.31.	2023.11.30. – 2027.12.31.	62 230 000	43 786 526	BKVÖH	BKVÖ
S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása	BKVÖH-6	BKVÖ-9	Befektetésösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshöz kapcsolódó tevékenységek	Befektetésösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshöz kapcsolódó tevékenységek	2025.01.01. – 2027.12.31.	2025.01.01. – 2027.12.31.	45 085 000	20 783 893	BKVÖH	BKVÖ
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖH-7	BKVÖ-10	Projektmenedzsment ellátása	Projektmenedzsment ellátása	2022.07.01. – 2027.12.31.	2022.07.01. – 2027.12.31.	163 256 017	164 648 132	BKVÖH	BKVÖ
S5. A térségi gazdaság működtetésében	BKVÖH-8	BKVÖ-2	A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés	Beépült a BKVÖ-2 intézkedésbe.	2022.07.01. –	-	74 022 383	-	BKVÖH	BKVÖ

Specifikus célkitűzés	Intézkedés kódja a stratégia készítésekor	Intézkedés kódja a stratégia felülvizsgálata után	Intézkedés neve a stratégia készítésekor	Intézkedés neve a stratégia felülvizsgálata után	Ütemterv a stratégia készítésekor	Ütemterv a stratégia felülvizsgálata után	Forrás (Ft) a stratégia készítésekor	Forrás (Ft) a stratégia felülvizsgálata után	Végrehajtásért felelős a stratégia készítésekor	Végrehajtásért felelős a stratégia felülvizsgálata után
érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása			megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése		2027.12.31.					
S5. A térségi gazdaság működtetésében érintett szereplők együttműködéseinek előmozdítása	BKVÖH-9	BKVÖ-11	Kötelező nyilvánosság biztosítása	Kötelező nyilvánosság biztosítása	2022.07.01. – 2027.12.31.	2022.07.01. – 2027.12.31.	990 600	635 000	BKVÖH	BKVÖ
S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	BKVKH-1	BKVKH-1	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása	2023.07.01. – 2027.12.31.	2023.07.01. – 2027.12.31.	1 727 052 000	1 727 052 000	BKVKH	BKVKH
S1. Vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása S4. A foglalkoztatási	BKVKH-2	BKVKH-2	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást	2022.07.01. – 2027.12.31.	2022.07.01. – 2027.12.31.	836 750 000	836 750 000	BKVKH	BKVKH

Specifikus célkitűzés	Intézkedés kódja a stratégia készítésekor	Intézkedés kódja a stratégia felülvizsgálata után	Intézkedés neve a stratégia készítésekor	Intézkedés neve a stratégia felülvizsgálata után	Ütemterv a stratégia készítésekor	Ütemterv a stratégia felülvizsgálata után	Forrás (Ft) a stratégia készítésekor	Forrás (Ft) a stratégia felülvizsgálata után	Végrehajtásért felelős a stratégia készítésekor	Végrehajtásért felelős a stratégia felülvizsgálata után
szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása			elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek	elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek						
S4. A foglalkoztatási szint javítása, a hátrányos helyzetű célcsoporttagok munkaerőpiacra lépésének és tartós ottmaradásának támogatása	BKVKH-3	BKVKH-3	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések	2022.07.01. – 2027.12.31.	2022.07.01. – 2027.12.31.	113 798 000	112 486 345	BKVKH	BKVKH

A felülvizsgált Stratégia intézkedései továbbra is szorosan illeszkednek a vármegyei területfejlesztési program átfogó és specifikus céljaihoz, ugyanakkor a felülvizsgálat eredményeként pontosabban meghatározott végrehajtási, ütemezési és forrásallokációs keretek között jelennek meg. A fejezet táblázatos összegzése egyértelműen bemutatja, hogy az eredeti stratégiai intézkedések és a felülvizsgálat utáni intézkedések között milyen tartalmi és szerkezeti megfeleltetés áll fenn, valamint azt is, hogy a módosítások ellenére a Projekt továbbra is a vállalkozás- és befektetésösztönzés, a gazdasági környezet javítása, valamint a térségi együttműködések előmozdítása irányába hat. A felülvizsgálat így nem a Stratégiai célrendszer megváltoztatását, hanem annak aktualizált, intézményileg és pénzügyileg is megalapozott végrehajtását szolgálja.

4. Támogatási kérelem megvalósításának szervezeti kerete

4.1. Konzorcium bemutatása

4.1.1. A konzorcium összetétele és tevékenységi körük

A Projekt **konzorciumi együttműködés keretében kerül megvalósításra, melynek vezetője az Önkormányzat. A Projektben konzorciumi partnerként** vesz részt továbbá a Hivatal, illetve a Kormányhivatal.

A konzorcium összetételének kialakítása a Felhívásban rögzített elvárások figyelembevételével történt, egyúttal épít a korábbi paktum együttműködés keretében kialakult partnerségi kapcsolatokra és megvalósítási tapasztalatokra. A bevont szervezetek együttesen biztosítják mindazon szakmai, intézményi és végrehajtási feltételeket, amelyek a projekt céljainak eredményes és összehangolt megvalósításához szükségesek. A korábbi együttműködésre alapozott konzorciumi struktúra előnye, hogy a partnerek között már meglévő munkakapcsolatok, feladatmegosztási tapasztalatok és térségi ismeretek erős alapot teremtenek a jelen projekt hatékony végrehajtásához.

A Projekt adminisztratív terheinek csökkentése érdekében a Hivatal kilépett az együttműködésből, feladatait és forrásait az Önkormányzat vette át.

A szakmai megvalósításhoz kapcsolódó feladatokat a konzorciumi együttműködésben szereplő **tagok együttesen látják el**, míg a projektmenedzsmentet a Hivatal, majd kilépését követően az Önkormányzat biztosítja.

Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el. A jogszabályban meghatározott kötelező feladatainak ellátása során számos gazdasági és foglalkoztatási tevékenység elősegítését végzi, melyek a projekt végrehajtása során megkerülhetetlen területi szereplővé teszik. Többek között összehangolja a fejlesztéspolitikai, területi, nemzetközi és határon átnyúló, együttműködésből adódó feladatait, valamint gondoskodik arról, hogy azok a vármegyei gazdaságfejlesztési és foglalkoztatáspolitikai koncepciókkal összhangban legyenek; figyelemmel kíséri a területi folyamatokat, elemzi és értékeli a vármegye társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait. Másrészt a projektvégrehajtást megelőzően átfogó képe van a vármegyében zajló gazdasági és foglalkoztatási folyamatok területi vetületéről azáltal, hogy kidolgozza a vármegye hosszú távú területfejlesztési koncepcióját, programját, illetve véleményezi a térségi területfejlesztési koncepciókat és programokat, valamint a vármegyét érintő ágazati fejlesztési koncepciókat és programokat.

A Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés határozatával megállapított önként vállalt feladatai között is számos olyan tevékenység található, mely a Projekt céljaival összefügg:

1. a hátrányos helyzetű térségek felzárkózásának előmozdítása;
2. kapcsolattartás a vármegyében működő egyházakkal, társadalmi és civil szervezetekkel; tevékenységük lehetőség szerinti támogatása;

3. járási programok segítése;
4. közreműködés a vármegye turisztikai értékeinek feltárásában és hasznosításában;
5. a vármegyei értékek feltárása és kezelése, melynek érdekében értéktár létrehozása és értéktár bizottság működtetése;
6. vármegyei marketing.

Az Önkormányzat munkaszervezete a **Hivatal**. Alaptevékenységei közül a Projekt lebonyolítását érintő tevékenységek a következők:

- pályázat- és támogatáskezelés, ellenőrzés;
- az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodási feladatok;
- területfejlesztési igazgatás;
- turizmusfejlesztési támogatások és fejlesztések;
- foglalkoztatást elősegítő képzések és egyéb támogatások.

A Projekt vezetése, szakmai irányítása, így a Paktum Plusz Iroda működtetése is a Fejlesztési Iroda feladata a szervezeti és működési szabályzat értelmében.

A **Kormányhivatal** jogi státuszát a fővárosi és vármegyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet szabályozza. A Kormányhivatal az Alaptörvény 17. cikk (3) bekezdése alapján a kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve. Illetékessége Bács-Kiskun vármegyére terjed ki. A Kormányhivatal járási hivatalainak illetékessége a 568/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet 1. számú mellékletében meghatározott településekre terjed ki.

A Kormányhivatal, mint konzorciumi tag a főosztályai és a járási hivatalok együttműködése révén valósítja meg a programot. A célcsoport programba vonása és a humán erőforrás fejlesztéshez kapcsolódó támogatások és képzések tekintetében kiemelt szerepet tölt be a Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály (továbbiakban: Foglalkoztatási Főosztály), valamint a 11 Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályai. A Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályának és a Járási Hivatalok Foglalkoztatási Osztályainak alapvető célja a munkanélküliség csökkentése, a foglalkoztatottság növelése, az álláskereső elhelyezkedésének elősegítése, a munkaadók munkaerőigényének kielégítése, valamint a munkaerőpiac hatékonyabb működése. A fenti célok elérésében részt vesz a munkaerő-piaci programok megvalósításában. Ehhez, a megfelelő szabályozások és eljárások, a technikai feltételek megléte mellett rendelkezésre áll a szakképzett humán erőforrás. A projekt fent részletezett tevékenységeinek esetében nélkülözhetetlen a Foglalkoztatási Főosztály és Foglalkoztatási Osztályok szerepe, mivel esetükben áll csak rendelkezésre olyan adatbázis, melyben megtalálható valamennyi regisztrált álláskereső személy mellett a foglalkoztatókra vonatkozó információ is a beérkező munkaerőigények kapcsán.

A Kormányhivatal részvételét illetően nem elhanyagolható szempont a működése során kialakult széles kapcsolatrendszer, ami egyaránt kiterjed a vármegyei szervezetekre (ipar- és agrárkamara, kisebbségi önkormányzatok, foglalkoztatók stb.), valamint a helyi médiára is. Ennek köszönhetően folyamatosan lehetősége van a közvetlen és közvetett célcsoport megszólítására.

A Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya fontos feladatnak tekinti az egyes rétegek munkaerőpiaci helyzetének elemzését is. A korábbi munkaerő-piaci programok esetében kiemelt figyelmet kaptak az alacsony iskolai végzettségűek, a pályakezdő munkavállalók, az 50 évnél idősebbek, a munkaerőpiacra visszatérni kívánó nők, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő ügyfelek, illetve a tartós álláskeresővel veszélyeztetettek, valamint ezen rétegek elhelyezkedési esélyeinek növelése. A gyakorlati tapasztalatok szerint ezen munkavállalói rétegek munkaerő-piaci versenyképessége érdekében hatékonyan alkalmazhatóak az összehangolt szolgáltatást, képzést, foglalkoztatást

tartalmazó programok. Ahhoz, hogy ezek a programba bevont ügyfelek érvényesülni tudjanak a munkaerőpiacon, fontos a munkaerő-piaci versenyképesség, a munkaerőnek a munkáltatói igények szerinti megfelelése.

A Stratégia felülvizsgálata során a fejezet módosítása a Hivatal kilépésének rögzítésére terjedt ki.

4.1.2. Korábban végrehajtott hasonló fejlesztések és együttműködések

Bács-Kiskun vármegyében nyolc foglalkoztatási együttműködés alakult 2016-ban a TOP-5.1.1-15 Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések (1 db), a TOP-6.8.2-16 Helyi foglalkoztatási együttműködések a megyei jogú város területén és várostérségében (1 db), illetve a TOP-5.1.2-15 Helyi foglalkoztatási együttműködések (6 db) című pályázati felhívásokhoz kapcsolódóan.

Az egyik legnagyobb földrajzi kiterjedésű együttműködés Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata és 15 partnere által vállalt Együttműködés a helyben foglalkoztatásért – Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködés a Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás és gazdaságfejlesztés elősegítésére. A másik jelentős foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célú projekt a Kecskemét Megyei Jogú Város által gesztorált Kecskeméti Foglalkoztatási Partnerség. Ez a két partnerség a teljes vármegye területét lefedte. *A 2014-2020-as programozási ciklusban a vármegyén belül megvalósított paktum projektek bemutatására a 2.3.4. alfejezetben került sor.*

További országos hatókörben lebonyolított foglalkoztatáspolitikai beavatkozásokat tartalmazó projektek érintették Bács-Kiskun vármegyét, melyeket a lenti táblázatok részleteznek. Ezek szakmai megvalósításában a Kormányhivatal aktív szerepet játszott. Fontos megjegyezni ezekkel kapcsolatban, hogy habár részben hasonló foglalkoztatáspolitikai eszközöket alkalmaztak, ugyanakkor a projektek célcsoportja elkülönült egymástól, ezért a párhuzamos működésük egymás kiegészítéseként értelmezhetők.

A Kormányhivatal közreműködésével korábban végrehajtott hasonló fejlesztéseket a következő két táblázat tartalmazza.

37. táblázat: A BKVKH által korábban végrehajtott hasonló fejlesztések I.

Projektazonosító	TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001	GINOP-5.1.1-15-2015-00001	GINOP-5.2.1-14-2015-00001
Projekt címe	Együttműködés a helyben foglalkoztatásért - Bács-Kiskun vármegyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés	Út a munkaerőpiacra	Ifjúsági Garancia Program
Kedvezményezett	Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal; Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal; Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület; Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.	Gazdaságfejlesztési Minisztérium; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)	Gazdaságfejlesztési Minisztérium; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)
Megvalósítási időszak	2016.07.01 - 2021.06.30.	2015.10.01 – 2023.06.30.	2015.10.01 – 2023.06.30.
Elszámolható költség (Bács-Kiskun vm.)	1 637 080 050 Ft	17 698 582 400 Ft	11 735 743 076 Ft
Rövid összefoglalás	A projekt célja az álláskereső és inaktív, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedésének támogatása, a munkaerő-piaci eszközök hatékonyságának javítása. A projekt szolgáltatási és támogatási programelem-kínálatából olyan segítő tevékenységek választhatók ki az egyén számára, amelyek hozzájárulnak az egyén munkaerő-piaci esélyeinek javításához, személyes fejlődéséhez.	A munkakeresők és inaktív foglalkoztatáshoz való hozzáférése, ideértve a tartósan álláskereső és a munkaerőpiactól távol eső személyeket, a helyi foglalkoztatást érintő kezdeményezések és a munkaerő mobilitásának támogatása révén.	A fiataloknak fenntartható munkaerőpiaci integrációja, különösen azoké, akik nem vesznek részt a foglalkoztatásban, az oktatásban vagy a képzésben, ideértve a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett és a marginális helyzetű közösségekből származó fiatalokat, többek között az ifjúsági garancia végrehajtása révén.
Célcsoport	- Alacsony iskolai végzettségűek (ISCED 1-2) - 25 év alatti fiatalok, vagy 30 év alatti pályakezdő álláskereső - 50 év felettiek - GYED-ről, GYES-ről, ápolási díjról visszatérők, vagy legalább egy gyermeket egyedül nevelő felnőttek - Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők - Tartós munka-nélküliséggel veszélyeztetettek - Megváltozott munkaképességű személyek - "Roma nemzetiséghez tartozó személyek" - Közfoglalkoztatásból a versenyszférába visszavezethetők - Inaktív	- 25-64 év közötti regisztrált álláskereső és inaktív személyek; - közfoglalkoztatottak, akik a projekt keretében biztosított bértámogatások és munkaerő-piaci szolgáltatások segítségével a versenyszférában helyezkednek el.	25 év alatti álláskereső fiatal
Célértékek	- A paktumban résztvevők száma a projekt végén (PO25): 1 122 fő - A paktum keretében álláshoz jutók száma a projekt végén (PR25): 770 fő	A projekt 13 284 fő részére biztosít támogatási lehetőséget: - 4 303 fő a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által megvalósított programokban résztvevő alapfokú (ISCED	Támogatott foglalkoztatásba vontak száma: 9.237 fő MEP programban résztvevők: 11.338 fő

Projektazonosító	TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001	GINOP-5.1.1-15-2015-00001	GINOP-5.2.1-14-2015-00001
	- A paktum keretében álláshoz jutók száma a fenntartási időszak végén: még nincs vége a FI-nak - A kilépést követő 180. napon (ön)foglalkoztatottak száma (PR26): 733 fő - A kilépést követő 180. napon (ön)foglalkoztatottak száma a fenntartási időszak végén: még nincs vége a FI-nak	1) vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkezők száma, - 6 536 fő a projektből való kilépés időpontjában foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást is – vesz részt, - 4 112 fő a projektből való kilépés után 6 hónappal foglalkoztatásban – beleértve az önfoglalkoztatást – levő résztvevők száma.	

38. táblázat: A BKVKH által korábban végrehajtott hasonló fejlesztések II.

Projektazonosító	GINOP-5.3.10-VEKOP-17-2017-00001	GINOP-6.1.1-15-2015-00001	GINOP Plusz-3.2.1-21-2021-00001	GINOP-10.1.1-21-2021-00001
Projekt címe	A strukturális változásokhoz való alkalmazkodás segítése	Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése	A munkavállalók és vállalatok alkalmazkodóképességének és termelékenységének javítása a munkaerő fejlesztésén keresztül	Ágazati bértámogatás a COVID-19 járvány munkaerőpiaci hatásainak kezelésére
Kedvezményezett	Gazdaságfejlesztési Minisztérium; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)	Nemzeti Szakképzési és Felnőtt-képzési Hivatal; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)	Konzorciumvezető: Gazdaságfejlesztési Minisztérium; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)	Gazdaságfejlesztési Minisztérium; Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal (konzorciumi partnerként)
Megvalósítási időszak	2018.01.01 – 2022.10.31.	2015.11.01 – 2023.03.31.	2021.09.01 – 2025.12.31.	2020.11.01 – 2022.09.15
Elszámolható költség (Bács-Kiskun vm.)	1 185 049 178 Ft	1 483 108 604 Ft	3 648 510 000 Ft	3 207 200 391 Ft

Projektazonosító	GINOP-5.3.10-VEKOP-17-2017-00001	GINOP-6.1.1-15-2015-00001	GINOP Plusz-3.2.1-21-2021-00001	GINOP-10.1.1-21-2021-00001
Rövid összefoglalás	A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez	Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén.	A kiemelt projekt célja, hogy a vállalatoknak nyújtott feltételeken visszatérítendő támogatásokon keresztül segítse elő munkavállalók képzését, hozzájárulva ezzel a termelékenységük javulásához, a munkavállalók tudásának, kompetenciájának fejlesztéséhez.	A felhívás célja, hogy a munkaerő megtartása, a munkanélkülivé válás megelőzése érdekében a munkaadók segítséget kapjanak a világjárvány okozta gazdasági válság által leginkább sújtott ágazatokban.
Célcsoport	A programba az a munkavállaló vonható be, akit a munkáltatója által bejelentett csoportos létszámcsökkentés érint vagy akinek a munkaviszonya várhatóan egy éven belül megszűnik és ezt a munkaadó a munkavállalóval és az állami foglalkoztatási szervvel előzetesen írásban közölte.	ISCED 1 vagy ISCED 2 végzettségű közfoglalkoztatottak, vagy munkaviszonyban állók.	A képzést megvalósító foglalkoztatóknál képzendő munkavállalók.	Az egészségügyi veszélyhelyzet miatt létszámleépítéssel fenyegetett munkavállalók (a 485/2020. (XI.10.) Korm. rendelet 5. §-ban foglaltak alapján).
Célértékek	-	A bevonandó létszám: 6100 fő	Felnőttképzésben résztvevő munkavállalók száma: 57 072 fő (országos adat, nincs megyékre lebontva)	63 000 fő (országos adat, nincs megyékre lebontva)

A megvalósításban együttműködő partnerek között a korábbi programozási időszakban, a foglalkoztatási paktum megvalósítása során már kialakult egy működő szakmai együttműködés. A partnerszervezetek a korábbi projekt keretében összehangoltan vettek részt a foglalkoztatási, munkaerőpiaci és gazdaságfejlesztési célok megvalósításában, amely során világos feladatmegosztás, rendszeres szakmai egyeztetés és stabil munkakapcsolat alakult ki közöttük. Az együttműködés tapasztalatai megerősítették, hogy a partnerek eltérő, ugyanakkor egymást kiegészítő kompetenciái hatékonyan szolgálják a térségi szintű beavatkozások megvalósítását. A jelen projekt erre a korábban kialakított partnerségi alapra épít, amely hozzájárul a feladatok összehangolt, eredményes és a helyi igényekhez illeszkedő végrehajtásához.

A Stratégia felülvizsgálata során a fejezet módosítása a kapcsolódó projektek státuszának módosítására, továbbá az együttműködés előzményeinek rögzítésére terjedt ki.

4.1.3. A projekttel párhuzamosan végrehajtásra kerülő fejlesztések

A Projekttel párhuzamosan valósítja meg az **Önkormányzat** a **TOP_Plusz-3.1.3-21** kódszámú, **Helyi humán fejlesztések** című felhívás keretében támogatott projektjét is, melynek keretében kerül sor többek között a Vármegyei Esélyteremtő Paktum és Szolgáltatási Út Térkép elkészítésére.

A felhívás támogatható tevékenységei alapján a következő – jelen Projekttel tematikájukban összefüggő – beavatkozások valósulhatnak meg:

- Humán közszolgáltatások szakember-ellátottságának fejlesztését szolgáló ösztönző programok megvalósítása.
- Társadalmi befogadás szemléletét kialakító és a társadalmi felzárkózást támogató közszolgálati közeg kialakítását célzó csoportos tréningek szervezése közszolgáltatást ellátó munkavállalók részére.
- Egészségfejlesztés és egészségügyi prevenciók (pl.: drogprevenciók) programok szervezése, a programokra való eljutásuk segítése mélyszegénységben élők/romák számára.
- Digitális esélyegyenlőtlenség csökkentése érdekében kompetenciafejlesztő programok, tréningek (pl.: alapvető digitális írástudás kompetenciák fejlesztése, infokommunikációs eszközök alapszintű használatának elsajátítása érdekében) szervezése és a programra való eljutásuk segítése a mélyszegénységben élők, romák és időskorúak számára.

Az Önkormányzat további – témájában a Projekthez kevésbé illeszkedő - pályázatait a következők:

39. táblázat: Az Önkormányzat aktív támogatott projektjei

Projekt azonosító száma	Projekt címe
TOP_PLUSZ-1.1.3-21-BK1-2023-00027	Érsekhalma - Nemesnádudvar - Sükösd Bács-Kiskun Vármegyei kiemelt kerékpárút megvalósítása
TOP_PLUSZ-3.1.1-21-BK1-2022-00001	Bács-Kiskun megyei Paktum Plusz
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BK2-2024-00002	Vajas-fok aktív víziturizmusának fejlesztése
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BK2-2024-00003	Duna-völgyi kalandozások Dél-Bácsban
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BK2-2025-00004	GirbegurBácska - Kerekezz Bácska hullámain szabadon aktív turizmus fejlesztése az EuroVelo13 kerékpárút-nyomvonal mentén Bács-Kiskun vármegyében
TOP_PLUSZ-6.1.4-23-BK2-2025-00005	Vízre a Homokháton - Lapátos kalandok

E tevékenységek mentén az Önkormányzat szervezeti erőforrásait a projektek egyidejűleg terhelik, amelyek elsősorban a munkafolyamatok belső átszervezésével, indokolt esetben pedig a kapacitások bővítésével kezelhető, akár többször is a megvalósítás folyamán.

A **Kormányhivatal** Projekttel párhuzamosan megvalósított egyéb projektjeit az 1.2.2. pont tartalmazza.

A párhuzamos megvalósítás több esetben is előnyös lehet, tekintettel arra, hogy a mélyszegénységben élők és a roma lakosság körében felülreprezentáltak a munkaerőpiacon inaktív személyek, akik a Projekt célcsoportját is képezik. Az érintettek munkavállalásra való egészségügyi és mentális felkészítése, valamint hiányzó kompetenciáik fejlesztése hozzájárulhat a projektbe történő hatékony bevonásukhoz, és kedvezően hathat a kiközvetített álláshelyeken való hosszabb távú megtartásukra is.

Egyéb forrásból (pl. önerő, hitel) a projekttel párhuzamosan zajló fejlesztést nem tervez megvalósítani egyik konzorciumi partner sem.

A Stratégia felülvizsgálata során a fejezet módosítása az aktuális projektek listájával bővült és stilisztikai javításokra terjedt ki.

4.1.4. A projekt humánerőforrás igénye

A Projekt keretében saját teljesítésben a projektmenedzsment feladatok ellátása és a szakmai feladatok megvalósítása merül valamennyi konzorciumi partner szintjén.

Az Önkormányzat Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény, a Hivatal pedig közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a Projekt időtartama alatt, jellemzően részmunkaidőben, az alábbi munkakörök betöltését tervezi.

A projektmenedzsment keretében:

- **Projektvezető⁵⁶:** Feladata a projekt szakmai és operatív irányítása, a projektmegvalósítás teljes körű koordinálása, a vállalt célok, mérföldkövek és indikátorok teljesülésének nyomon követése. Felel a projekt megvalósításának ütemezéséért, a projektcsoport munkájának összehangolásáért, a partnerszereplőkkel történő kapcsolattartásért, valamint a fenntartóval, támogatóval és egyéb érintettekkel való egyeztetésekért. Közreműködik a beszámolók, előrehaladási jelentések és döntés-előkészítő anyagok elkészítésében, továbbá felügyeli a projekt szabályszerű, határidőben történő megvalósítását.
- **Projektvezető asszisztens:** Feladata a projektvezető munkájának támogatása, a Projekt adminisztratív és szervezési feladatainak ellátása, valamint a projektmegvalósításhoz kapcsolódó dokumentáció rendszerezése és nyilvántartása. Közreműködik az egyeztetések, megbeszélések, rendezvények és belső koordinációs folyamatok előkészítésében, segíti a kapcsolattartást a projektben részt vevő szervezetekkel és közreműködőkkel, továbbá részt vesz az előrehaladási jelentésekhez és egyéb projektadminisztrációhoz szükséges adatok összegyűjtésében és előkészítésében.
- **Pénzügyi vezető⁵⁷:** Feladata a Projekt pénzügyi megvalósításának szakmai irányítása és felügyelete, a költségvetés végrehajtásának nyomon követése, valamint a pénzügyi folyamatok szabályszerűségének biztosítása. Felel a projekt pénzügyi tervezéséért, a pénzügyi elszámolások szakmai ellenőrzéséért, a kifizetési kérelmek és kapcsolódó pénzügyi dokumentációk jóváhagyásra történő előkészítésének felügyeletéért, továbbá a támogatási szerződésben foglalt pénzügyi előírások érvényesítéséért. Közreműködik a pénzügyi beszámolók, adatszolgáltatások és döntés-előkészítő anyagok elkészítésében, kapcsolatot tart a projekt pénzügyi megvalósításában érintett belső szervezeti egységekkel, konzorciumi partnerekkel és külső közreműködőkkel, valamint figyelemmel kíséri a projekt pénzügyi kockázatait és a költségvetési keretek alakulását.
- **Pénzügyi asszisztens:** Feladata a Projekt pénzügyi megvalósításának adminisztratív támogatása, a költségek, számlák és pénzügyi bizonylatok nyilvántartása, formai ellenőrzése és rendszerezése. Közreműködik a kifizetési kérelmek, pénzügyi elszámolások és kapcsolódó dokumentumok előkészítésében, összegyűjtésében és adminisztratív ellenőrzésében, figyelemmel kíséri a projekt költségvetésének alakulásához kapcsolódó adatokat, és támogatja a pénzügyi teljesítések szabályszerű dokumentálását. Kapcsolatot tart a projekt pénzügyi megvalósításában érintett belső szervezeti egységekkel és külső partnerekkel, valamint közreműködik a pénzügyi nyilvántartások naprakész vezetésében.
- **Jogi vezető:** Feladata a projekt jogi megfelelőségének biztosítása, a projektmegvalósítás során felmerülő jogi kérdések szakmai támogatása és a vonatkozó jogszabályi előírások érvényesülésének felügyelete. Közreműködik a szerződések, megállapodások, nyilatkozatok és

56 Felhívás szerint elvárás: egy projektmenedzsment tapasztalatokkal is rendelkező projektmenedzsment alkalmaz munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti 10 óra. A projektmenedzsmentnek felsőfokú végzettséggel és legalább 2 éves szakmai tapasztalattal kell rendelkeznie a projektmenedzsment területén.

57 a projekt pénzügyi végrehajtásának biztosítása érdekében egy pénzügyi vezető alkalmazása munkaviszony, közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői illetve megbízási jogviszony keretében, akinek munkaideje a projektben bizonyíthatóan legalább heti 10 óra. A pénzügyi vezetőnek szakirányú felsőfokú, vagy mérlegképes könyvelői végzettséggel és 3 éves releváns szakmai és projekttapasztalattal kell rendelkeznie.

egyéb jogi dokumentumok előkészítésében, véleményezésében és ellenőrzésében, továbbá támogatja a közbeszerzési, adatkezelési, foglalkoztatási és egyéb jogi vonatkozású folyamatokat. Szükség esetén jogi állásfoglalást ad a projekt végrehajtását érintő kérdésekben.

- **Jogi asszisztens:** Feladata a jogi vezető munkájának támogatása, a projekt jogi dokumentumainak előkészítésében, nyilvántartásában és kezelésében való közreműködés. Segíti a szerződések, megállapodások és egyéb iratok adminisztratív előkészítését, a kapcsolódó nyilvántartások vezetését, valamint a dokumentumok határidő szerinti kezelését. Közreműködik a projekt jogi megfeleléséhez szükséges háttéranyagok összegyűjtésében és rendszerezésében.
- **HR asszisztens:** Feladata a projekthez kapcsolódó humánerőforrás-feladatok adminisztratív és szervezési támogatása. Közreműködik a projektszemélyzet foglalkoztatásával kapcsolatos dokumentumok előkészítésében, a munkaidő- és jelenléti nyilvántartások vezetésében, valamint a munkavégzéshez kapcsolódó belső adatszolgáltatások összeállításában. Támogatja a toborzási, kiválasztási, beléptetési, valamint a Projekt keretében megvalósuló képzési és humánszervezési folyamatokat, továbbá kapcsolatot tart az érintett belső szervezeti egységekkel.

A szakmai megvalósítás keretében:

- **Paktumiroda vezető:** Feladata a Paktumiroda működésének szakmai és szervezeti irányítása, a foglalkoztatási együttműködéshez kapcsolódó tevékenységek összehangolása, valamint a paktum partnerségi rendszerének működtetése. Felel a partnerszervezetekkel való folyamatos kapcsolattartásért, az együttműködési mechanizmusok szervezéséért, a fórumok, egyeztetések és szakmai találkozók előkészítéséért és koordinálásáért. Közreműködik a paktum keretében megvalósuló szakmai beavatkozások tervezésében, nyomon követi azok előrehaladását, és biztosítja, hogy a paktumiroda tevékenysége összhangban legyen a Projekt céljaival, a vállalt szakmai eredményekkel és a területi szereplők igényeivel.
- **Szakmai vezető:** Feladata a Projekt szakmai tartalmának átfogó irányítása, a tervezett szakmai tevékenységek koordinálása, valamint a projekt célcsoportjaihoz és beavatkozási területeihez kapcsolódó szakmai munka felügyelete. Felel a szakmai megvalósítás minőségéért, a programelemek közötti összhang biztosításáért, továbbá a Projekt szakmai előrehaladásának nyomon követéséért. Közreműködik a szakmai beszámolók, értékelések, háttéranyagok és döntés-előkészítő dokumentumok elkészítésében, valamint támogatja a Projekt során alkalmazott módszertanok, szakmai folyamatok és beavatkozások eredményes végrehajtását.
- **Szakmai asszisztens:** Feladata a szakmai vezető és a szakmai megvalósításhoz kapcsolódó munkafolyamatok adminisztratív és szervezési támogatása. Közreműködik a szakmai programok, események, egyeztetések és kapcsolódó tevékenységek előkészítésében, a szakmai dokumentációk kezelésében, rendszerezésében és nyilvántartásában. Segíti a Projekt szakmai előrehaladásához szükséges adatok, információk és visszajelzések összegyűjtését, valamint támogatja a szakmai jelentésekhez, beszámolókhoz és kommunikációs anyagokhoz szükséges háttéranyagok előkészítését.
- **Programelem felelősök:** Feladatuk az egyes szakmai programelemek önálló szakmai koordinálása, a kapcsolódó tevékenységek megtervezése, megszervezése és nyomon követése. Felelnek az adott programelem céljainak, ütemezésének és szakmai tartalmának megvalósításáért, valamint az érintett célcsoportokkal, partnerekkel és közreműködőkkel való kapcsolattartásért. Közreműködnek az adott tevékenységhez kapcsolódó dokumentáció elkészítésében, a teljesítések igazolásában, az eredmények nyomon követésében és a visszacsatolások összegyűjtésében. Biztosítják, hogy az általuk koordinált programelemek a Projekt egészéhez illeszkedően, a szakmai elvárásoknak megfelelően valósuljanak meg.

A **Kormányhivatal** a 2018. évi CXXV. tv. alapján meghatározásra kerülő bérekkel, heti 40 órás teljes munkaidős szerződéssel a következő munkakörök betöltését tervezi a Projektben:

- **Projektvezető:** Az intézkedés szakmai teljesítése során az Európai Unió szabályzatokat és követelményeket betartva felelős az intézkedés keretében felhasznált támogatások gazdasági

nyilvántartásainak vezetéséért, a kapcsolódó adatszolgáltatások teljesítéséért, azok valóságáért. A Projekt költségvetésének megtervezése. A kifizetési igénylések és a célelszámolási számla közötti összhangot tartani, likviditási problémát megelőzni. A járási hivatalok foglalkoztatási osztályaival folyamatosan tartja a kapcsolatot, munkájukat koordinálja a projektelvárásoknak és célkitűzéseknek megfelelően. Helyszíni ellenőrzéseken való részvétel. Elvart végzettség: felsőfokú végzettség.

- **Pénzügyi vezető:** Az Európai Unió szabályzatokat betartva a beérkező és kimenő bizonylatok, számlák, számlakivonatok, teljesítésigazolások alapján számlanyilvántartást vezet. A Projekt költségvetésének időarányos végrehajtásának felügyelete. A bizonylatoknak a könyvviteli nyilvántartásban történő rögzítését követően, a könyvelt tételek egyenlegének és a kincstári összevont számlakivonat egyenlegét egyezteteti és a főkönyvi számlák közötti összefüggéseit ellenőrzi. A programhoz kapcsolódó szükséges adatszolgáltatást elvégezni, a statisztikai kimutatásokat és beszámolókat elkészíti. Helyszíni ellenőrzéseken való részvétel. Elvart végzettség: szakirányú felsőfokú végzettség.
- **Szakmai megvalósító:** A Projekt végrehajtásával kapcsolatos kormányhivatali feladatok ellátása. Tájékoztatás a Projektről, a projekt járási hivatal foglalkoztatási osztály szintű népszerűsítése. A programba vonható személyekkel kapcsolatfelvétel, számukra a szükséges tájékoztatást megadása, a megállapodás megkötése, nyilvántartási feladatok elvégzése. Támogatási kérelmek felvétele, analitikus nyilvántartása, a Projekt lebonyolításával kapcsolatos adminisztrációs feladatok koordinálása, ellenőrzése. Felelős az intézkedés keretében felhasznált támogatások gazdasági nyilvántartásainak vezetéséért, a kapcsolódó adatszolgáltatások teljesítéséért, azok valóságáért. A helyszíni ellenőrzések során a dokumentumokba betekinthetőséget biztosít, a megvalósítással kapcsolatos javaslatokat, iránymutatásokat figyelembe veszi. Elvart végzettség: felsőfokú végzettség.

A szakmai tevékenységekhez kapcsolódó felsőszintű **kontrollingot és monitoringot** a partnerszervezetként is bevonásra került Gazdaságfejlesztési Minisztérium végzi. A Kormányhivatal havi, majd kéthavi rendszerességgel köteles adatszolgáltatás formájában beszámolni a Projekt előrehaladásáról, eredményeiről. A projektműködést érintő controlling leírása a *4.3 alfejezetben* található.

A 4.1.4. pont az Útmutató előírásai szerint került átdolgozásra a Stratégia felülvizsgálata során.

4.1.5. A projektmegvalósítás eszközigénye

A Projekt megvalósításához szükséges, a projektmegvalósítás aktuális stádiumában már ismert, beszerzendő vagy beszerzésre került eszközök:

40. táblázat: Beszerzendő eszközök listája

Konzorciumi partner	Eszköz megnevezése	Indoklás	Egységár	Mennyiség	Tervezett br. költség
BKVÖ	USB HUB elosztó	Munkaállomásokhoz, mini PC-hez, vékony klienshez perifériák csatlakozását elősegítő kiegészítő	2 527 Ft	6	15 162 Ft
BKVÖ	Monitor	Munkaállomásokhoz, mini PC-hez, vékony klienshez megjelenítő eszköz	86 233 Ft	6	517 398 Ft
BKVÖ	Vékony kliens	Munkaállomás a szakmai munkatársak munkavégzéséhez	313 563 Ft	1	313 563 Ft
BKVÖ	Mini PC	Munkaállomás a szakmai munkatársak munkavégzéséhez	355 473 Ft	1	355 473 Ft

Konzorciumi partner	Eszköz megnevezése	Indoklás	Egységár	Mennyiség	Tervezett br. költség
BKVÖ	egér 1	Munkaállomások perifériája	41 783 Ft	1	41 783 Ft
BKVÖ	billentyűzet	Munkaállomások perifériája	46 863 Ft	1	46 863 Ft
BKVÖ	Vetítővászon	Előadások, egyeztetések vizuális támogatásához	44 323 Ft	1	44 323 Ft
BKVÖ	egér és billentyűzet	Munkaállomások perifériája	11 417 Ft	5	57 085 Ft
BKVÖ	Projektor	Előadások, egyeztetések vizuális támogatásához	533 273 Ft	1	533 273 Ft
BKVÖ	AllInOnePC	Munkaállomás a szakmai munkatársak munkavégzéséhez	279 273 Ft	4	1 117 092 Ft
BKVÖ	USB 3.0 dokkoló	Laptop1 és Laptop2 számítógépekhez perifériák csatlakozását elősegítő kiegészítő	62 103 Ft	2	124 206 Ft
BKVÖ	USB 3.0 dokkoló nagy teljesítményű és töltő	Laptop1 és Laptop2 számítógépekhez perifériák csatlakozását elősegítő kiegészítő	158 623 Ft	3	475 869 Ft
BKVÖ	USB 3.0 dokkoló és töltő	Laptop1 és Laptop2 számítógépekhez perifériák csatlakozását elősegítő kiegészítő	68 453 Ft	7	479 171 Ft
BKVÖ	Laptop1	Szakmai munkatársak munkavégzéséhez számítógép	321 183 Ft	8	2 569 464 Ft
BKVÖ	Tablet	Könnyű hordozhatóságot biztosító kézi számítógép a szakmai munkatársak részére irodán kívüli tevékenységek esetére	272 923 Ft	2	545 846 Ft
BKVÖ	egér 2	Ergonómia érdekében kiegészítő a Laptop1 számítógépekhez	10 782 Ft	8	86 256 Ft
BKVÖ	Laptopállvány	Ergonómia érdekében kiegészítő a Laptop1 számítógépekhez	25 273 Ft	8	202 184 Ft
BKVÖ	laptop2	Szakmai munkatársak munkavégzéséhez számítógép	482 600 Ft	4	1 930 400 Ft
BKVÖ	Laptop3	Szakmai munkatársak munkavégzéséhez számítógép	824 230 Ft	1	824 230 Ft
BKVÖ	Multifunkcionális nyomtató és tartozékai	Nemesnádudvaron iroda kialakítása érdekében	1 379 220 Ft	1	1 379 220 Ft
BKVÖ	Irodabútor	Nemesnádudvaron iroda kialakítása érdekében	1 673 540 Ft	1	1 673 540 Ft
BKVÖ	HDD dokkoló	IT – Rendszergazdai munkához szükséges	12 000 Ft	1	12 000 Ft
BKVÖ / BKVÖH	USB 3.0 dokkoló	Laptopok könnyebb csatlakoztatására szolgál	38 000 Ft	15	570 000 Ft
BKVÖH	Monitor (nagy méretű)	Nagyobb kijelzőjű monitor a munkafolyamatok gyorsításához	109 000 Ft	3	327 000 Ft
BKVÖH	Vékony kliens	Vékony kliens – asztali géphez	126 691 Ft	2	253 382 Ft
BKVÖ	Egér	IT – munka egér	50 000 Ft	1	50 000 Ft
BKVÖ	Billentyűzet	IT – munka billentyűzet	42 000 Ft	1	42 000 Ft
BKVÖ / BKVÖH	Laptop	Amortizálódó eszközök pótlására	454 000 Ft	5	2 270 000 Ft
BKVÖ	Tablet	2 db jó minőségű tablet	306 000 Ft	2	612 000 Ft
BKVÖ	Vetítővászon	Amortizálódó eszközök pótlására	36 000 Ft	1	36 000 Ft
BKVÖ	Hangszóró	Számítógép hangszóró	16 000 Ft	4	64 000 Ft
BKVÖ	Egér	Amortizálódó eszközök pótlására	10 200 Ft	5	51 000 Ft
BKVÖ / BKVÖH	Egér + billentyűzet	Amortizálódó eszközök pótlására	15 490 Ft	5	77 450 Ft
KH	Multifunkciós nyomtató	Amortizálódó eszközök pótlására	1 451 108 Ft	12	17 413 298 Ft
KH	Mobiltelefon	Amortizálódó eszközök pótlására	141 655 Ft	28	3 966 340 Ft
KH	Monitor	Amortizálódó eszközök pótlására	107 950 Ft	56	6 045 200 Ft
KH	Számítógép	Amortizálódó eszközök pótlására	349 250 Ft	28	9 779 000 Ft

Konzorciumi partner	Eszköz megnevezése	Indoklás	Egységár	Mennyiség	Tervezett br. költség
KH	Forgó- és tárgyalószékek	Amortizálódó eszköz pótlására	100 247 Ft	56 (28+28)	5 613 857 Ft

A beszerzendő eszközök a Stratégia megújításakor felülvizsgálatra és módosításra kerültek.

4.1.6. A projekt kommunikációja

A Projekt eredményes és összehangolt megvalósítása érdekében a konzorciumi partnerek, az együttműködő partnerek, valamint a bevont külső szakértők közötti kommunikáció előre meghatározott, több szinten működő rend szerint valósul meg. A kommunikációs folyamatok célja a szükséges információk időben történő megosztása, a döntések előkészítésének és végrehajtásának támogatása, továbbá a Projekt szakmai, operatív és adminisztratív feladatainak összehangolása. A kapcsolattartás formája és csatornája minden esetben igazodik a kommunikáció jellegéhez, a résztvevő szereplők köréhez, valamint az adott ügy hivatalos vagy operatív természetéhez. A Projekt kommunikációs rendszere ezáltal biztosítja az átlátható, dokumentálható és hatékony együttműködést a megvalósítás valamennyi érintettje között.

41. táblázat: Kommunikációs mátrix

	Résztvevő szereplők	Kommunikáció csatornája
Hivatalos megkeresés a konzorciumi partnerek között	• konzorciumi partner hivatalos képviselője • konzorciumi partner hivatalos képviselő helyettese	• e-mail • postai levél
Operatív együttműködés (a mindennapi munka során) a konzorciumi partnerek között	• konzorciumi partner szervezeten belüli vezető • konzorciumi partner kapcsolattartója • projektvezető (BKVÖ) • projektvezető (BKVKH) • projektmenedzser (BKVÖH) • pénzügyi vezető (BKVÖH) • pénzügyi vezető (BKVKH) • szakmai megvalósítók	• e-mail • telefon • online megbeszélés (pl. Skype, Zoom)
Konzorciumi partnerek és együttműködő partnerek között	• konzorciumi partner hivatalos képviselője • konzorciumi partner hivatalos képviselő helyettese • konzorciumi partner szervezeten belüli vezető • konzorciumi partner kapcsolattartója • projektvezető (BKVÖ) • együttműködő partner hivatalos képviselője • együttműködő partner kapcsolattartója	• e-mail • postai levél • telefon • ICS-ülés • Foglalkoztatási Fórum ülés • online megbeszélés (pl. Skype, Zoom) • hírlevél
Konzorciumi partnerek és a bevont külső szakértők között	• külső szakértő hivatalos képviselője • külső szakértő kapcsolattartója • konzorciumi partner hivatalos képviselője • konzorciumi partner hivatalos képviselő helyettese • konzorciumi partner kapcsolattartója • projektvezető (BKVÖ) • projektmenedzser (BKVÖH) • pénzügyi vezető (BKVÖH) • szakmai megvalósítók	• e-mail • postai levél • telefon • online megbeszélés (pl. Skype, Zoom)

A Stratégia felülvizsgálata során a tartalom nem változott, csupán átstrukturálásra került.

4.1.7. Külső szakértők, szolgáltatók bevonása

A Projekt sikeres, szakszerű és határidőben történő megvalósítása érdekében egyes feladatok ellátásához külső szolgáltatók igénybevétele indokolt. Az alábbiakban bemutatásra kerülnek azok a szolgáltatások, amelyek esetében a szükséges speciális szaktudás, kapacitás, technikai háttér vagy független szakmai közreműködés biztosítása külső szereplők bevonását teszi szükségessé. A szolgáltatók igénybevételének indokoltsága minden esetben a projekt céljainak eredményes megvalósításához, a minőségi követelmények teljesítéséhez, valamint a szabályszerű és hatékony projektvégrehajtáshoz kapcsolódik.

42. táblázat: Külső szakértők és szolgáltatások

Tevékenységgazda	Tevékenység	Tartalom	Bevonás indokoltsága	Kölcségtípus
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása	Vármegyei marketingstratégia megújítása Körforgásos gazdaság stratégia kidolgozása Bács-Kiskun Vármegye Közösetégi Energia Fejlesztési Terve Bács-Kiskun vármegye turizmusfejlesztési tervének kidolgozása Fenntartható vármegye logisztikai tervének elkészítése	Egyedi szakértelem szükséges a dokumentumok elkészítéséhez.	Egyéb szakértői szolgáltatás költségei
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése	<i>Lásd részletesen a 4.2, ill. 4.3 alfejezetben!</i>	Kereskedelmi / üzleti tevékenység.	Eszközbeszerzés költségei
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Figyelemfelkeltés, marketing	Catering szolgáltatás Rendezvényszervezés	Olyan projektelemet tartalmaz, melynek hatékony és eredményes feladat-ellátásához egyedi szakértelem és/vagy szakmai kapcsolatrendszer szükséges.	Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Projekt-előkészítés	Felelős akkreditált közbeszerzési szakértő (FAKSZ) – a saját tevékenységek vonatkozásában	A Közbeszerzési Tervben meghatározott feladatok ellátásához felelős akkreditált közbeszerzési szakértő (FAKSZ) nem áll alkalmazásban a BKVÖ-nél.	Százalékos átalányalapú finanszírozás költségei
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Szakmai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatások	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése	Egyedi szakértelem szükséges a tevékenység végrehajtásához.	Egyéb szakértői szolgáltatás költségei
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal ⁵⁸ Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek	Inaktívák felkutatása és elhelyezkedésüket támogató szolgáltatások; Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek: A foglalkoztatók felkészítését célzó programok, az előítéletek csökkentése és a célcsoportelhelyezkedésének segítése	Egyedi szakértelem szükséges a tevékenység végrehajtásához.	Egyéb szolgáltatás költségei

⁵⁸ A Hivatal helyett az Önkormányzat végzi a tevékenységet és szerzi be a szolgáltatást.

Tevékenységgazda	Tevékenység	Tartalom	Bevonás indoklása	Kölcségtípus
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal ⁵⁹ Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása	fi200 klubok helyszíneinek biztosítása érdekében teremberlet fi200 klubok résztvevői számára vállalkozói kompetenciafejlesztés képzés Piac szerzési stratégia összeállítása Helyi termék és szolgáltatásfejlesztés	Helyszínen bérbe vehető ingatlan Egyedi szakértelem szükséges a tevékenység végrehajtásához.	Egyéb szolgáltatás költségei
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal ⁶⁰ Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek	Befektetés ösztönzés képzés Tanulmányút érdekében utazás, szállás, belépődíjak, szakértők igénybevétele	Egyedi szakértelem szükséges a tevékenység végrehajtásához.	Egyéb szolgáltatás költségei
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal ⁶¹	A foglalkoztatási gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése ⁶²	<i>Lásd részletesen a 4.3 alfejezetben!</i>	Kereskedelmi / üzleti tevékenység.	Eszközbcszerzés költségei
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal	Projekt-előkészítés és -megvalósítás átalány szolgáltatási költségei	Részletes foglalkoztatási helyzetelemzés és stratégia kidolgozása és felülvizsgálata; Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése; Felelős akkreditált közbeszerzési szakértő (FAKSZ);	Stratégiaakészítésben jártas és tapasztalt szakértő, illetve Felelős akkreditált közbeszerzési szakértő (FAKSZ) nem áll alkalmazásban a BKVÖH-nál	Százalékos átalányalapú finanszírozás költségei
Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal	Szakmai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatások	A szakmai megvalósítók számára nyújtott szakmai értékelés, konzultációk, esetsmegbeszélések, melyek célja a célcsoporttal való kommunikáció hatékonyabbá tétele.	Szükséges egy erre a területre specializálódott segítő bevonása, aki sikeresen bevált módszertanokkal, modellekkel dolgozik, amivel jól működő gyakorlati eszközöket tud adni a munkatársak kezébe.	Egyéb szakértői szolgáltatás költsége
Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések	<i>Lásd részletesen a 4.3 alfejezetben!</i>	Kereskedelmi / üzleti tevékenység.	Eszközbcszerzés költségei

A Stratégia felülvizsgálata során pontosításra kerültek a Projektbe bevonni kívánt szolgáltatókra és külső szakértelemre vonatkozó tartalmi elemek.

⁵⁹ A Hivatal helyett az Önkormányzat végzi a tevékenységet és szerzi be a szolgáltatást.

⁶⁰ A Hivatal helyett az Önkormányzat végzi a tevékenységet és szerzi be a szolgáltatást.

⁶¹ Saját teljesítésben készül el.

⁶² Saját teljesítésben készül el.

4.2. Projektmenedzsment bemutatása

A projektmenedzsment szervezeti kereteinek kialakítása során az Önkormányzat arra törekszik, hogy a Projekt végrehajtása átlátható, szabályszerű, hatékony és a partnerségi együttműködésre épülő módon valósuljon meg. A Projekt megvalósítása során az Önkormányzat a korábbi uniós és hazai forrásból támogatott programok végrehajtása során megszerzett tapasztalataira, belső szervezeti kapacitásaira, valamint a partnerekkel kialakított együttműködési gyakorlatra támaszkodik.

Az Önkormányzat több programozási időszakon át aktív szereplője volt a területfejlesztési, foglalkoztatási, közösségfejlesztési és gazdaságfejlesztési célú projektek előkészítésének és megvalósításának. Az Önkormányzat projektmegvalósítási tapasztalata kiterjed a konzorciumi formában végrehajtott programokra, a többszereplős együttműködések koordinációjára, a támogatási és elszámolási kötelezettségek teljesítésére, valamint a szakmai és pénzügyi megvalósítás összehangolására. A korábbi foglalkoztatási paktumok megvalósítása során kialakult partnerségi és szervezeti működési tapasztalatok különösen fontos alapot jelentenek a jelen Projekt projektmenedzsment-rendszerének kialakításához.

A projektmenedzsment feladatokat az Önkormányzat saját teljesítésben, a Hivatal bevonásával látja el. A feladatellátás során a projektmenedzsmenthez kapcsolódó operatív, adminisztratív, pénzügyi, jogi és humánerőforrás-feladatok egymásra épülő, összehangolt rendszerben működnek. Ennek keretében biztosított a Projekt előrehaladásának folyamatos nyomon követése, a vállalt mérföldkövek és indikátorok teljesülésének figyelemmel kísérése, a beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítése, valamint a Projektet érintő belső és külső egyeztetések koordinálása.

Az Önkormányzat feladata elsősorban a projektmenedzsment szervezeti és koordinációs kereteinek biztosítása, a partnerségi együttműködés működtetése, valamint a projekt szakmai és adminisztratív végrehajtásának támogatása. Ennek keretében ellátja a projektvezetési, szervezési, dokumentációs, pénzügyi adminisztrációs, jogi támogatási és humánerőforrás-koordinációs feladatokat. A Projekt szakmai megvalósításához kapcsolódóan a Paktumiroda működtetésében, a szakmai programelemek összehangolásában, a partnerségi fórumok szervezésében, valamint a szakmai egyeztetések és visszacsatolások rendszerezésében is részt vesz.

A 4.4.4. pontban már bemutatásra került a projektmenedzsment feladatok ellátásához szükséges munkakörök és feladatköreik meghatározása.

43. táblázat: A Projektmenedzsment kapacitás bemutatása

Projektben tervezett feladat	Képzettség	Szakmai tapasztalat a projektben ellátandó feladat vonatkozásában (év)	Foglalkoztatási jogviszony	Munkaórák száma/hét	Tervezett bruttó bér (Ft/hó)
Projektvezető: Feladata a projekt szakmai és operatív irányítása, a projektmegvalósítás teljes körű koordinálása, a vállalt célok, mérföldkövek és indikátorok teljesülésének nyomon követése. Felel a projekt megvalósításának ütemezéséért, a projektcsapat munkájának összehangolásáért, a partnerszereplőkkel történő kapcsolattartásért, valamint a fenntartóval, támogatóval és egyéb érintettekkel való egyeztetésekért. Közreműködik a beszámolók, előrehaladási jelentések és döntés-előkészítő anyagok elkészítésében, továbbá felügyeli a projekt szabályszerű, határidőben történő megvalósítását.	felsőfokú	min. 2	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 10 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó
Pénzügyi vezető: Feladata a Projekt pénzügyi megvalósításának szakmai irányítása és felügyelete, a költségvetés végrehajtásának nyomon követése, valamint a pénzügyi folyamatok szabályszerűségének biztosítása. Felel a projekt pénzügyi tervezéséért, a pénzügyi elszámolások szakmai ellenőrzéséért, a kifizetési kérelmek és kapcsolódó pénzügyi dokumentációk jóváhagyásra történő előkészítésének felügyeletéért, továbbá a támogatási szerződésben foglalt pénzügyi előírások érvényesítéséért. Közreműködik a pénzügyi beszámolók, adatszolgáltatások és döntés-előkészítő anyagok elkészítésében, kapcsolatot tart a projekt pénzügyi megvalósításában érintett belső szervezeti egységekkel, konzorciumi partnerekkel és külső közreműködőkkel, valamint figyelemmel kíséri a projekt pénzügyi kockázatait és a költségvetési keretek alakulását.	szakirányú felsőfokú, vagy mérlegképes könyvelői végzettség	min. 3 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 10 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó
Projektvezető asszisztens: Feladata a projektvezető munkájának támogatása, a Projekt adminisztratív és szervezési feladatainak ellátása, valamint a projektmegvalósításhoz kapcsolódó dokumentáció rendszerezése és nyilvántartása. Közreműködik az egyeztetések, megbeszélések, rendezvények és belső koordinációs folyamatok előkészítésében, segíti a kapcsolattartást a projektben részt vevő szervezetekkel és közreműködőkkel, továbbá részt vesz az előrehaladási jelentésekhez és egyéb	szakirányú középfokú vagy felsőfokú végzettség, különösen igazgatásszervező, gazdálkodási, projektmenedzsment, adminisztrációs vagy egyéb kapcsolódó területen	min. 1 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 20 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó

Projektben tervezett feladat	Képzettség	Szakmai tapasztalat a projektben ellátandó feladat vonatkozásában (év)	Foglalkoztatási jogviszony	Munkaórák száma/hét	Tervezett bruttó bér (Ft/hó)
projektadminisztrációhoz szükséges adatok összegyűjtésében és előkészítésében.					
Pénzügyi asszisztens: Feladata a Projekt pénzügyi megvalósításának adminisztratív támogatása, a költségek, számlák és pénzügyi bizonylatok nyilvántartása, formai ellenőrzése és rendszerezése. Közreműködik a kifizetési kérelmek, pénzügyi elszámolások és kapcsolódó dokumentumok előkészítésében, összegyűjtésében és adminisztratív ellenőrzésében, figyelemmel kíséri a projekt költségvetésének alakulásához kapcsolódó adatokat, és támogatja a pénzügyi teljesítések szabályszerű dokumentálását. Kapcsolatot tart a projekt pénzügyi megvalósításában érintett belső szervezeti egységekkel és külső partnerekkel, valamint közreműködik a pénzügyi nyilvántartások naprakész vezetésében.	szakirányú középfokú vagy felsőfokú végzettség, vagy mérlegképes könyvelői végzettség	min. 2 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 28 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó
Jogi vezető: Feladata a projekt jogi megfelelőségének biztosítása, a projektmegvalósítás során felmerülő jogi kérdések szakmai támogatása és a vonatkozó jogszabályi előírások érvényesülésének felügyelete. Közreműködik a szerződések, megállapodások, nyilatkozatok és egyéb jogi dokumentumok előkészítésében, véleményezésében és ellenőrzésében, továbbá támogatja a közbeszerzési, adatkezelési, foglalkoztatási és egyéb jogi vonatkozású folyamatokat. Szükség esetén jogi állásfoglalást ad a projekt végrehajtását érintő kérdésekben.	jogász végzettség	min. 3 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 28 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó
Jogi asszisztens: Feladata a jogi vezető munkájának támogatása, a projekt jogi dokumentumainak előkészítésében, nyilvántartásában és kezelésében való közreműködés. Segíti a szerződések, megállapodások és egyéb iratok adminisztratív előkészítését, a kapcsolódó nyilvántartások vezetését, valamint a dokumentumok határidő szerinti kezelését. Közreműködik a projekt jogi megfelelőségéhez szükséges háttéranyagok összegyűjtésében és rendszerezésében.	jogi asszisztensi, igazgatásszervezői vagy szakirányú középfokú/felsőfokú végzettség	min. 2 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 28 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó
HR asszisztens: Feladata a projekthez kapcsolódó humánerőforrás-feladatok adminisztratív és szervezési támogatása. Közreműködik a projektszemélyzet foglalkoztatásával kapcsolatos dokumentumok előkészítésében, a munkaidő- és jelenléti nyilvántartások vezetésében, valamint a	szakirányú középfokú vagy felsőfokú végzettség	min. 2 év	munkaviszony vagy köztisztviselői jogviszony	min. 28 (feladatok függvényében változó)	feladatok függvényében változó

Projektben tervezett feladat	Képzettség	Szakmai tapasztalat a projektben ellátandó feladat vonatkozásában (év)	Foglalkoztatási jogviszony	Munkaórák száma/hét	Tervezett bruttó bér (Ft/hó)
munkavégzéshez kapcsolódó belső adatszolgáltatások összeállításában. Támogatja a toborzási, kiválasztási, beléptetési, valamint a Projekt keretében megvalósuló képzési és humánszervezési folyamatokat, továbbá kapcsolatot tart az érintett belső szervezeti egységekkel.					

A Projekt eredményes megvalósítása érdekében szükség szerint külső szakértők és szolgáltatók bevonására is sor kerülhet. A külső közreműködők igénybevétele azon feladatok esetében indokolt, amelyek speciális szaktudást, technikai kapacitást vagy független szakmai közreműködést igényelnek. Ilyen területek lehetnek különösen a rendezvényszervezési, kommunikációs, szakmai-módszertani, informatikai, képzésszervezési vagy egyéb speciális szolgáltatások. A külső szakértők bevonása minden esetben a projekt céljainak szakszerű, hatékony és minőségi megvalósítását szolgálja.

A monitoring és kontrolling feladatok a projektmenedzsment-rendszer szerves részét képezik. Az Önkormányzat a projekt előrehaladását rendszeres belső nyomon követéssel, státuszjelentésekkel, egyeztetésekkel és dokumentumalapú ellenőrzéssel követi. Ennek keretében figyelemmel kíséri a szakmai és pénzügyi teljesítéseket, az ütemezés alakulását, az indikátorok teljesülését, valamint az esetleges kockázatokat és eltéréseket. A monitoring célja annak biztosítása, hogy a Projekt a vállalt szakmai tartalomnak, költségvetési kereteknek és támogatási feltételeknek megfelelően valósuljon meg. A kontrolling mechanizmus hozzájárul a vezetői döntések megalapozásához, az eltérések időbeni felismeréséhez és a szükséges korrekciós intézkedések megtételéhez.

A partnerség megvalósítása a Projekt egyik meghatározó szervezési elve. Az Önkormányzat kiemelt feladata a konzorciumi partnerekkel, a szakmai közreműködőkkel és az egyéb érintett szereplőkkel való folyamatos kapcsolattartás, az információáramlás biztosítása, valamint a közös döntéshozatali és egyeztetési folyamatok szervezése. A partnerségi együttműködés működtetése a korábbi paktum együttműködések során kialakult kapcsolatrendszerre, feladatmegosztási gyakorlatra és intézményi tapasztalatokra épül.

A Projekt megvalósítása és fenntartása során az Önkormányzat a feladatellátást támogató informatikai és adminisztratív megoldásokat alkalmaz. Ezek közé tartoznak különösen a dokumentumkezelési és nyilvántartási rendszerek, az elektronikus kommunikációs csatornák, a projektadminisztrációt támogató belső nyomonkövetési megoldások, valamint a támogatói adatszolgáltatáshoz és jelentéstételhez szükséges elektronikus felületek. Az alkalmazott informatikai megoldások célja a dokumentálhatóság, a transzparencia, az ellenőrizhetőség és a hatékony belső munkaszervezés biztosítása.

Összességében Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata olyan projektmenedzsment-rendszert alkalmaz, amely a korábbi projektmegvalósítási tapasztalatokra, a rendelkezésre álló intézményi kapacitásokra, a szabályozott belső működésre és a partnerségi együttműködésre építve biztosítja a projekt szakszerű, összehangolt és eredményes végrehajtását.

A 4.2 fejezet a Stratégia felülvizsgálata során pontosításra és részletesebb kidolgozásra került és az Útmutató előírásainak megfelelően újra strukturálásra került.

4.3. Partnerség bemutatása

2021. június 30-ával befejeződött a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat és konzorciumi partnerei – a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület és a BKM Fü Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. – által megvalósított „Együttműködés a helyben foglalkoztatásért - Bács-Kiskun megyei foglalkoztatási- és gazdaságfejlesztési együttműködés” című, TOP-5.1.1-15-BK1-2016-00001 azonosító számú projekt. Ennek a projektnek a keretében jött létre 2017. március 9-én a „Bács-Kiskun megyei foglalkoztatás- és gazdaságfejlesztési együttműködés”.

Az előző programozási időszakban a TOP forrásaiból finanszírozott gazdaságfejlesztési és foglalkoztatásösztönzési együttműködések tapasztalataira építve ezt a korábbi partnerséget megújítottuk. A fenti feltételeknek megfelelő szervezeteket tájékoztattuk a TOP-5.1.1. Paktum projekt zárásáról és a TOP_Plusz-3.1.1. projekt indulásáról. Csatlakozási szándékuk alapján az együttműködési megállapodást 2022. november 18-án írták alá a következő partnerek:

1. Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat;
2. Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal;
3. BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
4. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület;
5. Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara;
6. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága;
7. Bácsalmási Önkormányzati Közszeoltálatási Közhasznú Nonprofit Kft.;
8. Főplébániai Karitás Alapítvány;
9. Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete;
10. Bajai Szakképzési Centrum;
11. Kecskeméti Szakképzési Centrum;
12. Kiskunhalasi Szakképzési Centrum;
13. AlmásFlóra Szociális Szövetkezet;
14. Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány;
15. Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Megyei Szervezete;
16. Hetednapi Adventista Egyház;
17. Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség;
18. Üde-Kunság Vidékfejlesztési Egyesület;
19. Szabadszállási Gazdakör;
20. Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület;
21. Kolon Menti Leader Egyesület.

Az együttműködési megállapodást 2023. március 28. napján módosította a partnerség, melynek során a tagság is változott a következőkre:

1. Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal
2. Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzata
3. Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal
4. Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
5. Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
6. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Bács-Kiskun Megyei Igazgatósága
7. Főplébániai Karitás Alapítvány
8. BKMFÜ Bács-Kiskun Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
9. Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete
10. Bajai Szakképzési Centrum
11. Kecskeméti Szakképzési Centrum
12. Kiskunhalasi Szakképzési Centrum
13. Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
14. Közép-Duna menti Fejlesztési Tanács (új tag)
15. Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Megyei Szervezete
16. Bács-Kiskun Megyei Foglalkoztatási Fórum (új tag)
17. Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata (új tag)
18. Baja Megyei Jogú Város Önkormányzata (új tag)
19. Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület
20. Kolon Menti Leader Egyesület

Szándéknnyilatkozatuk alapján a kilépő tagok a következők voltak:

1. Hetednapi Adventista Egyház
2. Bácsalmási Önkormányzati Közszolgáltatási Közhasznú Nonprofit Kft.
3. Üde-Kunság Vidékfejlesztési Egyesület
4. AlmásFlóra Szociális Szövetkezet
5. Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség
6. Szabadszállási Gazdakör

Az együttműködési megállapodás 5. pontja értelmében az együttműködéshez csatlakozni kívánó új résztvevők csatlakozási nyilatkozattal fejezik ki a megállapodáshoz történő csatlakozási szándékukat, melyet az Irányító Csoport hagy jóvá. Csatlakozási szándékát fejezték ki a következő szervezetek, melyekről az Irányító Csoport a következő ülésén dönt:

1. Akasztó Község Önkormányzata
2. Bácsalmás Város Önkormányzata
3. Bácsszentgyörgy Községi Önkormányzat
4. Bácsszőlős Község Önkormányzata
5. Csikéria Községi Önkormányzat
6. Dunapataj Nagyközség Önkormányzat
7. Érsekcsanád Község Önkormányzata
8. Érsekhalma Község Önkormányzata
9. Fajsz Község Önkormányzata
10. Felsőlajos Község Önkormányzat
11. Fülöpjakab Község Önkormányzata
12. Gara Községi Önkormányzat
13. Harkakötöny Község Önkormányzata
14. Jászszentlászló Község Önkormányzata
15. Kalocsa Város Önkormányzata
16. Kelebia Község Önkormányzat
17. Kiskunhalas Város Önkormányzata
18. Kisszállás Község Önkormányzata
19. Kunadacs Község Önkormányzata
20. Lajosmizse Város Önkormányzata
21. Mélykút Város Önkormányzat
22. Móricgát Község Önkormányzata
23. Nemesnádudvar Község Önkormányzat
24. Nyárlőrinc Község Önkormányzat
25. Petőfiszállás Község Önkormányzat
26. Soltvadkert Város Önkormányzata
27. Szakmár Község Önkormányzata
28. Szank Községi Önkormányzat
29. Szentkirály Község Önkormányzata
30. Tass Községi Önkormányzat
31. Tázlár Község Önkormányzata
32. Tiszakécske Város Önkormányzata
33. Tompa Város Önkormányzata

A tagokkal szemben a következő elvárások kerültek rögzítésre a projektfejlesztés során:

- 1. A Felhívás elvárásai a tagokra**
 - megyei jogú városok

- helyi önkormányzatok
- kormányhivatal
- kereskedelmi és iparkamara
- szociális partnerek (munkavállalói és munkáltatói érdekképviselők)
- vármegyei és helyi szinten meghatározó munkáltatók érdekképviselője
- Megyei Felzárkózási Fórum
- kiemelt térségi tanácsok

2. A 2014-2020-as időszakban létrejött helyi paktumok fenntarthatósága

A partnerség megújítása során figyelembe kell venni a 2014-2020-as időszakban támogatott és a támogatási kérelem területi hatálya alá tartozó paktumok partnerségeinek összetételét és tapasztalatait, mely szempontokat objektív módon munkaerőpiaci, gazdasági, fejlesztéspolitikai szempontból elemeztünk és bemutattunk a Bács-Kiskun vármegyei gazdaságfejlesztési és foglalkoztatásösztönzési stratégiában.

3. Szakértelem és tapasztalat

A kiválasztás során törekedni kell olyan tagok bevonására, akik rendelkeznek a gazdaságfejlesztés területén releváns szakmai ismeretekkel és tapasztalattal, akik már sikeresen részt vettek hasonló kezdeményezésekben vagy projektekben.

4. Helyi kapcsolatok és hálózat

A tagok rendelkezzenek helyi (Bács-Kiskun vármegyei) kapcsolatokkal a gazdasági szektorban, és legyenek képesek, nyitottak együttműködni más helyi vállalkozásokkal, intézményekkel és szervezetekkel.

5. Diverzitás és reprezentativitás

A Partnerség tagjai különböző gazdasági szektorokat, érdekcsoportokat és társadalmi rétegeket képviseljenek. Ez segít abban, hogy a Partnerség széles körű perspektívákat és ötleteket hozzon létre, és jobban képviselje a helyi közösség sokszínűségét.

6. Elkötelezettség és motiváció

A tagok legyenek valóban elkötelezettek a gazdaságfejlesztési célkitűzések iránt, és készek aktívan részt venni a Partnerség tevékenységeiben. Fontos, hogy minden tag hajlandó legyen időt és erőforrásokat fordítani a Partnerség sikerére.

7. Stratégiai gondolkodás és innovációs szemlélet

A tagok legyenek képesek a hosszú távú stratégiák kidolgozására és végrehajtására, valamint nyitottak az innovatív megközelítések és újítások iránt a gazdaságfejlesztés területén.

8. Kommunikációs és együttműködési készség

A Partnerség tagjai képesek legyenek hatékonyan kommunikálni egymással, valamint más érintettekkel és érdekcsoportokkal. Az együttműködési készség és a konstruktív párbeszéd elősegíti a Partnerség céljainak elérését és a közös döntéshozatalt.

A partnerszervezetek szerepköre a szervezettípusoktól függően eltérő. Fontos hangsúlyozni, hogy az együttműködési megállapodás esetükben nem rögzít feladatköroket, így az egyes szervezetekre meghatározott szerepek csak általánosságban értelmezhetők:

44. táblázat: Paktumszervezet tagjai és azok feladatai

Partner	Szerepkör
Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata	Az Önkormányzata biztosítja a vármegyei szintű területi koordinációt. Előkészíti és segíti a helyi foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési kezdeményezéseket, ösztönzi a helyi termékek tudatos fogyasztását és vásárlását. Partnertalálkozók, fórumok szervezésével erősíti a résztvevők közötti együttműködést.
Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal	A Hivatal biztosította (a kilépéséig) a Projekt lebonyolításának szervezeti hátterét. Szakmai tevékenységein keresztül hatást gyakorol a vármegye gazdaságára.
Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal	Az általa nyújtott képzési támogatások javítanak a célcsoport foglalkoztathatóságán, segítenek a munkanélküliség által veszélyeztetettek munkahely megőrzésében. A bér- és bérköltség támogatások enyhítenek a munkaadók terhein.
Szakpolitikai felelős (Gazdaságfejlesztési Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárság)	A Kormányhivatal szakmai tevékenységének kontrollingja és monitoringja
<u>Foglalkoztatókat tömörítő szervezetek:</u> Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Bács-Kiskun Vármegyei Szervezete	• Foglalkoztatási tervek kidolgozásában való részvétel • Rendezvények (workshopok, állásbörzék) szervezése • Szakmai rendezvényekhez szakemberek, előadók biztosítása • Hírlevél továbbítása • A munkáltatói célcsoport felkutatása, megszólítása, tájékoztatása, képzési és foglalkoztatási szükségletének feltárása, meghatározása • Információnyújtás és tanácsadás vállalkozásoknak • Munkaerő-piaci programok támogatása • Képzési programok összeállítása, fejlesztése • Képzések, tréningek lebonyolítása • Jó gyakorlatok gyűjtése, disszeminációja • Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés
<u>Területfejlesztési tevékenységet végző szervezetek:</u> Homokhátság Fejlődéséért Vidékfejlesztési Egyesület Közép-Duna Menti Fejlesztési Tanács Megyei Felzárkózási Fórum	• Foglalkoztatási tervek kidolgozásában való részvétel • Munkaerőpiaci programok támogatása • Befektetésösztönzés támogatása • Jó gyakorlatok gyűjtése, disszeminációja • Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés • Pályázatfigyelés, pályázatkészítés • Hírlevél továbbítása • Szakmai rendezvényekhez szakemberek, előadók biztosítása
<u>Szociális tevékenységet végző szervezetek:</u> Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület	• Foglalkoztatási tervek kidolgozásában való részvétel • A munkavállalói célcsoport részére munkaerőpiaci szolgáltatás nyújtása: motiválás, kompetenciafejlesztés, mentorálás
Települési önkormányzatok	• Foglalkoztatási tervek kidolgozásában való részvétel • A munkavállalói célcsoport részére munkaerőpiaci szolgáltatás nyújtása: motiválás, kompetenciafejlesztés, mentorálás • A munkáltatói célcsoport felkutatása, megszólítása, tájékoztatása, képzési és foglalkoztatási szükségletének feltárása, meghatározása • Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés • Munkaerőpiaci programok támogatása • Hírlevél továbbítása • Szakmai rendezvényekhez helyszín biztosítása

Az együttműködési megállapodás lefekteti, hogy **Irányító Csoport** (a továbbiakban: ICS) jön létre, mely kidolgozza a megállapodás éves munkaprogramját és költségvetését; koordinálja a munkaprogram végrehajtását az érintett szervezetek között; az üléseken beszámol a munkaprogramról és a költségvetés teljesítéséről, valamint a következő időszak elképzeléseiről; segíti a térségi partnerségi kapcsolatok fejlődését; ellenőrzi és monitorozza a folyamatokat, nyomon követi, véleményezi és értékeli az eddigi projekteket, a munkaprogram és költségvetés teljesülését;

jóváhagyja a Paktum Plusz Iroda beszámolóit.

Az ICS-ben a megvalósító konzorciumi tagok 1-1 képviselője kapott helyet:

- a Kormányhivatal képviselője
- az Önkormányzat képviselője
- a Hivatal képviselője (kilépéséig)

Rajtuk kívül az ICS-ülések állandó meghívottjai a Paktum Plusz szervezeti tagok, akiknek a képviselői tanácskozási joggal bírnak. Amennyiben napirendi pont indokolja, az Irányító Csoport elnöke és elnökhelyettese a tagok vagy az állandó meghívottak kezdeményezésére eseti meghívottakat is felkérhet az ülésen való részvételre, akik szintén tanácskozási joggal vehetnek részt. Az Irányító Csoport elnöki tisztét az Önkormányzata képviselőjében a Bács-Kiskun Vármegyei Közgyűlés mindenkor elnöke, az elnökhelyettesét a Kormányhivatal képviselőjében a Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivalt vezető mindenkor főispán tölti be.

Az Irányító Csoport az éves munkaprogram alapján szükség szerint, de évente legalább két alkalommal ülésezik az éves munkatervben meghatározott időpontokban. Az Irányító Csoport ülései nem nyilvánosak. Az ülések előkészítéséért, a meghívók és háttéranyagaik megfelelő időben történő eljuttatásáért az elnök felelős. Az ülések szakmai és technikai előkészítését az elnök irányításával a Paktum Plusz Iroda végzi. Szintén az Iroda felel az ülések dokumentálásáért. Az ICS működését és az ICS-ülések levezetésének rendjét, döntéshozatalát az Együttműködési megállapodás Ügyrendje mutatja be részletesen.

A projektműködés monitoring és kontrolling jellegű feladatai szintén az ICS-hez kötődnek: az ICS-üléseken történik meg az eltervezett feladatok teljesítésének ellenőrzése, a menedzsment- illetve a szakmai tevékenységek részeredményeinek visszacsatolása, a monitoring mutatók és a műszaki-szakmai eredmények nyomkövetése. Utóbbiak beszámolásáról a programszervek felé a projektmenedzsment gondoskodik az EPTK-rendszeren keresztül. Az ICS felelősségi körébe tartozó kontrollingfeladatok elvégzése a paktumirodai munkatárs feladata.

Az együttműködési megállapodás – legalább 2027.12.31-ig tartó – működtetésének pénzügyi fedezetét a partnerek többszörös finanszírozási modellben képzelik el, melyben egyaránt megjelennek a foglalkoztatáspolitikai célra rendelkezésre álló önkormányzati, vállalkozói és egyéb helyi források, a munkaügyi támogatási rendszer lehetőségei, valamint a külső pályázati (hazai és európai uniós) és befektetői források. A finanszírozás részleteit a megvalósítás során elkészülő munkaterv és költségvetés fogja kifejteni.

Szintén a megállapodás rendelkezik róla, hogy a koordinációs és menedzsmenti feladatokat a **Paktum Plusz Iroda** végzi. A Paktum Plusz Iroda feladatait az Önkormányzat látja el, kiegészülve a Hivatal munkatársával. A Paktum Plusz Iroda feladatai a következők:

A) Projektek, pályázatok menedzselése:

- a) előkészíti és koordinálja a Megállapodás keretében működő projekteket,
- b) információkat nyújt az Irányító Csoport számára a projekteken folyó munkáról,
- c) az Irányító Csoport megbízásából és a helyi partnerek kezdeményezésére részt vesz pályázatok előkészítésben és lebonyolításában.

B) Monitoring, értékelési tevékenység:

- a) monitorozza és értékeli a Megállapodás eredményeit,
- b) összefoglaló jelentéseket készít az éves munkaprogram és költségvetés teljesítéséről és felhívja a figyelmet az eltérésekre.

C) Az Irányító Csoport munkájával kapcsolatos adminisztratív és szakmai feladatok ellátása:

- a) ellátja az Irányító Csoport munkájával kapcsolatos adminisztratív feladatokat (pl. ülések összehívása, jegyzőkönyv vezetése, döntések regisztrálása, Megállapodás tagjainak széleskörű tájékoztatása stb.),
 - b) biztosítja a Megállapodás szerveinek működési technikai feltételeit,
 - c) koordinálja a Megállapodásban folyó közös munkát,
 - d) biztosítja a nyilvánosságot, gondozza a Megállapodás honlapját,
 - e) gondozza a Megállapodás külső és belső kapcsolatait (határon átnyúló kapcsolatokat és más paktumokkal való kapcsolatokat is),
 - f) segíti a munkaterv megvalósulását, kezdeményezi a szükséges módosításokat
- D) Pénzügyi, személyzeti tevékenység:
- a) a Paktum Plusz Irodával kapcsolatos pénzügyi, személyzeti feladatok ellátása,
 - b) az Irányító Csoport működésével összefüggő pénzügyi feladatok ellátása,
 - c) az egyes projektek, pályázatok pénzügyeinek adminisztrációja.

A 4.3 fejezet a Stratégia felülvizsgálata során módosult a projektfejlesztés során meghatározott, partnerekkel szembeni elvárásokkal.

5. Horizontális elvek érvényesülése

A Felhívás előírásai szerint a Projekt tervezése és megvalósítása során figyelembe kell venni, hogy az annak keretében létrehozott eredményeknek meg kell felelniük az alábbi elvárásoknak:

- „Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, a „jelentős károkozás elkerülését célzó” elővigyázatosság elvét betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során a Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – többek között akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell;
- A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett esélytudatosságot fejezzen ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.”

Témaszpecifikus, a konzorciumi tagok esetében releváns elvárás az esélyegyenlőség érvényesítése során:

- „A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény értelmében a közszolgáltatásokhoz (pl. közhatalmi, önkormányzati tevékenységek, oktatási, közművelődési, közgyűjteményi, kulturális, tudományos, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi, sport-, ifjúsági, foglalkoztatási, közlekedési, ügyfélszolgálati szolgáltatás, ellátás, illetve tevékenység) való egyenlő esélyű hozzáférés követelményét be kell tartani. Ennek részeként a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztéseket az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve komplex akadálymentesítést elvégezve kell végrehajtani (építmények mindenki által használható részeinek, közhasználatú tereinek akadálymentessége, az információkhoz való hozzáférés és kommunikáció).

- Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.”

A horizontális elvek (kiemelten az esélyegyenlőség és a fenntarthatóság) érvényesülése a konzorciumban résztvevő szervezetek és a tervezett tevékenységek vonatkozásában egyaránt megvalósul az alábbiakban részletezettek szerint.

5.1 Esélyegyenlőség

A Kormányhivatal Esélyegyenlőségi Terve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény vonatkozó rendelkezéseinek és előírásain alapul. A hatályos változat a Kormányhivatal vezetőjének 13/2022. (IV.29.) utasításával került elfogadásra, felváltva (hatályon kívül helyezve) a 2013. december 1-én kiadott Esélyegyenlőségi Tervet. Általános céljai és etikai elvei között megjelenik a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód elvének tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség elősegítése, az emberi méltóság tiszteletben tartása, valamint a foglalkoztatottakkal történő együttműködés. A konkrét programok, intézkedések között hangsúlyosan jelennek meg a különféle családbarát intézkedések, az esélyegyenlőségi referens alkalmazása, a továbbképzések támogatása, teljes diszkriminációmentesség a munkaerő-felvétel során, továbbá a fizikai és infokommunikációs akadálymentesség biztosítása.

Az Önkormányzat 2025. január 15-től rendelkezik **Esélyegyenlőségi Tervvel**, mert munkavállalóinak száma akkor érte el az 50 főt. Az esélyegyenlőségi terv alapján az Önkormányzat és a Hivatal a foglalkoztatás teljes folyamatában törekszik az egyenlő bánásmód és a diszkriminációmentes működés biztosítására. A dokumentum rögzíti, hogy a szervezet a munkaviszony létesítése, a munkafeltételek alakítása, a juttatásokhoz és képzésekhez való hozzáférés, valamint az előmeneteli lehetőségek biztosítása során is érvényesíteni kívánja az esélyegyenlőségi szempontokat. A helyzetfeltárás szerint a szervezet humánerőforrás-állományát jellemzően magasan képzett, többségében női foglalkoztatotti kör alkotja, amelyben jelentős arányt képviselnek a 40 év feletti munkavállalók is. A terv kiemelt figyelmet fordít a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolására, a rugalmas munkaszervezési megoldások alkalmazására, az egészségi állapothoz igazodó munkafeltételek biztosítására, valamint a képzési és fejlődési lehetőségekhez való egyenlő hozzáférésre. Összességében a dokumentum azt fejezi ki, hogy az önkormányzat és hivatala a jogszabályi megfelelésen túl is tudatos humánpolitikai eszközökkel kíván befogadó, méltányos és támogató munkahelyi környezetet fenntartani.

Ezzel párhuzamosan az esélyegyenlőség kérdéskörét kiemelt hangsúllyal kezeli az Önkormányzat, melyet jól mutat, hogy 2019-ben a „A felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan Bács-Kiskun Megyében” című, EFOP-1.6.3-17-2017-00002 azonosítószerű projekt keretében a teljes vármegyére vonatkozó **Esélyegyenlőségi Terv Helyzetértékelő munkarésze** készült el. A dokumentum részletesen feltárta a vármegye demográfiai helyzetképét, a szegénység dimenzióit, a kisebbségeket, a nőket, a gyermekeket, az időseket és a fogyatékkal élők helyzetét; továbbá elemezte a területi hátrányokat, valamint a lakosság oktatáshoz, munkavállaláshoz, egészségügyi ellátáshoz, lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Erre a Helyzetértékelésre alapozva készült el 2020-ban a „**Bács-Kiskun Megyei Felzárkóztatási Stratégia és Terv 2020-2027**” című dokumentum, melynek specifikus céljai között megjelenik a képzettség és a foglalkoztatási esélyek javítása, a lakhatási hátrányok csökkentése, az

egészségi állapot javítása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése és a társadalmi környezet javítása. Nevesített célcsoportjai a cigányság, a nők, a gyermekek, az idősek, a fogyatékossgal élők és a tanyán élők. Ugyanezen projekt részeként részletes szociális szolgáltatási út-térképek készültek, valamint a „Bács-Kiskun Megyei Cigány Felzárkóztatási Program” is megalkotásra került. A TOP_Plusz-3.1.3-23-BK2-2024-00001 projekt keretében pedig elkészül a **Vármegyei Szolgáltatási Út Térkép** felülvizsgálata, illetve a **Vármegyei Esélyteremtő Paktum**.

Fontos még kiemelni, hogy a 2003. évi CXXV. törvény a települési önkormányzatok hatá- és feladatköréhez sorolja a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítését; ennek szabályait a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet részletezi.

A Projekt keretében tervezett intézkedések megvalósítása során is alapelv az esélyegyenlőség: a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések projektrészben minden érintett helyi szereplő – közvetlenül vagy érdekképviselői szervezetek közreműködésével – részt vehet, bevonásukra a különös hangsúlyt fektettek a konzorciumi partnerek; a munkaerőpiaci programokba való bevonás során pedig a célcsoport tagjai, illetve az őket alkalmazó vállalkozások megkülönböztetésmentesen kerülnek kiválasztásra.

A **projektfejlesztés folyamata során** megtörtént a **Felhívás 2.4. pontjában rögzített horizontális követelmények vizsgálata és értékelése**. Ennek eredményeként meghatározásra kerültek azok a környezetvédelmi, esélyegyenlőségi, hozzáférhetőségi és egyéb megfelelési szempontok, amelyek a Projekt előkészítése és megvalósítása során irányadóak. Az alábbi táblázat ezen megállapításokat rendszerezi, és összefoglaló módon bemutatja a projekt Felhívás 2.4. pontjának való megfelelését.

45. táblázat: A horizontális követelmények vizsgálata

	Felhívás 2.4. pontja	Felhívás 2.4. pontjának való megfelelés
✓	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, az elővigyázatosság és a „ne okozz jelentős kárt” elveket betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.	A támogatási kérelemben megfogalmazott projektelemek nem sértik az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem, ezáltal az ENSZ és a Párizsi Megállapodás céljaihoz is hozzájárul a projekt. Mivel építési beruházással nem jár a projekt, így ebből az aspektusból nem releváns a környezetvédelmi intézkedések betartása.
✓	Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során az esélyegyenlőséget, a nők és férfiak közti egyenlőséget, valamint a Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – hozzáférhetőség biztosítása pl. akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell;	A Projekt megvalósítása során az esélyegyenlőséget, férfiak és nők közötti egyenlőséget és a Fogyatékossgal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ egyezményt tiszteletben tartjuk. A projekt végrehajtása során különös figyelmet kell szentelni a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokra, így például a hozzáférhetőség biztosítására. Ennek vállalása a projekt során számos programelembe (pl.: társadalmi vállalkozások fejlesztése) megmutatkozik, esélyegyenlőséget biztosítva a munkaerőpiac világa felé való elmozdulásra.
✓	A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett	A Projekthez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációban és viselkedésben az esélytudatosságot fejezzük ki: nem közvetítünk

	Felhívás 2.4. pontja	Felhívás 2.4. pontjának való megfelelés
	esélytudoatosságot fejezzon ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket	szegregációt, csökkentjük a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
✓	A 2007. évi XCII. törvény 5 9. cikke értelmében a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetőségét biztosítani kell. Ennek érdekében az ilyen létesítmények (pl. a közösségi célú funkciókat ellátó, ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész) építése/felújítása során kötelező a projektarányos akadálymentesítés, valamint az infokommunikációs akadálymentesítés. A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelmények esetén az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelvének szükséges megfelelni.6 A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. § f) pontja szerinti közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztéseket (beleértve az infrastrukturális, szolgáltatás, infokommunikációs fejlesztéseket8) az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve9 komplex akadálymentesítést elvégezve kell végrehajtani.	A projekt nem tartalmaz építést és infokommunikációs fejlesztést.
✓	Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.	Nem releváns.
✓	Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.	Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal és Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel. A tervek általános céljai között kiemelkedik a hátrányos megkülönböztetés tilalma, az egyenlő bánásmód tiszteletben tartása, az esélyegyenlőség elősegítése, az emberi méltóság tiszteletben tartása, valamint a foglalkoztatottakkal történő együttműködés. Az Esélyegyenlőségi Terv tartalmazza a különféle családbarát intézkedéseket, az esélyegyenlőségi referens alkalmazását, a továbbképzések támogatását, a munkaerő-felvétel során teljes diszkriminációmentességet, valamint a fizikai és infokommunikációs akadálymentesség biztosítását.

A projektfejlesztés során megtörtént a **Felhívás 6.6. pontjában meghatározott, az Európai Unió Alapjogi Chartájához kapcsolódó megfelelési szempontok vizsgálata**. A projekttervezés során kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy a támogatási kérelemben szereplő tevékenységek és a végrehajtás tervezett folyamatai ne sértsék az Alapjogi Chartában elismert jogokat és alapelveket, hanem azok érvényesülését támogassák. Az alábbi táblázat e vizsgálat eredményeit foglalja össze, és rendszerezett formában mutatja be a projekt Felhívás 6.6. pontjában foglalt elvárásoknak való megfelelését.

46. táblázat: Alapjogi Chartájához kapcsolódó megfelelés vizsgálata

	Felhívás 6.6. pontja	Felhívás 6.6. pontjának való megfelelés
✓	Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható a https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:C2012/326/02&from=HU és a www.palyazat.gov.hu oldalon is.	A Projekt tervezése (támogatási kérelem adatlap, PET 3. fejezet) és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítunk az Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, arra, hogy a projektben

	Felhívás 6.6. pontja	Felhívás 6.6. pontjának való megfelelés
	Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy tervezett projektében az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított. Jelen felhívás keretében az alábbi alapjogok érvényesülésének ellenőrzésére az irányító hatóság a támogatási kérelem tartalmi értékelése során, továbbá a támogatási jogviszony alatt is kiemelt figyelmet fordít:	az alapjogok nem sérüljenek, azok érvényesítése biztosított legyen. A Projekt keretében az alábbi alapjogok érvényesülésének ellenőrzésére az irányító hatóság kiemelt figyelmet fordít a támogatási kérelem tartalmi értékelése során, továbbá a támogatási jogviszony alatt is.
✓	8. CIKK: A személyes adatok védelme	Az adatfeldolgozás a Felhívás 13.4 pontja szerint a Kormányhivatal feladata, aki a e pont szabályai szerint jár el a személyes adatok védelme érdekében.
✓	15. CIKK: A foglalkozás megválasztásának szabadsága és a munkavállaláshoz való jog	A Projekt hozzájárul az Alapjogi Charta 15. cikkének megvalósulásához több módon is: 1. Diszkriminációmentesség előmozdítása: A projekt célja a diszkrimináció elleni küzdelem, az esélyegyenlőség előmozdítása és a sokszínűség támogatása a munkahelyeken a társadalmi szervezetek támogatása révén, amelyek támogatják a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó embereket a munkaerőpiacra való belépésben és előrehaladásban. 2. Inkluzív munkahelyi környezet megteremtése: A projekt lehetőséget biztosít a hátrányos helyzetű célcsoport számára, hogy bekapcsolódjanak a munkaerőpiacba. Ezáltal elősegíti a sokszínűség elfogadását és integrációját a munkahelyeken. 3. Pályaépítés és képzés támogatása: A Projekt lehetőséget biztosít a hátrányos helyzetű csoportok számára a szakmai fejlődésre és képzésre, ezzel növelve az esélyegyenlőséget és hozzájárulva ahhoz, hogy minél többen képesek legyenek élni a munkavállaláshoz való jogukkal. Ezen intézkedések révén a foglalkoztatási projekt segíthet megvalósítani az Alapjogi Charta 15. cikkében foglalt jogokat és elveket, előmozdítva ezzel az egyenlő bánásmódot és az esélyegyenlőséget a munkahelyeken.
✓	21. CIKK: A megkülönböztetés tilalma	A Projekt keretében tilos minden megkülönböztetés, így különösen a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény,

	Felhívás 6.6. pontja	Felhívás 6.6. pontjának való megfelelés
		nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság, állampolgárság alapján történő megkülönböztetés.
✓	23. CIKK: A nők és férfiak közötti egyenlőség	A Projekt konzorciumi tagjai a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen, így különösen a foglalkoztatás, a munkavégzés és a díjazás területén is biztosít, melynek szabályait az esélyegyenlőségi terveikben fektették le.
✓	26. CIKK: A fogyatékkal élő személyek beilleszkedése	A Projekt keretében ügyelünk a fogyatékkal élő személyek jogainak, az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük előmozdításra a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása által.
✓	Felhívjuk a figyelmet, hogy a Korm. rendelet rendelkezései alapján, ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, a hazai intézményrendszer gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról.	Ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a Projekt végrehajtása során sérül, a hazai intézményrendszer gondoskodik az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról.

5.2. Fenntarthatóság

A Projekt számos eleme a fenntarthatóság szem előtt tartásával került megtervezésre. A költségvetés összeállítása során kiemelt szempont volt a költségtakarékos tervezés. A konzorciumi partnerek több tevékenységet saját munkaerő bevonásával valósítanak meg, és kizárólag azokat a feladatokat, szolgáltatásokat szerzik be külső szolgáltatótól, melyekre kapacitás- vagy kompetenciahiány miatt belső erőforrás nem allokálható. A legkedvezőbb ár elérése érdekében ezek megrendelése beszerzési vagy közbeszerzési eljárás lefolytatásának eredményeként történik meg.

A fenntarthatóság elvét szolgálja az elektronikus kommunikációs formák (elektronikus levelezés, telefonos és online egyeztetések) előnyben részesítése is, mely környezeti és pénzügyi szempontból egyaránt kedvező. Gépjárműhasználatra csak indokolt esetekben kerül sor, ekkor is a kapacitások minél jobb kihasználása mellett. Amennyiben a projektdokumentáció valamely részének nyomtatás elengedhetetlenül szükséges, minden partner előnyben részesíti az újrahasznosított papír alkalmazását.

A Projekt keretében kizárólag a legszükségesebb eszközök kerülnek beszerzésre – a konzorciumi partnerek által korábban beszerzett, még megfelelő állapotú bútorok, illetve informatikai eszközök továbbra is használatban maradnak. Új beszerzés csak az elavult, funkcióját megfelelően betölteni már nem képes eszközök esetében tervezett.

A Stratégia felülvizsgálata során a dokumentum 5. pontja kiegészült a projektfejlesztés során vizsgált horizontális feltételek áttekintésével, továbbá a Felhívásban meghatározott környezetvédelmi, esélyegyenlőségi, hozzáférhetőségi és alapjogi követelményeknek való megfelelés összefoglaló bemutatásával.

6. Pénzügyi terv

6.1 Módszertani bevezető

Jelen fejezet a Projekt teljes költségvetését részletezi partnerek, tevékenységek és költségelemek szerinti bontásban. A Projekt minden költségtetele elszámolható költség, így egyik konzorciumi partner esetében sem merülnek fel önerőből megvalósítandó tevékenységelemek.

A költségvetésben (lásd a 6.2 alfejezetben!) külön feltüntetésre kerülnek a valós költség alapon elszámolandó tételek (melyek teljesülését pénzügyi bizonylatokkal szükséges alátámasztani), valamint a százalékban meghatározott átalányként betervezett tételek. A százalékban meghatározott átalány mértéke 7%, ennek vetítési alapját a valós költségek képezik. A százalékban meghatározott átalány alapján elszámolt költség típusok (számított költségek) a következők:

- 1) Projektelőkészítés költségei c. költségkategória összes költség típusa
- 2) Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége c. költség típus
- 3) Projektmenedzsment költség c. költségkategória összes költség típusa
- 4) Általános (rezsi) költség c. költségkategória összes költség típusa

Ezen költségek esetében kötelező az egyszerűsített elszámolási mód alkalmazása. Az átalányköltségek költségkategóriák szerinti megosztása kizárólag a megvalósítást és a költségek szervezeten belüli könyvelését, a projekt előrehaladásának támogatását szolgálja (ÁFÁ-s és ÁFÁ-t nem tartalmazó költségtetelek különbontása stb.), ezek ugyanis a gyakorlatban egyetlen összevont költség soron kerülnek leírásra (párhuzamosan a projekt valós költségteteleinek leírásával, annak ütemével és arányával megegyező módon). Tekintettel arra, hogy kedvezményezettek bár alanyai az Áfa törvénynek, de a projekt megvalósítása során nem végeznek olyan tevékenységet, amely áfa levonási jogot keletkeztetne, valamint a százalékos átalány körébe sorolt költségek áfa körön kívüli ráfordításokat (bér és járulék) is tartalmaznak, valamint a flat-rate elszámolási mód a valós költség alapon elszámolt bruttó költség mértéke után számítandó, kedvezményezettek a 4. változásbejelentéssel az átalány költségeket (figyelemmel a korábbi kifizetési kérelmekre) támogatás vesztés sérelme nélkül nettó alapú költségvetési sorra alakították át.

A pénzügyi terv időhorizontja a Projekt megvalósítási időszaka: 2022. július 1. – 2027. december 31. Ezen időszak során a projekt költségteteleinek tervezett, becsült felhasználása negyedéves bontásban a 6.2 alfejezetben látható.

A Projekt keretében minden elszámolható költség támogatásának mértéke 100%, így önerő igénye az elszámolható költségekhez való hozzájárulás formájában sem merül fel.

A felmerülő költségek elszámolása utófinanszírozással történik. A megvalósítás időszakának cash-flow elemzése **a számla analitika vezetése során nyert adatok alapján a támogatási előleg szabályainak szigorodása miatt folyamatosan szükséges.**

A pénzügyi érzékenységvizsgálat a cash-flow elemzés alapján nem releváns.

A Magyar Államkincstárnál vezetett projektszámlákon kamatjövedelem nem keletkezik.

A Projekt megvalósításához szükséges eszközöket minden projektpartner a saját főkönyvében aktivál. Az eszközök kiválasztása oly módon történt, hogy azok pótlására projekt időtartama alatt nem lesz szükség. A projektzárást követően fenntartási kötelezettség ezek vonatkozásában nem áll fenn.

A konzorcium minden tagjáról elmondható, hogy alanya az ÁFA-nak, de a támogatási kérelemben megjelölt, támogatásból finanszírozott tevékenységekkel kapcsolatban felmerült költségeire vonatkozóan adólevonási jog nem illeti meg. Az elszámolásnál így minden esetben az ÁFA-val növelt (bruttó) összeg kerül figyelembevételre.

Az eszközök és szolgáltatások beszerzésének döntő többsége a projekt első időszakában beszerzésre kerül, így az infláció kezelése ezek esetében nem releváns. A célcsoportnak juttatott támogatásokat a minimálbér várható további emelkedése befolyásolja, mely a célértékek meghatározása során figyelembe vételre került.

A költségvetés tervezése során a támogatási összegek és a célértékek meghatározása során viszonyítási pont a Felhívásban rögzített érték, mely szerint a TOP paktumprojektek tapasztalata szerint egy résztvevőre átlagosan 1,5 millió Ft, míg egy álláshoz jutó személyre átlagosan 4 millió Ft támogatás jutott. Itt fontos megjegyezni, hogy ekkor a bevontak 70%-os vagy 100%-os bér-, illetve bérköltség-támogatással vehettek részt a programban, jellemzően 8+4 havi konstrukció keretében. Jelen projektben 6 havi 50%-os bértámogatás nyújtása tervezett, továbbfoglalkoztatási kötelezettség nélkül. A projekt keretében a munkaerőpiaci támogatások részeként 1 726 052 000 Ft kihelyezése tervezett, így a programba bevonni tervezett 2 066 fővel kalkulálva fejenként átlagosan 835 456 Ft adódik, mely a csökkentett támogatási időt és mértéket tekintve a minimálbér emelkedését figyelembe véve is elégséges.

A Projekt teljes költségvetése a következőképpen oszlik meg a konzorciumi partnerek között:

- Bács-Kiskun Vármegye Önkormányzata: 644 418 689 Ft (19,25%)
Korábban 188 561 000 Ft (5,63%)
- Bács-Kiskun Vármegyei Önkormányzati Hivatal (inaktív): 24 981 311 Ft (0,75%)
Korábban 480 839 000 Ft (14,37%)
- Bács-Kiskun Vármegyei Kormányhivatal: 2 677 600 000 Ft (80%)
- MINDÖSSZESEN: 3 347 000 000 Ft

6.2 A projekt költségvetése

A költség alakulásának áttekinthetősége érdekében az elfogadott stratégiában meghatározott költségvetési táblázatot változtatások nélkül az alábbiak szerint közöljük. Az aktualizált költségvetési táblázatban a Hivatal kilépését követően az egyes költségvetési sorok megfeleltetését a korábbi tevékenységi kód áthúzott betűtípussal jelöltük.

47. táblázat: A Projekt eredeti költségvetése

Tevékenység belső kódja	Támogatható tevékenység kódja	Tevékenység neve	Költségelem	Alátámasztott költség			Átalányköltség			Bruttó költség összesen
				Nettó érték	ÁFA érték	Bruttó érték	Nettó érték	ÁFA érték	Bruttó érték	
BKVÖ-1	2.1.1.1. A. e)	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	35 433 071	9 566 929	45 000 000				45 000 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖ-2	2.1.1.1. A. i) 2.1.2.1. c)	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése								
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	88 495 575	0	88 495 575				88 495 575
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	11 504 425	0	11 504 425				11 504 425
			Eszközbeszerzés	4 500 000	1 215 000	5 715 000				5 715 000
			Általános (rezsi) költség				500 000	135 000	635 000	635 000
BKVÖ-3	2.1.1.1. A. h)	Figyelemfelkeltés, marketing								
			Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	26 300 000	7 101 000	33 401 000				33 401 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖH-1	2.1.1.1. A. d) 2.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási helyzetelemzés és stratégia kidolgozása és felülvizsgálata								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei				8 000 000	2 160 000	10 160 000	10 160 000
			Közbeszerzés költségei				3 000 000	810 000	3 810 000	3 810 000
BKVÖH-2	2.1.1.1. A. f)	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	7 000 000	1 890 000	8 890 000				8 890 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖH-3	2.1.1. A. e)	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	60 000 000	16 200 000	76 200 000				76 200 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖH-4	2.1.1.A. a)	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	24 000 000	6 480 000	30 480 000				30 480 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖH-5	2.1.1.A. b)	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	47 500 000	12 825 000	60 325 000				60 325 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000
BKVÖH-6	2.1.1.A. c)	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek		34 000 000	9 180 000	43 180 000				43 180 000
			Közbeszerzés költségei				1 500 000	405 000	1 905 000	1 905 000

Tevékenység belső kódja	Támogatható tevékenység	Tevékenység neve	Költségelem	Alátámasztott költség			Átalányköltség			Bruttó költség összesen
				Nettó érték	ÁFA érték	Bruttó érték	Nettó érték	ÁFA érték	Bruttó érték	
BKVÖH-7	2.1.2.1. b)	Projektmenedzsment ellátása								
			Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítás - munkabér				144 474 351	0	144 474 351	144 474 351
			Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítás - járulék				18 781 666	0	18 781 666	18 781 666
BKVÖH-8	2.1.1.1.1. A. a) 2.1.1.1.1. A. b) 2.1.1.1.1. A. c) 2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. g) 2.1.2.1. c)	A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése								
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	58 763 171	0	58 763 171				58 763 171
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	7 639 212	0	7 639 212				7 639 212
			Eszközbeszerzés	6 000 000	1 620 000	7 620 000				7 620 000
BKVÖH-9	2.1.2.1. a)	Kötelező nyilvánosság biztosítása								
			Átalányköltség (kis értékű eszköz és szolgáltatás beszerzése)				780 000	210 600	990 600	990 600
BKVKH-1	2.1.1.1. B. a) 2.1.1.1.1. B. a)	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása								
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - bértámogatás	1 579 892 000	0	1 579 892 000				1 579 892 000
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - vállalkozóvá válási támogatás	146 160 000	0	146 160 000				146 160 000
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - képzési támogatás	1 000 000	0	1 000 000				1 000 000
BKVKH-2	2.1.1.1. B. b) 2.1.1.1.1. B. b)	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek								
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	740 486 726	0	740 486 726				740 486 726
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	96 263 274	0	96 263 274				96 263 274
BKVKH-3	2.1.1.1. B. c) 2.1.1.1.1. B. c)	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	14 500 000	3 915 000	18 415 000				18 415 000
			Eszközbeszerzés	34 292 913	9 259 087	43 552 000				43 552 000
			Immateriális javak beszerzése	7 874 016	2 125 984	10 000 000				10 000 000
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj	11 854 331	3 200 669	15 055 000				15 055 000
			Általános (repsi) költség				21 083 465	5 692 535	26 776 000	26 776 000
MINDÖSSZESEN				3 008 025 643	75 011 740	3 083 037 383	207 119 482	11 843 135	218 962 617	3 347 000 000

A Stratégia felülvizsgálata során a költségvetés módosításai a következő táblázatban követhetők nyomon.

48. táblázat: A költségvetés módosításait követő kimutatás

Tevékenységek belső kódja	Támogatható tevékenység kódja	Tevékenységek neve	Költségelem	Alátámasztott költség			Átalány költség			Bruttó költség összesen
				Nettó érték	Áfa érték	Bruttó érték	Nettó érték	Áfa érték	Bruttó érték	
BKVÖH-1	2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata								
		Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás	3 173 729	0	3 173 729	0	0	0	3 173 729	
		Egyéb szakértői szolgáltatás költségei, közbeszerzés költségei	0	0	0	17 171 328	4 636 254	21 807 582	21 807 582	
BKVÖ-1	2.1.1.1.1. A. e)	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása								
		Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	52 367 316	14 138 100	66 505 416	0	0	0	66 505 416	
		Közbeszerzés költségei	0	0	0	2 740 000	0	2 740 000	2 740 000	
BKVÖ-2 BKVÖH-8	2.1.1.1.1. A. a) 2.1.1.1.1. A. b) 2.1.1.1.1. A. c) 2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. g) 2.1.1.1.1. A. i) 2.1.2.1. c)	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése és a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése								
		Munkabér és járulék	181 824 498	0	181 824 498	0	0	0	181 824 498	
		Eszközbeszerzés költségei	10 440 099	2 818 826	13 258 925	0	0	0	13 258 925	
		Közbeszerzés költségei	0	0	0	2 246 135	109 768	2 355 903	2 355 903	
		Kiküldetés, szakmai tevékenységhez szükséges anyagok költsége	154 893	7 673	162 566	0	0	0	162 566	
BKVÖ-3	2.1.1.1.1. A. h)	Figyelemfelkeltés, marketing								
		Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	23 818 068	5 883 887	29 701 955	0	0	0	29 701 955	
BKVÖ-4 BKVÖH-1	2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram felülvizsgálata								
		Munkabér és járulék	7 656 875	0	7 656 875	0	0	0	7 656 875	
BKVÖ-5 BKVÖH-2	2.1.1.1.1. A. f)	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése								
		Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	14 500 000	3 915 000	18 415 000	0	0	0	18 415 000	
BKVÖ-6 BKVÖH-3	2.1.1.1. A. e)	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek								
		Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	47 200 000	12 744 000	59 944 000	0	0	0	59 944 000	

Tevékenységek belső kódja	Támogatható tevékenység kódja	Tevékenységek neve	Költségelem	Alátámasztott költség			Átalány költség			Bruttó költség összesen
				Nettó érték	Áfa érték	Bruttó érték	Nettó érték	Áfa érték	Bruttó érték	
BKVÖ-7 BKVÖH-4	2.1.1.1. A. a)	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése								
			Munkabér és járulék	32 000 000	0	32 000 000	0	0	0	32 000 000
BKVÖ-8 BKVÖH-5	2.1.1.1. A. b)	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	34 498 548	9 287 978	43 786 526	0	0	0	43 786 526
BKVÖ-9 BKVÖH-6	2.1.1.1. A. c)	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	16 365 270	4 418 623	20 783 893	0	0	0	20 783 893
BKVÖ-10 BKVÖH-7	2.1.2.1. b)	Projektmenedzsment ellátása								
			Munkabér és járulék, rezszi, közbeszerzés költségei	163 751 283	896 849	164 648 132	0	0	0	164 648 132
BKVÖ-11 BKVÖH-9	2.1.2.1. a)	Kötelező nyilvánosság biztosítása								
			Kötelező nyilvánosság biztosítása	0	0	0	635 000	0	635 000	635 000
BKVKH-1	2.1.1.1. B. a) 2.1.1.1.1. B. a)	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása								
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - bértámogatás	1 534 148 803	0	1 534 148 803	0	0	0	1 534 148 803
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - képzési támogatás	194 215 000	0	194 215 000	0	0	0	194 215 000
BKVKH-2	2.1.1.1. B. b) 2.1.1.1.1. B. b)	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek								
			Munkabér	736 061 320	0	736 061 320	0	0	0	736 061 320
			Járulék	95 687 971	0	95 687 971	0	0	0	95 687 971
			Kiküldetés	3 937 450	1 063 112	5 000 562	0	0	0	5 000 562
BKVKH-3	2.1.1.1. B. c) 2.1.1.1.1. B. c)	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	10 855 800	0	10 855 800				10 855 800
			Eszközbeszerzés költségei	33 714 720	9 102 974	42 817 694				42 817 694
			Immateriális javak beszerzés	7 480 315	2 019 685	9 500 000				9 500 000
			Bérleti díj	14 832 917	4 004 888	18 837 805				18 837 805
			Általános (rezsi) költség				26 114 774	661 226	26 776 000	26 776 000
			Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	2 912 634	786 411	3 699 045				3 699 045
Mindösszesen				3 221 597 509	71 088 006	3 292 685 515	48 907 237	5 407 248	54 314 485	3 347 000 000

A támogatás tervezett felhasználását az alábbi táblázat mutatja be éves bontásban, szemléltetve a Projekt forrásainak időbeli ütemezését és felhasználási szerkezetét.

49. táblázat: A támogatás tervezett felhasználása éves bontásban

Tevékenység belső kódja	Támogatható tevékenység kódja	Tevékenység neve	Költségelem	Bruttó költség összesen	Teljes költség éves bontásban (becsült, bruttó Ft)					
					2022	2023	2024	2025	2026	2027
BKVÖ-1	2.1.1.1. A. e)	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	45 000 000			11 250 000	11 250 000	11 250 000	11 250 000
			Közbeszerzés költségei	1 905 000		1 905 000				
BKVÖ-2	2.1.1.1. A. i) 2.1.2.1. c)	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése								
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	88 495 575	6 745 575	13 350 000	14 775 000	16 275 000	17 850 000	19 500 000
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	11 504 425	876 925	1 735 500	1 920 750	2 115 750	2 320 500	2 535 000
			Eszközbeszerzés	5 715 000		5 715 000				
			Általános (rezsi) költség	635 000		127 000	127 000	127 000	127 000	127 000
BKVÖ-3	2.1.1.1. A. h)	Figyelemfelkeltés, marketing								
			Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	33 401 000			8 350 250	8 350 250	8 350 250	8 350 250
			Közbeszerzés költségei	1 905 000		1 905 000				
BKVÖH-1	2.1.1.1. A. d) 2.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási helyzetelemzés és stratégia kidolgozása és felülvizsgálata								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	10 160 000		5 016 500		5 143 500		
			Közbeszerzés költségei	3 810 000	1 905 000		1 905 000			
BKVÖH-2	2.1.1.1. A. f)	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	8 890 000				8 890 000		
			Közbeszerzés költségei	1 905 000			1 905 000			
BKVÖH-3	2.1.1. A. e)	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	76 200 000			21 771 430	21 771 430	21 771 430	10 885 710
			Közbeszerzés költségei	1 905 000		1 905 000				
BKVÖH-4	2.1.1.A. a)	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	30 480 000			4 354 290	8 708 570	8 708 570	8 708 570
			Közbeszerzés költségei	1 905 000		1 905 000				
BKVÖH-5	2.1.1.A. b)	Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása								
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	60 325 000			15 081 250	15 081 250	15 081 250	15 081 250
			Közbeszerzés költségei	1 905 000		1 905 000				
BKVÖH-6	2.1.1.A. c)	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek		43 180 000				14 393 333	14 393 333	14 393 334
			Közbeszerzés költségei	1 905 000			1 905 000			

Tevékenység belső kódja	Támogatható tevékenység	Tevékenység neve	Költségelem	Bruttó költség összesen	Teljes költség éves bontásban (becsült, bruttó Ft)					
					2022	2023	2024	2025	2026	2027
BKVÖH-7	2.1.2.1. b)	Projektmenedzsment ellátása								
			Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítás - munkabér	117 500 900	19 474 351	21 000 000	22 900 000	24 900 000	27 000 000	29 200 000
			Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítás - járulék	15 275 117	2 531 666	2 730 000	2 977 000	3 237 000	3 510 000	3 796 000
BKVÖH-8	2.1.1.1. A. a)	A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése								
	2.1.1.1. A. b)									
	2.1.1.1. A. c)									
	2.1.1.1. A. d)		Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	58 763 171	4 263 171	8 900 000	9 850 000	10 850 000	11 900 000	13 000 000
	2.1.1.1. A. g)		Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	7 639 212	554 212	1 157 000	1 280 500	1 410 500	1 547 000	1 690 000
	2.1.2.1. c)		Eszközbekzerzés	7 620 000		7 620 000				
BKVÖH-9	2.1.2.1. a)	Kötelező nyilvánosság biztosítása								
			Átalányköltség (kis értékű eszköz és szolgáltatás beszerzése)	990 600	100 000	150 000	150 000	150 000	150 000	290 600
BKVKH-1	2.1.1. B. a)	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása								
	2.1.1.1. B. a)		Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - bértámogatás	1 579 892 000		50 100 742	553 312 200	521 694 360	376 740 098	78 044 600
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - vállalkozóvá válási támogatás	146 160 000			73 080 000	73 080 000		
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - képzési támogatás	1 000 000			500 000	500 000		
BKVKH-2	2.1.1. B. b)	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek								
	2.1.1.1. B. b)									
					Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - munkabér	740 486 726		121 290 000	133 420 000	146 760 000
BKVKH-3	2.1.1. B. c)	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések								
	2.1.1.1. B. c)									
					Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás - járulék	96 263 274		15 767 700	17 344 600	19 078 800
				Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	18 415 000			6 138 333	6 138 333	6 138 334
		Eszközbekzerzés	43 552 000	42 817 695	734 305					
		Immateriális javak beszerzése	10 000 000		10 000 000					
		Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj	15 055 000		2 419 554	3 226 071	3 226 071	3 226 071	2 957 232	
		Általános (rezsi) költség	26 776 000		4 303 286	5 737 714	5 737 714	5 737 714	5 259 571	
	MINDÖSSZESEN				3 347 000 000	65 708 594	284 353 586	915 973 389	931 580 862	720 940 751

Az alábbi táblázat az aktualizált támogatásfelhasználást mutatja be éves bontásban; a 2026-tól szereplő adatok becsült értékek, amelyek a Projekt jelenlegi ütemezéséhez és tervezett forrásfelhasználásához igazodnak.

50. táblázat: Aktualizált költségvetés ütemezése

Tevékenysé g belső kódja	Támogathat ó tevékenység kódja	Tevékenysé g neve	Költségelem	Teljes költség éves bontásban (2026-tól becsült, bruttó Ft)					
				2022	2023	2024	2025	2026	2027
BKVÖH-1	2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata							
			Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás	0	0	3 173 729	0	0	0
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei, közbeszerzés kötltségei	743 587	1 968 993	19 095 002	0	0	0
BKVÖ-1	2.1.1.1.1. A. e)	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása							
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	0	35 166 050	31 339 366
			Közbeszerzés költségei		46 618	452 094	2 241 288	0	0
BKVÖ-2 BKVÖH-8	2.1.1.1.1. A. a) 2.1.1.1.1. A. b) 2.1.1.1.1. A. c) 2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. g) 2.1.1.1.1. A. i) 2.1.2.1.1. c)	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése és a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése							
			Munkabér és járulék	2 377 642	0	38 832 857	60 844 781	53 181 586	26 587 632
			Eszközbeszerzés költségei	0	0	0	3 052 760	10 206 165	0
			Közbeszerzés költségei	0	0	0	2 355 903	0	0
			Kiküldetés, szakmai tevékenységhez szükséges anyagok költsége	0	0	0	27 688	67 439	67 439
		Figyelemfelkeltés, marketing							
			Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	0	0	0	2 414 270	13 643 843	13 643 842
BKVÖ-4 BKVÖH-1	2.1.1.1.1. A. d) 2.1.1.1.1. A. e)	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram felülvizsgálata							
			Munkabér és járulék	0	0	0	7 656 875		0
BKVÖ-5 BKVÖH-2	2.1.1.1.1. A. f)	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése							
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	0	18 415 000	0
BKVÖ-6 BKVÖH-3	2.1.1.1. A. e)	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek							
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	0	39 962 667	19 981 333
BKVÖ-7 BKVÖH-4	2.1.1.1. A. a)	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése							

Tevékenysé g belső kódja	Támogathat ó tevékenység kódja	Tevékenysé g neve	Költségelem	Teljes költség éves bontásban (2026-tól becsült, bruttó Ft)					
				2022	2023	2024	2025	2026	2027
			Munkabér és járulék	0	0	0	0	0	32 000 000
BKVÖ-8 BKVÖH-5	2.1.1. A. b)		Helyi termék- és szolgáltatásfejlesztés támogatása						
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	7 098 000	18 344 263	18 344 263
BKVÖ-9 BKVÖH-6	2.1.1. A. c)		Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek						
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	0	6 927 964	13 855 929
BKVÖ-10 BKVÖH-7	2.1.2.1. b)		Projektmenedzsment ellátása						
			Munkabér és járulék, rezszi, közbeszerzés költségei	17 605	0	0	35 374 675	64 627 926	64 627 926
BKVÖ-11 BKVÖH-9	2.1.2.1. a)		Kötelező nyilvánosság biztosítása						
			Kötelező nyilvánosság biztosítása	0	0	0	0	0	635 000
BKVKH-1	2.1.1. B. a) 2.1.1.1. B. a)		Munkaerőpiaci támogatások nyújtása						
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - bértámogatás	0	0	180 025 358	409 597 634	472 262 905	472 262 906
			Célcsoport személyi jellegű ráfordításai - képzési támogatás	0	0	0	28 145 840	83 034 580	83 034 580
BKVKH-2	2.1.1. B. b) 2.1.1.1. B. b)		Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek						
			Munkabér	0	0	81 480 075	116 440 846	269 070 200	269 070 199
			Járulék	0	0	10 592 410	15 137 310	34 979 126	34 979 125
			Kiküldetés	0	0	0	2 022 043	1 489 260	1 489 259
BKVKH-3	2.1.1. B. c) 2.1.1.1. B. c)		Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések						
			Egyéb szakértői szolgáltatás költségei	0	0	0	4 594 721	6 261 079	0
			Eszközbeszerzés költségei	10 011 540	32 806 154	0	0	0	0
			Immateriális javak beszerzés	0	0	0	0	0	9 500 000
			Bérleti díj	0	0	4 044 950	3 733 800	5 529 528	5 529 527
			Általános (rezsi) költség	106 052	280 820	2 723 353	6 281 796	8 691 990	8 691 989
			Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	0	0	0	0	3 699 045	0
Mindösszesen				13 256 426	35 102 585	340 419 828	707 020 230	1 145 560 616	1 105 640 315

6.3 Költségkorlátoknak való megfelelés

A Felhívás 7.5 pontjában meghatározott egyedi költségkorlátokhoz való illeszkedést mutatja be a következő táblázat. A tényértékek minden esetben megfelelnek a Felhívásban rögzített előírásoknak.

51. táblázat: Felhívás szerinti költségvetési korlátok

I. szint: Költségkategória	II. szint: Költségtípus	Egyedi költségkorlátok (%)	Projekt tényérték (%) Stratégia eredeti verziójában	Projekt tényérték (%) Stratégia felülvizsgált verziójában
Beruházáshoz kapcsolódó költségek		max 2,0	2,0	1,67
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költségei		max 10,0 (2.1.1 A. e) tevékenység esetén további max. 5)	9,4 (2.1.1 A. e) tevékenységgel együtt)	8,49
	Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei	max. 1,0	1,0	0,99
Szakmai megvalósításban közreműködő munkatársak költségei		max 32,5	29,97	29,93
	Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás (Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések projektrész)	max. 7,5	4,97	5,08
	Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás (Munkaerőpiaci programok, a célcsoport képzéséhez, foglalkoztatásához, foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásához kapcsolódó projektrész)	max. 10,0 (foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások igénybevitelével kapcsolatos támogatásokra további max. 15,0)	10,0 (+15,0)	24,85
Célcsoport támogatásának költségei (2.1.1.1. B) a) pontban felsorolt tevékenységek közül az I., II., IV., V. és VI. ponthoz kapcsolódó költségek)		min. 50,0	51,6	51,63

A fejezetben a Stratégia felülvizsgálata során aktualizálásra került a projekt költségvetése és a támogatás felhasználásának időbeli ütemezése. A módosítások elsősorban a Projekt jelenlegi megvalósítási állapotához, az aktualizált szakmai és pénzügyi ütemezéshez, valamint a támogatás tervezett éves felhasználásának pontosításához igazodtak. Ennek eredményeként pontosításra kerültek az egyes költségelemekhez kapcsolódó tervezett forrásfelhasználási adatok, míg a költségvetés alapvető szerkezete és a projekt finanszírozási logikája változatlanul megmaradt.

7. Részletes cselekvési terv

A fejezet a Projekt előkészítésének, megvalósításának és lezárásának ütemezését mutatja be tevékenységekre bontva, negyedéves ütemezésben, GANTT-diagram formájában. Az előkészítés részletes szakmai bemutatását az 1.1. *Előzmények, indíttatás, mandátum* című alfejezet tartalmazza, míg a tevékenységek tartalmi ismertetésére a 3. fejezet tér ki. **A fejezet első táblázata az eredeti Stratégia alapján kialakított ütemtervet szemlélteti, a második táblázat pedig a Stratégia felülvizsgálata során aktualizált ütemezést mutatja be.**

52. táblázat: A Projekt előkészítésének és megvalósításának ütemezése

Stratégiaalkotás során kialakított ütemterv																														
Intézkedés kódja	Intézkedés neve	Feladat negyedéves ütemezése																												
		2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027				
		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	
PROJEKT ELŐKÉSZÍTÉSE																														
	TOP_Plusz-3.1.1-21 Felhívás megjelenése																													
	A konzorcium felállítása, döntés a támogatási kérelem benyújtásáról és a főbb feladatok megosztásáról																													
	Együttműködési megállapodás megkötése az ITM Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársággal																													
	A PET kidolgozása és a támogatási kérelem benyújtása																													
	Pozitív támogatói döntés																													
	A támogatási szerződés megkötése és hatályba lépése																													
	A projekt megvalósításának kezdete, a támogatott projektfejlesztés időszaka																													
PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSA																														
BKVÖ-1	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása																													
BKVÖ-2	Paktumiroda működtetése és a foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése																													
BKVÖ-3	Figyelemfelkeltés, marketing																													

Stratégiaalkotás során kialakított ütemterv																														
Intézkedés kódja	Intézkedés neve	Feladat negyedéves ütemezése																												
		2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027				
		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	
BKVÖH-1	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata																													
BKVÖH-2	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése																													
BKVÖH-3	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek																													
BKVÖH-4	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése																													
BKVÖH-5	Helyi termék- vagy szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek																													
BKVÖH-6	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek																													
BKVÖH-7	Projektmenedzsment ellátása																													
BKVÖH-8	A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése																													
BKVÖH-9	Kötelező nyilvánosság biztosítása																													
BKVKH-1	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása																													
BKVKH-2	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek																													
BKVKH-3	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések																													

Projektkezdés

1. mérföldkő

Projektzárás

Projektkezdés

1. mérföldkő

Projektzárás

53. táblázat: A Projekt előkészítésének és megvalósításának újra ütemezése

Felülvizsgálat során aktualizált ütemterv																													
Intézkedés kódja	Intézkedés neve	Feladat negyedéves ütemezése																											
		2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027			
		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.
PROJEKT ELŐKÉSZÍTÉSE																													
	TOP_Plusz-3.1.1-21 Felhívás megjelenése																												
	A konzorcium felállítása, döntés a támogatási kérelem benyújtásáról és a főbb feladatok megosztásáról																												
	Együttműködési megállapodás megkötése az ITM Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársággal																												
	A PET kidolgozása és a támogatási kérelem benyújtása																												
	Pozitív támogatói döntés																												
	A támogatási szerződés megkötése és hatályba lépése																												
	A projekt megvalósításának kezdete, a támogatott projektfejlesztés időszaka																												
PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSA																													
BKVÖ-1	Vármegyei szintű ágazati stratégiai dokumentumok kidolgozása																												
BKVÖ-2	Paktumiroda működtetése, foglalkoztatási célú kormányzati intézkedések megvalósulásának segítése, a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés megújítása és fenntartása, a korábbi működési tapasztalatok összegzése és a párhuzamos projektekkel való összhang megteremtése																												
BKVÖ-3	Figyelemfelkeltés, marketing																												
BKVÖ-4	Részletes foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési stratégia, akcióterv, munkaprogram kidolgozása és felülvizsgálata																												
BKVÖ-5	Munkaerőpiaci, vállalkozásfejlesztési és munkaerőigény felmérések elvégzése																												
BKVÖ-6	Foglalkoztatást elősegítő tevékenységek																												
BKVÖ-7	A Bács-Kiskun vármegyében működő társadalmi vállalkozások ellenállóképességének és gazdasági fenntarthatóságának erősítése																												

Felülvizsgálat során aktualizált ütemterv																														
Intézkedés kódja	Intézkedés neve	Feladat negyedéves ütemezése																												
		2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027				
		1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	
BKVÖ-8	Helyi termék- vagy szolgáltatásfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek																													
BKVÖ-9	Befektetés-ösztönzéshez, ágazati gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó tevékenységek																													
BKVÖ-10	Projektmenedzsment ellátása																													
BKVÖ-11	Kötelező nyilvánosság biztosítása																													
BKVKH-1	Munkaerőpiaci támogatások nyújtása																													
BKVKH-2	Célcsoport közvetlen támogatásához, valamint részükre nyújtott foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokhoz kapcsolódó megvalósítói tevékenységek																													
BKVKH-3	Projekt megvalósításához szükséges szakmai, módszertani és informatikai fejlesztések																													
		Projektkezdés																												
												1. mérföldkő																		
		Projektzárás																												

	A tevékenység nem indult el
	A tevékenység tovább tart
	Eredetileg tervezett ütemezés
	Tevékenység nem tervezett

Az ütemezés végrehajtását a Projekt teljes megvalósítási időszaka alatt rendszeres monitoring és adatszolgáltatás kíséri. Ennek keretében a BKVKH havi, a BKVÖ pedig féléves rendszerességgel szolgáltat adatot az illetékes minisztérium – jelenleg a Nemzetgazdasági Minisztérium – Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkársága mint szakpolitikai felelős részére a Projekt előrehaladásáról, a megvalósítás tapasztalatairól és a célértékek teljesülésének aktuális állásáról. A Nemzetgazdasági Minisztérium 2024. április 12-én megküldött tájékoztatása alapján a BKVKH részéről a bevonási és keretfelhasználási adatszolgáltatást 2024 áprilisától kezdődően negyedéves összesítésben szükséges teljesíteni, a tárgynegyedévet követő hónap 15. napjáig.

8. Nyilvánosság biztosítása, kommunikációs tevékenység

Ez a fejezet a kötelező nyilvánosság biztosítását szolgáló tevékenységeket, valamint az azokon túlmutató kommunikációs elképzeléseket vázolja fel. Egyúttal alapot képez a Projekt későbbi szakaszában kialakításra kerülő Kommunikációs tervnek, valamint – ugyan tárgyában eltér, de – viszonyítási pontot jelent a Marketingtervnek is.

A Projekt jellegénél fogva a kötelező nyilvánosság biztosításán túl fontos szerepet játszik a célcsoport tagjaival és az érintettekkel közös kommunikáció elindítása. Kulcsfontosságú, hogy a Projekt kezdetén a feltárt célcsoporttagok személyesen megszólításra kerüljenek és befogadható mennyiségű és megfogalmazású információt kapjanak a számukra releváns projekttevékenységeket illetően.

Az átadott információ mellett rá kell mutatni azokra a pontokra, amelyek a célcsoporttagok számára közvetlen előnyökkel járnak – ezáltal is segítve a tudatos hozzáállásukat a projektmegvalósításhoz. A jól elvégzett kezdeti, figyelemfelkeltést és alapszintű tájékoztatást szolgáló kommunikáció járulékos haszna a célcsoportok és érintettek körének kiszélesedése. Második lépésként – a stabil célcsoporttagokkal és érintettekkel folytatott kommunikációra alapozva – meg lehet teremteni a folyamatos információcsere és tájékoztatás formáit, csatornáit, melyek képesek a Projekt üzeneteit megfelelően közvetíteni. A projektmegvalósítás végén pedig a Projekt eredményeinek, hatásainak összefoglalását kell prezentálni egy szélesebb befogadói kör felé.

A Projektbe betervezésre kerülnek olyan marketingeszközök is, melyek a kötelező nyilvánosság biztosítására előírt kommunikációs elemeket egészítik ki. Ezek feladata, hogy a fent említett irányvonalak mentén hatékonyabbá tegyék a projektkommunikációt.

A kommunikációs tevékenységek lebonyolítástechnikai szempontból a következő részekre lettek szétbontva:

- Szakmai tevékenységek, melyek jellegüknél fogva közvetlen kommunikációt biztosítanak a Projektben résztvevő személyek és szervezetek között,
- A kötelező tájékoztatás és nyilvánossághoz kapcsolódó tevékenységek elsősorban a közvetett célcsoportok elérésére,
- Marketingakciók, melyek a közvetlenül érintett célcsoportok elérését, tájékoztatását célozzák.

Időhorizontját tekintve a kommunikáció három elkülönülő szakaszból áll, mely a Projekt életciklusát követi, így a kommunikációs eszközök is elkülönülnek a Projekt előkészítő, megvalósítási és a megvalósítást követő szakaszában.

Az első szakaszban a társadalmi ismertség és támogatás elérésén lesz a hangsúly, a megvalósítási szakaszban a vármegyei gazdaság fejlesztését és a foglalkoztatás növelését célzó eszközök kapnak kiemelt szerepet, majd a megvalósítást követő szakaszban az eredménykommunikációs eszközök kerülnek a középpontba.

A Projekt általános kommunikációs céljai, melyek a pályázati szakaszban kerültek megfogalmazásra és továbbra is érvényesek:

- a Projekt céljaival, tevékenységeivel és elért legjelentősebb eredményeivel minél szélesebb kört megismertetni a társadalmi transzparencia érvényesülése érdekében;

- a használt kommunikációs elemekkel a Projekt céljainak, tevékenységeinek és eredményeinek elismerését kivívni az érintett célcsoportok körében, felhívni a figyelmet a program gazdaságfejlesztési és foglalkozásfejlesztési lehetőségeire. Célcsoportnak, érintettnek tekintendő minden olyan szervezet vagy személy, illetve intézmény az állami, magán és a civil szektorból, mely valamilyen módon kapcsolatba kerülhet a foglalkoztatási együttműködés és a Projekt tevékenységeivel vagy valamilyen módon befolyásolhatja a Projekt célkitűzéseinek megvalósulását;
- a kommunikáció célja a külső és belső, valamint a közvetlen és közvetett célcsoportok megszólítása, továbbá az érintettek számára továbbítandó üzenetek lehető leghatékonyabb megfogalmazása és továbbítása;
- a Projekt célrendszerének támogatása a saját eszközrendszerével úgy, hogy az Európai Unió forrás felhasználását minél inkább átláthatóvá tegye.

Szintén a pályázati szakaszban kerültek lefektetésre a kommunikációs célcsoportoknak szánt üzenetek:

54. táblázat: Az egyes kommunikációs célcsoportoknak szánt üzenetek

Kommunikációs célcsoport / Üzenet	Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktív és 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők	Foglalkoztatók	Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktív és 50 év feletti nyilvántartott álláskeresők családja	Befektetők, betelepülő vállalkozások	Paktumszervezet tagjai	Települési önkormányzatok	Lakosság	Civil szervezetek, egyházak, társadalmi szervezetek	Képző intézmények	Szakmai szervezetek
A Konzorcium Bács-Kiskun vármegye gazdaságfejlesztéséért és a foglalkoztatási szint javításáért tevékenykedik.	X	X		X	X		X			X
A program Európai Unió támogatás segítségével valósul meg.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A Konzorcium platformot teremt a gazdaság fejlesztésében érintettek számára a kommunikációra, aktuális kérdéseinek megvitatására és szakmai álláspontok kialakítására.		X			X		X		X	X
A Konzorcium által generált foglalkoztatási együttműködés összehangolja a vármegyei gazdasági folyamatokat. Párbeszédet kezdeményez az ágazaton belüli szereplők és ágazatok között.		X		X	X	X	X		X	X
A Projekt hozzájárul a szakmai információk gyors terjedéséhez, a képzés, továbbképzés minőségéhez és korszerűségéhez.		X			X		X		X	X
A Projekt támogatja a vidéken élők helyben foglalkoztatását, ezzel is javítva a lakosság életfeltételeit.	X	X		X	X	X	X			
A Projekt lehetővé teszi, hogy olyan szakmát, gyakorlatot és ismeretet sajátítson el a célcsoport, mellyel a nyílt munkaerőpiacon el tud helyezkedni.	X				X		X		X	

Kommunikációs célcsoport / Üzenet	Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktívak és 50 év feletti nyilvántartott állásukeresők	Foglalkoztatók	Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktívak és 50 év feletti nyilvántartott állásukeresők családja	Befektetők, betelepülő vállalkozások	Paktumszervezet tagjai	Települési önkormányzatok	Lakosság	Civil szervezetek, egyházak, társadalmi szervezetek	Képző intézmények	Szakmai szervezetek
A Projekt keretében biztosított szolgáltatások által minden állásukereső vagy inaktív közelebb kerül a munka világához.	X				X		X	X		
A Projekt hozzájárul Bács-Kiskun vármegye egyes térségei közt lévő jelentős fejlettségbeli különbségek mérsékléséhez.		X		X	X	X	X	X		
A Projekt helyi és térségi elképzelésekből, alulról építkezik.		X		X	X	X	X	X		
A Projekt a Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktívak és 50 év feletti nyilvántartott állásukeresők egyenlő munkaerőpiaci esélyeit támogatja.	X		X				X	X		
Minden releváns szereplő bevonása szükséges a közös stratégia kidolgozásába és megvalósításába.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

A pályázati szakaszban megadott általános kommunikációs célokhoz, illetve üzenetekhez jelen Stratégia röviden specifikált célokat, részletezett feladatokat, megvalósítókat, eszközöket és ütemezést rendel az egyes kommunikációs célcsoportok mentén. A kommunikáció megvalósításának következő állomása a Kommunikációs Terv elkészítése, mely lefekteti a különböző konzorciumi partnerek és a külső szolgáltatók által megvalósítandó feladatok részletes ütemtervét.

A pályázati szakaszban azonosított számos kommunikációs célcsoportot a kezelhetőség érdekében két-két közvetlen és közvetett csoportba kerültek besorolásra. Közvetlen célcsoportként a foglalkoztatáspolitikai eszközök által érintett Projekt célcsoport tagjai (30 év feletti inaktívak, 50 éven felüli regisztrált állásukeresők), illetve a jelenlegi és jövőbeli vármegyei foglalkoztatók kerültek kijelölésre. A közvetett kommunikációs célcsoportba ennél jóval szélesebb kör került: ide tartozik a vármegye teljes lakossága, kiemelve a Projekt célcsoporttagok családját, továbbá a Projekt szakmai tartalmához kapcsolódó vármegyei települési önkormányzatok, intézmények, egyházak, szakmai és társadalmi szervezetek.

A közvetlen célcsoport esetében a kommunikáció egyértelmű célja a potenciális célcsoporttagok bevonása. Mivel az állásukeresők a regisztráció folytán kapcsolatba kerülnek a Kormányhivatal területileg illetékes Foglalkoztatási Osztályának kirendeltségével, így a kommunikáció is az ott szakmai tevékenységet ellátó dolgozókon keresztül tud megvalósulni. A kapcsolattartás módjait illetően szintén ezek a kollégák bírnak a legtöbb tapasztalattal a mindennapi tevékenységükből adódóan. Az inaktív személyek esetében a kommunikációt megelőző lépés a lehetséges érintettek felkutatása, a munkavállalási készségeik felmérése. Ezzel párhuzamosan bonyolítható a kommunikációs kapcsolat kialakítása is. Mivel esetükben az Önkormányzat által megbízott, toborzást végző (FET) szervezet

képviseli a közvetlen kontaktot, a kommunikációs tevékenységnek is rajtuk keresztül kell bonyolódnia mindaddig, amíg az inaktív személy regisztrálásra nem kerül álláskeresőként. Ekkor a toborzó szervezettől a Kormányhivatal munkatársa veszi át a kapcsolattartást.

A Projektben való részvétel ösztönzése a munkaerőpiac keresleti oldalára is ki kell, hogy terjedjen: a támogatott foglalkoztatásba bevonható foglalkoztatói körök (ideértve: a vármegyébe a Projekt futamideje alatt újonnan betelepülő gazdasági szervezeteket is) elsődlegesen a Kormányhivatalhoz kapcsolódnak az általuk bejelentett betöltetlen álláshelyek kapcsán. Mivel a bejelentett álláshelyek elsősorban a nagyfoglalkoztatókhoz kötődnek, fontos a Projekt általános kommunikációjának a szerepe abban, hogy a Projektben elérhető támogatások elérhetőségét megismerjék a mikro-, kis- és középvállalkozások is. A munkáltatókkal folytatott kommunikáció célja továbbá az érzékenyítés annak érdekében, hogy az alkalmazásra kerülő álláskeresőket nyitott, előítéletmentes környezet fogadja. A gazdasági szervezetek bevonása nemcsak munkáltatóként célja a Projektnek, hanem a helyi termék- és szolgáltatásösztönzés, illetve tapasztalatcsere kapcsán is, melyhez már nem a Kormányhivatal, hanem az Önkormányzat tud népszerűsítő rendezvényeket tartani, különböző marketinganyagokat készíteni. A célcsoport esetében további információátadást biztosítanak a kötelező nyilvánosság eszközei: a sajtóközlemények, a honlapon, illetve a közösségi oldalakon megjelenő tartalmak.

Az Önkormányzat által biztosított kötelező nyilvánosság által használt csatornák szavatolják azt is, hogy a Projekt létezéséről, illetve céljairól naprakész információkkal legyen ellátva a vármegye lakossága. A vármegye lakosságát érintő projekttevékenységek bemutatása és szerepük hangsúlyozása a helyi gazdaság és a foglalkoztatás fejlesztésében, a Projekt eredményeinek bemutatása. Ugyanakkor a lakosság, mint a helyi termékek és szolgáltatások potenciális fogyasztóközönsége is megjelenik a Projektben, ezért a helyi termékfejlesztéshez kapcsolódó tevékenysége esetében végrehajtott tudatosságnövelő értékesítési akciók is érintik őket.

A Projektben kevésbé a nyilvánosság, mintsem a szakmai tevékenységek megfelelő végrehajtása érdekében kap szerepet a vármegye települési önkormányzataival, érintett társadalmi szervezeteivel, intézményeivel – valamint ezeket is összefogóan a Paktumszervezettel – folytatott kommunikáció. A Projekt előkészítési szakaszában elsődleges feladat a tájékoztatásuk a projekttevékenységek tartalmáról és a megvalósítás ütemezéséről, majd a Paktumszervezet felállítása során az együttműködésben való részvétel előnyeinek hangsúlyozása. Ezekkel a szervezetekkel a Projekt kommunikációját a Paktumiroda végzi. A paktumszervezeti rendezvények megtartásának, a folyamatos kétoldalú kommunikáció fenntartásának a célja a helyi gazdaság- és foglalkoztatásfejlesztésben érintett szervezetek javaslatainak és véleményeinek összegyűjtése, szakmai tapasztalatcsere kibontakoztatása.

55. táblázat: A kommunikációs terv összefoglalása

Ütemezés	Feladat	Specifikus cél	Kommunikációs célcsoport	Eszköz	Szereplők
A támogatási konstrukció megnyitását megelőző félévtől kezdve a támogatási keret kimerüléséig	A munka világába vezető lehetőségek felvázolása, az elérhető munkaerőpiaci szolgáltatások ismertetése, továbbá az együttműködésben való részvétel előnyeinek hangsúlyozása	Bevonás a Projektbe	Közvetlen célcsoport: Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező: 30 év feletti inaktív személyek, 50 év feletti regisztrált álláskereső	Szakmai tevékenységeken keresztül: Személyes, telefonos, e-mail-es kapcsolattartás Marketing eszközök: Nyomtatott tájékoztatók	Kormányhivatal a Járási Hivatalok kirendeltségein keresztül, illetve az Hivatal (majd az Önkormányzat) az inaktívok toborzását végző külső szereplőn keresztül
A támogatási konstrukció megnyitását megelőző félévtől kezdve a támogatási keret kimerüléséig	A támogatott foglalkoztatási formák ismertetése, a Projekt tudatosítása, továbbá az együttműködésben való részvétel előnyeinek hangsúlyozása; Munkáltatói érzékenyítés	Részvétel ösztönzése, Foglalkoztatók érzékenyítése	Közvetlen célcsoport: Bács-Kiskun vármegyében működő foglalkoztatók, Befektetők, betelepülő vállalkozások	Szakmai tevékenységen keresztül: Telefonos, e-mail-es kapcsolattartás, Hírlevél; Marketing eszközök: Nyomtatott tájékoztatók, Fizetett médiamegjelenés, Rendezvények az információcsere és véleményösztönzés, figyelemfelkeltés, együttműködések kialakítása, helyi termék- és szolgáltatásösztönzés céljából, Tanulmányutak; Kötelező nyilvánosság: Sajtótájékoztató, Sajtónyilvános rendezvények, Sajtóközlemények, Honlap, Közösségi oldalak	Kormányhivatal a Járási Hivatalok kirendeltségein keresztül, Önkormányzat: Marketing külső szolgáltató;
Projektelőkészítést követően a projektzárásig	A vármegye lakosságát érintő projekttevékenységek bemutatása és szerepük hangsúlyozása a helyi gazdaság és a foglalkoztatás fejlesztésében, a Projekt eredményeinek bemutatása; Tudatos vármegyei	Naprakész tájékoztatás	Közvetett célcsoport: Bács-Kiskun vármegye lakossága, Bács-Kiskun vármegyében lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező 30 év feletti inaktív személyek és 50 év feletti regisztrált álláskereső családja	Kötelező nyilvánosság: Sajtótájékoztató, Sajtónyilvános rendezvények, Sajtóközlemények, Honlap, Közösségi oldalak, Tájékoztató táblák,	Kormányhivatal, Önkormányzat, Hivatal

Ütemezés	Feladat	Specifikus cél	Kommunikációs célcsoport	Eszköz	Szereplők
	termékfogyasztás és -vásárlás ösztönzése			Fotódokumentáció, TÉRKÉPTÉR. Marketing eszközök: Rendezvények a helyi termék- és szolgáltatásösztönzés céljából	
A projektmegvalósítás teljes időszakában	Tájékoztatás a Projekt tartalmáról és a megvalósítás ütemezéséről. A projekttevékenységek bemutatása és az együttműködésben való részvétel előnyeinek hangsúlyozása. Javaslatok és vélemények összegyűjtése, szakmai tapasztalatcsere kezdeményezése	Folyamatos együttműködés fenntartása	Közvetett célcsoport: Bács-Kiskun vármegye települési önkormányzatai, Paktumszervezet tagjai, Civil szervezetek, egyházak, társadalmi szervezetek, Képző intézmények, Szakmai szervezetek	Szakmai tevékenységen keresztül: Paktumszervezeti ülések / Online megbeszélés, Hírlevél, Postai levelezés, E-mail kapcsolattartás	Önkormányzat

A fejezet felülvizsgálata során kizárólag stilisztikai pontosításokra és nyelvi javításokra került sor, a tartalmi elemek, valamint a költségvetési adatok és összefüggések változatlan formában megőrzésre kerültek.

9. Tervezést segítő javaslatok

Az Útmutató a teljes Projekt tervezési folyamatát segíti különböző javaslatok, iránymutatások, illetve sztenderdek megfogalmazásával az alábbi bontás szerint. Ezek a Projekt tervezése, illetve a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozása során figyelembevételre kerültek, ennek szellemében készültek a dokumentum fejezetei.

9.1 Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések fenntartható működésének erősítése

Az Útmutató javaslatai a Projekt szakmai és pénzügyi fenntarthatóságára, valamint a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés szervezeti kereteinek kialakítására, a megvalósítandó tevékenységek tartalmára vonatkoznak.

9.2 Foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés lehetséges sztenderdje

Az alfejezet a partnerség tagságára, a közös stratégia tartalmára vonatkozik, továbbá a szolgáltatási és működési követelményeket rögzíti.

A Stratégia felülvizsgálata során áttekintésre kerültek az Útmutató 9. fejezetében szereplő, a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések fenntartható működését és sztenderdizált kialakítását támogató javaslatok. A felülvizsgálat célja e tekintetben nem új, önálló rendszer kialakítása volt, hanem annak vizsgálata, hogy a Stratégia, a partnerségi struktúra és a projekt-előkészítés során kialakított működési keretek mennyiben felelnek meg a javasolt szakmai, szervezeti és működési elveknek, illetve mely pontokon indokolt azok pontosítása, megerősítése.

A felülvizsgálat során megállapítható volt, hogy a Stratégia alaplogikája összhangban áll az Útmutatóban megfogalmazott, keresletvezérelt megközelítéssel. A dokumentum továbbra is abból indul ki, hogy a foglalkoztatásfejlesztési beavatkozásokat a térségi vállalkozói és foglalkoztatói igényekhez szükséges igazítani, és a foglalkoztatási célokat a gazdaságfejlesztési szempontokkal összehangoltan kell érvényesíteni. Ennek megfelelően a felülvizsgált Stratégia kiemelten kezeli a vállalkozások munkaerőigényének feltárását, a helyi gazdaság humánerőforrás-ellátottságának javítását, valamint az álláskereső és inaktív munkaerőpiaci integrációjának támogatását.

A tervezést segítő javaslatok szakmai fenntarthatóságra vonatkozó szempontjai alapján a felülvizsgálat megerősítette, hogy a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés hosszú távú eredményességének alapja a partnerség folyamatos működtetése, a meglévő együttműködések továbbfejlesztése, valamint a foglalkoztatási, képzési, szociális és fejlesztéspolitikai szereplők összehangolt fellépése. A Stratégia ennek megfelelően épít a korábbi paktumidőszakban kialakult együttműködési tapasztalatokra, és a felülvizsgálat során is hangsúlyt kapott, hogy a célcsoportok támogatása csak komplex, személyre szabott, több szolgáltatási területet összekapcsoló megközelítéssel lehet eredményes. A dokumentum ennek megfelelően továbbra is indokoltnak tartja az egyéni fejlesztési utak, a munkaerőpiaci diagnózis, a mentorálás, a képzési és felzárkóztatási

lehetőségek, valamint a munkába állást és munkában maradást segítő szolgáltatások összekapcsolását.

A pénzügyi fenntarthatóság szempontjából a felülvizsgálat során megerősítést nyert, hogy a partnerségi működés és a projektvégrehajtás nem kizárólag a támogatási forrás közvetlen felhasználására épül, hanem számol a partnerségi erőforrások koordinált mozgósításával is. A Stratégia fenntartja azt a megközelítést, hogy a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés akkor tud hosszabb távon is működőképes maradni, ha a támogatási források mellett képes kapcsolódni más ágazati fejlesztési forrásokhoz, intézményi kapacitásokhoz, valamint a partnerek által biztosított szakmai, szervezeti és természetbeni hozzájárulásokhoz is.

A partnerségi szervezetre vonatkozó javaslatokkal összhangban a felülvizsgálat során külön figyelmet kapott a partnerség összetétele, működési logikája és irányítási rendszere. Ennek keretében áttekintésre került, hogy a partnerségben részt vevő szervezetek rendelkeznek-e a közös célok megvalósításához szükséges feladatkörrel, szolgáltatási profillal, humán és szervezeti háttérrel, továbbá ténylegesen motiváltak-e az együttműködésben való részvételre. A felülvizsgálat megállapította, hogy a partnerség összetétele megfelel az Útmutatóban meghatározott elvárásoknak: a tagok között jelen vannak az önkormányzati, kormányzati, kamarai, vállalkozásfejlesztési, szakképzési, civil, egyházi és térségfejlesztési szereplők, valamint a foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési célok szempontjából releváns intézmények. A partnerség megújítása során külön szempont volt a korábbi időszakban létrejött helyi és megyei paktumok tapasztalatainak beépítése.

Az Útmutatóban szereplő sztenderdizálási szempontokhoz igazodva a felülvizsgálat során áttekintésre került a partnerségi minimumfeltételek teljesülése is. Ennek keretében vizsgáltuk a partnerségi megállapodás, az Irányító Csoport, a menedzsment szervezet, a működési szabályok, a monitoring és értékelési rend, valamint a rövid és középtávú működési tervezés meglétét és aktualitását

A közös stratégia minimum elemeire vonatkozó javaslatok alapján megállapítható, hogy a felülvizsgált dokumentum továbbra is tartalmazza a vármegyei helyzetfeltárást, a SWOT-elemzést, a jövőképet, a célrendszert és a fejlesztési prioritásokat, valamint a horizontális szempontok érvényesítésének bemutatását. A felülvizsgálat során ezek aktualizálása megtörtént, ahol azt új statisztikai adatok, partnerségi visszajelzések, projektfejlesztési szempontok vagy a Felhívás előírásai indokolták. Ezzel a Stratégia továbbra is megfelel azoknak a szakmai és tartalmi elvárásoknak, amelyek a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések megalapozott stratégiai dokumentumával szemben elvárhatók.

A szolgáltatási és működési követelményekhez kapcsolódó javaslatok szintén beépültek a felülvizsgálat szempontrendszerébe. Ennek során áttekintettük, hogy a partnerség és a Projekt megvalósítási rendszere mennyiben alkalmas a térségi munkaadói és munkavállalói szükségletekhez kapcsolódó szolgáltatások megszervezésére, a kapcsolódó információáramlás biztosítására, valamint a tevékenységek szakmai és adminisztratív háttérének fenntartására.

A felülvizsgálat során a tervezést segítő javaslatok nem önálló, kötelezően teljesítendő fejezetként, hanem értelmezési és minőségbiztosítási szempontként kerültek alkalmazásra. A Stratégia aktualizálása során ezek a javaslatok hozzájárultak ahhoz, hogy a dokumentum erősebben reflektáljon a partnerségi működés fenntarthatóságára, a menedzsment és monitoring rendszer megalapozottságára, a szolgáltatások összekapcsolására, valamint a foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés hosszú távú működőképességére. A felülvizsgált Stratégia ezáltal jobban illeszkedik az Útmutatóban megfogalmazott szakmai ajánlásokhoz, miközben megőrzi a korábbi időszakban kialakított, működő együttműködési struktúrák értékeit és tapasztalatait.